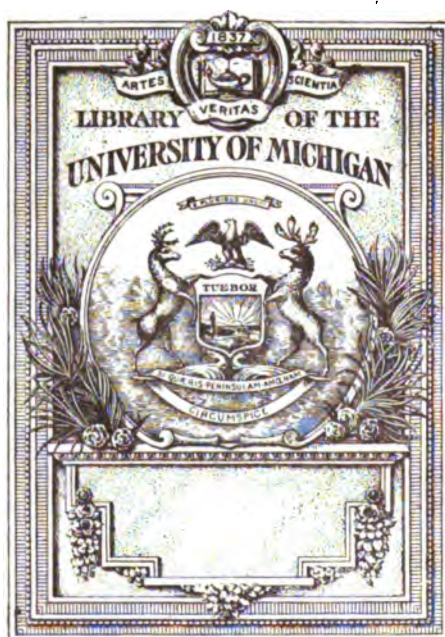

1837
ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
CIRCUMSPICE

NEDERLANDSCHE
JAERBOEKEN, van het koningrijk der Nederlanden

inhoudende een Verhael van de

MERKWAERDIGSTE
GESCHIEDENISSEN,

die voorgevallen zyn binnen den omtrek der

VEREENIGDE
PROVINTIEN,

sedert het begin des jaers MDCCXLVII.

VYFTIENDE DEEL.

1761.

TE AMSTELDAM,
By *F. HOUTTUYN.*

VOORREDE.

WY zullen, by de opening van het Tooneel, waar op de Geschiedenissen van ons Vaderland vertoond worden, van welk wy de Gordynen voor dit jaer weder opschuiven, geenszins het Nut der Geschiedenissen voor de Nakomelingschap in 't algemeen ophalen; veel min in 't byzonder spreken van ons Werk, dat reeds den toets van verscheide jaren en het oordeel van 't algemeen heeft doorgestaen en verduurt.

Het is ons aengenaem te zien dat Mannen van hoogen rang, geslepen verstand, doorkneed oordeel, bekwaem om de Nut- of Onnutheid van een Werk, gelyk het onze, als in een schael te wikken en te wegen, aen onzen arbeid hun zegel van goedkeuringe hechten, en, door het toezenden van hunne Berichten en Echte Bescheiden, ons aenmoedigen om voor de Nakomelingschap een gedenkzuil op te richten, die nyd en tyd kan verduren

Wy betuigen den zelven, by dezen, onze ware dankbaerheid en hoogachting; gelyk ook allen onzen Begunstigeren. En bevelen ons verder in derzelver genegen onderstand tot opbouwinge van een historisch praelgevaerte, dat groot en kleen tot een Magazyn verstrekt, waer uit, by voorkomende gelegenheden, zulke behoeften gehaeld kunnen worden, die van den grootsten dienst zyn voor het Gemeenebest.

Ons voornemen is rustig voort te varen in onzen arbeid, te dikwerf, tot ons leedwezen, vertraegd door meenigerlei beletzelen, waer onder vaek het laet ontvangen van noodige berichten. Wy zullen alle zeilen byzetten om den verloopen tyd in te winnen, ten einde onze Lezers de Gebeurtenissen, die het Vaderland oplevert, spoedig onder 't oog mogen zien, en oordeelen aen welke wisselvalligheden de Hulk onderhevig is, in het dobberen op den vloed des tyds, op welken onze Landsgenooten hun verblyf houden.

Ondertusschen wenschen wy dat het den Vaderlande moge welgaen. Dat het jaer, welks Gebeurtenissen wy thans beginnen te verhalen, een overvloed van zegen en welvaert met zich moge voeren, die allengskens aenwast en opgroeit tot zoo lang, dat zy haren volkomen wasdom bereikt heeft, en alle de Landzaten, als vruchten van dezelve, plukken al het wenschbare, dat in deze waereld te bekomen is, en dat hen, zoo wel in dit leven, als, na het zelve, voor altoos, gelukkig kan maken.

NE-

NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN.

JANUARY.

MDCCLXI.

Ie hier weder een Lyst van de Gedoopten of Geborenen en Getrouwde Paren, gelyk ook van de Overledenen, in zommige Nederlandsche Steden, zoo als dezelve voor den jare 1760 is opgemaakt.

	Gedoopten of Geborenen.	*Getrouwde Paren.*	*Overledenen.*
Thiel.		11	Bejaerde 40 Kinderen 30 —— 70
Haerlem.	In de Gereform. Kerken Jongens 198 Meisjes 195 —— 393 waer onder drie Bejaerden. Daerenboven zyn geboren, en elders of niet gedoopt, Jongens 181 Meisjes 173 —— 354 —— 747	In de Gereformeerde Kerk 197	Boven de 12 jaren 637 onder de 12 jaren 419 —— 1056
's Gravenhage.			1080
Leiden.		In de Geref. Kerk 263 op het Stadhuis 58 —— 321	Bejaerden 647 Kinderen onder den arm gedragen 471 —— 1118

	Gedoopten of Geborenen.	Getrouwde Paren.	Overledenen.
Amsteldam.	In de Gereformeerde Nederduitsche en Walsche Kerken; zynde in de Eng. Kerk geene Doopelingen geweest 2954 in de Luthersche Kerken 1249 —— 4203	In de Geref. Kerken 1525 Op het Stadhuis 704 —— 2239	7700
Oudewater.	In de Gereform. Kerk 56 in de Roomsche Kerken 48 —— 104		Bejaerden 25 Kinderen 19 —— 44
Schoonhoven.	Jongens 40 Meisjes 47 —— 87	15	62
Brielle.	In de Geref. Kerken, Jongens 40 Meisjes 38 —— 78	27	107
Middelburg.			Ben. 1 jaer 236 1 tot 5 —— 146 5—10 —— 56 10—15 —— 21 15—20 —— 33 20—25 —— 23 25—30 —— 29 30—35 —— 19 35—40 —— 59 40—45 —— 33 45—50 —— 38. 50—55 —— 44 55—60 —— 56 60—65 —— 26 65—70 —— 33 70—75 —— 25 75—80 —— 15 80—85 —— 8 85—90 —— 7 90—95 —— 3 nog in 't Gasthuis 16 in 't Simpelhuis 3 in 't Tuchthuis 2 —— 931

Vlis-

	Gedoopten of Geborenen.		*Getrouwde Paren.*		*Overledenen.*
Vlissingen.	In de Geref. Nederd. Kerk		In de Geref. Nederduitsche Kerk	84	
	Jongens	98			
	Meisjes	59			
	In de Walsche Kerk		In de Walsche Kerk	6	
	Jongens	3			
	Meisjes	2			
	In de Engelsche Kerk		In de Engelsche Kerk	1	
	Jongens	2			
		164		91	203
Utrecht.					839
Leeuwarden.	In de Geref. Kerken				
	Jongens	162			
	Meisjes	146			
		308		202	
Deventer.		240		135	262

GELDERLAND.

ARNHEM.

ARNHEM. IN den voorleden jare zyn eenige Geweldda-digheden gepleegd aan het Heerenhuis in het Dorp of de Heerlykheid Gent, gelegen in het Amt van Overbetuwe, in deze Provintie; en de daders derzelven heeft men in die Heerlykheid achterhaeld en vervolgens in de Gevangenis van het hooge Gerichtshof van Gelderland overgebragt. Na dat zy wegens hunne Misdaed waren onderzogt, en daer omtrent belydenis hadden gedaen, hebben de Ed. Mog. Heeren Raden van het gemelde Hof, den 20 van deze Louwmaend, het volgende Vonnis over hen doen uitspreken, waer in hunne Misdaed omstandig beschreven word:

Sententie over D. v. Alphen *en* D. Verheyen, *uitgesproken wegens hun schieten in het Huis van den Heere van Gent.*

GEzien by den Hove des Furstendoms Gelre en Graefschaps Zutphen de Informatien, genomen over *Derk van Alphen*, oud, naer zyn zeggen, vierenveertig jaren, en geboortig van Gent, in den Amte van Overbetuwe; als mede over *Derk Verbeyen*, oud, zoo hy zegt, twintig jaren, doch volgens een Extract uit het Doopboek tweeentwintig jaren, insgelyks geboortig in gemelde Heerlykheid, en beide aldaer geapprehendeerd, en, voorts, ingevolge 's Landschaps Resolutie van den 17 October, laetstleden, in 's Hove's Gevangenisse overgebragt; voorts mede gezien hunne Confessien, mitsgaders de respective Requesten, door de Vrienden en Naestbestaenden van gemelde Gevangen aen dezen Hove overgegeven; als ook gehoord het Raport van de Heeren Commissarien, tot het Examen van dezelve Gevangen gecommitteerd. Waer uit gebleken is:

Dat de eerste Gevangen, *Derk van Alphen*, al een

een geruimen tyd, een Misnoegen heeft opgevat tegens den Heer van Gent, en zulks uit oorzake dezelve Heer hem, in verscheide opzigten, naer zyn begryp, tort zoude hebben aengedaen.

ARNHEM.

Sententie over D. v. Alphen *en* D. Verheyen, *uitgesproken wegens hun schieten op het Huis van den Heere van Gent.*

Dat het zelve zoo ver is gegaen, dat de Gevangen meermalen in onbetamelyke expressien, en zelfs in dreigementen, ten reguarde van gemelden Heere, zich heeft uitgelaten; en dat, onder anderen, zoo als by de Informatien blykt, hoewel Gevangen zulks ontkent, zich niet ontzien heeft om zich, op zekeren tyd, ter occasie dat de Heer van Gent aen Gevangen geweigert hadde om aen hem Weiden te verpagten, ten huize van Hendrik Roelossen, te jacteren dat hy verscheide malen met zyn Snaphaen op dien Heer had gepast; doch dat het ongeluk wilde dat hy den zelven niet hadde konnen aentreffen, mitsgaders dat ook op hem hadde gepast, of op den een of den anderen tyd buiten zyn Huis mogte komen, om zyn water af te slaen, en hem dan te schieten, dat hem de damp ten halze uitkwam.

Dat de eerste Gevangen het daer by niet heeft gelaten; maer dat ook getracht heeft om zyn boosaerdig voornemen, om zich wegens het ongelyk, zoo hy sustineerde, hem door dien Heer aengedaen te zyn, te wrecken, dadelyk ter executie te stellen.

Dat, ten dien einde, zich heeft aengelegt met den tweeden Gevangen, *Derk Verbeyen*, die veel aen zyn huis was verkeerende, en welke voorkomt des te ligter in dit voornemen van eersten Gevangen zich ingegeven te hebben, om dat dezelve tweede Gevangen insgelyks schynt eenig misnoegen opgevat te hebben tegens dien Heer, welke, op zekeren tyd, tegens zyn Jager zoude gezegt hebben, dat hy dezen Jongen, die in de Heerlykheid liep te jagen, met de stukken konde betalen, en, in het generael, mede dien Heer ongenegen te wezen, en haet, met of zonder reden, toegedragen te hebben.

Dat de eerste Gevangen, al eenigen tyd geleden, aen tweeden Gevangen heeft gegeven een

ARNHEM.

Sententie over D. v. Alphen *en* D. Verheyen, *uitgesproken wegens hun schieten op het Huis van den Heere van Gent.*

Snaphaen, en hem nu en dan gefourneert Kruid en Hagel, waer mede tweede Gevangen zomtyds in de Heerlykheid eenig Wild heeft gaen schieten.

Dat, vervolgens, van tyd tot tyd, met tweeden Gevangen heeft gesproken over het ongelyk, dat die Heer hem kwam aen te doen, en dat, by die occasie, niet alleen, in het generael, gezegt heeft dat het in de Heerlykheid niet goed zoude gaen, of die Heer moest wat door de glazen hebben, of diergelyke woorden in substantie: maer dat tweede Gevangen ook zegt, zoo als meermalen in presentie van den eersten heeft staende gehouden, dat dezelve eerste Gevangen (hoewel hy zulks blyft ontkennen) hem is aengeweest om den Heer van Gent met het schieten op den zelven, of op het Huis te Gent, eens bang te maken.

En wel het eerste, zoo tweede Gevangen opgeeft, ten tyde, wanneer de Heer van Gent eenige Beesten van den eersten Gevangen geschut hadde, en hy tweede Gevangen door *Derk van Alphen*, welke over dit schutten zeer misnoegd was, op het Land, de twee Bongards genaemd, onder pretext van aldaer een Haes te schieten, bescheiden was.

Dat, 't zy dit zeggen van tweeden Gevangen waer is, of niet, gelyk dit laetste de eerste Gevangen staende houd, uit de Confessien van beide de Gevangen is gebleken, dat meermalen gesprek over dit schieten is gevallen, zonder dat het zelve echter ter uitvoer is gebragt.

En dat het, eindelyk, op Zondag, den 14 September des afgeloopen jaers, gebeurd is, dat tweede Gevangen, des avonds ongeveer ten tien uuren, met zyn Snaphaen is gegaen naer het Huis van eersten Gevangen, om redenen, zoo als hy tweede Gevangen voorgeeft, dat eerste Gevangen hem des morgens, wanneer hy Koffy-Boonen was komen halen, tegen den avond bescheiden hadde; 't welk echter eerste Gevangen ontkent, zeggende, dat hy tweeden Gevangen al eenige dagen te voren gezegt hadde, dat hy den Snaphaen, welken hem geleent hadde, moeste weerom brengen, dewyl de-

dezelve, als de Jagt openging, de Laedstok daer van noodig had, en dat de oorzaek van zyne komste dien avond zoude geweest zyn.

ARNHEM.

Sententie over D. v. Alphen *en* D. Verheyen, *uitgesproken wegens hun schieten op het Huis van den Heere van Gent.*

Dat tweede Gevangen op voorsz. tyd aen eersten Gevangens Huis gekomen, en by eerste Gevangen in zyn Kamertje, alwaer zat te schryven, gebragt zynde, als toen vastgesteld is, om nog dien avond of nacht het voornemen, om door de Glazen of Vensters van het Huis te Gent te gaen schieten, te volvoeren.

Dat, ten dien einde, eerste Gevangen uit zyn Weitas heeft gekregen een Kresser en eenige Kogels.

Dat met den Kresser van een der Snaphanen, 't zy dan den grooten, die tweede Gevangen hadde medegebragt, zoo als hy tweede Gevangen zegt, of den kleenen, gelyk eerste Gevangen opgeeft, de prop heeft afgetrokken, en dat, de Hagel in de handen van tweeden Gevangen daer afgeloopen zynde, eerste Gevangen denzelven met een Kogel heeft geladen; gelyk ook nog een tweeden Snaphaen, na dat op gelyke wyze daer van de Hagel was afgetrokken, insgelyks met een Kogel door hem is geladen geworden.

Dat, vervolgens, tweede Gevangen die beide, in zyne presentie en met zyne voorkennisse en toestemminge, met Kogels geladen Snaphanen heeft opgenomen, en dat eerste Gevangen uit het Bakhuis nog een derden Snaphaen, welke echter, naer zyn zeggen, alleen met Hagel geladen zoude geweest zyn, gehaeld, en, die op zyn arm genomen hebbende, te zamen, ongeveer ten elf of twaelf uuren, zyn gegaen naer 't Huis te Gent.

Dat, daer gekomen zynde, eerste Gevangen de Grendel van de Groote Poort heeft losgedaen, en dat, de Poort opengestooten zynde, de tweede Gevangen, na dat eerste Gevangen hem beduid hadde hoe hy schieten moeste, met de twee Snaphanen is gegaen over de Brug naer het Huis, blyvende de eerste Gevangen, naer zyn zeggen, by de Poort staen.

Dat tweede Gevangen, alstoen, eerst met den ee-

ARN-HEM.

Sententie over D. v. Alphen *en* D. Verheyen, *uitgesproken wegens hun schieten op het Huis van den Heere van Gent.*

eenen, en daer na met den anderen Snaphaen, ieder met een Kogel geladen, geschoten heeft door een gazen Horde of Raem, staende in de Vensterraem van de Provisie-Kamer, en achter het Huis uitziende, omtrent tien of twaelf voeten van den grond, zynde nochtans die schoten zoodanig gedirigeerd, dat de twee Kogels zyn gepenetreerd tot in de Ribben van den Solder van gemelde Provisie-Kamer, genoegzaem onder het Ledikant of de Slaepplaetse van den Heere van Gent.

Dat tweede Gevangen, dit verricht hebbende, zich weder naer eersten Gevangen, staende by de Poort, heeft begeven.

Dat, voorts, te zamen zyn gegaen naer den Bongard van eersten Gevangen, en dat tweede Gevangen, in het gaen, verzogt heeft dat eerste Gevangen hem den Snaphaen, die met Hagel geladen was, wilde geven, om daer mede den Hond, die aen den band lag, dood te schieten.

Dat dit echter niet is geschied, om redenen, zoo als eerste Gevangen zegt, dat hy zulks niet wilde hebben, of, zoo als tweede Gevangen voorgeeft, om dat eerste Gevangen een der afgeschoten Snaphanen weder met een Kogel wilde laden, om daer mede nog eens door het Huis te schieten.

Dat, hoe het daer mede ook is gelegen, en 't zy de eerste Gevangen voorgeslagen heeft om, voor de derde reize, nog eens te schieten, dan of tweede Gevangen zulks verzogt heeft, het ten minsten daer op is gebeurd, dat eerste Gevangen een der afgeschoten Snaphanen in den Bongard weder geladen en daer op een Kogel gedaen heeft, en dat, voorts, aen tweeden Gevangen beduid hebbende, hoe hy deze derde schoot zoude dirigeren, dezelve tweede Gevangen wederom zich heeft begeven naer het Huis, en dat daer mede voor de derde reize heeft geschoten door het bovenste Glas van de Schuifraem, ter zyde van het Huis, mede in de hier vorengemelde Provisie-Kamer zynde, waer door de Kogel getroffen heeft boven in den Muur, onder de Slaepkamer van den Heer, zoodanig, dat die Kogel heel plat op den grond gevonden is.

Dat,

Dat, vervolgens, dit gedaen hebbende, en by eersten Gevangen, die, volgens zyn zeggen, in den Bongard zoude zyn blyven staen, hoewel tweede Gevangen voorgeeft dat hy hem tot aen de Poort zoude gevolgd zyn, te rug gekomen zynde, beide Gevangen te-samen zyn weggegaen, hebbende de tweede Gevangen de beide Snaphanen gedragen tot aen het Huis van den eersten Gevangen, en zich alstoen insgelyks naer Huis begeven.

En dat niet voor des morgens weder by malkanderen zyn gekomen, als wanneer tweede Gevangen zegt, dat hy aen des eersten Gevangens Huis op Brandewyn zoude zyn getrakteerd geworden, met byvoeginge, dat dit het alles zoude wezen, dat hy voor dat schieten hadde genoten, zeggende ook eerste Gevangen, dat hem daer voor ook niets zoude hebben belooft.

ARNHEM. *Sententie over* D. v. Alphen *en* D. Verheyen, *uitgesproken wegens hun schieten op het Huis van den Heere van Gent.*

Dat, voorts, dezelve eerste Gevangen wel al het geen tot zyn laste voorkomt en door tweeden Gevangen iteratívelyk is beleden, en in zyne presentie by confrontatie ook is staende gehouden, meermalen hardnekkig heeft komen te ontkennen. Doch dat, by 's Hove's Decreet van den 17 December, laetstleden, tot de Torture gecondemneerd zynde, na dat 't zelve Decreet hem op den 8 dezer was voorgelezen, en dat door het aenbinden van zyne handen een begin gemaekt was met het gemelde *Decreet* ter executie te stellen, als toen heeft geconfesseert aen het feit zelf, bestaende in het schieten, des nachts tusschen den 14 en 15 September, laetstleden, met Kogels door de Glazen of Ramen van het Huis te Gent, met en nevens den tweeden Gevangen, *Derk Verbeyen*, invoegen voorsz., pligtig te zyn, waer by hy ook, buiten pyn en banden zynde, een en andermael heeft gepersisteert, met ontkentenisse nochtans van deze en gene omstandigheden, welke anders door tweeden Gevangen worden opgegevén, invoegen, als hier voren vermeld is; en speciael zonder te willen avoueren, dat hy de eerste oorzaek en aenleider van dit werk zoude zyn geweest, als zeggende hier te

sta-

ARNHEM. samen over gesproken, en zulks gezamenlyk met malkanderen overlegt te hebben.

Sententie over D. v. Alphen *en* D. Verheyen, *uitgesproken wegens hun schieten op het Huis van den Heere van Gent.*

Dat ook al verder de gemelde eerste Gevangen, zoo wel als tweede Gevangen, en dus beide, wel voorgeven dat geene andere intentie gehad zouden hebben, als om den Heer van Gent eens bang te maken, en geenszins om den zelven, of iemand anders, te kwetzen of van het leven te berooven, waer in nochtans de circumstantien, op eene overtuigende wyze, aentoonen te leggen opgesloten een voornemen om dien Heer, door dat zoogenoemde bang maken, te willen brengen en houden in eene gedurige angstvalligheid, dat hy in de Heerlykheid niet zonder gevaer zich meer konde onthouden.

Dat ook al verder, in de tweede plaetse, door dit schieten, wel niemand is getroffen of verwond, veel min gedood geworden; maer dat echter, des niet te min, uit de omstandigheden blykt dat die schoten zoodanig zyn gedirigeerd, dat dezelven iemand, en wel inzonderheid den Heer van Gent, hadden kunnen treffen.

En dat, in alle gevallen, boven het exerceren van een privaet Vindict, de beide Gevangen, volgens hunne eigen Confessien, zich hebben schuldig gemaekt aen een publiek Geweld, op eene atroçe wyze, in den duisteren nacht, aen het Huis en tegens den Heer der Heerlykheid, met het schieten met Kogels tot drie reizen toe, en wel ter plaetse daer gemelde Heer des tyds op zyn bed lag te slapen, gepleegd, en daer door de publieke securiteit, welke de Wetten aen een ieder in zyn Huis beloven, geschonden, en dus aen eene verregaende Misdaed, die in een Land, daer Justitie vigeert, en in 't welke aen niemand Recht verweigerd word, intolerabel is, en tot afschrik van anderen behoort gestraft te worden.

Het voorsz. Hof, alles overwogen, condemneert den voorsz. *Derk van Alphen* en *Derk Verheyen*, beide, om te worden gebragt ter plaetse men gewoon is Criminele Executie te doen, en al-

aldaer, anderen ten exempel, door den Scherprechter, met het Zwaerd over het Hoofd, gestraft te worden; en om, vervolgens, voor den tyd van twintig jaren, in 't Tugthuis dezer Provintie, te worden geconfineerd, om, gedurende den zelven tyd, aldaer met hun handenwerk de kost te winnen. Dezelve Gevangen, na exspiratie van dien tyd, bannende, voor al hun leven, uit dezen Furstendom en Graefschap, by pœne van zwarer straffe, indien ooit daer weder binnen gevonden mogten worden. ARNHEM.

Gedaen en gearresteerd in den Rade van Gelderland, te Arnhem, den 20 January, 1761. Enz.

De Broeder van eenen dezer Gevangenen; insgelyks in Gevangenisse opgesloten geweest zynde, op vermoeden dat hy mede deel had gehad aen de gemelde Geweldadigheden, werd, ten zelfden dage, ontslagen by het volgende Vonnis, en op vrye voeten gesteld, na dat hy aen de Voorwaerden, in 't zelve vermeld, voldaen had op den 23 van deze Louwmaend:

GEzien by den Hove des Furstendoms Gelre en Graefschaps Zutphen de Informatien, genomen over *Roelof Verbeyen*, oud, naer zyn zeggen, zesendertig jaren, geboortig van Gent, in den Amte van Overbetuwe, in die Heerlykheid zyn domicilie hebbende, aldaer geapprehendeerd, en, voorts, ingevolge 's Landschaps Resolutie van den 17 October, laetstleden, in 's Hove's Gevangenis overgebragt, en thans, ingevolge 's Hove's Resolutie van den 17 December, laetstleden, in de Gyzelkamer gedetineerd zittende, ter oorzake dezelve is gesuspicieerd geworden mede kennis en deel gehad te hebben aen 't feit, het welk 's nachts tusschen den 14 en 15 September, laetstleden, door zyn Broeder Derk Verheyen, mitsgaders Derk van Alphen, met het schicten met Kogels *Ontslag van* R. Verheyen *uit zyne Gevangenis.*

gels

ARN-HEM.

Ontslag van R. Verheyen uit zyne Gevangenis.

gels door de Glazen of Vensters van het Huis te Gent is gepleegd; mede gezien zyne Confessien; mitsgaders gehoord het Rapport van den Heere Commissaris, tot deszelfs examen gecommitteerd.

Het voorsz. Hof, alles overwogen, ontslaet den voorsz. *Roelof Verbeyen* uit zyne detentie, mits dat hy alvorens met Eede kome te beloven, dat hy zyne Gevangenisse met woorden of werken, heimelyk, noch openlyk, in geenerlei wyze, of wege, zal wreeken aan niemand, wie het zy, by pœne van daar over arbitrairlyk gestraft te zullen worden. Gedaen en gearresteerd, in den Rade van Gelderland, te Arnhem, den 20 January 1761. Enz.

H O L L A N D.

's GRAVENHAGE.

'S GRAVENHAGE.

DE algemeene geruchten, in den voorleden jare verspreid, dat tusschen de Bedienden der Engelsche en Hollandsche in Indiën koophandel dryvende Maetschappyën, in Bengale, Oneenigheden ontstaen, en dezen tot het plegen van Vyandlykheden overgeslagen waren, zyn onlangs bevestigd geworden door de Klagten, die de Minister Plenipotentiaris van zyne Majesteit, den Koning van Groot-Brittannien, den 14 van Oegstmaend van het nu afgeloopen jaer, hier over by hunne Hoog Mog. heeft gedaen. Dezelven zyn vervat in eene *Memorie*, en het daer by gevoegde *Uittrekzel van een Brief van den Præsident en de Raden van Bengalen, aen de Bewindhebberen der Engelsche Oost-Indische Maetschappye gezonden*, welken dus luiden:

HOOG-

HOOG MOGENDE HEEREN!

HEt publiek gerucht zal Uwe Hoog Mog. reeds kennis gegeven hebben van eene Gebeurtenis, die niet min ernstig, dan buitengewoon, is, en waer van de ondergeteekende Minister Plenipotentiaris des Konings van Groot-Brittannien een uitdrukkelyk bevel gekregen heeft, een uitvoerig Verhael aen Uwe Hoog Mog. mede te deelen, van het welk een naeuwkeurig Afschrift aen deze Memorie gehecht is. Uwe Hoog Mog. zullen daer een Verhael van eene reeks van Vyandlykheden vinden, die door de Bedienden der Oost-Indische Compagnie van deze Provintiën tegens de Onderdanen des Konings in Bengalen gepleegd zyn; en die, zoo zy volgens den wensch en de poogingen der Daders volvoerd waren, niets minder, dan de volslagen verwoesting van één der voornaemste Etablissementen van zyne Majesteit in de Oost-Indiën bedoelden.

's GRAVENHAGE. *Zyne Groot-Britt. Majesteit doet klagen over het voorgevallene tusschen de Bedienden der Engelsche en Hollandsche Oost-Indische Maetschappyen, in Bengale.*

Uwe Hoog Mog. staen reeds verwonderd over dit zeggen, doch zy zullen nog vry wat meer verbaesd staen by het lezen van het hier nevens gevoegde stuk. Zyne Majesteit heeft daer over zich niet minder verwondert. Hy heeft al te vele bewyzen van zyne standvastige Vriendschap voor Uwe *Hoog Mog.* gegeven; hy heeft te veel aen dezelven verdient, om ooit zoo eene honende behandeling te moeten wagten, veelmin in een tyd, daer de Onderdanen van Uwe Hoog Mog., onder de schaduwe van eene voordeelige Neutraliteit, alle de voordeelen van den Koophandel in zoo eene groote uitgestrektheid genieten; in een tyd, eindelyk, dat Uwe Hoog Mog. met eenen vaderlyken yver, ten hunnen behoeve, het strengste recht van den kant van zyne Majesteit vorderen. Gy kunt derhalven ligtelyk oordeelen, Hoog Mog. Heeren, hoedanig de verwondering van zyne Majesteit heeft moeten wezen, wanneer dezelve gehoort heeft, dat, zonder vooráfgegane klagte, en

's Gravenhage.

Zyne Groot-Britt. Majesteit doet klagen over het voorgevallene tusschen de Bedienden der Engelsche en Hollandsche Oost-Ind. Maetschappyen, in Bengale.

zonder de minste aenzegginge dat 'er een ernstig verschil tusschen twee Natiën in Indiën standgreep, de Onderdanen van zyne Majesteit zyn aengerand geworden, en met de zwaerste onheilen gedreigd, zoo het lot der Wapenen zich niet tegens de Aenvallers gekeert had.

Maer de Koning, Hoog Mog. Heeren, is te groot, en te edelmoedig, om aen Uwe Hoog Mog. de minste kennis te wyten van een daed van geweld, die zoo strydig is met de goede trouw en zoo ver beneden de Waerdigheid van een Souverain. Ja zyne Majesteit wil zich zelfs wel vleyen, dat deze Vyandlykheden niet gesproten zyn uit eenig bevel, van wegen de Bewindhebberen der Hollandsche Oost-Indische Compagnie gegeven, niettegenstaende de zekere bewyzen, dat de Schepen, die de Engelschen in Bengalen hebben aengetast, te Batavia, de hoofdsetel van hun gebied in dat waereldsdeel, zyn uitgerust. Ook maekt zyne Majesteit geen zwarigheid om dit alles aen Uwe Hoog Mog. bekend te maken, en hen te vragen (gelyk ik de eer heb om thans, uit naem van zyne Majesteit, te doen) om eene volledige voldoening voor dezen hoon, door eene voorbeeldige straf der Personen, die de aenleggers van dien aenslag geweest zyn; en zyne Majesteit verwagt dat de allernadrukkelykste en kragtigste bevelen gegeven zullen worden, om diergelyke buitensporigheden in 't vervolg voor te komen, en getrouwelyk het beding naer te leven, 't welk tusschen de Bedienden der twee Maetschappyen in Indiën, als eene reparatie van zoo geweldig eene onderneminge, is vastgesteld.

Gedaen, in 's Gravenhage, den 14 Augustus 1760.

(geteekend)

JOSEPH YORKE

Over-

'S GRAVENHAGE.

Overzetting van het Uittrekzel uit een Brief van den Præsident en Raed van Bengale aen het Hof der Bewindhebberen van de Engelsche Oost-Indische Compagnie.

Brief wegens het voorgevallene in Bengale, door de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Maetschappye geschreven.

OMtrent het begin der maend Augustus 1754 kregen wy bericht, dat 'er eene magtige Uitrusting te Batavia geschiedde, alwaer men dezelve inscheepte; dat men de ware schikking van dezelve niet wist; maer dat 'er een gerucht liep, dat het op Bengalen gemunt was. De Gouverneur liet hier van terstond bericht geven aen den Nizam Jaffier Aly Khan, die ten eersten een Purwanah en nadrukkelyke bevelen naer Chinsura zond, hen verbiedende eenige Troupen of Schepen in het Land te laten komen. De Nizam deed een Afschrift van dit Purwanah aen den Gouverneur Clive toekomen, hem, daerenboven, uit krachte van het Traktaet met de Engelschen, verzoekende deszelfs Krygsmagt met de zyne te vereenigen, om te beletten dat geene vreemde Troupen in zyn Land kwamen. Terwyl dit gebeurde, kwam 'er een Hollandsch Schip met Europeaensche Troupen en Buggoses aen boord in de Rivier. De Gouverneur deed 'er den Nizam kennis van geven, die 'er zich zeer mede verlegen vond. Ondertusschen zond hy een tweede Purwanah aen de Hollanders af, en gaf bevel aen Outurbeg Khan, Fousdaer van Hougly, om zich terstond met een Corps Troupen by den Gouverneur te voegen, terwyl hy tevens zyn verzoek om onzen bystand herhaelde, ten einde de Hollandsche Troupen of Schepen te beletten de Rivier verder op te komen. In antwoord op het eerste Purwanah van den Nizam deeden de Hollanders hem plegtiglyk beloven, van aen zyne bevelen te zullen gehoorzamen; en, ten opzigte van het tweede, verzekerden zy hem, insgelyks plegtiglyk, dat het aengekomen Schip alleen toevallig kwam om Water en Provisien te halen; dat het van het Fort van Nagapatam, werwaert het gedestineerd was, door een storm was afgedwaeld,

's GRAVENHAGE.

Brief wegens het voorgevallene in Bengale, door de Bedienden van de Engelsche Oost Indische Maetschappye geschreven.

en dat het met de Troupen, aen deszelfs boord, de Rivier verlaten zou, zoo dra zy hunne Ververschingen zouden hebben ingenomen. Men oordeelde het nochthans dienstig een Detachement van Troupen, te gelyk met een ander van den Suba, onder het bevel van den Officier van den Fousdaer, te zenden, om van het Fort van Tanna bezitting te nemen, zoo als ook van de Battery van Charnoe, welke tegens over dat Fort gelegen is; met bevel om alle de Schuiten en Schepen, die voorbygingen, aen te houden en door te zoeken, zonder dezelven echter eenige andere moeite aen te doen; en men zond ook verscheide Partyen aen beide de zyden der Rivier, om alle vreemde Troupen te beletten te lande voort te trekken.

In gevolge van deze bevelen deed men alle Hollandsche Vaertuigen en Schepen stil houden, en men liet de genen, die geen Krygsvolk aen boord hadden, hunnen weg vervolgen. Onder anderen weigerde myn Heer Luidlands, Officier van de Compagnie Hollanders, een tyd lang te blyven leggen en zich te laten doorzoeken; en den commanderenden Officier op de Battery van Charmoe geslagen hebbende, zoo werd hy met nog een ander Hollandsch Heer, die hy by zich had, eenige uuren lang gevangen gehouden, tot dat 'er bevel van den Gouverneur kwam om hem te ontslaen, zoo wel als het Schip, aen wiens boord men achttien Buggoses vond, die, onder escorte te lande, tot in het gezicht van hun Schip te Fulta, te ruggebragt en daer ontslagen werden.

Ter gelegenheid van dit gebeurde ontfingen wy breedvoerige remonstrantien van de Heeren der Factorie van Chinsura, op welken wy antwoordden, dat wy, uit onzen eigen hoofde, door de Gewoonte en het Recht der Volkeren, gewettigd waren alle Schepen, zonder onderscheid, die de Rivier opkwamen, te onderzoeken, als kunnende strekken om Fransche Troupen in het Land te brengen; en dat wy, als Bondgenooten van den Mogol, door een plegtig Traktaet verbonden waren ons met zynen Onderkoning te vereenigen, om

zich

zich te kanten tegens het inbrengen in Bengalen van eenige Europesche of vreemde Troupen, hoe genaemd; en dat wy volstrekt en heiliglyk aen onze verpligtingen in de eene en andere betrekking met alle onze kragten en vermogens zouden voldoen.

's GRAVENHAGE.

Brief wegens het voorgevallene in Bengale, door de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Maetschappye geschreven.

In het begin van October kwam Jaffier Aly Khan hier om een bezoek by den Gouverneur af te leggen. Geduurende zyn verblyf by ons kwam 'er tyding van beneden de Rivier, dat daer zes of zeven andere groote Schepen, den Hollanderen toebehoorende, en met Soldaten en Buggoses vervuld, aengekomen waren; en eenige dagen daerna kregen wy zekere berichten, dat zy de Rivier opkwamen, en dat de Hollanders te Chinsura, Kassembasar en Patna volk van allerlei soort en naem in dienst namen. Onze Gouverneur maekte, met eenen onvermoeiden vlyt, alle de noodige schikkingen om de oogmerken der Hollanderen te doen mislukken. De Schepen, de Calcutta, de Hertog van Dorset en de Hardwich, de eenigen, die wy op de Rivier hadden, kregen bevel om terstond voor de Stad te komen; de Detachementen op het Fort van Tanna en de Battery van Charnoe werden versterkt, en men plaetste 'er grof Geschut, zoo wel als op de twee zyden van ons Nieuwe Fort, het welk de Rivier bestrykt Men deed het Detachement, dat te Patna was, wederom komen, en het Krygsvolk werd onder de wapenen gebragt.

Zo dra de Hollanders zich in staet oordeelden om iets te kunnen uitrichten, zonden zy ons een geheel boekdeel van Remonstrantien, waer in zy alle de genen, die zy te voren gezonden hadden, recapituleerden, en ons dreigden wraek te zullen nemen en represalien te zullen gebruiken zoo wy aenhielden hunne Schepen te visiteren en hunne Troupen te beletten de Rivier op te komen. Wy antwoordden hen eens vooral, dat wy geene de minste belediging aen hunne Vlag gedaen hadden; dat wy niets, het welk hun toebehoorde, aengetast of aengeraekt, noch hunne Privilegien eenigzins verkort hadden. Dat, met opzicht tot het in-

'S GRAVENHAGE.

Brief wegens het voorgevallene in Bengale, door de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Maetschappye geschreven.

brengen hunner Troupen in Bengalen, het aen den Nizam stond te oordeelen hoe veel 'er hem aengelegen lag de rust en vrede in zyn Land te bewaren; dat het op bevel van den Onderkoning was, en onder de Vlag van den Keizer, zyn Meester, en door deszelfs Krygsvolk, dat hunne Vaertuigen aengehouden, gevisiteerd en hunne Troupen belet waren voort te trekken. Dat zy zich, by gevolge, by hem moesten vervoegen, en dat wy gereed waren om onze goede diensten aen te wenden, om deszelfs gramschap te stillen.

In dezen staet waren de zaken, toen de Hollanders zelfs onder op de Rivier vyandlykheden begonnen te plegen, door het schieten met scharp op onze Schepen, zich van zeven derzelven, zoo als ook van de Korenschuiten enz., meester makende; de Vlaggen afhalende, het Geschut, de Krygsbehoeften enz. uit onze Vaertuigen in de hunne overschepende, en de Schippers en Officiers gevangen nemende enz.

Zy begonnen insgelyks de vyandlykheden te lande in onze Purgannah's van Fulta en Reapore, alwaer zy onze Vlaggen afrukten, en de Huizen en Goederen van de Huurders der Maetschappye op die plaetsen verbrandden. Onder het getal der Schepen, welken zy aentastten en waer van zy zich meester maekten, was de Luipaerd, Kapitein Barclai, welken wy met Brieven aen den Admirael Cornisch hadden afgezonden.

De Gouverneur Clive gaf bericht aen den Nizam van de geweldddadigheden, die de Hollanders beneden op de Rivier gepleegt hadden, en voegde 'er by, dat, dewyl het tegens ons was, dat zy dadelyk den Oorlog begonnen hadden, hy Nizam, by gevolge, het geschil moest aenzien als tegenwoordig alleen tusschen hen en ons stand grypende.

Tot hier toe wisten wy nog niet of de Hollanders zich voorstelden hunne Schepen met de Troupen aen boord van dezelven voorby de Batteryen te doen komen, dan of het hun voornemen was het Krygsvolk zoo hoog, als zy konden, te ontschepen, en het zelve, vervolgens, op te laten trek-

trekken. Doch ondertusschen maekte de Gouverneur de noodige schikkingen tegens het een en ander geval, zoo veel ons klein Corps van Troupen zulks toeliet, dat in 't geheel uit niet meer dan tweehonderdenveertig Europeërs van het Battaillon, omtrent tachtig van het Corps Artilleristen, en twaelfhonderd Seapoisen bestond. De beste Troupen en het grootst getal der laetstgemelden, met verscheide Vrywilligen van het Corps der Militie, en een gedeelte van de Vry-Compagnie, waer van men eene Compagnie Ruitery maekte, werden te Charnoe en Tanna onder de bevelen van den Kapitein Knox geplaetst. De Kolonel Forde, die den dienst, ter oorzake van den slegten toestand zyner gezondheid, verlaten had, kwam ons, eenige dagen voor deze Onlusten, bezoeken, en nam, op verzoek van den Gouverneur, terstond, en op eene zeer beleefde wyze, het bevel van het Krygsvolk op zich, dat in 't Guarnizoen bleef, het welk den 19 November naer het Noorden optrok. Ten zelfden dage kreeg de Heer Hollwel bevel om de bewaring en bescherming van het Fort Guilliam op zich te nemen met de Militie, die in omtrent tweehonderdenvyftig Europeanen, behalven eenige Inwoneren, bestond; terwyl de Gouverneur zyne zorg en tegenwoordigheid tusschen de twee Divizien, de eene te Charnoe, en de andere, die in het veld was, verdeelde.

'S GRAVENHAGE.

Brief wegens het voorgevallene in Bengale, door de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Maetschappye geschreven.

Het eerst, dat men tegens de Hollanderen ondernam, was, dat wy ons in 't bezit stelden van Barnagora, van waer de Kolonel Forde, met zyne Manschap en vier Veldstukjes, langs den anderen kant der Rivier, naer Syampore, eene Deensche Factory, overtrok; en hier van daen toog hy voort naer Chandanagora, niet alleen met oogmerk om de schrik in Chinsura te werpen; maer ook op dat hy by der hand mogt zyn om de Hollandsche Troupen te onderscheppen, byaldien zy zich ontscheepten, en op die plaets te lande zogten te komen. Terwyl dit gebeurde zeilden de Hollandsche Schepen voort met hunne Pryzen en Gevangenen; onze drie Schepen, die ze volgden, hadden eenen

'S GRAVENHAGE.

Brief wegens het voorgevallene in Bengale, door de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Maetschappye geschreven.

uitdrukkelyken last om ze voorby te gaen, en zich te plaetsen boven de Batteryen, daer men Branders had, en alle de Maetregelen genomen, welken men noodig oordeelde om de Hollandsche Schepen te vernielen, zoo zy ondernemen mogten voorby te varen. De Hollandsche Commandeur zond twee bevelen aen den Commandeur Wilson, by welken hy hem verbood de Hollandsche Schepen voorby te stevenen, en hem dreigde, zoo hy dit ondernam te doen, op hem te zullen schieten.

Den 21 November kwam de Hollandsche Vloot het anker werpen op de breedte van Sankeral, waer van de Uithoek binnen het bereik van het Kanon onzer Batteryen was. Den 22 ontscheepten zy op den tegensoverleggenden Oever zevenhonderd Europeërs en omtrent achthonderd Buggoses; en hunne Schepen zakten af en lieten het anker vallen by den Uithoek Melancholy, beneden de plaets, alwaer onze Schepen zich bevonden. Men gaf terstond van dit alles kennis aen den Kolonel Forde, hem verzekerende dat hy met allen mogelyken vlyt versterkt zou worden door den Kapitein Knox en de Detachementen, die op de Batteryen waren, en welken dienvolgende te rug ontboden werden. Den 23 zond men bevel aen onzen Commandeur om de onmiddelyke restitutie van onze Schepen, Onderdanen en Goederen te eischen; en, ingeval van weigeringe van de zyde der Hollanderen, hunne Schepen aen te tasten. Den volgenden dag werd de eisch gedaen en geweigerd; de Hollanders hadden zeven Schepen, waer onder twee van linie waren; en wy hadden 'er in 't geheel niet meer, dan drie. Ondertusschen tastten wy ze aen, niettegenstaende deze ongelykheid, en, na een gevecht van omtrent twee uuren, liet de Hollandsche Commandeur de vlag vallen; en de anderen volgden zyn voorbeeld; uitgezonderd het Schip, dat na hem volgde, 't welk al vegtende week en tot Culpée afzakte, alwaer het door de Schepen de Oxford en de Roial George aengehouden wierd, die twee dagen te voren aengekomen waren, en van ons bevel gekregen hadden om zich

by

by de andere Kapiteinen te voegen. De Hollandsche Commandeur had omtrent dertig dooden en vele gekwetsten. Hy leed het meest van hun allen, zoo als ook de Hertog van Dorset, van onze zyde, die het meest onmiddelyk met hem was handgemeen geweest. Den zelfden 24 toog de Kolonel Forde op weg van de Fransche Tuinen naer het Noorden, zich voorstellende om zich tusschen Chandanagora en Chinsura neder te slaen; deze eerste plaets doortrekkende, werd hy 'er door de Hollanders aengetast met vier stukken Kanon en de Bezetting van Chinsura, die 'er uitgetrokken was, en zich in de Huizen en Ruïnen van Chandanagora ten zelfden tyde geplaetst had, als de Kolonel Forde 'er aen de Zuidzyde met zyn volk inkwam. Het gelukte hem, ondertusschen, hen wel haest uit hunne hinderlaeg te verdryven, en hy nam hun Kanon, en vervolgde ze, eenig volk van hun doodende, tot de Barriere van Chinsura toe; 't welk hy zich voorstelde te omringen, terwyl de Kapitein Knox en de Krygsbenden van de Batteryen van Charnoe en Tanna zich by hem gevoegt hadden.

'S GRAVENHAGE.

Brief wegens het voorgevallene in Bengale, door de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Maetschappye geschreven.

Den volgenden dag kreeg de Kolonel Forde zekere berichten van den aentogt der ontscheepte Hollandsche Troupen, by welken zich, niettegenstaende zyne oplettenheid, een gedeelte van het Garnizoen van Chinsura gevoegt had. Hy trok terstond voort met twee Veldstukken, en ontmoette ze in de vlakte van Bederra, omtrent twee coss van Chinsura af; alwaer men wel haest handgemeen werd. De Hollanders werden gecommandeerd door den Kolonel Roussel, een Franschman; hunne magt bestond uit omtrent zevenhonderd Europeanen en een gelyk getal Buggoses, behalven het Krygsvolk van het Land; de onze was van tweehonderdenveertig Mannen voetvolk, tachtig van het Corps Artillerye, en vyftig andere Europeaensche Vrywilligen, die de Vry-Compagnie te paerd uitmaekten, en achthonderd Seapois, of daeromtrent. Het gevecht was kort, bloedig en beslissend; in minder dan een half uur werden de

'S GRAVENHAGE.

Brief wegens het voorgevallene in Bengale, door de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Maetschappye geschreven.

Hollanders overhoop geworpen; zy verloren omtrent honderdentwintig Europeanen en tweehonderd Buggoses, die sneuvelden, driehonderdenvyftig Europeanen en tweehonderd Buggoses, die, benevens den Heer Roussel en veertien Officieren, krygsgevangen werden gemaekt, en zy hadden honderdenvyftig gekwetsten. Ons verlies was middelmatig Na dit gevegt keerde de Kolonel Forde langs den zelfden weg te rug, en sloeg zich neder voor Chinsura, van waer hy schreef om verderen last te vragen. De Hollanders schreven aen den Kolonel Forde, zoo als ook aen den Raed alhier, verzoekende dat de vyandlykheden mogten ophouden, en voorslagen van vriendschap doende. Wy dagten dat wy ze genoegzaem hadden gekastyd en vernederd, zonder dat wy ons van hun Etablissement meester maekten, 't welk zich op de eerste sommatie moest overgeven. Wy kwamen dan overeen om met hun te handelen; men benoemde Gedeputeerden; en de zaken werden tot een spoedig en vriendelyk besluit gebragt. Zy desavoueerden de handelwyze van hunne Schepen beneden op de Rivier, erkenden zich zelven voor de Aenvallers, en kwamen overeen dat zy de kosten en schaden zouden betalen, waerop wy hen hunne Schepen wederom gaven.

Drie dagen na den slag van Bederra kwam de jonge Nabob met zes- of zevenduizend Paerden aen, en legerde zich eene kleine coss van Chinsura af. De Hollanders waren hier over in de uiterste verlegenheid. Zy schreven in de alleronderdanigste uitdrukkingen aen den Gouverneur Clive dat hy voor hun in de bres wilde springen en hun niet overlaten aen de gewelddadigheid der Moren. De Gouverneur deed het, en begaf zich terstond naer de Fransche Tuinen, op dat hy te beter by der hand mogt zyn om den jongen Nabob te bedwingen, en hem te beletten tot eenig uiterste met de Hollanders te komen. Zyne goede diensten waren van nut; de jonge Nabob ontfing hunne Gedeputeerden, en vergaf het hun, na een hevig verwyt; hen eene uitgestrekte bescherming in hun-

nen

nen Koophandel en Voorrechten belovende, op de volgende Voorwaerden; dat zy nooit bestaen zouden Oorlog in 't Land te voeren; dat zy 'er nooit Krygsvolk zouden inbrengen of aennemen, en 'er geene Sterkten opwerpen; dat het hun geoorloofd zou wezen honderdvyfentwintig Europeaensche Soldaten, en niet meer, ten dienste hunner verscheide Factoryen, van Chinsura, Cassenbazar en Patna, op de been te houden; dat zy hunne Schepen en het Krygsvolk, dat zy overgehouden hadden, terstond uit het Land zouden zenden; en dat, zoo 't gebeurde dat zy het een of ander van deze Artikelen overtraden, zy 'er over gestraft zouden worden, door hun ten eenenmale uit het Land te verdryven. Deze Voorwaerden door den Raed van Hougly goedgekeurd en bevestigd, en de Nabob, daerenboven, voor zyne moeite en de kosten van zyn Togt voldaen zynde, brak hy zyn Leger op en kwam in de Stad te rug.

's GRAVENHAGE. *Brief wegens het voorgevallene in Bengale, door de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Maetschappye geschreven.*

Hunne Hoog Mog. namen, terstond, toen hun deze Klagten werden onder 't oog gebragt, een besluit om de overgegeven Stukken te stellen in de handen der Bewindhebberen van de Oost-Indische Compagnie dezer Landen, ten einde dezen daerop ten spoedigsten derzelver bericht zouden geven; en om den Heere Yorke, by voorraed, hunne uiterste verwondering te betuigen over deze Klagten, dewyl zy geene de minste kennis van de voorgegeven geweldige ondernemingen hadden, veelmin daer toe bevel gegeven enz.; gelyk uit het afschrift van derzelver Resolutie, op den zelfden 14 van Oegstmaend genomen, en hier woordelyk volgende, bespeurd kan worden.

IS, ter Vergaderinge, gelezen eene Memorie van den Heere Yorke, Minister Plenipotentiaris van zyne Majesteit, den Koning van Groot-Brittan-

's Gravenhage. tannien, houdende Klagten over verregaende hostiliteiten, die door de Bedienden van de Oost-Indische Compagnie dezer Landen gepleegd zouden zyn, tegens Onderdanen van zyne Majesteit, in Bengalen; volgende de voorsz. Memorie hierna geinsereerd.

De Staten Generael stellen de Memorie van den Heer Yorke, met derzelver Bylage, in handen van Bewindhebberen der O. Ind. Comp. om daer op te berichten enz.

[Hier was de Memorie en Brief, bladz. 13-23 te vinden, in de Fransche Tael geschreven, ingevoegd.]

Waer op, gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaen, dat Copie van de voorsz. Memorie en Bylage gezonden zal worden aen de Bewindhebberen van de Generale Geoctrooyeerde Oost-Indische Compagnie dezer Landen, om derzelver Bericht daer op, ten spoedigsten, aen hunne Hoog Mog. te laten toekomen.

Dat, dien onverminderd, aen gemelden Heere Yorke, tot provisioneel Antwoord op de voorsz. Memorie, zal worden toegevoegd: Dat hunne Hoog Mog. niet kunnen ontveinzen zeer gesurpreneerd te zyn over de Klagten, die in de voorsz. Memorie worden voorgebragt, als of de Bedienden van de Oost-Indische Compagnie dezer Landen eenige acten van Geweld en Feitelykheid tegens de Onderdanen of Etablissementen van hoogstgedagte zyne Majesteit, in Indiën, zouden hebben gepleegt. Dat hunne Hoog Mog. geen de minste kennis daer van hebben, en veelmin eenige order hebben gegeven om die te ondernemen. Dat zich ook verzekerd houden dat de Bewindhebberen van de Oost-Indische Compagnie dezer Landen geene diergelyke Ordres van hier hebben gezonden. En dat het hun zeer aengenaem is, dat hoogstgedagte zyne Majesteit hen de justitie doet, van de Excessen, die begaen zouden mogen zyn, noch aen hun, noch aen Bewindhebberen, te imputeren. Dat, gelyk hunne Hoog Mog. niets vuriger wenschen, dan met hoogstgedagte zyne Majesteit in eene goede en vertrouwde vriendschap en intelligentie te leven, en al wat van hen in eenigerlei maniere dependeert, daer toe by te brengen, zoo ook geen grooter aversie hebben, dan van alle incidenten, die de minste verkoeling in zyner Majesteit genegenheid

voor

voor dezen Staet zoude kunnen te weeg brengen. Dat, in de onkundigheid, waerin hunne Hoog Mog. wegens het voorsz. voorval verseren, hoogstgedagte zyne Majesteit ligtelyk zal begrypen, dat van hun niets anders, voor het jegenwoordige, gevergd kan worden, dan zich op de waerheid van het gepasseerde exactelyk te informeren; en dat zy, ten dien einde, de Bewindhebberen van de Oost-Indische Compagnie dezer Landen hebben aengeschreven hen, ten spoedigsten, te informeren van al het gene dienaengaende aen hun is voorgekomen, en byaldien, na onderzoek van zaken, bevonden zoude moge worden dat eenigen van hunne Onderdanen ietwes zouden mogen hebben ondernomen, het welk strydig zoude zyn met de goede Harmonie, tusschen hoogstgedagte zyne Majesteit en den Staet subsisterende, zy dieswegens hun rechtmatig ongenoegen zullen toonen, en aen zyne Majesteit behoorlyke satisfactie doen erlangen; doch dat te gelyk van de hoogstberoemde æquiteit van zyne Majesteit verwagten, dat hoogst deszelfs oordeel over deze zaek zoo lang zal opschorten, tot dat van dezen kant de vereischte informatien zullen zyn ingekomen, en de feiten naer behooren zullen zyn geconstateerd.

'S GRAVENHAGE.

De Staten Generael stellen de Memorie van den Heer Yorke, met derzelver Bylage, in banden van Bewindhebberen der O. Ind. Comp. om daer op te berichten enz.

En zal Extract van deze hnnner Hoog Mog. Resolutie, door den Agent van Byemont, aen gemelden Heere Yorke worden ter hand gesteld.

Den 31 van de nu afgeloopen Wintermaend hebben de zelfde Hoog Mog. Heeren Staten Generael het Octrooi, aen de West-Indische Compagnie dezer Landen verleend, dat met het einde van het jaer 1760 stond te eindigen, voor nog één jaer verlengt, by eene Publicatie, in welke zy, na de gewone inleidinge, dus spreken:

NAdemael wy, om goede redenen, de welvaert van de goede Ingezetenen dezer Vereenigde Neder-

'S GRAVENHAGE.

Prolongatie van het Octrooi, aen de W. I. Comp. verleend, voor den tyd van één jaer.

derlanden betreffende, op den 8 Augustus van het jaer 1730, voor den tyd van dertig jaren, hebben verlengt het Octrooi, aen de West-Indische Compagnie dezer Landen te voren verleend, welke dertig jaren met het einde van dit loopende jaer 1760 staen te eindigen, en wy tegenwoordig bezig zyn om te delibereren op het verzoek van de Bewindhebberen van de gemelde West-Indische Compagnie, aen ons gedaen, om verder Verlenging van ons Octrooi te erlangen; en de Dienst van den Lande, noch de belangen van onze goede Ingezetenen, niet toelaten dat, hangende onze Deliberatie, het voorschreve Octrooi zoude komen te vervallen:

ZOO IS 'T dat wy, om voor te komen de nadeelige gevolgen, die daer uit zouden kunnen ontstaen, goedgevonden hebben het meergemelde Octrooi voor de West-Indische Compagnie, zoo als het zelve op den 8 Augustus 1730 is verleend, met continuatie van beide de Reglementen, op het subject van de vrye Vaert op de Kusten van Afrika, in de jaren 1730 en 1734 by ons gearresteerd, nog te continueren en prolongeren, zoo als wy het zelve continueren en prolongeren mits deze, voor den tyd van nog één jaer, ingaende met den eersten January 1761, en zullende eindigen met den laetsten December 1761.

En ten einde het gene voorschreven is volkomenlyk moge worden naergekomen, verzoeken wy de Heeren Staten, Gecommitteerde Raden en Gedeputeerde Staten van de respective Provintien, en alle andere Officieren en Justicieren dezer Landen, dat zy deze onze Publicatie van stonden aen alomme doen afkondigen, publiceren en affigeren, waer men gewoon is zoodanige publicatie en affixie te doen.

Belasten en bevelen, verders, de Raden ter Admiraliteit, de Advokaten Fiskael en allen anderen, mitsgaders Officieren, Rechteren en Justicieren dezer Vereenigde Nederlanden, zich hier naer te reguleren, zonder daer tegens te doen of te attenteren, of gedogen dat iet daer tegens gedaen of ge-

attenteerd worde; want wy zulks ten meesten 's GRAVENHAGE.
dienste van dezen Staet, en tot bevorderinge van
de belangen en welvaert van de goede Ingezetenen
van dien, bevonden hebben alzoo te behooren.

Aldus gedaen en gearresteerd. Enz.

Verder moeten wy, onder onze berichten uit deze Hofplaetse, verslag doen hoe aen den jonggeboren Prinse, waer van Mevrouw, de doorluchtige Gemalin van den Prinse van Nassau-Weilburg, den 18 van de nu afgeloopen Wintermaend, in het Kraembedde was bevallen (*), in deze Louwmaend, met groote luister, de Plegtigheid van den Heiligen Doop is toegediend, terwyl, onder anderen, hunne Hoog Mog., de Heeren Staten Generael, by deze gelegenheid, het Peterschap over den zelven bekleedden. De aenleiding en voorafgegane beschikkingen daer toe vind men omstandig aengewezen in de volgende Besluiten hunner Hoog Mog.

Veneris den 19 December 1760.

DE Heer van Wassenaer, ter Vergaderinge præsiderende, heeft aen hunne Hoog Mog. voorgedragen en bekend gemaekt dat zyne Hoogheid, de Heer Prins van Nassau-Weilburg, dezen morgen by hem was geweest, om aen hunne Hoog Mog. kennis te geven van de gelukkige Verlossing van hare Hoogheid, deszelfs Gemalinne, van een Prins, en om hunne Hoog Mog. te verzoeken tot Gevaders over den jonggeboren Prins. *Hunne Hoog Mog. nemen het Peterschap aen over den jonggeboren Prins van Nassau-Weilburg.*

Waer op, gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaen, dat het Gevaderschap over den jonggeboren Prins by hunne Hoog Mog. zal worden aengenomen, en dat daer van door den Griffier Fagel aen zyne Hoogheid kennis zal worden ge-

(*) Zie ons XIV Deel, [1760], bladz. 1050.

'S GRAVENHAGE.

gegeven, met betuiginge van hunner Hoog. Mog. blydschap over de voorschreve gewenschte Geboorte.

Dat, voorts, de Heeren van Welderen, en anderen hunner Hoog Mog. Gedeputeerden tot de Zaken van de Plakaten en Reglementen, zullen worden verzocht en gecommitteerd, zoo als verzocht en gecommitteerd worden mits deze, om de Retroacta op het voorsz. subject naer te zien, en te examineren wat by deze gelegenheid gedaen behoort te worden; en daer van alhier ter Vergaderinge raport te doen.

Lunæ den 22 December 1760.

Hunne Hoog Mog. geven den Prins van Nassau-Weilburg kennis van hun besluit en doen den zelven feliciteren.

DE Griffier Fagel heeft, ter Vergaderinge, geraporteert, dat hy, ingevolge en tot voldoeninge van hunner Hoog Mog. Resolutie van den 19 dezer loopende maend, aen zyne Hoogheid, den Heere Prinse van Nassau-Weilburg, kennis had gegeven van de Resolutie van hunne Hoog Mog., genomen om het Gevaderschap aen te nemen over den jonggeboren Prins, waer van hare Hoogheid, deszelfs Vrouw Gemalin, gelukkig was verlost; en daer by zyne Hoogheid, uit naem van hunne Hoog Mog., gefeliciteert hadde wegens de voorsz. gewenschte Geboorte. Dat zyne Hoogheid hem verzocht had hunne Hoog Mog. van gantscher harte te bedanken voor dit nieuwe blyk van derzelver genegenheid, en te verzekeren dat zyne Hoogheid zich ten allen tyde zoude bevlytigen, en zyn uiterste best doen, om de hooge gunst en benevolentie van hunne Hoog Mog. te meriteren.

Waer op, gedelibereerd zynde, hebben hunne Hoog Mog. gemelden Griffier Fagel voor genomen moeite bedankt, zoo als bedankt word mits deze.

Lunæ den 5 January 1761.

DE Heer de Kempenaer, ter Vergaderinge præsiderende, heeft aen hunne Hoog Mog. voorge-

gedragen en bekend gemaekt, dat zyne Hoogheid, de Heer Prins van Nassau-Weilburg, dezen morgen by hem was geweest, en hem gecommuniceert had dat zyne Majesteit, de Koning van Groot-Brittannien, nevens hunne Hoog Mog., hadden aengenomen het Gevaderschap van zynen jonggeboren Zoon, en den Heer Yorke, deszelfs Minister Plenipotentiaris, geauthoriseert hadde om hoogstgedachte zyne Majesteit te representeren by het solemniseren van den Heiligen Doop; en dat hoogstgedachte zyne Hoogheid daer benevens betuigt hadde zyne erkentenis en verpligting voor de eere, die hunne Hoog Mog. hem hadden gelieven aen te doen, van het Gevaderschap over deszelfs Zoon mede aen te nemen; verzoekende, vervolgens, dat hunne Hoog Mog. zoodanigen tyd gelieven te bepalen tot het verrichten van de voorschreve Plegtigheid, als aen hoogstdezelven het meest zal convenieren; als mede te bepalen wat Naem, van wegen hunne Hoog Mog., aen den jongen Prinse gegeven zal worden. Wyders in bedenken gevende of niet zouden kunnen goedvinden zich, by de voorschreve Plegtigheid, door een of ander Heer te laten representeren.

'S GRAVENHAGE.

De Prins van Nassau-Weilburg geeft aen hunne Hoog Mog. kennis dat zyne Gr. Brittann. Maj. ook het Peterschap aengenomen heeft, enz.

Waer op, gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaen dat Copie van het voorschreve geproponeerde gesteld zal worden in handen van de Heeren van Welderen, en anderen, hunner Hoog Mog. Gedeputeerden tot de zaken van de Plakaten en Reglementen, om te visiteren, examineren, en van alles alhier ter Vergaderinge raport te doen.

Mercurii den 7 January 1761.

IS gehoord het raport van de Heeren van Welderen, en anderen, hunner Hoog Mog. Gedeputeerden tot de zaken van de Plakaten en Reglementen, hebbende, ingevolge en tot voldoeninge van derzelver Resolutie Commissoriael, van den 19 der voorleden maend, de Retroacta nagezien, en geëxamineert wat gedaen behoort te worden ter ge-

'S GRAVENHAGE.

Hunne Hoog Mog. bepalen den Naem, die aen den jongen Prinse zal gegeven worden by zynen Doop; de Gecomm., die daer by adsisteren zullen; gelyk ook de Pillegift voor den zelven, en het gene in de Kraemkamer gedistribueerd zal worden.

legenheid dat hunne Hoog Mog. het Gevaderschap hebben aengenomen over den jonggeboren Prins, waer van hare Hoogheid, Mevrouw de Prinses van Nassau-Weilburg, geboren Prinses van Orange en Nassau, gelukkig is verlost; en daer nevens, in gevolge en tot voldoeninge van hunner Hoog Mog. Resolutie Commissoriael, van den 5 dezer loopende maend, geëxamineert hebbende het geen door den Heer de Kempenaer, ter Vergaderinge presiderende, aen hunne Hoog Mog. is voorgedragen, namelyk, dat zyne Hoogheid, de Heer Prins van Nassau-Weilburg, by hem was geweest, en hem gecommuniceert had dat zyne Majesteit, de Koning van Groot-Brittannien, nevens hunne Hoog Mog., hadde aengenomen het Gevaderschap over zynen jonggeboren Zoon, en den Heer Yorke, deszelfs Minister Plenipotentiaris, geauthoriseert hadde om hoogstgedachte zyne Majesteit te representeren by het solemniseren van den Heiligen Doop, en dat hoogstgedachte zyne Hoogheid, daer benevens, betuigt hadde zyne erkentenis en verpligting voor de eere, die hunne Hoog Mog. hem hadden gelieven aen te doen, van het Gevaderschap over deszelfs Zoon mede aen te nemen; verzoekende, vervolgens, dat hunne Hoog Mog. zoodanigen tyd gelieven te bepalen, tot het verrichten van de voorsz. Plegtigheid, als aen hoogstdezelven het meest zal convenieren, als mede te bepalen wat Naem, van wegen hunne Hoog Mog., aen den jongen Prins gegeven zal worden. Wyders in bedenking gevende of niet zouden kunnen goedvinden zich by de voorschreve Plegtigheid door een of ander Heer te laten representeren.

Waer op, gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaen, dat de tyd tot het verrichten van de Plegtigheid van den Heiligen Doop van den jongen Prins zal worden overgelaten aen de schikking van zyne Hoogheid, den Heere Prinse van Nassau-Weilburg.

Dat, van wegen hunne Hoog Mog. aen den jongen Prins zal gegeven worden den Naem van BELGICUS.

Dat vier Heeren Gedeputeerden uit de Vergadering

ring van hunne Hoog Mog., van de vier Provintien, volgende op die Provintie, die presideren zal ten dage, als de Ceremonie zal geschieden, zullen worden verzocht en gecommitteerd, zoo als verzocht en gecommitteerd worden mits deze, om te staen over den Doop van den jongen Prins. En dat de rang, door de Heeren, hunner Hoog Mog. Gedeputeerden, by die Ceremonie te observeren, in diervoege zal worden gereguleerd, dat gemelde Heeren immediatelyk zullen volgen op zyne Hoogheid, den Heere Prinse van Nassau-Weilburg, en die geen van de Bloedvrienden, of in Persoon of by Representatie, zyne Hoogheid, als Gevaders, zullen accompagneren. Dat, voorts, gemelde Heeren, hunner Hoog Mog. Gedeputeerden, tegens den tyd van de Ceremonie, op het Hof by den anderen zullen byeenkomen, en, zoo ras geadverteerd zullen zyn, zich begeven naer het Hotel van zyne Hoogheid, den Heere Prinse van Nassau-Weilburg, gepreceedeerd door zes Boden van Staet, voorts aen ieder Koetse twee, en zes Boden achter aen.

En, voor zoo veel het voorsz. geraporteerde verder medebrengt, dat den jongen Prins, tot eene Gedagtenisse en Pillegave, behoort te worden vereerd een Lyfpensioen van *vierduizend Guldens* 's jaers, ingang nemende met den dag van zyne geboorte, zynde den achttienden der voorleden maend, daer van eene behoorlyke Acte of Pensioenbrief behoort te worden gedepecheerd, welke aen zyne Hoogheid, den Heere Prinse van Nassau-Weilburg, behoort te worden overgeleverd in een gouden Doose, ter waerde van *vierhonderd zilveren Dukatonnen*, die de Goudsmit Thomeze aenstonds behoort te maken; dat, daerenboven, aen de Kraemkamer behoort te worden gedistribueerd de somme van *vierhonderd zilveren Dukatonnen*, en de Raed van State verzocht van de voorsz. vierhonderd zilveren Dukatonnen voor de Kraemkamer, en te zyner tyd van de voorsz. gouden Doose, Ordonnantie te doen depecheren, zoo en in diervoege, als

's GRAVENHAGE.

Hunne Hoog Mog. bepalen den Naem, die aen den jongen Prinse zal gegeven worden by zynen Doop; de Gecomm., die daer by adsisteren zullen; gelyk ook de Pillegift voor den zelven, en het gene in de Kraemkamer gedistribueerd zal werden.

's GRAVENHAGE.

in vorige gelegenheden is geschied : hebbende de Heeren Gedeputeerden van de Provintien van Gelderland en Utrecht aengenomen binnen weinige dagen zich daer op te verklaren.

Jovis den 8 *January* 1761.

De Prins van Nassau Weilburg communiceert aen hunne Hoog Mog. den tyd, op welken de Doopplegtigheid staet te geschieden, enz.

DE Heer de Kempenaer, ter Vergaderinge presiderende, heeft aen hunne Hoog Mog. voorgedragen en bekend gemaekt dat zyne Hoogheid, de Heer Prins van Nassau-Weilburg, by hem was geweest en aen hem kennis gegeven had, dat, dewyl hunne Hoog Mog. aen hem hadden overgelaten de Schikking van den tyd, tot het verrichten van de Plegtigheid van den Heiligen Doop aen zynen jonggeboren Zoon, dezelve gesteld was op aenstaenden Dingsdag, des namiddags, ten twee uuren, in de Groote Kerke, alhier, in den Hage.

Waer op, gedelibereerd zynde, is, in conformiteit van hunner Hoog Mog. Resolutie van gisteren, goedgevonden en verstaen, mits deze, te verzoeken en te committeren de Heeren Pieck van Zoelen, van Wassenaer, van Borssele en Berchuis, om tegens den voorschreven tyd, invoege als by de voorschreve Resolutie is vastgesteld, zich te begeven naer het Hotel van den Heere Prinse van Nassau-Weilburg, om wegens hunne Hoog Mog. te staen over den Doop van den jongen Prins.

DE aenwezende Heer Gedeputeerde van de Provintie van Utrecht heeft, ter Vergaderinge, voorgedragen en bekend gemaekt, dat de Heeren Staten van hooggemelde Provintie, zyne Principalen, gedelibereert hebbende op een Voorslag om aen den jonggeboren Prinse, waer van hunne Hoog Mog. het Gevaderschap hebben aengenomen, voor eene Pillegift toe te leggen, jaerlyks, eene somme van vierduizend Guldens, waer van de Pensioenbrief gelegd zoude worden in een te maken gouden Doose, ter waerde van vierhonderd Dukatonnen, als mede de laetstgemelde somme

me voor de Kraemkamer, hem Heer Gedeputeer- den geauthoriseert hadden om, van wegen hooggemelde Provintie, in de voorschreve Pillegaef, als mede in de te maken gouden Doose, en Distributie in de Kraemkamer, op den voet en ter somme, als boven gemeld, te consenteren.

'sGRAVENHAGE.

Waer op voor als nog geen Resolutie is gevallen.

Lunæ den 12 January 1761.

OP het gepresenteerde, ter Vergaderinge gedaen na voorgaende deliberatie, en in achtinge genomen zynde dat de Plegtigheid van den Doop van den jonggeboren Prinse van Nassau Weilburg op morgen zyn voortgang zal hebben, is goedgevonden en verstaen, dat de Raed van State zal worden verzocht, zoo als verzocht word mits deze, eene Ordonnantie te doen depecheren ter somme van vierhonderd zilveren Dukatonnen, om gedistribueerd te worden in de Kraemkamer, als mede een Ordonnantie van *tweehonderdvyftig Guldens*, om, by die occasie, aen de Armen te worden uitgereikt; en, voorts, ter zyner tyd, een Ordonnantie van *vierhonderd zilveren Dukatonnen* voor een gouden Doose, waer in de Rentebrief, tot eene Pillegave aen den jongen Prins, gelegd zal worden; alles op den voet en de manier, als in diergelyke gelegenheden voor dezen is geschied.

De Staten bepalen de somme, die by deze gelegenheid aen de Armen uitgedeeld zal worden.

Dus werden by hunne Hoog Mog. de voorafgaende schikkingen beraemd, terwyl by den Prinse van Nassau-Weilburg, en verder ook aen het Stadhouderlyke Hof, alles geregeld en in gereedheid gebragt werd, wat dienen kon, om, op Dingsdag, den 13 van deze maend, de voorgenomen plegtigheid met luister te doen toedienen en de behoorlyke order daer by waer te nemen. Toen deze dag genaderd

 was,

'S GRAVENHAGE.

was, werden de Wagten, zoo op het Binnenhof, als aen de Granadiers-Poort, verdubbeld. By de Groote Kerk; by het Hotel van den Vorst van Nassau-Weilburg, gelyk ook by het Huis van Prins Maurits, waren insgelyks Wagten gesteld, die allen het Geweer presenteerden, toen de Staetsie dezelven voorbyging. 's Middags omtrent één uur begaf zich zyne doorluchtige Hoogheid, de Prins Erfstadhouder, vergezeld van deszelfs Voogd, den Heere Hartoge van Brunswyk Wolfenbuttel, uit het Stadhouderlyk Kwartier, van het Binnen-Hof, door de Poort by het Huis van Prins Maurits, langs de Noordzyde van het Plein, en vervolgens door de Houtstraet, naer het Hotel van den Prinse van Nassau-Weilburg, met de volgende Staetsie: I Vooraf reden een Officier, een Wagtmeester, een Trompetter en vierentwintig Ruiters van de Guarde te paerd. II Daerop volgde de Onderstalmeester *de Drevon*, te paerd. III Na den zelven kwamen twee Koetsen ieder met zes Paerden bespannen, en gaende ter zyde van ieder derzelven twee Lakeijen, waerin gezeten waren acht Edellieden van zyne Hoogheid. IV Een Koets, met zes Paerden bespannen, en insgelyks vergezeld van twee Lakeijen, in welke gezeten waren vier Kamerheeren van zyne Hoogheid. V Een Sous-Brigadier met acht Mannen van de Guarde du Corps te paerd. VI Vier Loopers van zyne Hoogheid. VII Twaelf Lakeijen, gaende vier en vier. VIII De Onderstalmeester *van Zanden* te paerd. IX Vier Pages te paerd. X Een Koets, met zes Paerden bespannen, voor op welken zaten twee Pages, die verzeld wierd van een Exempt,

een

een Onder-Officier en zestien Mannen van de Cent-Suisses, ter zyde van dezelve gaende, waerin gezeten waren de doorluchtige Prins ERFSTADHOUDER en de Heer HARTOG VAN BRUNSWYK-WOLFENBUTTEL. XI Eén Officier, één Sous-Brigadier, één Trompetter, en vierentwintig Mannen van de Guardes du Corps te paerd. XII Eindelyk één Officier, één Wagtmeester, één Trompetter, en vierentwintig Ruiters van de Guarde te paerd. Hunne Hoogheden dus aen het Hotel van den Prinse van Nassau-Weilburg gekomen zynde, werden aldaer, onder aen de trap, gerecipieerd door den gemelden Prinse, en vervolgens naer boven geleid. Vervolgens kwamen aen het gemelde Hotel ook zyne Exellentie, de Heer Generael YORKE, Minister Plenipotentiaris van zyne Koninglyke Majesteit van Groot-Brittannien, zullende den zelven als Peter representeren by den Doop, gezeten in eene Koetse, met zes Paerden bespannen, ter wederzyde van welke de Lakeijen van dezen Afgezant gingen; de Hoog-Edele Heer WILLEM BENTINK, Vryheer van Rhoon en Pendregt, oudste en voorzittend Lid in de Ordre van de Ridderschap en Edelen van Holland enz., die by den Doop de doorluchtige Prinses Douariere van Oranje en Nassau, welke te Leeuwarden hare residentie houd, zou representeren, insgelyks gezeten in eene Koetse met zes Paerden bespannen, ter wederzyde van welke de Lakeijen van zyne Hoog-Edelheid gingen; en de Heeren WILLEM HENDRIK BARON PIEK, Heer van Brakel en Zoelen enz., FREDRIK HENDRIK BARON VAN 's GRAVENHAGE.

's GRAVENHAGE.

WASSENAER, Heer van de beide Katwyken en 't Zand enz., Jongheer JAN VAN BORSSELE, Vryheer van Borssele, representerende den Eersten Edelen van de Provintie Zeeland, mitsgaders TJAERT VAN BERCHUIS, Raedsheer van de Stad Groningen, Gedeputeerden ter Generaliteit wegens de Provintiën Gelderland, Holland, Zeeland en Stad en Lande, welken hunne Hoog Mog. by deze gelegenheid representeren zouden, gezeten in twee Koetsen, met zes Paerden bespannen, voor en achter welken zes Boden van Staet, en naest ieder derzelven, ter wederzyde, eene diergelyke Bode, en de Lakeijen der Heeren, die in dezelve zaten, gingen. Alle deze Heeren, aen het meergemelde Hotel genaderd zynde, werden aldaer door den Prinse van Nassau-Weilburg onder aen de trap ontvangen, en vervolgens naer boven geleid, op gelyke wyze, als de Prins Erfstadhouder gedaen was. Ondertusschen schikte zich hier na de trein, welke den jonggeboren Prins van Nassau-Weilburg, in het gaen naer de Groote Kerke, vergezellen zou, in order; en omtrent twee uuren geraekte dezelve in beweging. Men ging, van het Hotel van den Prinse van Nassau-Weilburg, over het Tournooy-Veld, langs den langen Vyverberg en de Plaets-Royael, door de Hoogstraet, en vervolgens over de Groenmarkt, tot voor de Zuiderdeur van de gemelde Kerke, op de volgende wyze:

I VOor af reden de Officier, Wagtmeester, Trompetter en vierentwintig Ruiters van de Guarde te Paerde, die den train geopent hadden

den by de komste van den Prinse Erfstadhouder.

'S GRAVENHAGE.

Staetsie, waergenomen by 't gaen naer de Groote Kerke, om in dezelve den Doop aen den jonggeboren Prinse van Nassau Weilburg toe te dienen.

II Daerop volgden de Edellieden van het Vorstelyk Huis van Nassau-Weilburg, gezeten in twee Koetsen, ieder met zes Paerden bespannen, naest ieder van welken twee Lakeijen gingen.

III Vervolgens kwam de bovengemelde Onderstalmeester *de Drevon* te paerd.

IV De twee Koetsen, met zes Paerden bespannen, waer in de Edellieden van den Prinse Erfstadhouder gezeten waren, naest ieder van welken twee Lakeijen gingen.

V Een Koets, op gelyke wyze bespannen, waer in de gemelde vier Kamerheeren van den Prinse Erfstadhouder zaten, en naest dezelve ook twee Lakeijen.

VI Een Koets, op gelyke wyze bespannen, in welke de JONGGEBOREN PRINS VAN NASSAU-WEILBURG was, begeleid door Mevrouwe *de Cheusses* en de Freule *van Aerssen*, waer naest vier Lakeijen gingen.

VII Een Koets, op gelyke wyze bespannen, waer in gezeten was zyne Hoogheid, de Heer PRINS VAN NASSAU-WEILBURG; voor deze gingen twee Loopers, aen ieder zyde drie La-Lakeijen, en voor op dezelve zaten twee Pages.

VIII De bovengemelde Sous-Brigadier, met acht Mannen, van de Guarde du Corps te paerd.

IX De Vier Loopers van zyne Hoogheid, den Prinse Erfstadhouder.

X De bovengemelde twaelf Lakeijen van zyne Hoogheid.

XI De Onderstalmeester *van Zanden* te paerd.

XII Vier Pages te paerd.

XIII De Koets, met zes Paerden bespannen, waer in zyne Hoogheid, de Prins ERFSTADHOUDER, nevens de Heer HARTOG VAN BRUNSWYK-WOLFENBUTTEL, gezeten waren, vergezeld van de Pages en Lyfwagten, zoo als wy boven gezegt hebben.

'S GRAVENHAGE.

Staetsie, waergenomen by 't gaen naer de Groote Kerke, om in de zelve den Doop aen den jonggeboren Prinse van Nassau Weilburg toe te dienen.

XIV De Officier, Sous-Brigadier, Trompetter en vierentwintig Mannen van de Guarde du Corps te paerd.

XV De Koets, waer in gezeten was zyne Excellentie, de Heer Generael YORKE, op gelyke wyze bespannen en begeleid, als wy boven gemeld hebben.

XVI De Koets, in welke de Hoog-Edele Heer BENTINK, Vryheer van Rhoon en Pendrecht enz., gezeten was, op de zelfde wyze bespannen en begeleid, als wy boven gemeld hebben.

XVII De twee Koetsen, in welken de vier Heeren GEDEPUTEERDEN uit de Vergadering der Hoog Mog. Heeren Staten Generael gezeten waren, nevens eene ledige Koets, die op dezelven volgde, bespannen, en begeleid door de Boden en Livreibedienden, zoo als wy boven verhaelt hebben.

XVIII De gemelde éene Officier, Wagtmeester, Trompetter, en de vierentwintig Ruiters van de Guarde te paerd, die den train sloten.

De hooge Personagien, welken by den Doop zouden tegenwoordig zyn, dus tot voor de Zuiderdeur van de Groote Kerke gekomen zynde, traden aldaer uit de Koetsen in de Kerk. De jonggeboren Prins werd in de Consistorie-Kamer gebragt, om aldaer te vertoeven ter tyd toe, dat de plegtigheid van den Doop verricht stond te worden. In de Kerk zelf was, tegens over den Predikstoel, eene Afheining gemaekt, in welke negen Armstoelen gereed stonden, die bekleed waren met rood Fluweel, met gouden Galonnen belegd, op welken de Vader van den jonggeboren Prinse en de hooge Peters zouden zitten. Op den middensten van deze Stoelen nam zyne Hoogheid, de Heer PRINS VAN NASSAU-WEILBURG, plaets. Ter rechter zyde den zelven

plaet-

plaetsten zich, eerst, de doorluchtige Prins 's GRAVENHAGE. ERFSTADHOUDER, die in persoon het Peterschap zou bekleeden; vervolgens, de Heer Generael-Major Yorke, die zyne Majesteit, den KONING VAN GROOT-BRITTANNIEN, als Peter, verbeeldde; en verder de Hoog-Edele Heer Bentink, representerende als Peter hare doorluchtige Hoogheid, de PRINSES DOUARIERE VAN ORANJE EN NASSAU. De vierde Stoel ter rechter zyde bleef ledig staen. Op de vier Stoelen ter linker zyde plaetsten zich de vier Heeren Gedeputeerden ter Generaliteit, welken hunne Hoog Mog., de Heeren STATEN GENERAAL DER VEREENIGDE NEDERLANDEN, als Peters, verbeeldden. De Heer *Hartog van Brunswyk Wolfenbuttel* nam zitting in het Stadhouderlyk Gestoelte achter de Stoelen, waer op de Heer Vader van den jonggeboren Prinse, en de genen, die het Peterschap bekleeden zouden, plaets genomen hadden. En achter de Afheining stond een Detachement van de Guarde du Corps met de Karabynen op den arm. Terwyl de gemelde hooge Personagien zich dus op hunne plaetsen schikten, werd het Psalmgezang opgeheven, zingende men het 6 en 7 Zangvaers van den door Dathenus berymden CXV Psalm. Onder dit Gezang klom de oudste Predikant van de Hervormde Gemeente alhier, Dnus *Elandus van Stavoren*, op den Predikstoel, die vervolgens eene Redevoering deed, toepasselyk op deze plegtigheid, over het middenste gedeelte van Mal. II. 15. *Want hy zocht een zaed van God.* Toen hy daermede omtrent een half uur was bezig geweest, werd de jonggeboren Prins uit de Consistorie-Kamer gebragt, die gedragen

werd

's GRAVENHAGE. werd door Mevrouwe *de Cheusses*, vergezeld van de Freule *van Aerssen van Voshol*, en eenige Heeren Edellieden, die de Slippen van het Doopkleed ophielden, dat zeer prachtig was; welken genaderd zynde in de Afheininge voor den Predikstoel, werd de ledigstaende Stoel voorwaert gesteld, en Mevrouw *de Cheusses* nam met den jongen Prins op den zelven hare zitplaets. Na dat Dnus *van Stavoren* zyne Redevoering voleindigt had, las hy het gewone Formulier voor, dat by de bedieninge van den Doop in de Hervormde Gemeenten van Nederland gevolgd word, by welke gelegenheid de Heer Vader, en de Peters, van den jonggeboren Prinse de Vragen, die in het zelve gedaen worden, met eene Buiging beantwoordden. Hierop werd de jonggeborene door zynen Vader, den Heere Prinse van Nassau-Weilburg, ten Doop gehouden, en Dnus *Joannes Munnekemolen*, de derde in den rang der Predikanten van de Hervormde Gemeente alhier, diende den zelven de H. Plegtigheid toe, dewyl de tweede in den rang dier Predikanten onpasselyk was. By deze gelegenheid kreeg de jonggeboren Prins den naem van WILLEM GEORGE BELGICUS. Vervolgens werd de Godsdienstoefening, als naer gewoonte, besloten met een Gebed, het zingen van het 4 Vaers uit den berymden CXXVIII Psalm, en het uitspreken van een Zegenwensch. De Collecte, by deze plegtigheid, beliep de som van *negentienhonderdenzevenenzeventig Guldens*. Gedurende de Godsdienstoefening hadden de Koetsen, en het gene verder tot den train behoorde, zich omgewend, en alles stond, buiten de Kerk, op het eindigen van dezelve, in gereedheid, om de hooge Personagien,

die

die by de Plegtigheid waren tegenwoordig geweest, te ontvangen en weder te begeleiden. Dezen schikten zich derhalven, gaende uit de Kerk, weder in de zelfde order, als zy gekomen waren; en de train passeerde den weg, langs welken hy genaderd was, tot voor het Hotel van den Prinse van Nassau-Weilburg, alwaer de Complimenten van Gelukwenschinge aen den zelven, en aen Mevrouwe, de Prinsesse van Nassau-Weilburg, werden afgelegd, en de hooge Personagien, die als Peters hier by waren tegenwoordig geweest, onthaeld werden op eene kostbare en prachtige Maeltyd, na het eindigen van welke zy van een scheidden, en de Plegtigheid een einde nam. 's GRAVENHAGE.

Zyne Hoogheid, de Heer Prins van Nassau-Weilburg, begaf zich, ten volgenden dage, by den President van hunne Hoog Mog., om dezelven te danken voor de Eere, die zy hem by deze gelegenheid hadden gelieven aen te doen; en de Heeren Gedeputeerden, die in naem van hunne Hoog Mog. hier by waren tegenwoordig geweest, deeden raport van het gene zy in deze hoedanigheid verricht hadden; gelyk uit het volgende Besluit hunner Hoog Mog., den 14 van deze Louwmaend genomen, te zien is:

De Prins v. Nassau Weilburg bedankt hunne H. Mog. voor de Eere van het Peterschap te hebben aengenomen.

DE Heer Sloet, ter Vergaderinge presiderende, heeft aen hunne Hoog Mog. voorgedragen en bekend gemaekt dat zyne Hoogheid, de Heer Prins van Nassau-Weilburg, by hem was geweest om hunne Hoog Mog. te bedanken voor de Eere, die hunne Hoog Mog. hem hadden gelieven aen te doen, met het Gevaderschap over zyn jonggeboren Zoon aen te nemen, en dat eene Commissie uit derzelver Vergadering hadden willen benoemen, om by den Heiligen Doop te adsisteren.

Waer op geene Resolutie is gevallen.

De

'S GRAVENHAGE.

De Gedeputeerden uit hunner Hoog Mog. Vergadering doen raport van hunne verrichtingen.

De Heeren Piek van Soelen, van Wassenaer, van Borssele en Berchuis, hunner Hoog Mog. Gedeputeerden, hebben, ter Vergaderinge, gerapporteert dat zy, ingevolge en tot voldoeninge van derzelver Resolutie Commissoriael, van den 8 dezer loopende maend, op gisteren geadsisteert hadden by het solemniseren van den Heiligen Doop van den jongen Prinse van Nassau-Weilburg, welke alhier in de Groote Kerk met de gewoone Ceremonien was verricht; dat, vervolgens, hunne Complimenten over de Geboorte van welgemelden jongen Prins aen zyne Hoogheid, en aen Mevrouwe, de Prinsesse van Nassau-Weilburg, geboren Prinsesse van Orange en Nassau, hadden afgelegt; en in de Kraemkamer van hooggemelde Prinsesse de vierhonderd Zilveren Dukatonnen aen de genen, die aldaer dienst hebben gedaen, hadden overgegeven; gelyk ook, in de Kerk, eene somme van tweehonderdvyftig Guldens aen de Armen hadden uitgereikt; en daer op, nevens de verdere Heeren Gevaders, door meergemelde zyne Hoogheid, aen deszelfs Hotel, ter Maeltyd waren onthaeld geworden. Waerop, gedelibereerd zynde, hebben hunne Hoog Mog gemelde Heeren Gedeputeerden voor de genomen moeite bedankt, zoo als bedankt worden mits deze.

De doorluchtige Prinses van Nassau-Weilburg bevond zich, toen de plegtigheid van den Doop aen haren Zoon werd toegediend, reeds zoo verre hersteld, dat zy zich in staet bevond om de Staetsie, daer by in acht genomen, door een Vensterraem van verre te beschouwen. En op den 25 van deze Louwmaend wydde zy het eerste openlyk offer van hare Dankbaerheid voor de ondersteuninge des Hemels, by hare verlossinge en herstellinge genoten, Gode toe in de Fransche Kerke, alwaer zy, ten dien dage, onder het gehoor van Dnus *Jean Royer*, Kapellaen van

den

den Prinse Erfstadhouder, den Godsdienst bywoonde. 's GRAVENHAGE.

Zyne Excellentie, de Heer Marquis *Grimaldi*, die, sedert den jare 1755, by hunne Hoog Mog. geresideert heeft als Ambassadeur van zyne Koninglyke Majesteit van Spanje, door den Koning, deszelfs Meester, benoemd zynde om aen het Hof van zyne Allerchristelykste Majesteit, den Koning van Vrankryk, te resideren, gaf, den 29 van deze Louwmaend, den President van de Vergaderinge hunner Hoog Mog. kennis van zyn Vertrek, en nam afscheid van den zelven. Deze, hier van raport gedaen hebbende ter Vergaderinge van de Staten, werd door hunne Hoog Mog. gedeputeerd om hem Heer Ambassadeur, in naem van hunne Hoog Mog., een Compliment van Afscheid te maken en eene voorspoedige Reize toe te wenschen. Dit geschiedde, 's namiddags van den zelfden dag, wanneer de gemelde Heer President, in deszelfs Koetse, voorafgegaen door zes Boden van Staet, en aen ieder zyde derzelve vergezeld van eenen diergelyken Bode, reed naer het Hotel van gemelden Heere Ambassadeur, en aldaer zyne Commissie volvoerde.

Ten slot van ons verhael uit deze Hofplaetse moeten wy nog aenteekenen, om daer door met blydschap aen te toonen dat de oude Hollandsche liefde tot onderhoud der Armen nog niet verstorven is, dat, ten dage, toen de doorl. Prinses van Nassau-Weilburg, voor de eerste reize na hare Verlossinge, den openbaren Godsdienst bywoonde in de Fransche Kerk, by de drie Predikatien, welken op dien dag in die Kerk gedaen wierden, aldaer ge-

col-

'S GRAVENHAGE. collecteerd is eene somme van *elfduizendvyfhonderd en drieënzeventig Guldens en tien Stuiv.*, tot den opbouw van een Fransch Diakeniehuis, waer aen sedert eenigen tyd reeds is gearbeid.

ROTTERDAM.

ROTTERDAM. IN de nu afgeloopen Wintermaend hebben de Heeren van de Wet dezer Stad twee Publicatien vastgestelt. De eerste, gedagteekend den 6 van die maend, strekt tot wegneminge van zeker Verschil, ontstaen over den eigenlyken zin van het I Artikel der Ordonnantie op de Busse voor de Schoenmakers- en Looijers-Knechten; 't welk in de volgende bewoordingen word opgehelderd: „ Dat het „ aen alle Looijers- en Schoenmakers-Knechts, „ Meester wordende, en Busbroeder van de „ Knechts Bus zynde, zal vrystaen in die Bus „ te blyven, doch teffens zal genoodzaekt „ zyn Busbroeder te worden van de Meesters „ Busse, en zal alleenlyk voor inschryven in „ de Meesters Bus betalen tien Stuivers, en „ twee Stuivers voor het Reglement, en aenstonds genieten de voordeelen, als of hy „ een Jaer daer was in geweest; ook zal op „ zyne Jaren, (al was hy, volgens Art. V, „ ouder dan 36 jaren,) geen reguard worden „ genomen. Doch zoo hy, Meester geworden zynde, weigert in de Meesters Busse te „ komen, zal hy, in dat geval, genoodzaekt „ zyn de Knechts Bus mede te quiteren. En „ worden de Busmeesters van de Knechts Bus, „ in dat geval, geordonneerd zoodanige Personen uit hunne Bus te rooijeren. Maer

Bus-

,, Busbroeder van beide de Bussen zynde, ROT-
,, zal de voordeelen van beide de Bussen TER-
,, genieten, en, by ziekte of ongemak, de DAM.
,, keuze hebben van wat Doctor of Chirurgyn
,, hy bediend wil worden. En zal, by over-
,, lyden van hem of zyne Weduwe, uit beide
,, de Bussen, elk voor de helft, van het
,, geen anders tot de Begravenis gecontribu-
,, eerd word, worden begraven, mits hy
,, echter twee jaren lang aen de Meesters Bus
,, gecontribueert heeft, moetende anders uit
,, de Knechts Busse alleen begraven worden.
,, Doch zal, in allen gevalle, door drie paer
,, Busbroeders uit elke Bus moeten gedragen
,, worden."

De tweede, vastgesteld den 13 van die maend, raekt het Makelaerdyloon van den Tabak in Vaten, den Makelaren in Tabak toegelegd by de Ordonnantie van den 19 der Zomermaend des jaers 1719; wordende in deze Publicatie bepaeld ,, dat de Makelaers in
,, Tabak, voor Makelaerdyloon, zullen ge-
,, nieten, *voor ieder Vat Bladeren Een Gulden*
,, *en Tien Stuivers; voor de Honderd Ponden Ha-*
,, *vana-Bladeren Tien Stuivers; voor de Hon-*
,, *derd Ponden Inlandsche Bladeren Zes Stuivers,*
,, *en voor de Honderd Ponden Karotten mede Zes*
,, *Stuivers.*"

ZEELAND.

MIDDELBURG.

DEn 27 van de jongste Slagtmaend is by de MID-
Ed. Mog. Heeren Staten van deze Pro- DEL-
vintie besloten *geene Afschryvingen van Boek-* BURG.

MID-DEL-BURG. *weiten-Meel en Gort* vervolgens toe te laten, dan voor zoo verre dit van het eene naer het andere Eiland word verzonden, by de volgende Resolutie:

Afschaffing der afschryvingen van Boekweiten-Meel en Gort. IS, na deliberatie, goedgevonden en verstaen dat hunner Ed. Mog. Resolutien van den 25 Juny en 23 November 1759, en 7 Augustus dezes jaers, omtrent de Afschryving van de Boekweiten-Meel en Gort genomen, in zoo verre zullen worden gealtereerd en veranderd, dat, voortaen, na de exspiratie van het tegenwoordig Pagt-Saisoen, geene Afschryving van voorschreve Consumabele Waren meer plaets zal hebben, als voor zoo verre dezelven van het eene Eiland naer het andere worden verzonden.

Den 8 van de nu afgeloopen Wintermaend hebben de zelfde Heeren Staten eene Publicatie vastgestelt nopens de *Præferentie, die de Hypotheken hebben op Schepen, welken wegens Fraudes omtrent de Gemeene Middelen van Consumtie worden verbeurd verklaerd*, dus luidende:

Welke Præferentie de Hypotheken hebben op Schepen, die wegens de Consumabele Middelen worden verbeurd verklaerd. DE Staten van Zeeland; allen den genen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten: dat wy, tot interpretatie van alle dubiëteiten, welken omtrent de Præferentie der Hypothecarissen op Schepen, Schuiten of Vaertuigen, die, wegens begane Fraude van 's Lands Gemeene Middelen van Consumtie, worden verbeurd verklaerd, zouden mogen ontstaen, hebben goedgevonden te verklaren en te statueren, gelyk wy verklaren en statueren by deze: dat de Eigenaers der Kapitalen, voor welken eenige Schepen, Schuiten of Vaertuigen zyn gehypothequeerd, in cas van Aenhalinge en Verbeurdverklaringe van dezelven, wegens begane Fraude van onze Gemeene Middelen van Consumtie, op het provenue van zoo-

da-

danige Schepen, Schuiten of Vaertuigen zyn gepræfereerd.

MIDDELBURG.

Gelyk wy, echter, tot voorkominge van alle finistre en verkeerde praktyken, die in het opschieten van Gelden op Schepen, Schuiten of Vaertuigen zouden konnen worden gepleegd, verder hebben goedgevonden by deze te statueren: Dat, in cas van Verkoopinge van eenige verbeurdverklaerde en gehypothequeerde Schepen, Schuiten of Vaertuigen, de Schippers van dezelven, boven en behalven de boeten en pœnen, in welken, volgens onze generale en particuliere Ordonnantien, op de Gemeene Middelen geëmaneerd, en speciael onze Plakaten, van den 24 September 1755 en 8 October 1756, moeten worden gecondemneerd, nog zullen gecondemneerd moeten worden in de betalinge van de volle somme, waer voor zoodanige Schepen, Schuiten of Vaertuigen zullen wezen verkocht; te weten, indien het rendement minder, of maer even zoo veel, mogt bedragen, als het daer op geschoten Kapitael: Doch, ingeval het provenu van de voorschreve Vaertuigen meer, dan het daer op geschoten Kapitael, mogt komen te renderen, zal zoodanige Schipper nog, daerenboven, moeten worden gecondemneerd in het montant van het voorsz. opgeschoten Kapitael. Zullende alle de voorsz. Boeten en Breuken worden geappliceerd en bekeerd zoo en in diervoegen, als by onze voorschreve Ordonnantien en Plakaten, respectivelyk, is gestatueerd.

Welke Præferentie de Hypotheken hebben op Schepen, die wegens de Consumabele Middelen worden verbeurd verklaerd.

Eindelyk, hebben wy nog goedgevonden, by deze, te statueren, dat zoodanige Schippers, in cas van onvermogen, tot het betalen der bovengemelde boeten, pœnen en breuken, met Bannissement, Confinement, of aen den Lyve, naer exigentie van zaken, zullen moeten worden gestraft.

Wordende de respective Magistraten, die tot de Judicature over de Gemeene Middelen zyn gequalificeerd, mede, by deze, ernstig gerecommandeerd en gelast zich, *in judicando*, hier naer stiptelyk te reguleren.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie

MIDDELBURG. zoude konnen pretenderen, zal deze alomme worden gepubliceerd en geaffigeerd, ter plaetse, daer men gewoon is zoodanige publicatie en affictie te doen. Enz.

UTRECHT.

UTRECHT.

UTRECHT. DE Ed. Mog. Heeren Gedeputeerden van de Staten 's Lands van Utrecht hebben, by eene Publicatie van den 31 der jongste Wynmaend, het einde van den Jagttyd, voor dat jaer, bepaelt op den 1 der Wintermaend, en, voorts, dat, by provisie, in het vervolg, dezelve, jaerlyks, met den 1 der Wintermaend gesloten zal zyn. Deze luid dus:

Bepaling van den tyd van de Jagt. DE Gedeputeerden van de Staten 's Lands van Utrecht doen te weten: Alzoo de Heeren Staten dezer Provintie, in consideratie nemende de conservatie van het Wild en de Wildbane binnen den Gestichte van Utrecht, goedgevonden hebben dat de Jagt-tyd, welke, volgens vorige Plakaten en Reglementen, op het stuk van de Jagt geëmaneerd, zoude moeten duren tot den 15 December, aenstaenden, weder, gelyk in 't voorleden jaer, eenigen tyd worde verkort, en met den eersten December, eerstkomenden, nu, en, by provisie, in het vervolg, met den eersten December in ieder jaer zal zyn gesloten; ZOO IS 'T dat wy, in gevolge de Authorisatie, den 29 dezer ter Beschryvinge verleend, mitsdien allen en een iegelyk verbieden, na den 30 November nu, en by provisie, in het vervolg, na den voorsz. 30 November in ieder jaer, binnen deze Provintie te exerceren eenige Jagt, hoe genaemd, welke gedurende den besloten Jagt-tyd is verboden en geinterdiceerd, op de

de pœne en verbeurte, daer tegens by Plakaten en Reglementen van de Jagt gestatueerd. U-TRECHT.

En overmits de Strooperyen, door Persſonen, die geenzins tot de Jagt zyn gerechtigd, en het Opkoopen en Venten van Wild, gedurende den gesloten Jagt-tyd, in verachtinge van vorige ernstige Waerschouwingen, van tyd tot tyd daer tegens gedaen, hoe langer hoe meer in zwang gaen, zoo worden alle zoodanigen, als hier in zich te buiten gaen, en zulken, die zich, onder anderen, met het vangen van Patryzen, of het zetten van Strikken, ophouden, mits deze, op nieuws gewaerschouwd zich daer van te onthouden, op pœne van, zonder eenige verschooninge, te incurreren zulke Boeten en Straffen, als mede daer tegens, by vorige Ordonnantien en Publicatien op het stuk van de Jagt, gestatueerd zyn. *Bepaling van den tyd van de Jagt.*

Zullende, tot ieders informatie, deze alomme worden gepubliceerd en geaffigeerd, naer behooren. Enz.

Wyders hebben de zelfde Heeren Gedeputeerden, den 2 van de nu afgeloopen Wintermaend, eene Waerschouwing doen afkondigen wegens het Gebruik van Zegels, in het uitgeven van Rekeningen, van den volgenden inhoud:

DE Gedeputeerden van de Staten 's Lands van Utrecht doen te weten: Alzoo wy, by onze Publicatie van den 20 October 1750, tot Elucidatie en Ampliatie van het LI Articul van de Ordonnantie op het Klein Zegel, goedgevonden hebben te statueren: *Waerschouwing wegens het gebruik der behoorlyke Zegelen, by het uitgeven van Rekeningen.*

Dat niemand eenige Rekeningen, Specificatien of Declaratien zal vermogen uit te geven, 't zy onder die benaminge, 't zy onder den naem van Memorie, Contra-Cedulle, of eenige andere, ten zy dezelve met behoorlyk Zegel, naer de somme, daer in vervat, gemunieerd zyn; en dat niemand ook zal vermogen zoodanige Specificatien,

U-TRECHT. Declaratien of Rekeningen te splitsen, om dezelven alzoo te brengen tot eene somme, waer voor geen Zegel, of een van minder calibre, vereischt word; alles op pœne, als by het LVI Articul van de Ordonnantie op het Klein Zegel, tegens het defrauderen of verkorten van dit Middel gesteld is, en voor gerepeteerd gehouden word, boven Suspensie van Bedieninge, Handteringe, Koopmanschap of Neringe, en Verval van Recht. Actie en Pretensie, volgens den teneur van 't LI Articul, voor den Crediteur, en op gelyke pœne van vyftig Guldens voor de eerste, van honderd Guldens voor de tweede, en van tweehonderd Guldens voor de derde reize, boven arbitraire Correctie voor den Debiteur, die op eene Memorie, Specificatie, Declaratie of Rekening zonder Zegel, of zonder behoorlyk Zegel, of welke, invoege als voren, gesplitst is, betaling zal hebben gedaan; met verdubbelinge van de voorsz. boeten voor legale en beeedigde Personen.

Waerschouwing wegens het gebruik der behoorlyke Zegelen, by het uitgeven van Rekeningen.

ZOO IS 'T dat wy, zulks by deze herhalende, by Renovatie van de Waerschouwinge, in dato den 30 November 1751, allen en een iegelyk, die het zelve aengaet, als nog ten overvloede waerschouwen, en des noods ordonneren, zich daer naer exactelyk te gedragen; en, om des te meer kracht hier aen by te zetten, vinden wy, mits deze, goed en verstaen, dat alle Kooplieden, Winkeliers en zoodanige anderen, die gewoon zyn Rekeningen, Specificatien of Declaratien, als boven, uit te leveren, zullen gehouden zyn, ten allen tyde, des gerequireerd zynde, zich met Eede te expurgeren het Recht van het Klein Zegel, in geenerhande maniere, te hebben verkort; zullende die genen, welken weigerig zyn zoodanigen Eed te presteren, verbeuren eene boete van vyftig Guldens. En, verder, hier byvoegende, 't geen wy in onze voorsz. Publicatie gestelt hebben, beloven wy, als nog, allen en een ieder, die eene kwade behandeling in dezen komt te ontdekken en aen te brengen, zoo dat de schuldige daer van kan worden overtuigd, eene Premie van honderd Guldens,

bo-

boven impuniteit, indien in zoodanig geval mede-pligtig is, onder verzekeringe dat de Naem van zoodanigen Aenbrenger, zulks begerende, zal worden gesecreteerd.

UTRECHT.

Waerschouwing wegens het gebruik der behoorlyke Zegelen, by het uitgeven van Rekeningen.

En hebben wy, verder, tot betere observantie van het LX Articul der meergemelde Ordonnantie, goedgevonden het zelve te elucideren, en verstaen by deze dat, wanneer aldaer vermeld staet van Zegels, die, eens tot eenig Instrument of Geschrift gedient hebbende, tot geen ander mogen worden gebruikt, zulks ook plaets heeft alschoon zoodanig Instrument of Geschrift niet voltrokken of geperfecteerd, en alleen voor een Brouillon of Klad te houden is, moetende, dienvolgens, gemelde Articul verstaen worden te luiden als volgt:

,, Des zal niet alleen op de Requesten, Schrif-,, turen, Instrumenten, Munimenten enz., ge-,, schreven op Ongezegeld, of niet naer behooren ,, Bezegeld Papier of Francyn, niet gedisponeerd ,, of recht gedaen worden: Neen, maer zullen ,, ook de Magistraten of Rechters zoodanige On-,, bezegelde, of onder de gestelde calibre Bezegel-,, de Papieren en Francynen, als ook de Zegels, ,, die eens tot eenig Instrument of Geschrift, het ,, zy zoodanig Instrument of Geschrift voltrokken ,, of geperfecteerd zy, dan niet, gedient hebben, ,, en tot een ander Instrument of Geschrift geap-,, pliceerd worden, bevindende, den genen, die ,, dezelve gepresenteert, overgelevert of daer van ,, gedient heeft, *ex officio* daer over in de boeten, ,, volgens dezen Plakate, daer toe staende, *de pla-*,, *no* condemneren: en het zelve den Ontvanger ,, aenstonds, of zoo haest doenlyk zal zyn, noti-,, ficeren, om den Gecondemneerden paratelyk te ,, doen executeren."

Wordende, nochtans, in geval by ongeluk een Gezegeld Papier buiten zyne destinatie verschreven of anders onbruikbaer geworden is, de permissie gelaten daer voor een ander te verruilen, en zich, ten dien einde, aen den Heere Gecommitteerden op de Zegelinge te adresseren; mits zulks geschiede bin-

U-TRECHT. binnen het jaer, waer in het te verruilen Zegel geslagen is, of drie maenden daer boven.

En op dat niemand hier van ignorantie hebbe te pretenderen, zal deze worden gepubliceerd en geaffigeerd naer behooren. Enz.

VRIESLAND.

LEEUWARDEN.

LEEUWARDEN. TEr Uitschryvinge van den jaerlykschen Grooten Landsdag hebben de Ed. Mog. Heeren Gedeputeerde Staten van deze Provintie, den 6 van de tegenwoordige Louwmaend, een Brief aen de Gerechten in de Grietenyen, en de Magistraten in de Steden, doen afzenden, waer van wy, volgens onze gewoonte, de inleiding weder zullen mededeelen. Dezelve luid dus:

Veste, Lieve, Bezondere!

Brief, ter Uitschryvinge van den Grooten Landsdag. GElyk het altyd een onbedenkelyk en onwaerdeerlyk groot voorrecht is, in een Republiek of Burgerstaet, te mogen genieten de aengename vruchten van Vrede en Vryheid, zoo word het zelve echter vergroot in de beschouwinge en het naeuwkeurig naergaen van derzelver geduurzaemheid, en dat vele Koningryken, Landen en Staten van deze twee dierbare panden zeer jammerlyk zyn ontbloot en beroofd.

Immers wat heeft het allesverwoestende en vernielende Zwaerd des Oorlogs, gedurende het voorleden jaer, wederom al menschenvleesch gegeten en bloed gedronken! Wat zyn 'er verscheide magtige Steden en Landen door het zelve geruineerd! De arme Ingezetenen niet alleen uitgeput, maer zelfs van goed, en alles wat hun dierbaer was, elen-

elendiglyk beroofd, door opleggingе van zware en onbetaelbare Contributien, en het plegen van Militaire Executien.

LEEUWARDEN.

Briefter Uitschryvinge van den grooten Landdag.

Echter heeft het den Almagtigen God behaegt den Staet als nog, tot op dezen huidigen dag toe, by die twee aengename panden te conserveren en te beschermen.

Eene zaek, waerlyk de uiterste attentie meriterende, en niet zonder eene aanbiddelyke verwonderinge over Gods gunstig bestier in dezen, en de trouwe hoede en voorzorge van den Staet, met nederige dankbaerheid aen te merken; den Heere smekende, dat het hem moge behagen den Staet by den Vrede te beschermen, en verders het belang van Land en Kerke hem aen te bevelen, willende de in Oorlog ingewikkelde Mogendheden onderling vereenigen, en eenen algemeenen Vrede in de Christenheid, hoe eer hoe liever, herstellen; tot voorkominge van zo vele verwoestingen van Landen en Staten, en vergietinge van onnoozel menschenbloed; op dat alzoo de vruchten van een' liefelyken en gezegenden Vrede gesmaekt en, tot algemeene vreugde en blydschap, met dankzegginge ondervonden mogen worden.

Eene zaek, hoe wenschelyk ook, echter blyft dezelve in de verwagtinge en 't genot daer van nog allezins duister en onzeker; voornamelyk als men eens in aenmerkinge neemt de aenhoudende vigoreuse operatien van de wederzydsche vyandlyke Legers, in dit barre en onstuimig winter-saisoen, en tevens de præparatien tegens 't aenstaende voorjaer.

Ondertusschen zal de Wysheid en Voorzichtigheid vereischen om, in dezen gewenschten tyd van Rust en Vrede, voor den Staet alles, in afhanginge van Gods hulpe en zegen, aen te wenden en uit te voeren, niet alleen dienstig tot conservatie van den Vrede en de Veiligheid van de Republiek; maer tevens ook tot afwendinge van alle zwarigheden en onheilen, die dezelve zouden kunnen treffen.

Waer toe niet ongepast, maer van eene gewenschte vrucht, zoude kunnen zyn eene standvasti-

Leeuwarden, Brief, ter Uitschryvinge van den Grooten Landsdag.

tige Neutraliteit, en eene stricte en onpartydige onderhouding van de subsisterende Tractaten met de in Oorlog zynde hooge Mogendheden; waer by de Staet tot nog toe met veel cordaetheid heeft volhard en onder Gods zegen zich wel bevonden.

Tevens de Forces, zoo te Water, als te Lande, in zoodanigen staet te stellen en te onderhouden, als noodig zal geoordeeld worden om, in cas van een vyandlyken en onverwagten aenval en invasie, de Republiek te kunnen dekken en beschermen.

En de Zeemagt, door aenbouwinge, jaerlyks, van een convenabel getal Oorlogschepen, in een ontzaggelyken toestand te brengen, ter bewaringe en beveilinge der Navigatie en Commercie tegens alle Kaperyen en Zeerooveryen; waer in, sedert eenigen tyd, veel schade en nadeel is geleden, doch waer in de goede Ingezetenen van den Staet, in vorigen jare, merkelyke verligtinge hebben mogen ondervinden en ontwaer worden.

Inzonderheid het stuk der Finantiën en het publiek Crediet te herstellen, verbeteren en in eene goede ordre te onderhouden, zonder welk het vorige, hoe noodzakelyk ook, niet met vrucht zal kunnen worden geëffectueerd.

Zaken, zekerlyk, zeer essentieel, en noodig te betrachten voor den welstand van de Republiek in dezen heugelyken tyd van Vrede; en waer by wy nog zouden kunnen voegen Verbeteringe der Fortificatiën, Voorzieninge der Magazynen, en meer andere noodwendigheden ter bewaringe en beveiliginge van den Staet.

Doch vermits de hooge Regering van ons lieve Vaderland deze en meer andere gewigtige poincten gewoon is, in 't breede, te detailleren by de Generale Petitie, accompagnerende de Ordinaris en Extraordinaris Staten van Oorlog, voor dezen loopenden jare, aen de Heeren Staten van deze, gelyk van alle andere Provintien, door hunne Hoog Mog., ten fine van deliberatie en gave consenteringe, toegezonden, zoo zullen wy ons, kortheidshalve, daer toe refereren. En vinden ons verpligt den Ordinaris Landsdag, voor dezen loopenden

ja-

jare 1761, wederom uit te schryven tegens Maendag den tweeden February, eerstkomenden; verzoekende en ordonnerende UE., amtshalven, de Volmagten van uwen bedryve hier af de vereischte kennisse te laten toekomen, ten einde zich op voorsz. tyd in de Stad, en op het Landschapshuis, mogen laten vinden, om, na aenhooringe der Propositie, op bovengemelde generale Petitie, en Staten van Oorlog, als mede meer andere Generale en Provintiale Poincten, zoodanig, benevens andere Lands Volmagten, mede te delibereren en concluderen, als ten beste, meeste veiligheid en bescherminge van Land en Kerke, van Vrede, en Vryheid, in deze veruitziende tydsomstandigheden, onder den Goddelyken zegen en bystand, nuttig en noodig zullen oordeelen. Overzulks (*) enz.

LEEUWARDEN. Brief, ter Uitschryvinge van den Grooten Lands-dag.

Wyders hebben de zelfde Heeren Gedeputeerde Staten, op dien 6 van deze Louwmaend, eene Publicatie vastgestelt tot uitbreidinge en vernieuwinge van het Plakaet nopens den Steen en de Kalk enz., welk vastgesteld is op den 3 der Grasmaend des jaers 1742, van den volgenden inhoud:

DE Gedeputeerde Staten van Friesland, allen den genen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut: doen te weten dat, van tyd tot tyd, aen ons zyn geschied verscheide klagten over de slegte Specie der grove en fyne Kalk in deze Provintie, en de goede Ingezetenen hier by ten hoogten zyn geintresseerd, zoo hebben wy goedgevonden

(*) Hier op volgt woordelyk 't gene in ons III. Deel [1749], bladz. 75, reg. 14, tot bladz. 79, reg. 40, te lezen is, uitgenomen dat de dagteekening van dezen Brief thans gesteld is op den 6 van Louwmaend; de dag der Stemminge in de Dorpen op den 28, en die der Stemminge in de Weerkamer op den 30 van deze maend.

LEEUWARDEN. den en verstaen het Plakaet, hier omtrent op den 3 April 1742 geëmaneerd, te renoveren en te amplieren, in maniere als volgt:

Ampliatie en Vernieuwing van het Plakaet nopens den Steen en de Kalk enz.

I Dat by bovengemelde Plakaet aen de Kalkbranders in deze Provintie is verboden het halen van Schil van de Steen-Plaet, die nu al lange jaren is weg geweest, alwaerom wy aen dezelven wel expresselyk verbieden, om Schil te koopen, die op voorzeide Plaet of van alle zoodanige Platen, welken naderhand ontdekt worden Steen onder het Schil te zyn, gevischt word, by pœne van vyfentwintig Caroli Guldens, boven de gestatueerde pœne in het oude Plakaet.

II Dat de Kalkbranders, om goede fyne Kalk te hebben, dezelve niet zullen mogen branden, dan van de beste, wel-gewasschen, en van alle Zand en Mosselschelpen gezuiverde Schil, en gehouden dat Schil, naer proportie hooger te betalen, en het zelve op eene plaets apart, gesepareerd van het Schil, tot de grove Kalk gedestineerd, op te slaen; wordende, wyders, aen dezelven verboden eenig ander Schil daer onder te mengen, om alzoo uit de grove Kalk fyne te ziften, vermits dezelve nooit goed is; alles by pœne van gelyke vyfentwintig Caroli Guldens.

III Dat de Kalkbranders, in het toekomende, gehouden zullen zyn, tot het branden van de fyne Kalk, te gebruiken geen Dragster, maer Goredykster en Heerenveenster Turf, by pœne als voren.

IV Dat de Kalkbranders geen Toemaet of Ondermaet zullen mogen geven, maer zich striktelyk zullen moeten reguleren naer de gefixeerde Maet van achtenveertig Kan, by gelyke pœne van vyfentwintig guldens.

V Dat de Makers of Laskers van de fyne Kalk, onder Eede, zullen gebragt worden om de fyne Kalk altoos met de Maten in de Zakken te meten, wordende mede onder deze Maet begrepen de ongebluschte fyne Kalk of zoogenaemde Brandschil.

VI En vermits, ten platten Lande, verscheide Timmerlieden en Metselaers Kalk en Sement verkoo-

koopen met onge-ytigde Maten, onder prætext dat zy by het Lopen of de Zak verkoopen, en wat dier gelyke redenen van excuis meer mogten hebben, en derhalven geen ge-ytigde Maten meenen van nooden te hebben, zoo statueren wy, by deze, dat niemand, onder wat voorwendzel het ook mag zyn, Kalk en Sement mag debiteren, ten zy zich eerst en alvorens van ge-ytigde Maten heeft voorzien.

LEEUWARDEN. *Ampliatie en Vernieuwing van het Plakaet nopens den Steen en de Kalk enz.*

VII Dat, wanneer iemand de Koopmanschap van Kalk, Sement enz. opgeeft, het Lands Wapen van de Maten zal moeten afnemen en vernietigen, op dat van het zelve geen misbruik kan worden gemaekt.

VIII Waer toe mede verpligt zullen zyn de Pan- en Estrik-Bakkers in deze Provintie, wanneer hun werk willen opgeven.

IX Dat het XVII Artikel van bovengemelde Plakaet, van den 3 April 1742, dicteert, dat iemand, de Koopmanschap van Kalk of Sement beginnende, gehouden zal zyn aen den Ytiger zyn Woonplaets bekend te maken, en zich van geytigde Maten te voorzien, op dat dezelve mag weten aen wien hy zich, in de Visitatie, zal adresseren; zoo hebben wy goedgevonden hier alleen by te voegen, by gebreke dies zal vervallen in eene boete van gelyke vyfentwintig Caroli guldens.

X En, eindelyk, zal niemand zyne Maten mogen veranderen, en boven affnyden, andere Staven inzetten, of op eenige andere wyze den Lande frauderen, alles by pœne van vyftig Caroli Guldens.

En op dat niemand hier af eenige ignorantie zoude mogen hebben of kunnen prætenderen, zoo hebben wy deze alomme doen publiceren en affigeren, alwaer zulks gebruikelyk is, want wy het alzoo, ten nutte van onze goede Ingezetenen, verstaen hebben te behooren. Enz.

GE-

GENERALITEITS LANDEN.

WESTWOLDINGERLAND.

WEST-WOLDINGER-LAND.

DE Volmagt van het Karſpel Vlagtwedde, in dit Droſtampt, zommige Perſonen, die meenden te hoog aengeſlagen te zyn ten opzichte der Gemeene Middelen, en daerom de ſommen, waer op zy getaxeerd waren, weigerden te betalen, hebbende beginnen te executeren, en de gemelde Perſonen meenende daer tegens te mogen opkomen voor het Pagtgerichte, is deze zaek gebragt ter beoordeelinge van de Ed. Mog. Heeren Raden van State, als opzicht hebbende op de Invorderinge der Gemeene Middelen in de Generaliteits Landen, waer onder dit Droſtamt mede behoort; welken, by eene Reſolutie van den 9 der nu afgeloopen Wintermaend, verklaert hebben dat de laetſtgemelden verkeerdelyk in hunne gedachten daeromtrent zyn gevallen, en wyders gereguleert hoe ten opzichte der klagten over te hoog gedane Taxatien vervolgens zal worden gehandeld; gelyk uit de woorden van die Reſolutie, zoo verre zy daer toe betrekkelyk zyn, en hier volgen, gezien kan worden:

IS gehoord het Raport van den Heere Theſaurier Generael Hop, hebbende, in gevolge hunner Ed. Mog. Reſolutie van den 1 dezer loopende maend, geëxamineert de reſpective Berichten van den Droſſaerd Muntinghe en van den Ontvanger van Buttingha, op den Requeſte van Tamme Jacobs, Volmagt des Karſpels Vlagtwedde, klagende dat de Koopman Willem Heeres, de Doctor Schip-

WEST-WOLDINGER-LAND.

Schiphorst en de Doctor Theodori weigerig waren te betalen de respective sommen, waer op zy in de aengeschreven Gemeene Middelen waren getaxeerd, en verzoekende dat hunne Ed. Mog., om Processen te vermyden, daer in gelieven te voorzien:

Wie oordeelen moeten over te hoog gedane Taxatien nopens de Gemeene Middelen.

Waer op gedelibereerd en uit de voorsz. Berichten en derzelver Bylagen gebleken zynde: eerstelyk, dat de Suppliant reeds heeft begonnen de voornoemde Personen te doen executeren tot betalinge van zekere aen hun opgelegde sommen, met welke zy zich achten te zyn bezwaerd; ten anderen, dat de voornoemde Personen sustineren, dat de respective Volmagten zich, in het doen van hunne parate Executien, moeten reguleren naer het Reglement, den 10 July 1727 op de parate Executie van de Regenten geëmaneerd, en dat het aen Geëxecuteerden, meenende te hoog getaxeerd te zyn, behoort vry te staen om tegens die Executien te komen in oppositie voor het Pagtgericht, ten einde de redenen van hun bezwaer aldaer te worden onderzogt; en, laetstelyk, dat de voornoemde Drossaerd de voorschreve begonnen Executien, by provisie, heeft gesurcheeërt tot de nadere interpretatie van hunne Ed. Mog.; Is goedgevonden en verstaen te verklaren, dat, hoe zeer de Suppliant en de overige Volmagten van Wedde en Westwoldingerland verpligt zyn zich, in het doen van hunne parate Executien, te gedragen naer het vorengemelde Reglement, nogtans de Klagten over te hoog gedane Taxatien geene objecten zyn om, by wege van oppositie, gebragt te worden ter cognitie van het Pachtgericht; doch dat de Drossaerd Muntinghe zal worden geauthoriseerd, zoo als geauthoriseerd word mits deze, om, wanneer hem zoodanige Klagten worden aengebragt, de Executien voor den tyd van vier of zes weken te surcheëren; en, wyders, om, met en nevens den Ontfanger van Buttingha, die tot het na te melden insgelyks by deze gekwalificeerd word, inmiddels partyen over en weder sommierlyk te hooren, visie te nemen (is 't nood) van de Kwohieren van Taxatie, en op de ingebragte Klagten *de plano* te disponeren, zoo

als

WEST-WOLDINGERLAND. als zy zullen oordeelen te behooren, condemnerende ook den genen, dien zy in het ongelyk zullen stellen, (redenen daer toe dienende) in de kosten.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT. WY berichten, allereerst, onder deze onze verdeelinge van het verhael der nopens ons Vaderland voorgevallen zaken, het Getal der Schepen, die in het nu afgeloopen jaer 1760, in de Havenen dezer Landen binnen gekomen en uit dezelven gezeild zyn, voor zoo verre dit tot onze kennisse gekomen is; doch de Yslandsvaerders, Haringbuizen, Jagers en Buis- Konvooijers, nevens zeer vele Schepen, in Zeeland t'huis behoorende, zyn hier onder niet begrepen.

	Schepen		Schepen
in TESSEL zyn binnen gekomen	1412		
— 't VLIE ——— ———	817	en uitgezeild	710
by GOEREE ——— ———	1317	——— ———	660
in DE MAES ——— ———	641	——— ———	971

In deze Louwmaend kreeg men alhier tyding dat, in de nu afgeloopen Wintermaend, zeventien Hollandsche Schepen, naer de West-Indische Kolonien van den Staet bestemd, door tegenwind te Cowes of aen het Eiland Wigt, in Engeland, waren ingeloopen. De wind vervolgens gunstig wordende, zetten vyftien derzelven hunne reize voort; doch de twee overigen, zynde de Schepen *de Vrouw Anna Emmerentia*, Schipper JAN KWAST, naer St. Eustatius moetende, en *de Vrouw Maria*, Schipper ANDRIES SMIT, dat naer Kurakao gaet, wierden aengehouden. De gelegenheid daer toe was deze. Op deze Schepen waren eenige Fransche Passagiers en ook een Jood als Passagier. Dezen geraekten onder elkander in ver-

verschil, 't welk zoo hoog liep dat de Jood, met oogmerk om iets tot zyne Verdeediginge by te brengen, valschelyk verspreidde dat die beide Schepen naer Martenique bestemd en met Ammunitie beladen waren. Op dit gerucht werden die beide Schepen niet alleen gearresteerd, maer men beval ook aenstonds dat eenige Oorlogschepen zouden afzeilen om de overige vyftien te achterhalen. De voornoemde twee Schippers vertrokken hierop ten spoedigsten naer Londen, en klaegden aen den Heere Hop, Ambassadeur van hunne Hoog Mog. by zyne Groot Brittannische Majesteit, over het voorgevallene; welke daer over Vertoogen deed, en te weeg bragt dat de beide gearresteerde Schepen terstond werden ontslagen, en het bevel om de genen, die reeds vertrokken waren, te vervolgen, ingetrokken werd. Waer op dezelven, den 12 van deze Louwmaend, hunne reize voortzetten.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

In deze Louwmaend zyn geene Schepen van Oorlog, die tot beveiliginge der Nederlandsche navigerende Schepen dienen, in de Havenen dezer Landen t'huis gekomen.

Het Schip RHYNLAND, gevoerd door den Schout by Nacht *de Petersen*, was, op deszelfs terugkomste, in het laetst van de nu afgeloopen Wintermaend, te Mallaga aengekomen. DE PRINSES KAROLINA, onder het bevel van Kapitein *Pieter van Hoogwerf*, dienende tot beveiliginge der Vloote, welke uit de West-Indiën verwagt word, lag, den 3 der jongste Wynmaend, nog te Kurakao; echter moet het kort daer na vertrokken zyn, vermits eenige Koopvaerders, onder dit Konvooy behoorende, in het laetst van deze Louwmaend reeds in de Havenen dezer Landen aengekomen zyn. ZUIDBEVELAND, Kapitein *M. Haringman*, vertrok, den 24 van de gemelde Wintermaend, van Kadix herwaert.

Het uitgaende Schip DORDRECHT, Kapitein *E. v. Haeften*, was in het laetst der Slagt- of begin der Wintermaend reeds te Kadix aengekomen, en van daer verder voortgezeild naer Mallaga,

Gevallen, betreffende de Nederlandsche Scheepvaert.

alwaer het omtrent den 10 van de laetstgemelde maend het anker had nedergeworpen.

In deze Louwmaend zyn wel dertien Oorlogschepen uit de Havenen dezer Landen vertrokken. Den 9 liepen, uit Goeree, in zee de Saphier, Kapitein *Joannes van Gennip*; de Pollux, Kapitein *Jan Jakob van Hoey*, en 't Welvaren van 't Land, Kapitein *Andries de Bruin*, om de Koopvaerders van den Staet tot aen Kadix toe te geleiden. Uit Zeeland zeilde, den 11, het Schip Vere, Kapitein *Kornelis Vis*, welk de Hollandsche Schepen tot in de Bogt van Vrankryk moet geleiden. En den 27 van de zelfde maend zyn van de Reede van Tessel vertrokken, behalven de Schepen 't Loo, Glinthorst, de Eendragt, Dieren, de Amazone, en de Hector, (over welk laetstgemelde Schip Kapitein *Matthys Sloot*, na het overlyden van den Heere van den Steen, het bevel voert), van welker destinatie wy te voren (*) gesproken hebben, de Oorlogschepen de Meermin, Kapitein *Evert Bisdom*, Zuilenveld, Kapitein *Jean Lucas de Wilt*, beide naer de Straet van Gibralter geschikt, en Blois, Kapitien *Simon Dekker*, dat naer de Bogt van Vrankryk moet stevenen.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

'S Lands Zegen en Onheilen.

HEt overvloedige Binnenwater, waer in de Landeryen, na de meenigvuldige Stortregens, welken in het geheele nu afgeloopen Najaer zyn gevallen, als verdronken liggen, kwelt de Landlieden thans zoodanig, niettegenstaende de Rivieren binnen hunne Oevers zyn gezakt, dat uit onderscheide oorden ons daer omtrent klagende berichten zyn toegezonden.

On-

(*) Zie ons XIV. Deel [1760], bladz. 1098 en 1099.

Onder het *Schoutsamt van* VIANEN, het Ambacht *Heikoop*, en de Heerlykheden van *Lexmond*, *Lakerveld* en *Achthoven*, daer omstreeks gelegen, stond het Water wel drie, vier, ja vier en een halve voeten hoog boven den gewonen Zomerpeil, waerdoor het eene Districkt van het andere naeuwlyks te onderkennen was; 't welk, dewyl nu al verscheide jaren achter den anderen gebeurd is dat de Polders aldaer te laet in het Zomer-Saysoen kunnen droog malen, de Opgezetenen ten platten Lande verarmt; hen vele Mergentalen, om twee a drie jaren achterstallige Omslagen, doet verlaten, die by verkoop naeuwlyks geld waerdig zyn; en velen doet wenschen dat eenmael zekere Waterleiding zal gemaekt worden, door welke men de Landeryen aldaer, die voor de beste Hollandsche Wey- en Bouwlanden niet behoeven te wyken, vroegtydig van het Binnenwater zal kunnen droog houden. In VRIESLAND, omtrent LEEUWARDEN, klaegde men ook zeer over dit toeval, dat velen der hoogste Landeryen zelfs had doen overstroomd zyn. 'sLANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

De treurmaer nopens de aenhoudendheid der *Sterfte* van het Vee op verscheide plaetsen word ons steeds ook nog al medegedeeld. Inzonderheid klaegt men, in de Provintie VRIESLAND, 'er thans zeer over. In HOLLAND, omtrent *Ouderkerk* aen den Amstel, en verder in 't Sticht naby *Thamen* en *Uithoorn*, woedde de Plaeg ook geweldiglyk. Omtrent OUDEWATER waren de Opgezetenen in het Ambacht *de lange ruige Wei*, een half uur gaens van die Stad gelegen, in het afgeloopen Najaer door dezelve zeer gedrukt; doch thans hoorde men deswegens weinige klagten. Te

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

Waerder, een Dorp onder het BAILLIUWSCHAP VAN WOERDEN, waren twee a drie Stallen aengestoken. Doch omtrent VIANEN was men sedert eenige maenden van de Kwael bevryd. In STAETS-BRABAND woedde de Plaeg nog; maer in STAETS-VLAENDEREN, WALCHEREN en NOORD-BEVELAND vernam men thans niets van dezelve.

Wy kunnen ook niet nalaten onze Lezeren een nader en echt bericht te geven van de Ziekte, die onder de Paerden in het PRINSENLAND is geweest. Wanneer die Ziekte zich daer openbaerde, vervoegden de Boeren zich by een bekwaem Paerden-Doctor van een Dragonder Regiment, te Bergen op den Zoom Garnizoen houdende. Het Opperhoofd van dat Regiment zond dien Geneesmeester terstond derwaert, met last om zich, zoo wel by nacht, als by dag, in de Stallen op te houden, en alles naeuwkeurig naer te gaen. Men bevond aenstonds dat het geene Besmettende Ziekte was, gelyk zy ook niet verder gegaen is, dan in de streek van het Prinsenland. Men noemt die Ziekte *een razenden kolder*, en zy word veroorzaekt door eene zwering, die de Paerden in den Kop krygen. Men heeft ze onder geen jonge, maer alleen onder de oude Paerden bespeurt, en wel zulken, die in een nieuwen daer aengelegden Polder hadden gewerkt, wordende deze Ziekte voornaemlyk toegeschreven aen kwaed Voeder en brak Water, dat deze Beesten genuttigt hadden. Omtrent vyftig Paerden zyn aen die Ziekte gestorven, doch het kwaed houd thans weder geheel op.

VER-

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAREN, ENZ.

NYMEGEN. Op den gewonen Keurdag, binnen deze Stad gehouden ter veranderinge van de Regering dezer Stad, zyn verkozen, als Burgemeesteren voor den jare 1761, de Wel Ed. Gestr. Heeren Mr. JOHAN ENGELEN en Mr. JAN VAN LEEUWEN. De Schepenen, die in den voorleden jare geregeert hebben, zyn allen gecontinueerd.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

THIEL. Met het begin dezes jaers is in de Regering dezer Stad geene verandering voorgevallen, dan alleenlyk dat, in plaetse van den Heere Mr. *Jacob Nikolaes van den Steen*, Heer van Ommeren en Waijestein, als Burgemeester aengekomen is de Heer KAREL LODEWYK DE PAGNIET, Heer van Karnestein, en dat de eerstgemelde, in plaetse van den laetsten, weder als Schepen en Raed zitting heeft genomen.

HAERLEM. Den 3 van deze Louwmaend overleed alhier, aen eene Beroerte, in het negenenvyftigste jaer van zyn ouderdom, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Pieter van den Broek*, Raed in de Vroedschap van deze Stad sedert den jare 1733; die in de jaren 1746 en 1747 de Burgemeestelyke Waerdigheid alhier bekleedde, en in Herfstmaend van het laetstgemelde jaer deze verwisselde met het Amt van Hoofd-Officier dezer Stad; waer in hy fungeerde tot in Wynmaend des jaers 1748. Hier op werd hem, met het begin der Slagtmaend van dat jaer, wegens deze Stad, opgedragen de Kommissie als Raed ter Admiraliteit in het Kollegie, dat te Amsteldam resideert, in welke hoedanigheid hy in de laetstgemelde Stad woonde tot aen Bloeimaend van het jaer 1758. Sedert heeft hy de Burgemeesterlyke Waerdigheid niet bekleed; maer tot aen zyn overlyden toe was hy Hoogheemraed van Rhynland, welke waerdigheid hem in den jare 1743 was opgedragen; Bewindhebber van de West-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTEKAERS, ENZ.

West-Indische Compagnie ter Kamere van Amsteldam, waer toe hy verkozen was in den jare 1751, toen hy in die Stad woonde; en Meesterknaep der Houtvesterye van Breederode.

Ook overleed alhier, den 12 van deze maend, in den ouderdom van ruim zesenzestig jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Damnas Guldewagen*, Raed in de Vroedschap van deze Stad sedert den jare 1749, die van Herfstmaend van het jaer 1751 tot aen Herfstmaend van 1752 de Burgemeesterlyke Waerdigheid alhier heeft bekleed, en sedert den jare 1749, tot op zyn overlyden toe, Bailjuw en Stadhouder was van de Lenen van Breederode.

DELFT. By gelegenheid dat de Regering van deze Stad met het begin van ieder jaer verandert, hebben de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie, als oefenende de Voogdye over den minderjarigen Prinse Erfstadhouder, uit daer toe overgeleverde Nominatien, verkozen, en zyn uit dien hoofde den 1 van deze maend in bedieninge getreden, voor den tyd van één jaer, als Burgemeesteren, de Heeren Mr. IZAAK VAN BUREN, Mr. ADRIAEN MOUCHON, Mr. WILLEM VAN DER LELY en Dr. DIRK VAN HEEMSKERK; als Schepenen, Mr. *Franco Pauw*, Mr. *Willem Vlaerdingerwoud Robbertsz.*, Dr. *Nicolaes Schuil*, *Adriaen van Staveren*, *Gerard Cocq*, Dr. *Willem van Blommestein*, Mr. *Franc van der Burch*, Heer van Spiceringshoek; en uit dezen als Schepenen Kommissarissen over des Gemeenen Lands Middelen de gemelde Heeren *Pauw*, *Schuil* en *van Staveren*.

AMSTELDAM. Den 8 van deze Louwmaend overleed, in deze Stad, in den ouderdom van ruim zestig jaren, de Wel Ed. Groot Achtb. Heer *Bonaventura Oetgens van Waveren*, Heer van Waveren, Botshol, Ruigewilnisse enz., medelid der Heeren Zesendertig Raden van deze Stad sedert den jare 1735, en sedert de jongste Sprokkelmaend regerend Burgemeester; hy had, wegens deze Stad, zitting in het Kollegie ter Admiraliteit in Westvriesland en het Noorder-Kwartier van het jaer 1746 tot dat hy in den voorleden jare, voor

de

de eerste reize, als Burgemeester werd verkozen; en was sedert den jare 1756 Bewindhebber van de Oost-Indische Kompagnie ter Kamere alhier.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Hier door eene tweede plaets in het Kollegie van Heeren Burgemeesteren dezer Stad vacant geworden zynde, is, op de gewone wyze, den 22 van deze maend, verkozen, als Burgemeester, om de plaets van den onlangs overleden Heere Mr. P. Rendorp te vervullen, de Wel Ed. Groot Achtb. Heer Mr. DANIEL DE DIEU, oud Burgemeester.

Des anderen daegs, den 23 van deze maend, is door de Ed. Groot Achtb. Heeren Burgemeesteren van deze Stad, uit eene drievoudige Nominatie van Hoofdparticipanten, tot Bewindhebber van de West-Indische Kompagnie ter Kamere alhier, verkozen de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Pieter Kliffort*, Raed en oud Schepen van deze Stad enz., in plaetse van den in den voorleden jare overleden Heere Mr. W. Backer.

GORINCHEM. Volgens gewoonte door de Ed. Achtb. Heeren Schepenen dezer Stad, den 29 van de nu afgeloopen Wintermaend, eene Nominatie gemaekt zynde ter veranderinge van derzelver Kollegie, hebben de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie, in de bovengemelde kwaliteit, uit dezelve, als Schepenen voor den jare 1761, verkozen de Heeren *Willem van Gennip*, Mr. *Sebastiaen van Nooten*, Mr. *Hubert Snoek*, *Theodorus van Diepenbrugge*, *Lambertus van Meerten Hubertsz.*. *Hendrik*, *Martinus Pompe* en Mr. *Adriaen Hagoort*; en uit dezen als Schepenen Kommissarissen over des Gemeenen Lands Middelen de gemelde Heeren *van Nooten*, *Snoek* en *Hagoort*.

De afgaende en deze nieuwaenkomende Heeren Schepenen, daer na, eene Nominatie gemaekt hebbende tot verkiezinge van een nieuwen Burgemeester, hebben de gemelde Staten, in de zelfde kwaliteit, den Heer Mr. WILLEM HENDRIK VAN BARNEVELD verkozen als Burgemeester van deze Stad voor de jaren 1761 en 1762.

Wy-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Wyders hebben de Heeren Vroedschappen, by het vervullen der openvallende Kommissien, den Heer Oud-Burgemeester, Mr. *Nicolaes Ouwens*, benoemd om in het Kollegie ter Admiraliteit op de Maze gecommitteerd te worden met het begin der eerstkomende Slagtmaend; en den Heer Oud-Schepen, Jongh. *Pieter van Leiden*, Heer van Nieuwland, om zitting te nemen in de Rekenkamer van Holland en Westvriesland.

ENCHUIZEN. In het laetst van de nu afgeloopen Wintermaend hebben de Heeren Burgemeesters van deze Stad eene Nominatie gemaekt ter veranderinge van het Kollegie van Schepenen voor den jare 1761; waer uit de Staten van deze Provintie, in de meergenoemde kwaliteit, hebben verkozen de Heeren *Klaes Baenman de Vries*, Mr. *Aernoud Simon Verschuer*, *Gerrit Pyl*, Mr. *Jan Pan*, *Andries van Schaeck* de jonge, Mr. *Pieter Buiskes Gerritsz* en Mr. *Arend Diderik van Vossen*; en uit dezen de Heeren *Baenman de Vries*, *Pyl* en *Pan* als Schepenen Kommissarissen.

Vervolgens hebben, den 1 van deze Louwmaend, de Keurmannen, volgens gewoonte, alhier, daertoe uitgeloot, verkozen, als Burgemeesteren van deze Stad voor den jare 1761, de Heeren KORNELIS FRANCOIS DUIVENSZ., Mr. FREDRIK VERBRUGGE en Mr. EVERHARD PAN; en dezen daerna, beëedigd zynde, uit de Burgemeesteren, welken in 't afgeloopen jaer regeerden, als President Burgemeester, om nog een jaer zitting te hebben, den Heer Mr. HENDRIK VAN STRALEN.

Te LEIDEN was de Prys der

GRASBOTER, den 29 November en 6 Dec.	.	*f* 26 a 27 : -
——— ——— 13 December	. . . . .	28 a 29 : -
——— ——— 20 ——— ———	. . . . .	29 a 30 : -
HOOIBOTER, den 6 December	. . . . .	23 a 24 : -
——— ——— 13 ——— ——— dito	. . . .	18 a 19 : -
——— ——— 20 ——— ——— dito	. . .	17 a 18 : -

Van de andere Producten kunnen wy wegens het Wintersaeysoen niets melden.

NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN.

FEBRUARY. MDCCLXI.

GELDERLAND.

ZUTPHEN.

DEwyl den 13 van de tegenwoordige Sprokkelmaend, in deze Stad, gevierd is het tweede Jubilé of Eeuwgetyde der Stichtinge van het van ouds bekende Mannenhuis, nu *het Huis* BORNHOF genoemd, moeten wy daar van thans verslag doen, en by die gelegenheid wegens den oorsprong en de aloude zoo wel als tegenwoordige gelegenheid van deze Stichtinge iets melden. Zekere in vermogen en godsvrucht uitmuntende Kanonik der Zutphensche Kerke, BORRO geheten, gaf dit Huis, met al deszelfs toebehooren, in den jare 1320, over ten gebruike en dienste van arme Menschen, boven de dertig jaren oud zynde, voor Richter en Schepenen van deze Stad, die hy het volkomen bestier en opzicht over deze godvruchtige stichtinge opdroeg, onder voorwaerde dat dit Huis op geenerhande wyze vervreemd of verhuurd mogt worden. Schoon 'er geene volkomen zekerheid van is, is het echter waarschynlyk ZUTPHEN.

ZUTPHEN. dat, toen de twee Zusters van den gemelden Kanonik, *Aleide* en *Ulende* genoemd, in den jare 1324, hare aandeelen mede tot het zelfde godsdienstig einde geschonken hadden, dit Huis in verscheide byzondere Vertrekken verdeeld, en daer na, van tyd tot tyd, ter inwoninge bekwaem gemaekt en vergroot is. In oude Gedenkstukken vind men van het zelve geen gewag gemaekt voor op den jare 1404 (*). Al vroeg echter is 'er een Binnen-Vader en Binnen-Moeder in aengesteld geworden, die, volgens zekere Wetten en Voorschriften, de inwonenden in dezen Huize, toen zoo wel van buiten als van binnen deze Stad daer in toegelaten, moesten verplegen of, zoo als men elders zegt, alimenteren en onderhouden, tegens betalinge of inbrenginge hunner goederen, inkomsten, winsten en erfenissen. Naeuwkeurig uitgedachte Spaerzaemheid en de goede zorg der Heeren van den Magistraet schynen sedert dit Godshuis, in deszelfs beginzelen gering en van weinige inkomsten voorzien, van tyd tot tyd in vermogen te hebben doen toenemen. Althans op den 13 der Sprokkelmaend des jaers 1611 besloten hunne Wel Ed. Groot Achtb., met het heilzaem oogmerk om oude noodlydende Burgers in hunne behoefte te hulp te komen, dit Huis te doen vergrooten, en het getal der in het zelve verpleegd of gealimenteerd wordenden, met arme Inwoners uit deze Stad, te vermeerderen. Toen wierd ook een Reglement

(*) Zie J. LINDEBORN *Episcop. Daventriensis Cap.* IV. §. 1. *pag.* 223.

ent beraemd, volgens welk dit Burgerhuis ZUTPHEN.
or vier Regenten, alhier Provisoren ge-
md, zou worden bestierd, onder bewind
eenen Rentmeester, met deszelfs Vrouw
ienstboden, die aengesteld werd, tegens
genoegzame borgtogt, op eene bezwo-
nstructie, en een bepaeld jaerlyks Trak-
nt, boven vrye woninge en onderhoud.
ens een nader Reglement, in den jare
, by de gemelde Heeren van den Ma-
t vastgesteld, worden in dit Huis de
o llende plaetsen vergeven aen onvermo-
g *Burgers* of bekende Inwoners van deze
St zonder onderscheid van kunne, die tus-
sch e vyftig en zestig jaren oud en den
He nden, Lutherschen of Doopsgezinden
Go nst toegedaen zyn. Ten dienste der
Prov eren of inwonenden in het zelve is,
in de re 1754, by de Instructie voor den
Krankbezoeker of Ziekentrooster binnen deze
Stad, ook bepaeld dat hy, tweemael ter we-
ke, de Zieken-Zalen in dit Huis moet be-
zoeken, ieder Kranken in 't byzonder aenspre-
ken en onderrichten, en zyne handelingen
met een gepast Gebed, overluid uitgesproken,
besluiten; en, wyders, dat hy voor de genen,
die buiten staet zyn om den Openbaren Gods-
dienst by te wonen, eenmael ter weke eene
byzondere Oefening in dit Huis moet hou-
den. En ten einde alles, in de bestieringe
van dit Huis, geregeld toega, en de welvaert
van het zelve, zoo veel mogelyk, bevorderd
worde, zoo worden, uit krachte der over-
gifte, door den Heere BORRO gedaen, en om
dat het hoogste gezag over de Godshuizen
aen de Overheid der plaetse toekomt, alhier

ZUTPHEN. niet alleen, jaerlyks, de Koorngewassen of Gervezaden, opgaende Boomen en het Akkermaelshout, welken aen dit Huis behooren, ten overstaen der twee Heeren oudste Burgemeesteren, onder den naem van *Over-Provisoren* bekend, geadsisteerd door eenen van de Stads Sekretarissen, verpacht en verkocht; maer ook de Rekeningen van Ontfang en Uitgave, door den Rentmeester gedaen, ondernocht, afgehoord, gesloten en door den daer by adsisterenden Sekretaris onderteekend, na eene by de vier Provisoren voorafgegane Opneminge der wekelyksche Uitgaven en Betalingen van de gedane Leverantiën, Arbeidsloonen enz. De vier Provisoren vergaderen, wekelyks, op zekeren daer toe gestelden dag, over deze en andere gewone zaken van het Huis, in eene byzondere Kamer, en vervullen dan ook de plaetsen der overleden Provenieren. Verre boven de honderd onvermogende Oude Lieden worden thans in dit Godshuis onderhouden. — Zoo veel is ons bericht wegens den oorsprong en de gelegenheid van *het Huis* BORNHOF. Thans moeten wy melden wat aenleiding heeft gegeven tot het tegenwoordig gevierd Jubilé, en hoe het zelve volvoerd is. Wy hebben reeds te kennen gegeven dat men het eigenlyke begin der tegenwoordige schikkinge en bestieringe van dit Godshuis stellen moet op den jare 1611, toen de Magistraet, den 13 van Louwmaend, besloot het zelve te doen vergrooten, en 'er de Regering in vaststelde, die nog in het zelve plaets heeft. Dezen tyd oordeelden de Provisoren of Regenten, in den jare 1711, plegtig te moeten gedenken, als het eerste groo-

te

te-Jubilé van dit Godshuis, door eene feest plegtigheid, die zy toen onderhielden, by welke de Eerw. Dnus *Antonius Hoppenbrouwer*, als Predikant der Hervormde Gemeente in deze Stad, tegenwoordig was. Ter gedachtenis van dit feest hebben de Regenten toen eenen grooten zilveren Beker, van binnen verguld, doen maken, met dit volgende omschrift: ZUTPHEN.

Ephoris

B. LULOFS, G. ALTETUS,

W. ENGELEN, B. PLEGHER,

Confectum hoc Poclum Jubilæi tempore nostri,

Quo celebrat festum Bornhaviana Domus.

't welk in den zin omtrent hier op uitkomt,

Onder de Regeringe van

B. LULOFS, G. ALTETUS,

W. ENGELEN, B. PLEGHER,

is deze Beker gemaekt, toen het Huis Bornhof zyn Eeuwgetyde plegtig vierde.

Sedert deze feesthouding was 'er, in de tegenwoordige Sprokkelmaend, eene halve Eeuw verloopen, gedurende welke dit Huis steeds verder in vermogen toegenomen is, en de Proveniers in het zelve, onder de goedgunstige schikkingen der Voorzienigheid, tot hunne opbeuringe en ondersteuninge, de zorg van deze godvruchtige en welgeregelde Stichtinge hebben mogen ondervinden. Dezen tyd dachten de nu in bestiering zynde Hee-

ZUTPHEN.

ren Regenten ook een openbaer gedenkteeken te moeten toewijen, en, even gelyk het Jubeljaer onder de Jooden een tyd van vreugde en vryheid was, op eenen dag de Inwoners van dezen Huize ook vrolyk te doen gedenken aen de weldaed, die zy genieten, en de verpligting, welke op hun ligt. Zy deeden, ten dien einde, eene fraeije Schildery vervaerdigen, waer mede de Schoorsteenmantel in de gewone Vergaderkamer der Regenten van voren en te wederzyde vervolgens bekleed werd. Dezelve vertoont, boven voor aen den Schoorsteenmantel, ter rechterzyde, een wit Vrouwebeeld, welks hoofd omvlogten is met eenen Olyfkrans, staende met uitgestrekte Armen, en houdende in hare rechterhand een Cederentak, aen welke Vruchten vertoond worden, terwyl by haren voet een Kraei schynt te staen; ter beduidinge dat de Barmhartigheid, door den Vogel by de Egyptenaren beteekend, aen geene bederving onderhevig is, maer dat de Behoeftigen, wegens ouderdom onbekwaem om zich het noodige te kunnen bezorgen, hier als met open armen ontvangen worden ter hunner verpleginge of onderhoudinge: Ter linkerzyde, een diergelyk Vrouwe-beeld, welks hoofd op gelyke wyze omvlogten schynt, hebbende in hare rechterhand een Bondel met Rys, en in de linker een Gouden Cirkel, ter aenwyzinge dat de Bermhartigheid hier, zelfs na het verloop van eene Eeuwe, voedzel en onderhoud bezorgt. Ter wederzyde van dezen Schoorsteenmantel vind men de Afbeeldingen van eenen Ouden Man en eene Oude Vrouwe, in derzelver dagelyksche kleedinge, schynende te wandelen

voor-

voorby een ouden Eiken Stamboom, onder groene Akkermaels Bossen. Om nu een plegtig gedenkteeken te hebben van het begin, den voortgang en tegenwoordigen bloeistaet van dit Huis, en van den tyd van het nu onderhouden zullende worden Eeuwgetyde, was in de Schildery, aen de voorzyde van den Schoorsteen, een Schild geteekend, boven welk de Faem met een bazuin aen den mond afgebeeld staet; waer op, op een blaeuw veld, met gouden letteren het volgende Opschrift, pronkende ter wederzyde met de Namen en Wapenen der twee thans regerende Heeren Burgemeesteren Over-Provisoren, en der vier gewone Provisoren of Regenten, gelezen word: ZUTPHEN.

COGNOSCE LECTOR
PIVM HOC PAVPERVM ASYLVM,
QVOD OPIBVS AC PIETATE CLARVS BORRO,
ECCL. ZVTPH. CANON.
VT FORTVNAS SVAS EXTRA FORTVNAM PONERET,
IN PAVPERVM CIVIVM VSVM,
SIBI FRVGALIS, ILLIS FRVGIFER,
PRIMVS ANNO MCCCXX. EREXIT,
PROVIDA ADMINISTRATORUM CVRA AC
PARSIMONIA AD ISTAM, QVAM HODIE VIDES,
POSTEA EXCREVIT AMPLITVDINEM.
HANC CHRISTIANAM PRIMI FVNDATORIS MVNIFICENTIAM, QVAM DIVITES IMITENTVR, AVARI
ERVBESCANT, PAVPERES VENERENTVR;
HANC INPRIMIS DOMVS, HVIVS AMPLIFICATIONEM, AMPLISSIMI SENATVS AVCTORITATE
ORDINATAM, ET EPHORORVM
CVRA ANNO MDCXI PERFECTAM,

ZUT-
PHEN.

POST SESQVISECVLVM HOC
AETERNAE MEMORIAE CONSECRARE
PER HOC MONVMENTVM
PRAESENTES PII HVIVS GERONTOCOMII
RECTORES VOLVERVNT
IPSIS IDIB. FEBRVAR. ANNI MDCCLXI.

't welk in 't Nederduitsch op dezen zin uitkomt:

Beschouw Lezer
deze godsdienstige Verblyfplaets der Behoeftigen,
die BORRO, *Kanonik der Zutphensche Kerke,*
uitmuntende in Rykdom en Godsvrucht,
om zyn geluk boven de onbestendigheid te stellen,
tot gebruik der behoeftige Burgeren,
voor zich zelven spaerzaem, voor hen milddadig,
eerst in het jaer 1320 heeft opgericht,
door 't voorzichtig beleid en de zuinigheid der
Bestierderen, gekomen tot die grootte
als gy thans ziet.
Deze kristelyke Milddadigheid van den eersten
Stichter, de Ryken ter navolginge, de Gie-
rigaerts ter beschaminge, en om de Behoef-
tigen tot eerbied op te wekken;
doch inzonderheid deze Vergrooting van dit Huis,
door 't gezag van den Wel Ed. Gr. Achtb. Raed
vastgesteld, en onder 't opzicht der Regenten
in het jaer 1611 volvoerd,
hebben de tegenwoordige Provisoren van
dit Oud-Mannenhuis,
na verloop van een' en een' halve eeuwe,
door dit Gedenkstuk
eene eeuwige gedachtenisse willen
toewyën
op den 13 der Sprokkelmaend des jaers 1761.

De

De gemelde 13 van deze Maend gekomen zynde, vierden, in het Huis Bornhof, dit tweede Eeuwfeest, niet alleen de Heeren Regenten, welken waren ZUTPHEN.

als OVER-PROVISOREN,

Mr. ASSUEER BARON VAN HEECKEREN TOT RODERLO Mr. BARTHOLD VAN HASSELT	de oudste Burgemeesters van deze Stad.

en als PROVISOREN

Mr. JOOST SCHOMAKER,
Mr. GERHARD JAN OPGELDER,
Mr. BERNARD HENRIK RAUWERTZ.,
Mr. BARTHOLD HENRIK LULOFS,

en nevens hen verscheide Heeren van de Regeringe dezer Stad, met de drie Heeren Sekretarissen, daer toe byzonderlyk genoodigd, maer ook de Proveniers, die in dit Godshuis onderhouden worden. Tegens den middag kwamen de Heeren Provisoren, en de verdere Genoodigden, by een, en begaven zich voor af naer de Eetzael der Provenieren, alwaer de oudste Predikant van de Hervormde Gemeente in deze Stad, Dnus. *Rudolph Wildrik*, hier toe, en ter bywoninge van deze feestplegtigheden, verzogt, in derzelver bywezen, en dat van vele anderen, die mede toegelaten waren, eene zeer fraeije Aenspraek en Redevoering deed over het Nut en de Noodzakelykheid van zulke openbare Gestichten voor den Burgerstaet, met vermaninge aen de Provenieren om de goede hand van God over dit Huis te erkennen, hunne verpligting aen de Overheden en hunne Opzienderen onder 't oog te houden, en dezelven

te,

ZUT-PHEN. te eerbiedigen, én zich, in alles, waerdig het goede, dat hen zoo mildelyk in hunnen hoogen ouderdom word bewezen, te gedragen. Na deze Aenspraek, die met een Gebed, toepasselyk op dezen tyd en de omstandigheden van dit Huis, besloten werd, wierden de Proveniers op buitengewone Spyze onthaeld en met Wyn beschonken. Hier na werden de genoodigde Heeren naer de Vergaderkamer der Provisoren geleid, alwaer, ieder aengezeten zynde aen de aldaer gereedgemaekte tafel, Dnus *Wildrik* het Gebed voor en na het eeten deed, en de middagmaeltyd gehouden werd. Ieder der aenwezende feestgenooten vervrolykte den anderen op eene betamelyke wyze; en 's avonds was 'er weder eene Maeltyd, na welke men vriendelyk van den anderen scheidde, met blyde nagedachtenisse van ieder, dat hy aen het tweede Eeuwfeest van het Huis BORNHOF mede deel gehad had.

HOLLAND.

's GRAVENHAGE.

'S GRAVENHAGE. DE Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, met bewilliginge der Staten van de byzondere Provintien, goedgevonden hebbende een algemeenen Dank- Vast- en Bededag uit te schryven over alle de Vereenigde Provintien en daer mede verbonden Landschappen, om te onderhouden op den vierden van de eerstkomende Lentemaend, is door hunne Ed. Groot Mog. daer toe, op den 5 van de tegenwoor-

di-

dige Sprokkelmaend, de volgende Brief aen de Steden en Gerechten ten platten Lande in deze Provintie afgezonden: 's GRAVENHAGE.

Eerzame, Vroome, Discrete, Lieve, Getrouwe.

DE ongemeene en zonderlinge teekenen van de Goddelyke beschermінge, die wy nu jaren achter den anderen hebben genoten en tot op dit oogenblik genieten, roepen ons, wederom, om op eene plegtige en Nationale wyze de hand, waer door wy bewaerd zyn, te erkennen en aen te bidden, en om ons, met alle de Inwoneren van deze gelukkige Provincien, ter neder te werpen met de diepste gevoelens van ootmoedigheid en dankbaerheid voor den Koning der Koningen en den Heer der Heeren. *Brief ter Uitschryvinge van een algemeenen Dank-, Vast- en Bededag.*

Terwyl de onheilen van den Oorlog ons aen alle kanten omringen, en niet dan van verdrukkinge, geweld en overheersching in onze Nabuurschap word gehoord, zitten wy nog in gerustheid in het midden van alle die beroeringen. Wy genieten nog de gewenschte vruchten van vryheid en onafhankelykheid. Wy zien nog onze dagen verlengd, onze Huisgezinnen bewaerd, onzen zuiveren Godsdienst gehandhaefd, en den overvloed onder ons gebleven, door de goede hand des Allerhoogsten. Zoo onder alle deze onwaerdeerlyke voordeelen, waer in wy, als Menschen, als Christenen, en als Burgers, zoo groot belang hebben, ietswes kan wezen, dat ons eenige ongerustheid en bekommering kan geven, moet het voornamelyk zyn de beschouwing van onze onoplettendheid op alle die zegeningen, en van de zonden en overtredingen, waer aen wy schuldig staen, en die niet dan verminderen kunnen de gronden van ons vertrouwen, en de aenhoudendheid van die onverdiende weldaden twyfelachtig en onzeker maken.

Wanneer de Goddelyke oordeelen op aerde zyn, hebben alle zondige Natien reden om te vreezen, en onze gesteldheid, hoe gelukkig die in verschei-

de

's Gravenhage.

Brief ter Uitschryvinge van een algemeenen Dank-, Vast- en Bededag.

de opzichten ook moge wezen, is niet zonder omstandigheden, die een onaengenaem uitzicht hebben. Het schynt niet, dat de Goddelyke Voorzienigheid het tooneel van den Oorlog van onze grenzen nog afwend. De Sterfte onder het Rundvee, in plaetse van te verminderen, schynt der zelver vernielenden invloed eerder te verdubbelen; en de strengheid van het stormachtig jaersaizoen heeft al meer, dan op eene plaetse, schrik en ontsteldtenis aengebragt aen de Inwoneren van een Land, het welk de almagtige hand Gods alleen ophoud tegens het geweld der Wateren, die deszelfs ondergang geduurig dreigen.

Gelyk wy dan niet kunnen nalaten te zyn aengedaen over eene gesteldheid, zoo hachchelyk aen den eenen, als voordeelig aen den anderen kant, en op te merken de vermaningen zoo wel, als de goedertierenheden des Allerhoogsten, zoo hebben de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, met onze bewilliginge, goedgevonden uit te schryven een algemeenen Dank-, Vast- en Bededag, over alle de Geunieerde Provincien, geassocieerde Landschappen, Steden en Leden van dien, tegens Woensdag, die wezen zal den vierden Maert, eerstkomenden, om ten zelven dage den oppersten Regeerder van alles te verheerlyken en groot te maken, en ons en ons Land op nieuws aen zyne almagtige bescherminge op te dragen; om met eenparige harten en stemmen te verheffen de wonderen van Gods goedheid, die dezen Staet, ten tyde van gevaer, voor het verdervelyke zwaerd van den Oorlog bedekt, en onzen Godsdienst en Vryheid, Huisgezinnen en Bezittingen, Rechten en Voordeelen voor de hand van onderdrukkinge bewaert heeft; om te smeken om de aenhoudendheid van den Goddelyken zegen, ter bewaringe van onze rust, ter herstellinge van ons Rundvee, ter behoedinge van ons Land tegens Watervloeden en Overstroomingen, en tot afweringe van alle oordeelen, die onze zonden en ongerechtigheden niet dan al te veel reden geven om te vreezen, en om ons op het diepste te vernederen voor den

troon

troon der genade, onder een waeraehtig gevoel van onze overtredingen, zoo die van het gantsche Volk, als een ieder van zyne eigen, biddende om de genadige vergevinge van dezelven, en om eenen geest van verbeteringe en bekeeringe van een zondig Land.

In het byzonder zyn wy verpligt, by deze gelegenheid, den Goddelyken zegen af te smeken over de Personen en Regeringe van de hooge Overheden des Lands; dat God over alle hunne raedslagen zoodanigen geest van wysheid, eenigheid en kloekmoedigheid wil uitstorten, als dezelven bekwaem kan maken tot het bewaren van de voordeelen, die wy genieten, en het afweren van de gevaren, die ons dreigen; dat hy alle hunne ondernemingen wil voorspoedig maken, zoo als die strekken tot handhavinge van den Vrede, bevorderinge van de Commercie, aenmoedíginge van Deugd, voortzettinge van nuttige Konsten en Wetenschappen, en vermeerderinge van het Geluk en den Welstand van het Volk.

'S GRAVENHAGE.

Brief tot Uitschryvinge van een algemeenen Dank-, Vast- en Bededag.

Wy moeten ook bidden om de dierbaerste zegeningen van de Goddelyke Voorzienigheid over den Persoon en de Opvoedinge van zyne doorluchtigste Hoogheid, den Heere Prinse van Orange en Nassau, Erfstadhouder der Vereenigde Nederlanden; dat hy, van zyne eerste jeugd af opgeleid tot de betragtinge van wysheid en van deugd, onder het bestier van dien waerdigen Prins, die zyne Opvoeding met eene vaderlyke teêrhartigheid bezorgt, en in zyn eigen gedrag hem een geduurig voorbeeld geeft van de edelste hoedanigheden, ter zyner tyd bekwaem gemaekt moge worden, om een bemind en geëerd Voorstander te zyn van onze Rechten en Voordeelen, en een luisterryk cieraed aen den onstervelyken naem, dien hy draegt.

Ook behoort de ongelukkige staet van die Landen, die onder de Verwoestingen van den Oorlog zuchten, uit onze gedachten by deze plegtige gelegenheid niet te zyn uitgesloten, maer ons aen te zetten om de Goddelyke goedertierenheid voor hun af te smeken, en te bidden dat de harten van Ko-

nin-

's GRAVENHAGE.

Brief ter Uitschryvinge van een algemeenen Dank-, Vast- en Bededag.

ningen en Prinsen, geraekt door den elendigen toestand van Europa, ten laetsten eens mogen hooren naer het geen de Reden, de Menschlievendheid en de Rechtvaerdigheid vorderen, en dat een einde gemaekt moge worden van de elende, die het alvernielende zwaerd alom verspreid heeft.

Eindelyk moeten wy ook bidden om den Goddelyken zegen over alle de Protestante Kerken der gantsche waereld, en byzonder over de Gereformeerde Kerken in ons Vaderland; dat de arbeid van derzelver Leeraren strekken moge tot bevorderinge van godsvrucht en rechtvaerdigheid, liefde en eendragt, en alle die deugden, die ons hoop konnen geven van de gunst en bescherming van den Hemel te verwagten over dit ons goede en gezegende Land tot in het laetste nageslacht. Alles tot grootmakinge van des Heeren allerheiligsten Naem, voortplantinge en aenwas van de ware Christelyke Gereformeerde Religie, conservatie van onze duurgekochte Vryheid, en onzer aller zielen Zaligheid.

Wy begeeren, derhalven, dat UL. dezen Dank-, Vast- en Bededag, tegens Woensdag, den vierden Maert, eerstkomenden, tydelyk zal doen publiceren ter plaetse, daer men gewoon is zoodanige publicatie te doen, en daer benevens strictelyk verbieden, ook met 'er daed doen ophouden, allerlei handwerk en neringe, mitsgaders het tappen, kaetsen, balslaen, en diergelyke exercitien, op dat dit goed en heilzaem voornemen door geene onbehoorlykheden geturbeerd moge worden.

Waer toe ons verlatende, bevelen wy UL. de bescherminge Gods. Geschreven in den Hage, den 5 February 1761. Enz.

Ook hebben hunne Ed. Groot Mog., den 7 van deze Sprokkelmaend, een Plakaet vastgestelt, betreffende het afgeven van Attestatien de Vita, waerop Lyfrenten ten laste van den Lande kunnen ontvangen worden; in welk zy, na de gewone inleidinge, dus spreken:

Al-

ALzoo, niettegenstaende onze Plakaten, successivelyk gearresteerd en geëmaneerd op den 5 July des Jaers 1652, den 19 July 1653, en den 10 Maert 1654, wy in ervaringe komen, dat onze goede meening, ten meesten dienste van den Lande, en tot weringe van alle mesusen, ten aenzien van de Atteſtatien, waer op de Lyfrenten worden betaeld, niet naer behooren word betracht:

'S GRAVENHAGE.

Plakaet betreffende de Atteſtatien de vita, waer op Lyfrenten ontvangen kunnen worden.

ZOO IS 'T dat wy, daer in nader willende voorzien, na rype deliberatie, goedgevonden, verſtaen en geſtatueert hebben, gelyk wy goedvinden, verſtaen en ſtatueren mits dezen, dat van nu voortaen alle Atteſtatien *de vita*, alvorens op dezelven eenige Lyfrenten tot laſte van den Lande mogen worden ontvangen, gepaſſeerd zullen moeten wezen voor den Magiſtraet van de Plaetſe, onder welke de Perſonen, op wiens Lyve de Rente zal zyn geconſtitueerd, woonachtig zyn; of anderzins voor zoodanigen Magiſtraet of Schepenen en Sekretarye, binnen de Provincie van Holland en Weſtvriesland, alwaer de voorſz. Perſonen bekend zyn; of ten minſten dat de voorſz. Atteſtatien zullen moeten wezen gepaſſeerd ter Sekretarye voor en geëxpedieerd door den Sekretaris, of zoodanig gezworen Klerk van dezelve Plaetſe, als tot het opmaken van andere importante Acten is gekwalificeerd. Welverſtaende, dat, by zoo verre de Sekretaris of gezworen Klerk, als boven, de Perſoon, van welkers leven Atteſtatie moet worden verleden, niet en is bekend, alsdan dezelve Atteſtatien zullen moeten wezen bekrachtigd ten minſten met twee geloofwaerdige Getuigen. Des zullen de Sekretariſſen of gezworen Klerken ſerieuſelyk worden vermaend, gelyk wy dezelven vermanen mits dezen, zoo veel doenlyk, te letten op de kwaliteit van de Getuigen, en op de redenen van wetenſchap, die dezelven geven, als mede dat in de Atteſtatien *de vita* dezelve redenen van wetenſchap van het leven der Perſoon of Perſonen, voor wien zy atteſteren, worden uitgedrukt. Ordonnerende, dat voor ieder van zoodanige Atteſtatie, als boven ge-

'sGRAVENHAGE.

Plakaet betreffende de Attestatien de vita, waer op Lyfrenten ontvangen kunnen worden.

gepasseerd, boven ons Recht van het klein Zegel, in alles niet meer betaeld of afgevorderd zal mogen worden dan vier stuivers. Bevelende de Ontvangers, zoo generael, als particulier, van onze gemeene Middelen, geene betalingen van Lyfrenten in eeniger maniere te doen, ten zy de voorsz Attestatie alvorens aen henlieden zal wezen geexhibeerd: ook dezelven ordonnerende de voorsz. Attestatien tot een document van derzelver Rekeninge, nevens de ordinaris kwitantie, te voegen, op pœne dat, by gebreke van dien, die abusive betaling henlieden in hunne Rekeninge niet zal worden gevalideerd; waer naer de Gecommitteerden in onze Provinciale Rekenkamer zich precifelyk zullen hebben te reguleren. Verbiedende, voorts, wel expresselyk, dat niemand eenige Lyfrenten zal mogen vorderen voor of op den naem van Personen, die afgestorven zyn, op pœne van Lyfstraffe, en verdere arbitraire Correctie, zoo ten aenzien van de gene, die zulks willens of wetens zullen ondernemen, als van de gene, die zoodanige abusive Verklaringen of Attestatien zullen hebben gegeven. En op dat zulks te beter tot kennisse komen en naer behooren gecorrigeerd moge worden, zoo hebben wy goedgevonden en belooft, vinden goed en beloven mits dezen, dat aen de genen, die zullen weten aen te wyzen zoodanige Personen, welken op abusive, verkeerke of valsche Verklaringen of Bescheiden eenige Lyfrenten hebben genoten, of alsnog zullen komen te pretenderen, zal worden betaeld twee jaren van de voorsz abusive betaelde of gepretendeerde Rente.

En ten einde niemand hier van ignorantie en pretendere, maer alle het voorsz is, naer zyne forme en innehoude, moge worden naergekomen en agtervolgd, zoo lasten en bevelen wy dat deze alomme binnen onzen Lande zal worden gepubliceerd en geaffigeerd, daer en zoo zulks te geschieden gebruikelyk is, want wy het zelve voor den dienst van den Lande alzoo bevonden hebben te behooren.

Ge-

Gedaen, in den Hage, onder het klein Zegel van den Lande, den 7 February 1761. Enz. 's GRAVENHAGE.

Wyders hebben de zelfde Staten, ten dien dage, eene Publicatie vastgestelt, in welke zy, na de gewone inleidinge, nopens het wonen van een Grossier en Slyter in Fruiten, in een en het zelfde Huis, of naest elkander, zich dus verklaren:

ALzoo aen ons is gerepresenteerd, dat, by onze jongste Ordonnantie op het Middel van de Fruiten, niet is verboden dat een Zeehandelaer in Fruiten, welke een vryen inslag heeft, en een Slyter in Fruiten, welke by den inslag den Impost moet betalen, niet mogen wonen in één en het zelfde Huis, of in Huizen naest malkanderen staende, en dat zulks gelegenheid zoude kunnen geven dat het gemeene Land door slinksche en onnagaenbare wegen in het voorschreve Middel zoude kunnen worden verkort: *Grossiers en Slyters in Fruiten mogen, noch in één en het zelfde Huis, noch naest elkander, wonen.*

ZOO IS 'T dat wy, zoo tot maintien van het Middel der Fruiten, als tot voorkominge dat de eene Slyter in Fruiten door den anderen niet worde geruïneerd, of ten minsten gedrukt, jegens alle kwade praktyken, die ten dezen plaets zouden mogen hebben, willende voorzien, goedgevonden hebben te statuëren, zoo als wy statuëren by deze, dat geen Zeehandelaer of Grossier in Fruiten, welke een vryen inslag heeft, met een Slyter in Fruiten, welke by den inslag den Impost verschuldigd is, zal mogen wonen in één en het zelfde Huis, of in Huizen naest malkanderen staende, of welkers Erven van ter zyde of van achteren met den anderen correspondaeren; op eene boete van tweehonderd guldens, te verbeuren zoo by den Zeehandelaer, als by den Slyter, en pœne van stilstand van de Slyterye. Wordende, wyders, de Hoofdgaerders van 's Lands Recht op de Fruiten geauthoriseerd, zoo als dezelven geauthoriseerd worden by deze, om, wanneer zy suspicie hebben dat de Huizen,

's GRAVENHAGE. Pakhuizen of Kelders van een' Zeehandelaer in Fruiten, en een Slyter in Fruiten, met malkanderen corresponderen, daer van, mits met een Deurwaerder of Bode geadsisteerd zynde, ten allen tyde, visie en inspectie te mogen nemen.

En op dat hier van niemand eenige ignorantie pretendere. Enz.

Den 16 van deze Maend hebben de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden de Heffing van het verdubbelde Lastgeld en het buitengewone Veilgeld, in den voorleden jare ingevoerd, tot op den eersten van Lentemaend dezes jaers (*), voor nog een jaer gecontinueerd, by eene Publicatie, welke, na de gewone inleidinge, dus luid:

Continuatie der Heffinge van het verdubbelde Lastgeld en buitengewone Veilgeld.

ALzoo wy, tot verval der Onkosten van de extraordinaris Equipagien, die tot meerder beveiliging en bescherming der Koopvaerdyschepen dezer Landen gedaen worden, en nog zullen gedaen worden, noodig gevonden hebben het extraordinaris Middel van belastinge, in het voorleden jaer ingevoerd, voor nog een jaer te doen heffen.

ZOO IS 'T dat wy hebben goedgevonden te statueren en te ordonneren, zoo als wy statueren en ordonneren mits deze, dat de Verdubbeling van het Lastgeld en extraordinaris Veilgeld, by onze Resolutien van den 5 February en 5 May 1760 en opgevolgde Publicatien, daer van, zoo door ons, als op onze ordre, door de respective Collegien ter Admiraliteit dezer Landen, gedaen, geintroduceerd voor een jaer, ingang genomen hebbende met den 1 Maert 1760, en zullende eindigen met den 1 Maert 1761, nog voor een jaer gecontinueerd, en zulks geheven zal worden tot den 1 Maert 1762.

Dat, dienvolgende, tot den voorsz 1 Maert 1662,

(*) Zie ons XIV Deel [1760], bl. 85 en 539.

1762, over alle Schepen, zonder onderscheid, welken het enkel Lastgeld, volgens het Generael Plakaet van 31 July 1725, verschuldigd zyn, zal worden geheven een dubbel Lastgeld, het welk, even gelyk zulks ten aenzien van het Lastgeld, het welk sedert het voorsz Generael Plakaet geheven word, word gepractiseerd, zal moeten worden betaeld, voor de eene helft, aen de Ontvangers en Kollecteurs der Konvooyen en Licenten, en voor de andere helft aen de Ontfangers der Præmien of extraordinaris Last- en Veilgelden.

's GRAVENHAGE.

Continuatie der Heffinge van het verdubbelde Lastgeld en buitengewone Veilgeld.

Dat ook, tot den voorsz 1 Maert 1762, het extraordinaris Veilgeld, zoo als het zelve by de Lyst van 31 July 1725 tot op heden is in train gebleven, zal worden verdubbeld met één per cent op de inkomende en een half per cent op de uitgaende Goederen.

Dat, voorts, aengezien de Vaert en Handel op de Kolonien van den Staet in de West-Indiën considerabele voordeelen uit de extraordinaris Equipagien heeft getrokken, alle Goederen, waer van Recognitie aen de West-Indische Compagnie word betaeld, tot den voorschreven 1 Maert 1762, zullen worden belast met het dubbel extraordinaris Veilgeld, en vervolgens, boven en behalven de ordinaris Recognitie en andere Lasten, aen de Ontfangers der Præmien of extraordinaris Last- en Veilgelden, op de Komtoiren der Collegien ter Admiraliteit zullen moeten betalen één per cent van de inkomende en een half per cent van de uitgaende Goederen.

Dat het voorsz extraordinaris dubbele Veilgeld van de Goederen, die door de vrye Handelaers op de Kust van Afrika worden medegebragt, mede zal moeten worden betaeld aen de Ontvangers der Præmien of extraordinaris Last- en Veilgelden, eguael en op de zelfde wyze, gelyk deze extraordinaris belasting van alle Goederen en Koopmanschappen, waer van de ordinaris rechten by de Collegien ter Admiraliteit moeten worden voldaen, betaeld word; doch dat de Goederen, welken uit- of ingebragt worden met Schepen, varende op en

'S GRAVENHAGE.

Continuatie der Heffinge van het verdubbelde Lastgeld en buitengewone Veilgeld.

van de Kolonien van Suriname en de Berbices, van deze belasting zullen blyven geëximeerd.

Dat van de Schepen, behoorende aen Ingezetenen van den Staet, welken hier te Lande uit eenige oorzaken komen in te vallen, en daer na van de uitgaende Konvooijen willen profiteren, alleen zal worden gevorderd het verdubbelde inkomende extraordinaris Veilgeld, a één per cent van de waerde van derzelver Ladingen, zonder meer; (de ordinaris Vuur- en Bakengelden, en verdere lasten, die altoos van zoodanige Schepen betaeld zyn, en welken tot de bovengemelde belasting geen relatie hebben, hier onder niet begrepen) en dat van de Koopvaerdyschepen, die zich onder weg onder het Konvooi begeven, of door 's Lands Schepen afgehaeld en onderschept worden, en, volgens de ordres en Instructien van de respective Kapiteinen, gekonvooijeerd en geprotegeerd worden, niets uit hoofde van de verdubbeling van het extraordinaris Veilgeld zal worden geëischt.

Dat, wyders, om de betaling van het verdubbelde extraordinaris Veilgeld, met reflexie op de Schepen, die hier te Lande binnen vallen, en vervolgens van de uitgaende Konvooijen willen profiteren, zoo veel mogelyk te faciliteren, de Reeders of Bevrachters, wanneer dezelven niet kunnen specificeren de waerde der Ladingen van zoodanige Schepen, zich zullen kunnen, by Requeste, adresseren aen het Collegie ter Admiraliteit van het Distrikt, waer onder de Schepen zyn ingevallen, het welk alsdan de betaling van het één per cent zal reguleren naer de taxatie, die van de waerde by de Commisen Generael, met kennisse en overleg van de Advokaten Fiskael, respectivelyk, gedaen zal worden, volgens de beëedigde Verklaringen der Schippers.

Dat, daerentegen, aen de Schepen, uit deze Landen uitvarende, door de Officieren van 's Lands Schepen geene Zeinbrieven zullen worden gegeven, als op vertooning van bewys, het zy met hunne generale Pasporten, of met afzonderlyke Documenten, dat de verdubbeling van het extraordinaris

ris Veilgeld van derzelver Ladingen is betaeld.

En hebben wy, wyders, vastgesteld, zoo als wy vastitellen mits deze, dat, om dit alles met behoorlyke ordre effect te doen sorteren, dit dubbele extraordinaris Veilgeld op de zelfde wyze, en volgens de zelfde Ordres en Reglementen, zal worden geheven en betaeld, als het enkele extra ordinaris Veilgeld word geheven en betaeld: en dat, derhalven, de penningen, daer van provenierende, zullen worden ontvangen by de ordinaris Ontvangers der Præmien of extraordinaris Veilgeld, en vervolgens geincasseerd by den Ontvanger Generael van het fonds van het verhoogde Last- en Veilgeld, zonder, nogthans, dat deswegens eenige *onkosten* zullen worden geleden, als die voor het ontvangen en incasseren van het extraordinaris Veilgeld aen de respective Ontvangers en den Ontvanger Generael geleden worden; en zal de Commercie, voor zoo verre dezelve altoos aen de betaling van dit Middel is onderhevig geweest, met geene verdere Expeditiegelden of Leges deswegens ook mogen worden bezwaerd; en voor zoo veel de Goederen betreft, welken te voren alleen aen de West-Indische Compagnie hebben betaelt, zal de ontvang van dit nieuwe Veilgeld, met opzigt tot de inkomende Goederen, op de Loscedullen van de West-Indische Compagnie moeten worden aengeteekend, (gelyk zulks op de ordinaris Pasporten van alle andere Goederen word gedaen) en daer voor niet meer mogen worden ontvangen, dan twee stuivers eens, en met bepalinge tot de uitgaende Goederen, waer voor altoos Pasporten by de Collegien ter Admiraliteit moeten worden geligt, zoo zal de ontvangst dezer belastinge, als ordinaris, op de Pasporten moeten worden genoteerd, zonder dat daer voor ietwes zal mogen worden genoten of betaeld.

'S GRAVENHAGE.

Continuatie der Heffinge van het verdubbelde Last-geld en buitengewone Veilgeld.

En op dat niemand hier van ignorantie kome te pretenderen, ontbieden wy en verzoeken wy de Heeren Staten, Gecommitteerde Raden en Gedeputeerde Staten van de respective Provincien, en alle andere Justicieren en Officieren, dat zy de-

'S GRAVENHAGE.

Continuatie der Heffinge van het verdubbelde Lastgeld en buitengewone Veilgeld.

ze onze Ordonnantie van stonden aen alomme doen publiceren en affigeren ter plaetse, daer men gewoon is zoodanige publicatie en affixie te doen: Lasten en bevelen, voorts, de Raden ter Admiraliteit, de Advokaten Fiskael, Commisen Generael van de Konvooijen en Licenten, Ontvangers, Konvooimeesters, Contrerolleurs, Cherchers, mitsgaders den Ontvanger Generael, en de particuliere Ontvangers van deze Middelen (ieder zoo veel hem aengaet) zich naer den inhoude dezes precisel yk te reguleren.

Aldus gedaen en gearresteerd ter Vergaderinge van de hooggemelde Heeren Staten Generael, in 's Gravenhage, den 16 February 1761. Enz.

AMSTELDAM.

AMSTELDAM.

SChoon het schieten en afsteken van Vuurwerken, alhier, by verscheide Keuren, en inzonderheid by die van den 6 der Slagtmaend des jaers 1670 en 29 der Oegstmaend des jaers 1726, zeer scherp is verboden, hebben, echter, myne Heeren van den Gerechte dezer Stad het zelve, als eene oude gewoonte, by gelegenheid van een Nieuw Jaer, oogluikende laten passeren; doch van deze toelatinge sedert eenige jaren een groot misbruik gemaekt, en inzonderheid op den laetsten dag van het nu afgeloopen jaer verscheide Baldadigheden en Moedwilligheden daer mede gepleegd zynde, hebben hunne Ed. Achtb., by eene Publicatie van den 13 der nu afgeloopen Louwmaend, verboden „ om voortaen, by „ gelegenheid van een Nieuw Jaer, 't zy „ op Nieuw Jaers-dag, of op eenige dagen, „ voor of na, te schieten of eenig Vuur„ werk af te steken, op straffe voor de genen, „ die hier tegens aengaen, van te zullen ver-

„ val-

„ vallen in de boeten, by de bovengemelde „ Keuren vastgesteld, even als of het op ee„ nigen anderen tyd geschied was ". AMSTELDAM.

Wyders hebben de gemelde Heeren van den Gerechte, volgens jaerlyksche gewoonte tegens de veranderinge der Regeringe van deze Stad, den 28 van de gemelde maend, weder eenige nieuwe Keuren vastgestelt. De eerste derzelven betreft het *onderhouden en vernieuwen van het Bruggetje, op den Buiten-Amstel, voor de Rust- en Werk- en Kuipers-Paden, en der Schutdeuren daer onder, mitgaders het verdiepen en uitbaggeren van de Sloot tusschen die Paden, van den Amstel af tot Opdam toe*, 't welk door de Geinteresseerden en Eigenaren der Gronden, Huizen en Erven van die Paden, voor vele jaren, is aengenomen, en verricht word door drie hier toe aengestelde Gecommitteerden, die, volgens de daeromtrent in den jare 1757 vernieuwde Conventie, zyn *André Chicot*, *Jan Bitterloo* en *Joan Coenraed Brandt*; door welken de bovengemelde vernieuwing en uitdieping ook is in 't werk gesteld, maer waer toe eenige weinigen thans weigerden hun aendeel in de uitgeschoten kosten te dragen. Hunne Ed. Achtb. hebben daeromtrent nu vastgestelt:

„ I. Dat een ieder Eigenaer en Geinteresseer„ de in de Huizen, Tuinen, Land en Erven, „ op de gemelde Paden, tot Opdam toe, gele„ gen, verpligt en gehouden zal zyn aen de „ bovengemelde Gecommitteerden, of die in „ het vervolg daer toe zullen worden geëli„ geerd, op derzelver Kwitantie, te voldoen „ zoodanige Penningen, als zylieden, naer „ rato van ieder voet gronds, die zy op de „ gemelde Paden tot Opdam toe zyn hebben-

AM-STEL-DAM.

„ de, voor het onderhoud van gemelde Brug-
„ getje en Schutdeuren, en het verdiepen
„ van de Sloot, reeds verschuldigd zyn, of
„ in 't vervolg nog verschuldigd zullen wor-
„ den; met kwalificatie op de gemelde Ge-
„ committeerden, of derzelver Successeuren,
„ om tegens de in gebreke blyvende, by para-
„ te Executie, dat is by Sommatie, en zoo
„ vervolgens, voort te procederen als naer
„ Rechten. II. Dat ook niemand zich zal
„ hebben te verstouten eenige Vuilnis of iets
„ anders in de bovengemelde Sloot te wer-
„ pen, op eene boete van drie guldens. Ge-
„ lyk aen een iegelyk wel scherpelyk word
„ verboden eenige feitelykheden te plegen te-
„ gens alle zoodanige middelen, als de Ge-
„ committeerden, of derzelver Successeurs,
„ in 't werk zullen stellen om de gemelde
„ Sloot van het indryven van Krengen, Vuil-
„ nis enz., waer door dezelve dadelyk word
„ vervuild en een ondragelyke stank ver-
„ oorzaekt, te verhinderen, op eene boete
„ van zes guldens. III. Dat, wyders, de
„ drie Gecommitteerden, by de Conventie
„ van den 29 October 1757 aengesteld, zullen
„ in functie blyven tot den 1 February 1762,
„ en dat als dan, en vervolgens alle jaren, op
„ den zelfden dag, de oudste van henlieden
„ in rang zal afgaen, en door de gezament-
„ lyke Eigenaren der Huizen en Tuinen, op
„ de twee bovengemelde Paden gelegen, by
„ pluraliteit van stemmen, een ander uit de
„ hunnen, mits zynde een manspersoon en
„ meerderjarig, in des afgaenden plaetse, zal
„ worden aengesteld, om als Gecommitteer-
„ den te dienen geduurende den tyd van drie

„ ja-

„ jaren. IV. Dat de Gecommitteerden alle AMSTELDAM.
„ jaren, op den 1 February, alvorens tot de
„ Verkiezinge van een nieuwen Gecommit-
„ teerden te treden, gehouden zullen zyn aen
„ de gezamentlyke Eigenaren, die als dan
„ present zullen zyn, te doen behoorlyke Re-
„ kening en Verantwoording van het gene
„ zy in hunne voorsz. Commissie, ten gemee-
„ nen nutte, hebben gedaen en uitgegeven.
„ V. Dat de Gecommitteerden geene nieuwe
„ werken of reparatien, boven de vyftig gul-
„ dens bedragende, zullen mogen doen ma-
„ ken of aenbesteden, ten zy alvorens de
„ Eigenaers geconvoceerd zyn, en aen de-
„ zelven daer van kennis gegeven is. VI.
„ Dat, zoo de Gecommitteerden mogten goed-
„ vinden, om het indryven van Krengen,
„ Vuilnis, als anderszins, voor te komen, een
„ Boom in de bovengemelde Sloot te doen
„ leggen, een ieder der Eigenaren ge-
„ rechtigd zal zyn om van den voorsz Boom
„ een Sleutel ten zynen koste te vorderen,
„ mits zorg dragende dat, zoo dikwils hy, of
„ iemand anders van zynentwege, daer door
„ passeert, dezelve behoorlyk wederom wor-
„ de toegesloten, op verbeurte van drie
„ guldens: Kwalificerende myne Heeren van
„ den Gerechte de respective Gecommitteer-
„ den in der tyd, om alle de Boeten, by de-
„ ze Keur gestatueerd, van de Contraventeu-
„ ren, ook des noods door middelen van
„ rechten, in te vorderen, de eene helft ten
„ behoeve van de Armen, en de wederhelft
„ ten behoeve van den aenbrenger, die de
„ bekeuring zal hebben gedaen; waer toe
„ een iegelyk van de gemeene Geinteresseer-

„ den

AMSTELDAM.

„ den by deze insgelyks word gekwalifi-
„ ceerd ".

In de Tweede word, ten voordeele van *de Diakenie en het Weeshuis der Gemeente, toegedaen de onveranderde Augsburgsche Geloofsbelydenis* binnen deze Stad, vastgesteld: „ I Dat
„ van alle Sterfgevallen van Ouderen, wier
„ Kinderen by de Diakenie van de Luthersche
„ Gemeente en in het Luthersche Weeshuis
„ moeten worden gealimenteerd, aenstonds,
„ na dat dezelven zyn voorgevallen, door de
„ naeste Vrienden of anderen, aen de Dia-
„ kenie of Regenten zal moeten worden ken-
„ nisse gegeven, zonder de Goederen van de
„ Overledenen te reppen of te roeren, ten
„ einde dezelve Diakenen of Regenten, om-
„ trent de zekerheid derzelven, de behoor-
„ lyke ordres konnen stellen; op straffe dat
„ die genen, die zoodanige Sterfgevallen
„ verzwygen, en dezelven niet eerder, dan
„ na dat de Lyken zyn begraven, aen de ge-
„ melde Diakenie of Weeshuis komen aen te
„ geven, de Kinderen ten hunnen laste zul-
„ len moeten onderhouden, en daerenboven,
„ ten behoeve van de gemelde Diakenie of het
„ Weeshuis, verbeuren eene boete van hon-
„ derd Guldens. II. Dat niemand, wie het
„ ook zoude mogen wezen, zich zal onder-
„ winden eenige Goederen, Gelden en con-
„ tante Penningen, of wat het ook zoude mo-
„ gen wezen, uit zoodanige Boedels en Sterf-
„ huizen te nemen en te verbergen, onder
„ wat voorwendzel of pretext het zoude mo-
„ gen zyn, op straffe van gecondemneerd te
„ worden om te zitten veertien dagen te wa-
„ ter en te brood, of zwarer naer exigentie

„ van

„ van zaken te worden geſtraft. En dat, AM-
„ voorts, die genen, die zoodanige verbor- STEL-
„ gen of verſtoken Goederen, Gelden en DAM.
„ contante Penningen, of wat 'er ook zoude
„ mogen verborgen of verſtoken zyn, aen de
„ voorſz. Diakenie of Regenten van het bo-
„ vengemelde Weeshuis zullen komen aen te
„ brengen, zoodanig dat dezelven voor de ge-
„ melde Diakenie of 't Weeshuis konnen
„ worden verkregen, daer voor, voor pro-
„ viſie, zullen genieten tien per Cento van
„ de waerde van de door hen aengebragte
„ Goederen of Contanten. III Als mede dat
„ alle Executeurs, Voogden, Adminiſtrateurs
„ en Mede-Erfgenamen van alle Boedels en
„ Erfeniſſen of Giften, in welken mede ge-
„ intereſſeerd en begrepen zyn Kinderen, die
„ in het Lutherſche Weeshuis of door Diake-
„ nen van de Lutherſche Gemeente reeds
„ worden gealimenteerd, daer van gehouden
„ zullen zyn aen de Regenten van het zelve
„ Weeshuis of Diakenen kenniſſe te geven;
„ met overleveringe van behoorlyke Copie
„ van het Teſtament of Akte, voor zoo ver-
„ re de Weezen betreffende is, vervattende
„ de Erfeniſſe, Legaet of Gift, aen dezel-
„ ven gemaekt en beſproken, ten einde de
„ voorſz. Diakenie of Weeshuis van de Re-
„ venuen van zoodanige Kapitalen, gedu-
„ rende de Alimentatie der Weezen, zoude
„ konnen profiteren, op ſtraffe van de dub-
„ bele waerde van die aen de voorſz. Dia-
„ kenie of 't Weeshuis te vergoeden, en
„ daerenboven arbitrairlyk te worden gecor-
„ rigeerd."

De Derde betreft *de Legging en Plaetſing*

der

AM-STEL-DAM.

der Turfschepen aen de Turfmarkt, waeromtrent, by ampliatie der Keuren van den 25 der Hooimaend des jaers 1642 en 13 der Lentemaend des jaers 1671, word bevolen: „I Dat alle „ Turfschippers, die met hunne Schepen aen „ de Markt komen, dezelven zullen moeten „ plaetsen nevens den anderen, te beginnen „ van den Vyzelbrug af, en zoo vervolgens „ naer de Spiegelstraet toe, en dat niet alleen „ des Zomers, maer ook des Winters, en by „ besloten water. II Dat de Schippers der ledi„ ge Schepen voor die genen, welker Schepen „ beladen zyn, plaets zullen moeten maken, „ doch echter gehouden zyn, zoo lang zy „ aen de Markt blyven, hunne Schepen ne„ vens de beladen te leggen, zonder zich „ van dezelven af te zonderen of plaets tus„ schen beide open te laten. III Dat ook al„ le, zoo beladen als ledige Schepen, zullen „ moeten gelegd worden met derzelver Voor„ steven aen den Wal, en zoo schuins naer „ het midden van den Burgwal toe, dat de „ doorvaert behoorlyk vry blyve; en dat daer„ om ook geene Schepen dwars achter de „ Roers van de andere Schepen zullen mogen „ worden geplaetst; alles op pœne, als by „ bovengemelde Keuren staet geëxpresseerd; „ dezelven te appliceren als naer Rechten. „ En worden de Overliedeu van het Turfdra„ gers Gilde, en, by derzelver absentie, de „ Gildeknecht, mede tot de Bekeuringen van „ de Contraventeuren gekwalificeerd; en tef„ fens gelast goede toezigt te hebben, dat de„ ze exactelyk worde naergekomen."

De Vierde raekt *het Koek-, Beschuit- en Pastei-Bakkers-Gilde*, voor welk, by ampliatie der

vo-

vorige Keuren, en inzonderheid die van den 13 der Sprokkelmaend 1694 en den 30 der Louwmaend 1697, vastgesteld word: „Dat de „ prys der zoogenoemde Deventer-Koek, „ voortaen, zal zyn vier Stuivers voor ieder „ Koek, welke prys daer toe by deze uitdruk- „ kelyk bepaeld word: En dat de Koekbak- „ kers, ten opzichte van de zwaerte der zoo- „ genoemde Deventer-Koeken, gehouden „ zullen zyn zich te reguleren naer het ge- „ wigt, 't welk zal worden gezet of gesteld „ door Overlieden van 't Koekbakkers Gil- „ de, benevens een Zetter of Weger van 't „ Brood, naer mate dat de Rogge, als mede „ de Honig, hoog of laeg in prys zyn zal: „ Moetende alle de Koekbakkers binnen de- „ ze Stad zich naer den voorschreven vast- „ gestelden prys, en het gewigt of de zetting, „ zoo als hier boven is gemeld, reguleren; „ op pœne, ten opzichte van de Contraven- „ teuren of Overtrederen, van telkens, ten „ behoeve van 't Gilde, te zullen verbeuren „ zes Guldens, en dat, bovendien, de Koek, „ welke te ligt bevonden word, telkens zal „ zyn verbeurd ten behoeve van het Aelmoes- „ seniers Weeshuis binnen deze Stad."

AMSTELDAM.

By de Vyfde word bepaeld „ dat, wanneer „ *de Makelaers, by de publieke Verkoopingen* „ *van Meubilaire Goederen*, door of van wegen „ hunne Principalen, gelast worden eenige „ Boeken, die in de Boedels worden gevon- „ den, te doen verkoopen, als dan daer on- „ der niet zullen mogen worden verkocht „ zoodanige *ongebonden Boeken*, als de Boek- „ verkoopers gewoon zyn privative onder „ elkanderen op te veilen: En dat de ge-

„ mel-

AMSTELDAM. „ melde Makelaers dan ook gehouden zullen „ zyn te obſerveren en naer te komen de Keuren, op het ſtuk der Verkoopingen van „ Boeken, ten behoeve van het Boekverkoopers Gilde, geëmaneerd, en wel ſpeciael „ de Keur van dato 9 November 1663, op „ pœnen, daer in vervat: Wordende de Overlieden van het Boekverkoopers Gilde, „ zoo wel als derzelver Gildeknecht, tot het „ doen der Bekeuringen by deze geauthoriſeerd."

De Zesde raekt *het nommeren of yken der Waſchmanden of Tonnen, en het onbehoorlyk opvullen derzelven met vuile Kleederen*, waeromtrent hunne Ed. Achtb. zich dus verklaren:

Ordres nopens het nommeren of yken der Waſchmanden, en het opvullen derzelven.

MYne Heeren van den Gerechte der Stad Amſterdam, in ervaringe gekomen zynde dat 'er aen de Kleeren-Veren dezer Stad, zoo op den Cingel, als aen den Papenbrug, dagelyks groote Oneenigheden en Diſputen ontſtaen tuſſchen de Kommiſſariſſen der gemelde Veren en de Kruijers of anderen, die daer vuile Kleederen komen beſtellen, zoo wegens het Nommeren of Yken der Waſchmanden of Tonnen, als het onbehoorlyk opvullen derzelven, waer door de Kleederen tot een exhorbitante hoogte boven den rand uitſteken; en, dewyl by vorige Keuren de Vragt- en Beſtelloonen der Waſchmanden wel zyn gereguleerd, en naer derzelver grootte in vyf Claſſen verdeeld, doch de maet der Manden of Tonnen, tot elke Claſſe behoorende, niet is bepaeld; ZOO IS 'T dat myne voorſz. Heeren, tot weringe van alle desordres, hebben goedgevonden de Keuren, *in datis* 29 Maert 1692, 31 January 1695 en 23 January 1703, ten opzichte der gemelde Veren geëmaneerd, te ampliëren en daer by te ordonneren, zoo als hunne Ed. Achtb. ordonneren by deze:

Dat een nieuwe Mande, welke aen 't Veer word ge-

gebragt om genommerd of geykt te worden, en waer van, volgens vorengemelde Keuren, 17 Stuivers aen Vragt en Bestelloon moet worden betield, van onderen aen de lengte van den bodem breed zal mogen zyn 2 voet 9 duim, van boven aen den rand 4 voet, en hoog 3 voet 4 duim.

AMSTELDAM. *Ordres nopens het nommeren of yken der Wasch-manden, en het opvullen derzelven.*

Een 13 stuivers Mand aen den bodem 2 voet 4 duim, van boven aen den rand 3 voet 6 duim, en hoog 2 voet 10 duim.

Een 11 stuivers Mand aen den bodem 2 voet, van boven aen den rand 3 voet 3 duim, en hoog 2 voet 7 duim.

Een 9 stuivers Mand aen den bodem 1 voet 9 duim, van boven aen den rand 2 voet 10 duim, en hoog 2 voet 2 duim.

Een 6 stuivers Mand aen den bodem 1½ voet, van boven aen den rand 2 voet 4 duim, en hoog 2 voet, alles gemeten buitens werks.

En zoo de Kleederen in Tonnen, in plaets van in Manden, gepakt zyn, zal een 17 stuivers Ton van onderen en boven breed mogen zyn 3 voet 6 duim, hoog 3 voet 5 duim.

Een 13 stuivers Ton, breed 2 voet 2 duim, hoog 3 voet 1 duim.

Een 11 stuivers Ton, breed 1 voet 9 duim, hoog 2 voet 6 duim.

Een 9 stuivers Ton, breed 1 voet 6 duim, hoog 2 voet 3 duim.

Een 6 stuivers Ton, breed 1 voet 4 duim, hoog 2 voet 2 duim.

En dit alles gerekend volgens Ton- en Vaetmaet, en gemeten buitens werks.

En zal de daer toe aengestelde Yker, alvorens de nieuwe Manden of Tonnen te yken of te nommeren, gehouden zyn dezelven te meten, en, zoo zy grooter mogen zyn dan de hier boven bepaelde maet, zal hy dezelven ongeykt aen de Eigenaers te rug moeten zenden; zoo als ook door de Kommissarissen mede niet zullen behoeven aengenomen te worden alle de Manden of Tonnen, die hooger boven den rand zyn opgevuld dan 6 duim; en zullen de genen, die deswegens of den

AMSTELDAM. Yker, of de Kommissarissen, of anderen, tot de gemelde Veren behoorende, eenige moeijelykheid of hostiliteit aendoen, verbeuren eene boete van tien guldens, of naer exigentie van zaken zwarer worden gestraft; wordende, tot het doen der bekeuringe, gekwalificeerd de Kommissarissen der respective Veren.

Ordres nopens het nommeren of yken der Waschmanden, en het opvullen derzelven.

Vorders gelasten myne Heeren van den Gerechte, dat door Kommissarissen behoorlyke zorg zal worden gedragen dat de Manden of Tonnen, door het inslaen van haken of andere ruwe behandelingen, niet worden mishandeld.

En dewyl het dikwils gebeurt dat door de Slepers, die de Waschmanden of Tonnen t'huis brengen, van de goede Ingezetenen, zoo onder den naem van fooitjes, als anderszins, meer word afgevorderd, dan het vastgestelde Vragt- en Bestelloon beloopt,

ZOO IS 'T dat myne voorschreve Heeren, inhærerende en ampliërende de Keuren, *in datis* 29 Maert 1692 en 23 January 1703, ten dezen opzichte tegens de Bestelders en Schippers geëmaneerd, de Slepers wel ernstelyk verbieden, onder wat prætext het zoude mogen zyn; zich aen het bovengemelde schuldig te maken, op pœne dat zy, deswegens agterhaeld wordende, arbitrairlyk zullen worden gecorrigeerd; en worden de Kommissarissen en Bestelders gelast daer tegens zoo veel mogelyk te voorzien, en zich in allen opzichte naer de meermalen gementioneerde Keuren te gedragen. Enz.

U T R E C H T.

UTRECHT.

UTRECHT. DEn 13 van deze Sprokkelmaend hebben de Ed. Mog. Heeren Gedeputeerden van de Staten 's Lands van Utrecht, ter opheldering van de Overeenkomst, tusschen de

Sta-

Staten van Holland en Westvriesland, en de Staten van den Lande van Utrecht, in den jare 1757 gesloten, nopens de heffinge van het Passagiegeld van den Turf, die over den bodem van de eene of andere Provintie gevoerd en buiten beide de Provintien geconsumeerd word, eene Publicatie vastgestelt, die dus luid: U-TRECHT.

De Gedeputeerden van de Staten 's Lands van Utrecht, in ervaringe gekomen zynde dat de Conventie, op den 24 October 1757 tusschen de Heeren Staten van den Lande van Utrecht ter eene, en de Heeren Staten van Holland en Westvriesland ter andere zyde gesloten, over de heffinge van het Passagiegeld van den Turf, welke over den Bodem van de eene of de andere Provintie gevoerd en buiten beide de Provintien geconsumeerd word, in verscheide opzichten eenige Elucidatie, Interpretatie en Ampliatie noodig heeft, indien aen het oogmerk en de intentie van de beide Heeren Staten, in het maken van de voorsz. Conventie, zal worden voldaen, hebben, ingevolge van het dien aengaende nader geconvenieerde, uit krachte van de Authorisatie van de Ed. Mog. Heeren Staten 's Lands van Utrecht, aen hun verleend, goedgevonden en verstaen te statuëren en te ordonneren: *Publicatie op de Doorvaert en 't Passagiegeld van den Turf.*

I.

Dat, gedurende de voorsz. Conventie, alle Schippers, Voerders of Verkoopers van Turf, welken eenigen Stichtschen Turf, met hunne Schepen, Bokken of Pramen, door de Sluizen aen de Vaert, de Leck op- of nederwaert zullen willen voeren, gehouden zullen zyn, by hunne komst aen de Vaert, zoo aen den Hollandschen Kollecteur aldaer, als aen den Contrarolleur, wegens deze Provintie aldaer gesteld, pertinentelyk aen te brengen de kwantiteit van den ingeladen Turf, met designatie van de plaets, alwaer zy den zelven heb-

U-
TRECHT.

Publicatie op de Doorvaert en 't Passagiegeld van den Turf.

ben ingeladen, en vertoon van de Certificatien, welke aen hun by den Kollecteur van de plaets der Inladinge zyn uitgeleverd, en voorts met opgevinge van de plaets, waer naer toe zy van meeninge zyn hunnen Turf te varen en te lossen.

II.

Dat van den Stichtschen Turf, welke aen de Vaert aengegeven word, ter consumtie in de Provintie Utrecht, geen Passagiegeld aen den Hollandschen Kollecteur zal worden verschuldigd of betaeld, gelyk ook niet van dien Stichtschen Turf, welke, voor zyne komst aen de Vaert, den Hollandschen bodem niet gepasseerd zynde, de Lek opwaert, ter consumtie buiten de Provintie Utrecht, word gevoerd; doch zullen, niettemin, de Schippers, Voerders of Verkoopers van den zelven verpligt zyn, by hunne terugkomst, wederom door dezelve Sluizen aen de Vaert te passeren, en zoo aen den Hollandschen Kollecteur, als aen den Contrarolleur wegens deze Provintie, te bewyzen, met eene behoorlyke Attestatie, dat al de Turf, waer mede zy de Vaert zyn uitgevaren, ter plaetse, by hen opgegeven, behoorlyk is gelost.

III.

Dat van den Stichtschen Turf, welke voor zyne komst aen de Vaert den Hollandschen bodem is gepasseerd, en aengegeven word om de Lek opwaert naer Gelderland, of elders buiten de Provintie Utrecht, gevoerd te worden, het Passagiegeld zal worden verschuldigd, en by den Hollandschen Kollecteur ten dien fine worden aengeteekend, en door de Schippers of Voerders, het Hollandsch Zegel van de Doorvaert, naer proportie van hunne lading, zal moeten worden genomen; doch van den Stichtschen Turf, welke word aengegeven om de Lek nederwaert gevoerd te worden buiten de beide Provintien, zullen de Schippers, Voerders of Verkoopers van den Turf altoos, 't zy dezelve voor hunne komst aen de Vaert den Hollandschen bodem is gepasseerd of niet, dadelyk aen den Hollandschen Kollecteur voor het passe-

passeren van de Sluizen moeten betalen het Passagiegeld, zoo als 't zelve by het VII Artikel van de Ordonnantie van de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, op de Ontgronding, Uitvoering, mitsgaders Doorvaert van den Turf, in dato 2 December 1749, is gereguleerd, en ook verpligt zyn, naer proportie van hunne Lading, het Hollandsche Zegel van de Doorvaert te nemen. En ingevalle de Stichtsche Turf door de Vaert de Lek nederwaert mogte worden gevoerd, om in een van de buitendyksche plaetsen van Holland gebracht en geconsumeerd te worden, zullen de Schippers of Voerders van den zelven Turf, van wat Stichtsche plaets dezelve ook mogen komen, mede gehouden zyn dadelyk aen den Hollandschen Kollecteur aen de Vaert, voor het passeren van de Sluizen, voor Impost te voldoen zoo veel, als by de Hollandsche Ordonnantie op de Consumtie-Turf is gestatueerd, alzoo het zelve by het gemelde VII Art. van de Ordonnantie op de Ontgronding, Uitvoer en Doorvaert van den Turf, onder de benaming van het recht van Doorvaert, is begrepen; zullende de Schippers, Voerders of Verkoopers van den Turf, zoo dikwils zy, in eenige van de voorsz gevallen, den Turf contrarie dezes vervoert, of de voorsz. aengeving niet naer waerheid gedaen, of ietwes anders, 't gene daer by aen hun geinjungeerd is, verzuimt hebben, t'elken reize verbeuren eene boete van tweehonderd Guldens, te appliceren de eene helft voor den Officier, die de calange doen zal, en de andere helft voor den Aenbrenger.

U-TRECHT.

Publicatie op de Doorvaert en 't Passagiegeld van den Turf.

IV.

Dat, voorts, alle Schippers, Voerders of Verkoopers van Stichtschen Turf, welke daer mede door de Sluizen aen de Vaert ter consumtie buiten de Provintie Utrecht uitvaren, boven en behalven het doen meten van hunnen Turf, ter plaetse zyner inladinge, conform de Ordonnantie dezer Provintie, op de Ontgronding en Uitvoer van den Turf, op de requisitie ven den Hollandschen Kollecteur, en den Hollandschen Ykmeester aen de

U-TRECHT.

Publicatie op de Doorvaert en 't Passagiegeld van den Turf.

Vaert, hunne Schepen, Bokken of Pramen, door den Hollandschen Ykmeester, ten overstaen van den Contrarolleur wegens deze Provintie, of dengenen, welke hunne Ed. Mog. daer toe in het vervolg nader mogten committeren, zullen moeten doen meten en yken, en, by weigeringe of dilai van dien, de Sluizen niet mogen passeren, waer toe de Drossaerd van de Vaert aen den Hollandschen Kollecteur, en den Hollandschen Ykmeester, de sterke hand bieden zal.

V.

Dat, na dat de Schepen, Bokken en Pramen eens zullen wezen geykt, dezelven altoos vol zullen moeten worden geladen, en geen last mogen breken voor dat zy ter plaetse hunner destinatie zyn gekomen; en dat ook het Passagiegeld altoos ten vollen, conform den Ykbrief, van den daer ingeladen Turf zal moeten worden betaeld, op poene als voren; doch zal echter, zoo lange de voorsz. Yk niet is gedaen, de berekening van den ingeladen Turf geschieden conform de daer by zynde Certificatien, en wel tachtig Stichtsche Zakken jegens honderd Hollandsche Tonnen gerekend.

VI.

Dat, eindelyk, den Schippers, Voerders of Verkoopers van Stichtschen Turf gepermitteerd zal blyven, om hunnen Turf door Montfoort, Jutphaes of den Doorslag uit te voeren naer de Baronnye van Ysselstein, ter consumtie aldaer, zonder aen de Hollandsche Kollecteurs, by het doorpasseren op de voorsz. plaetsen, eenig Passagiegeld te betalen, (mits dat dezelven echter aen de Hollandsche Kollecteurs aldaer zullen moeten vertoonen de Stichtsche Certificatie van hunne ingeladen kwantiteit, en by hunne terugkomst bewyzen met eene behoorlyke Attestatie, dat alle de Turf, waer mede zy zyn doorgevaren, in het Ysselsteinsche ter consumtie is gelost) gelyk dan ook van den Hollandschen Turf, naer Ysselstein ter consumtie gaende, al is het dat dezelve den Stichtschen bodem mog-

mogen komen te passeren, het zelve niet zal worden geconnived. UTRECHT.

En ten einde niemand hier van ignorantie hebbe te pretenderen. Enz.

OVERYSSEL.

DEVENTER.

IN deze Sprokkelmaend zyn, door de Wel Ed. Hoog Achtb. Heeren Schepenen en Raden, den Magistraet, van deze Stad, twee Publicatien gedaen. In de eerste, gedagteekend den 7 van deze maend, verbieden Schepenen en Raed, op eene der Bruggen van deze Stad, eenigerhande Netwerk of Vischwant, van wat soort ook en hoe genoemd, te hangen, 't zy om te droogen, of om eenigerhande andere oorzake, by verbeurte van twintig Heeren-Ponden voor de genen, die zich daer aen hebben schuldig gemaekt. DEVENTER.

By de Tweede, den 18 van deze maend vastgesteld, geven hunne Wel Ed. Hoog Achtb. te kennen dat zy ontdekt hebben dat 'er menschen in deze Stad zyn, die zich niet ontzien het stomme Vee op eene ongehoorde wyze te benadeelen, en met vergift sommige Honden, welken hunne Meesters van veel nut en dienst konden wezen, wreedelyk van kant te helpen, gelyk by de opening van eenigen is gebleken; en waarschouwen en verbieden zy, uit dien hoofde, tot voorkominge van zulken godloozen moedwil, wel ernstiglyk, alle hunne Burgers en Ingezetenen, van welken staet en conditie zy ook zyn mogen,

DEVENTER. om zich in eenigen deele aen zulk een verfoeilyk bedryf schuldig te maken; met bedreiginge van anders zoodanig gestraft te zullen worden, als men met het geperpetreerde feit bevinden zal overeen te komen; en belofte aen de genen, die de zoodanigen weet aen te wyzen, met het gevolg dat zy in handen van de Justitie geraken, en daer van overtuigd worden, van eene Premie te zullen genieten van Honderd Heeren-Ponden; zullende de naem van den aenbrenger, zoo hy dit begeert, geheim gehouden worden.

GENERALITEITS LANDEN.

GENERALITEITS LANDEN.

DEn 20 van deze Sprokkelmaend hebben de Ed. Mog. Heeren Raden van State der Vereenigde Nederlanden, betreffende het betalen van den Veertigsten Penning, in de Generaliteits Landen, van Goederen, die in Huur of tot iemands gebruik uitgegeven zyn, eene Publicatie vastgestelt; waer in zy dus spreken:

De XLste Penning moet ook betaeld worden van Goederen, in Huur enz. uitgegeven.

DE Raed van State der Vereenigde Nederlanden: Allen de genen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut: Doen te weten, dat wy, tot wegneminge van verscheide bedenkelykheden, goedgevonden hebben, by ampliatie van de Ordonnantien op den Veertigsten en Twintigsten Penning, te statueren, zoo als wy statueren mits deze, dat, voortaen, van alle Goederen, by verkoop als anderzins, het voorsz. Middel van den Veertigsten Penning subject, die in Huur, Admodiatie, Voorpacht, Erfpacht, of onder wat benaminge het zoude mogen zyn, aen iemand tot zyn gebruik of profyt zullen worden uitgegeven, voor

een

een termyn van twintig of meer jaren, de Veertigste Penning zal moeten worden betaeld, en dat die Huuren, Admodiatien enz., mitsgaders derzelver Toepachten, met en benevens de Renten, Erfpachten of Chynsen, uit de Goederen gaende, voor zoo veel de Huurders, Admodiateurs enz. dezelven ten hunnen laste nemen, tot Kapitael zullen worden gebragt in dezer voege:

GENERALITEITS LANDEN.

De XLste Penning moet ook betaeld worden van Goederen, in Huur enz. uitgegeven.

Huuren voor twintig, en daer boven, tot beneden dertig jaren, tegens den penning zestien;

Huuren voor dertig, en daer boven, tot beneden veertig jaren, tegens den penning negentien;

Huuren voor veertig, en daer boven, tot beneden vyftig jaren, tegens den penning tweeëntwintig;

En Huuren voor vyftig jaren, en daer boven, tegens den penning vyfentwintig.

Dat het voorsz. Kapitael zal moeten worden verhoogd met de rantsoenen en andere lasten van Huizen, Schuren of Stallingen te bouwen, en wat des meer de Huurders, Admodiateurs enz. te bouwen of te maken op zich nemen.

Dat de voorsz. Veertigste Penning zal moeten worden betaeld by partyen Contractanten half en half, volgens het XIX Artikel van de Ordonnantie op den Veertigsten Penning, en zulks binnen zes weken na de uitgifte in Huur, Admodiatie enz., volgens het XXIII Artikel van dezelve Ordonnantie, op de pœne, daer by gestatueerd.

Dat, in cas de voorsz. Huuren, Admodiatien enz., het zy reeds gecontracteerd of voortaen te contracteren, door de Huurders, Admodiateurs enz, gedurende den loop van den termyn, aen anderen worden overgedaen, de Veertigste Penning daer van, binnen den tyd en op de pœne, als voren, zal moeten worden betaeld naer rato van de somme, die daer voor word beloofd, of, in cas van vermangelinge of donatie, naer rato van de taxatie, die daer van zal worden gedaen; des dat 'er twintig jaren of daer boven van den originelen termyn resteren, en dat de voorsz. Huuren, Admodiatien

GENERALITEITS LANDEN.

enz., by overlyden van de Huurders, Admodiateurs enz., *ex testamento* of *ab intestato* op adscendenten, collateralen of vreemden overgaende, subject zullen zyn aen het Middel van de Collaterale Successie, indien 'er nog twintig of meer jaren resteren, mede naer rato van de taxatie, die daer van zal worden gedaen.

En op dat niemand hier van ignorantie pretendere, lasten en ordonneren wy, dat deze alomme in Staets-Braband en Vlaenderen, mitsgaders Wedde en Westwoldingerland, zal worden gepubliceerd en geaffigeerd, daer men gewoon is publicatie en affixie te doen. Enz.

VERRICHTINGEN DER NEDERLANDSCHE AFGEZANTEN AEN DE BUITENLANDSCHE HOVEN.

VERR. DER NEDERL. AFGEZANTEN AEN DE BUITENL. HOVEN.

DE Heer van Meinertshagen, in het laetst van het afgeloopen jaer 1760 verreisd zynde, om, als Extraordinaris Envoije van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, zyn verblyf te houden aen het Hof van hare Rus-Keizerlyke Majesteit, te Petersburg, had, na dat hy aldaer was aengekomen, omtrent het midden van de afgeloopen Louwmaend, zyn eerste openlyk Gehoor by de gemelde Monarche, ter gelegenheid dat hy zyne Credentialen of Geloofsbrieven overgaf; wanneer hy voor hare Rus-Keizerlyke Majesteit, in de Fransche tale, de gevoelens van hunne Hoog Mog. en het oogmerk zyner komste ontvouwde; gelyk uit de vertaling van deszelfs Aenspraek, hier woordelyk volgende, blykt.

ME-

VERBAND DER NEDERL. AFGEZANTEN AEN DE BUITENL. HOVEN.

Aenspraek van den Heere van Meinertshagen by derzelfs eerste Gehoor by hare Rus-Keizerlyke Maj.

MEVROUW!

HUnne Hoog Mog. konden my geene doorslaender blyken hunner gunste en goedwilligheid geven, dan my te vereeren met de Commissie, waer mede zy my belast hebben, om uwe Keizerlyke Majesteit te verzekeren van de Vriendschap en Achting, waer mede zy voor hare doorluchte persoon vervuld zyn, en van hunne oprechte wenschen voor derzelver behoud en voor den voorspoed harer glorieuse regeringe. Hunne Hoog Mog. hebben steeds de eer en het voordeel genoten, van in eene gestadige en naeuwe vriendschap met zyne Majesteit, den Keizer Peter den Grooten, glor. ged., uwen doorluchten Vader, te leven; en wenschen niets vuriger, Mevrouw, dan die zelfde Vriendschap met uwe Keizerlyke Majesteit te onderhouden, en, zoo veel het in vermogen zyn zal, het hunne toe te brengen, om die banden meer en meer in ciment te leggen en naeuwer toe te halen.

Myne Meesters houden zich verzekerd, Mevrouw, dat uwe Keizerlyke Majesteit aen haren kant wel steeds gelieven zal de zelfde gevoelens van achtinge en vriendschap, die zy hun tot nog toe bewezen heeft, te behouden, en dat het haer zal behagen hun 'er wezenlyke blyken van te geven, door het begunstigen en beschermen van den wederzydschen Koophandel tusschen de Onderdanen van uwe Keizerlyke Majesteit en die van de Republiek.

Ik zoude my, Mevrouw, in myn particulier, gelukkig achten, zoo ik my, in het uitvoeren der bevelen myner Meesteren, gedurende myn verblyf aen het Hof van uwe Keizerlyke Majesteit, konde vleien, door myn gedrag, hare Achting en goede Gunste te verdienen.

De Groot Kanselier, Graef van Woronzow, beantwoordde deze Aenspraek, in de Russi-

sche

VERR. DER NEDERL. AFGEZANTEN AEN DE BUITENL. HOVEN.

ſche tale; van welk 'Antwoord de Vertaling dus luid:

Antwoord van hare Rus-Keizerlyke Maj. op die Aenſpraek.

HAre Keizerlyke Majeſteit, bekoord over de gevoelens, die hunne Hoog Mog. haer doen ontvouwen, ſtelt het zich tot een genoegen hun te verzekeren, dat zy in haer ſteeds eene volmaekte wedererkentenis zullen vinden, en een evengelyken yver, om de oude goede Eensgezindheid en Vriendſchap, ten gemeenen voordeele der wederzydſche Staten en Onderdanen, in ciment te leggen en uit te breiden.

De zorg, die de Heer Envoije, gedurende zyne zending, tot dat einde aenwenden zal, zal hem de goedgunſtigheid te meer doen erlangen van hare Keizerlyke Majeſteit, die ſedert lange ten zynen voordeele vooringenomen is.

Vervolgens wierd de Afgezant, naerdien de Groot-Vorſt onpaſſelyk was, by de Groot-Vorſtin ter Gehoorgevinge toegelaten, die hy insgelyks in de Franſche tale aenſprak. Zie hier den inhoud van deze Aenſpraek:

MEVROUW!

Aenſpraek aen de Groot-Vorſti.

NOoit konde ik een aengenamer Commiſſie ontfangen, en welke my meer vereert, dan die, waer mede hunne Hoog Mog. my belaſt hebben, door my te bevelen uwe Keizerlyke Hoogheid te verzekeren van de volmaekte en oprechte Achtinge, waermede zy voor haer perſoon en zeldzame hoedanigheden vervuld zyn. Ik zoude my zeer gelukkig rekenen, zoo ik my, door my van dien laſt te kwyten, 't eeniger tyd konde vleien, door myne hoogachting, de goedkeuring en achting van uwe Keizerlyke Hoogheid te verdienen.

Waer

Waer op de Kamerheer van die Prinsesse, in de zelfde tale, antwoordde: VERR. DER NEDERL. AFGEZANTEN AEN DE BUITENL. HOVEN.

MEvrouw, de Grootvorstin, niet dan ingenomen konnende zyn over de verpligtende gevoelens van hunne Hoog Mog. ten haren opzichte, verzoekt den Heer Envoyé hun haer gevoelen te betuigen, en harent wegen van de volmaekste achting te verzekeren. Hare Keizerlyke Hoogheid, applauderende de keuze, die hunne Hoog Mog. in in den persoon van den Heer Envoyé gedaen hebben, zal het zich tot een vermaek rekenen hem, gedurende zyn verblyf aen het Hof van hare Keizerlyke Majesteit, blyken van hare achtinge te geven. *Antwoord van de Grootvorstinne.*

Den Groot-Vorst deed de Heer van Meinertshagen eene Aenspraek in geschrift overhandigen, waer van de Vertaling dus luid:

MONSEIGNEUR!

HUnne Hoog Mog., vervuld met de hoogste achting voor den persoon van uwe Keizerlyke Hoogheid, hebben my bepaeldelyk gelast hem van de oprechtheid hunner gevoelens en van hunne vriendschap te verzekeren. Ik acht my gelukkig met eene Commissie belast te zyn, die my de eer verschaft van myn Hof by uwe Keizerlyke Hoogheid te maken, en nog gelukkiger, zoo ik door myn gedrag en eerbied deszelfs achting kan verdienen. *Aenspraek aen den Groot-Vorst.*

En het behaegde zyner Keizerlyke Hoogheid daer op het volgende Antwoord, in geschrifte, den Afgezant ter hand te doen stellen.

Het

Verk. der Nederl. Afgezanten aen de Buitenl. Hoven. *Antwoord van den Grootvorst.*

HEt strekt Monseigneur, den Grootvorst, tot een grooter genoegen, van wegen hunne Hoog Mog. te zien hernieuwen de verzekering hunner Achtinge en Vriendschap, die zyne Keizerlyke Hoogheid ten allen tyde byzonder gewaerdeert heeft, en behoud steeds voor hen de uitnemendste consideratie.

De Heer Envoyé zal wel gelieven hunne Hoog Mog. van die gevoelens van zyne Keizerlyke Hoogheid kennis te geven, en in zyn particulier van de gunstige geneigdheid van zyne Keizerlyke Hoogheid hemwaert verzekerd te zyn.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

Gevallen, betreffende de Nederlandsche Scheepvaert.

TEr aanvullinge van ons verhael wegens het Getal der Schepen, in de Havenen dezer Landen binnen gekomen, en uit dezelven gezeild (*), moeten wy, allereerst, melden dat, in den jare 1760, uit Tessel uitgezeild of in zee gegaen zyn 1552 Schepen, behalven de Nederlandsche en hier ingeloopen vreemde Oorlogschepen, en de Schepen, aen de Oost-Indische Maetschappye behoorende.

Nopens het gene den Nederlandsche Schepen op hunne reizen ontmoet, in zoo verre het berooving, of opbrenginge, of aenhoudinge derzelven betreft, heeft men, in deze Sprokkelmaend, hier te Lande tyding bekomen, dat het Schip van Pieter Weiland, van Amsteldam naer Barcelona geschikt, welk de Franschen te Kalais hadden opgebragt, door den Raed der Pryzen, te Parys, was ontslagen en dat de Kapers in de Kosten waren verwezen. Het Schip van Kornelis Ooms, van Am-

(*) Zie hier voren bl. 60.

[illegible] naer St. Euſtatius gaende, dat de Engelſchen te Kork, in Ierland, hebben aengehouden, was aldaer ontſlagen en weder in vryheid geſteld; doch het zelve had Honderd Ponden Sterlings moeten betalen.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

In deze Sprokkelmaend zyn geene Oorlogſchepen, ter beveiliginge van de Nederlandſche Scheepvaert, uit de Havenen dezer Landen uitgezeild.

Doch twee zyn, na het volvoeren van hunnen togt, in deze maend, weder t'huis gekomen; namelyk, den 2, in Zeeland, het Schip ZUIDBEVELAND, Kapitein *Maerten Haringman*, van deszelfs reize naer Livorno; waer toe het den 2 der Hooimaend van het afgeloopen jaer 1760 uitgezeild was; en den 7, in de Maze, DE PRINSES KAROLINA, Kapitein *Pieter van Hoogwerff*, van Kurakao, werwaert het in het begin der Zomermaend van het gemelde jaer de reize had aengenomen.

Het Oorlogſchip RYNLAND, onder het beſtier van den Schout by Nacht *Ernſt de Peterſen*, is, op deszelfs terugreize, volgens de laetſte tydingen, tot Lisbon toe gekomen, voor welke Stad het den 25 van de nu afgeloopen Louwmaend het anker uitwierp.

Van de uitgaende Konvooijen hebben DE PHOENIX, Kapitein *W. T. Huigens*, en MAERSEN, Kapitein *L. Grave van Byland*, de Weſt-Indiſche Kolonien, waer naer toe zy geſchikt zyn, in ruim twee maenden tyds bereikt; want het eerſtgemelde Schip kwam den 27 van de jongſte Slagtmaend te Kurakao aen; en het laetſtgemelde ſtevende toen voort met de Koopvaerdyſchepen, naer St. Euſtatius geſchikt. De SAPHIER, Kapitein *Joannes van Gennip*, kwam, den 27 van de nu afgeloopen Louwmaend, reeds te Kadix; en drie dagen later, den 30, het Schip VERE, Kapitein *Cornelis Vis*.

Het Schip DE MEERMIN, voerende zesentwintig ſtukken Kanon, onder het bevel van den Kapitein *Evert Bisdom*, dat ook naer Kadix moeſt ſtevenen, is ongelukkig geweeſt den tweeden dag na

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAART.

na dat het, den 27 van de meergemelde Louwmaend, uit Tessel was in zee gestoken; want het geraekte, den 29 van die maend, 's morgens omtrent vier uuren, vast op Goodwinzand, een Grond of Zandplaet, by de inkomst van het Kanael, voor den noordoostelyken hoek van Engeland; en, niettegenstaende de Kapitein alle moeite deed aenwenden om het Schip weder vlot te doen worden, was dezelve te vergeefs, naerdien het kort daerna, door den slag des waters, aen stukken borst en vervolgens op zyde viel; waerop de Kapitein en het Scheepsvolk, bestaende in honderddrieenvyftig man, zich genoodzaekt bevonden naer het Land, in booten, de vlugt te nemen, en het Schip aen de ongenade van de zee over te laten, medenemende het gene zy konden medevoeren; gelyk zy dan ook te Deal, in Engeland, aenkwamen; van waer zy, vervolgens, onder konvooi van een Engelsch Oorlogschip, naer Tessel overgevoerd en dus weder hier te Lande aengekomen zyn.

Het Oost-Indische Compagnies Schip, 'T HUIS TEN DONK, Schipper *Pieter Alberts*, dat insgelyks op den 27 van de meergemelde Louwmaend in zee was gestoken, om voor de Kamer Amsteldam naer Batavia te stevenen, kreeg, den 1 van deze Sprokkelmaend, op de hoogte van Kaep Goudstart, in 't Kanael, ook eenen ramp, waer van wy eenig bericht moeten geven, door het overzeilen van het Schip van Jonas Moberg, dat naer St. Martin stevende. Schipper *Alberts* schryft daeromtrent het volgende: „ Den eersten dezer, met een Zuidwesten wind, om den Z Z O by den wind opzeilende, kregen wy voor den boeg het Schip St. Marten, Kapitein Jonas Moberg, naer St. Martin gaende, om den W N W zeilende by den wind. Vermits dit Schip *geen vuur voerde*, konden wy het zelve niet eer in 't gezicht krygen, dan toen het onvermydelyk was, onaengezien ons Vuur van Stuurboordszyde van de kampanje licht gaf. Door dit toeval hebben wy eenige schade aen ons Galjoen, Touwwerk

„ enz.

„ enz. bekomen, zoo dat wy dien zelfden dag te „ Torbay inliepen, met oogmerk om ons te „ doen herstellen; maer alzoo wy aldaer geene „ gelegenheid daer toe vonden, en vernamen dat „ zulks best in de Haven van Dartmouth geschie„ den kon, zeilden wy, den 3 dezer maend, der„ waert, en kwamen aldaer nog den zelfden „ avond". Hier uit blykt dat men, van de zyde der Schipgenooten van den bodem der O. I. Compagnie, voorgeeft dat geen Licht brandde op het *Schip van Moberg*. Doch zulks word tegengesproken in een Brief, van dezen Schipper, waer van wy ook den inhoud zullen melden, vermits die nog nadere byzonderheden behelst van dit ongeval. *Hy schryft*, in zynen Brief uit Cowes, aen 't Eiland Wigt: „ Den 2 dezer maend zyn wy door „ een Loots behouden hier binnen gebragt, na „ dat wy, naer giffinge zes mylen ten Zuidwes„ ten van Portland, daegs te voren, 's morgens „ omtrent vyf uuren, met donker weer, en *onzen* „ *glazen Lantaern in brand hebbende achter op de* „ *kampanje*, zyn overzeild geworden door een „ O. I. Comp. Schip, genoemd 't Huis ten Donk, „ Kap. Pieter Alberts, welke ons, door merke„ lyk verzuim, met zyn voorsteven, af en aen „ ons stuurboord en onze groote Rust kwam „ aenzeilen, en, met eene harde vaert, met zyn „ *Boegspriet* door ons groote Zeil ging. Hier„ door raekte onze Bezaensmast over boord, en „ zoo wel myn groote Bezaens-Rust, als zyn „ Galjoen, en de eene Kraenbalk, ook weg. „ Ik verbeeldde my niets anders, dan dat myn „ Schip zou zinken, om dat het zelve geweldig „ over zyde helde. Ik enterde derhalven over, „ om ons leven te redden. Doch ziende dat „ ons Schip niet zonk, sprongen wy weder in „ het zelve, en bevonden weinig aenvloed van „ water by de pompen. Wy deeden, derhalven, „ ons best om van elkander te geraken; welk „ omtrent anderhalf uur duurde; waer na my al „ het volk noodzaekte om een Haven te zoeken. „ Myn Kok, en één Matroos worden vermist; en

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAART.

„ ik weet niet of zy op het O. I. Schip zyn, of „ wel tusschen de Schepen zyn gevallen. Eén Matroos heeft by dit geval een vinger verloren. De „ Koksmaet en Opperstuurman zyn ook gekwetst. „ Een gedeelte der Lading zal, op het advies „ van twee Timmerbazen, een Zeilmaker en „ een Kapitein, gelost worden, om alles behoorlyk te doen herstellen, en geenen tyd te verzuimen". enz.

Schoon het niet rechtstreeks tot de Nederlandsche Scheepvaert behoort, moeten wy echter alhier ook een geval aenteekenen, dat, op de Kust, of aen het Zeestrand, van ons Vaderland, tusschen eenige Engelsche Oorlogschepen en een Fransch Schip is voorgevallen, dat vervolgens eenigen invloed zou kunnen hebben op de omstandigheden van ons Vaderland. 't Was den 24 van de nu afgeloopen Louwmaend, 's morgens omtrent tien uuren, dat men, ter hoogte van het Dorp ter Heide, tusschen den Hoek van Holland en Scheveningen, eenige Schepen ontdekte, waer van 'er één in gevegt was met de anderen, welk, te zwak zynde, tegens de overmagt der overigen, zich genoodzaekt vond, al vegtende, te wyken, en, vlugtende, vastraekte op het Zeestrand, naby het Dorp 's Gravezande, terwyl de Schepen, die het zelve hadden aengetast, gedurig op het gestrande Schip bleven schieten, en alles, wat hun mogelyk was, aenwendden om het zelve te overweldigen. Het Volk van het gestrande Schip vervolgens aen de wal gekomen zynde, vernam men: „ Dat het „ zelve was het Fransche Fregat-Schip *la Felicité*, welk, met Wynen, Levensmiddelen en Oorlogsbehoeften beladen, onder het bestier van „ den Kapitein *Alexander Denel*, van Duinkerken „ was uitgezeild, met oogmerk om naer Isle au „ Prince en vervolgens naer St. Domingo in de „ West-Indien te stevenen. Dat dit Schip, bemand zynde met honderdnegenentachtig man, „ en voorzien van zesentwintig stukken achtponders en twee vierponders Geschut, eerst, den „ 9 van die maend, uit Duinkerken was gezeild,

„ en

,, en daer op, den volgenden dag, in gevegt geraekt, tusschen Kalais en Boulogne, in het Kanael, met een Engelsch Fregatschip van veertig stukken kanon, en vier kleiner Engelsche vaertuigen, en slaegs was geweest van 's morgens met het krieken van den dag, tot 's middags omtrent elf uuren, wanneer het, onder begunstiginge van den wind, en het gebruiken van roeiriemen, naer Kalais was afgezakt en in die Zeehaven binnen gekomen, hoewel eenigzins beschadigd aen Zeilen en Touwwerk, gelyk het Engelsche Fregatschip ook was. Dat de Engelschen, Kapitein *Denel* tot onder het Geschut der Forten van Kalais te vergeefs toe vervolgt hebbende, naby die Zeehaven waren blyven leggen, met oogmerk, zoo 't scheen, om eene Lading aen de Fransche Wal daeromtrent te doen; en dat Kapitein *Denel* daer op, den 11, in den vroegen morgenstond, zyne Zeilen had doen ophalen, koers schynende nemen om door de engte van Kalais te stevenen; doch dat hy, de Engelschen hier door misleid hebbende, inderdaed weder naer Duinkerken was gezeild, daer binnen geloopen, en zyne Zeilen en Touwwerk had doen herstellen. Dat hy hier op, den 21, weder zee had gekozen, met een Zuiden Wind, koers zettende om langs het het Noorden de reize naer de West-Indien te doen. Dat hy daerop, 's nachts tusschen den 21 en 22, een Engelsch Schip by zich ontdekt hebbende, met het zelve in den morgenstond was slaegs geraekt, en het ook overweldigt had; maer, dit Schip met verscheide schoten doorboord vindende, het voor zevenenzestigduizend en tweehonderd Fransche Livres gerantsoeneert had, den Loots en een Jongen als Gyzelaers mede nemende. Dat hy, den 22, door gebrek aen wind, niet hebbende kunnende voortzeilen, den 23, het Engelsch Fregatschip *the Richmond*, Kapitein *Elphiston*, van tweendertig stukken, benevens nog een ander Engelsch Schip, en een Bombardeer-Galjoot, had ontdekt,

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

„ die naer hem toekwamen en jagt maekten op „ zyn Schip, met dezen uitslag, dat zy, 's avonds „ omtrent negen uuren, maer een Kanonschoot van „ het zelve af waren. Dat Kapitein Denel daer op, „ dewyl 'er weinig wind was, zyn Volk aen „ achttien Roeibanken had gestelt, en dus getracht „ zynen Vyand te ontkomen, waer mede de ge- „ heele nacht was doorgebragt. Dat daer na, 's „ morgens van den 24, de wind wat opgewakkerd „ zynde, de Engelsche Schepen, of inzonderheid „ dat van Kapitein Elphiston, het Schip van Denel „ tot op een snaphaenschoot genaderd waren en „ het gevegt omtrent tien uuren 's morgens begon- „ nen was. Dat het zelve te wederzyde zeer „ hardnekkig was geweest; doch dat Kapitein De- „ nel, ziende niet bestand te zyn tegens de groote „ overmagt, getracht had in de eene of andere „ Haven in te loopen. Dat zy, dus strydende „ en afdeinzende, omtrent één uur op den mid- „ dag, geraekt waren op het Strand, naby 's Gra- „ vezande. Dat op het oogenblik, toen men „ ontdekte dat het Schip den grond raekte en vast- „ zat, de Kapitein door een Kanonkogel gesneu- „ veld was. Dat het Scheepsvolk echter, schoon „ hunne Kapitein dood was en van hunne Metge- „ zellen ook velen gesneuveld of gekwetst waren, „ het onophoudelyk vuur der drie vyandlyke „ Schepen doorgestaen had tot 's middags omtrent „ drie uuren, wanneer zy, de zee vallende en „ ziende dat het Schip niet meer te redden was, „ met de Boot de gekwetsten aen de Wal hadden „ gebragt. Dat daerop de Engelsche Kapitein El- „ phiston het Scheepsvolk tot de overgave had laten „ sommeren, onder bedreiginge, zoo zy daer toe „ niet aenstonds beslooten, hy hen allen over den „ kling zou laten springen, en het Schip in brand „ doen steken. Dat dit een zoo grooten schrik „ onder het Volk had gemaekt, dat zy te zamen „ besloten hadden de vlugt aen de wal te nemen en „ het Schip ten prooije van den Vyand over te „ laten; gelyk zy dan hadden gedaen, en niets „ anders medegenomen, dan een weinigsken van

„ hun-

„ hunne kleederen". Dus kwam het Fransche Scheepsvolk aen de wal naby 's Gravezande; waerna de Engelschen, 's morgens van den 25, toen het water weder wat gewassen was, de Fransche Vlag, die van het overwonnen Schip was blyven waeijen, by hunne aenkomst aen het zelve, deeden afnemen, en de Engelsche in hare plaetse stelden; vervolgens dien dag uit het zelve van levensmiddelen en wat hun verder aenstond zoo veel roofden, als hun mogelyk was; en eindelyk, den 26, 's morgens, het zelve in brand staken. Ondertusschen werd, den 25, tot voorkominge der ongeregeldheden, die by deze gelegenheid begonnen te ontstaen, dewyl de Franschen één der vorengemelde Gyzelaren in hunne magt trachtten te behouden, een Detachement uit het Regiment van de Hollandsche Guardes te voet en eenige Dragonders, uit den Hage naer het Dorp Monster gezonden, en aldaer geinkwartierd. Doch na dat dezen gestuit, en de Engelschen, het Fransche Schip tot op het water toe afgebrand zynde, weder afgedeinsd waren, werd het gemelde Krygsvolk in den Hage te rug geroepen.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

SChoon de Winter, in dezen tyd des jaers, niet selden zyne gestrengheid doet blyken, door eene koude in de lucht te verspreiden, die de Wateren hare vloeibaerheid beneemt en tot bewandelbare wegen maekt, dat den Koophandel doet stilstaen en den Landman noodzaekt om van zyn gewoon veld- en akkerwerk voor eenigen tyd ruste te nemen, heeft hy echter thans deze zyne gewone uitwerkzelen niet vertoont; want tot op het einde van deze maend is nog byna geen Ys hier te Lande gezien, althans niet in zoodanigen mate dat de Schepen, zelfs in de Binnen-Vaerten,

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

zich genoodzaekt hebben bevonden om wegens het zelve stil te moeten blyven leggen.

De uitwerkingen van eene andere zyner eigenschappen, de loeijende Stormwinden, hebben echter zyne tegenwoordigheid aen ons Vaderland doen blyken. Door dezelven zyn op onze Kusten of aen ons Zeestrand eenige Schepen aen stukken geslagen. En de Dyken aen de Rivieren den Rhyn, Yssel, Wael, Lek, Maes en Merwede zyn 'er ook zeer door geteisterd, by gelegenheid van eene buitengewone zwelling van derzelver boezem; waer van wy eenig verhael moeten doen.

't Was, namelyk, den 19 van deze Sprokkelmaend, toen men begon te ontdekken dat het Water in die Rivieren sterk begon op te zetten, waer toe de meenigvuldig gevallen Regen of de smeltende Sneeuw in de Boven-Landen en aen de Gebergten waerschynlyk aenleiding zal hebben gegeven. De aenwasch was althans zoo groot en schielyk, dat het water, in de Lek, naby AMEIDE, binnen tweemael vierentwintig uuren, vyfenveertig duimen rees. Het stond, den 21 van deze maend, aldaer reeds dertien duimen boven de Peil, welke het water bereiken moet als het Dyk-Kollegie van den Alblasserwaerd zich op de Dyken legert, om, in tyden van Watersnood, alles van naby gade te slaen. Sedert vloeide de stroom, den 22, nog zés en een halven duim, en in dien toestand bleef dezelve tot 's nachts tusschen den 23 en 24 van deze maend, waer na twee dagen lang het water allengskens zakte tot op twaelf en een halven duim boven die Peil. Doch in den morgen-

stond

stond van den 26 begon het weder op nieuws te ryzen, en deze Vloed was geweldig, want den 27, 's avonds ten zeven uuren, stond het reeds bykans *negenendertig* duimen boven de meergemelde Peil. Op die hoogte bleef toen het Water staen tot 's avonds van den 28, wanneer men ontdekte dat het zelve begon te vallen. Te DEVENTER was het water in den Yssel, den 22 van deze maend, reeds tot zeventien voeten aen de pael voor die Stad gerezen. Groot was door dezen Vloed in het Rivierwater, behalven voor andere gedeelten van ons Vaderland, die aen de Rivieren grenzen, het gevaer voor den Alblasserwaerd en de Krimpener en Lopiker Waerden, welke laetsten in den voorleden jare het ongeval der Overstroominge hebben moeten doorstaen (*), want de sterke Wind, die men toen dagelyks had, deed de watergolven met zulk een geweld tegens de Dyken aenbruischen, dat dezelven op vele plaetsen zeer beschadigd en op sommigen tot op vyf en zes voeten naby het Zandpad weggeslagen zyn; welk laetste uit SCHOONHOVEN bericht word. Daerenboven zyn 'er hier en elders ook groote Zinkingen in de Dyken gekomen, onder anderen in den Waeldyk, by het Dorp Bemmel, waer door de Betuwe in het uiterste gevaer was van overstroomd te zullen worden. De Stad en het lage gedeelte der MEIERYE VAN 's HARTOGENBOSCH waren, gelyk sedert eenige jaren al zeer dikwils geschied is, door het stroomen der Maze over de Dyken werkelyk ondergeloopen. Van Doorbraken heeft men echter tot op

's LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

(*) Zie ons XIV Deel, [1760], bladz. 56 en 120.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

op het laetst van deze maend nog geene tyding.

Wat de Ziekte en Sterfte onder het Rundvee betreft, dezelve blyft hier en daer nog al aenhouden. Rondom HEUSDEN woed dezelve thans zeer sterk. Ook heeft deze Plaeg zich weder beginnen te ontdekken in DELFLAND. In VRIESLAND bleef zy ook nog aanhouden, doch op de eene Plaetse was hare woede sterker, dan op de andere. In ZEELAND vernam men op de Eilanden van WALCHEREN en NOORDBEVELAND thans geene slagen van deze snerpende Roede; doch de Landlieden in ZUIDBEVELAND werden 'er hier en daer nog door geteisterd. Het LAND VAN AXEL bleef 'er, by aenhoudendheid, van bevryd.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAREN, ENZ.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

HAERLEM. In de nu afgeloopen Louwmaend hebben de Ed Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie de waerdigheid van Hoogheemraed van Rynland, opengevallen door het overlyden van den Heere Mr. P. v. d. Broek, weder vervult, en daer toe, uit eene ten dien einde overgeleverde Nominatie, verkozen den Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Arend de Raed*, regerend Burgemeester van deze Stad.

Ook zyn, in deze Sprokkelmaend, de twee opengevallen plaetsen onder de Heeren Vroedschappen van deze Stad, door dit Kollegie, weder vervuld; zynde, den 16, tot deze waerdigheid verkozen de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Gysbert Adriaen Patyn*, regerend Schepen van deze Stad; en, den 24, Mr. *Pieter Vermeulen*, sedert den jare 1759 Sekretaris

-tris van deze Stad; de eerste in plaetse van den gemelden Heere v. d. Broek, en de laetste in plaetse van den insgelyks overleden Heere Mr. D. Guldewagen.

VERANDERING ONDER DE HOOGEN LAGE AMTENAERS, ENZ.

DELFT. Den 22 van de gemelde Louwmaend overleed alhier, na eene langdurige ziekte, in den ouderdom van ruim vierenzeventig jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Dr. *Abraham van Bleiswyk*, die drieenveertig jaren lang Lid is geweest van de Regeringe dezer Stad, en in die hoedanigheid verscheide aenzienlyke waerdigheden bekleed heeft. Hy werd in den jare 1718 als medelid der Heeren Veertigen of Vroedschappen verkozen. In de jaren 1740 en 1741 bekleedde hy voor de eerste reize de Burgemeesterlyke waerdigheid, en ten tweedenmale in de jaren 1744 en 1745. In den jare 1747 werd hem de Kommissie opgedragen van Gecommitteerden Raed der Staten van deze Provintie, en deze bekleedde hy van Bloeimaend des zelfden jaers tot aen Bloeimaend van den jare 1750. Hier op zat hy, in den jare 1751, weder in den Burgemeesterlyken stoel. Van Bloeimaend 1752 tot aen Bloeimaend 1755 was hy gedeputeerd, wegens deze Provintie, in de Generaliteits-Rekenkamer. En daerop bekleedde hy, in de jaren 1756 en 1757, weder de Burgemeesterlyke waerdigheid in deze Stad. Sedert den jare 1738 is hem, daerenboven, opgedragen geweest het amt van Bewindhebber der Oost-Indische Compagnie ter Kamere alhier; en sedert den jare 1740 het amt van Hoog-Bailliuw en Opper-Dykgraef van Delfland, in welke beide hoedanigheden hy tot aen zyn overlyden toe heeft gefungeert.

Ook overleed, den 18 van deze Sprokkelmaend, in 's Hage, in gelyken ouderdom van ruim vierenzeventig jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Quintyn de Veer*, oudste Lid der Heeren Veertigen of Vroedschappen van deze Stad; tot welke Waerdigheid hy verkozen was in den jare 1725. Hy heeft in de jaren 1751, 1752, 1755 en 1756 alhier de Burgemeesterlyke Waerdigheid bekleed.

'S GRAVENHAGE. In den beginne van deze Sprok-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAARS, ENZ.

kelmaend hebben de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Westvriesland, die hier resideren, den Procureur *Rombout Koster*, welke sedert den jare 1750 voor hunner Ed. Mog. Kollegie als Procureur gefungeert heeft, aengestelt tot 's Lands Procureur van Holland, in plaetse van den overleden Heere *Joannes Thierry de Bye*.

Ook hebben hunne Hoog Mog., de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, in deze maend, den Heer *Jan Menting* aengestelt tot Consul van den Staet te Sevilien, St. Lucar en Ajamonte.

Den 5 van deze maend overleed alhier, in den ouderdom van omtrent achtenvyftig jaren, de Heer Mr. *Compagius van der Straten*, Thesaurier en Rentmeester Generael van zyne doorl. Hoogheid, den Prinse Erfstadhouder, sedert den jare 1748, en Raed en Rekenmeester van zyne Hoogheids Domeinen sedert den jare 1754, mitsgaders Bailliuw en Rentmeester der souvereine Heerlykheid Ameland.

Waer voor zyne Hoogheid, de Heer Hartog van Brunswyk-Wolfenbuttel, als Voogd over den Prinse Erfstadhouder, den Heer Mr. *Jakob Karel Reigersman*, 's Lands Advokaet en Advokaet voor den Raed van zyne Hoogheids Domeinen, weder heeft verkozen als Thesaurier en Rentmeester Generael van zyne Hoogheid, den Prinse Erfstadhouder.

Het amt van een van 's Lands Advokaten, die ook als Fiskaels mogen ageren, hier door vacant geworden zynde, hebben de Heeren Raden van State der Vereenigde Nederlanden daer toe weder verkozen den Heer Mr. *Johan Gerard van Oldenbarneveld*, genoemd *Tullingh*, die sedert den jare 1757 als Advokaet voor de Hoven van Justitie alhier gefungeert heeft.

LEIDEN. De Heer Mr. *Pieter Cypriaen Testart*, die sedert den jare 1751 Lid is geweest der Heeren Veertigen van deze Stad, en thans was regerend Schepen, mitsgaders Schepen-Kommissaris over de

ver-

verschillen rakende de Gemeene Lands Middelen, als Sekretaris der Stad Amsteldam verkozen zynde, gelyk wy vervolgens zullen moeten melden, verzogten verkreeg, den 16 van deze Sprokkelmaend, by de Heeren Veertigen zyn ontslag van de eerstgemelde waerdigheid, gelyk hy te voren gedaen en verkregen had van de laetstgemelden van de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie. VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Hier op is, door de groote Vroedschap of den Breeden Raed dezer Stad, den 26 van deze maend, in deszelfs plaetse, weder verkozen de Heer Mr. *Abraham van Alphen*, als Veertig in Rade.

AMSTELDAM. Den 28 van de nu afgeloopen *Louwmaend* hebben de Ed. Achtb. Heeren Zesendertig Raden, ter vervullinge van de plaetsen van twee hunner nu onlangs overleden Medeleden, de Heeren Burgemeesteren Rendorp en Oetgens van Waveren, als Raden van deze Stad verkozen de Wel Ed. Gestr. Heeren Mr. *Izaäk Zweers*, regerend Schepen, en Mr. *Jakob Elias Aernoudsz.*, oud voorzittend Schepen van deze Stad.

Wyders hebben dezelven, ten dien dage, den Wel Ed. Achtb. Heer Mr. *Anthony Pieter van der Lyn*, Raed en Oud Schepen van deze Stad, die thans wegens Holland gedeputeerd is in de Generaliteits Rekenkamer, benoemd om, wegens deze Stad, met Bloeimaend, eerstkomende, wanneer deszelfs zitting in de Generaliteits Rekenkamer eindigt, zitting te nemen in de Provintiale Rekenkamer van Holland en Westvriesland.

Hier op zyn, den 1 van deze Sprokkelmaend, door den Ed. Achtb. Oud-Raed, bestaende uit de regerende en Oud-Burgemeesteren en Schepenen, tot Burgemeesteren van deze Stad voor het eerst volgende jaer verkozen de Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. GERARD AERNOUT HASSELAER, Mr. GERRIT HOOFT en Mr. GUALTERUS PETRUS BOUDAEN; die, uit de afgaende Burgemeesteren, tot Oud-Burgemeester hebben geëligeert den Ed. Groot Achtb. Heer Mr. DANIEL DE DIEU.

Voorts

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Voorts zyn, uit eene Nominatie van veertienen, op den gemelden 28 van Louwmaend door de Vroedschap gemaekt, door de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie, als oefenende de Voogdye over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, tot Schepenen verkozen de Ed. Achtb. Heeren Mr. *Jan van de Poll Pietersz.*, Mr. *Jacob Elias Aernoudsz.*, Mr. *Gerbrand Elias*, Mr. *Pieter van Loon Pietersz.*, Mr. *Willem Gerrit Dedel Salomonsz*, Mr. *Jan Elias Huydekooper van Maerssevcen*, Heer van Maersseveen, Neerdyk enz. en Mr. *Nikolaes Faes*; van welken de zes laetstgemelden ook tot Schepenen Kommissarissen over de gemeene Middelen zyn aengesteld. Voorts zyn, uit de afgaende Schepenen, door de regerende en afgegane Burgemeesteren en door de aenkomende Schepenen, tot Presidenten van Schepenen verkozen de Ed. Achtb. Heeren Mr. *Jakob Baron de Petersen* en Mr. *Izaak Zweers*.

Den 12 van deze Sprokkelmaend is door de Ed. Groot Achtb. Heeren Burgemeesteren van deze Stad, uit een Drietal van Hoofd-participanten van de Oost-Indische Compagnie ter Kamere alhier, door Bewindhebberen en Hoofd-participanten, volgens gewoonte, gemaekt, als Bewindhebber van de gemelde Compagnie, in plaetse van den overleden Heere Oetgens van Waveren, verkozen de Wel Ed. Heer Mr. *Jacobus van de Poll*, die sedert den jare 1746 gefungeert heeft als Sekretaris van deze Stad.

De Heer van de Poll, by deze gelegenheid, van zyn Sekretariaet zyne demissie verzogt en verkregen hebbende, is, in deszelfs plaetse, weder als Sekretaris van deze Stad verkozen en aengesteld de Wel Ed. Heer Mr. *Pieter Cipriaen Testart*, regerend Schepen der Stad Leiden en Lid der Heeren Veertigen of Vroedschappen van die Stad.

Wyders hebben de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie, in deze Sprokkelmaend, den Wel Ed. Gestr. Heer *Willem van Heemskerk*, Oud Schepen en Raed van deze Stad, verkozen als Bailliuw en Dykgraef van de Diemermeer, in plaetse

plaetse van den overleden Heere Burgemeester Mr. P. Rendorp, Heer van Marquette enz.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

GOUDA. De Regering van deze Stad jaerlyks den 1 van Louwmaend veranderende, zyn, ten dien dage, in functie getreden en beëedigd de Heeren, die door de Heeren Staten van deze Provintie, in hoedanigheid als Voogden over den minderjarigen Erfstadhouder, uit de daer toe overgeleverde Nominatien, waren uitgekozen, namelyk, als Burgemeesteren, de Heeren Mr. GERARD VAN BRANDWYK, Heer van Bleskensgrave, * FRANCO GERARD DE VRYE, * Mr. PIETER HOOGWERFF, Mr. KORNELIS ADRIAEN VAN DEN KERKHOVEN; en, als Schepenen, de Heeren * Mr. *Bartholomeus de Moor van Immerzeel*, *Dirk Verryst*, Mr. *Jacob Speelman*, Heer van Nuland, * Mr. *Adriaen Prins*, *Gerrit Boon*, * Mr. *Bonaventura de Lange* en Mr. *Jan Noordbergh* (*).

Vervolgens hebben de Ed. Achtb. Heeren Vroedschappen van deze Stad, by het vervullen der Kommissien in de Generaliteits Kollegien, die met het begin der eerstkomende Bloeimaend voor dezelve openvallen, van hunne medeleden, den Heer Oud-Burgemeester, Mr. *Willem van Stryen*, benoemt om in den Raed van State zitting te hebben; den Heer Oud-Burgemeester, Mr. *Fredrik van der Hoeve*, om gecommitteerd te worden in de Generaliteits-Rekenkamer; en den Heer Oud-Schepen, Mr. *Francois de Mey*, om zitting te hebben in het Kollegie ter Admiraliteit te Amsteldam.

VIANEN. Den 1 van de nu afgeloopen Louwmaend, gewonen dag, waer op de Regering van deze Stad verandert, zyn door de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van Zuidholland, verkozen als Stads-Burgemeester de Heer Mr. EVERHARD VAN DIERMEN, en als Schepen-Burgemeester de Heer JAKOB KAMBIER; als Schepenen de Heeren *Daniel van Westerveld*, *Kornelis de Wael*, *Jan*

(*) De Heeren, voor wier naem een * staet, zyn in het tweede jaer van hunne Regeringe.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Jan Komyn, Mr. *Jakob de Vry*, Mr. *Gysbertus Maes* en *Georg Joannes Hammius*.

Wyders hebben de Ed Groot Mog. Heeren Staten van Holland en Westvriesland het Drossaerd-Amt van de Steden en Landen van Vianen en Ameide, opengevallen door het overlyden van den Heere H. Smith, Heer van de Lange Weide, op gedragen aen den Wel Ed. Gestr. Heere Mr. *Hieronimus van Hurck*, Raed in de Vroedschap en Oud-Schepen van de Stad Gorinchem.

GORINCHEM. De Heer Mr. Hieronimus van Hurck, by gelegenheid van deze aenstellinge als Drossaerd, zyn ontslag verzogt en verkregen hebbende van zyne waerdigheid als Raed in de Vroedschap van deze Stad, welke hy sedert het jaer 1748 bekleed had, hebben de Heeren Vroedschappen daerop weder eene Nominatie gemaekt, waer uit deszelfs plaets, als hun Medelid, vervuld zou worden; uit welke de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie, oefenende de Voogdye over den Prinse Erfstadhouder, als Raed in de Vroedschap alhier verkozen hebben den Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Adriaen Haegoort*, Oud-Schepen van deze Stad.

ALKMAER. De Kommissie van den Heere Dr. J. Menssing Oud-Burgemeester van deze Stad, als Raed ter Admiraliteit in het Kollegie van het Noorder-Kwartier, met Bloeimaend, eerstkomende, eindigende, hebben de Ed. Achtb. Heeren Vroedschappen benoemt om, in deszelfs plaetse, dan gedeputeerd te worden de Heer Oud-Burgemeester *Kornelis Elias*.

HOORN. In de nu afgeloopen Louwmaend heeft de Wel Ed. Heer *Petrus Lambertus Velius*, die vyfentwintig jaren lang, met zeer vele naeuwkeurigheid en vlyt, als Sekretaris van deze Stad, heeft gefungeert, deszelfs ontslag van dat amt verzogt, om zyne klimmende jaren; welk hem gratieuslyk verleend zynde, hebben hunne Ed. Gr. Achtb., den 28 van die maend, in deszelfs plaetse, weder twee nieuwe Sekretarissen van deze Stad verkozen, namelyk de Heeren Mr. *Nikolaes*

Groot

Groot en Mr. *Meinard Merens*. Hier door is het getal der Sekretarissen van deze Stad, dat in vroeger jaren maer twee plagt te zyn, tot vyf aengegroeid.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

MEDEMBLIK. Met het begin van de nu afgeloopen Louwmaend zyn, volgens gewoonte, de Kollegien van Burgemeesteren en Schepenen dezer Stad veranderd; en zyn op de wyze, alhier gebruikelyk, als Burgemeesters voor den jare 1761, gekozen en aengekomen de Heeren Mr. JAN JOSEPH NOBELINGH, als President, KAREL HEINSIUS VAN WILLIGEN en HENDRIK DE ZEE.

Wyders zyn uit de Nominatie, daer toe gemaekt, door de Ed. Gr. Mog. Heeren Staten van deze Provintie, oefenende de Voogdye over den Erfstadhouder, als Schepenen van deze Stad voor den jare 1761, verkozen, en alhier vervolgens beeedigd, de Heeren *Nikolaes Agrikola*, *Jakob Rootjes*, *Pieter Steenhuis*, *Jan Spaender*, *Willem Smit Pietersz.*, *Klaes Laegland* en *Nikolaes Bourgonje*; en uit dezen als Schepenen Kommissarissen de gemelde Heeren *Agrikola*, *Steenhuis* en *Spaender*.

PURMERENDE. Den 25 van deze Sprokkelmaend hebben de Ed. Achtb. Heeren Vroedschappen van deze Stad hun Medelid, den Wel Ed. Gestr. Heer *Willem Bleydenbergh*, Hoofd-Officier en regerend Burgemeester van deze Stad, gecommitteert om met Bloeimaend, eerstkomende, voor twee jaren, zitting te nemen, wegens deze Stad, in het Kollegie der Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Westvriesland, te Hoorn residerende.

MIDDELBURG. De Kiesheersplaets van den overleden Heere Mr. P. B. Peny is in de nu afgeloopen Louwmaend weder vervuld, hebbende de Ed. Mog. Heeren vyf voorzittende Leden van Staet, oefenende de Voogdye over den minderjarigen Erfstadhouder, den 13 van die maend, uit eene door de Kiezeren geformeerde Nominatie, den Heer Mr. *Hubertus de Haze Bomme* weder verkozen als Kiezer van deze Stad.

ZIE-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

ZIERIKZEE. Den 26 van de jongste Wintermaend zyn alhier door het Kollegie van Burgemeesteren en Schepenen, voor het eerstvolgende jaer, verkozen, als Burgermeesters van deze Stad, de Heeren Mr. ANTHONY IMAN MASSIS en Mr. ANTHONY VAN ALPHEN.

VLISSINGEN. De Heeren Raden of Vroedschappen alhier in de voorleden maend eene Nominatie gemaekt hebbende, ter vervullinge van de plaetse van hun overleden Medelid, Mr. J. W. Bosschaert, Heere van Oosterstein, en deze overgeleverd zynde aen zyne Excellentie, Jongheere J. van Borssele, als representerende den Prinse Erfstadhouder, gedurende deszelfs minderjarigheid, in de Magistraetsbestellinge van deszelfs Markwizaetschap van Vere en Vlissingen, heeft het zyner Excellentie behaegt daer uit, den 10 van die maend, als Raed van deze Stad te verkiezen den Heer *Francois Pieter van Goethem.*

VERE. Den 1 van de zelfde Louwmaend is de Regering van deze Stad, volgens jaerlyksche gewoonte, veranderd; en zyn, ten dien dage, aen de Regeringe gekomen, als Burgemeesters, de Heeren Mr. KORNELIS GODIN en LAURENS NEBBENS; en als Schepenen de Heeren *Joannes de Vriend*, Mr. *Bernard Laurens de Beaufort*, *Paulus Mein*, Mr. *Willem Hendrik van Cattenburg*, Mr. *Joannes Marinissen*, *Hendrik Milet*, *Maximiliaen Nolst*, *Kornelis Adriaen Reinouds* en *Francois Steengracht.*

UTRECHT. In deze Sprokkelmaend hebben de Ed. Mog. Heeren Staten 's Lands van Utrecht den Heer Mr. *Hendrik Maurits Eick* verkozen als Raed ordinaris in den Hove van Justitie van deze Provintie, in plaets van den overleden Heere Mr. J. L. v. Ewyk.

AMERSFOORT. Met den beginne van dit jaer zyn alhier aen de Regeringe gekomen, om, gedurende het eerstvolgende jaer, aen dezelve deel te hebben, als Burgemeesters, de Heeren ERASMUS van GOUDOEVER en Mr. WILLEM METHORST; en, als

Sche-

Schepenen, de Heeren *Dirk Loogen*, *Karel Gabry*, *Anthony van Brinkestein*, *Everard Joan Montauban*, Mr. *Karel van Coeverden*, *Dirk Wyborgh*, Mr. *Simon Petrus Trouillart*, *Cornelis Pannekoek*, Mr. *Dirk Hendrik Methorst*, Mr. *Michiel Jakob de Bye*, *Gerrit Lentfrink* en *Jakob Kranen*.

VERANDERING ONDER DE HOOG EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Voorts hebben de Heeren Raden van deze Stad den Wel Ed. Achtb. Heer *Dirk Loogen*, thans afgegaanen Burgemeester, gecommitteerd om, gedurende het jaer 1761, wegens deze Stad, zitting te hebben ter Vergaderinge van de Ed. Mog. Heeren Gedeputeerden van de Staten 's Lands van Utrecht.

MONTFOORT. De Vroedschap van deze Stad, volgens gewoonte, eene Nominatie gemaekt hebbende ter gewone Veranderinge van de Regeringe dezer Stad, en deze, vervolgens, overgeleverd zynde aen de Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provintie, om daer uit, als Voogden over den Erfstadhouder, de Verkiezing te doen, hebben de laetstgemelden, den 2 van deze Sprokkelmaend, uit dezelve verkozen, als Burgemeesteren voor het eerstvolgende jaer, de Heeren JAN HENDRIK VAN DAM en JAN STORY; en, als Schepenen, de Heeren Mr. *Hendrik Anthony Gobius*, *Hendrik de Ruever*, *Jacobus van Eck*, *Arnoldus Ulte*, *Willem Noteboom*, *Jan de Beus* en *Adrianus Luiken*.

VRIESLAND. De Regering der Steden van deze Provintie gewoonlyk met het begin des jaers veranderd wordende, volgens de verkiezinge van hare Doorl. Hoogheid, de Prinsesse Douariere van Oranje en Nassau, gedaen uit Nominatien, ten dien einde alvorens in ieder Stad, volgens gewoonte, gemaekt, zyn, den 1 van de nu afgeloopen Louwmaend, op deze wyze aen de Regeringe gekomen, voor het eerstvolgende jaer, te

LEEUWARDEN, als Burgemeester, Mr. JOANNES WESSELIUS, en als Schepenen *Take Bruining* en *Jouw de Haen*.

BOLSWARD, als Burgemeesters, JAN STEENSMA en GERRIT VAN VELZEN.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

FRANEKER, als Burgemeesters, HARING BUVERITIUS en GERRIT LANTINGA.

SNEEK, als Burgemeester, WYGER SCHREUDER, als Schepen *Yger Mollema*, en als Bouwmeester *Bauke Haga*.

DOKKUM, als Burgemeesters, DUCO DE HAEN en JAKOB PIERS HOORNSMA.

HARLINGEN, als Burgemeesters, TÆKE STEPHANUS en FEDDE AKRONIUS, en als Vroedschappen *Junius Petrus Munter* en *Joannes Peaus*.

STAVOREN, als Burgemeesters, BENJAMIN TAEN en HANS HALTERBERG.

SLOOTEN, als Burgemeester, Mr. ANTHONY PATRAS.

WORKUM, als Burgemeesters, Mr. HERMANNUS VAN SLOOTERDYK en PYTER GOSSES BRUINSMA.

YLST, als Burgemeester, JAN TEEKES FIERSMA.

HINDELOPEN, als Burgemeester, ANNE KLASES.

Wyders is, in het laetst van de nu afgeloopen Louwmaend, de Stemming der Volmagten ten Landsdage van deze Provintie, voor dit loopende jaer, geschied; en zyn, als zoodanigen, verkozen, in het Kwartier van

OOSTERGOO, uit

LEEUWAERDERADEEL,

wegens den Adel.	als Eigengeërfden.
Jr. *H. van Burmania.*	Mr. *H. Duivenstein.*
Jr. *U. van Burmania.*	Mr. *J. H. Voorda.*

FERWERDERADEEL

H. H. van Knyff.	*G. van Koehoorn.*
Jr. *J. A. van Plettenberg.*	

WESTDONGERADEEL.

Jr. *H. D. E. van Aylva.*	Mr. *P. W. Ramaker.*
Jr. *F. E. van Aylva.*	Mr. *F. Bavius.*

OOSTDONGERADEEL.

Jr. *J. F. van Burmania.*	*W. A. van Sloterdyk.*
A. d'Arnaud.	Mr. *U. H. Huber.*

KOLLUMERLAND.

Jr. *W. H. van Hiemstra.*	*C. van Scheltinga.*
Jr. *S. van Hiemstra.*	

ACHT-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

ACHT-KARSPELEN.

wegens den Adel.	als Eigengeërfden.
A. van Haersma.	*D. B. van Haersma.*
Jr. *J. P. Æ. van Humalda.*	Mr. *B. Schultens.*

DANTUMADEEL.

A. Canter Visser.	*W. Bergsma.*
Jr. *M. P. D. van Sytsama.*	*H. H. van Haersma.*

TIETJERKSTERADEEL.

H. W. van Altena.	*J. S. van Wyckel.*
Jr *B. P. Æ. van Humalda.*	*A. van Sminia.*

SMALLINGERLAND.

L. van Haersma.	*C. van Haersma.*
Jr. *W. J. D. J. B. van Burmania.*	*H. L. van Haersma.*

IDAERDERADEEL.

Jr. *H. W. van Camstra.*	*A. C. van Scheltinga.*
	L. Vitringa.

RAUWERDERHEM.

Jr. *T. Æ. J. H. van Eysinga.*	*W. van Glinstra.*

WESTERGOO, uit MENALDUMADEEL,

Jr. *G. F. Baron thoe Schwartsenberg en Hohenlansberg.*	*Valerius van Glinstra.*

FRANEKERADEEL.

Jr. *C. G. Grave van Wassenaer.*	*P. B. van Wydenbrugh.*
	P. Camper.

BARRADEEL.

Jr. *Rutger van Haersolte.*	*J. M. van Beyma.*
	J. van Idsinga.

BAERDERADEEL.

Jr. *G. W. van Doys.*	*A. Lycklama a Nyeholt.*
Jr. *W. H. Baron thoe Schwartsenberg en Hohenlansberg.*	*A. Wiarda.*

HENNAERDERADEEL.

Jr. *J. E. van Burmania.*	*A. J. van Sminia.*
T. Æ. van Sminia.	

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAARS, ENZ.

WONSERADEEL.

wegens den Adel.	als Eigengeërfden.
Jr. *H. Baron van Aylva.*	*S. T. Heitinga.*
Jr. *W Baron thoe Schwartsenberg en Hohenlansberg.*	Mr. *H. U. Huber.*

WYMBRITZERADEEL.

Jr. *S. G. J. V. B. Rengers.*	*J. J. de Blocq v. Kuffeler.*
	Mr. *W. Tuinbout.*

HEMELUMER OLDEPHAERT.

J. W. van der Haer.	*J. W. van Wydenbrugh.*
Jr. *H. W. Rengers.*	*J. Gualtema.*

'T BILT.

Jr. *W. van Haren.*	Mr. *J. Hixenius.*

DE ZEVENWOUDEN, uit UTINGERADEEL,

Jr. *D. E. van Grovestins.*	*T. van Teyens.*
T. Lycklama à Nyeholt.	*M. Lycklama à Nyeholt.*

ÆNGWIRDEN.

H. B. van Sminia.	*C. M. van Haersma.*
Jr. *V. M. van Ayta.*	

DONIAWERSTAL.

Jr. *J. Vegelin van Klaerbergen.*	*G. van Knyff.*
	J. van Greven.

HASKERLAND.

Jr. *A. Vegelin van Klaerbergen.*	Mr. *G. Siderius.*
Jr. *S. H. R. van Eysinga.*	

SCHOTERLAND.

M. C van Scheltinga.	Mr. *E. Idema.*
Jr. *M. Baron van Koehoorn.*	*M. van Scheltinga.*

LEMSTERLAND.

D. L. de Kempenaer.	*J. Wielinga.*
Jr. *S D. van Loo.*	*T. J. Pekema.*

GAESTERLAND.

Jr. *U. A. Rengers.*	Mr. *B. van der Haer.*
Jr. *T. D. van Sixma.*	Mr. *P. D. Kolda.*

OPSTERLAND.

L. S Lycklama à Nyeholt.	*T. B van Teiens.*
Jr. *D. S. van Grovestins.*	Mr. *F. de Kempenaer.*

STEL-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

STELLINGWERF OOST-EINDE.

wegens den Adel.	als Eigengeërfden.
D. B. Lycklama à Nyeholt.	*L. D. van Andringa.*
Jr. *W. A. van Grovestins.*	Mr. *B. A. van Boelens.*

STELLINGWERF WEST-EINDE.

Jr. O. Z. *van Haren.*	Mr. *J. van Beucker.*
Jr. *J. P. A. van Kanter.*	

DE STEDEN

LEEUWARDEN

uit den Magistraet.	uit de Vroedschap.
Mr. *N. Arnoldi.*	*J. Bourboom.*

BOLSWARD.

S. S. Swerms.	Jr. *G. S. van Hiemstra.*

FRANEKER.

Mr. *H. U. Hamerster.*	*J. Ennema.*

SNEEK.

Mr. *A. Bergsma.*	*J. Feykens.*

DOKKUM.

Jr. *E. S. van Burmania.*	*L. Synia.*
	F. S. Ripperda.

HARLINGEN.

Jr. *H. W. van Plettenberg.*	*Laurens Tabes.*

STAVOREN.

Jr *T. Æ. H. Roorda van Sixma.*	*P. Hempenius.*

SLOOTEN.

A. Patras.	*Heerke Jans.*
	W. Haenstra.

WORRUM.

Mr. *H. van Sloterdyk.*	*F. Rynia.*

YLST.

D. B. van Scheltinga.	*H. D. Talsma.*

HINDELOOPEN.

Anne Klases.	*Pieter Wiggerts*

De Heeren Volmagten van het Kwartier der Steden, volgens jaerlyksche gewoonte, by een Brief van den 3 dezer Sprokkelmaend, aen hare doorl. Hoogheid, Mevrouwe de Prinsesse Douariere van Oranje en Nassau, opgedragen hebbende de Begeving der

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Ambulatoire Amten, op dat Kwartier vallende, heeft het hare Hoogheid behaegt, by een Brief van den 10 dier maend, te benoemen om gecommitteerd te worden, in het MINDERGETAL, Jongh. *Hans Willem van Plettenberg*, Burgemeester te Harlingen, en Mr. *Hermannus van Slooterdyk*, Burgemeester te Workum, van Sprokkelmaend 1761 tot Sprokkelmaend 1762; in het Kollegie der Heeren GEDEPUTEERDE STATEN van deze Provintie, Jongh. *Epo Sjuk van Burmania*, Burgemeester te Dokkum, van Bloeimaend 1761 tot Bloeimaend 1764; in de REKENKAMER van deze Provintie, Mr. *Nikolaus Arnoldi*, Burgemeester te Leeuwarden, van Bloeimaend 1761 tot Bloeimaend 1763; als Raed ter ADMIRALITEIT TE HARLINGEN. *Daniel de Blocq van Scheltinga*, Burgemeester te Ylst, van Bloeimaend 1761 tot Bloeimaend 1763; in de GENERALITEITS - REKENKAMER, Mr. *Hermanus Ulricus Hamerster*, Burgemeester te Franeker, van Slagtmaend 1761 tot Bloeimaend 1763; en als MONSTER-KOMMISSARIS, *Anne Klases*, Burgemeester te Hindelopen, van Bloeimaend 1762 tot Bloeimaend 1764.

In deze Sprokkelmaend hebben de Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provintie van de Sollicitanten tot het Amt van Ammunitie-Meester dezer Provintie, opengevallen door het overlyden van den Burgemeester B. Greven, tot bekleedinge van dat Amt verkozen den Heer Mr. *Herman Ulrich Huber*, Advokaet voor den Hove van deze Provintie en Gecommitteerde ten Landdage, wegens Wonseradeel, na dat hare doorl. Hoogheid, Mevrouw de Prinses Douariere van Oranje en Nassau, zich voor dezen Heer verklaert had.

DEVENTER. Den 22 van deze Sprokkelmaend, zynde Petri ad Cathedram, zyn tot Leden van der Gezworenen Gemeente in deze Stad verkozen, in de Norenbergstraet, de Heer *J. P. Brouwer*; in de Engestraet, de Heeren *Hendrik Hagedoorn*, Zoon van Mr. Joost Hagedoorn, die zyne demissie verzogt en verkregen heeft, met eene

door-

doorgaende tour, en *Arnold van Suchtelen A. Z.*

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

GRONINGEN. Den 8 van de nu afgeloopen Louwmaend is hier, gelyk jaerlyks op dezen dag de gewoonte is, door het trekken van vyf zwarte Boonen, de Keur geschied van Burgemeesteren en Raed; by welke gelegenheid Keurmannen waren de Heeren Taelman *J. Borgesius*, benevens de Gezworens *J. Helmolt*, *M. H. Alting*, *J. Kranssen* en *H. Lohman*. Vervolgens geschiedde, den 15 van die maend, insgelyks op de gewone wyze, de Keur van Taelmannen en der Gezworenen Gemeente; by welke Keurmannen waren de gemelde Taelman *J. Borgesius*, benevens de Gezworens *N. Amsing*, *A. Gerlacius*, *R. T. van Iddekinge* en *J. D. Quintus*. Welke twee Keuren, door den zittenden Raed, als volgens het Reglement van Tutele daer toe gekwalificeerd, in overeenkomst van het Reglement van Regeringe van den jare 1749, goedgekeurd zynde, is de Regering van deze Stad, den 8 van de tegenwoordige Sprokkelmaend, daer op, voor het eerstvolgende jaer, veranderd, en zyn beëedigd

als Burgemeesteren

in den continuerenden rang	in den aengaenden rang
W. VAN ZWINDEREN.	R. B. DE MAREES.
A. A. VAN IDDEKINGE.	W. SICCAMA.

als Raedsheeren

Joost de Valcke.	*Jan Willem Folckers.*
Jakob Woldring.	*Johan van Hoorn,*
Johan Stichterman.	*Meinhard Lohman.*
Lucas Trip.	*Hendrik Gockinga.*
Hendrik van Nyeveen.	*Tjaert van Berchuis,*
Pieter van Ham.	*E. E. Tamminga Sickinga.*

als Gezworenen

J. Borgesius, Taelman.	*J. Winsbemius*, Taelman,
J. Wichers.	*W. Palmer*, Taelman,
J. Helmolt.	*S. Gockinga.*
T. B. van Hulten.	*K. Barlinkhof.*

M. Al.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

in den continuerenden rang	in den aengaenden rang
M. Alting.	*H. van Bulderen.*
N. Amsing,	*L. Bosch.*
J. H. Reneman.	*J. Kamphuis.*
R. Warmolts.	*N. Fockens.*
L. Beckering.	*F. Berghuis.*
L. Hammink.	*E. P. Smith.*
H. Nauta.	*P. Ottinga.*
J. D. Quintus.	*A. H. van Zwinderen.*
	R. de Drews.
	J. Sichterman.

In de zoogenoemde Stads Buiten-Amten zyn benoemd, als Gedeputeerden ter Vergaderinge van de Hoog Mog. Heeren STATEN GENERAEL, de Raedsheer *Jakob van Gesseler*, *R. Emmen* en de Gezworen *Albert Hendrik van Zwinderen*; in den RAED VAN STATE, de Raedsheer *Peter Alstorphius*; in de GENERALITEITS-REKENKAMER, de Raedsheer *Berent van Iddekinge*; in het Kollegie ter ADMIRALITEIT TE HARLINGEN, de Raedsheer *Albert Jan de Drews*; by de Heeren GEDEPUTEERDE STATEN, de Burgemeesters *Lambert Hendrik Emmen* en *Hendrik van Sysen*, benevens de Raedsheeren *Cornelius Tjassens* en *Joseph Trip*; in de PROVINTIALE REKENKAMER, de Raedsheeren *Wolther Wolthers* en *Ajolt Jan ter Borgh*, benevens de Gezworen *Abraham Gerlacius*.

Te LEIDEN was de Prys der

GRASBOTER,	van den 31 Jan. — 21 Febr.	*f*	30 a 31:-
HOOIBOTER,	den 31 Jan.,		20 a 21:-
———	——— 7 Febr.,		19 a 20:-
———	——— 14 dito		20 a 21:-
———	——— 21 dito		19 a 20:-

Van de andere Producten kunnen wy, wegens het Wintersaysoen, niets melden.

NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN.

MAERT.

MDCCLXI.

HOLLAND.

's GRAVENHAGE.

DEn 5 van deze Lentemaend hebben de Ed. Heeren Bewindhebbers van de Oost-Indische Compagnie dezer Landen, ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog., doen inleveren een omstandig Bericht op de Memorie van Klagten, wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd, zoo als de Groot-Brittannische Minister aen hunne Hoog Mog. had voorgedragen, tegens de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Maetschappye aldaer (*); welk Bericht vervat is in een Brief der gemelde Bewindhebberen, den 2 van deze Lentemaend uit Amsteldam geschreven, aldus luidende: 's GRAVENHAGE.

HOOGMOGENDE HEEREN!

WAnneer wy, in de maend Augustus, laetstleden, ons vereerd vonden met Uwer Hoog Mog.

(*) Zie hier voren bl. 13——22.

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

Mog. Resolutie en Aenschryvens, van den 14 der zelver maend, waer by het Uwe Hoog Mog. heeft behaegt aen Bewindhebberen van de Generale Oost-Indische Compagnie dezer Landen te zenden Copie van de Memorie en Bylage, door den Heer Yorke, Minister Plenipotentiaris van zyne Majesteit, den Koning van Groot-Brittannien, aen Uwe Hoog Mog. gepresenteerd, hadden wy, te dier tyd, geene Advisen of Berichten van het voorgevallene in Bengale ontvangen; en wy waren, derhalven, ook niet in staet om aen Uwe Hoog Mog., dieswegens, eenige meerdere informatie te geven, dan de Kamer van Amsterdam, by derzelver Rescriptie van den 22 der gemelde maend, bereids de eer had gehad te doen. Maer sedert, met de Schepen *Welgelegen* en *Blydorp*, alhier zynde aengebragt de langverwagte Brieven van 's Compagnie's Ministers in Bengale, hebben wy, met zoo veel spoed, als de behandeling der zaken, by absentie van de Vergadering van Zeventienen, toelaet, getracht Uwe Hoog Mog. te dienen van een vollediger Bericht op den inhoude van gemelde Memorie.

Wy zullen, vervolgens, de eer hebben, by deze, in de eerste plaetse, te onderzoeken het gunt, by gedagte Memorie en Bylage, ten laste van 's Compagnie's Ministers, in Indiën, word geposeerd; en, daer na, aen Uwe Hoog Mog. voordragen onze Bezwaernissen en rechtmatige Klagten over de Hostiliteiten en Verongelykingen, die de Nederlandsche Oost-Indische Compagnie, en hare Onderhoorigen, in Bengale, zyn aengedaen door de Onderdanen van zyne Groot-Brittannische Majesteit.

De Klagten, Hoog Mog. Heeren, die gemelde Minister Plenipotentiaris, by de voorsz Memorie, heeft gedaen, bestaen, hoofdzakelyk, in het navolgende:

Dat de Schepen, die in het jaer 1759 te Batavia zyn geëquipeerd, en van daer met eenige Troupen in de maend Juny zyn vertrokken, gedestineerd zouden zyn geweest tegens de Etablissementen en

Ont-

Onderdanen van zyne Groot-Brittannische Majesteit.

Dat, vervolgens, ook, met de komst van die Schepen in de Rivier van Bengale, de Bedienden van de Nederlandsche Oost-Indische Compagnie aldaer, zonder eenige reden of provocatie, zouden hebben gepleegt, tegens de Onderdanen van hoogstgemelde zyne Majesteit, verscheide Hostiliteiten, die, zoo het lot der wapenen niet was gevallen ten voordeele van de Engelschen, naer zich zouden hebben gesleept de totale ruïne van een der voornaemste Etablissementen van zyne Groot-Brittannische Majesteit in Indiën.

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden in Bengale gepleegd.

Dezen zyn, Hoog Mog. Heeren, de Klagten, die tegens de Bedienden van de Nederlandsche Oost-Indische Compagnie worden ingebragt; en welken, buiten allen tegenspraek, zyn van dien aert en van dat gewigt, dat, ingevalle eenigen van 's Compagnie's Dienaren mogten worden bevonden schuldig te zyn aen het gunt hun daer by word te laste gelegd, wy niet zouden verzuimen de schuldpligtigen met alle rigeur te doen straffen, ten einde aen zyne Groot-Brittannische Majesteit nieuwe en nadere blyken te geven hoe zeer wy afkeuren en dadelyk trachten te beletten alle ondernemingen, die zouden kunnen strekken ten nadeele of tot prejudicie van de Etablissementen en Onderdanen van zyne hoogstgemelde Majesteit.

Het heeft ons, derhalven, ook tot een byzonder genoegen gestrekt, dat wylen zyne Groot-Brittannische Majesteit, hoogloffelyke memorie, ons de justitie heeft gedaen, van te gelooven, dat de feitelykheden, die in Bengale waren voorgevallen, niet zyn voortgekomen uit eenige Ordre van hier. En wy kunnen, ten overvloede, Uwe Hoog Mog. dienaengaende, op het allerkrachtigste, verzekeren dat wy, wel verre van ooit Ordres te hebben gegeven om Hostiliteiten te beginnen tegens de Onderdanen van hoogstgemelde zyne Majesteit, of deszelfs Etablissementen, of Onderhoorigen, eenigzins te benadeelen, wy, ter contrarie, 's Compagnie's Ministers, scherpelyk, hebben

's GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

aenbevolen eene exacte Neutraliteit te observeren tusschen de oorlogende Partyen, en zich zorgvuldig te wagten aen een van dezelven eenige gegronde reden tot misnoegen te geven.

Wy kunnen ook Uwe Hoog Mog., op gelyke wyze, verzekeren, dat, voor den ontfangst van meergemelde Memorie en Bylage, aen ons nooit zyn voorgekomen eenige klagten, dat 's Compagnie's Ministers niet zouden hebben voldaen aen onze voorsz. ordres. En wy twyfelen geenzins, of Uwe Hoog Mog. zullen, by het vervolg dezes, bevinden de overtuigendste blyken, dat de Bedienden van de Nederlandsche Oost-Indische Compagnie, in Bengale, aen de Onderdanen van hoogstgemelde zyne Majesteit hebben gegeven alle behulp en bystand, die in hun vermogen was; zelfs tot merkelyke præjuditie en schade van de Compagnie dezer Landen.

Wy houden, derhalven, ons niet alleen ten vollen verzekerd, dat de vorengemelde Bedienden met geen den minsten grond kunnen worden gepresumeerd schuldig te zyn aen het gene hun, by gedagte Memorie, te laste word gelegd, en, mitsdien, ook, dat de beschuldigingen, tegens hun ingebragt, by Uwe Hoog Mog. niet zullen worden aengenomen, zonder voldoende bewys; maer wy vertrouwen, tevens, dat, wanneer wy, ten genoegen van Uwe Hoog Mog., zullen hebben gejustificeert onze rechtmatige Klagten over de Hostiliteiten, die de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Compagnie, in Bengale, hebben gepleegt tegens de Nederlandsche Compagnie, en over de Verongelykingen, die deze van dezelven heeft geleden, Uwe Hoog Mog. aen ons zullen gelieven te vergunnen de protectie en hulpe, die wy de vryheid nemen, op het eerbiedigste, van Uwe Hoog Mog. af te smeken, ten einde van zyne Groot-Brittannische Majesteit te erlangen de zoo billyke als hoognoodige Reparatie en Vergoeding van het aengedane ongelyk en toegebragte nadeel.

In die billyke verwagtinge treden wy toe, om te

te onderzoeken de Klagten, by meergemelde Memorie aen Uwe Hoog Mog. gedaen. En vermits, ten betooge van dezelven, geene andere Bescheiden zyn overgelegd, dan alleen het Extract uit een Brief, door den Præsident en Raed van het Fort William, in Bengale, geschreven aen de Direkteuren van de Oost-Indische Compagnie van Engeland (*), zullen wy ook alleen in dat Extract kunnen en moeten zoeken het bewys van het gene den Dienaren en Onderhoorigen van de Nederlandsche Oost-Indische Compagnie te laste word gelegd.

'S GRAVENHAGE. *Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.*

Wy moeten, vervolgens, op dat Extract præliminair remarqueren: dat de Schryvers van bovengemelden *Brief* geenzins kunnen worden aengemerkt *als onzydige persoonen*, wier getuigenis in dezen volkomen geloof zoude meriteren, nademael voornoemde Præsident en Raed zoodanig in deze zaek zyn geinteresseerd, dat zy, veeleer, voor formele Partyen moeten worden gehouden. Want, indien waer is, gelyk de Bedienden van de Nederlandsche Oost-Indische Compagnie betuigen, dat, op ordre van gemelden Præsident en Raed, en door hunne Onderhoorigen, de eerste Hostiliteiten in Bengale zyn gepleegd, en dat de Nederlandsche Oost-Indische Compagnie, en hare Onderhoorigen, door gemelden Præsident en Raed, in vele andere opzigten, ten uitersten zyn verongelykt en benadeeld; dan zal moeten worden toegestaen dat de Schryvers van den voornoemden Brief een wezenlyk belang hebben, om de schuld van het voorgevallene in Bengale, zoo veel mogelyk, te schuiven, van hun hals, op dien der Bedienden van de Nederlandsche Compagnie, ten einde, waer het mogelyk, zich te bevryden van de zware verantwoording, waer aen zy, door hun vyandlyk gedrag, zich hebben schuldig gemaekt.

Het gewigt van deze remarque is te groot, en de applicatie van dien te doorstraleude, om daer op

(*) Zie het zelve hier voren, bl. 15 — 23.

'S GRAVENHAGE.

op nader aen te dringen. En wy gaen, derhalven, over tot de verhandeling van

Het *eerste point* van klagten, betrekkelyk zynde tot de Destinatie van de bovengemelde Schepen en Troupen.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

Hier van zeggen gemelde Præsident en Raed, by hunne voorschreve Missive, „ dat zy, omtrent het „ begin van de maend Augustus 1759, bericht kre„ gen dat 'er eene magtige Uitrusting te Batavia „ geschiedde; alwaer men dezelve inscheepte; „ dat men de ware schikking van dezelve niet „ wist; maer dat 'er een gerucht liep dat het op „ Bengale gemunt was". En dit is al het gene, wegens de gepretendeerde Destinatie van die Krygstoerusting, by gedagte Extract voorkomt.

Het is waer, Hoog Mog. Heeren, dat, in de maend Juny van het gemelde jaer, eenige Troupen te Batavia zyn ingescheept, en van daer verzonden; maer het is ten eenemael abusief, dat die gedestineerd zyn geweest tegens de Etablissementen of Onderhoorigen van zyne Groot-Brittannische Majesteit. Gemelde Præsident en Raed beschuldigden de hooge Regering te Batavia ook niet van zoodanig desseïn. Zy zeggen, alleen, dat, volgens de geruchten, dat Armement was gedestineerd naer Bengale; en het is alleen by illatie, doch zonder eenigen grond, dat men tracht, uit die verspreide geruchten, te infereren, dat die Toerusting met zoodanig oogmerk zoude zyn gedaen geweest.

Want indien al die geheele Equipagie geprojecteerd was geweest naer Bengale, zoo konde zulks echter geene gegronde reden uitleveren, om de hooge Regering te Batavia te verdenken, min nog te beschuldigen, van eenige vyandlyke desseinen tegens de Engelsche Oost-Indische Compagnie te voeden.

De Nederlandsche Oost-Indische Compagnie heeft, in Bengale, verscheide Etablissementen, die voor haer zyn van de uiterste aengelegenheid, en tot welkers bescherming en behoud zy is genoodzaekt aldaer aen te houden eenige Troupen,

pen, die, van tyd tot tyd, worden vermeerderd of verminderd, naer mate van de omstandigheden der zaken aldaer.

'S GOUVERNEMENTS GEDRAG.

De hooge Regering te Batavia vermogt, dienvolgende, indien het belang van de Maetschappy zulks vereischte, de benoodigde Troupen naer Bengale te zenden, zonder daer door eenige gegronde reden van offensie, of van argwaen, aen de Engelschen of de andere Europesche Natien te geven; ten ware deze van begrip mogte zyn geweest, dat de Nederlandsche Oost-Indische Compagnie niet vermogt hare Etablissementen, in Bengale, naer behooren te beschermen; maer dat zy verpligt was die te laten ten prooije van de Mooren, en, vervolgens, ook haren Handel te schikken naer het willekeurig goedvinden van hare competiteuren.

Bericht van Beswindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden in Bengale gepleegd.

Wy zouden, overzulks, ter beantwoordinge van het eerste point van klagten, kunnen volstaen met de bloote ontkentenis van de ongegronde suggestien, nopens de Destinatie van 's Compagnie's Schepen en Troupen, zonder dat wy ons dieswegens in eenige verdere verantwoording zouden behoeven in te laten. Doch in staet zynde overtuigend aen te toonen, dat de meergemelde Toerusting nooit is gedestineerd geweest, om ietwes te ondernemen ten nadeele van de Etablissementen of Onderhoorigen van zyne Groot-Brittannische Majesteit in Bengale, en ons verpligt achtende Uwe Hoog Mog. ook daer van de vereischte kennis te geven, zullen wy de vryheid nemen voor hoogstdezelven open te leggen de motiven en de oogmerken, waer mede die Troupen van Batavia zyn verzonden.

Ten welken opzigte wy Uwe Hoog Mog., vooraf, moeten informeren van de omstandigheden, waer in 's Compagnie's Etablissementen, voornamelyk op de Kust van Chormandel, te dier tyd zyn geweest.

De Oorlog wierd, aldaer, met veel hevigheid gevoerd, niet alleen tusschen de Engelsche en Fransche Natie; maer ook, door deze laetste, tegens den Vorst van Transiour. En alhoewel de Neder-

's Gravenhage.

landſche Compagnie had geobſerveert de allerſtipſte Neutraliteit, zoo waren echter hare Poſſeſſien en Onderhoorigen niet bevryd gebleven van het geweld en den overlaſt der wederzydſche Partyen.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

Want, in het laetſt van het jaer 1756, had het Engelſch Miniſterie, te Madras, kunnen goedvinden om, zonder eenige præ-advertentie of verzoek, feitelyk te doen afbreken de Logie, die de Nederlandſche Compagnie, te Tegenapatnam, in eigendom toekwam, en alzoo 's Compagnie's Reſident te dwingen zyne woning te verlaten, onder voorgeven dat die Logie de Engelſchen te veel in den weg ſtond, en, by vermeeſteringe door de Franſchen, grootelyks tot haer nadeel zoude kunnen dienen, met belofte, quaſi, om, na het ſluiten der Vrede, weder eene andere Logie, voor de Nederlandſche Compagnie, te zullen doen opbouwen ter plaetſe, daer zulks beſt gelegen zoude vallen.

De Franſchen hadden, aen hunne zyde, in het jaer 1758, by verraſſinge, ingenomen, en zich meeſter gemaekt, van 's Compagnie's Fort Sadraspatnam, op prætext, dat zy geinformeerd waren dat de Engelſchen hadden beſloten zich van dat Fort te verzekeren, en dat zy daer door zeer verhinderd zouden zyn geworden in de voortzetting van het beleg van Madras.

De verdere Etabliſſementen van de Compagnie, ter dier Kuſte, hare Onderhoorigen, en derzelver Goederen, waren dagelyks bloot geſteld aen de ſtrooperyen en den verderen overlaſt der rondsom zwervende Troupen, die alomme vele Exceſſen pleegden.

Daerenboven was het Compagnie's Schip *Haerlem*, met eene ryke Lading, in het zelfde jaer, te Pondichery aengehouden, en het Gouvernement aldaer had, in weerwil van alle gedane vertoogen en inſtantien, geweigert het zelve te rug te geven.

Ook was, kort daer na, het Schip *Ooſtkapelle*, zeilende van Batavia naer Bengale, door een Franſch Oorlogſchip, op de hoogte van Sadras-

pat-

patnam, genomen, te Mazulipatnam opgebragt, en aldaer, onder prætext van te moeten worden gevisiteerd, eenige dagen opgehouden; waer na gemelde Bodem wel weder was gerelacheerd, doch, kort na zyn vertrek van Mazulipatnam, beloopen geworden door een zwaren storm, waer in die Bodem, met deszelfs geheele Lading, benevens het grootste gedeelte van deszelfs Equipage, is verongelukt; en welk ongeval dien Bodem, zekerlyk, niet zoude zyn overgekomen, indien dezelve niet opgebragt was geweest te Mazulipatnam, en daer door gedwongen geworden zynen koers te veranderen.

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

De hooge Regering, te Batavia, hebbende overwogen dezen toestand der zaken op de gemelde Kust, en voorziende het oogenschynelyk gevaer, waer aen de Etablissementen van de Nederlandsche Compagnie, by verderen voortgang van den Oorlog, zouden zyn bloot gesteld, besloot, reeds in January 1759, de noodige mesures te nemen, om 's Compagnie's Bezittingen voor verdere vyandlyke aenvallen te dekken, en hare Onderhoorigen, met derzelver Goederen, tegens alle geweld en overlast te beschermen.

De tyd tot het vertrek van de twee Schepen, die, volgens gewoonte, geprojecteerd waren naer Chormandel, ter afhael van de aldaer vallende Retouren, als mede van de vier, die jaerlyks naer Bengale worden gezonden, om van daer met de benoodigde Goederen naer Europa te keeren, immiddels genaderd zynde, resolveerde gemelde Regering die gelegenheid waer te nemen, om naer de Kust van Chormandel te doen overbrengen eenige Troupen. Men besloot, tot dat einde, ook, om de Schepen, die naer Bengale moesten stevenen, alvorens Nagapatnam te doen aenloopen, en om, vervolgens, met alle die Schepen de geprojecteerde Troupen naer Chormandel te zenden, onder de ordres van den Lieutenant Kolonel Roussel, die in het jaer 1747 als Commandeur, met het Schip, het Huis te Manpad, van hier

was

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

was uitgekomen, en sedert in 's Compagnie's dienst was gebleven.

En vermits de de beveiliging van 's Compagnie's Etablissementen, en de bescherming van hare Onderhoorigen, het eerste en eenigste oogmerk was in het verzenden dier Troupen, zoo wierd, ter zelfder tyd, gearresteerd den gemelden Lieutenant Kolonel, als ook den Gouverneur van Chormandel, speciael te gelasten die Troupen tot geene andere einden, dan alleen ter defensie van 's Compagnie's belangen, te gebruiken, en dezelven tevens met nadruk te bevelen, by continuatie, eene strikte Neutraliteit tusschen de oorlogende Partyen te houden. Met dat inzigt, en tot dat einde, zyn, vervolgens, de gemelde Schepen en Manschappen, in de maend Juny, van Batavia vertrokken, en allen, uitgezonderd alleen het Schip Visvliet, te Nagapatnam aengekomen, alwaer de Troupen zyn ontscheept geworden.

Zie daer, Hoog Mog. Heeren, de ware motive en het hoofdoogmerk van de Toerustinge, waer over, by gedagte Memorie, word geklaegd, als of dezelve zoude zyn gedestineerd geweest tegens de Etablissementen van zyne Groot-Brittannische Majesteit, in Bengale; doch waer van niet alleen geen het minst bewys heeft kunnen worden voor den dag gebragt; maer waer van zelfs het tegendeel als nu is aengetoond; terwyl buiten allen tegenspraek is, dat die Troupen zyn gezonden direkt naer Chormandel, tot bescherminge van 's Compagnie's Etablissementen aldaer; dat ook alle dezelven ter evengemelde plaetse zyn aengeland, uitgezondert alleen die genen, welken vertrokken waren met het Schip Visvliet, als het welk, op de reize van Batavia naer Chormandel, door Storm van de overige Schepen afgeraekt zynde, genoodzaekt was geweest de Steven naer de Ganges te wenden.

En men immers, met geen den minsten schyn van reden, kan presumeren dat, indien de hooge Regering, met die Afzending der Troupen, had gehad het gesupponeerde oogmerk, zy dwaes ge-

noeg

noeg zoude zyn geweest die Troupen te zenden, niet direkt naer Bengale, maer eerst naer Chormandel, en zy dus dezelven zoude hebben doen nemen een omweg, die niet alleen geheel noodeloos was, maer waer door zelfs het bedoelde oogmerk, zoo niet geheel, ten minsten voor het grootste gedeelte, moest verydeld worden.

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

By deze omstandigheden van zaken, ter Kuste te Chormandel, die het afzenden van eenige Troupen derwaert ten hoogsten noodzakelyk maekten, kwam, wyders, in aenmerkinge, dat de Voorrechten, die de Nederlandsche Compagnie in Bengale competeert, sedert eenigen tyd aldaer merkelyk waren gekrenkt, zoo door het afperssen van excessive Geldsomma's, als het stremmen van haren Handel.

Want wanneer, in het jaer 1756, Verschil was gerezen tusschen den toenmaligen Nawab, Serray Uddoula, en den Præsident en Raed van het Fort William, over de Extraditie van zekeren Inlander, dien gemelde Nawab, als zynen Onderdaen, reclameerde, doch welke het gemelde Ministerie weigerde aen hem over te geven; en dat die Vorst, dieswegens uittermaten verstoord zynde, met een talryk Leger tegens de Engelschen was afgekomen; heeft dezelve van den Direkteur en Raed van de Nederlandsche Compagnie, te Hougly, by herhaelde Bevelschriften, gevordert, en, onder zware bedreigingen, dezelven gelast hem te adsisteren met Volk, Ammunitie van Oorlog en Vaertuigen, om de Engelschen geheel onder te brengen.

Dan, dewyl het verlenen van die gerequireerde Adsistentie aen den Nawab direkt strydende was met de Traktaten van Vrede en Vriendschap, die tusschen zyne Groot-Brittannische Majesteit en Uwe Hoog Mog. subsisteren, en dat gemelde Direkteur en Raed, veel eerder, genegen waren de Engelschen by te springen tegens de Mooren, zoo hebben zy dan ook niet alleen geweigert de Adsistentie, die de Nawab van hen wilde afdwingen; maer zy hebben, boven dien, ook aen de Engelschen

'S GRAVENHAGE. schen bewezen al de hulp en bystand, die te dier tyd in hun vermogen was.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

Wy zouden, Hoog Mog. Heeren, van dit een en ander meenigvuldige bewyzen kunnen bybrengen; doch wy zullen, om dit Bericht, zoo veel mogelyk, te verkorten, ons alleen bepalen tot den hier nevens sub Num. I gevoegden Copie-Brief van den Admirael Watson, aen 's Compagnie's Bedienden te Hougly, in dato 14 December 1756, waer by hy, kennis hebbende gegeven van zyne komst in de Rivier de Ganges, als ook van zyn voornemen om den Nawab te beoorlogen, verder meld:

„ Dat hy onnoodig zoude hebben geacht hun dat „ genomen besluit te bedeelen, indien hy, by zyne „ komst, aldaer, niet had vernomen dat gemelde „ Nawab van voornoemde Bedienden hadde ge„ vordert Adsistentie van Volk en Schepen, en „ hy zich, derhalven, verpligt vond hun te infor„ meren, dat, in gevalle zy die gerequireerde Ad„ sistentie kwamen te geven, hy zulks zoude aen„ merken als eene openbare Declaratie van Oor„ log, en dien conform ook zoude te werk gaen; „ met byvoeginge, dat het hem ten uitersten zou„ de smerten, indien hy zich in de noodzakelyk„ heid vond, op die wyze te vergelden de hulp en „ den bystand, die gemelde Direkteur en Raed, „ zoo onlangs, hadden bewezen aen zyne arme on„ gelukkige Landsgenooten, en waer van hy het „ billyk en oprecht gevoelen hadde " (*).

In-

(*) No. I. „ *Translaet van een Brief, in het Engelsch* „ *geschreven door den Admirael Charles Watson,* „ *van het Schip de Kent, te Culpy, sub* 14 *Dec.* „ 1756, *aen den Directeur Bisdom, alhier* [te „ Houghly] *ontvangen den* 18 *December.*

„ Het ongeluk, de Engelsche Oost-Indische Com„ pagnie overgekomen, dat geweldig geschied is, en „ onrechtvaerdig uit hare ternederzitting in deze Pro„ vintie verdreven, geplunderd, van hare Eigendom„ men, en in haer persoon met de grootste verwoed„ heid gehandeld, verzeld met alle doelwitten of merk-

„ tee-

Inmisschen is de weigering van die gerequireerde Adsistentie geweest van dat smertelyk gevolg voor de Nederlandsche Compagnie, dat de voornoem-

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ teekenen van smaed en verachtinge, is de reden waerom ik hier met zyne Brittannische Majesteits Eskwader, om haer in hare ternederzittinge, Rechten en Privilegien te restabileren, om haer een ample satisfactie voor alle de verongelykingen en beschimpingen, die ze ontvangen hebben, zoo in hare Eigendommen, als in hare Personen, en om de vlek en smaed af te wasschen, die eenigermate alle Europesche Natien aengaet, in de behandeling van den Nawab aen de Engelschen, met inzicht en voornemen om ieder een recht en billykheid te doen, ben ik van my zelf overtuigd. Ik heb geen wederstand te vreezen, het zy heimelyk of open, van eenige Europesche Natien, wie het mogt zyn, voornamelyk van een, die zoo lang en zoo naeuw verbonden is, in zulke strikte Alliantien en Vriendschap. Van deze waerheid overtuigd zynde, heb ik gedagt onnoodig te zyn u te berichten myne Resolutie om den Oorlog aen den Nawab en zyne Onderdanen te voeren, was ik niet, voor myne aenkomst, verwittigd dat hy uwe hulpe gevraegt had, zoo wel met Schepen als Soldaten, om tegens de Onderdanen van den Koning, myn Meester, te ageren. Myn pligt aen den zelven verbinden my, om u kennis te geven dat, als u hem inwilligt den onderstand, dien hy komt te verzoeken, zal ik zulke daden aenmerken als eene opene gedeclareerde Oorlog, wanneer ik zoodanig ageren zal. Ik zoude uitermaten bedroefd zyn my zelven verpligt te vinden zulke vergelding aen de goede en beleefde diensten, die UEd., kortelings, aen myne arme en ongelukkige in benauwdheid zynde Landsluiden bewezen hebt, waer van ik zeer billyke en teedere gevoelens heb.

„ Ik heb de eer van te zyn,

„ MYN HEER,

„ *U Edele zeer onderdanige*

„ *Dienaer*

„ CHARLES WATSON".

„ *Aen boord van het Brittannische Schip Kent,*
„ *op Culpe, in de Rivier*
„ *Hougly, den 1. Dec.*
„ 1756."

's Gravenhage. Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

noemde Nawab, na dat hy, in de maend Juny 1756, alle de Etablissementen van de Engelsche Compagnie, in Bengale, en byzonder het Fort Calcatte, hadde overmeestert, van gemelden Direkteur en Raed heeft gevordert eene somma van twintig Lac Ropyen, of dertig Tonnen Gouds, tot eene boete, dat zy hem tegens de Engelschen niet hadden geadsisteert.

Deze eisch wierd, vervolgens, aengedrongen door zware bedreigingen dat, indien de voorsz. somme niet promtelyk wierd betaeld, hy niet alleen den Handel van de Compagnie zoude stuiten; maer dat hy ook hare Etablissementen en Onderhoorigen zoude behandelen op gelyke wyze, als hy die der Engelschen hadde gedaen.

Het bleef ook niet by die bloote bedreigingen; want, op den 26 der evengemelde maend, zond de Nawab eenige Troupen naer het Fort en de Logie van de Nederlandsche Compagnie, met ordre om de Vlaggestok van de Compagnie te doen afkappen, het Geschut weg te nemen, en haren Handel in het geheel te beletten; met dat verder gevolg, dat meergemelde Direkteur en Raed, ter ontwykinge van die Geweldenaryen, gedwongen zyn geweest aen den zelven op te brengen eene importante somme van meer dan acht Tonnen Gouds.

De Engelschen, by vervolg, het geluk hebbende gehad hunnen tegenspoed in Bengale te boven te komen, en weder te geraken in het bezit van hare Etablissementen, zoo flatteerden zich de Ministers van de Nederlandsche Compagnie dat zy, ten minsten door de intercessie van de Engelschen, om wier wille zy het hun aengedaen ongelyk hadden geleden, zouden kunnen recouvreren de afgeperste Gelden. Zy deeden, vervolgens, tot dat einde, de noodige instantien en vertoogen; maer alles was te vergeefs.

Korten tyd daerna ontstonden 'er Oneenigheden tusschen gemelden Nawab, Serray Uddoula, en een zyner Bevelhebberen, Jaffer Aly Khan, met welken laetstgemelden de Præsident en Raed van het Fort William hebben aengegaen een Contract of

of Conventie, waer by zy hebben belooft den voorsz. Jaffer Aly Khan met al hunne magt en vermogen behulpzaem te zullen zyn, om hem te doen verkrygen het Soubaschap of Gouvernement van de Provintien Bengale, Behaar en Orixa, en hem, wyders, op gelyke wyze, te zullen adsisteren tegens alle zyne Vyanden, mits dat, wanneer hy tot Nawab zoude zyn aengesteld, hy als dan ook zoude naerkomen de Artikelen, die hy by het gemelde Contract hadde belooft.

'S GRAVENHAGE. *Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.*

Het gevolg van die Oneenigheden, en van dat gesloten Contract, is, wyders, geweest, dat, het Leger van gemelden Serray Uddoula, door de Engelschen geslagen, en hy zelf ter dood gebragt zynde, de voornoemde Jaffer Aly Khan, in zyne plaetse, tot Nawab van gemelde Provintien is aengesteld.

Uit deze omwenteling van zaken schepten de Ministers van de Nederlandsche Compagnie eenige nieuwe hoop van verbeteringe, waer van zy des te grooter verwagting hadden, om dat, zoo wel de Admirael Watson, als de Kolonel Klive, by diverse Brieven, hen hadden verzekert dat die verandering in het Gouvernement van Bengale ook zoude strekken tot merkelyk voordeel van de Nederlandsche Compagnie. Doch men bevond, wel haest, hoe ydel die opgevatte hoop van verbeteringe was geweest.

Want deze nieuwaengestelde Nawab, wel verre van de vereischte reflexie te slaen op de billyke instantien van 's Compagnie's Ministers, tot restitutie van de voorsz afgeperste Gelden, en tot herstel van de geschonden Voorrechten, eischte, integendeel, van gemelden Directeur en Raed eene gelyke somma, als de voorsz Serray Uddoula van hun hadde afgedwongen; hy secludeerde tevens de Nederlandsche Compagnie van den Inzaem van Salpeter, en stond dien geheel en privativelyk af aen de Engelschen; hy belette, wyders, ook den verdederen Handel van de Compagnie; arresteerde de op- en afkomende Vaertuigen, die met 's Compagnie's Goederen waren beladen; hy benam 's Compagnie's

's Graavenhage.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

pagnie's Dienaren den Toevoer van alle Levensmiddelen, en dwong hun, door die en andere geweldenaryen meer, tot het opbrengen van ettelyke Tonnen Gouds, terwyl, niettemin, de Handel van de Compagnie allerwegen wierd gestremd.

De hooge Regering te Batavia, van dit alles geinformeerd zynde, en considererende dat meergemelde Directeur en Raed, met de geringe magt, die zy aen handen hadden, niet vermogens waren de Vexatien en Knevelaryen van de Moorsche Regenten tegens te gaen, oordeelden ten uitersten noodig te zyn de Ministers, aldaer, in staet te stellen om 's Compagnie's Bezittingen naer behooren te beschermen, en om te gelyk, met meer hope van succes, te kunnen aendringen op de restitutie van de afgeperste Gelden, en het herstel van de geschonden Voorrechten, om den Handel onbelemmerd te mogen dryven. Hier toe wierd de Gouverneur van Chormandel gelast om, wanneer de omstandigheden van zaken niet noodzakelyk mogten vereischen aldaer, by continuatie, aen te houden alle de Troupen, die met de gemelde Schepen waren aengebragt, hy als dan een gedeelte van dezelven zoude zenden naer Bengale; het gunt dan ook, door gemelden Gouverneur, eenigen tyd daer na, is gedaen.

Wy zouden, Hoog Mog. Heeren, hier kunnen byvoegen de gesteldheid der zaken in Suratte en elders, alwaer ook 's Compagnie's Voorrechten, door de Moorsche Regenten, in velerlei opzichten, wierden verkort en benadeeld; en die mede hebben uitgelevert één van de redenen, waerom de voorsz. Troupen zyn verzonden van Batavia. Dan, dewyl het, in dezen, daer op niet aenkomt, zullen wy, om de attentie van Uwe Hoog Mog., zoo min doenlyk, op te houden, daer van geen verder detail doen; vertrouwende hier voren te hebben aengetoont dat 'er geen schaduwe van bewys is, dat de gedane Toerusting zoude zyn gedestineerd geweest ten nadeele van de Etablissementen, of Onderdanen, van zyne Groot-Brittannische Majesteit; en dat, integendeel, ten overvloede, aen deze zyde, is bewezen dat de moti-

ven

ven en het oogmerk, in het afzenden dier Troupen, alleen is geweest om 's Compagnie's Bezittingen en hare Onderhoorigen, benevens derzelver Goederen, te beveiligen en te beschermen tegens het Geweld en de Vexatien, waer aen dezelven waren blootgesteld.

Waer mede wy, dienvolgende, ook verhopen, ten genoegen van Uwe Hoog Mog., te hebben beantwoort en wederlegt het eerste point van beklag, by de meergemelde Memorie gedaen.

Het *tweede point* van beklag, in die Memorie vervat, is „ dat de Bedienden van de Nederlandsche Compagnie, na dat de bovengemelde „ *Schepen in de Ganges* waren gekomen, zou- „ *den hebben* begonnen te plegen, zoo te Water, „ als te Land, vele Hostiliteiten tegens de On- „ derdanen van zyne Groot-Brittannische Maje- „ steit".

's GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden in Bengale gepleegd.

Maer om de ongegrondheid ook van deze Klagten dies te sterker te doen doorstralen, moeten wy afzonderlyk spreken van het gene te Land, en van het gene te Water, is voorgevallen.

Te Water, sustineert meergemelde Præsident en Raed, dat de Bedienden van de Nederlandsche Compagnie Aggresseurs zouden zyn geweest, doordien zy, op den 14 November 1759, hebben doen aenhouden eenige Vaertuigen van de Engelschen, waer van sommigen waren beladen met Ammunitie van Oorlog, die, vervolgens, uit die Vaertuigen is geligt en in bewaring gesteld.

Dit fait word door 's Compagnie's Dienaren erkend. Doch zy hebben vermeent, en, zoo wy vertrouwen, op onwrikbare gronden, dat het aenhouden van die Vaertuigen niet kan aengemerkt worden als een begin van de Hostiliteiten, die in Bengale zyn voorgevallen, nademael de Engelschen, lang bevorens, menigvuldige Hostiliteiten hadden gepleegt tegens de Onderhoorigen van de Nederlandsche Compagnie.

En, om hier van overtuigend te doen blyken, zyn wy genoodzaekt aen Uwe Hoog Mog. te doen

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

een Relaes van het gedrag, dat de Engelschen, met opzichte tot de Nederlandsche Compagnie, hebben gehouden, voor dat de gemelde Vaertuigen zyn aengehouden geweest.

En op dat wy, zoo veel doenlyk, mogen voorkomen allen twyfel over de waerheid of onwaerheid van de geallegueerde faiten, zullen wy, in dat Relaes, ons, voor het grootste gedeelte, bepalen tot het gene daer van voorkomt in de voorsz. Extract-Missive.

In die Missive erkent de Præsident en Raed, in Bengale: Dat, zoo haest het Schip Visvliet, met deszelfs aen boord hebbende Manschappen, in de maend Augustus, was gekomen in de Ganges, zy, quasi op verzoek van den Nawab, hadden geresolveert, met alle hunne magt en vermogen, zich te kanten tegens het opkomen van die Troupen in 's Compagnie's Fort en Logie. Dat zy, tot dat einde, met hun Geschut en Troupen hebben bezet de Moorsche Forten, voorby welken de Schepen genoodzaekt waren te passeren. Dat zy, op gelyke wyze, hebben bezet de Land-wegen, langs welken de Troupen moesten marcheren, om dus, zoo wel te Water, als te Land, het opkomen van ons Volk te beletten. Dat zy aen hunne Onderhoorigen ordre hebben gegeven om alle Vaertuigen van de Compagnie aen te houden en te visiteren. Dat die ordre ook dadelyk is ter uitvoer gebragt, en dat, dien conform, alle op-en afkomende Vaertuigen van de Nederlandsche Compagnie zyn aengehouden en gevisiteerd. Dat de Manschappen, welken in die Vaertuigen zyn gevonden, met geweld uit dezelven zyn geligt, en weder te rug naer beneden de Rivier zyn gebragt.

Men erkent ook, by de gedagte Missive, dat de Ministers van de Nederlandsche Oost-Indische Compagnie tegens die Violentien en Hostiliteiten hebben gedaen herhaelde instantien en protesten, en dat zy daer op hebben geantwoort, dat zy, als Principalen, bevoegd waren de Schepen te visiteren; en, als Geallieerden van den Nawab, verpligt waren hem te adsisteren, om het opkomen

van

van onze Troupen te beletten; en dat zy, NB. met al hunne magt en vermogen, het een en ander zouden blyven doen.

's Gravenhage.

Het blykt, wyders, al mede uit het voorsz. Extract, dat, wanneer in de maend October, daer aen, de overige Schepen Bleiswyk, Welgelegen, 't Huis ten Donk en het Scheepje de Waereld, met hunne ophebbende Manschappen, waren gekomen in de Rivier, het meergemelde Engelsche Ministerie heeft verdubbelt hare reeds bevorens genomen mesures. Dat zy alle de Plaetsen, langs welken de Manschappen konden opkomen, zoo te Water, als te Land, met Geschut en Volk hebben versterkt. Dat zy, by continuatie, hebben aangehouden en gevisiteert onze Vaertuigen, het Volk daer van geligt en gearresteert, en dat zy, op de herhaelde nadere instantien van 's Compagnie's Ministers, hebben gedeclareert, dat zy op gelyken voet zouden blyven voortgaen, en, dienvolgende, dat zy, met alle hunne magt en vermogen, zouden tegengaen en trachten te beletten het opkomen van ons Volk.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden in Bengale gepleegd.

De Directeur en Raed van de Nederlandsche Compagnie, meer en meer bevindende dat alle de Representatien en Protesten, die zy aen het Engelsche Ministerie hadden gedaen, over de gepleegde Violentien en Hostiliteiten, zoo min als hunne herhaelde Aenbiedingen, om de Verschillen, die tusschen de beide Natien waren ontstaen, in der minne te vereffenen, van eenig effect waren geweest, en dat gemelde Præsident en Raed, ongeacht de subsisterende Tractaten met zyne Groot-Brittannische Majesteit, geresolveerd bleven, met geweld, tegens te gaen het opkomen van ons Volk, arresteerden, vervolgens, op den 7 November, een nader en zeer ampel Protest, waer by, na ver oog van de Violentien en Hostiliteiten, die de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Compagnie tegens hen hadde gepleegt, en een breedvoerige beantwoording van de redenen, die gemelde Præsident en Raed, quasi tot justificatie van hun gedrag, hadden bygebragt, voornoemde Directeur

'S GRAVENHAGE.

Berichte van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

en Raed eindelyk hebben gedeclareert: „ Dat zy, „ door den nood geperst en tot het uiterste ge- „ bragt zynde, gebruik zouden maken van de „ middelen, die God, het recht en de natuur „ hun in handen hadden gegeven, om het geweld, „ hun aengedaen wordende, op gelyke wyze te- „ gens te gaen, ten einde, volgens hun pligt, 's „ Compagnie's Etablissementen, hare Onderhoori- „ gen en verkregen Voorrechten, naer uiterste „ vermogen, te kunnen beschermen; dat zy, dit „ doende, echter niet van meeninge waren te bre- „ ken de Verbonden, die met zyne Groot-Brit- „ nische Majesteit subsisteerden, of daer tegens „ iets offensive te doen of te ondernemen, op „ wat voor wyze zulks ook immers bedagt mogte „ worden; terwyl zy de hun aenbetrouwde magt al- „ leen zouden gebruiken, om af te weren de „ Violentien en Hostiliteiten, die door de aldaer „ gezeten Engelschen, op zoo eene gevoelige en „ verregaende wyze, wierden gepleegd tegens de „ Nederlandsche Compagnie; met verdere by- „ voeginge, dat zy tot dat uiterste niet waren „ gekomen, dan, na dat alle andere middelen, „ om gemelden Præsident en Raed tot billyke ge- „ voelens te brengen, vrugteloos waren geweest; „ doch dat zy, niettemin, als nog bereid waren „ de gerezen Oneenigheden op eene convenabe- „ le wyze in der minne te vereffenen".

Dit Protest aen het Engelsche Ministerie van van het Fort William gedaen, en te gelyk, in Copie, aen alle de aldaer gezeten vreemde Natien overgegeven zynde, zonder dat daer op eenige Voldoening van den kant der Engelschen wierd bekomen, besloot gemelde Directeur en Raed, eindelyk, op den 10 der gemelde maend, om de Engelschen te behandelen op gelyke wyze, als de Nederlanders door hun wierden behandeld, en, mitsdien, om ook de Engelsche Vaertuigen aen te houden, de daer in bevonden wordende Manschappen te rug te zenden, van waer zy waren gekomen; doch de Koopmanschappen vry en onbelemmerd te laten passeren.

En

En het is in gevolge van dat besluit, dat, op den 14 der gemelde maend, zyn aengehouden de Engelsche Vaertuigen, waer van hier voren is gemeld.

's GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

Wy hebben, Hoog Mog. Heeren, ons verpligt geacht dat Verhael van zaken aen uwe Hoog Mog. te doen, om dat het bloote voorstel van de faiten, daer in vermeld, uitlevert een onwedersprekelyk bewys, dat het aenhouden van de Engelsche Vaertuigen niet kan worden gezegd te zyn geweest het begin van de gepleegde Hostiliteiten, alzoo uit het bovengemelde blykt, dat voornoemde Præsident en Raed van het Fort William, volgens hunne eigen erkentenisse, reeds in de maend Augustus hadden besloten, met al hunne magt, tegens te gaen het opkomen van onze Manschappen; dat zy, te meermalen, aen 's Compagnie's Ministers hebben gedeclareert dat besluit naer uiterste vermogen te zullen uitvoeren; dat zy, met 'er daed, en byzonder lang voor den 14 November, by alle gelegenheid, hebben aengehouden en gevisiteert alle op- en afkomende Vaertuigen van de Nederlandsche Compagnie, en de daer in geweest zynde Manschappen hebben gedwongen weder te rug te keeren: en, overzulks, dat zy te voren, by herhael, hebben gepleegt die zelfde daed, welke zy, met opzichte tot de Bediendén van de Nederlandsche Compagnie, willen doen voorkomen als het begin der begane Hostiliteiten.

Wy vermeenen, mitsdien, ook hier mede te hebben betoogt, dat 's Compagnie's Dienaers niet kunnen worden gezegd, met het aenhouden dier Vaertuigen, te hebben gepleegt de eerste *Hostiliteiten*, en dat, integendeel, die daed, ten hunnen opzichte, niet anders kan worden aengemerkt, dan als een noodzakelyk en geoorlofd middel, om af te keeren het geweld, dat men hun met die Vaertuigen stond aen te doen.

Het was bekend, de Engelschen zelven hadden zulks te meermalen gedeclareert, dat zy alle

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

hunne Schepen, Vaertuigen en Booten zouden emplooijeren, om het verder opkomen van 's Compagnie's Schepen te beletten: en men was, boven dien, geinformeerd dat zy verscheide Vaertuigen hadden doen equiperen tot Branders, om, ware het mogelyk, 's Compagnie's Schepen te vernielen.

De voorzichtigheid vereischte, derhalven, aen te houden alle de Vaertuigen, die het opkomen van onze Schepen of Manschappen konden benadeelen, en het feitelyk gedrag van de Engelschen gaf daer toe aen de Bediende van de Nederlandsche Compagnie een onwedersprekelyk recht.

Geweld met geweld af te keeren, is een van de eerste en onbetwistbaerste regelen, die de natuur en het recht opgeven; en zoo die regel ooit op goede gronden heeft mogen worden achtervolgd, zoo is zulks geweest in de omstandigheden, waer in de Bedienden van de Nederlandsche Compagnie, ter dier tyd, door het gedrag der Engelschen waren gebragt. De Schepen hadden al eenige weken in den mond van de Rivier gelegen; het Volk wierd ziek, en konde, zonder levensgevaer, niet langer aen boord blyven; de passage voor dezelven was, zoo te Water, als te Land, door de Engelschen bezet en gestopt; 's Compagnie's Vaertuigen en Onderhoorigen wierden door hun aengehouden; alle de daer tegens gedane Vertoogen, Protesten en minnelyke Aenbiedingen waren zonder eenig effect; en het was onmogelyk die Manschappen te doen opkomen, zonder dezelven bloot te stellen aen het vuur, zoo van de Schepen, als van de Troupen, der Engelschen.

Daer bleef, derhalven, niets over, dan geweld met geweld af te keeren, en 's Compagnie's Dienaers waren, buiten allen tegenspraek, bevoegd, tot hunne bescherminge, te gebruiken die zelfde middelen, waer van de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Compagnie niet hadden geschroomt zich te bedienen, om offensive tegens

gens de Onderhoorigen van de Nederlandsche Compagnie te ageren.

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

Doch voor zoo verre, by de meergemelde Extract-Missive, op dit respect, onder anderen, ook word gezegd „ dat de Vlaggen van die aen„ gehouden Engelsche Vaertuigen waren afge„ rukt", zoo moeten wy, met reden, dat positief in twyfel trekken; eensdeels, om dat het raport van die gedane aenhouding uitdrukkelyk behelst, dat de Engelsche Vlaggen op die Vaertuigen zyn gelaten; speciael, om daer door te toonen, dat het oogmerk van derzelver aenhouden alleen was, om voor te komen het nadeelige gebruik, het gene van die Vaertuigen stond te worden gemaekt; en, anderdeels, om dat in de Brieven, waer by gemelde Præsident en Raed hebben geklaegt over de Aenhoudinge hunner Vaertuigen, niets word gemeld van het afrukken der Vlaggen. Indien, echter, dit mogte zyn gebeurd, dan moet zulks zyn gedaen in de eerste confusie, door het gemeene Volk en, in allen gevalle, tegens de ordre van den Directeur en Raed, die, overzulks, het zelve te recht hebben gedesavoueert by de Conventie, die zy, met gemelden Præsident en Raed van het Fort William, naderhand hebben aengegaen, en waer van in het vervolg breeder staet te worden gesproken.

Men urgeert, wyders, by gedachte Extract-Missive, ook daer op, „ dat eenige Ammunitie„ Goederen uit die Vaertuigen zyn geligt, en „ dat de Officiers in arrest zyn aengehouden ge„ weest". Het een en ander is waer. Maer het is mede waer, dat van alle die Goederen zyn gemaekt behoorlyke Inventarissen, en dat daer van aen de Scheeps-Overheden zyn afgegeven de vereischte Reciven, ten blyke dat die Ammunitie uit de aengehouden Vaertuigen was geligt, niet om zich dezelve toe te eigenen, maer alleen om te zorgen dat die niet wierde gebruikt ten nadeele van 's Compagnie's Schepen en Onderhoorigen. Een voorzorg, die niet alleen ge-

's GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

oorloofd was, maer die zelfs, zonder de uiterste dwaesheid, niet konde worden nagelaten.

Nopens het arresteren van eenige Officieren, welken aen boord van die Vaertuigen zyn geweest, vinden wy genoteerd, by het vorengemelde Raport, dat die Officiers, gevraegd zynde of in die Vaertuigen eenige Ammunitie-Goederen waren gescheept, zy zulks hadden ontkent; doch dat, by visitatie, het tegendeel bevonden zynde, die Officiers eenigen tyd zyn aengehouden, om dat men niet konde presumeren dat, indien zy waerlyk Engelsche Officiers waren geweest, zy dusdanige Ontkentenis ten kwader trouwe zouden hebben gedaen. En dit is ook geweest het antwoord, het welk de Secunde Vernet, by een Brief van den 21 November, heeft gegeven, op de Klagten van den Commanderenden Officier van de Engelsche Schepen, over de Aenhoudinge van die Officieren, met byvoeginge, dat, zoo heeft hem nader zoude zyn gebleken dat die aengehouden Personen waren de zelfde, die gemelde Commanderende Officier hadde gereclameert, hy dezelven aen hem zoude te rug zenden.

Maer indien al die Officiers, zonder wettige, ja zelfs zonder eenige, reden waren gehouden in arrest, zoo zoude zulks al mede maer zyn geweest eene allezins geoorloofde represaille van het gene de Engelschen bevorens hadden gedaen, als welken, blykens de *sub* N°. 2. geannexeerde Attestatien van den Equipagiemeester Zuidland en den Onderkoopman Trembley, in dato 4 October 1759, die twee Personen, nevens verscheide Officieren, hebben gehouden in arrest (*). En het onderderscheid tusschen die beide gevallen zoude alleen daer

(*) N°. 2. „ *Extract uit de Resolutien, genomen by* „ *den Directeur Adriaen Bisdom en den Raed, wegens de Nederlandsche Oost-Indische Compagnie in* „ *Bengale, te Hougly.*

„ *Donderdag den 4 October* 1759.

„ *Voor*

daer in kunnen bestaen, dat de Engelsche Officieren zeer wel en met alle fatsoen zyn getracteerd

op

's GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden in Bengale gepleegd.

„ *Voor den middag extraordinaire Vergadering,* „ *absent de Heer Directeur, door indispositie.*

„ *Gelezen zynde twee Sekretariale Verklaringen van den Equipagiemeester* Zuidland, *en den Onder-Koopman* Trembley, *vervattende de Insolentien en verregaende Mishandelingen, by hun Retour van Mayapour, en het passeren van het Moorsche Fort Tanna Makwa, door de aldaer geposteerd leggende Militairen van de Engelschen aengedaan; alles luidende:*

„ Huiden, den 4 October Anno 1759, compareerde voor my Martinus Koning, eerste gezworen Klerk der Bengaelsche Sekretarye, present de na te noemen Getuigen; de E. manhafte *Lucas Zuidland*, Kapitein ter Zee, Equipagie- en Baenmeester ten dezen Comtoire, welke, ter requisitie van den EE. Achtb. Heere Adriaen Bisdom, Directeur der Bengaelsche Directie, en tot voorstand der waerheid, verklaerde, gelyk doet by deze: Dat hy zich, [illegible]gst, *ex officio*, naer de Legplaets der Schepen begeven hebbende, in zyne terugreize van daer, of op den 29 der even afgeweken maend September, 's namiddags ten vyf uuren, aen de overzyde van de Moorsche Thanna (Wagtplaets) Makwa, by hem in de Bassora gekomen waren vyf Europeschen, in hunne Kami*zolen*, nevens vier Tellingas (Kust-Soldaten) of zoogenoemde Sipaeys, allen met Wapenen voorzien, welken gezegt hadden alles te moeten bezigtigen, wat hy in dat Vaertuig hadde. Dat de Comparant daer op de Luiken onder de Voor- en Achtertent doen openen en hen drie Kisten met Goud van de Compagnie, behoorlyk met Boeijen en Boeireeps voorzien en door hem van boord van het Schip Visvliet medegebragt, vertoont hebbende, en, vervolgens, een van de voorsz. Europeschen, op voorgeven dat 'er in het achterste Vertrek van de Bassora Maleyers waren, (gelyk de Comparant ook betuigde de waerheid te zyn, alzoo hy twee Kapiteinen, één Luitenant en vyf a zes van hunne Bedienden, mits derzelver ziekte, van voorsz. Bodem had medegebragt, om hen alhier wat te konnen ververschen) de

„ Sleu-

's GRAVENHAGE.

op 's Compagnie's Schepen; daer, integendeel, de gemelde Zuidland, Trembley en de verdere Officiers,

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

,, Sleutel van het gedagte Vertrek, waervan de Deur
,, inmiddels door die menschen, uit vreeze voor de
,, Tellingas, toegezet, en niet in slot getrokken was,
,, geëischt; doch de Comparant hem die geweigert,
,, en voorts, op het zeggen van hem, en zyne Makke-
,, ren, dat zy als dan de Deur zouden opbreken, ge-
,, antwoord hadde, dat zy zulks konden doen. Dat,
,, den Comparant daer op door een Onderofficier
,, het arrest, en tevens aengezegd zynde, ten dien ein-
,, de, aen de wal te moeten gaen, hy, onder toevoe-
,, ginge dat dezelve geenzins bevoegd was hem aen de
,, Wal te doen komen, verzogt hadde in de Bassora
,, te mogen blyven; te meer om dat, vorengemelde
,, Goud van de Compagnie onder zyne berusting zyn-
,, de, het zelve dus voor zyne verantwoording liep;
,, doch dat, zulks echter geen ingang by den gemelden
,, Onder-Officier en de zynen gevonden, en hy Com-
,, parant over zulks aengenomen hebbende zich aen de
,, Wal te zullen vervoegen ter plaetse, die hem zou-
,, de aengewezen worden, zy den zelven, daer op,
,, by den rechter arm genomen, en, tegens den rug
,, stootende, binnen het Fort, in een Soldaten Tent,
,, aen de wal gebragt hadden, welke rondom door zes
,, Europesche en acht Tellingasche Soldaten bezet wierd.
,, Dat de Comparant, vervolgens, den Sergeant ver-
,, zogt hadde om wat Papier, Pennen en Inkt van zy-
,, ne Bassora (waer uit zy midlerwyle de voorsz. Ma-
,, leyers, die allen ongewapend en van geen scherp
,, voorzien waren, benevens twee Snaphanen met zil-
,, ver Beslag, twee Pistolen, een Zak met Hagel, Ko-
,, gels en Vuursstenen, item een Kruidhoorn met Kruid,
,, hem Comparant toebehoorende, gehaelt hadden) te
,, mogen uiten brengen, ten einde een Brief aen den
,, Heer Engelschen Kolonel Klive, ter bekendmakinge
,, van zyn Arrest, te schryven, hem Comparant zulks
,, door den voorsz. Sergeant geweigerd was, met te
,, zeggen, dat het zelve wel voor hem zoude gedaen
,, worden, en het schryven aen een Arrestant niet ge-
,, permitteerd was. Dat de Comparant, wyders, twee
,, a driemalen verzogt had den Officier van hun Com-
,, mando

ficiers, op eene zeer onbetamenlyke wyze, door de Onderhoorigen van de Engelschen zyn mishandeld. 's GRAVENHAGE.

Maer

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ mando te mogen spreken; doch dezelve hem niet te
„ spraek hadde willen staen, en, daerenboven, de
„ Tellingas, wanneer hy Comparant iets zeide, hem
„ telkens, met het spannen van de Hanen hunner Snap-
„ hanen, en het aentasten der Bajonetten, gedreigt
„ hadden te willen doorschieten en doorsteken. Dat
„ hy Comparant, voorts, 's avonds ten acht uuren,
„ op de hem gedane aenzegging door den Sergeant,
„ van in zyne Bassora te kunnen gaen, door vier Eu-
„ ropesche en vier Tellingasche Soldaten in dat Vaer-
„ tuig gebragt, en, drie uuren daer na, tyding geko-
„ men wezende om te kunnen vertrekken, hy Compa-
„ rant, echter, om reden 's Compagnie's Goed in
„ hadde, en hem geweigerd wierde de Maleyers, wel-
„ ken hun Goud, Zilver en Kleederen door de Tel-
„ lingas ontnomen was, en hy, op zyn gedaen ver-
„ zoek, niet eens wat eeten mogte laten geven, we-
„ derom te hebben, zich gedeclareert hadde 's nachts
„ met zyn Bassora te zullen blyven leggen, zoo als
„ ook, onder de wagthoudinge der voorsz. vier Euro-
„ pesche en vier Tellingasche Soldaten, geschied was.
„ Dat de gedachte Maleyers, intusschen, den gantschen
„ nacht, zonder vergunninge van zoo lang in een
„ Tent te mogen blyven, op den modderigen grond,
„ onder den blooten hemel, hadden moeten doorbren-
„ gen, en 'er, 's anderendaegs, 's morgens ten zeven
„ uuren, ordre gekomen was om die Luiden, per
„ twee Vaertuigen, onder bewaringe van zes Tellin-
„ gas op ieder Vaertuig, naer beneden te zenden, en
„ hen twee kossen aen deze zyde der Legplaets van
„ het Schip Visvliet aen de wal te zetten. En, laet-
„ stelyk, dat de Comparant, dien zelfden morgen, na
„ dat hem eenelyk de voorsz. twee afgenomen Snap-
„ hanen, twee Pistolen, waer van de slagpan van de
„ een mankeerde, en de Zak met een weinig Hagel,
„ weder in de Bassora gebragt waren, in compagnie
„ van den Onder-Koopman Trembley, welke, insge-
„ lyks van beneden en kort na hem aldaer gekomen
„ was, afgestoken en naer Calcatte gevaren zynde,
„ om aen den Heer Engelschen Kolonel Klive, voor-
„ noemd,

'S GRAVENHAGE.

Maer hoedanig het ook mogte zyn gelegen geweest met het arresteren dier Officieren, het is in

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ noemd, over de voorsz. bittere ontmoetingen en
„ verregaende Hostiliteiten, in persoon, op het na-
„ drukkelykste, te doleren, en van zyn Ed. deswegens
„ de noodige satisfactie en reparatie van eer te verzoe-
„ ken; zulks echter, ten dien dage, alzoo het toen
„ Zondag, en die Heer naer Damdam vertrokken was,
„ niet gelukt hadde voor den daer op volgenden dag,
„ zynde Maendag, den eersten dezer, wanneer de
„ Comparant zyne Ed. het voorenstaende had bekend
„ gemaekt, door wien hy niet alleen zeer minlyk ont-
„ vangen, maer ook de vereischte voldoening, wegens
„ de geleden affronten en brutaliteiten beloofd gewor-
„ den was.

„ Hier mede eindigde de Comparant zyne gegeven
„ Verklaring, die hy betuigde de zuivere en oprechte
„ waerheid te behelzen, gevende, voor reden van
„ wetenschap, het daerby vermelde gezien, gehoort
„ en bygewoont, mitsgaders dienvolgende goede ken-
„ nisse van het door hem gedeposeerde te hebben, en
„ dierhalven volkomen bereid te zyn het zelve, des
„ gerequireerd wordende, ten allen tyde, met solem-
„ nelen Eede te bevestigen.

„ Aldus gedaen en verklaerd, te Houghly, in Ben-
„ gale, ten dage voorsz, ter presentie van Frederik
„ Brengman en Christoffel Meydemans, Klerken dezer
„ Sekretarye, als Getuigen, die de Minute dezes, ne-
„ vens den Comparant en my eersten gezworen Klerk,
„ hebben onderteekent.

„ 't Welk getuigt

„ MARTINUS KONING, *eerste gezworen Klerk.*

„ Heden, den 4 October Anno 1759, compareerde
„ voor my Jacob Eilbracht, gezworen Klerk der Ben-
„ gaelsche Sekretarye, present de na te noemen Ge-
„ tuigen, *Jean Jacques Battiste Trembley*, Onder-Koop-
„ man in dienst der E. Compagnie, alhier, welke, ter
„ requisitie van den E E. Achtb. Heere Adriaen Bis-
„ dom, Directeur dezer importante Directie, en tot
„ voorstand der waerheid, verklaerde, dat hy, den 29
„ passato, by zyn retour van de Rheede Mayapour,
„ (werwaert hy van 's Compagnie's wegen in Commissie

„ was

in confesso, dat de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Compagnie, lang voor den 14 November 's GRAVENHAGE.

„ was geweest) voor het Moorsche Fort Makwa aengehouden was geworden, en, niettegenstaende zich hadde bekend gemaekt, met geweld en op eene schandelyke wyze, van zyn Bassora afgehaeld, benevens twee Maleische Officiers en hunne Dienaers, die zich by hem hadden bevonden, en dat wel door twee Europeschen, enkel gekleed in witte Kamizolen en ongewapend, doch verzeld door een party gewapende inlandsche Soldaten of zoogenoemde Sipays, met bedreiginge van hem Comparant kwalyk te zullen handelen, indien hy den minsten tegenstand deed. Dat, zulks alles in presentie en door commando van een Europeesch geschied was, die wel een Sabel in zyn hand, maer anders geen blyken had van een wagthebbenden Officier, en welke hem Comparant, op zyn verzoek om te mogen weten waerom hy aengehouden wierd, ten antwoord gaf, dat zulks geschiedde door ordre van den Kolonel Klive. Dat de Comparant hun daerop gerepliceert had, dat hy daer aen niet twyfelde, maer nochtans vermeende niet verder, dan in zyn Bassora, arrestabel te wezen, alzoo hy niet wiste dat 'er Oorlog was tusschen de twee Natien; maer dat, des onverminderd, hem door gedachten Europeesch niet dan brutale dreigementen en impertinentien toegevoegd wierden. Dat hy Comparant, voorts, gezegt had zich op zoodanige plaets te willen vervoegen, als men het noodzakelyk oordeelen zoude, zonder dat het noodig was hem Comparant met den Degen te dreigen, en zyne Sipays te ordonneren van met de Bajonetten op de Snaphanen op hem aen te leggen, en anderen te bevelen om hun Zydgeweer tegens hem te trekken; want dat men diergelyke behandelingen aen geene Schelmen en Gauwdieven doen zoude. Dat de Sipays en eenige Artilleristen, denkende dat hy Comparant wapenen by zich had, hem op eene schandelyke wyze hadden betast, niettegenstaende zy hem, wanneer hy gearresteerd wierd, niet eens den tyd gelaten hadden van zich ordentelyk te kleeden, maer hem enkel in het hemd naer de wal gesleept. Dat hy Comparant, in het gaen naer de wal, zich onder-„ wegs

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

'S GRAVENHAGE.

vember, hebben aengehouden verscheide Vaertuigen van de Nederlandsche Compagnie, en hare Of-

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegt.

„ wegs omkeerende, gezien had dat zyne Slaven op eene barbaersche wyze door den modder gesleept en als beesten behandeld wierden, en dat één van dezelven eene groote kwantiteit bloed kwyt raekte door een houw aen het Hoofd, welke hem door den zoogenoemden Commandant toegebragt, en, 's anderendaegs, door een van de Calcatsche Raedsleden, Mr. Bekker, en eenen Kapitein, Gowind, mitsgaders nog eenige andere Heeren, bezigtigd was geworden. Dat hy, by zyne aenkomst in het Fort Makwa, eenige Maleische Officieren, met hunne Dienaren, waer onder ook twee, die met geweld uit zyne Bassora waren gehaeld, zich bevonden, onder den blooten hemel bad zien zitten, en hoedanig zy ook den geheelen nacht hadden moeten doorbrengen, en wel twee uuren lang aen handen en beenen gebonden blyven. Dat hy zich, met groote moeite, naer der Soldaten Tenten vervoegt, en in dezelven den Equipagiemeester en Lid van den politiken Raed, alhier, Lucas Jurriaensz. Zuidland, met wien hy Comparant van Mayapour was vertrokken, had gevonden, en welke, even als hy Comparant, zonder dat 'er eenige consideratie voor zyne Jaren en karakter gebruikt wierd, met geweld opgebragt was geworden. Dat des Comparants verzoek om zynen Rok en Hoed, mitsgaders die van gedachten Heer Zuidland, te mogen laten halen, vrugteloos geweest, ja zelfs dat hen ook niet gepermitteerd was geworden om een dronk Wyn en Water uit hunne Bassoras te laten brengen; maer dat zy, twee uuren daer na, met een sterk escorte, naer hunne Vaertuigen gezonden, en door het zelve op nieuw insolent, zoo in woorden als daden, bejegend waren; mitsgaders dat het gedachte Escorte, den geheelen nacht, de wagt by hen had gehouden, niettegenstaende de Kolonel, om elf uuren 's avonds, had laten weten om hen in vryheid te stellen, volgens het eigen gezegde van den Sergeant. Dat hy Comparant, by zyne terugkomst in de Bassora, zyn Goud-Zakhorologie, dat naest zyn Snaphaen had gehangen; gemist hadde, item nog een Krits, die onder zyn Hoofdkussen gelegen had,

„ heb-

Officieren, met derzelver Onderhoorigen, hebben gearresteert.

En

's GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

" hebbende dus niets anders behouden, dan den Snaphaen. Dat, 's anderendaegs, wanneer zy vertrekken zouden, de gearresteerde Maleijers in twee Orlakken met een Guarde Sipays waren afgezonden, met bevel om hen twee kos van het Schip Visvliet af aen land te zetten, en dezelve Handen en Beenen vast te binden, zoo ze eenige sporreling mogten maken. Dat hy Comparant, met groote moeite, voor die menschen eenige geringe Levensmiddelen had bekomen, aengezien zy daegs bevorens niets gekregen hadden, niettegenstaende hy Comparant om kost voor hen verzogt hadde. Voorts dat de Equipagiemeester Zuidland zelfs belet was geworden om over die menschen maer boord te mogen schryven. En, laetstelyk, dat door dit geval de meeste Bedienden van hunne Kleedjes en andere benoodigdheden door de Sipays waren beroofd geworden, en dat die van den Comparant daer de meeste schade aen geleden hadden.

" Al het welke de Comparant, van woorde tot woorde voorgelezen zynde, verklaerde hy het zelve de waerachtige waerheid te behelzen, bereid zynde om het gedeposeerde, des noods, ten allen tyde, met solemnelen eede te bevestigen. Aldus gedaen en verklaerd, te Hougly, in Bengale, ten dage voorsz., ter presentie van Frederik Breugman en Abraham Roghe, Klerken, als Getuigen. De Minute dezes is behoorlyk geteekend.

" *Quod attestor*

" JACOB EILBRACHT, *gezworen Klerk*.

" *Zoo is, nademael diergelyke schendige gedoenten te verre gaen, om zich daer aen niet ten hoogsten te laten gelegen leggen, verslaen daer over aen den Heer Gouverneur en Raed te Calcatta, in ernstige termen, te doleren, en te verzoeken ons en de beledigden zoodanige Satisfactie te bezorgen, als het gewigt der zake en de billykheid zal komen te vereischen, mitsgaders om aen hunne Wagten de noodige ordre te stellen, ter voorkominge van meer diergelyke Insultes.*"

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

En dit is allezins voldoende, ten betooge dat het gene 's Compagnie's Dienaers, op den voorsz. 14 November, hebben gedaen, met geen schyn van reden kan worden gezegd te zyn geweest een begin van Hostiliteiten, en, gevolgelyk, dat de gemelde Bedienden niet zyn geweest de Aggresseurs te Water.

Wy gaen, vervolgens, over om te onderzoeken wat 'er te Lande is voorgevallen; en wy houden ons verzekerd te zullen aentoonen, dat de Bedienden van de Nederlandsche Compagnie, zoo min te Land, als te Water, de eerste Hostiliteiten hebben gepleegt.

Het eerste geval, het geen, volgens de gemelde Extract Missive, te Land zoude hebben geëxsteert, is: „ Dat de Onderhoorigen van de Nederlandsche „ Compagnie zouden hebben verbrand de Huizen „ en Goederen van de Onderhoorigen van de En„ gelsche Compagnie te Voltha en te Rajapoer, „ en de Engelsche Vlaggen aldaer zouden hebben „ afgehaelt." Dan wy kunnen, ter goeder trouwe, verklaren, dat wy van dat voorval geen het minste gewag hebben gevonden, noch by de Raporten of Brieven van de Ministers, noch ook by de Brieven, die door de Engelsche Bedienden zyn geschreven, en by welke laetsten wy, echter, wel mogen onderstellen dat het voorsz. geval, als een voorwerp van Klagten, zoude zyn aengehaeld, indien het zelve waerlyk hadde geëxsteert.

Het komt ons zelfs onwaerschynlyk voor, dat de Bedienden van de Nederlandsche Compagnie, zonder wettige reden of provocatie, dusdanige Violentien zouden hebben gepleegt tegens luiden, wier hulp en adsistentie zy veeleer noodig hadden; en wy mogen, met verzekeringe, zeggen dat die Bedienden, gedurende de onstane Onlusten met de Engelschen, te veel blyken hebben gegeven hoe zeer zy afkeerig waren van alle Violentien, om hun te kunnen verdenken van zoo een strafwaerdig gedrag.

By meergemelde Extract Missive word, wyders, gezegd, dat, op den 24 November, de Kolonel For-

Forde, met zyne onderhebbende Manschappen, door de Nederlanders zoude zyn geattaqueerd geweest in de Fransche Tuinen, by Chandernagoor; en dit word, vervolgens, ook bygebragt als een tweede geval, waer in de Nederlanders Aggresseurs zouden zyn geweest.

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

Doch de ongegrondheid van dit voorgeven straelt zoodanig door, dat het genoegzaem onnoodig is het zelve te wederleggen. Want als men reflecteert dat de Engelschen voorgenomen hadden, met alle hunne magt, te beletten het verder opkomen van het Volk, het welk met de Schepen was aengebragt; en men, wyders, naergaet het geen voornoemde Præsident en Raed zelve erkennen te hebben gedaen ter executie van dat voornemen, zal een ieder, die daer van word geinformeerd, moeten toestemmen dat, op dien 24 November, de Engelschen zyn geweest de Aggresseurs. Want by de meergemelde Extract Missive word gezegd, dat de Kolonel Forde, met zyne onderhoorige Manschappen, was gezonden om te bezetten de Wegen, langs welken het gemelde Volk moest opkomen, en wel, voornamelyk, om te beletten dat het Guarnisoen van 's Compagnie's Fort te Chinsura zich by die opkomende Manschap kwam te voegen; dat die Kolonel Forde reeds, op den 18 bevorens, had geoccupeert het Dorp Bernagoor, het gene, by gedagte Extract Missive, word gezegd te zyn geweest „ het eerst, dat men tegens „ de Hollanders ondernam"; dat gemelde Kolonel, met zyne Troupen en vier stukken Kanon, aldaer, de Rivier gepasseerd zynde, was voortgemarcheerd naer Chandernagoor, niet alleen om 's Compagnie's Dorp Chinsura in allarm te brengen; maer ook om te kunnen onderscheppen de Hollandsche Troupen, indien dezelven den opmarsch over Land mogten ondernemen; en, eindelyk, dat dezelve Kolonel, op den voorsz. 24 November, zich op marsch hadde begeven van de Fransche Tuinen naer den Noord, met voornemen enz. enz. En of wel, by dat Extract, is uitgelaten waer in dat voornemen heeft bestaen (waer van

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

de reden ligtelyk is op te maken) zoo kan toch, uit het gene was voorafgegaen, met genoegzame zekerheid, worden vastgesteld, dat gemelde Kolonel Forde, zoo dra hy ter bovengemelde plaetse had ontmoet het Detachement, het welk onder de ordres van den Lieutenant van Stade was afgezonden ter ontmoetinge van de verwagt wordende Troupen, en eeniglyk bestond in éénhonderdendertien Europesen en tweehonderdenzeventig Inlanders, hy niet zal hebben verzuimt het zelve te attaqueren; te meer, naerdien zyn onderhebbend Corps, volgens ingekomen raporten, sterk was driehonderd Europesen en tweeduizend vyfhonderd Inlanders; en dat, bovendien, gemelde Lieutenant van Stade speciael was gelast om, indien hy met de verwagt wordende Troupen niet konde conjugeren, als dan weder naer Chinsura te rug te wyken, en, in allen gevalle, alleen defensief te ageren.

Maer, behalven deze waerschynlykheid, die een genoegzaem bewys uitlevert, dat de Engelschen, in dat geval, de Aggresseurs zyn geweest, zoo consteert, bovendien, uit het Raport van gemelden Lieutenant van Stade, dat, wanneer hy, op den meergemelden dag, de Engelsche Troupen hadde ontmoet, dezelven hem terstond hebben geattaqueert.

Wy zouden, Hoog Mog. Heeren, hier by kunnen voegen meer andere bewyzen, ten betooge dat de Hostiliteiten te Lande niet zyn begonnen door de Bedienden van de Nederlandsche Compagnie. Dan wy oordeelen dat zulks, ten eenemale, overtollig zoude zyn, geconsidereerd dat meergemelde Præsident en Raed van het Fort William, door hun gehouden gedrag, genoegzaem hebben erkent dat 's Compagnie's Dienaers niet zyn geweest de Aggresseurs te Lande. Want, niettegenstaende de Gouverneur Klive, op de ontfangen tyding dat de hier voren gemelde Engelsche Vaertuigen, door de Hollandsche Schepen, waren aengehouden, aen den Nawab had gedeclareert dat, vermits de Hollanders nu direct tegens de Engelschen den Oorlog hadden begonnen, hy Nawab de gerezen twist

moest

moest aenmerken, als rakende de Hollanders en de Engelschen alleen, en dat, mitsdien, in gevolge van dat declaratoir, al het gene daer na is voorgevallen, zoo wel te Land, als in de Rivier, moest worden geconsidereerd de Engelschen direct en alleen te raken, zoo heeft, nochtans, gemelde Gouverneur, als mede de Raed van het Fort William, by de hier voren gemelde Conventie met den Directeur en Raed te Hougly, naderhand gedeclareert, dat zy de Hollandsche Officiers en Troupen, die door hen krygsgevangen waren gemaekt, niet considereerden als hunne gevangenen, maer als die van den Nawab, en zy, derhalven, bereid waren dezelven vry te laten, zoo haest de Directeur en Raed van de Nederlandsche Compagnie zich zoude hebben verstaen met gemelden Nawab; daer, integendeel, met opzichte tot de genomen Schepen, gemelde Præsident en Raed hebben gesustineert en staende gehouden dat die Schepen, als, pretenselyk, te recht door hun genomen, ook alleen door hun konden worden gerelascheerd, en zulks op fundament, dat de Onderhoorigen van de Nederlandsche Compagnie zouden hebben gepleegt de eerste Hostiliteiten te Water. Tot een overtuigend bewys, zoo wy vertrouwen, dat gemelde Gouverneur en Raed hebben gemaekt een merkelyk onderscheid tusschen het gene te Land, en tusschen het gene op de Rivier, was voorgevallen, en dat zy wel hebben getracht de Bedienden van de Nederlandsche Compagnie te doen voorkomen als de Aggresseurs te Water; doch dat zy, met opzichte tot de gepleegde Hostiliteiten te Land, zulks zelfs niet hebben darven voorwenden, alzoo niet te twyfelen is, of, ingeval de voornoemde Bedienden, met eenigen schyn van waerheid, hadden kunnen worden beschuldigd te zyn geweest de Aggresseurs te Land, gemelde Præsident en Raed, by het aengaen van de voornoemde Conventie, ook daer van zouden hebben gemaekt dat zelfde gebruik, als zy, met betrekking tot het voorgevallene op de Rivier, van die pretense Aggressie hebben

's GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden in Bengale gepleegd.

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

ben gedaen, hoe ongegrond en onwaer hun voorgeven ook is geweest.

Wy vertrouwen, mitsdien, ook, dat wy hier mede, ten genoegen van Uwe Hoog Mog., hebben bewezen dat de Bedienden van de Nederlandsche Compagnie, zoo min te Land, als te Water, hebben gepleegt de eerste Hostiliteiten. En, overzulks, volkomen hebbende wederlegt de twee hoofdzaken, die by gedachte Memorie, ten laste van 's Compagnie's Dienaren, worden voortgebragt, zoo blyft, tot verdere beantwoordinge van de gemelde Memorie, nog alleen over, kortelyk, te spreken van het oogmerk, het welk voornoemde Dienaers zouden hebben gehad in het plegen van die pretense Hostiliteiten, en waer mede zy gezegd worden niet minder te hebben bedoelt, dan de totale ruïne van de Etablissementen van zyne Groot-Brittannische Majesteit, in Bengale.

Maer, behalven dat hier voren reeds is aengetoond dat de meergemelde Schepen en Troupen van Batavia zyn verzonden, alleen om de Etablissementen van de Nederlandsche Compagnie, hare Onderhoorigen en verkregen Voorrechten te beschermen tegens alle geweld; en wy, derhalven, ons met gerustheid zouden kunnen refereren tot het gene, met betrekkinge tot dat pretense oogmerk, aldaer is gezegd, zoo moeten wy, niettemin, tot verdere destructie van die onrechtmatige en (om geene harder termen te gebruiken) ongegronde suggestie, alhier vragen, gelyk wy vermeenen met alle billykheid te mogen doen, wat schyn, wy zeggen niet wat bewys, 'er is, dat de hooge Regering te Batavia, of 's Compagnie's Dienaers, in Bengale, zouden hebben geformeert, men zwyge getracht uit te voeren, zoo verregaende en strafbare desseinen of projecten, als hun in dezen worden te laste gelegd? Want zelfs ondersteld zynde, schoon het tegendeel hier voren reeds is bewezen, dat die Troupen waren gedestineerd geweest alleen en direct naer Bengale, en dat, dezelven aldaer aengebragt zynde, waren gekomen

in

in 's Compagnie's Forten en Plaetsen, zoo konde, echter, daer uit, met geen schyn van waerheid, worden geinfereerd dat die Troupen derwaert waren gezonden om offensief te ageren tegens de Onderdanen van zyne Groot-Brittannische Majesteit, of ietwes ten nadeele van hoogstdeszelfs Etablissementen te ondernemen.

's GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

De Nederlandsche Maetschappy heeft, in Bengale, verscheide Komtoiren, die verre van den anderen zyn gelegen; zy dryft aldaer eenen wyduitgestrekten Koophandel; en de Beveiliging van het een en ander vereischte noodzakelyk eene versterking van de Magt, die de Compagnie aldaer gewoonlyk heeft. De Regering te Batavia vermogt, dienvolgende, niet alleen, maer was verpligt, daer in te voorzien; en de Afzending van eenige Troupen was alleen eene noodzakelyke Voorzorg tot Zelf-Verdeedigingе, die immers aen een ieder vrystaet. De Præsident en Raed van het Fort William hadden, mitsdien, geen de minste reden, om, uit de komst van die Troupen in Bengale, op te vatten eenige argwaen of bedugting dat die tegens hen zouden worden geëmplooieerd. De Regering te Batavia, noch 's Compagnie's Bedienden in Bengale, hadden ooit aenleiding gegeven om hen te verdenken dat zy voornemens waren eenige Vyandlykheden te plegen tegens de Etablissementen of Onderdanen van zyne Groot-Brittannische Majesteit. De Schepen en Onderdanen van zyne Majesteit, zoo wel als de Schepen van de Engelsche Oost-Indische Compagnie, en hare Onderhoorigen, hadden, ten allen tyde, gevonden, en vinden als nog, te Batavia, en op alle andere Komtoiren van de Nederlandsche Compagnie, alle gerief en hulp, die zy met eenige reden kunnen verlangen. In het byzonder hadden 's Compagnie's Dienaers, in Bengale, door hunne gedane weigeringe om den Nawab te assisteren, gegeven een overtuigend bewys, dat zy de Onderdanen van zyne Majesteit niet wilden benadeelen, noch ietwes doen, het gunt konde

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. C. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

strekken tot prejuditie, of tot verbrekinge van de Tractaten van Vrede en Vriendschap, die tusschen hoogstgemelde zyne Majesteit en dezen Staet subsisteren.

Want hadden, of de hooge Regering te Batavia, of 's Compagnie's Dienaers in Bengale, eenig ander oogmerk gehad, zy zouden, ongetwyfeld, niet hebben laten voorbyslippen de gunstige gelegenheid, die, tot het uitvoeren van dit oogmerk, zich als van zelf aenbood, toen de Nawab Serray Uddoula, in 1756, onder zware en herhaelde bedreigingen, hen wilde noodzaken hem te adsisteren tegens de Engelschen.

Een ieder, in Bengale, wist dat gemelde Nawab, door zyne driften vervoerd, naer geene reden wilde hooren. De Kolonel Klive zegt, by zyn Brief aen den Directeur en Raed, te Hougly, in dato den 7 July 1757, „ dat gemelde „ Nawab was geweest een Tiran, onder wiens „ verdrukkingen het geheele Land zuchtte, en „ wiens val een zegen voor alle Inwoneren was". Het was, derhalven, ligt te voorzien, gelyk in het vervolg tot groot nadeel van de Compagnie ook is gebleken, dat die hoogmoedige en toomelooze Dwingeland, ten uitersten, zoude zyn vergramd over die gedane weigering. De Directeur en Raed van de Nederlandsche Compagnie hadden, overzulks, alles kwaeds van hem te verwagten; en zy waren wegens de geringe magt, die zy aen handen hadden, niet in staet om, met hope van succes, hem eenigen wederstand te bieden; zy hadden, dienvolgende, tot hunne verantwoordinge in het geven van Adsistentie tegens de Engelschen, met veel reden zich kunnen beroepen op de groote overmagt en dwingelandy van den voornoemden Serray Uddoula, die hun genoodzaekt had aen zyne begeerten te voldoen.

Maer, ongeacht de herhaelde bedreigingen van den Nawab; het oogschynlyk gevaer, waer aen de Etablissementen van de Compagnie, als

ook

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden in Bengale gepleegd.

ook de Personen en Goederen van hare Onderhoorigen, waren blootgesteld; en de redenen, die gemelde Directeur en Raed konden geven, waerom zy dat gevaer waren ontweken, hebben dezen, echter, niet alleen aan den Nawab, altoos geweigert de Adsistentie, die hy van hun had gevordert tegens de Engelschen, maer zy hebben, bovendien, aen deze laestgemelden, toen die wierden verdrukt, bewezen alle hulp en bystand, die van getrouwe Vrienden en Bondgenooten konde worden verwagt, naer den toestand, waar in zy zelf, ter dier tyd, waren. En het getuigenis van den Admirael Watson, op dit respect, zal, ten allen tyde, moeten strekken tot een onuitwisselyk verwyt aen de Engelsche Bedienden, in Bengale, van de Ondankbaerheid, waer mede zy die genoten diensten hebben vergolden.

Is 'er dan geen schaduw van bewys, dat de Regering te Batavia, of 's Compagnie's Dienaers in Bengale, voornemens zyn geweest eenige Hostiliteiten te plegen tegens de Etablissementen en Onderdanen van zyne Groot-Brittannische Majesteit; en hebben, ter contrarie, de eene, zoo wel als de andere, dadelyke blyken gegeven van hunne geneigdheid en bereidwilligheid, om de Onderdanen van zyne Groot-Brittannische Majesteit, by alle gelegenheid, behulpzaem te zyn. Op wat grond kunnen dan 's Compagnie's Dienaers, zonder henlieden de alleruiterste injustitie te doen, verdacht worden gehouden, dat zy, met het afzenden en emplooijeren van die Troupen, zouden hebben bedoelt de Ruïne van de Etablissementen van hoogstgedagte zyne Majesteit in Bengale? Losse Gerugten en ongegronde Suspicien kunnen, immers, geen voldoende bewys uitleveren tot justificatie van beschuldigingen, die wy, met gegronde redenen, mogen zeggen te zyn ontbloot zelfs van allen schyn van waerheid, en die door de Bedienden van de Engelsche Compagnie, in Bengale, alleen schynen uitgedagt te zyn, om, ware het mogelyk, eenigzins te verschoonen de

'S GRAVENHAGE.

Hostiliteiten, die zy hebben gepleegt tegens de Onderdanen van Uwe Hoog Mog., en de Verongelykingen, die zy de Nederlandsche Compagnie, en hare Onderhoorigen, hebben aengedaen.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden in Bengalen gepleegt.

Wy zullen, Hoog Mog. Heeren, derhalven, ook niet langer aendringen op de wederlegging van beschuldigingen, die van zelf vervallen. En, vervolgens, hier mede voor geheel afgehandeld houdende de Memorie van den Heer Yorke, zullen wy overgaen tot de Klagten, die wy genoodzaekt zyn aen Uwe Hoog Mog. te doen, over de Hostiliteiten en Verongelykingen van de Bedienden der Engelsche Oost-Indische Compagnie, ten einde, onder de magtige protectie van Uwe Hoog Mog., en door hoogst derzelver krachtdadig appui, te erlangen, van zyne Groot-Brittannische Majesteit, het redres en de vergoeding van de Bezwaernissen, die wy als nu de vryheid zullen nemen nader aen Uwe Hoog Mog. voor te dragen, en die bestaen in de navolgende pointen.

Eerstelyk, dat de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Compagnie in Bengale, na het plegen van veelvuldige Violentien, zonder eenige reden of provocatie, eindelyk, zyn overgegaen tot openbare Hostiliteiten, in zoo verre, dat zy niet hebben geschroomt, met geweld, aan te tasten en te overweldigen de Schepen van de Nederlandsche Oost-Indische Compagnie, en derzelver Onderhoorigen als gedeclareerde Vyanden te behandelen.

In de *tweede plaetse*, dat voornoemde Bedienden den Handel van de Nederlandsche Oost-Indische Compagnie grootelyks hebben verongelykt en benadeelt.

Ten derden en laetstelyk, dat, door de Violentien en onwettige Behandelingen van bovengemelde Bedienden en andere Onderdanen van zyne Groot-Brittannische Majesteit, aen verscheide Onderhoorigen van de Nederlandsche Compagnie zyn toegebragt zeer importante Schaden en Nadeelen.

Alle

Alle welke pointen wy, in het vervolg dezes, 's Gravenhage nader zullen betoogen. En belangende, mitsdien, in *de eerste plaetse*, de Violentien en Hostiliteinen van de Engelsche Bedienden in Bengale, zullen wy, tot justificatie van de Klagten, welken wy daer over doen, maer behoeven voor te dragen het gunt aldaer is voorgevallen, nademael een bloot verhael van het gepasseerde in Bengale alleen genoeg zal zyn tot betoog van die gepleegde Violentien en Hostiliteiten. En om ook, ten dezen opzichte, zoo veel mogelyk, voor te komen alle bedenkelykheid, die zoude kunnen gemaekt worden over de positiven, waer uit dat verhael moet bestaen, zullen wy, voor het meerdere gedeelte, geene andere feiten allegueren, dan de zoodanigen, die by de meergemelde Extract-Missive worden geposeerd, en, derhalven, tot een onwedersprekelyk bewys ten onzen voordeele moeten strekken.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

Uwe Hoog Mog. gelieven, vervolgens, zich te herinneren het gene hier voren is bygebragt uit de meergemelde Missive, zoo wegens het besluit, het welk de Præsident en Raed van het Fort William hebben genomen, om met geweld te beletten het opkomen van de Troupen, die met de Schepen van de Nederlandsche Compagnie waren aengebragt in Bengale.

Als mede, met relatie tot de Violente Middelen, die zy hebben in het werk gestelt om dat besluit te kunnen executeren; en, speciael, hunne bekentenis, dat zy met geweld hebben aengehouden en gevisiteert alle de Vaertuigen van de Nederlandsche Compagnie, die de Rivier op en af wilden; dat zy de Bedienden van de Compagnie, die in eenigen van die Vaertuigen zyn geweest, hebben gehouden in arrest, en de Militairen gedwongen weder te keeren naer de beneden leggende Schepen; doch nopens welke laetste omstandigheden wy, by die bekentenis van gemelden Præsident en Raed, alhier moeten voegen:

Dat, blykens de voorsz. hier nevens gevoegde

's GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden in Bengale gepleegd.

de Copie-Verklaring sub N°. 2 (*), de Equipagiemeester Zuidland en Onder-Koopman Trembley, die als Gecommitteerden naer de beneden leggende Schepen waren afgezonden, ter afhael van eenige Gelden en Goederen, op hunne terugkomst van daer, door den Commanderenden Officier van de Engelsche Bezetting, in het Moorsche Fort Makwa, zyn aengehouden, met geweld aen Land gesleept en op eene onbetamenlyke wyze, met rukken en stooten, in slegte Soldaten Tenten in arrest gehouden; dat de weinige Maleische Officiers, die, wegens ziekte, genoodzackt waren geweest te gaen van boord der Schepen, met hunne Bedienden, nevens die van de gemelde Gecommitteerden, aen handen en voeten zyn gesloten, en alzoo den geheelen nacht onder den blooten hemel hebben moeten doorbrengen; dat voornoemde Commanderende Officier aen de gemelde Gecommitteerden naeuwlyks heeft willen toelaten eenig Voedzel aen die Luiden te verzorgen; en dat, vervolgens, gemelde Officiers en hunne Bedienden, onder een sterk Escorte, weder naer beneden zyn gezonden, met order aan dat Escorte, om dezelven twee mylen boven de Schepen aen Land te zetten, zoo als ook is gedaen, en waer door die menschen in groot levensgevaer zyn gesteld geweest.

Meergemelde Præsident en Raed van het Fort William bekennen, al verder, by gedachte Missive, dat, de Directeur en Raed van de Nederlandsche Compagnie, over die Verongelykingen en Violentien, geklaegt en dieswegens geprotesteert hebbende, zy daer aen niet hebben gedefereert; maer aen dezelven ten antwoord gegeven, dat zy zouden blyven voortgaen op den zelfden voet, als zy tot dien tyd toe hadden gedaen.

Het is, vervolgens, by die eerste Hostile Bedryven niet gebleven. Want uit de meergemelde Extract-Missive, en hier nevens gevoegde Bescheiden, *sub* Num. 3, blykt, dat, op den 18 November

(*) Zie hier voren bl. 163-169 in de *Aant.*

vember, de Kolonel Forde, met zyne onderhoorige Troupen, heeft in bezit genomen het Dorp Bernagoor; dat hy de Sleutels van het aldaer staende en de Compagnie toebehoorende Huis heeft afgeëischt, en de Engelsche, Vlag aldaer doen ophalen, en dus, gelyk by meergemelde Missive word gezegd, den eersten slag tegens de Hollanders heeft geslagen. Wyders blykt, uit de Bylage Num. 4, dat, ten zelfden dage, eenige Onderhoorigen van de Engelschen, ondersteund door eenige Sypais, met scherp hebben geschoten op de Vaertuigen, die lagen in het gezicht en onder bereikinge van het Hollandsche Fort Gustavus; en, wanneer vervolgens, op den 22 daer aen, de Militairen, en de verdere Manschap, die met de bovengemelde Schepen in de Rivier waren gekomen, aen Land waren gegaen, hebben de Engelschen van hunne aldaer leggende Schepen op die Manschappen gevuurt, en eenige van dezelven gekwetst; ja de Commandant van die Engelsche Schepen, George Wilson, heeft niet geschroomt, by de hier nevens, *sub* Num. 5, in Translaet gevoegde Copie-Missive, in dato 22 November 1759, den Commanderenden Officier van de Hollandsche Schepen te bedreigen, dat; zoo wanneer deze ondernam een eenig Man meer te landen, hy het zelve zoude aanmerken als een bedryf van Hostiliteit, en hy zyn uiterste vermogen zoude aenwenden om de Hollandsche Schepen in den grond te boren en te vernielen (*).

'S GRAVENHAGE. Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden in Bengale gepleegd.

En,

(*) No. 3. „ *Aen den Edelen Heer Robert Klive*, „ *Schildknaep, Kolonel van 's Konings Troupen en* „ *Gouverneur wegens de Engelsche Oost-Indische* „ *Compagnie in Bengale, en de Heeren van den* „ *Raed.*

„ EDELE HEER EN HEEREN!

„ Wy ontvangen zoo even, met de uiterste surprise, „ de onaengename tyding, dat eenigen van U wel Ed. „ onderhoorige Europesen, verzeld van honderd en „ vyftig Sipays, heden ochtend te Bernagoor zyn aen-

„ ge-

'S GRAVENHAGE.

En, niettegenstaende de Directeur en Raed van de Nederlandsche Compagnie, by een Brief van den

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ gekomen, de Sleutels van het aldaer staende en on-
„ ze Ed. Compagnie toebehoorende Huis geëischt, en,
„ vervolgens, de Engelsche Vlag opgeheischt hebben.
„ Gelyk wy nu eene alzulke dadelykheid niet an-
„ ders, dan een openlyke Aggressie, Hostiliteit en
„ reële Declaratie van Oorlog, aenmerken kunnen en
„ moeten, zoo hebben wy billyke gronden, en vinden
„ ons ten hoogsten genoodzaekt, U Wel Ed. de re-
„ denen van een zoodanig alle palen van recht en ge-
„ rechtigheid verre overtredende feitelykheid af te
„ vragen; tevens hier tegens, uit naem onzer Souve-
„ rainen, te doleren en te protesteren; verders Vergoe-
„ ding en Voldoening over eene diergelyke hoog-
„ schreeuwende Geweldenary *de novo* te eischen, en om
„ genoegzame zeker- en vastigheid, dat het in het
„ toekomende niet meer geschiede, aen te houden, of
„ ten minsten, in cas van weigeringe, een rondborstig
„ cathagorisch antwoord.

„ In welk laetste geval wy dan U Wel Ed. op den zelf-
„ den voet, gelyk in U Wel Ed. voorgaenden, de dato
„ 13 dezer, gedaen hebt, tevens verzoeken ons ten spoe-
„ digsten te verwittigen, of U Wel Ed. gezind zyt Oorlog
„ tegens ons te verklaren, of zelfs, zonder voorgaende
„ Verklaring, te voeren; daer by, in gevolge van dien,
„ ons ten eersten te doen weten, of deze vorenstaen-
„ de Manschap tot een alzulk vyandelyk gedrag door
„ U Wel Ed. geauthoriseerd was, en of dezelven
„ verders door U Wel Ed. ordres ageren zullen of
„ niet.

„ In welkers verwagting wy zyn,

„ EDELE HEER EN HEEREN,

„ UEd. Bereidwillige
„ Dienaren,

„ *A. Bisdom*,	*G. L. Venet*,	*R. H. Armenault*,
„ *L. Zuidland*,	*M. Isink*,	*J. L. v. Schevichaven*,
„ *J. Bacherach*,	*S. de Hoog*,	*M. Bastiaenze*,
„ *J. C. Kist*.		

„ Houghly den
„ 18 Novemb.
„ 1759.

No. 4.

den 22 November, aen meergemelden Præsident en Raed nogmaels hadden aengeboden, om de ont- 's GRAVENHAGE.

No. 4. „ *Aen den Edelen Heer Robert Klive, Schildknaep, Kolonel van 's Konings Troupen, en Gouverneur wegens de Engelsche Oost-Indische Compagnie in Bengale, en de Heeren van den Raed.*

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ EDELE HEER EN HEEREN!

„ Wy hebben ons gisteren avond, by het afzenden „ onzer Missive aen Wel UEd., niet dan met de groot- „ ste verwonderinge, op nieuws van U Wel Ed On- „ derhoorigen, ondersteund door eenige Sipay's, „ vyandlyk aengerand moeten zien. Nadien dezelven „ zich, onder het afkomen dezer Rivier, hebben dur- „ ven verstouten, in het gezicht en onder het bereik „ van ons Fort, op onze alhier leggende Vaertuigen „ met scherp te vuuren.

„ Wy kunnen niet anders, dan gerechtelyk, ver- „ moeden dat deze herhaelde Geweldenaryen op U „ Wel Ed. order geschied zyn; een nieuwe blyk, gewis- „ selyk, dat gy Heeren geen werk meer schynt te ma- „ ken van de bondigste Tractaten uwer Kroon met on- „ zen Staet, en dezelven bestaet te verbreken.

„ Wy hebben; echter, niet nalaten kunnen U Wel „ Ed. daer van mits deze te verwittigen; en wy twy- „ felen niet, gy Heeren zult van U zelven ligt begry- „ pen, dat het ons niet kwalyk kan genomen noch „ misduid worden, wanneer wy thans U Wel Ed. ko- „ men te berichten dat wy genoodzaekt zyn geweest, „ in dit cas, van onze gewone gematigdheid af te „ stappen, en dezelven, als rustverstoorders, met het „ eigenste geweld van Wapenen te verdryven, vermits „ wy hebben moeten ondervinden, dat men niet zou „ met hen oordeelen, zonder deze dwangmiddelen ter „ hand te nemen.

„ Gy, Heeren, hebt en kunt, dienvolgens, deze uit „ diergelyke hachelyke gevallen voortspruitende ge- „ volgen niemand anders, dan U zelven, te wyten.

„ Wy vermanen, derhalven, U Wel Ed., wyders, „ zich, door dezer Sipays valsche en kwalyk gegron- „ de raporten, die ze mogten komen daer omtrent by „ uwent aen te brengen, tot geene nadeelige besllui- „ ten te laten overhalen, maer veeleer dit ons doen

„ als

'S GRAVENHAGE.

ontstane Twist in der minne te vereffenen, om daer door alle verdere Feitelykheden en Verwyde-

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ als een uitwerkzel der rechtveerdigheid dezer onzer „ afgedrongen zelfverdeedigingе aen te zien.

„ Doch, daerentegen, kunt gy, Heeren, verzekerd „ zyn, dat wy zeer verre van daer zyn, in ergens te- „ gens iemand, zelfs tegens U Wel Ed., offensief te a- „ geren; maer door alle onze stap voor stap te nemen de- „ marches niets anders te zoeken noch te bedoelen, dan, „ gelyk reeds in onze vorige gemeld is, onder Gods ze- „ geningen, alle vyandlyke invasien en gewelddadig- „ heden af te keeren, en dat gene te doen, het welk „ in zoodanig een geval, als het op handen zynde, „ voor God en Menschen kan verantwoord worden, „ en wat de voorzorg voor de van onze Heeren en „ Meesters ons alhier aenvertrouwde Etablissementen, „ Rechten en Vryheden komt te vereischen.

„ Wy zyn

„ EDELE HEER EN HEEREN,

„ UEd. Bereidwillige

„ Dienaren,

„ *A. Bisdom*, *G. L. Vernet*, *R. H. Armenault*,
„ *L. Zuidland*, *M. Isinck*, *J. L. v. Schevichaven*,
„ *J. Bacherach*, *S. de Hoog*, *M. Bastiaensz.*
„ *J. C. Kist.*"

„ Houghly den
„ 19 Novemb.
„ 1759.

No. 5. „ *Extract uit het Raport van den Bevelhebber op het Schip Vlissingen, J. Jansz. Zuidland, aen den Directeur Adriaen Bisdom, en den Raed te Houghly gedaen, en gedateerd den 24 December* 1759.

„ Inmiddels ontving men, per een Luitenant van „ de Engelschen, een Brief, welks inhoud, getransla- „ teerd, luid als volgt:

„ *Aen den Commanderenden Officier van de Hollandsche Schepen.*

„ MYN HEER!

„ Ik ben verwonderd te hooren dat UEd. Troupen „ hebt gedebarqueert op het Territoir van de hono- „ ra-

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

deringen, tusschen de twee Natien, voor te komen, zoo heeft, echter, bovengemelde Kolonel Forde, op den 24 daer aen, by Chandernagoor, geattacqueert het bovengemelde Detachement, het welk, onder de ordres van den Luitenant van Stade, uit 's Compagnie's Dorp Chinsura was gemarcheerd ter ontmoetinge van de verwagt wordende Troupen, en door zyne overmagt gemelden Luitenant genoodzaekt naer Chinsura te wyken. Ten zelfden dage wierden de Schepen van de Nederlandsche Compagnie, door die der Engelschen, geattaequeerd en overweldigd; waeromtrent wy, tot verdere informatie van Uwe Hoog Mog., moeten melden, dat meergemelde Directeur en Raed, overwegende het gevaer, waer aen de Schepen en hare ophebbende Manschappen zouden zyn blootgesteld, in het verder opvaren langs de Moorsche Forten, en raedzaem oordeelende dat gevaer te ontwyken, om die reden hadden geresolveert de Troupen over Land, ware het mogelyk, te doen opkomen, en de Schepen weder naer beneden de Rivier te doen varen.

Dat zy, niet kunnende vermoeden dat de Engelschen die Schepen vyandig zouden aentasten, van dezelven hadden doen ligten, en, ter behulp van de Troupen, mede aen Land doen gaen, alle de Manschappen, die op dezelven eenigzins konden worden gemist, latende, op ieder Schip, maer

„ rabele Engelsche Compagnie, zonder permissie
„ van den Gouverneur en Raed van het Fort Wil-
„ liam. Ik verzeker UEd., by dezen, dat, zoo UEd.
„ onderneemt een eenig man meer te landen, ik
„ het zelve zal aenmerken als een bedryf van Hos-
„ tiliteit, en myn uiterste vermogen aenwenden om
„ UEd. Schepen in den grond te booren en te ver-
„ strooijen.

„ Ik ben &c.

„ *Gedateerd het Schip* „ GEORGE WILSON."
„ *Calcutta, den 22*
„ *Nov. 1759.*"

's GRAVENHAGE.

Berigt van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

maer even zoo veel Volk, als 'er noodig was om het Scheepswerk te verrichten.

Ingevolge dat besluit, wierden, op den 22 dito, alle die Manschappen aen Land gezet, en, op den 23, ligtten die Schepen hunne Ankers, en dreven de Rivier af. De Commanderende Officier van de Engelsche Schepen, hier van geinformeerd zynde, zond, den 23, een Brief aen die van de Hollandsche Schepen, houdende: *UE heeft genomen en opgehouden verscheide Engelsche Vaertuigen en Booten, tegens het recht der Volkeren. Wy vragen immediaet Restitutie van dezelven, met hare Manschappen en Goederen.*

En daer op, door den Commanderenden Officier van de Hollandsche Schepen, geantwoord zynde dat die Vaertuigen en Booten waren aengehouden op order van zyne Superieuren; dat, overzulks, niet in zyn vermogen was aen het geëischte te voldoen, en dat de Engelschen zich, dieswegens, moesten addresseren aen den Directeur en Raed, zoo wierd de eerste Brief van den Engelschen Commandant immediaet gevolgd van een tweeden, waer by gemelde Commandant, niet alleen, persisteerde by zyn vorig schryven; maer, wyders, vorderde *dat alle de Hollandsche Schepen, zoo vroeg mogelyk, dien zelfden dag, onder zyn geschut zouden komen leggen, en hem de voornaemste Officiers van alle de Bodems aen zyn boord zouden zenden, als mede aen hem zouden geven de verdere verzekering, die als dan zoude worden geëischt, onder bedreiginge, dat, indien daer aen niet promtelyk wierde voldaen, hy de middelen zoude by de hand nemen, om hen daer toe te verpligten.* Doch waer op, door den gemelden Commanderenden Officier van 's Compagnie's Schepen, is geantwoord, dat de Engelschen naer hun welgevallen konden te werk gaen, dewyl het geëischte niet was in zyn vermogen.

Middelerwyl bleven de Schepen van de Compagnie de Rivier afzakken, en daer in door drie groote Engelsche Sloepen gevolgd zynde, wierden, op den 24, de Schepen *Vlissingen*, *Bleiswyk*, *Welgelegen* en de *Prinses van Oranje* geattacqueerd

door

's-GRAVENHAGE.

door de gemelde Engelsche Schepen, met behulp van een Snaeuw en vele Chaloupen, terwyl het Scheepje *de Elisabeth Dorothea* reeds zoo verre was afgedreven, dat het zelve geen deel in het gevegt konde nemen.

Bericht van Bewindhebberen van de O.I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

De bovengemelde vier Schepen beantwoordden het Vuur der Engelschen met zoo veel kragt, als zy, met hun ophebbende weinig Volk, vermogens waren te doen; maer het Anker van het Schip *Vlissingen* doorgegaen zynde, geraekte die Bodem tegens het Schip *Bleiswyk*, waer door beide in hunne defensie merkelyk wierden belemmerd, en daer op, wyders, brand in het eerstgemelde zynde ontstaen, wierd dat Schip, na een gevegt van ruim twee uuren, waer in het zelve meer dan de helft zyner geheele Equipagie hadde verloren, door de Engelschen overweldigd; wordende de overige Schepen, vervolgens, mede genoodzaekt zich aen de Engelschen over te geven.

Het verdient, Hoog Mog. Heeren, eene byzondere opmerking, dat, by de te meergemelde Extract Missive van den Præsident en Raed van het Fort William, word erkend, „ dat zy de Overheden hunner Schepen hebben gelast de Hol„ landsche Schepen te attacqueren, en dat die „ zulks ook hebben gedaen'', nadien daer door word weggenomen alle twyfel, wie die Hostiliteiten hebben begonnen.

Dan het is abusief, gelyk, echter, by gedachte Extract Missive word gezegd, „ dat 'er zouden „ zyn geweest zeven Hollandsche Schepen, als „ vier van Linie en drie mindere'', terwyl, reeds op den 14, bevorens, al het Volk van het Scheepje *de Wareld* en van de Bark *de Mossel*, die zekerlyk onder de opgegeven zeven zullen zyn geteld, was afgenomen, om dat het eerste door lekkagie buiten alle gebruik was, en het andere op de wal vast zat; zynde in de voorsz actie alleen geëngageerd geweest de Schepen *Vlissingen*, *Bleiswyk*, *Welgelegen* en *de Prinsses van Oranje*, waer van de drie eersten zyn geweest groot honderdveertig voet, en het vierde zevenennegentig voet.

'S GRAVENHAGE. Doch welke vier Bodems geene tweehonderd Koppen konden uitmaken; daer, integendeel, de drie Engelsche Schepen, volgens raporten, ten minsten vyfhonderdenveertig Koppen hebben opgehad, en ook voorzien zyn geweest met meer en ongelyk zwarer Geschut, dan de gemelde Hollandsche Schepen.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden in Bengale gepleegd.

Daegs na dit voorgevallene op de Rivier, en zulks den 25 dito, wanneer de Troupen en verdere Manschappen, die den 22 bevorens aen Land waren gegaen, en in hunnen geprojecteerden opmarsch waren gekomen by Chandernagoor, ontmoetten zy de Engelschen, die, volgens hunne eigen opgave, ten getale van elf honderd zeventig Man, aldaer zeer voordeelig geposteerd waren, en met eene groote Artillery waren voorzien.

Zoo haest waren die Troupen niet gekomen onder het bereik van het Kanon, of dezelven wierden daer mede door de Engelschen geattacqueerd; maer, niettegenstaende al het Volk uitermaten was afgemat, door een allermoejelykſten marsch, die zy, gedurende den tyd van drie dagen, hadden moeten doen, stonden zy, echter, met veel kloekmoedigheid, uit het vuur van de Engelschen, en, schoon onvoorzien van eenige Artillerye, marcheerden zy met sterke schreden hunnen vyand te gemoet. Doch in hunnen weg hebbende gevonden een breede en diepe Sloot, die zy onvermydelyk genoodzaekt waren te passeren, wilden zy niet zich vernield zien door het Kanon der Engelschen, geraekten de Troupen, door den overtogt van de Sloot, in eenige wanordre. De Engelschen, van die omstandigheid gebruik makende, verdubbelden het vuur van hunne Artillerye en Muskwetterye; en de reeds ontstane wanordre daer door grootelyks zynde vermeerderd, sneuvelde een gedeelte van die Troupen, een ander gedeelte wierd krygsgevangen gemaekt, en de overigen genoodzaekt zich te retireren.

De Directeur en Raed van de Nederlandsche Compagnie, die, zoo voor, als gedurende de troubles, te meermalen, doch telkens te vergeefs,

den

den Præsident en Raed van het Fort William hadden aengezogt, om de gerezen Oneenigheden, door een billyk Accommodement, te termineren, herhaelden nu, op de bekomen tyding van het voorgevallene, hun gedane aenzoek by gemelden Præsident en Raed, en vonden ook by dezelven meer gehoor.

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

Men benoemde, vervolgens, te wederzyde, eenige Commissarissen, om in onderhandeling te treden; en de verdere Vyandlykheden wierden intusschen opgeschort.

In de eerste Conferentie sloegen de Engelsche Commissarissen voor twee Artikelen, die zy begeerden dat als præliminairen, eerst en vooral, zouden worden gereguleerd, en zonder welkers voldoening zy declareerden in geene verdere onderhandeling te willen treden.

By het eerste van die Artikelen, blykens de Bylage Num. 6 (*), wierd geëischt Voldoening wegens

(*) N°. 6. „ *Extract uit het Raport, door de Gecommitteerden uit den Raed, van wegen de Nederlandsche Compagnie in Bengale, aen den Directeur A. Bisdom en den Raed gedaen, in dato 5 Jan.* „ 1760.

„ Op onze eerste Tezamenkomste en Conferentie „ dan, te Garrethy, wierden ons van de Engelsche „ Gecommitteerden des Calcatschen Raeds, de Heeren *Richard Becker* en *John Cooke*, twee Artikelen, „ by monde, voorgesteld.

„ Waer van het eerste Voldoening over den Hoon, „ die van onze zyde aen de Engelsche Vlag geperpetreerd zoude zyn, behelsde.

„ Het andere, Vergoeding van alle by deze gelegenheid geleden Schade eischte. Waer by zy betuigden „ ordre te hebben, van zich in geen onderhandeling, „ voor en aleer deze twee pointen præliminair, ten genoegen van hunne Principalen, door ons zouden beantwoord zyn, in te laten.

„ Deze trotsche en harde voorstellingen konden „ nu zeker niets anders, dan afkeerigheid en verwondering, by ons baren. Wy gaven, derhalven, de-

 „ zel-

'S GRAVENHAGE. gens den hoon, die, pretenselyk, door de Onderhoorigen van de Nederlandsche Compagnie de Engelsche Vlag was aengedaen.

En

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ zelven duidelyk te kennen, en verklaerden dat zoo„ danige Voorwaerden van eene beledigde party met „ geen recht konden gevergd worden; dat wy, veeleer, „ op lecture gronden, zulke Elschen te proponeeren „ bevoegd waren, nadien het kennelyk was dat ze, „ door het bedryven van allerlei Geweld en Vyandlykheden, sedert een geruimen tyd, onder den nietigen „ dekmantel van 't Nawabs Auxiliairen, omtrent onze „ Onderhoorigen, Schepen en Vaertuigen zich schul„ dig aen openlyke Vredesinfractie en Aggressie ge„ maekt hebben.

„ Doch hoe billyk en gegrond anderzins onze by„ gebragte redenen ook waren, zy bleven onbuig„ zaem op dit stuk, en hielden staende dat we, door„ dien wy hunne Schepen en Vaertuigen aengehouden, „ en vervolgens in bezit genomen, en de daer in zich „ bevindende Ammunitie-Goederen geligt, en in de „ onze overgebragt, daer by derzelver Vlaggen ne„ dergehaelt hadden, de eerste Beginners van Hos„ tiliteiten, en aldus ook thans verpligt waren van „ Voldoening te geven.

„ Hier op gaven wy hen in serieuse overweginge, „ dat het hen immers zelf bekend was dat hunne Sche„ pen van onze zyde niet zyn genomen, maer, een„ lyk, by wyze van retorsie, nadien men derzelver „ Principalen niet langer tot billyke gevoelens in dit „ point overhalen konde, en dus eindelyk wederhou„ den zyn geworden de onze te passeren.

„ Dat ons van het stryken der Engelsche Vlag niets „ bewust, en ook volstrekt zonder, of veeleer te„ gens de ordre, van U Wel Ed. Achtb., mogelyk „ by het eerste abordement, door het gemeene volk, „ en by misverstand van de ordres, die 'er op dien „ tyd mogten gegeven zyn, geschied moeste wezen.

„ En dat, eindelyk, de Bevelhebbers onzer Sche„ pen, het ligten van de Ammunitie zeker tot hunne „ eigen veiligheid noodzakelyk geoordeelt, maer „ nooit als goede pryzen of buit zullen aengezien „ hebben.

„ Het

En by het tweede wierd gevorderd Vergoeding van de Schaden, die de Engelschen hadden ge-

's GRAVENHAGE.

„ Het welk des te meer bleek uit de specifieke Recipissen, die zy daar van afgegeven hadden.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ Niets was, echter, kragtdadig genoeg onze tegenstrevers van gedagten te doen veranderen.

„ Onbewegenlyk by hun opzet volhardende, schoon hun het licht der waerheid nog zoo zeer in de oogen blonk, dat men zich, redenlyker wyze, zoude moeten verbeeld hebben, dat ze zulks langer niet konden staende houden, verklaerden ze, rondult, van niets anders, voor en aleer men hunne Eischen voldeed, te willen spreken of hooren; zelfs dreigden ze dat de *Nawab*, hun Principael, niet langer vertoeven zoude om ons te overvallen en te plonderen, indien we niet alles, wat ter bemiddelinge en ophoudinge der gerezen Onlusten (waer toe nochtans den grondslag door alzulke ongehoorde pretensien schenen te leggen) dienen konde, bydroegen.

„ Zoo dat ons thans verder behoud en welvaren eenlyk van een Accommodement met de Engelschen en de Voldoening hunner Eischen afhingen.

„ Wy bemerkten, eindelyk, na vele redenwisselingen, dat ze, van hunne onrechtvaerdige pretensien geenzins af te brengen waren. Wy verzogten ze, derhalven, ons te doen weten waer in eigenlyk de Satisfactie over den putativen Hoon, derzelver Vlag aengedaen, zoude bestaen? Hier vonden ze zich verlegen; zy pleegden langen tyd, over het Antwoord, het welk zy ons geven zouden, met elkanderen raed: En eindelyk kwam het daer op uit, dat men voor den Calcatschen Raed verklaren zoude, dat alles, wat 'er honende, ten opzichte der Engelsche Vlag, van onze zyde, in deze Rivier bedreven mogte zyn, zonder Uw Ed. Achtb. ordre en tot ons eenparig leedwezen, geschied was.

„ Voorts hielden wy hen, ten belange van het tweede Artikel, nogmael de Schade voor, die aen onze onderhoorige Schepen, Vaertuigen en Goederen veroorzaekt is geworden. Doch zy volhardden by hun ouden toon; en bleven daer by, dat we als Aggresseurs, zulks door ons eigen doen, ons zelf

's GRAVENHAGE.

geleden, door de Aenhoudinge hunner Vaertuigen en het verder gevolg van dien.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

De Gecommitteerden, wegens den Directeur en Raed te Hougly, vertoonden, daertegen, dat de Onderhoorigen van de Nederlandsche Compagnie niet waren geweest Aggresseurs; dat, ter contrarie, de Engelschen de eerste Hostiliteiten hadden gepleegt; dat zy de Hollandsche Schepen en Manschappen vyandig hadden aengegrepen, en de Nederlandsche Vlag gehoont; dat, mitsdien, de Engelschen, met geen schyn van reden, eenige Voldoening van de Nederlandsche Compagnie konden pretenderen; en dat deze, veel eerder, vermogt van haer te eischen eene billyke Reparatie en Vergoeding. Doch de Præsident en Raed van het Fort William, overtuigd zynde van het ongelyk, dat zy de Nederlandsche Compagnie hadden aengedaen, en voorziende de gegronde Klagten, die deswegens aen zyne Groot Brittannische Majesteit stonden te worden gedaen, waren, derhalven, bedacht om de schuld van het voorgevallene, zoo veel mogelyk, te schuiven, van hunnen hals, op dien der Bedienden van de Nederlandsche Compagnie. Met dat inzicht hadden zy hunne Gecommitteerden gelast aen te dringen op de Voldoening van de twee eerstgemelde Artikelen; en dezen bleven, vervolgens, onverzettelyk persisteren by hun vorig declaratoir, met byvoeginge, echter, dat, wanneer die twee præliminaire Artikelen zouden zyn gereguleerd, en gemelde Directeur en Raed mogten goedvinden, ook van hunne zyde, eenige Artikelen voor te stellen, zy bevoegd en bereid zouden zyn daer over in onderhandelinge te treden; doch dat, indien hun op die twee eerste Artikelen geen genoegen wierd gegeven, de Etablissementen van de Nederlandsche Compagnie, in Ben-

„ op den hals gehaelt, en aldus geen recht hadden „ daeromtrent eenige pretensien te formeren.

„ Hier mede eindigde onze eerste zeer langwylige „ Onderhandeling." Enz.

Bengale, als ook hare Dienaers en Effecten, zouden worden overgelaten ter discretie van den Nawab, die met eenige Troupen was afgekomen, en reeds digt by het Hollandsch Fort was genaderd.

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

De Gecommitteerden van de Nederlandsche Compagnie, vrugteloos hebbende aengedrongen op hun vertoog tegens die twee Artikelen, en ziende het dreigende gevaer, waer aen de Etablissementen van de Nederlandsche Compagnie, hare Onderhoorigen en Effecten zouden zyn blootgesteld, indien de Nawab, door verdere aenhitzinge, eenige Vyandlykheden ondernam, wierden, overzulks, door de onverzettelykheid der Engelschen, en door dat oogschynlyk gevaer, gedwongen de voorsz. twee præliminaire Artikelen toe te staen.

Wederzydsche Commissarissen reguleerden en arresteerden, vervolgens, op den 1 December 1759, de voldoening van die twee Artikelen, indiervoege als uit de Bylage, Num. 7 breeder blykt; hebbende de Directeur en Raed van de Nederlandsche Compagnie daer by, in substantie, gedeclareert, met opzichte tot het *eerste Artikel*, dat, vermits zy altoos de Vrede en Rust hadden zoeken te betrachten, de ontstane Oneenigheden tusschen de twee Natien hun groot leedwezen hadden gebaert, en dat het gene beneden op de Rivier, met opzichte tot de Engelsche Vlag, was gepasseerd, en de hoon, die dezelve mogt aengedaen zyn, mogelyk door eenigen van het Scheepsvolk, by de eerste ontmoetinge, door misverstand was gedaen, zonder hunne ordre en tegens hunnen zin. En, ten opzigte van *het tweede*, dat, geconsidereerd de Schepen van de Nederlandsche Compagnie ook vele Schade hadden geleden, het, derhalven, niet billyk was aen te dringen tot eenige Schadeloosstellinge; maer dat het geen in wezen was, vrywillig zoude worden gerestitueerd, en dat zy den Præsident en Raed, meergemeld, verzogten daer op billyke reflexie te slaen; doch dat, ingevalle de Engelschen van hunnen eisch niet wilden afgaen, zy als dan zouden trachten hun genoegen te geven.

Intusschen waren, door Gecommitteerden van deze

'S GRAVESHAGE. Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

ze zyde, ook eenige Artikelen aen de Engelschen overgegeven, hier nevens gevoegd onder de Bylage sub Num. 7, waer by, onder anderen, door de Engelschen, in antwoord op Artikel III, is gedeclareerd: Dat zy de Hollandsche Officiers en Troupen niet considereerden als hunne Kryggsgevangenen, maer als die van den Nawab; en dat zy, derhalven, bereid waren dezelven te relacheren, zoo dra de Directeur en Raed te Hougly zich met den Nawab zouden hebben verstaen. En, op Artikel V, dat alle de Schepen en Vaertuigen, die zy genomen hadden, zouden worden gerestitueerd, zoo dra hunne gedane Eischen zouden zyn toegestaen (*).

De-

(*) No. 7. „ *Artikelen van Verdrag, gesloten tusschen „ de Gecommitteerden van den Præsident en Raed „ van het Fort William, en die van den Directeur „ en Raed van het Fort Gustavus.*

„ In den Naem van de Heilige Drieëenheid, Amen. „ Kennelyk zy eenieder, welke dezen zouden kunnen of mogen aengaen: De Wel Ed. en respectabele Præsident en Raed van het Fort William, en de Wel Ed. en respectabele Directeur en Raed van het Fort Gustavus, in deze Gewesten, betuigende eene vierige begeerte te hebben om alle de Strubbelingen, in Bengale, te stillen, de zoo dikwils beproefde Elende voor te komen, een einde te doen nemen, op te doen houden en uit den weg te ruimen alle de opgekomen Verschillen, en hunne Bezittingen in een volkomen rust te herstellen, hebben, ten dien einde, benoemt, gevolmagtigd gemaekt en gedeputeert naer de gedestineerde plaetse tot gesprek, Garrhetty, de Wel Ed. Heeren; te weten:

„ De Wel Ed. en respectabele Præsident en Raed van het Fort William, de Heeren *Richard Becker*, en *John Cooke*, Raedsheeren; De Wel Ed. en respectabele Directeur en Raed van het Fort Gustavus, de Heeren *Jean Bacheracht*, en *Jean Charles Kist*, Leden van den Politiken en Justitielen Raed. Welken, na alvorens zich zelf wederzyds verzekert te heb-

„ ben

Deze Artikelen wierden, vervolgens, op den 6 en 8 December, door de wederzydsche Principalen

's GRAVENHAGE.

„ ben van hunne Volmagtschappen, en dat dezelven „ in eene behoorlyke forme gegeven waren, als mede „ gedelibereert hebbende over de Poincten, welken „ hunne Principalen noodig geoordeelt hebben in de„ zen geinsereerd te worden, zyn, eindelyk, over„ eengekomen, na rype deliberatie, eene Bevreding, „ waeruit gesproten is eene volle Ophouding van alle „ Hostiliteiten, zoo ter zee als ter lande, te treffen „ onder de volgende Conditien.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

I.

„ *Eisschen, door de Engelschen gedaen.*

„ De Heer Directeur en „ Raed van Chinsura zul„ len eene sufficante Satis„ factie aen den Præsident „ en Raed van het Fort „ William geven, zoo we„ gens den Hoon, de En„ gelsche Vlag aengedaen, „ als wegens het ophou„ den van diverse onzer „ Schepen, door de Over„ heden der Hollandsche „ Schepen, tegens alle „ Tractaten en Verbon„ den, tusschen de twee „ Natien zynde, aen den „ mond van de Rivier, als „ mede vele andere Hosti„ liteiten, door hunne „ Schepen gepleegd.

I.

„ *Antwoord der Hollanderen.*

„ De Directeur en Raed „ van Chinsura betuigen „ dat, alzoo zylieden al„ toos vreedzame gedach„ ten hebben onderhou„ den, de opgekomen „ Strubbelingen, die de tus„ schen de twee Natien „ zynde goede Harmonie „ gestoort hebben, hun „ niet dan eene ware „ droefheid hebben ver„ wekt, en nog kunnen ver„ wekken; en dat al het „ gene aen den mond van „ de Rivier, ten opzich„ te van de Engelsche „ Vlag en de aengedane „ Hoon, zonder hun ordre „ en tot hun leedwezen, „ geschied is door Zeelie„ den, op hun arrivement „ en door misverstand hun„ ner ordres. Met welke „ aantooning zy verhoo„ pen dat de Heeren Gou„ verneur en Raed zich „ volkomen te vrede zul„ len houden.

'sGRAVENHAGE.

len geapprobeerd en geratificeerd. De Engelschen bleven, nietteenin, aendringen op de Schadeloosstel-

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

2.

„ De Heer Directeur en „ Raed van Chinsura zul„ len alle de Schade, door „ hunne Scheeps-Overhe„ den, het zy met of bui„ ten hunne Ordres, zoo „ aen de Ed. Compagnie, „ als aen Particulieren, „ toegebragt, vergoeden, „ en zullen op het stond „ alle onze Schepen, Am„ munitien en Effecten, „ nog onder hun zynde, „ te rug geven.

„ Gearresteerd te Gar„ rhetty, den 1 December „ 1759.

„ *Richard Becker.*

„ *John Cooke,*

2.

„ Alzoo de Hollandsche „ Schepen mede groot „ Verlies en zware Scha„ de geleden hebben, zoo „ schynt het hard te zyn „ op eene Vergoeding te „ insteren; doch het ge„ ne nog in wezen is, zal „ vrywillig te rug gege„ ven worden. Men ver„ zoekt den Gouverneur „ en Raed dit poinct recht„ vaerdig in consideratie „ te willen nemen, en in„ gevalle hunne Ed. daer „ van niet mogten willen „ afzien, zal men hunne „ Ed. trachten te voldoen.

„ Gearresteerd, te Gar„ rhetty, den 1 December „ 1759. „ *Jean Bacheracht,*

„ *J. C. Kist.*

I.

„ *Eischen der Hollanderen.*

„ Dat de Heeren En„ gelschen, als in Vrede „ zynde met den Nawab, „ bewerken dat hy te rug „ keere, of zich ten min„ sten in zyn Kamp stil „ houde, zonder ons eenig „ molest aen te doen, en „ dat de Poincten onzer „ Overeenkomst, voor zoo „ verre dezelven hem aen„ gaen, door hem aen„ genomen worden, zoo „ voor het tegenwoordi„ ge, als voor het toeko„ mende.

I.

„ *Antwoord der Engelschen.*

„ Wy hebben bereids „ by den Nazim al ons „ vermogen in het werk „ gestelt; en wy zullen „ hem, by continuatie, „ trachten te persuaderen „ om zyn Leger te rug te „ doen marcheren, zoo „ dra het Hollandsche „ Gouvernement zyne be„ velen vervult zal heb„ ben; de overeengeko„ men Poincten tusschen „ de Engelschen en Hol„ landers kunnen met het „ Tractaet, dat het Gou„ ver-

stelling, die zy hadden geëischt; doch declareerden tevens, by een Brief van den 8 December 1759, 's GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden in Bengale gepleegd.

„ vernement van Hougly „ met den Nazim moet „ sluiten, niet vermengd „ worden.

2.

„ Een wederzydsche Vergeting van al het gene „ geduurende de thans opgehouden Strubbelingen „ voorgevallen is, daerenboven een volkomen „ Verzekering dat de „ Vriendschap, Trouw en „ goede Harmonie door „ de respective Opperhoofden der twee Natien zal onderhouden „ worden, zonder te gedogen dat eenige Hostiliteiten, onder wat pretext zulks ook zoude „ mogen wezen, gepleegd „ worden. Dat ieder zyn „ best zal doen om de „ goede Harmonie te onderhouden, en, zoo „ veel mogelyk, de behulpzame hand zal bieden tot het gene, het „ welk tot geluk van de „ andere kan strekken, „ zonder directelyk noch „ indirectelyk de genen, „ welken de andere eenig nadeel zouden willen toebrengen, behulpzaem te wezen.

2.

„ Geapprobeerd, voor „ zoo verre het zelve met „ het Verbond, dat wy „ met den Nazim van „ het Land hebben, niet „ tegenstrydig is, en voor „ zoo lange de Vriendschap tusschen onze twee „ Souverainen stand houd „ in Europa.

3.

„ Alzoo men, zoo min „ uit krachte eniger Declatie van Oorlog, als uit

3.

„ De Officiers en Troupen der Hollanders worden door ons als onze krygs-

'S GRAVENHAGE.

met den Nawab in onderhandelinge getreden, en gedwongen geworden schriftelyk te beloven, blykens

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ Aldus gedaen, in onze Gesprekplaets, te Garrhetty, den 3 December 1759.

„ *Joh. Bacheracht.* *J. C. Kist.*
„ *Rich. Becker.* *John Cooke.*

„ *RATIFICATIE.*

„ Wy ondergeteekenden accepteren, by deze, de voorgaende Artikelen van eene wederzydsche Overeenkomst, genegotieerd en gearresteerd tot eene generale Bevrediging tusschen de Bezittingen en Onderdanen van onze respective Meesters en Principalen, door onze expresse Gedeputeerden; te weten, van de eene zyde, de Heeren *John Cooke* en *Richard Becker*, Raden van het Fort William, en, van de andere zyde, de Heeren *Jean Bacheracht* en *Jean Charles Kist*, Leden van den Politiken en Justitielen Raed van het Fort Gustavus, alhier; dezelven approberende, confirmerende en ratificerende uit naem en onder approbatie onzer opgemelde Meesters en Principalen in Europa; belovende, met den eersten, getrouwelyk ter executie te zullen stellen de wederzydsche Restitutie, in de opgemelde Artikelen bepaeld, om alle de to dato dezes opgekomen Stribbelingen en Misverstanden te stillen, boven dien den Inhoud dezer, voor zoo veel nood zy, door eene solemnele Publicatie, ter kennisse onzer Onderhoorigen te zullen brengen, op dat dezelven en alle dies Hoofdpoincten heiliglyk nagekomen worden; vermydende alles, wat in vervolg van tyd de Vriendschap en de Vredelyke Buurtschap, welke thans weder gelukkiglyk tusschen onze respective Bezettingen hersteld is, zoude kunnen stooren.

„ In kennisse van het welke wy deze onderteekent en met het Cachet onzer beider Ed. Oost-Indische Maetschappyen, alhier gezeten, bekragtigt hebben.

„ Gegeven, te Hooghly, den 6 Dec. 1759, daer onder het Zegel van

„ Gegeven, te Calcatte, den 8 Dec. 1759, daer onder het Wapen van de

de

kens. de geannexeerde Bylage *sub* Num. 8, dat zy alle de aengekomen Troupen weder zouden te rug zenden, en de in dienst aengenomen zouden afdanken; dat zy nooit, in Bengale, Troupen zouden ontbieden, noch Oorlog voeren, noch zich daer toe prepareren; en dat zy niet meer, dan honderdvyfentwintig Europesche Militairen, in de Loges van Bengale, Patna en Bellasoor, zouden aenhouden (*). En, deze Conventie insgelyks ge-

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

,, de Nederlandsche Maetschappye, in rooden Laks.	,, Engelsche Compagnie in ,, rood Lak.
,, *A. Bisdom*,	,, *Robert Klive*,
,, *G. L. Vernet*,	,, *C. Manningham*,
,, *R. H. Armenault*,	,, *J. V. Frankland*,
,, *M. Ifink*,	,, *Th. Boddam*,
,, *J. L. Schevinchaven*,	,, *J. V. B. Sammer*,
,, *S. de Hoog*,	,, *J. F. M. Q. Wiere.*
,, *O. W. Valk.*	

(*) No. 8. ,, *Extract uit de Resolutien, door den Di-* ,, *recteur en den Raed, in Bengale, te Hougbly,* ,, *genomen op*

,, *Woensdag den 5 December Anno* 1759, *'s namiddags* ,, *extraordinaire Vergadering; absent de Equipagiemees-* ,, *ter* Zuidland.

,, Dewyl onze naer den kleinen Nawab afgevaerdigde Gecommitteerden, by hunne terugkomst, de Vergadering berichtten, dat dezelve het aengeboden Verbandschrift, zoo als het leide, niet ontvangen wilde; maer veeleer te kennen gaf; dat hetzelve vereischte veranderd, en hem, in diens stede, een ander overgegeven te worden; zoo hebben de Leden, hier over serieuslyk geraedpleegt hebbende, eindelyk, om den Nawab te bevredigen, goedgevonden, alhoewel de verlening van diergelyke Acten tegens de gewoonte onzer Compagnie stryd, nochtans het zelve van nieuws met deze veranderinge te doen vervaerdigen, dat men, in stede van het voorwaerts vermelde, om de door ons ontboden Oorlogschepen en Manschap enz. te zullen wegzenden ,, aennam, van de ten onzen bystand aengekomen Europesen en Boegenesen, zonder langer uitstel, af te ,, vaer-

's Gravenhage.

geratificeerd zynde, zyn daer na de Troupen, nevens de Schepen, gerelacheerd, en de wederzydsche aengehouden Goederen gerestitueerd geworden.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

Men behoeft, Hoog Mog. Heeren, niet te vragen met welke inzichten, noch door wien die afgedwongen Artikelen zyn opgesteld. Men ziet, ten allerklaersten, dat dezelven zyn voortgekomen van de Bedienden van de Engelsche Compagnie, die, voornemens zynde in Bengale te domineren, en den geheelen Handel alleen naer zich te trekken, met dat oogmerk alle middelen, het zy wettige of onwettige, hebben in het werk gestelt, om ook aen de Nederlandsche Compagnie te benemen het ver-

„ vaerdigen, gelyk in het breede blykt by het Neder-
„ duitsch Translaet van dit Papier, het welk woorde-
„ lyk luid als volgt:

„ *Wy Direkteur en Raedsluiden wegens de Holland-*
„ *sche Compagnie beloven, by dezen, het volgende, als*

„ Eerstelyk, *dat wy de Europesen en Boegenesen, die*
„ *wy met de Schepen gekregen hebben, zonder tydsver-*
„ *zuim, zullen wegzenden, en de dezer dagen alhier*
„ *aengenomen Europesen, Tillingas, Roerschutters en Pions*
„ *allen weder afdanken.*

„ Ten Tweeden, *dat wy nooit in dit Land Bengale*
„ *Troupen ontbieden, noch Oorlog voeren, of ons ten dien*
„ *einde prepareren zullen.*

„ Ten Derden, *dat wy niet meer dan 125 Europe-*
„ *sche Militairen in de Logien van Bengale, Patna en*
„ *Bellasoor, zullen aenhouden.*

„ Ten Vierden, *dat wy den Handel in zelfder voe-*
„ *ge, als van ouds door ons geschied is, vreedzaem zul-*
„ *len blyven voortzetten, en in cas zich (het welk God*
„ *verhoede) daer tegens eenige verhindering of beletzel*
„ *mogte komen op te doen, daer van aen den Souba kennis-*
„ *se geven, en het noodige redres dienaengaende van hem*
„ *besolliciteren.*

„ *Gegeven den 14 van de Maend Rebbieussane van het*
„ *jaer 1172 of den 5 December des jaers 1759.*

„ *A. Bisdom, G. L. Vernet, R. H. Armenault, M. Isinck,*
„ *J. L. v. Schevichaven, Joh. Bacharacht, S. de Hoog,*
„ *J. C. Kiß* en *O. W. Falk.*"

vermogen van, t'eeniger tyd, hare Etablissementen en Handel aldaer te kunnen beschermen tegens het geweld en de traverses, waer van dezelve reeds zoo vele gevoelige blyken heeft gehad, en oogschynlyk in het vervolg nog meerdere blyken heeft te wagten. En dat ongeoorloofd doelwit van de Engelsche Bedienden is ook geweest het eenig en waerachtig motief van het vyandig gedrag, het welk zy tegens de Onderhoorigen van de Nederlandsche Compagnie hebben gehouden, en waer van wy hier voren, zoo kort doenlyk, het verschuldigde verhael aen Uwe Hoog Mog. hebben gedaen.

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

De faiten, daer by vermeld, zyn gehaeld en worden bewezen, niet uit Brieven alleen van 's Compagnie's Dienaren, die met reden voor eenzydig zouden mogen gehouden worden; maer uit de eigen Bekentenisse van de Engelschen, en uit andere onwraekbare Bescheiden.

Uwe Hoog Mog. zullen, vervolgens, daer in hebben gevonden eene aeneenschakeling van de allerverstgaende Hostiliteiten, door de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Compagnie, zonder eenige de allerminste reden of provocatie, gepleegd tegens Onderdanen van Uwe Hoog Mog. In het byzonder zal daer uit aen Uwe Hoog Mog. zyn gebleken, dat de voornoemde Engelsche Bedienden, na het plegen van veelvuldige Geweldenaryen, door hunne toomelooze drift, eindelyk zoo verre zyn vervoerd geworden, dat zy, met verbrekinge van de Traktaten, die tusschen zyne Groot-Brittannische Majesteit en Uwe Hoog Mog. subsisteren, als openbare Vyanden hebben aengetast en overweldigt de Schepen en de Onderhoorigen van de Nederlandsche Oost-Indische Compagnie; en het bloot verhael van die faiten zal, vervolgens, ook bereids hebben uitgelevert de volledige justificatie van de Klagten, die wy genoodzaekt zyn over die gepleegde Hostiliteiten, in den schoot van Uwe Hoog Mog., uit te storten.

Maer hoe onverantwoordelyk ook het gedrag van meergemelde Engelsche Bedienden aen een iegelyk moet voorkomen; hoe ongegrond ook zyn

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

de redenen, die de Præsident en Raed van het Fort William, quasi tot hunne justificatie, hebben bygebragt, zoo kunnen wy, echter, dezelven niet geheel onaengeroerd laten.

De voornaemste van die redenen zyn geweest, gelyk Uwe Hoog Mog. ongetwyfeld reeds zullen hebben geremarqueert uit het Antwoord van den Præsident en Raed, op de gedane Klagten en Protesten van 's Compagnie's Dienaren, dat zy, als Principalen, bevoegd waren alle opkomende Vaertuigen aen te houden, te visiteren, en daer mede te handelen naer welgevallen, zonder daer van eenige reden te geven; en dat zy, wyders, als Geallieerden van den Nawab, vermogten hem met alle hunne magt te adsisteren, om het opkomen van onze Troupen en Manschappen te beletten.

Dit zyn, vervolgens, de gronden, waer op gemelde Præsident en Raed hunne verantwoording trachten te bouwen; doch die wy vermeenen geheel onbestaenbaer te zyn. Want, eerstelyk; ontkennen wy, wel expresselyk, dat de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Compagnie zouden hebben het Recht om alle Vaertuigen, die in Bengale de Rivier opkomen, te mogen visiteren, min nog aen te houden; de Ganges is eene neutrale Rivier, loopende door een Land, alwaer de Engelschen, zoo min als andere Europesche Natien, eenig ander of meer recht hebben, dan het geen door den Grooten Mogol, den Heer van het Land, hun is vergund. Dan wy houden ons verzekerd, dat de Engelschen zelfs niet zouden durven voorgeven, dat zy van den Grooten Mogol hebben verkregen het Recht, om met de Schepen van alle andere Natien naer hun welgevallen te handelen. Daer tegens competeert aen de Nederlandsche Oost-Indische Compagnie, sedert onheugenlyke tyden, uit krachte van de herhaelde Firmans, door den Grooten Mogol aen haer verleend, het Recht van de vrye Vaert, Doortogt, Op- en Afvoer van Volk en Goederen naer en van de Komtoiren, die dezelve in de Provintie van Bengale heeft; de Compagnie heeft ook dat verkregen Recht altoos geëxerceert, en, uit

krachte

krachte van dien, in hare Etablissementen aldaer gebragt en aengehouden zoo veel Volk, als zy, naer tydsomstandigheden, oordeelde noodig te zyn; de Compagnie konde, mitsdien, zonder krenkinge van de Firmans, door den Grooten Mogol aen haer verleend, niet worden ontzet van dat recht; maer vooral was de Nawab niet bevoegd zulks te doen, dewyl die, als zynde alleen Gouverneur van die Provintie, niet vermogt de Compagnie te benemen de exercitie van de Voorrechten, die aen haer door zyne Keizerlyke Majesteit waren vergund.

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

En of welgemelde Præsident en Raed, by hunnen Brief van den 22 October, schynen in twyfel te trekken dat geallegueerde Recht van de Compagnie, en ook te verwerpen die gemaekte distinctie tusschen de magt van den Nawab en die van zyne Keizerlyke Majesteit, zoo dient daer tegens, met opzichte tot de gemaekte bedenkinge over het Recht van de Compagnie, dat, indien wy waren in het geval van dat Recht, en de exercitie van dien, te moeten aentoonen, wy zulks ten allerklaersten zouden kunnen doen; doch waer van wy vermeenen ons in dezen te kunnen dispenseren, terwyl gemelde Præsident en Raed, by de te meermalen gemelde Extract Missive, toestaen dat het onderzoek van dat Recht competeert, niet aen hun, maer aen de Regering van het Land; en wy anders, met vry meer reden, aen de Engelschen zouden mogen vragen wat recht zy hebben gehad om, voor dato van de ontstane Troublen, in Bengale te brengen de Magt, die zy aldaer hebben gehad.

En, met relatie tot de gemaekte distinctie, tusschen de magt van den Nawab en die van den Grooten Mogol, behoeft alleen te worden geremarqueerd, dat, toen de Engelschen, in het jaer 1756, den Oorlog hebben gedeclareert aen den toenmaligen Nawab Serray Uddoula, zy, eerst en vooral, zich daer op hebben beroepen, dat gemelde Nawab hadde verbroken de Voorrechten, die aen hun, by Firmans van zyne Keizerlyke Majesteit,

's Gravenhage.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden in Bengale gepleegd.

waren verleend; dat hy daer toe in geenen deele was bevoegd; en dat zy, om die reden, hem den Oorlog kwamen aendoen; alzoo hier door die gemaekte distinctie, welke behoorde te zyn buiten allen tegenspraek, ten overvloede word bewezen met het eigen begrip en gedrag van de Engelschen.

Het tweede pretext, waer mede de Præsident en Raed van het Fort William hebben getracht te verschoonen het aenhouden en visiteren onzer Vaertuigen, is geweest, dat, quasi volgens ingekomen berichten, de Vrede tusschen zyne Groot-Brittannische Majesteit en dezen Staet stond te worden verbroken; en dat zy, derhalven, bedagt moesten zyn voor hunne eigen zekerheid. Maer gebleken zynde hoe ongegrond dat voorgeven is geweest, en het geallegueerde pretext, daer mede, ten eenenmale zynde vervallen, zullen wy Uwe Hoog Mog. niet ophouden met een betoog, dat, indien al gemelde Præsident en Raed waerlyk dusdanige berichten hadden ontfangen, zy, echter, geenzins bevoegd waren, op zulke losse geruchten, en zonder ordre hunner Superieuren, Hostiliteiten te beginnen tegens de Onderdanen van Uwe Hoog Mog. En wy zullen, derhalven, op dat geallegueerde pretext alleen aenmerken, dat, als dat ongegronde vooruitzicht van eene aenstaende Vredebreuk in Europa is geweest de regel, waer naer gemelde Præsident en Raed hun gedrag hebben geschikt, men zich als dan niet behoeft te verwonderen over de verregaende Hostiliteiten, die zy tegens de Nederlandsche Oost-Indische Compagnie in Bengale hebben gepleegt.

Niet minder frivool en ongegrond is een ander pretext, door gemelden Præsident en Raed, al mede, bygebragt tot pretens betoog van hunne gesustineerde bevoegdheid tot het aenhouden en visiteren van alle Vaertuigen; en welk pretext hier in bestond, dat zy, quasi, geen zekerheid hadden, dat met de Schepen van de Nederlandsche Compagnie geene Fransche Troupen in het Land zouden worden gebragt; dewyl, integendeel, voornoem-

noemde Præsident en Raed, dienaengaende, de krachtigste verzekering hadden door de subsisterende Traktaten en het gehouden gedrag van 's Compagnie's Bedienden, die nooit eenigen schyn hadden gegeven, dat zy voornemens waren tegens die Traktaten aen te gaen, maer veeleer, by alle gelegenheden, hadden getoont dat zy eene volkomen Onzydigheid tusschen de oorlogende Mogendheden wilden observeren; en de Engelschen, immers, niet waren bevoegd, op pretext van zich te verweren tegens eene Natie, die hun vyandig was, alle anderen als Vyanden te behandelen. Dan, het is onnoodig verder aan te dringen op de ongegrondheid van die geallegueerde pretexten, terwyl gemelde Præsident en Raed zelf hebben begrepen, dat die niet voldoende waren tot Justificatie van hun gehouden gedrag. Want indien de vrees voor eene aenstaende Vredebreuk, tusschen zyne Groot-Brittannische Majesteit en dezen Staet, een genoegzamen grond had kunnen uitleveren, om de Onderhoorigen van de Nederlandsche Compagnie vyandig aen te tasten. of dat 'er eenige schyn was geweest, dat de aengebragte Manschap Fransche Troupen waren, of immers dat dezelven ten dienste van die Natie stonden te worden gebruikt, dan zoude gemelde Præsident en Raed geen ander pretext hebben gezogt, om zich te kanten tegens het opkomen van die Manschappen; maer overtuigd zynde dat hunne bygebragte redenen niet voldoende waren, hebben zy den meergemelden Nawab, Mier Jaffer Khan, ook in het spel gebragt, onder voorgeven dat zy met hem hadden aengegaen een defensief en offensief Traktaet, volgens het welk zy, quasi, verpligt waren hem te adsisteren om het opkomen van onze Manschappen met geweld te beletten.

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

Wy hebben, Hoog Mog. Heeren, dat gepretendeerde Traktaet nooit gezien; en het eenigste Artikel, het welk de Engelschen daer van hebben bekend gemaekt, is het Dertiende, waer uit blykt, dat het zelve is aengegaen met den voornoemden Mier Jaffer Khan voor dat hy tot Nawab

's GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden in Bengale gepleegd.

wab was verkozen; onder belofte, aen de zyde der Engelschen, „ dat zy niet alleen, met alle „ hunne magt, hem zouden adsisteren, ter erlanginge van het gemelde Gouvernement; maer „ dat zy ook, in het vervolg, hem zouden geven gelyke Adsistentie tegens zyne Vyanden, „ wie die ook zouden mogen zyn, onder beding „ dat, als hy tot Nawab wierd verheven, hy als „ dan de Artikelen, by dat Traktaet vermeld, ook „ zoude voldoen."

En, zoo wy mogen defereren aen het schryven van den Kolonel Klive, moet die beloofde Adsistentie aen den Nawab worden gegeven, niet alleen tegen die genen, welken eenige Vyandlykheden tegens dien voornoemden Nawab ondernemen of zulks willen doen, maer ook tegens alle anderen, die, in wat geval zulks ook moge zyn, bestaen te weigeren het gunt de Nawab van hun vordert, hoe onrechtmatig, ongegrond, ja tiranniek die afvordering zy, blykens de Bylage *sub* Num. 9 (*).

Waer

(*) N°. 9. „ *Translaet van een Brief van den Kolonel* „ *Robert Klive; geschreven uit de Fransche Tuin*, „ *aen den Directeur Bisdom, den* 14 *October* 1757.

„ MYN HEER,

„ Op dit moment ontvange ik een Brief van den „ Souba van deze Provintie, klagende over den „ gepleegden Hoon aen den Fausdaer van Houghly, „ en U Wel Ed., verwerpende aen de Rechters over „ te geven een subject, schuldig aen een Doodslag, „ en om te eischen, uit kracht van de laetste Vredehandelinge met de Engelschen, hunnen bystand tot „ erlanginge van Satisfactie.

„ Myn groot respect en achting van het welzyn van „ U Wel Ed. Compagnie, heeft my bewogen U Wel „ Ed. van deze particulariteiten kennis te geven, en „ in te sluiten een Copie van het Dertiende Artikel, „ solemneelyk bekrachtigd en bezworen by den Nawab aen den eenen kant, en by de Engelsche Oost-„ Indische Compagnie, aen den anderen kant.

„ Ik ben, Myn Heer, overtuigd, als U Wel Ed. „ serieuslyk overweegt de slechte gevolgen, die uit

„ 's Na-

Waer uit, vervolgens, ligtelyk kan worden opgemaekt in welke relatie die Nawab met de Dienaren van de Engelsche Compagnie, in Bengale, is. Doch hoe zeer wy niet kunnen oordeelen over den verderen inhoud van dat gepretendeerde Traktaet, zoo komt het ons, in allen gevalle, zeer bedenkelyk voor, of de sustenue van gemelden Præsident of Raed, namelyk, dat, uit krachte van dusdanige of- en defensive Alliantie met eene Inlandsche Mogendheid, de eene Europesche Natie de andere vermag vyandig aen te tasten, op zich zelven beschouwd, wel overeenkomt met het eigenbelang van de Engelsche Oost-Indische Compagnie.

'S GRAVENHAGE. *Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.*

„ 's Nawabs .... wegen kan voortvloeien, door de
„ protectiegevinge aen een Moordenaer, en weigeringe om hem aen het Gerecht over te geven, dan zult
„ U Wel Ed. geen moment in twyfel staen om den Fausdaer van Houghly die Satisfactie te geven, waer van ik zeer wel geinformeerd ben, dat altyd onder de Europesche Natien in de Provintie van Bengale practicabel is geweest.

„ Ik heb de eere, met veel respect, te zyn,

„ MYN HEER,

U Ed. zeer Ootmoedige
en zeer nedrige Dienaer,

ROBERT KLIVE.

Het Dertiende Artikel.

„ Op Conditien Mier Jaffer Khan Bahador alle bovenstaende Artikels solemneellyk ratificeren, bezworen en volbrengen zal, heeft de ondergeschrevene, om de wille van de Ed. Oost-Indische Compagnie, doen verklaren, op het heilige Evangelie, en voor God, dat wy Mier Jaffer Khan Bahador, met alle onze Magt, adsisteren zullen, ter erlanginge van het Soubaschap in de Provintie van Bengale, Behaer en Orixa; en, verder, dat wy hem tot het uiterste adsisteren zullen tegens zyne Vyanden, hoedanig ook, zoo dra hy ons daer toe komt te roepen, mits dat, als hy Nawab komt te worden, hy aen voornoemde Artikelen voldoe".

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

pagnie; geconsidereerd dat het gene de Engelschen, in Bengale, doen tegens de Nederlanders, immers, met gelyk recht, elders ook tegens hun zal kunnen worden gedaen; waer van het onderlinge verderf, en, eindelyk, de totale ruïne van wederzydsche Compagnien, het onvermydelyk gevolg moet zyn. Maer hoedanig het ook mogte zyn gelegen met het generale intereſt van de beide Compagnien, en welke bedingen of ſtipulatien ook, by dat gepretendeerde Traktaet, met den Nawab mogten zyn gemaekt, zoo vermeenen wy, dat, in allen gevalle, de Præſident en Raed van het Fort William niet vermogten eenige Hoſtiliteiten te plegen tegens de Nederlandſche Compagnie, overmits de Traktaten, die tusſchen zyne Groot-Brittannische Majeſteit en Uwe Hoog Mog. ſubſiſteren, expresſelyk en ſpeciael, aen de wederzydſche Compagnien verbieden elkander eenig geweld of ongelyk aen te doen.

Wy beroepen ons hier toe, in de eerſte plaetſe, op het Traktaet van Breda, in dato 31 July 1667, nader geconfirmeerd by dat van Weſtmunſter den 19 February 1674, waer by word gezegd, Art. XII. „ Item, dat den gemelden Heer Koning en de „ Heeren Staaten Generaal, niet ſullen doen onderwinden, handelen of onderneemen, den een „ tegens den anderen, of des eens of des anders „ Onderdaanen, in eenige Plaatſe of Land, Zee, „ Havenen, Diſtricten, Baayen en verſche Wateren, by eenige geleegentheyd, nogte dat „ geen van beide, nogte de Onderdaanen van den „ eenen of den anderen, ſal geeven, doen of bewyſen eenige hulp, raad of gunſt, ende en „ ſal ook niet toeſtaan, dat 'er iets werde gedaan, „ gehandeld of ondernomen, by iemand, wie het „ ook ſoude moogen weezen, tot ſchaade off nadeel van de andere; of de Onderdaanen van de „ een of andere; maar ſullen beide uitdrukkelyk, „ en effectivelyk teegenſpreken, tegengaan en met „ 'er daat beletten, alle en een iegelyk, ſig onthoudende of verblyvende, of onder de heerſchappye van den een of ander ſtaande, dewelke iet-

„ ietwes teegens den een off den ander soude wil- „ len aanvangen, doen, handelen, off attenteeren". En Art. XXI. „ Item, het zal aan de Inwoon- „ deren van syn Koninglyke Majesteit, en de „ Inwoonderen van Ryken en Landen onder sy- „ ne gehoorzaamheid, nog aan de Inwoonderen „ en Onderdaanen van de Vereenigde Nederlan- „ den, niet toegelaten worden, ter Zee of te „ Land, onder eenig pretext of schyn, iets vyan- „ delyks, of met geweld, den een tegens den an „ deren, te onderneemen, of te doen".

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

En, zoo men al zoude willen sustineren dat alle de Ar ikelen van het voornoemde Traktact niet applicabel zyn op de Etablissementen van wederzydsche Souverainen in Oost-Indien, zoo is, echter, uit het XXIII Art. evident, dat, ten minsten met betrekkinge tot de Vyandlykheden, die de Onderdanen van de respective Souverainen tegens elkanderen zouden mogen ondernemen, het voorsz. Traktaet absolut mede applicabel is op het gene van dien aert in de Oost-Indiën mogte voorvallen.

Wy beroepen ons, wyders, in de tweede plaetse, op het separate Artikel, het welk, ingevolge van het gemelde Traktaet van Westmunster, op den 8 Maert 1675, is gesloten, speciael en alleen rakende de Engelsche en Nederlandsche Compagnien; waer by niet alleen word gezegd: „ Dat voor het interest „ van de openbaare Vreede, soo wel als de particu- „ liere saak, ten hoogsten dienstig is, dat 'er on- „ der, soo wel de Engelsche als Nederlandsche „ Compagnien, in Oostindiën Commerçie doen- „ de, zy de naauwste Vriendhoudende Saamenvoe- „ ging, en de grootste sugt, om den anderen met „ weederzydsche goedgunstigheid te omhelsen;" Maer waer by, dien volgende, ook is besloten en geaccordeerd: „ Dat beide de Compagnien sig „ vreedsaem en minnelyk tegens den anderen sul- „ len draagen, dat ook de eene des anders voordeel „ sullen voortsetten, en aen alle zyde een getrouwe „ en vriendelyke nabuurschap, volgens de Trac- „ taaten, tusschen de hooggemelde Koninglyke „ Majesteit en boovengemelde Heeren Staaten

Ge-

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ Generaal alreede gemaakt, of in wat voor een „ volgende tyd te maaken, sullen onderhouden „ en bewaaren, en het geene, soo de Koninglyke „ ke Majesteit, als de Heeren Staaten Generaal, „ respectivelyk, aan beide de Compagnien ernstelyk „ stelyk sullen beveelen, beide de Compagnien „ strictelyk sullen agtervolgen. Dog soo het gebeuren „ beuren mogt, dat 'er verschil tusschen de voorsz. „ Compagnien (het welk niet verhoopt word) „ mogt ontstaan, off eenige schaade, injurie of „ geweld, van de eene Compagnie of iemant anders, „ ders, van een van beide dependeerende, aan de „ andere mogt aangedaan zyn, of gepretendeerd „ worden aangedaan te zyn, sal in dezen gevalle „ blyven verbooden, dat de andere Compagnie „ tot middel van geweld off acte van vyandschap, „ hoedanig off met wat voor daadelykheid die „ weesen mogt, uitbreeken".

By deze gemelde Traktaten word, derhalven, den wederzydsche Compagnien en hare Onderhoorigen uitdrukkelyk verboden, onder eenig pretext of schyn, ter Zee of te Land, elkander eenig Geweld of Ongelyk aen te doen; en dezelven worden, integendeel, gelast zich minnelyk en vreedzaem tegens elkanderen te gedragen. Hier uit blykt, overzulks, ook dat, wat Traktaet, Accoord of Conventie meergemelde Præsident en Raed ook mogten hebben aengegaen met den Nawab van Bengale, zy, echter, op pretext van het zelve, niet vermogten te geven aen voornoemden Nawab eenige Adsistentie ten nadeele van de Onderdanen van Uwe Hoog Mog., min nog als openbare Vyanden dezen aen te tasten en te behandelen; alzoo onwedersprekelyk is, dat die anterieure Traktaten, die tusschen de Kroon van Engeland en dezen Staet subsisteren, niet kunnen worden gesteld buiten effect, door dusdanig posterieur en particulier Tractaet. Ten ware men zoude willen sustineren dat de Bedienden van de Oost-Indische Compagnie zyn bevoegd om, in weerwil en tegens het expresse bevel van hunne respective Souverainen, aen te gaen particuliere Traktaten, waer by niet alleen geprejudicieerd,

maer

maer geheel verbroken worden de anterieure Verbonden, die tusschen hoogstgemelde zyne Brittannische Majesteit en dezen Staet, in allen deele, moeten stand houden, en welkers exacte nakoming de respective Compagnien, met alle nadruk, is aenbevolen. Doch welke sustenue te ongegrond en ongerymd zoude zyn, om eenige wederlegging noodig te hebben.

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden in Bengale gepleegd.

Het is, vervolgens, ook in voldoeninge aen die Traktaten, dat de Directeur en Raed van de Nederlandsche Compagnie hebben geweigert de Adsistentie, die de vorige Nawab Serray Uddoula van hun had gevordert tegens de Engelschen; en het zyn, mitsdien, ook de zelfde Traktaten, die wy thans, met geen minder recht, dan aendrang, reclameren.

Te vergeefs trachten meergemelde Præsident en Raed zich te behelpen met de requisitie en ordre van den Nawab, om met al hun vermogen te beletten het opkomen onzer Manschappen. Men weet in welke relatie de Nawab met de Engelschen is; en het is overbekend, dat die gepretendeerde order door de Engelschen zelf is gedicteerd. Bovendien is hier voren, uit het eigen begrip en gedrag van de Engelschen, bewezen dat de Nawab niet was bevoegd het opbrengen van die Manschappen te beletten; maer, in allen gevalle, vermogten de Engelschen niet aen die order en requisitie te defereren, dewyl de bovengemelde Traktaten expresselyk verbieden het plegen van Geweld, onder wat schyn of pretext zulks ook mogte zyn; en de Engelschen korteling te voren zelven hadden gesustineert dat het geven van eenige Adsistentie aen den Nawab tegens hen, was eene Verbreking van die Traktaten. Want, toen de vorige Nawab gelyke ordres hadde gegeven aen de Bedienden van de Nederlandsche Compagnie, zelfs met zware bedreiginge, in cas zy daer aen niet voldeeden, declareerden de Engelschen, dat zy het voldoen aen die ordres zouden houden te zyn eene openbare Verbreking van de hier vorengemelde Traktaten. De Admirael Watson schreef, by zyn

hier

's GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden in Bengalen gepleegd.

hier vorengemelden Brief, aen den Directeur en Raed, onder Num. 1: „ Dat, indien zy den Nawab inwilligden den Onderstand, dien hy van hun vorderde, hy Admirael alle zulke daden zoude aenmerken als eene open Declaratie van Oorlog, en dien conform zoude ageren (†).

By dien van den 13 Maert 1757, *sub* Num. 10, declareert gemelde Admirael: „ Dat de Directeur en Raed, te Houghly, volkomen verzekerd konden zyn dat zyn voornemen niet was hunne Bezittingen te beledigen, of de Onderdanen van dezen Staet overlast te doen, terwyl hy niet twyfelde van de Vriendschap, die subsisteerde tusschen de twee Natien, of zy zouden eene strikte Neutraliteit houden tegen zyne Vyanden.". En by dien van den 16 der evengemelde maend, zegt hy: „ Ik ben verzekerd dat, van wegens de strikte Vriendschap, die 'er gehouden word tusschen den Koning, mynen Meester, en de Staten Generael, UE., van deszelfs zyde, de gesloten Traktaten tusschen de twee Natien niet zult overreden NB met onze Vyanden by te staen (*).

Ook heeft de Kolonel Klive en de Raed van het Fort William, telkens, en by alle gelegenheden, wanneer zy zich verbeeldden van 's Compagnie's Die-

(†) Zie hier voren bladz. 150, in de *Aent.*

(*) N°. 10. „ *Aen den Edelen Heere Adriaen Bisdom, „ Directeur en Gouverneur, en den Raed te Chinsura.*

„ ED. HEER EN HEEREN!

„ Ik heb wel ontvangen Uw Wel Ed. Brief van gisteren, verwittigende my U Wel Ed. opmerking, dat onze Troupen digte by Chandernagoor zyn, en dat U Wel Ed. myne permissie verzogt, om aen my Gedeputeerden te zenden, om te weten te krygen wat myne voornemens mogten zyn. Ik moet U Wel Ed. verzoeken geëxcuseerd te zyn, om U Wel Ed. Gedeputeerden thans niet te zien, wyl ik te veel bezigheden heb; maer U Wel Ed. kunt volkomenlyk

„ vol-

Dienaren iets te vreezen hebben, of dat zy iets van dezelven te verzoeken hadden, zich, met alle nadruk, beroepen op dien naeuwen band van Vrede en Vriendschap, en, te gelyk, aengedrongen dat alle het gene ten hunnen nadeele mogt worden gedaen, door hen zoude aengemerkt worden als eene Verbreking van die Vrede en Vriendschap; met bedreiginge dat zy als dan in zelfder voege tegens ons zouden te werk gaen. Maer is het waer, gelyk de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ voldaen en verzekerd zyn dat myne voornemens niet
„ zyn U Wel Ed. Bezittingen te beledigen, of overlast
„ aen te doen, noch iemand van de Onderdanen van
„ de Staten van Holland; terwyl ik niet twyfele van
„ de Vriendschap, die 'er subsisteert tusschen onze
„ Natien, of U Wel Ed. zult eene strikte Neutraliteit
„ houden tegens myne Vyanden.

„ Ik ben,

„ MYNE HEEREN,

„ U Wel Ed. zeer ootmoedige
„ en onderdanige Dienaer

„ Kent of Fort
„ William den
„ 13 Maert
„ 1757.

„ CHARL. WATSON.

„ *Aen den Edelen Heere Adriaen Bisdom, Directeur*
„ *en Gouverneur, en den Raed te Chinsura.*

„ ED. HEER EN HEEREN!

„ Ik heb heden morgen wel ontvangen U Wel Ed.
„ aengenamen van gisteren. Ik ben verzekerd dat van
„ wegen de strikte Vriendschap, die 'er gehouden word
„ tusschen den Koning, mynen Meester, en de Staten
„ Generael, U Wel Ed., van deszelfs zyde, de geslo-
„ ten Tractaten, tusschen de twee Natien niet over-
„ treden zult, met onze Vyanden by te staen.

„ Ik heb de eere te zyn,

„ MYNE HEEREN,

„ U Wel Ed. zeer gehoorzame
„ en zeer nederige Dienaer

„ Calcatta den
„ 16 Maert
„ 1757.

„ CHARL. WATSON."

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

sche Compagnie sustineeren, en wy volkomen toestemmen, dat, behoudens die gereclameerde Vrede en Vriendschap, de Onderhoorigen van de Nederlandsche Compagnie niet vermogten aen den Nawab te verlenen eenige Adsistentie tegens de Engelschen; zoo is, immers, mede waer, dat meergemelde Præsident en Raed van het Fort William, die niet alleen aen den Nawab hebben gegeven de gerekwireerde Adsistentie tegens de Nederlanders, maer die zelfs, als openbare Vyanden, hebben aengegrepen de Onderdanen van Uwe Hoog Mog., daer door notoirlyk hebben verbroken die zelfde Traktaten, die zy, zoo kort te voren, met reden hadden gereclameert. Het verbod tegens alle geweld en verongelyking is, by het Traktaet, gedaen aen beide de Compagnien; beide zyn ook gelast stiptelyk te achtervolgen de Traktaten, die tusschen derzelver hooge Souverainen zyn gemaekt.

En daer uit proflueert, by een onwedersprekelyk gevolg, dat zoo, volgens de sustenue der Engelschen, het verlenen van Adsistentie aen den Nawab tegens hen zoude zyn geweest, aen de zyde van de Nederlanderen, eene Verbrekinge van de voorsz. Traktaten, als dan ook gemelde Præsident en Raed niet vermogten, zonder Verbreking van die zelfde Traktaten, te defereren aen het pretense Gebod van den Nawab; en het tegengesteld gedrag, dat zy daeromtrent hebben gehouden, is een doorstralend en overtuigend bewys van de rechtmatigheid onzer Klagten over de Violentien en Hostiliteiten, die de Engelschen in Bengale hebben gepleegt tegens de Onderdanen van Uwe Hoog Mog., en die wy, in de verhandelinge van dit eerste poinct van Klagten, onwedersprekelyk hebben bewezen.

Het *tweede poinct* van Bezwaer, waer van wy verhopen, onder de protectie van Uwe Hoog Mog., een billyk redres te zullen bekomen, zyn de Nadeelen, die de Handel van de Nederlandsche Compagnie, in Bengale, heeft geleden door de Verongelykingen en Traverses van de Bedienden van de Engelsche Compagnie en hare Onderhoorigen.

Ten bewyze hier van dient, in de eerste plaetse, dat, in 1758, de Bedienden van de Engelsche Compagnie in Bengale, misbruikende hunne overmagt aldaer, en de afhankelykheid, waer in de Nawab van hen is, aen zich hebben getrokken den geheelen Inzaem van Salpeter, en den Bedienden van de Nederlandsche Compagnie *de facto* belet is daer van eenigen Inkoop te doen, op pretext dat de geheele Inzaem van dat Product aen de Engelsche Compagnie alleen en privativelyk was toegestaen, en zy, uit dien hoofde, bevoegd waren de Nederlandsche Compagnie daer van geheel te secluderen.

's Gravenhage.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

Het zoude overtollig zyn, by dezen, aen te toonen hoe nadeelig die Seclusie is voor de Nederlandsche Compagnie. De zaek is te evident om eenige nadere adstructie te vereischen, en de Engelschen zelf hebben zulks nooit tegengesproken. Het komt, derhalven, ook alleen daer op aen, of de Bedienden van de Engelsche Compagnie bevoegd zyn de Nederlandsche Compagnie te ontzetten van den vryen Handel, in dit artikel De Bedienden van de Engelsche Compagnie sustineeren dat zy zulks moogen doen. Wy vermeenen het tegendeel. En de gronden, waer op wy ons funderen, zyn dezen:

Eerstelyk, dat de Nederlandsche Compagnie, uit kracht van de Concessie, die aen haer, ten koste van onnoemelyk betaelde Schatten, door den Grooten Mogel zyn verleend, heeft een onwedersprekelyk recht om den Salpeter, en alle andere Waren, aller wegen, daer dezelven gewonnen worden, uit de eerste hand, of van wien zy willen, te mogen inkoopen. En van welk recht de Compagnie ook altoos vredelyk heeft gejouïsseert, tot dat, in den jare 1756, de te meer mael genoemde Nawab Serray Uddoula heeft ondernomen dien vryen Inkoop van den Salpeter met geweld te beletten.

En, ten anderen, dat, volgens het hier voren aengehaelde XII Artikel van het Traktaet van Breda, en het separate Artikel van het Traktaet

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

van Westmunster, in dato 18 Maert 1675, de respective Compagniën niet vermogen elkanderen te verongelyken of benadeelen, maer verpligt zyn de eene der andere voordeel voort te zetten; want uit die gronden, welken buiten contestatie zyn, is, immers, evident, dat de Engelsche Oost-Indische Compagnie niet is bevoegd de Nederlandsche te secluderen van een Artikel, waer in deze, volgens de aen haer verleende Voorrechten, vryelyk mag handelen, en het welk van die aengelegenheid is, als dat van den Salpeter; dewyl dusdanige Seclusie notoir en direct stryd met den inhoude van bovengemelde Traktaten. 's Compagnie's Dienaers hebben, vervolgens, ook niet verzuimt, zoo haest zy kennis hadden bekomen van dat afgedwongen pretens Privilegie, daer tegens te doen herhaelde Instantien en Vertoogen, zoo wel aen den Nawab, als aen den Præsident en Raed van het Fort William; doch allezins te vergeefs, als hebbende de Nawab, op de gedane Vertoogen, alleen geantwoort: „ Dat hy die Negotie, door „ het kanael van den Kolonel Klive, hadde afge„ staen aen de Engelsche Compagnie; en dat „ 's Compagnie's Bedienden zich moesten adres„ seren aen den Kolonel, vermits hy hem die „ Negotie niet konde afnemen ".

Terwyl de Engelsche Bedienden, onaengezien de aen hun gedane representatien, by continuatie, de Nederlandsche Compagnie in het geheel hebben gesecludeert van den vryen Inkoop van den Salpeter; voorgevende, dat de Bedienden van de Nederlandsche Compagnie, 's jaers bevorens, by Request, aen den vorigen Nawab Serray Uddoula, verzoek hadden gedaen om den privativen Inzaem van dat silt voor de Nederlandsche Compagnie te verkrygen; en, wyders, dat het verlenen van zoodanig Privilegie geen nieuwigheid was, naerdien de voornoemde Serray Uddoula het zelve in 1756 hadde toegestaen aen zekeren Inlander, Choja Wazid.

Doch, ten aenzien van dat eerste voorgeven, hebben de Bedienden van de Nederlandsche

Com-

Compagnie de Onwaerheid van het zelve aengetoont, en, met exhibitie van het voorsz. Request, bewezen dat het zelve alleen heeft getendeert, om aen den Nawab voor te dragen de prejudicie, welke door die privative Vergunning wierd toegebragt aen de verkregen Voorrechten van de Nederlandsche Compagnie, en om, vervolgens, van hem te verkrygen, dat aen de Nederlandsche Compagnie wierde vrygelaten, naer ouder gewoonte, zonder behulp of intercessie van anderen, den benoodigden Inkoop te kunnen doen, direct van de Salpeterstokers; dat het oogmerk van dit Verzoekschrift ook alleen was geweest, om de Salpeterpagt niet te laten alleen aan de Mooren, en hen dus de gelegenheid te benemen om aen de Europeschen den prys van dat Product naer hun goeddunken te stellen; en dat, in het geheele Request, geen eenig woord werd gevonden, waer uit konde geinfereerd worden dat de Bedienden van de Nederlandsche Compagnie voornemens waren geweest dien Handel privativelyk aen zich te trekken, of de Engelschen daer van te secluderen.

's GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden in Bengale gepleegd.

En, belangende de vorige Concessie van dat Privilegie aen den voornoemden Choja Wazid; vermeenen wy dat zoodanig voorbeeld niet kan strekken tot eenige Justificatie van de sustenue der Engelsche Bedienden, aengezien die Concessie altoos is geweest eene Verbreking van de Voorrechten, die de Nederlandsche Compagnie competeerde; waer tegens van harentwege zyn gedaen alle mogelyke instantien, en waer door, mitsdien, het recht van de Compagnie is geconserveerd gebleven, offschoon het dadelyk gebruik van dat recht met geweld is geinterrumpeerd geworden. Bovendien is 'er tusschen die twee gevallen een allergrootst onderscheid. De eerste Concessie was gedaen door een tomeloozen Dwingeland, willekeurig, en aen een particulier Koopman, die niet was in eenige relatie met de Nederlandsche Compagnie, uit welkers hoofde hy niet vermogt de Compagnie te secluderen van eenigen tak van Negotie.

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

gotie; en aen wien het, derhalven, vryſtond zyn voordeel te betrachten, hoe nadeelig zulks ook voor de Nederlandſche Compagnie mogt zyn; daer, integendeel, de laetſte Conceſſie is verleend door een Prins, van wien de Engelſche Bedienden alles goeds getuigen, die ook, niet dan genoodzaekt, (door wat middelen laten wy daer,) dien Afſtand heeft gedaen, niet aen een particulier Koopman, die geen de minſte relatie heeft tot de Nederlanders; maer aen de Engelſche Ooſt-Indiſche Compagnie, die in zoo naeuw verband met de Nederlanders is, en aen wie, by de voorſz. Traktaten, ſpeciael, en uitdrukkelyk, is verboden de Nederlandſche Compagnie in hare verkregen Voorrechten te verkorten, en die, overzulks, niet vermogt, behoudens de ſubſiſterende Traktaten, laetſtgemelde Compagnie te ſecluderen van een zoo voornamen tak van Commercie.

Het onderſcheid tuſſchen die twee gevallen is, derhalven, veel te groot, om dezelven in eenige vergelyking te kunnen ſtellen; en het exempel van den Moor Choja Wazid kan, mitsdien, ook niet uitleveren eenigen ſchyn van Juſtificatie voor de Bedienden van de Engelſche Ooſt-Indiſche Compagnie.

Een tweede Artikel van Bezwaer, waer van wy onder dit hoofddeel onzer Klagten moeten ſpreken, zyn de Traverſes, die de Bedienden van de Engelſche Compagnie hebben toegebragt aen die der Nederlandſche Compagnie, in den Inzaem der Lywaden; welke Traverſes, volgens de laetſte berichten van den Directeur en Raed te Hougly, en de ten dezen geannexeerde Beſcheiden onder Num. 11 (*), zoo verre zyn gegaen, dat 's Compagnie's

(*) *No. 11. „ Extract Reſolutie, genomen, in Ra„ de-Politie te Hougbly, op Vrydag, den 6den „ October Anno* 1758.

„ Vervolgens communiceerde de Heer Directeur „ den Rade, hoe zyne Achtb. mits het Gewoel en de „ Onderdrukkinge der Engelſchen, enz.

„ Wer-

pagnie's Dienaers genoegzaem zyn geweest buiten 's Gra-staet eenige Lywaden uit de Weefplaetsen te be-ko- VENHA-GE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ Wordende, voor het overige, de jongstontvan-„ gen Berichten uit de Weefplaetsen, wegens de te-„ genwoordige gesteldheid van zaken aldaer, deze „ ter speculatie ingelyfd.

„ *Translaet Bengaelsche Missive, in het Persiaensch,* „ *alhier overgezet, en geschreven aen den Inlandschen* „ *Koopman* Totaram, *door zyne te Sjenderkona,* „ *Rasujora en Radha Negger verblyf houdende Go-* „ *mastos,* Jegger Naet Boos *enz., sub dato* 18, *en* „ *ontvangen alhier den* 23 *September,* 1758.

„ De Omstandigheden, rakende de Vexatiën der „ Engelschen, kunnen niet genoeg beschreven wor-„ den, hebbende men, niettegenstaende de Gomasto „ der Engelschen den Inkoop van Witte Lywaden, „ te Sjenderkona, bevorens heeft gestaekt gehad, ech-„ ter, in stilte daer van een party bemagtigt, zoo als „ U Wel Ed., by vorige letteren, reeds is gecommu-„ niceerd. Doch het is nu omtrent vyftien dagen gele-„ den, dat de voornoemde Gamasto alle de Pykaers en „ Dellaers by zich ontboden, en hen den Verkoop „ van Doeken aen anderen, buiten hen, ten ern-„ stigsten, geinterdiceert heeft; zynde zylieden over „ vyf dagen, *de novo*, by hem geroepen, en hen een „ Verbandschrift afgedwongen, waer by zy aengenomen „ hebben om alle de in gereedheid gebragtwordende „ Lywaden eerst by hem te zullen brengen, ten einde „ daer van, zoo veel den zelven mogte aenstaen, uit-„ te zoeken, en de rest te rug te geven, die zy dan „ aen anderen konden verkoopen. Hebbende die men-„ schen zich ook moeten verbinden om, dagelyks, „ een vast getal Doeken, naer mate van elks vermo-„ gen, zonder manquement, aen hem te leveren; zoo „ dat diergelyke gedoenten en onredenlykheden nooit „ bevorens gepractiseerd zyn. Waer by nog komt, dat „ men niet bezeffen kan hoe veel Geld aen Lywaden „ voor de Engelschen 'er nog staet besteed te worden, „ want in de maend July zyn alhier vyftig, en thans „ negentig duizend Ropyen ontvangen; en door hun „ gedrag in dezen arrang zal de volbrenging van het „ werk der Hollandsche Compagnie zeer bezwaerlyk

'S GRAVENHAGE.

komen, doordien de Engelsche Gomastos alle de Lywaden, die onder de handen der Wevers waren,

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ vallen, ten ware U Wel Ed. daertoe een middel van „ redres kwamen uit te vinden.

„ Getranslateerd door *M. Koning*.

„ *Translaet Bengaelsche Missive, in het Persiaensch,* „ *alhier overgezet, en geschreven aen den Inland-* „ *schen Koopman* Totaram, *door zyne te Boeren* „ *verblyfhoudende Gomasses*, Mahinderlin *en* Sob- „ haram Boos, *sub dato* 21, *en ontvangen alhier* „ *den* 24 *Sept.* 1758.

„ U Wel Ed. heeft ons geschreven om met de Ly- „ waden spoed te maken; maer mits het Geweld der „ Engelschen willen de Wevers geen geld ter aenma- „ kinge van Doeken accepteren, en niemand durft „ eenig goed pro contant te koop brengen; ook zyn „ de Wassers bevreesd de Lywaden te wassen; zoo „ dat dus doende het werk geen voortgang kan heb- „ ben, zonder eenig voorschryvens van de Engelschen; „ want wy kunnen niet anders doen, dan goede woor- „ den te geven en vriendelyk te zyn.

„ Getranslateerd door *M. Koning*.

„ *Translaet Bengaelsche Missive, in het Persiaensch,* „ *alhier overgezet, en geschreven aen den Inland-* „ *schen Koopman* Totaram, *door zynen te Sjandi-* „ *ael verblyfhoudenden Gomasto*, Seddaram Goos, „ *sub dato* 7, *en ontvangen alhier den* 14 *Septem-* „ *ber* 1758.

„ Ingevolge U Wel Ed. aenschryvens, om met den „ Gomasto der Engelschen alhier Vriendschap te ma- „ ken, heb ik my by *Gesoram Goos*, die als de zoodani- „ ge fungeert, vervoegt, en getracht hem, door alle „ minnelyke wegen en civile bewoordingen, in myne „ belangen over te halen, ten einde, door dat mid- „ del, een vryen voortgang onzer affaires te obtine- „ ren; doch te vergeefs; vermits hy my toevoegde van „ zyne Meesters ordre te hebben, om zorge te dra- „ gen dat niemand meer een enkel stuk goed zoude „ mogen koopen, en, tot eene stipte nakominge van „ dien, de gezamenlyke Wevers, Pykaers enz. Ver- „ bandschriften te doen passeren, sub pœne dat, dit

„ een

ven, ſjapten, en zoodra die Doeken afgemaekt waren, dezelven van de Scheringen afſneden en weg-

's GRAVENHAGE.

„ een en ander niet geſchiedende, en de zaken der Engelſchen het minſte verlet zynde, men hem Gomaſto als dan met den dood zoude ſtraffen, en ik, over zulks, geen Inkoop van Lywaden zoude kunnen doen, noch van de reeds aenbeſteden Doeken iets ontvangen, mitsgaders uit dien hoofde de daer op verſtrekte Penningen van de Wevers te rug konde nemen; met welk antwoord by my dimitteerde, Hebbende dezelve, wyders, op de tyding dat een onzer oude Dellaers, in name Bollob Perramanik, een party Caſſas van drie cobos breed had aenbeſteed, dien man, met voorkennis van den Gomaſto van den Simiendaer, doen opvatten, by hem brengen, en een ſnelle dragt ſlagen laten geven; mitsgaders hem niet alleen tot de afgave van vyf Ropyen aen Pions ongelden, maer ook tot het ſchryven van een Verbandſchrift, geconſtringeerd, waer by hy zich komt te verbinden om de Hollanders niet meer te zullen dienen. Zoo dat de Geweldenaryen en Plagingen van den Gomaſto der Engelſchen, ten opzichte der Wevers, Pykaes en Dellaers zeer verre gaen, en hy zich verbeeld van niemand afhankelyk te zyn; te meer, om dat de Simiendaers, welken bevorens onze eenigſte ſteun waren, thans mede volkomen onder de ordres van den voornoemden Gomaſto ſtaen. Weshalven het, tot een onverhinderden voortgang van het Werk det Hollandſche Compagnie, noodzakelyk zal zyn het vereiſchte redres dienaengaende a coſty te bezorgen, want by het tegendeel kan de waerneming van hunne affaires bezwaerlyk geſchieden, buiten en behalven dat 'er ook, door diergelyke Inſolentien, geen kans zy de op leverantie van Lywaden verſtrekte penningen in te palmen, noch een enkel ſtuk van het fyne goed, waer op reeds eene aenzienlyke ſomme Gelds is afgegeven, geleverd te krygen. Terwyl de Inzaem voor de Hollandſche Compagnie nog al met een ſucces zoude kunnen geſchieden, indien U Wel Ed. een Brief van den Gouverneur der Engelſchen te Calcatta, dan wel van Baboe Kaſinaet, konde beſollici-

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ teren,

'S GRAVENHAGE.

wegnamen, met bedreiginge aen alle de Wevers en andere Werklieden, dat, indien zylieden voor andere

Berichte van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ teren, waer by hunne Gomastos gerecommandeerd „ wierden van diergelyke Insolentien af te zien, want „ alle de Wevers, Wassers, Stikkers, Pykaers enz. „ zyn door hunne mishandelingen ten eenenmale „ afgeschrikt; waerby nog komt dat alle wegen en „ passagien, door het Volk der Engelschen, zeer „ naeuw bezet zyn; invoegen de Bedienden van de „ Hollandsche Compagnie in hare belangen, door hun„ ne verregaende Violentien, veel te lyden hebben, „ en wy in vreeze leven wat lot ons zomwylen mog„ te te beurt vallen, gaende, intusschen, het werk „ van Radha Tjem Beddiga, die zyn Gomasto ten In„ koop van Lywaden, naer Noougaeun gezonden heeft, „ zeer wel voort, doch waer van de oorzaek is het „ voorschryvens dat hy van het Engelsch Opper„ hoofd te Cassimbazaer aen den voorsz. Gomasto „ bekomen heeft, om hem zyne affaires vredig te „ laten verrichten, het welk ten onzen opzichte me„ de ten spoedigsten gerequireerd word, te meer om „ dat de tyd sterk begint te verloopen, want by het „ tegendeel zal de bezorging zoo van de aenbesteden „ Goederen, als de Inkoop, zeer bezwaerlyk kunnen „ geschieden.

„ Getranslateerd door *M. Kening.*

„ *Translaet Bengaelsche Missive, in het Persiaensch,*
„ *alhier overgezet, en geschreven aen den Inlandschen*
„ *Koopman* Totaram, *door zyne te Jeggeen du Pour*
„ *verblyfhoudende Gomastos*, Bharet, Tjern Goos,
„ Ram Naat Goos *en* Gengaram Mendi, *sub date*
„ 5 *en ontvangen alhier den* 18 *September* 1758.

„ De reden wegens de late Afzending der Lywaden „ bestaet hier in, dat het werk van de Wassers en „ anderen, door onstuimig weder, en de zware Wa„ tervloed, die men alhier gehad heeft, geen voort„ gang heeft kunnen nemen, doordien 'er geen plaets „ te vinden geweest is om het Goed te droogen; des„ niettegenstaende hebben wy, met veel moeite, twee „ Vaertuigen met Lywaden afgezonden, en zyn op „ nieuws bezig om nog een party ter verzendinge in „ gereedheid te brengen. Doch wat zullen wy UEd. „ nopens

dere Luiden, behalven de Engelschen, en byzonder voor de Nederlandsche Compagnie, eenige Lywaden kwamen aen te maken of te verkoopen, zy, dieswegens, ten rigoureusten zouden worden gestraft; zoo als ook bereids verscheide van hen, die

'S GRAVENHAGE.

Berichte van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ nopens den Inkoop van Doeken ter dezer plaetse „ berichten, want de Geweldenaryen van de Gomastos der Engelschen gaen reeds zoo verre, dat wy „ onvermogens zyn dezelven in dezen uit te drukken, „ hebbende zy lieden niet alleen de Simiendaers Verbandschriften doen passeren; maer ook de Wevers „ en Verkoopers tegens hun wil Geld opgedrongen, en „ hen tevens bedreiging gedaen, dat, ingevalle zy „ voor andere Luiden, behalven de Engelschen, eenige Lywaden kwamen aen te maken, zy alsdan „ zouden opgevat, en ten rigoureusten, ja zelfs met de „ koorde om den hals, gestraft worden; mitsgaders, „ bovendien, by rondtrommeling op alle Markten, „ den Inkoop van Doeken pro contant aen een iegelyk „ laten verbieden, en ook alle Wevers zoodanig met „ Penningen overkropt, dat 'er niemand van hen is, „ die men zeggen kan geen Geld van de Engelschen „ genoten te hebben, waer door ons werk thans ten eenenmale gestremd is, dewyl de voornoemde Gomastos „ mede alle de Wevers, welken wy in stilte Geld ter „ aenmakinge van Lywaden geintrageert hadden, als „ gezegd, met contanten voorzien hebben, en ten „ eersten, of zoo dra de Doeken op de Weefgetouwen „ klaer raken, dezelven sjappen; waerenboven zy op „ ieder Pansooy een Pion en een Sipay geplaetst hebben, om te beletten dat wy geene Goederen kunnen vervoeren, en tevens de Wevers, die Lywaden „ voor ons onder handen hebben, met het Goed naer „ hunne Logementen doen brengen, zoo dat die menschen thans door diergelyke gedoente zyn afgeschrikt. „ Weshalven wy U Wel Ed., als onze Meesters zynde, komen te verzoeken het noodige redres in dezen te willen bewerken, ten einde de affaires alhier „ behoorlyk te kunnen voortzetten; want by het tegendeel zal de vervaerdiging van Lywaden op haren tyd zeer bezwaerlyk vallen.

„ Getranslateerd door *M. Koning*."

'sGRAVENHAGE.

die eenige Doeken aen de Nederlandsche Compagnie hadden gelevert, met 'er daed hebben ondervonden.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

De Directeur en Raed te Hougly hebben, vervolgens, ook over deze Geweldenaryen en Traverses in den Handel hun beklag gedaen aen den President en Raed van het Fort William; doch dezen hebben, op de eerstgedane vertoogen, ontkent dat hunne Gomastos eenig Geweld in de Weefplaetsen gebruikt, of de Bedienden van de Nederlandsche Compagnie eenige Traverses aengedaen zouden hebben; en daer na, van het een en ander overtuigd zynde, uiterlyk wel belooft en aengenomen daer in te zullen voorzien, en hunne Gomastos te zullen beletten de Nederlandsche Bedienden te verhinderen in het verzorgen der benoodigde Lywaden. Maer het is by die uiterlyke beloften gebleven, en in de zaek zelve is geen het minste redres gemaekt.

Wy zouden, Hoog Mog. Heeren, onder dit hoofddeel onzer Klagten, nog kunnen brengen eenige andere Poincten van Bezwaer, die wy hebben ten laste van de Engelsche Compagnie; doch waer mede wy, voor als nog, Uwe Hoog Mog. niet zullen lastig vallen, om dat wy niet hopeloos stellen dat die Poincten tusschen de wederzydsche Bedienden van de twee Compagnien, in Indiën, zullen kunnen worden afgedaen.

Het eenige, waer van wy alhier nog moeten spreken, is eene Pretensie, die de Nederlandsche Compagnie dezer Landen heeft tot laste van de Engelsche Compagnie, spruitende uit het gevolg van zekere Conventie, welke in den jare 1729 tusschen den Gouverneur en Raed van de Engelsche Oost-Indische Compagnie, en den Directeur en Raed van de Nederlandsche, in Bengale, is gesloten; en van welke pretensie 's Compagnie's Ministers in Bengale, te meermalen, van den Gouverneur en Raed van de Engelsche Oost-Indische Compagnie hebben gevordert de verschuldigde Voldoening; dan welke dezen hebben gedeclineert, op fundament dat zy aen hunne Superieuren in Europa

ropa hadden kennis gegeven van die pretensie, en dat zy, derhalven, niet vermogens waren daer over in eenige onderhandeling té treden; het gunt ons, derhalven, noodzaekt, by deze gelegenheid, *nominatim* van die Pretensie alhier melding te doen.

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden in Bengale gepleegd.

Het *derde poinct* van onze te doene Klagten is, gelyk wy hier voren hebben gezegt, dat door de Violentien en Onwettige Behandelingen van de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Compagnie en andere Onderdanen van zyne Groot-Brittannische Majesteit, aen verscheide Onderhoorigen van de Nederlandsche Compagnie zyn toegebragt vele zeer importante Schaden en Nadeelen.

En het eerste geval, daer toe betrekkelyk, bestaet hier in: Dat, in de maend October 1757, door den Engelschen Schout by Nacht, George Pocock, in de Ganges, is genomen en met dies Lading voor goeden prys verklaerd, zekere particuliere Goerab, *de Charlotte* genoemd, die door eenige Onderhoorigen van de Nederlandsche Compagnie in Suratte, voor eigen rekening was beladen en naer Bengale verzonden. Waeromtrent wy van 's Compagnie's Ministers in Indiën hebben ontvangen het volgende bericht: Dat, in de maend April 1757, eenigen van 's Compagnie's Bedienden in Suratte, voor hunne particuliere rekening, hadden gehuurt het bovengemelde Scheepje, in eigendom toebehoorende aen een Benjaensch Koopman aldaer; dat die Huurders het zelve alleen voor hunne eigen rekening hadden beladen met Kattoen, en dat, uitgezondert eenige weinige Vragtgoederen, toebehoorende aen Inlandsche Kooplieden, en de geringe Pacodille van de Officieren en Schepelingen, niemand, buiten die Reeders, eenig deel of interest in die Lading heeft gehad; dat het gemelde Vaertuig is voorzien geweest van eene behoorlyke Passe, om over de Kust van Chormandel te varen naer Bengale, en van daer weder naer Suratte te keeren, onder commando van Anthoni Biquant, aen wien, den 28 January, bevorens, door den Directeur en Raed van de Nederlandsche Compagnie te Suratte, op zyn gedaen verzoek,

's GRAVENHAGE.

was toegestaen, als Vryburger, onder de Hollandsche Natie zich te mogen erneren, en die, den 16 Maert van het zelfde jaer, den Eed van trouwe aen dezen Staet en aen de Compagnie had gepresteert.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

Dat die Goerab, op deszelfs reize naer Chormandel, was genomen door een Engelsch Oorlogschip, op pretext dat dezelve was beladen voor Fransche rekening, en gevoerd wierd door een geboren Onderdaen van den Koning van Vrankryk; dat gemelde Goerab, vervolgens, was opgebragt eerst aen het Fort St. Davids, en daer na te Madraspatnam; doch aldaer weder was vrygegeven, na bevindinge dat dezelve was onwettig genomen.

Dat het gemelde Scheepje, daer na, zyne reize hebbende voortgezet tot in de Ganges, aldaer, in de maend October, weder was genomen, en door gemelden Schout by Nacht Podock voor goeden prys verklaerd, op fundament dat, pretensselyk, het zelve was beladen voor Fransche rekening; dat de tyd, by de Passe van dat Vaertuig bepaeld, reeds was verstreken, en het zelve dus in het geheel van geen Passe was voorzien; en, laetstelyk, dat dies Gezaghebber was een geboren Onderdaen van den Koning van Vrankryk. Hebbende gemelde Schout by Nacht gesustineert, blykens deszelfs Missive van den 20 October 1757, ten dezen annex onder Num. 12, dat, by zekere Ordonnantie van zyne Allerchristelykste Majesteit, zoude wezen gestatueerd: „ Art. X. Dat, indien de Staten van „ Holland Paspoorten of Licentiebrieven aen Ei- „ genaers of Meesters van Schepen, die Onderda- „ nen van een Vyand van Vrankryk zyn, verlenen „ zullen, excepto zulke Eigenaers of Meesters, „ die, voor de Declaratie van den tegenwoordi- „ gen Oorlog, met het Burgerrecht in Holland „ begunstigd zyn, hunne Schepen en Koopman- „ schappen zullen geconfisqueerd worden, wyl „ aengezien zullen worden als aen den Vyand toe- „ behoorende, al ware het Schip in Holland ge- „ maekt geweest." En „ Art. IV. Dat de Hol- „ landers verdacht moeten zyn dat de Super-Car-

„ ga,

" ga, Klerk of Zee-Officier geen Inboorling zal " moeten zyn uit eenige Plaetsen, die Vyand- " schap met Vrankryk hebben, en dat 'er niet meer, " dan een derde van het Scheepsvolk, Onderdanen " van den Vyand moeten zyn. Indien deze parti- " culariteiten niet geobserveerd worden, zullen de " Schepen voor goeden prys verklaerd en suspect " gehouden worden dat dezelven aen den Vyand zyn " toebehoorende." En dat hy Schout by Nacht, mitsdien, ook was bevoegd die meergemelde Goerab, als gevoerd zynde door een geboren Onderdaen van den Koning van Vrankryk, voor goeden prys te verklaren (*).

S-GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

Het

(*) No. 12. " *Copie-Resolutie, genomen in Rade van* " *Politie, te Hougbly, op*

" *Vrydag den* 28 *October* 1757.

" Door den Heere Directeur geëxhibeerd zynde een " Brief, door den Engelschen Schout by Nacht Pocock, " aen zyne Achtb. geschreven, vervattende eene Ver- " klaring, dat zekere door den Ed. Heere Extraordi- " nair Raed van India en Directeur in Souratta, Louis " Taillefert, herwaert gezonden en door hem Pocock " aengehouden Goerab, genoemd *Charlotta*, met dies " Lading, een wettige Prys zoude wezen, om zooda- " nige redenen, als te zien zyn by den Brief zelf, lui- " dende:

" *Calcatta den* 20 *October* 1757.

" MYN HEER!

" *UEd. aengenamen Brief, dato dezer, heb ik wel ont-* " *vangen, behelzende te weten wat reden ik heb de Char-* " *lotta Goerab aen te houden. Waer op in antwoord is die-* " *nende dat, by diverse Brieven, van Souratta ontvangen,* " *ik reden genoeg heb, uit dies inhoud, te gelooven het Schip* " *buiten allen twyfel aen de Franschen is toebehoorende;* " *wordende gecommandeerd door een Franschman, in name* " Antoine Bicquant, *en de Pas, die hy van den Heer* " *Taillefert vertoont heeft, is niet langer loopende, volgens* " *den inhoude, dan den* 13 *Juny passato; en by gevolg* " *is dit Schip en Lading een wettige Prys; dat een duide-* " *lyke en klare zaek is. Daerenboven moet U Wel Ed. niet* " *denken dat ik onkundig zoude zyn wegens de Ordonnan-* " *tie, die de Koning van Vrankryk heeft laten publiceren,*

" en

's-GRAVENHAGE.

Het voorsz. Bericht behelst, wyders, dat de Geintresseerden in het meergemelde Vaertuig, als mede

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

" *en de Memorie, die deszelfs Ambassadeur, kort na de Declaratie van Oorlog, aen de Staten Generael beeft overgelevert, wyl ik van dezelve zeer wel geinformeerd ben; want daer in word, Art. X, gezegd:*

" Dat, indien de Staten van Holland Paspoorten of Licentiebrieven aen Eigenaers of Meesters van Schepen, die Onderdanen van een Vyand van Vrankryk zyn, verlenen zullen, excepto zulke Eigenaers of Meesters, die voor de Declaratie van den tegenwoordigen Oorlog met het Burgerrecht in Holland begunstigd zyn, hunne Schepen en Koopmanschappen zullen geconfisqueerd worden, wyl aengezien zullen worden als aen den Vyand toebehoorende, al ware het Schip in Holland gemaekt geweest. *En in Art. IV. word gezegd*: De Hollanders moeten verder verdacht zyn dat de Super-Carga, Klerk of Zee-Officier geen Inboorling zal moeten zyn uit eenige Plaetsen, die Vyandschap met Vrankryk hebben, en dat 'er niet meer, dan een derde van het Scheepsvolk, Onderdanen van den Vyand moeten zyn. Indien deze particulariteiten niet geobserveerd worden, zullen de Schepen voor goeden prys verklaerd en suspect gehouden worden dezelven aen den Vyand zyn toebehoorende.

" *Op die Ordonnantie zyn myne Instructien gevestigd, en dien regel moet ik volgen. Indien U Wel Ed. gelieft te observeren dat* Bicquant *een Inboorling van Vrankryk is, en in geenerlei wyze bevoorrecht kan worden met de Privilegie van een Hollander, (want hy zelfs Zee-Officier en Super-Carga te ge'yk is, en Goederen van zyn eigen aen boord van het voornoemde Schip heeft) zoo doet zulks alles genoegzaem den buit van dat Schip rechtvaerdigen, en de absolute noodzakelykheid volbrengen van de Goerab Charlotte, met zyne Lading, volgens het Recht des Oorlogs, in arrest te houden.*

" *Het doet my leed, dat ik reden heb te klagen wegens de grove fout van het Opperhoofd van U Wel Ed. Natie te Souratta, in het geven van zulk een Pas; en ik moet U Wel Ed. kennis geven dat 'er ordres tot de strikste bezichtiging zullen gemaekt worden, om zulke fraude of*

" be-

mede de Directeur en Raed van de Nederlandsche Compagnie in Bengale, wel hadde getracht den ge- 's GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O.I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ *bedrog in het toekomende voor te komen; en de zaek ten*
„ *vollen aen het Hof van Engeland zal vertoond worden.*
„ *Maer ik zal, des niettemin, al wat in myn vermogen is*
„ *in het werk stellen om de Harmonie, die 'er tusschen den*
„ *Koning, myn Meester, en de Staten Generael subsisteert,*
„ *te maintineren; en het zal my lief zyn na dezen geen re-*
„ *den te hebben over zulke diergelyke misbruiken te klagen,*
„ *op dat de Vriendschap en Onderhandeling tusschen de*
„ *twee Natien onschendbaer bewaerd worde.*

„ *Ik ben, met groote consideratie,*

„ MYN HEER,

„ *UWel Ed. gehoorzame en ootmoedige*
„ *Dienaer*

„ G. POCOCK."

„ zoo is eenparig goedgevonden den voornoemden
„ Zeevoogd te vertoonen:

„ *Eerstelyk*, dat 'er, buiten het portpermis van den
„ Kapitein, geen Franschman part of deel aen het
„ Scheepje of dies Lading heeft.

„ *Ten anderen*, dat de Pas, schoon daer in eenig
„ abuis in den datum mogt begaen wezen, luid om
„ naer Bengale te varen, en van daer naer Souratte te
„ reverteren.

„ *Ten derden*, dat de Kapitein van dat Kieltje wel
„ een Franschman van geboorte, maer thans een ge-
„ naturaliseerde Hollander, of een Onderdaen is van
„ onzen Staet, die den Eed van Getrouwigheid heeft
„ gedaen.

„ *Ten vierden*, dat de Publicatie van diergelyke Or-
„ donnantie door den Koning van Vrankryk, als zyne
„ Ed. komt te allegueren; hier voor de receptie van
„ zyn Ed. Brief niet is bekend geweest, en waerschyn-
„ lyk ook niet zal geweest zyn in Souratte; en dat,
„ overzulks, de Misslag, zoo 'er een mogte begaen
„ wezen, in het verkiezen van een' geboren Fransch-
„ man tot Kapitein, niet anders kan geconsidereerd
„ worden, dan door onkunde geschied te wezen, zyn-
„ de, om de voornoemde redenen, verstaen om de
„ restitutie van den Goerab, met dies Lading, en om
„ de Largatie van den Kapitein te insteren.

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

gemelden Schout by Nacht te overtuigen van de ongegrondheid der redenen, die voor het wegnemen van gemelde Goerab waren bygebragt; doch dat zulks was geweest zonder eenig effect; en dat gemelde Directeur en Raed, derhalven, tot conservatie van het Recht der Reeders, en om hun guarant in der tyd te kunnen zoeken, dieswegens expresselyk hadden geprotesteert.

Wy hebben, Hoog Mog. Heeren, met de vereischte oplettendhied, gexamineert de Bescheiden, welken door de Geintresseerden zyn geëxhibeerd, om te justificeren de reclame van die genomen Goerab, met dies Lading; en wy hebben daer in gevonden het volledig bewys van alle de positiven, waer op die reclame werd gegrond.

Byzonder is ons, uit die Bescheiden, ook gebleken dat het vernoemde Vaertuig reeds bevorens genomen en opgebragt is geweest te Madras; doch dat, afschoon zulks was gedaen om de zelfde pretense redenen, die door den Schout by Nacht Pocock zyn geallegueerd, het zelve echter weder was vry gegeven.

Dat ook de gemelde Schout by Nacht, by een Brief van 6 November 1757, genoegzaem heeft erkent de ongegrondheid van de twee eerstgemelde redenen; en dat dezelve, tot justificatie van zyn gedrag, ten laetsten alleen daer op is blyven aendringen, dat de voornoemde Biquant was een geboren Franschman, en dat het hier bovengemelde Reglement van zyne Majesteit, den Koning van Vrankryk, derhalven, hem Schout by Nacht recht gaf de voorsz. Goerab, met dies Lading, voor goeden prys te verklaren.

Wy hebben, mitsdien, ook geoordeelt dat hier geene

„ Aldus gedaen en geresolveerd, te Houghly, in
„ Bengale, ten dage voornoemd.
„ *A. Bisdom.*
„ *J. L. v. Schevichaven.*
„ *S. de Hoog.*
„ *R. H. Armenault.*
„ *Joh. Bacheracht.* „ *M. Bastiaense*, Sekret."

geene de minste gegronde redenen waren, die de Confiscatie van dat Vaertuig en Lading konden wettigen. Want, in zoo verre gemelde Schout by Nacht, met de bovengeciteerde Ordonnantie van zyne Allerchristelykste Majesteit mogte hebben gedoelt op zekere Memorie, die, in den jare 1756, door een particulier te Parys is opgesteld, tot instructie voor de Commercierende en Navigerende Onderdanen van dezen Staet, om zich, geduurende den voorschreven Oorlog, voor alle Vexatien der Fransche Armateuren te kunnen wagten; en welke Memorie, weinig tyds daer na, hier te Lande, buiten eenige auctoriteit, met den druk is gemeen gemaekt, zoo dient, tot volkomen wederlegginge van het argument, het gene de gemelde Schout by Nacht uit die Memorie tracht te halen, dat Uwe Hoog Mog. die Memorie nooit anders hebben geconsidereert, dan als een particulier stuk, behelzende oude Ordres, waer naer men zich voorheen, gedurende vorige Oorlogen, hadde gereguleert; en dat Uwe Hoog Mog. zulks ook, door hoogstderzelver Ambassadeur aen het Hof van Vrankryk, hebben doen declareren. Doch byaldien gemelde Schout by Nacht het oog mogte hebben gehad, niet op die Memorie, maer op zeker Reglement van zyne Allerchristelykste Majesteit, concernerende de gemaekte Pryzen ter Zee, en de Vaert van Neutrale Schepen, in dato 21 October 1744, waer uit de voorsz. Memorie, ten grootsten deele, is geformeerd, zoude zulks, echter, geene verandering in dezen kunnen maken, dewyl Uwe Hoog Mog. ook zelfs tegens dat Reglement hebben laten doen verscheide Representatien aen het bovengemelde Hof, waer van het gevolg aen Uwe Hoog Mog. ten vollen is bekend.

's GRAVENHAGE. *Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.*

Dat, bovendien, dit laetste Reglement, zoo min als de vorige Memorie, ooit is bekend gemaekt in de Oost-Indien, en ook aldaer nooit is geobserveerd of geëxecuteerd geworden, zoo als met veelvuldige exempelen kan worden bewezen; dat, wyders, in allen gevalle, het voorsz. Regle-

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden in Bengale gepleegd.

ment, hoedanig het zelve door zyne Allerchristelykste Majesteit ook mogte begrepen en dadelyk geëxecuteerd zyn, niet heeft kunnen geven, aen den Engelschen Schout by Nacht Pocock, eenige gegronde reden of recht, om de voorsz. Goerab, met dies Lading, voor goeden prys te verklaren; vermits dat Reglement is gemaekt alleen door den Koning van Vrankryk; dat, het zelve aengemerkt zynde als eene Wet en eene pœnale Ordre, waer naer de geinteresseerden zich moeten gedragen, die Wet geene anderen, dan alleen de Onderdanen van zyne Allerchristelykste Majesteit, kan verbinden, en ook alleen die Onderdanen kan authoriseren om te nemen, en voor goeden prys te verklaren, Schepen en Goederen van Neutrale Onderdanen, die, verpligt zynde zich te gedragen naer die pœnale Ordonnantie, daer aen niet hebben voldaen.

Dat, derhalven, het voorsz. Reglement niet applicabel is op Pryzen, die door anderen, dan Onderdanen van zyne Allerchristelykste Majesteit, worden opgebragt; en dat het zelve vooral niet betrekkelyk kan worden gemaekt op Schepen en Goederen, die toebehooren aen Onderdanen van dezen Staet, en die genomen zyn door Officieren van zyne Groot-Brittannische Majesteit, om dat zyne Groot-Brittannische Majesteit nooit heeft gedeclareert, en mogelyk, behoudens de Traktaten, niet zoude hebben kunnen declareren, dat hoogstdezelve de Commercie en de Scheepvaert van de Onderdanen van Uwe Hoog Mog. wilde binden aen de zelfde bepalingen en ordres, die het bovengemelde Reglement van den Koning van Vrankryk vervat.

Het recht, de reden en billykheid vorderen, nochtans, dat, ingevalle zyne Groot-Brittanische Majesteit, hoogloffelyker memorie, voornemens ware geweest die gemaekte bepalingen en ordres, ook ten zynen opzichte, te doen executeren, hoogstdezelve daer van de noodige bekendmaking hadde moeten doen, en ook ongetwyfeld zoude hebben gedaen. Want, volgens de gronden van het algemeen recht, kunnen Neutrale

Sche-

Schepen en Goederen niet wettig worden genomen, alleen op dat fundament dat de Gezagvoerders of Super Cargas van die Schepen zyn geboren Onderdanen van een der in Oorlog zynde Mogendheden. De reden dicteert, vervolgens, dat, als eenige Mogendheid wil afgaen van dat algemeene recht, volstrekt noodig is, dat hy daer toe make eene speciale Wet of Ordre, die van dat algemeene recht devieert. En de billykheid vereischt, dat die Mogendheid, welke bevoegd is geweest zoodanige Wet te maken, of, immers, den wil en het vermogen heeft om de pœnaliteiten, daer by gesteld, door kracht van Wapenen te doen executeren, die Wet alvorens behoorlyk moet bekend maken, op dat de genen, welken genoodzaekt zyn dezelve op te volgen, ten minsten geinformeerd kunnen zyn wat zy mogen doen of moeten laten, om niet onverhoeds van hunne Goederen beroofd te worden.

'S GRAVENHAGE. *Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.*

Wy mogen, derhalven, met volkomen zekerheid, vaststellen dat, indien wylen zyne Groot-Brittannische Majesteit, hoogloffelyker memorie, de Onderdanen van Uwe Hoog Mog. hadde willen noodzaken, om, ook ten opzichte van zyne Majesteit, te achtervolgen de bepalingen en de ordres, by het te meer gemelde Reglement van den Koning van Vrankryk gemaekt, hoogstdezelve die wel ten minsten zoude hebben bekend gemaekt; en men kan, zonder te doen de alleruiterste injustitie aen de memorie van hoogstgemelde zyne Brittannische Majesteit, niet vermoeden dat hoogstdezelve, zonder eenige vooraf gedane Waerschouwinge, zyne Officieren en Onderdanen zoude hebben geauthoriseert te nemen, en, op fundament eener dispositie van den Koning van Vrankryk, voor goeden prys te verklaren, Schepen en Goederen, toebehoorende aen Onderdanen van Uwe Hoog Mog., die, zich gerustelyk verlatende op het algemeene Recht, en op de byzondere, Traktaten met de Kroon van Engeland, een allezins geoorloofden Handel dryven. Het is, derhalven, ook ten eenenmale onwettig, en zelfs niet geheel van Geweldenarye vry te spreken, dat meergemelde

's GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

Schout by Nacht Pocock heeft bestaen, buiten authoriteit en zonder eenige Ordre van zyne Groot-Brittannische Majesteit, te doen nemen en voor goeden prys te verklaren een Schip en Lading, toebehoorende aen Onderdanen van Uwe Hoog Mog., die niet hebben verzuimt het gunt zy, volgens de Traktaten, gehouden waren in acht te nemen, en die ook niets hebben gedaen, dan het gene zy vermogten en genoodzaekt waren te doen. Wy zeggen, Hoog Mog. Heeren, genoodzaekt, en wy doelen daer mede op de omstandigheden, waer in de Onderdanen van Uwe Hoog Mog., vooral in de Oost-Indien, niet zelden zyn, om, by gebrek van eigen Landsgenooten, Vreemdelingen in hunnen dienst te moeten emplooijeren; welk gebruik van Vreemdelingen, vooral van de genen, die den Eed van Trouwe aen den Staet hebben gedaen, aen een ieder vrystaet zoo lang zulks by geen Wet is verboden; en welk gebruik, mitsdien, in het voor handen zynde geval, geen de minste wettige reden heeft kunnen geven, om de vorengemelde Goederen voor goeden prys te verklaren.

Het tweede geval, waer in aen de Onderhoorigen van de Nederlandsche Compagnie groote Schade is toegebragt, door de Violentien en het Onwettig Gedrag van de Bedienden der Engelsche Compagnie en van hunne Onderhoorigen, is geweest het verongelukken van het Scheepje *de Anna*. Waer van de meergemelde Directeur en Raed in Bengale, by hunne Adviesen aen ons, melden: Dat zy, in de maend May 1758, hadden afgezonden, naer de Bellasoorsche Reede, twee Lootsen, met hunne Chaloupen, tot het leggen van de noodige Tonneboeijen in den mond van de Ganges, en om, wyders, te kruissen op de Nederlandsche Schepen en Vaertuigen, die uit zee mogten komen. Dat, die Vaertuigen gekomen zynde voor het Engelsch Fort te Calcatte, op order van den Gouverneur aldaer, Roger Drake, waren belet verder voort te varen, en met geweld gedwongen weder te rug te keeren. Dat, gemelde Directeur en Raed, by een

Brief van 26 May 1758, daer over hebbende geklaegt aen voornoemden Gouverneur en aen den Raed van de Engelsche Compagnie in Bengale, tevens de gemelde Lootsen, andermael, hadden gezonden naer de Bellasoorsche Reede. Dat voornoemde Gouverneur en Raed, by een Brief van 29 May, hadden geantwoort dat zy, voor als nog, niet zouden toelaten aen eenige Chaloupen of Lootsbooten van de Nederlandsche Compagnie naer de Bellasoorsche Reede te zeilen; doch dat, zoo haest zy zulks zonder gevaer voor hunne eigen securiteit zouden kunnen toelaten, zy als dan daer van kennis zouden geven aen meergemelden Directeur en Raed. Dat, vervolgens, ook die andermael afgezonden Lootsen, als voren, waren aengehouden en met geweld genoodzaekt weder te rug te keeren. Dat gemelde Directeur en Raed, by Missive van 5 Juny, daer over nader hadden geklaegt, en te gelyk geinsteert op de Vrye Passage voor de gemelde Lootsen, met betoog van het gevaer, waer aen de verwagtwordende Nederlandsche Schepen waren blootgesteld, en onder protest tegens de Schaden en Nadeelen, die uit dat willekeurig en onwettig gedrag van gemelden Gouverneur en Raed zouden mogen ontstaen.

'S GRAVENHAGE. *Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.*

Dat, inmiddels, op den 30 May, het Scheepje *de Anna*, toebehoorende eenige Onderhoorigen van de Nederlandsche Compagnie, in Bengale, op de Reede van Bellasoor was ten anker gekomen. Dat, het zelve, des avonds ten acht uuren, door zwaren storm, het eerste, omtrent tien uuren het tweede, en kort daer na het derde en laetste Anker hebbende verloren, de Overheden van dat Vaertuig genoodzaekt waren geworden de zeilen by te maken. Dat zylieden, hebbende ontdekt twee Engelsche Lootsbooten, die ter Reede voornoemd geankerd lagen, hadden gedaen verscheide Noodschoten, en alle andere mogelyke seinen, om die Lootsbooten tot hunne hulp te doen komen; doch dat dezen, op het hooren van die Schoten, hunne Vuren hadden uitgebluscht en ten anker waren blyven leggen, zonder aen dit noodlydende Scheepje

's Gravenhage. eenige hulp toe te brengen. Dat, de Storm toegenomen en geen uitzicht of middel van behoud overig zynde, de gemelde Overheden hadden geresolveert de Rivier op te varen, en ook gelukkig waren gekomen over de eerste Bank; doch dat, op de tweede Bank, het Scheepje zoo sterk hadde gestoten, dat het zelve met zyne geheele Lading, en een gedeelte van deszelfs Equipage, aldaer was verongelukt.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

Dat, geconsidereerd het verongelukken van dat Scheepje, menschelyker wyze gesproken, alleen daer aen was toe te schryven, dat de Overheden van het zelve genoodzaekt waren geweest, zonder behulp van Lootsen, de Rivier op te varen, de voornoemde Directeur en Raed, overzulks, ter instantie van de Reeders, hadden gevordert van gemelden Gouverneur en Raed Vergoeding van de Schade en het Nadeel, door het verlies van dat Scheepje, aen gemelde Reeders toegebragt, alzoo opgemelde Gouverneur en Raed, als mede hunne onderhoorige Lootsen, de eenige oorzaek waren geweest dat de Overheden van dat verongelukte Scheepje zyn geweest verstoken van de benoodigde hulpe der Lootsen, doordien de eersten met geweld de Lootsen van de Nederlandsche Compagnie hadden belet naer de Bellasoorsche Reede te varen, en dat de anderen de Onmenschelykheid hadden gehad om, voorbedacht en moedwillig, dat Vaertuig in dien uitersten nood te laten, zonder aen het zelve eenige hulpe toe te brengen.

Dat, gemelde Gouverneur en Raed die geëischte Vergoeding, op diverse frivole pretexten, gedeclineert hebbende, de Directeur en Raed, voornoemd, daerop nader aengedrongen, en tevens, tot conservatie van het recht der Reeders, dieswegens, expresselyk hadden geprotesteert.

Wy hebben, Hoog Mog. Heeren, naeuwkeurig geëxamineert dat Bericht, met de Bewyzen, daer toebehoorende, die hier nevens onder eene aparte Notitie zyn gevoegd; en wy hebben bevonden dat meergemelde Gouverneur en Raed, by hunnen Brief van den 29 May, hebben bekent

kent dat zy de Lootsen, die door gemelden Directeur en Raed waren afgezonden, *de facto* hadden belet naer de Bellasoorsche Reede te varen; als ook dat dezelven, ronduit, hebben gedeclareert zulks te zullen blyven beletten, tot 'er tyd toe zy zouden oordeelen het afvaren van gemelde Lootsen te kunnen toestaen; dat zy, wyders, by hunnen Brief van 10 Augustus, wel hebben voorgewend dat hunne Lootsen hadden ontkent het meergemelde Scheepje te hebben gezien, en dat zy, op dat en eenige andere frivole protexten, hebben getracht de Lootsen te verontschuldigen; doch dat, uit de overgelegde Bescheiden, de onwaerheid van dat voorwendzel, als ook de ongegrondheid van de verdere pretexten, ten klaersten blykt (*).

'S GRAVENHAGE. *Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.*

Wy

(*) *Litt.* A. „ *Extract uit het Dagregister, gehouden „ te Hougbly, in Bengale.* „ *May* 1758.

„ Maendag *primo.* Wyders kwam tyding, dat de „ Nawab enz.

„ Vrydag, den 26, 's morgens, wierd den Heer Di-„ recteur, door den Loots *Marten Pietersz*, die, vol-„ gens het genoteerde *sub* 17 courant, nevens nog een „ zyner Confraters, ten zelfden dage, met twee Cha-„ loupen, tot het leggen der Tonne-Boeijen enz., was „ afgezonden, geraporteert dat hem, in het passeren „ van Calcatta, uit naem van den Heer Gouverneur „ Drake, aengezegd zynde niet voorby te varen, en „ hy, kort daer op, een Sergeant met zes gemeene „ Soldaten gewapend aen boord gekregen hebbende, „ om hem het verder varen te beletten, dus genood-„ zaekt geweest was te ankeren, en, terwyl de gedachte „ Militairen vast op de Chaloup bleven, naer de wal te „ gaen, om by gemelden Heer Gouverneur daer naer „ te vernemen; doch dat, dezelve niet tegenwoordig „ zynde, hy voorzeker verstaen hadde dat 'er Ordre „ van zyne Ed. was om geene Chaloupen of Lootsen „ van de Hollanderen Calcatta te laten passeren; en „ zich, dierhalven, na dat het Engelsch Volk weder „ naer de wal gegaen was, genoodzaekt gevonden tot „ voor Bernagoor te rug te keeren. Over welke on-

'S GRAVENHAGE. Wy moeten, derhalven, ook als eene bewezen waerheid vastſtellen dat de gemelde Gouverneur

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ redenlyke behandeling welgemelde Heer Directeur
„ nog heden een Briefje aen voornoemden Heer Drake
„ en zynen Rade afvaerdigde, en hunne Ed. daer by,
„ onder betuiginge van onze gevoeligheid dientwegen,
„ verzogt de reden tot zulk eene extraordinaire proce-
„ dure te mogen weten; mitsgaders tevens eene Or-
„ donnantie op den voornoemden *Marten Pietersz.* en
„ zyn Makker *Hendrik Dyſter* verleende, om, ander-
„ mael, het afdryven der voornoemde Chaloupen te
„ tenteren, en niet voor Calcatta te ankeren, als
„ wanneer zy daer toe, door geweld of overmagt,
„ mogten gedwongen worden, mitsgaders, in zooda-
„ nigen gevalle, daer van ten eerſten herwaert ken-
„ niſſe te geven, en tot nadere order aen boord der
„ gemelde Kieltjes te blyven.

Litt. B. „ *Extract-Miſſive van den Directeur A. Bisdom en den Raed te Hougbly, aen Roger Drake, Schildknaep, Gouverneur wegens de Engelſche Ooſt-Indiſche Compagnie in Bengale, en de Heeren van den Raed te Calcatta, in dato 26 May 1758 geſchreven.*

„ Wy zyn zeer geſurpreneerd geweeſt over het be-
„ richt, dat wy, heden morgen, van één onzer Loot-
„ ſen, die wy met twee Chaloupen hebben afgezon-
„ den ter inwagtinge onzer Schepen, gekregen hebben,
„ namelyk, dat men hem belet hadde Calcatte te paſſe-
„ ren; waer door hy genoodzaekt was geweeſt tot voor
„ Bernagoor te rug te keeren. En dewyl ons de reden
„ tot zulk eene extraordinaris Procedure onbekend is,
„ verzoeken wy dat U Ed. ons dezelve, in antwoord
„ dezes, gelieven te bedeelen. Enz.

Litt. C. „ *Aen den Edelen Heer Adriaen Bisdom, Directeur en Gouverneur, en den Raed te Chinſura.*

„ ED. HEER EN HEEREN!

„ Wy hebben U Wel Ed. Brief van den 26 dezer ont-
„ vangen. Waer op in antwoord is dienende; dat,
„ voor en aleer wy U Wel Ed. van onze Reſolutie
„ verwittigt hadden, van niet te permitteren eenigen
„ van U Wel Ed. Sloepen naer de Bellaſoorſche Reede

„ te

neur en Raed, door hun gedaen feitelyk belet, en de voornoemde Engelsche Lootsen, door hun straf- 's GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengala gepleegd.

„ te zeilen, wy den Wel Ed. Heere Bisdom van onze re-
„ den van deze Resolutie kennis gegeven hebben; en
„ hebben ons niet kunnen inbeelden dat U Wel Ed.,
„ daer na, eenige Lootsschuiten naer beneden zouden
„ zenden. De zaken op de Kust zyn tegenwoordig in
„ zulke omstandigheden, dat wy, met gemeene wys-
„ heid, niet toelaten kunnen U Wel Ed. Sloepen op de
„ Bellasoorsche Reede te laten ankeren; het welk wy
„ durven zeggen dat U Wel Ed. niet disapproberen
„ zullen. En wanneer wy het zonder eenig gevaer tot
„ onze securiteit kunnen toelaten, zullen wy niet man-
„ keren U Wel Ed. daer van kennis te geven; en
„ zyn, met respect,

„ WEL ED. ACHTB. HEER EN HEEREN,

„ Fort William, „ U Wel Ed. onderdanige en
„ den 29 May „ ootmoedige Dienaers
„ 1759. „ *Roger Drake junior.* *Robert Klive.*
„ *W. Mats. C. Manningham. Richard Becker.*

Litt. D. „ *Extract Missive, geschreven door den Heere*
„ *Directeur en Raed dezes Comtoirs aen den Hee-*
„ *re Gouverneur en Raed te Calcatta, sub dato* 5
„ *Juny* 1758.

„ Waer van reeds een bewys exsteert aen het particu-
„ liere Schip *de Anna*, dat, voor de Banken, en in het
„ gezicht van U Wel Ed. Chaloupen, gekomen zynde,
„ ziende dat U Wel Ed. Lootsen het zelve lieten in de
„ verlegenheid, waer in het zich bevond, niettegen-
„ staende verscheide Schoten gedaen hadde, eindelyk,
„ na verlies van alle zyne Ankers, genoodzaekt is ge-
„ weest, zonder de Loots, de Rivier te zien gewinnen;
„ doch, ten ongelukke, gestooten heeft en vergaen
„ is met de gantsche Lading, en waer van, voor zoo
„ verre ons tot nog toe bekend is, zich maer eene-
„ twintig persoonen gesalveert hebben. Enz.

„ *Extract Missive door en aen als voren, sub dato*
„ 28 *Juny* 1758.

„ Wy hebben U Ed. Brief van den 17 dezer ontvan-
„ gen; maer daer by niets genoteerd gevonden aen-
„ gaende onze by Letteren van den 5 courant gedanen
„ Eisch, om Restitutie of Vergoeding van het veron-
„ ge-

'S GRAVENHAGE.

ſtrafbaer gedrag, de eenige oorzaken zyn geweeſt van het ongeluk, dat Scheepje overgekomen. En de-

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ gelukte Schip *de Anna*, met dies Lading, ten behoe-
„ ve der Reeders van die Kiel. Zoo dat wy genood-
„ zaekt zyn dien zelfden Eiſch, by dezen, andermael
„ te doen, op fundament van de redenen, by evenge-
„ melde onze Miſſive van den 5 dezer, geallegueerd.
„ Doch in cas U Ed. daer aen niet mogten komen te
„ voldoen, zyn wy verpligt te proteſteren, zoo als wy
„ doen by dezen, in den naem van den Staet der Ver-
„ eenigde Nederlanden en de Compagnie, onze Prin-
„ cipalen, tegens U Ed., van Koſten, Schade en Inte-
„ reſſen, door de Verongelukking van het voornoem-
„ de Schip *de Anna*, by dies Reeders, gehad en geleden,
„ reſerverende, ten behoeve van dezelven, het recht
„ en de faculteit om hun guarand te zoeken, daer,
„ zoo en wanneer zy zulks geraden zullen achten. En z.

„ *Extract Miſſive door en aen als voren, ſub dato*
„ 10 *September* 1758.

„ Wy hebben onzen Eiſch om Vergoeding en Beta-
„ ling van het verongelukte Schip *de Anna*, en dies
„ Lading, nimmer gefondeert op zulke zwakke gron-
„ den, dat wy de propoſitien, die U Wel Ed. Achtb.
„ ons hebben gelieven te doen, zouden hebben aen-
„ gemerkt als de oorzaken van het verlies van die Kiel
„ en Lading, nevens het grootſte gedeelte van de daer
„ op beſcheiden geweeſt zynde Manſchap; maer nog
„ houden voor de zekere en grondoorzaek van zulk
„ een ongeval het Geweld, dat ons omtrent onze
„ Loots-Vaertuigen, met dezelven den doortogt naer
„ beneden te verhinderen en volſtrektelyk te beletten,
„ aengedaen is. Door deze uwe handelwyze zyn alle
„ onze Schepen aen een onvermydelyk gevaer van te
„ vergaen blootgeſteld geweeſt, gelyk wy U Wel Ed.
„ Achtb. toen ter tyd, by onze Vertoogen en Proteſta-
„ tien, dien aengaende vertoont, en waer van wy de
„ gevolgen tevens voor uwe rekening gelaten hebben.
„ Wy behoeven hier niet by te brengen dat, wanneer
„ onze Loots-Vaertuigen, als naer gewoonte, zonder
„ verhinderinge hadden kunnen buiten komen, zulk
„ een ongeluk zeker niet zoude geſchied zyn; over-
„ zulks is het zelve nergens anders aen toe te ſchryven,

„ dan

dewyl het recht en de billykheid vorderen dat de toegebragte Schade en Nadeelen worden vergoed door

's GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ dan aen de vorengemelde eerste en bewegende, en „ eene daer op gevolgde tweede oorzaek; welke is „ dat de Engelsche Lootsen, gelyk als in navolginge „ van U Wel Ed. Achtb. ongehoorde Procedures, „ met onbarmhartige oogen hebben kunnen zien dat „ een Schip, met omtrent vyftig Zielen, aen de woe„ dende golven der zee overgegeven, het gevaer liep „ van op de Droogten jammerlyk te vergaen, terwyl „ zy in staet waren een en anderen te redden, zonder „ dat hun hart door zulk een spectacle geroerd wierd. „ Zy waren daer van niet onkundig, hoe zeer zy zulks „ ook trachten te doen gelooven.

„ De hier nevens leggende Verklaringen, die wy „ ter speculatie van U Wel Ed. Achtb overzenden, „ doen alle hunne voorwendzelen vervallen. U Wel „ Ed. Achtb. zullen daer uit ontwaren dat, wel verre van „ waerheid te zyn, dat de Lootsen van twee uwer Cha„ loupen, die toen ter Bellasoorsche Reede of daer„ omtrent zich ophielden, voornoemde Bodem *de An„ na* niet gezien zouden hebben, of dat dat Schip niet „ naer haer toegehouden heeft; dat uwe Chaloupen, „ des nachts, op het hooren van een Schoot, hunne „ Vuren hadden uitgeblufcht; dat men, des anderen„ daegs, van een der Chaloupen de Vlag duidelyk „ heeft kunnen bekennen; en dat 'er van die Chalou„ pen een Schoot geschied was, vermoedelyk tot een „ sein, den onzen onbekend; dat die Loots-sloepen, „ ongeacht zy de schoonste gelegenheid hadden naer „ dat Schip toe te komen, en zonder zich te stooren „ aen diverse noodseinen, die 'er gedaen wierden, „ geen de minste beweging gemaekt hadden om het „ zelve te hulp te komen, terwyl het niet in staet „ was om naer dezelven, die loefwaert van hem „ waren, toe te houden. En hoe kan men overeen„ brengen het getuigenis, dat uwe Loots Schoten „ komt te geven; dat hy met zyn Sloep op zes vade„ men by de Banken ten anker lag, toen het meergemel„ de Schip de Reede passeerde, met het geen hy daer „ op immediaet laet volgen, namelyk, dat geen van „ beide de Chaloupen iets van het Schip gezien had-

„ den;

'S GRAVENHAGE.

door die genen, welken, door een ongeoorloofde daed, of door eenig onverantwoordelyk verzuim,

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden in Bengale gepleegd.

„ den; immers moet hy het zelve ten minsten gezien „ hebben, wyl hy zoo net weet te zeggen waer hy „ zich op het tydstip bevond, toen het Schip de Reede „ passeerde.

„ Of nu eene Vertelling van voornoemden Scott, „ dat de gewezen Gezagvoerder van *de Anna* voor dezen „ altoos gewoon geweest was zyn Bodem zonder Loots „ binnen te brengen, van zulk eene waerde is, dat hy „ verontschuldigd zoude moeten gehouden worden van „ aen den zelven, ondanks hy daerom door vele Seinen, „ en dus als met bidden en smeken, 'aengezogt en daer „ toe genoodigd wierd, zyne hulpe geweigert, en dus „ met koolen bloede een Schip, met zoo vele Zielen, „ aen het uiterste gevaer blootgestelt, aengezien te hebben zonder het te redden, terwyl het in zyne magt „ was, laten wy aen het oordeel over van die genen, „ die, niet volkomenlyk alle menschelykheid verbannen hebbende, nog een greintje van meedogendheid „ en bemildheid van de pligt eenes Christens over behouden hebben. Wy meenen met het vorenstaende „ de billykheiden gegrondheid van onze Eischen, met „ de ware oorzaken van het Ongeval daer te stellen, „ genoegzaem aengetoont te hebben; persisteren, „ dienvolgende, voor de gezamenlyke Reeders by onze Prætensie en gedane Protestatien.

„ Nevens voornoemde Attestatien, hebben wy de „ eere U Wel Ed. Achtb., bezyden dezen, ook te laten toekomen eene Memorie van het ware kostende van het verongelukte Schip en dies Lading, benevens het verlorene door de Scheeps-Officieren; „ mitsgaders, om te voldoen aen de Nederlandsche styl „ en practyk, achtervolgens welke geene Attestatien of „ andere Papieren voor den Gerechte, onder Eede, „ mogen worden gerecolleerd, zonder de geintresseerde Party te inthimeren, om zulks te zien en hooren doen; mitsgaders, des te rade wordende, Contra-Interrogatorien over te leggen, en alle Exploicten buiten de Juridictie van den Rechter, voor wien „ de Attestanten of Declaranten zyn geciteerd, van „ nul en geener waerde zyn, eene acte van Inthimatie, ten

zuim, de oorzaken daer van zyn, hebben wy, ten verzoeke van de Reeders van het gemelde Scheep- 'S GRAVENHAGE.

„ ten einde als daer by breeder te zien, onder notificatie dat U Wel Ed. Achtb., ten geprefigeerden dage comparerende, of hunnent wege iemand, behoorlyk gemagtigd, zendende, of niet, echter met de Beëediging zal worden voortgevaren. U Wel Ed. Achtb. zullen, om de bygebragte redenen, de noodzakelykheid van dit laetste gelieven op te merken, en ons dus deze handeling niet kwalyk nemen. Enz.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ *Aen den Ed. Achtb. Heer Robert Klive, Schildknaep* „ *Gouverneur, wegens de Ed. Engelsche Oost-Indische* „ *Compagnie, en de Heeren van den Raed, aldaer.*

„ EDELE ACHTBARE HEER EN HEEREN.

„ Wy laten dezen maer alleen dienen ten verzoeke om te mogen weten, of onze Brief van den 10 dezer behoorlyk by U Ed. besteld is; zullende U Ed. ons met een spoedig Antwoord hier op zeer verpligten.

„ Wy hebben de eere te zyn,

„ EDELE ACHTB. HEER EN HEEREN,

„ U Wel Ed. Achtb. zeer nederige Dienaers

„ Houghly den	„ *A. Bisdom,*	*R.H. Armenault,*
„ 16 September	„ *L. Zuidland,*	*M. Isinck,*
„ ber 1758.	„ *J.L. v. Schevichaven,*	*Job. Bacheracht,*
	„ *M. Bastiaensc,*	*J. C. Kist.*"

Litt. E. „ *Aen den Wel Ed. Achtb. Heer Adriaen Bisdom, Directeur te Houghly.*

„ WEL ED. ACHTB. HEER,

„ U Wel Ed. aengenamen Brief hebben wy ontvangen; en het is ons leed te zien het Verlies van het Schip, daer by vermeld; maer van de Propositie, die wy U Wel Ed., onder dato 6 Maert, gedaen hebben, om één of twee van U Wel Ed. Lootsen aen boord van onze Sloepen op de Reede te zenden, om met onze Lootsen te raedplegen van U Wel Ed. Schepen, die arriveren mogten, op den zelfden voet, als van onze eigen Natie, binnen te brengen, kunnen wy niet zien, dat voor het verlies aensprekenlyk zyn. De Heer Schott, één van onze Lootsen, lag van de Bellasoorse Reede op zes Vadem water, wan-

'S GRAVENHAGE.

Scheepje, niet mogen afzyn ook, by dezen, aen Uwe Hoog Mog. voor te dragen de gegronde Klag-

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

" wanneer het bovongemelde Schip de Reede door-
" passeerde; en ter zelfder tyd lag 'er nog een Sloep
" van ons op de Reede; maer geen van beide, die
" iets van het Schip gezien hebben. Wy zyn door
" den Heer Schott geinformeerd, dat het altoos een
" gebruik by den Kapitein, wanneer in de heerkels
" als dienst was, is geweest van zyn Schip zonder
" Loots binnen te brengen; en de Heer Zuidland,
" U Wel Ed. Epuipagiemeester, heeft hem gezegt,
" dat het gemelde Schip zeer slegt van Ankers en Ka-
" bels voorzien was; behalven dit, is het altoos ge-
" bruikelyk geweest van Schepen, die op de Reede ko-
" men, om naer de Sloepen toe te houden, het geen
" door den Kapitein van meergemelde Schip ver-
" zuimd is te doen; zoo dat wy hem alleen aen de
" Eigenaren, voor zyn slegt gedrag hier in, en de
" schade, daer by geleden, aenspreekenlyk laten.

" Wy hebben de eere, met respect, te zyn,

" *Fort William* " WEL ED. ACHTB. HEER
" *den* 10 *Aug.* " U Wel Ed. Onderdanige en
" 1758. " Ootmoedige Dienaers
" *Robert Klivè*, *C. Manningham*.
" *Fransf. Forde*, *Richard Becker*."

Litt. F. " *Aen den Wel Ed. Achtb. Heer Adriaen Bisdom, Directeur, benevens den Raed te Hougbly.*

" WEL ED. ACHTB. HEER EN HEEREN,

" U wel Ed. Brief van den 10 September, met de
" bygevoegde Verklaringen, aengaende het verlies van
" het Schip *Anna*, hebben wy ontvangen; maer
" doordien dien wy denken U Wel Ed., in het slot van
" dien Brief, eene magt aenmatigen, waer aen U Wel
" Ed. geen recht hebben, zenden wy, dierhalven,
" U Wel Ed. gemelden Brief en Verklaringen, in dit
" pacquet ingesloten, te rug; en tevens moeten wy
" U Wel Ed. kennis geven, dat wy in geenerlei wy-
" ze kunnen responsabel zyn voor het Ongeluk, het
" geen dat Schip is overgekomen; weshalven bidden
alle

„ alle verdere Disputen aengaende dit geval te ver-
„ myden.

„ Wy zyn, met respect,

„ *Fort William*; „ WEL ED. ACHTB. HEER EN HEEREN,
„ *den* 19 *Sept*, „ U Wel Ed. onderdanige en
„ 1758. „ ootmoedige Dienaers
„ *Robert Klive*, *W. Watts*,
„ *Fransf. Forde*, *C. Manningham*.
„ *Rich. Becker*,

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

Litt. G.

„ Huiden, den 3 Juny 1758, compareerde voor
„ my Jakob Eilbracht, gezworen Klerk der Bengael-
„ sche Sekretarye, present de na te noemen Getuigen,
„ zekere *Henry Karr*, zynde Schipper geweest op het
„ particuliere Scheepje *de Anna*, welke, ter requisitie
„ van de Reeders van het evengedachte Bodemtje,
„ tot voorstand der waerheid, verklaerde, gelyk doet
„ by deze, dat hy Comparent, den 30 der jongstge-
„ passeerde maend, met het opgemelde Scheepje *de An-*
„ *na* de Bellasoorse Reede bezeild, en aldaer nog
„ een Schip had zien ten anker leggen, zonder dat
„ hy nochtans had kunnen ontwaren van wat Natie het
„ zelve geweest is, mits die kiel geen Vlag vertoont
„ had; dat hy Comparant, 's middags ten vyf uuren,
„ met zyn Scheepje, voormeld, mede ter voorsz. Ree-
„ de ten anker gekomen zynde, aldaer door zware
„ Wind, 's avonds ten zeven uuren zyn eerste, ten
„ negen uuren zyn tweede, en ten elf uuren zyn der-
„ de en laetste Anker verloren had; en dat daerop ee-
„ nige Matroozen, die de Bengaelsche Rivier meer
„ bevaren hadden, hem Comparant toegevoegt had-
„ den, dat, vermits 'er toch geene Ankers meer wa-
„ ren, of hy Comparant niet best oordeelde, dat zy-
„ lieden hun vermogen in het werk stelden om het
„ Scheepje binnen de Ganges te brengen; dat hy Com-
„ parant, zulks ook veiligst gedacht en immediaet
„ ordre gestelt hebbende, Zeilen by gemaekt en de
„ cours naer binnen gestelt had; dat hy, vervolgens,
„ 's nachts om drie uuren, twee Chaloupen by de
„ Banken, op zeven en een halve vadem water ten

'S GRAVENHAGE. den en Nadeelen, die zy, door het verongelukken van het Scheepje *de Anna*, hebben geleden. Hier

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ anker leggende in het gezicht gekregen hebbende, „ op dezelven, door het doen van Noodschoten en „ vertonen van Vuuren, Sein gedaen had, zonder dat „ een van die Vaertuigen hem te hulpe gekomen maer „ wel ten anker blyven leggen waren; daerenboven „ hun Licht, op het hooren van Seinschieten, uit„ gebluscht hadden; dat hy Comparant, 's daegs daer„ aen, van een van de Chaloupen een Engelsch Vlag„ getje gezien, en een Schoot gehoort had, zonder „ te kunnen denken, wat zulks had willen beteeke„ nen; doch dat de andere Chaloup geen Vlag getoont, „ en ook niet geschoten had; en dat geen van beide „ de minste beweging gemaekt hadden om hunne an„ kers te ligten, om hem te redden, schoon ze daer„ toe kostelyke gelegenheid, en wel gezien hebben „ gehad dat hy Comparant in nood was, vermits „ hy gestadig een Sjouw had laten waeyen, en „ met een klein Zeil gelegen had; voorts dat ze, ver„ volgens, als toen geen andere uitkomst gezien heb„ bende, op Gods genade, naer binnen gezeild, de „ eerste of westelyke Bank gelukkig gepasseerd, maer „ op de tweede of Oostbank op twee drie vierde vadem „ water vastgeraekt waren, en dat ze, met den eersten „ stoot, het Roer kwytgeraekt, en met den tweeden twee „ voet water in het Schip gekregen hadden; waer op „ hy Comparant, met twintig Man, waer onder „ een Passagier mede was bevindende, ziende dat 'er „ geen occasie was het Schip te redden, het zelve „ verlaten, en den Opperstuurman, met nog vieren„ twintig andere Zielen, aen boord gelaten had, „ waer onder zich zes Passagiers waren bevindende. „ Hier mede eindigde de Comparant zyne Verklaring, „ die hy betuigde de zuivere Waerheid te behelzen, „ gevende voor redenen van wetenschap hetzelve zoo„ danig gezien en bygewoont te hebben, en uit dien „ hoofde bereid te zyn het een en ander, des noods, „ ten allen tyde, met solemnelen Eede te bevestigen.

„ Aldus gedaen en verklaerd, te Hougly, in Ben„ gale, ten dage voornoemd, ter presentie van

Samu-

Hier mede, vervolgens, volbragt hebbende het bestek, het geen wy, by de introductie van deze

's GRAVENHAGE.

„ Samuël Plaen, en Christoffel Wydemans, Klerken, „ als Getuigen.
„ Ons present, „ In kennisse van my
„ *S. Plaen*, „ *Henry Karr*. „ *Jacob Eilbracht*,
„ *C. Wydemans*, „ gezw. Klerk.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ Huiden, den 23 September Anno 1758, compa„ reerde voor den Achtb. Raed van Justitie dezes „ Comtoirs *Henry Karr*, in vorenstaende Verklaring „ breeder vermeld, welke, hem van woorde te woor„ de voorgelezen en te verstaen gegeven zynde, bleef „ hy daer by ten vollen persisteren, eenlyk met deze „ veranderinge, dat hy, 's nachts om drie uuren, gee„ ne Chaloupen, maer eenlyk Vuur gezien, en wy„ ders, 's morgens vroeg, op het gezicht van twee „ Chaloupen, de groote Prinsen Vlag van den Bezaen „ doen waeijen hadde, tot een bewys dat hy zich in „ grooten nood bevond; mitsgaders dat hy van 's mor„ gens ten vyf, tot voormiddag ten elf uuren, voor „ zyn Sjouw was blyven leggen, in hope van eenige „ hulpe van voornoemde Chaloupen te zullen erlan„ gen; doch vruchteloos, alzoo geene van die beide „ Kieltjes daer toe de minste beweging gemaekt had„ den; bevestigende dit en ander, op de Roomsche ma„ niere, met solemnelen Eede, onder het leggen „ van zynen Rechterhand op het Euangelium Joan„ nis, en het uiten dezer woorden:

„ *Zoo waerlyk helpe my God Almagtig.*

„ Aldus gerecolleerd en beëedigd, te Houghly, in „ Bengale, ter presentie van de Vergadering, voor„ meld. „ In kennisse van my
„ *Henry Karr*. „ *M. Koning*, Sekretaris.

Litt. H.

„ Op huiden, den 3 Juny Anno 1758, compareer„ de voor my *Jacob Eilbracht*, gezworen Klerk der Ben„ gaelsche Sekretarye, present de na te noemen Ge„ tuigen, *Nicola Bosac*, zynde Bootsman geweest op „ het particuliere Scheepje, genoemd *de Anna*, wel„ ke, ter requisitie van de Reeders van het evenge„ dachte Bodemtje, en tot voorstand der waerheid, „ verklaerde, gelyk doet by deze, dat hy Comparant,

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

deze Memorie, ons hebben voorgestelt; en daer mede, ten genoegen van Uwe Hoog Mog., zoo wy

„ den 30 der gepasseerde maend, naer zyn beste ont„ houd, 's namiddags om zes uuren, met het Scheep„ je, voornoemd, ter Reede Bellasoor ten anker ge„ komen zynde, aldaer een Schip had zien leggen, „ dat geen Vlag vertoonde; dat dus hem Comparant „ niet tot heden toe bewust was van wat Natie het „ zelve geweest is; dat, 's avonds ten acht uuren, door „ zware storm, het eerste, omtrent tien uuren het twee„ de, en kort daer na het derde en laetste Anker van „ zyn Touw was komen te breken; dat, het als toen „ Zeilen bygemaekt en om den N W onder zeil ge„ gaen zynde, zulks niet heel lang geduurt had, of „ waren weder genoodzaekt om het over te wenden „ en om den Z O te steken; over welken boeg zylie„ den het ook tot 's nachts ten drie uuren gaende ge„ houden hebbende, dien tyd een Vuur N O van hen „ in het gezicht gekregen, het daerna toe gewent had„ den, om te zien of het ook een Chaloup was; maer „ dat, toen zy het een weinig genaderd waren, het „ Vuur uitgeblufscht was geworden; en kort daerop „ om den Z W nog een Vuur gezien hadden, dat „ ook uitgeblufscht wierd, toen zy 'er een weinig op „ afgezeilt hadden; dat, wanneer zy geen licht meer „ zagen, eene Ondiepte gewaer wordende, het weder „ om den Z O geleid, en met den dag twee Chalou„ pen, één te loefwaert, en één te ly, van hen ge„ zien hadden ten anker leggen, waer op zy da„ delyk een Vlag getoont, en van den Chaloup, die „ om den N O lag, kort daer aen, ook een Holland„ sche Vlag hadden gezien; het welk zylieden gewaer „ geworden zynde, daerop een Sjouw hadden laten „ waeyen, en alle Seinen gedaen hadden om een Loots „ aen boord te krygen; doch te vergeefsch; niemand „ had zich aen hun nood gelegen laten leggen; waer „ op zylieden als toen een klein Zeil gemaekt en, „ vervolgens, van den Chaloup een Schoot gehoort „ hadden; het welk hy Comparant sustineerde een „ Sein geweest te zyn om te ankeren; dat hy, noch„ tans, verklaerde onmogelyk geweest was, vermits „ zy, gelyk reeds gezegd is, geene Ankers meer had„ den; voorts dat eenige Matroozen, die de Rivier

„ wat

wy verhopen, hebbende bewezen en gejustificeert de Klagten, die wy genoodzaekt zyn geweest aen Uwe

'S GRAVENHAGE.

„ wat kundig waren, ziende dat de Chaloupen het Schip in den nood lieten, den Kapitein deze woorden voorgestelt hadden; *Wy zyn toch verloren, laet ons best mogelyk het Schip naer binnen zien te brengen*". De Kapitein daerop de Opper- en Onder-Officieren en al het Gemeen voor den Boeg geroepen en hen gevraegt hadde, of zy daer mede te vrede waren; dat zylieden daerop eenparig van *ja* geantwoort hadden; dat zy daer op naer binnen geloopen, en, in het passeren van de eerste Bank, door de ysselyke hooge zee, die over het Schip sloeg, een Matroos buiten boord geslagen was; dat zy, vervolgens, op de Middelbank gestooten, met den eersten stoot het Roer van het gat geraekt en met den tweeden het Schip zoo vol Water gekregen hadden, dat het meeste Volk over boord gesprongen was om een goed heenkomen te zoeken; en dat hy Comparant, kort daer aen, met eenentwintig Personen, het Schip, als geen uitkomst ziende, ook verlaten hadde.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ Hier mede eindigde de Comparant zyne Verklaring, die hy betuigde de zuivere en oprechte Waerheid te behelzen; gevende, voor redenen van wetenschap, het zelve zoodanig gezien en bygewoont te hebben, en uit dien hoofde bereid te zyn het een en ander, des noods, ten allen tyde, met solemnelen Eede te bevestigen.

„ Aldus gedaen en verklaerd, te Houghly, in Bengale, ten dage voornoemd, ter presentie van Samuel Plaen en Christoffel Wydemans, Klerken, als Getuigen.

Ons present		„ In kennisse van my
S. Plaen,	✠ Gesteld by	„ *J. Eilbracht*,
C. Wydemans.	*Nicola Bosac.*	„ gezw. Klerk.

„ Huiden, den 23 September Anno 1758, compareerde voor den Achtb. Raed van Justitie dezes Comtoirs *Nicola Bosac*, in vorenstaende Verklaring breeder gemeld; welke hem van woorde te woorde voorgelezen en te verstaen gegeven zynde, bleef hy daer by ten vollen persisteren, eenlyk met deze byvoeginge, dat hy van den Chaloup, die om den N O lag, geen Vlag hadde kunnen bekennen; bevesti-

'S GRAVENHAGE.

Uwe Hoog Mog. te doen; moeten wy, als nu, verder onze toevlugt nemen tot Uwe Hoog Mog., oot-

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ gende dit een en ander, op de Roomsche maniere, „ met solemnelen Eede, onder het leggen van zyn „ rechterhand op het Euangelium Joannis, en het uiten dezer woorden:

„ *Zoo waerlyk helpe my God Almagtig.*

„ Aldus gerecolleerd en beëedigd, te Houghly, in Bengale, ter presentie van de Vergadering voornoemd.

„ ✠ Gesteld by „ In kennisse van my
„ *Nicola Bosac.* „ *M. Koning*, Sekretaris.

Litt. I.

„ Huiden, den 3 Juny Anno 1758, compareerde „ voor my Jacob Eilbracht, gezworen Klerk der Bengaelsche Sekretarye, present de na te noemen Getuigen, de Portugees *Domingo Gonzalva*, als Roerganger dienst gedaen hebbende op het particulier „ Scheepje *de Anna*, welke, ter requisitie van de Reeders van het evengedachte Bodemtje, tot voorstand „ der waerheid, verklaerde, gelyk doet by deze, „ dat, toen het Scheepje *de Anna*, voornoemd, ter „ Reede Bellasoor ten anker is gekomen, waer van hy „ verklaerde hem dag en datum ontschoten te zyn, aldaer drie Ankers van hunne Touwen zyn komen te „ breken, waer op zylieden genoodzaekt waren geweest Zeilen by te maken, en, zoo veel mogelyk, „ over en weder te laten dryven; dat zy, 's nachts om „ drie uuren, een Vuur gewaer geworden hebbende, „ de Steven derwaert gewend hadden, doch het welke, op hunne aennadering, gantsch verduisterd was; „ en zylieden daer op nog een ander Licht in het gezicht gekregen, het daer mede naer toe gehouden „ en Scinschoten gedaen hadden; doch het zelve ook „ kort daerna onzichtbaer geworden was; dat zylieden „ daer op een klein Zeil gemaekt, en met den dag een „ Chaloupje hadden zien ten anker leggen, waer op ze „ hun Vlag bygemaekt en van den Chaloup ook een „ Hollandsche Vlag hadden zien waeijen; om welke „ reden en ook om dat het onmogelyk was met het „ Schip by den Chaloup te komen, zylieden een Sjouw „ opgehaelt hadden; doch dat alles te vergeefs geweest, „ en de meergemelde Chaloup blyven leggen, en een „ schoot gedaen had; dat als toen één van de Ma-

„ troo-

ootmoedigIyk verzoekende dat het Uwe Hoog 'S GRAVENHAGE.
Mog. behagen moge de Ooft-Indifche Compagnie
dezer

„ troozen, die de Rivier wat kundiger was, dan de
„ anderen, zich aengeboden had om het Schip binnen
„ te lootfen, de Kapitein daer op een ieder voor den
„ Boeg geroepen en gevraegt had, of ze allen daer meê
„ te vrede waren, het welk eenparig met *ja* beant-
„ woord wierd, en daer en boven gezegd was, wy
„ moeten ons leven beft doenlyk zien te redden, of
„ wy moeten hier vergaen; voorts dat ze als toen de
„ Cours naer binnen gefteld, en den eerften Bank
„ behouden overgezeild, maer op den tweeden op drie
„ vadem water geftooten hadden, en dat met den eerften
„ ftoot het Roer van het gat geraekt, en met den twee
„ den rykelyk Water in het Schip gekomen was; waer
„ op de Kapitein, met nog twintig Perfonen, waer
„ onder hy Comparant zich mede bevond, in de
„ Boot geftapt, en zylieden toen het Schip verlaten
„ hadden.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ Hier mede eindigde de Comparant zyne gegeven
„ Verklaring, die hy betuigde de zuivere en oprech-
„ te Waerheid te behelzen, en bereid te zyn dezel-
„ ve, ten allen tyde, des gerequireerd wordende,
„ met folemnelen Eede te beveftigen.

„ Aldus gedaen en verklaerd, te Houghly, in Ben-
„ gale, ten dage voornoemd, ter prefentie van Samuël
„ Plaen en Chriftoffel Wydemans, Klerken, als Ge-
„ tuigen.

„ Ons prefent „ In kenniffe van my
„ *S. Plaen*, ✝ Gefteld by „ *Jacob Eilbracht*,
„ *C. Wydemans*. *Domingo Gonfalva*. „ gezw. Klerk.

Litt. K.

„ Huiden, den 9 Juny Anno 1758, compareerde
„ voor my Jacob Eilbracht, gezworen Klerk der Ben-
„ gaelfche Sekretarye, prefent de na te noemen Ge-
„ tuigen, *Francois la Hay*, zynde Onder-Stuurman ge-
„ weeft op het particuliere Scheepje *de Anna*, welke,
„ ter requifitie van de Reeders van evengedacht Kielt-
„ je, en tot voorftand der waerheid, verklaerde, ge-
„ lyk doet by deze, dat hy Comparant, den 30 der
„ jongftgepaffeerde maend, 's namiddags ten vyf uu-
„ ren, ter Reede Bellafoor ten anker gekomen zynde,
„ aldaer nog een Schip had zien leggen; dat hy Com-

's GRAVENHAGE.

dezer Landen en hare Onderhoorigen te nemen in hoogstderzelver byzondere bescherming; en, door der-

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ parant betuigde niet te weten van wat Natie het zelve „ geweest is, vermits zy daer van geen Vlag hadden „ zien waeijen; dat 'er by hen aen boord, door den „ zwaren stormwind uit den Z O, 's avonds ten zeven „ uuren, het eerste, ten negen uuren het tweede, en „ ten elf uuren het derde Anker was komen te breken; „ waer op zy, doordien 'er geene Ankers of Touwen in „ het Schip meer waren, dan een, dat onbekwaem en „ verrot was, Zeilen bygemaekt, en om den O Z O „ onder zeil gegaen zynde, het bovengemelde onbe- „ kende Schip, toen zy het wat naderden, een Schoot „ op hen doende, een Licht getoond, hadden kunnen „ zien; maer ten drie uuren een ander Vuur N O van „ hen in het gezicht gekregen hebbende, daer op een „ Schoot gedaen en ook Licht getoont hadden, doch „ dat 't zelve Vuur, kort na dato, ook uit hun gezicht „ geraekt was.

„ Dat 'er, vervolgens, eenige Matroozen, die bevo- „ rens op Fransche Chaloupen gevaren, en dus van het „ Lootsmans Vaerwater eenige kennisse hadden, zich „ by den Kapitein waren komen aenbieden, om het „ Scheepje, dat zy toch verloren achtten, binnen te „ brengen, de Kapitein daer op groot en klein afge- „ vraegt had, of iedereen te vrede was dat men het „ Scheepje aen een van die Matroozen vertrouwde, „ daer op door allen van *ja* geantwoord en gezegd ge- „ worden was, *wy zyn toch verloren, laten wy ons maer* „ *best doenlyk zien te redden*; dus het bestier van het „ Scheepje aen een van die Matroozen opgedragen „ wezende, zylieden O een vierde Z O 't zeil gegaen „ zynde, 's morgens ten vier uuren, weder twee Vu- „ ren in het gezicht gekregen hebbende, op dezelven „ weder sein van Licht gemaekt, en vier Noodschoten „ gedaen hadden; en met den dag een Chaloup O en „ één NW van hen hadden zien ten anker leggen; dus zy- „ lieden hun Vlag getoont en weder een schoot ge- „ daen, mitsgaders, na verloop van een uur, een „ Sjouw opgehaelt en nog een Schoot gedaen hadden; „ dat, wanneer zy, 's morgens ten acht uuren, de „ eene Chaloup wat genaderd zynde, den Sjouw neer-

„ ge-

derzelver krachtdadige intercessie by zyne Groot-Brittannische Majesteit, te doen effectueren dat aen de Compagnie dezer Landen worde gegeven behoor- 's GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ gestreken en de Vlag, onder het doen van een Schoot, „ hadden laten uitwaeijen, om te toonen dat zy Hollanders en dus Vrienden waren, de Chaloup, toen „ ze de Vlag weder in sjouw geheessen hadden, en „ na het doen van al hun Seinen, mede een schoot gedaen en een onbekenbare Vlag getoont hadden; het „ welk hy Comparant met recht verklaert niet te kunnen zeggen wat zulks had willen beteekenen; maer „ sustineert dat zulks een sein geweest is om te ankeren; dat hy betuigde om reden, voornoemd, onmogelyk geweest is; maer dat zy daer op de Vlag van „ de Bezaensree hadden laten waeijen, om den Chaloup te kennen te geven dat zy in nood waren; „ doch dat dezelve, zich daer aen weinig steurende, „ blyven leggen was, schoon hy wel occasie gehad had „ om hen te redden, vermits hy eenelyk zyn Anker „ maer had behoeven te ligten, hen als dan zonder „ Zeilen aen boord gedreven zou hebben, wyl hy te „ loefwaert en het Schip in ly lag; dat zy, vervolgens „ ziende dat de Chaloup hen niet kwam helpen, met „ haer gemaekte Lootsman het Schip hebben zoeken „ binnen te brengen, gelyk zy ook den eersten Bank „ gelukkig gepasseerd zyn; doch dat, om tien uuren, „ een yselyke hooge zee het Schip bedekkende, een „ Matroos en diverse Goederen over boord geslagen „ hadden, en zylieden, kort daer aen, by den tweeden „ Bank, op drie vadem water gestooten, het Roer „ verloren hadden, en het Schip, weinig daer na, zoo „ veel water ingekregen hebbende, dat de Kapitein „ als toen geen uitkomst meer ziende, met nog twintig Personen, waer onder hy Comparant zich had „ bevonden, het Schip verlaten had

„ Hier mede eindigde de Comparant zyne Verklaring, die hy betuigde de waerachtige Waerheid te behelzen, en dierhalven bereid te zyn, ten allen tyde, „ de nood vereischende, het een en ander met solemnelen Eede te bevestigen.

„ Aldus gedaen en verklaerd, te Houghly, in Bengale, ten dage voornoemd, ter presentie van Cor- „ nelis

'S GRAVENHAGE.

hoorlyke Satisfactie van de Geweldenaryen en de Hostiliteiten, die de Bedienden van de Engelsche Oost-

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ nelis Brengman en Christoffel Wydemans, Klerken, „ als Getuigen.

„ Ons present „ In kennisse van my,
„ *C. Brengman.* „ *F. la Hay.* „ *Jacob Eilbracht*,
„ *C. Wydemans.* gezw. Klerk.

„ Huiden, den 23 September Anno 1758, compa„ reerde voor den Achtb. Raed van Justitie dezes Com„ toirs *Francois la Hay*, in vorenstaende Verklaring „ breeder vermeld, welke hem van woorde te woor„ de voorgelezen en te verstaen gegeven zynde, bleef „ hy daer by ten vollen persisteren, eeniglyk met deze „ byvoeginge, dat, door het zwaer stooten van het „ Schip, een Gat aen het hoofd van het Roer van „ dien Bodem gekomen, en daer door het water zeer „ sterk ingeloopen zynde, het Zout aen het smelten „ geraekt was; bevestigende dit een en ander, op de „ Roomsche maniere, met solemnelen Eede, onder „ het leggen van zyn rechterhand op het Euangelium „ Joannis, en het uiten dezer woorden:

„ *Zoo waerlyk helpe my God Almagtig.*

„ Aldus gerecolleerd en beëedigd, te Houghly, in „ Bengale, ter presentie van de Vergadering, voor„ meld.

„ In kennisse van my
„ *F. la Hay.* „ *M. Koning*, Sekretaris.

Litt. L. „ *Maendag, den* 11 *September Anno* 1758, „ *voor den middag, absent de E. E. Heer* „ *Præsident* Armenault, *door indispositie*, „ *mitsgaders in dezen de Kooplieden* van „ Schevichaven *en* Bacheracht, *item de* „ *Onder-Koopman* Ribaut.

„ Is door den Koopman van Schevichaven *c. s.* ge„ presenteerd het volgende Requeſt, en daer nevens „ overgelegd vier Verklaringen en eene Memorie.

„ *Aen den E. E. Heere Robbert Hendrik Armenault*, „ *Opper-Koopman, Hoofd-Administrateur en Præ*„ *sident, mitsgaders de Leden in den Achtb. Raed* „ *van Justitie dezes Comtoirs.*

„ E. E.

Oost-Indische Compagnie en hare Onderhoorigen in Bengale, hebben gepleegt tegens de Nederland-

'S GRAVENHAGE. *Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.*

„ E. E. HEER EN RESPECTABELE RADEN!

„ Jacob Larwoord van Schevichaven, Johannes Bacheracht, Jan Karel Kist *en* Pieter Joan Ribaut, *gezamenlyke Reeders van het jongst in deze Rivier verongelukte Schip* de Anna, *de eer hebbende hier nevens in Copie autentiek over te leggen de nopens het blyven van dien Bodem, ter hunner requisitie, belegde Sekretariele Verklaringen, door* Henry Karr, Francois la Hay, Nicola Bosac *en* Domingo Gonsalva, *gewezen Schipper, Onder-Stuurman, Bootsman en Roerganger op meergemelde Kiel, benevens eene Memorie van het ware kostende van Schip en Lading, verzoekende ootmoediglyk dat de voornoemde Attestatien door de Declaranten, en de Memorie door gemelden Schipper* Karr *mogen beëedigd worden, en zulks* ad æternam rei memoriam.

„ *Hougbly, den*
„ 11 *Septemb.*
„ *Anno* 1758.

„ 't Welk doende, enz.

„ De Raed, op den inhoude van het bovenstaende Request disponerende, accordeert het verzoek van de Supplianten zoo als het legt.

„ In kennisse van my
„ *M. Koning*, Sekretaris.

Litt. M. „ *Saturdag, den* 23 *September Anno* 1758, „ *voor den middag*, presentibus omnibus, „ demptis *de Koopman van Schevichaven en Onder-Koopman Overbeek, de laetste door indispositie, en in dezen de Koopman Bacheracht.*

„ De Bode raporteert dat geene der Heeren Geinthimeerden noch niemand van derzelver wegen gecompareerd is.

„ De EE. *Bacheracht*, zoo voor zich zelven, als de

„ De EE. *Jacob Larwoord van Schevichaven, Joannes Bacheracht* en *Jan Karel Kist*, gezamenlyke Reeders van het jongst in deze Rivier verongelukte Schip *de Anna*,

„ Requiranten
„ contra

„ *Henry Karr*, gewezen Schipper op den voorsz.

„ Bo-

'S GRAVENHAGE. landsche Compagnie, en dat tevens aen haer worden vergoed de toegebragte Schaden.

Dat

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ verdere Requiranten, exhibeert eene geauthentiseerde Copie-Missive van het Calcats-Ministerie, aen den Heere Directeur en Raed dezes Comtoirs, sub dato 19 courant, ten blyke dat de Heeren Geinthimeerden de hen nevens Letteren van den 10 bevorens van hier gezonden Inthimatie behoorlyk ontvangen hebben, verzoekt, ter zake 'er geenen van dezelven, noch iemand van hunnentwegen, gecompareerd is, ten opzichte van hunne Ed. Default, en voor het profyt van dien verstek van Contravagen, mitsgaders, ten reguarde van den gerequireerden, recollement onder Eede.

„ Bodem *de Anna*,

„ Gerequireerde om, by conthimatie, zyne Verklaring, de dato 3 Juny, jongstleden, voor den gezworen Klerk Jacob Eilbracht en zekere Getuigen, ter Sekretarye alhier, nopens de omstandigheden, by het verongelukken van meergemelde Kiel gepasseerd, onder Eede te recolleren.

" Mitsgaders de Wel Ed. Gestr. Heer *George Klive*, Gouverneur, benevens de Raed van wegen de Engelsche Compagnie te Calcatta, in die kwaliteit, nevens alle degenen, welken zich verder party mogten willen voegen.

„ Geinthimeerden.

„ Om, des gelievende, in persoon of door gemagtigden, den voornoemden Eed te zien en hooren doen, mitsgaders, des te rade wordende, daer tegens Contra-Interrogatorien over te leggen, gaende de geautentiseerde Copie van voornoemde Verklaring, ten dien einde, nevens Citatie.

„ *De Raed fiat een en ander.*

„ De

's GRAVENHAGE.

Dat ook de Verongelykingen en Traversses, die de Comagnie, in haren Handel, door opgemelde

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ De Gerequireerde heeft zyne verleende Atteſtatie „ behoorlyk onder Eede gerecolleert, op de Room- „ ſche wyze, onder het leggen van zyn rechterhand „ op het Euangelium Joannis en het uiten dezer woorden:

„ *Zoo waerlyk helpe my God Almagtig.*

„ In kenniſſe van my

„ *M. Koning*, Sekretaris.

„ *Saturdag, den* 23 *September Anno* 1758, *voor* „ *den middag*, præſentibus omnibus, demptis „ *de Koopman van Schevichaven en Onder-Koop-* „ *man Overbeek, de laetſte door indispoſitie, en* „ *in dezen de Koopman Bacheracht.*

„ De Bode raporteert „ dat geenen der Heeren „ Geinthimeerden noch ie- „ mand van derzelver we- „ gen gecompareerd is.

„ De E. Bacheracht, zoo „ voor zich zelven, als de „ verdere Requiranten, re- „ fereert zich aen de geau- „ thentiſeerde Extract-Mis „ ſive, de dato 10 courant, „ ſtaende Rolle contra „ Henry Karr geëxhibeerd, „ verzoekt, ter zake 'er „ geenen van de Heeren „ Geinthimeerden noch ie- „ mand van hunnentwegen „ gecompareerd is, ten „ opzichte van hunne Ed. „ Default en voor het pro- „ fyt van dien, verſtek van „ Contravage, mitsgaders, „ ten reguarde van den Ge-

„ De E. *Jacob Larwoord* „ *van Schevichaven, Joannes* „ *Bacheracht* en *Jan Karel* „ *Kiſt*, gezamenlyke Ree- „ ders van het jongſt in „ deze Rivier verongeluk- „ te Schip *de Anna*,

„ Requiranten

„ contra

„ *Francois la Hay*, gewe- „ zen Onder Stuurman op „ den voorſz. Bodem *de* „ *Anna*,

„ Gerequireerde,

„ om, by conthimatie, zyne „ Verklaring, de dato 9 „ Juny, jongſtleden, voor „ den gezworen Klerk Ja- „ cob Eilbracht, en zekere „ Getuigen, ter Sekretarye „ alhier, nopens de om- „ ſtandigheden, by het ver- „ ongelukken van meerge- „ melde Kiel gepaſſeerd, „ onder Eede te recolle- „ ren.

„ Mitsgaders de Wel Ed. „ Geſtr.

's GRAVENHAGE.

de Onderhoorigen zyn toegebragt, mogen worden hersteld.

Dat

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ requireerden, recollement onder Eede.

„ Gestr. Heer *George Klive*, „ Gouverneur, benevens „ de Raed van wegen de „ Engelsche Compagnie te „ Calcatta, in die kwaliteit, nevens alle de genen, welken zich verder „ party mogten willen voegen,

„ Geinthimeerden, „ om, des gelievende, in „ persoon of door Gemagtigden, den voornoemden Eed te zien en hooren doen, mitsgaders, „ des te rade wordende, „ daer tegens Contra-Interrogatorien over te „ leggen, gaende geauthentiseerde Copie van „ voornoemde Verklaring, „ ten dien einde, nevens „ Citatie.

„ *De Raed fiat een en ander.*

„ De Gerequireerde heeft zyne verleende Attestatie „ behoorlyk onder Eede gerecolleert, op de Roomsche „ wyze, onder het leggen van zyn rechterhand op het „ Euangelium Joannis en het uiten dezer woorden:

„ *Zoo waerlyk helpe my God Almagtig.*

„ In kennisse van my

„ *M. Koning*, Sekretaris.

„ *Saturdag*, *den* 23 *September*, *Anno* 1758; *voor* „ *den middag*, presentibus omnibus, demptis „ *de Koopman van Schevichaven*, *en Onder-Koopman Overbeek*, *de laetste door indispositie*, *en in* „ *dezen de Koopman Bacheracht.*

„ De Bode raporteert „ dat geenen der Heeren

„ De E. *Jacob Larwoord* „ *van Schevichaven*, *Joannes*

Dat, wyders, voldoende en nadrukkelyke Ordres mogen worden afgevaerdigd aen de respective

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ Geinthimeerden noch iemand. van derzelver wegen gecompareerd is.

„ De E. Bacheracht, zoo voor zich zelven, als de verdere Requiranten, refereert zich aen de geauthentiseerde Extract-Missive, de dato 10 courant, staende Rolle contra Henry Karr geëxhibeerd, verzoekt, ter zake 'er geenen van de Heeren Geinthimeerden noch iemand van hunnentwegen gecompareerd is, ten opzichte van hunne Ed. Default en voor het profyt van dien, verstek van Contravagen, mitsgaders, ten reguarde van den Gerequireerden, recollement onder Eede.

„ *nes Bacheracht* en *Jan Karel Kist*, gezamenlyke Reeders van het jongst in de Rivier verongelukte Schip *de Anna*,

„ Requiranten

„ contra

„ *Nicola Bosac*, gewezen Bootsman op den voorsz. Bodem *de Anna*,

„ Gerequireerde

„ om, by conthimatie, zyne Verklaring, de dato 3 Juny, jongstleden, voor den gezworen Klerk Jacob Eilbracht, en zekere Getuigen, ter Sekretarye alhier, nopens de omstandigheden, by het verongelukken van meergemelde Kiel gepasseerd, onder Eede te recolleren.

„ Mitsgaders de Wel Ed. Gestr. Heer *George Klive*, Gouverneur, benevens de Raed van wegen de Engelsche Compagnie te Calcatta, in die kwaliteit, nevens alle de genen, welken zich verder party mogten willen voegen,

„ Geinthimeerden

„ om, des gelievende, in persoon of door Gemagtigden, den voorsz. Eed te zien en hooren doen, mitsgaders, des te rade wordende, daer tegens

„ Con-

's Graven-Hage.

ve Gouverneurs en Raden van de Engelsche Compagnie, in Indiën, om met die van de Nederland-

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ Contra-Interrogatorien
„ over te leggen, gaende
„ geauthentiseerde Copie
„ van voornoemde Ver-
„ klaring, ten dien einde,
„ nevens Citatie.

„ *De Raed fiat een en ander.*

„ De Gerequireerde heeft zyne verleende Attestatie „ behoorlyk onder Eede gerecolleert, op de Room- „ sche wyze, onder het leggen van zyn rechterhand „ op het Euangelium Joannis, en het uiten dezer „ woorden:

„ *Zoo waerlyk helpe my God Almagtig.*

„ In kennisse van my
„ *M. Koning*, Sekretaris.

„ *Saturdag, den* 23 *September, Anno* 1758, *voor* „ *den middag*, presentibus omnibus, demptis „ *de Koopman van Schevichaven en de Onder-Koop-* „ *man Overbeek*; *de laetste door indispositie*, *en in* „ *dezen de Koopman Bacheracht.*

„ De Bode raporteert „ dat de Gerequireerde „ niet te vinden is.

„ De E. Bacheracht, zoo „ voor zich zelven, als „ de verdere Requiranten, „ verzoekt daer van aen- „ teekening.

„ De E. *Jacob Larwoord* „ *van Schevichaven*, *Joannes Bacheracht* en *Jan Karel Kist*, gezamenlyke „ Reeders van het jongst „ in deze Rivier veronge- „ lukte Schip *de Anna*,

„ Requiranten
„ contra
„ *Domingo Gonzalva*, ge- „ wezen Roerganger op „ den voornoemden Bo- „ dem *de Anna*,

„ Gerequireerde
„ om, by conthimatie, zy- „ ne Verklaring, de dato „ 3 Juny, jongstleden, voor „ den gezworen Klerk Ja- „ cob Eilbracht, en zekere

„ Ge-

landsche Compagnie aldaer, naer behooren af te doen alle verdere zaken, die tusschen de twee Compagnien als nog openstaen, en promtelyk te voldoen het gene de Engelsche Compagnie aen de Nederlandsche deugdelyk schuldig is; terwyl wy niet zullen nalaten gelyke Ordres te geven aen de Bedienden van de Nederlandsche Compagnie.

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

Dat, voorts, aen de Reeders van de bovengemelde Goerab *de Charlotte*, als mede aen die van het meergemelde Scheepje *de Anna*, mogen worden

„ Getuigen, ter Sekretarye
„ alhier, nopens de om-
„ standigheden by het ver-
„ ongelukken van meerge-
„ melde Kiel gepasseerd,
„ onder Eede te recolleren.
„ Mitsgaders de Wel Ed.
„ Gestr. Heer *George Klive*,
„ Gouverneur, benevens
„ de Raed van wegen de
„ Engelsche Compagnie te
„ Calcatta, in die kwaliteit,
„ nevens alle de genen,
„ welken zich verder party
„ willen voegen.
„ Geinthimeerden
„ om, des gelievende, in
„ persoon of door Gemag-
„ tigden, den voornoem-
„ den Eed te zien en hoo-
„ ren doen, mitsgaders,
„ des te rade wordende,
„ daer tegen Contra-Inter-
„ rogatorien over te leg-
„ gen, gaende geauthenti-
„ seerde Copie van voor-
„ noemde Verklaring, ten
„ dien einde, nevens Ci-
„ tatie.
„ In kennisse van my
„ *M. Koning*, Sekretaris.

'S GRAVENHAGE.

Bericht van Bewindhebberen van de O. I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

den vergoed de Schaden en Nadeelen; die de eerste, door het onwettig nemen en prys verklaren van de gemelde Goerab, en de anderen, door het verongelukken van het voornoemde Scheepje *de Anna*, hebben geleden.

En, laetstelyk, dat aen de Directeuren van de Engelsche Oost-Indische Compagnie, te Londen, nadrukkelyk worde gelast stiptelyk te achtervolgen, en door hunne bedienden en Onderhoorigen in Indiën insgelyks, te doen achtervolgen, de Traktaten en Verbonden, die tusschen zyne Groot-Brittannische Majesteit en Uwe Hoog Mog. subsisteren; en, dienvolgende, zich te onthouden van het plegen van Geweld of eenige Hostile Bedryven tegens de Etablissementen of Onderhoorigen van de Nederlandsche Compagnie; hen niet te verongelyken in hunne verkregen Voorrechten; hunnen Handel niet te stremmen door eenigen dwang, of andere onbehoorlyke middelen: maer aen alle zyden eene getrouwe en vriendlyke Nabuurschap, volgens de opgemelde Traktaten, te onderhouden en te bewaren, zoo als wy aen onze zyde zullen doen, en zorgen dat door de Bedienden en Onderhoorigen van de Nederlandsche Compagnie, in Indiën, by continuatie, ook zal worden gedaen.

Wy zyn, Hoog Mog. Heeren, tot onze verantwoordinge indispensabel verpligt de byzondere protectie van Uwe Hoog Mog. tot dit alles, met dies te meer aendrang, af te smeken, om dat van het redres onzer opgemelde Bezwaernissen afhangt het Behoud of de totale Ruïne van de Etablissementen en den Handel van de Nederlandsche Compagnie op vele plaetsen in Indiën. Want zoo de Engelsche Oost-Indische Compagnie, ondersteund met 's Konings Schepen en Troupen, by continuatie, in Indiën blyft houden de magt, die zy sedert eenigen tyd aldaer heeft gehad; en dat, terwyl, aen ééne zyde, die magt in Bengale, en wie weet waer elders, word gebruikt om, in weerwil en met openbare verbrekinge van de plegtigste Verbonden, de Nederlandsche Compagnie

pagnie met geweld te beletten hare Etablissementen aldaer te kunnen beschermen, en haren Koophandel te beveiligen; aen eene andere zyde, de Bedienden van de gemelde Compagnie, onder faveur van die overmagt, zullen mogen, privativelyk en met seclusie van de Nederlandsche Compagnie, geheel naer zich trekken deze en gene hoofdtakken van den Handel; en dat die Bedienden, met opzichte tot de verdere takken van Commercie, den Handel van de Nederlandsche Compagnie zullen mogen traverseren en beletten door allerlei ongeoorloofde dwangmiddelen; dan moet en dan zal het, tot onze bittere smerte, in Bengale, en op andere plaetsen meer, wel haest gedaen zyn met de Etablissementen van de Nederlandsche Compagnie en met haren Handel.

's GRAVENHAGE. *Bericht van Bewindhebberen van de O.I. Comp. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.*

De nadeelige gevolgen, die hier uit onvermydelyk moeten ontstaen, zyn zoo zichtbaer en van zoo veel gewigt, dat wy met de uiterste eerbied, dog te gelyk met zoo veel nadruk als het belang van de zaek vordert, Uwe Hoog Mog. moeten bidden in ernstige overweginge te nemen het oogschynlyk gevaer, waer aen vele voorname Etablissementen van de Oost-Indische Compagnie dezer Landen zyn blootgesteld; en, vervolgens, aen gemelde Compagnie te verlenen zoodanige krachtdadige en toereikende hulp en bystand, als Uwe Hoog Mog., naer derzelver hooge wysheid, zullen oordeelen noodig te zyn, tot beschermige en beveiliginge eener Maetschappye, aen welkers behoud en welvaert de algemeene Staet dezer Landen zoo merkelyk gelegen legt.

Wy besluiten, vervolgens, dit Bericht, met een hartgrondigen wensch, enz.

Uwer Hoog Mog. onderdanige en gehoorzame Dienaers,

DE BEWINDHEBBERS VAN DE GENERALE NEDERLANDSCHE OCTROIJEERDE OOST-INDISCHE COMPAGNIE.

In Amsterdam, den 2 Maert 1761.

Ter Ordonnantie van dezelven
C. van der Hoop.

'S GRAVENHAGE.

Dit Bericht werd, ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog., Commissoriael gemaekt; en, vervolgens ter Staetsvergaderinge van Holland ingebragt zynde, aldaer aen ieder der Leden medegedeeld; gelyk uit het Besluit hunner Ed. Groot Mog., den 18 van deze Lentemaend genomen, en hier volgende, te zien is.

Dit Bericht word ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog. Commissoriael gemaekt enz.

De Raedpensionaris heeft, ter Vergaderinge, gecommuniceert eene Missive van Bewindhebberen van de Generale Nederlandsche Geoctrooijeerde Oost-Indische Compagnie, geschreven, in Amsterdam, den 2 dezer, en den 5 dito ter Generaliteit ingekomen; houdende het Bericht, by hunner Hoog Mog. Resolutie van den 14 Augustus des voorleden jaers, van dezelven gerequireerd, op de Memorie van den Heer Yorke, Minister Plenipotentiaris van zyne Majesteit, den Koning van Groot-Brittanien, ten laetstgemelden dage, aen hunne Hoog Mog. gepresenteerd, behelzende Klagten over verregaende Hostiliteiten, die door de Bedienden van de Oost-Indische Compagnie dezer Landen gepleegd zouden zyn tegens de Onderdanen van voorsz. zyne Majesteit, in Bengale, onder de Notulen van dien datum geinsereerd, en by hunner Ed. Gr. Mog. Resolutie van den 27 September, daeraenvolgende, Commissoriael gemaekt; welk voorsz. Bericht en daer toe behoorende Bylagen, vervattende een gedetailleerd onderzoek van het gunt by gemelde Memorie, met deszelfs Bylagen, ten laste van 's Lands Compagnie's Ministers in Indiën word geposeerd, en daer tegens de Bezwaernissen over de Hostiliteiten, aen de Nederlandsche Oost-Indische Compagnie en hunne Onderhorigen, in Bengale, door de Onderdanen van zyne Groot-Brittanische Majesteit aengedaen; met een Verzoek tot eene serieuse Overweeginge om toereikende hulp en bystand te verlenen aen eene zoo intressante Maetschappye voor den Algemeenen Staet dezer Landen, op den gemelden 5 dezer ter Generaliteit is gemaekt Commissoriael en hierna volgt geinsereerd. (*)

(*) Zie hier voren Bladz. 139—265.

Waer

Waer op, gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaen dat Copie van het voorsz. Bericht en de Bylagen, tot het zelve specterende, als mede van de bovengemelde Memorie, met derzelver Bylage op het zelfde subject, aen de Leden zal worden gegeven, en, vervolgens, de deliberatie daer over voor het tegenwoordige uit te stellen. 's GRAVENHAGE.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

IN de nu afgeloopen Sprokkel- en de tegenwoordige Lentemaend hebben de Lords der Appellen, te Londen, weder over vyf opgebragte Hollandsche Schepen hun beslissend oordeel uitgesproken. De Schepen van

ROBERT STEDMAN en LEKJE JOANNIS	van Marseille naer Havre de Grace gaende	zyn beide vry verklaerd, doch verwezen tot de betalinge van 150 L. St. voor Kosten en Schade.
JAN JANSZ. BOONEN en JAKOB HARK	uit de West-Indiën t'huiskomende	zyn verbeurd verklaerd.
TEEUWIS MENKE TER KAMP, voerende het Schip *de Christophilus*,	van St. Croix naer Amsteldam komende, in 1758 te Baltimore opgebragt, en aldaer, na vele mishandelingen, door verzuim van den Prysmeester, verongelukt	is vry verklaerd, zynde de Kaper verwezen om de waerde van het Schip en Lading te vergoeden.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

In de West-Indische Zeeën was, door een Engelschen Kaper, genomen en te Jamaïka opgebragt het Schip *de Helsmór*, Kapitein ANIKER, die van Montechrist naer Amsteldam stevende.

Van de Fransche zyde heeft de Nederlandsche Scheepvaert thans ook eenige nadeelen geleden. 's Konings Raed der Pryzen, te Parys, had het Schip *de Elisabeth*, Schipper JAKOB SINCLAIR, dat, op deszelfs reize van Rotterdam naer Bristol in Engeland genomen, en te Kalais opgebragt was, verbeurd verklaert, en het zelve den Kaper toegewezen; van wien de Eigenaers het zelve weder gekocht hebben. Door een Kaper van die Natie was het Schip *Appingadam*, Schipper JAKOB JANSZ. STAA, dat, met Rogge, Pypeaduigen en Kandysuiker beladen, van Amsteldam naer Bremen stevende, te Duinkerken opgebragt, alwaer men den Schipper had opgesloten en verboden met iemand te spreken. In de Straet van Gibralter hadden twee Fransche Kapers het Hollandsche Schip van NIKOLAES SEGREEN, dat te Barcelona was ingeloopen, aengeklampt en van het zelve geroofd het gene hun aenstond. Ook hadden, waerschynlyk, de zelfde Kapers, ten minsten twee van die Natie, het Schip van BROER TJEERTS, in de gemelde Straet, beroofd van eenige Levensmiddelen en andere behoeften.

Dit laetstgemelde Schip was, weinige dagen te voren, ook overvallen van een Turkschen Roover, die den Schipper een Kaert, een Anker Brandewyn, zes Kazen en eenige Stokvisch had afgedwongen. Op de hoogte van Alikanten was Schipper KLAES ENNES, die van Marseille op de Rivier van Nantes is aengekomen, op den 13 van de jongste Louwmaend ook door een Turksch Roofschip gedwongen deszelfs Sloep uit te zetten, en zyn Pas te vertoonen; doch terwyl het Volk van den Schipper, ten dezen einde, by den Turk aen boord was, roeiden drie Turken met de Sloep naer het Schip van Ennes, en beroofden het zelve van een Kasje met Koopmanschappen, één Kompas, één Zandlooper, twee Zeekaerten en één Kaes, welken

ken zy naer het Roofschip bragten; alwaer, na hunne aenkomst, het Volk, dat de Pas vertoont had, weder ontslagen en naer het Schip van Ennes te rug gezonden werd; dat deszelfs reize sedert ongemoeid vervolgde.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

Het Oorlogschip MAERSEN, Kapitein *Lodewyk, Grave van Byland*, dat, nevens de Phœnix, den 25 van Oegstmaend des voorleden jaers was uitgezeild, ter beveiliginge van de Koopvaerdyschepen, naer de West-Indische Kolonien geschikt, kwam den 6 van deze Lentemaend op de Reede van Tessel te rug; het was, gelyk wy gemeld hebben, terwyl de Phœnix voor Kurakao was blyven leggen, tot St. Eustatius toe voortgezeild, en van daer herwaert vertrokken op den 7 van de jongste Louwmaend. RYNLAND, onder het bevel van den Schout by Nacht *Ernst de Petersen*, den 2 van Hooimaend des voorleden jaers in zee gestoken, om de Hollandsche Koopvaerders door de Middelandsche Zee tot Smirna toe te begeleiden, kwam den 13 van deze maend weder op de Reede van Tessel. Het Schip BLOIS, onder het bewind van den Kapitein *Simon Dekker*, dat den 27 van de jongste Louwmaend uitgezeild was om de Nederlandsche Schepen tot in de Bogt van Vrankryk te konvooijeren, kwam, den 23 van deze maend, na deszelfs reize volbragt te hebben, ook op de Reede van Tessel ten anker.

Van de in zee zynde Oorlogschepen was het Schip DE EENDRAGT tot Lisbon toe gekomen; en DE AMAZONE had, den 14 van de nu afgeloopen Sprokkelmaend, het anker in de Baey van Kadix nedergeworpen.

Twee Konvooijen zyn, in deze Lentemaend, uit de Havenen dezer Landen in zee gestoken. Den 12, namelyk, zeilde uit Tessel het Oorlogschip PRINS WILLEM DE VYFDE, onder het bevel van Kapitein *Jacobus de Keth*, om de Nederlandsche Koopvaerdyschepen naer de Middelandsche Zee, tot Livorno toe, te geleiden. En den 30 zeilde van Vlissingen ZUIDBEVELAND, onder het bestier van Kapitein *Jan van Kruine*, met de Holland-

ſche Schepen, naer de Weſt-Indiën geſchikt, vermits dit Oorlogſchip met St. Euſtatius moet ſtevenen.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

'sLands Zegen en Onheilen.

De buitengewone Vloed van het Rivier-water, welke wy, in onze laetſte berichten, zeiden zoo ſterk geweeſt te zyn, dat het Water in de Lek, den 27 van Sprokkelmaend, *negenendertig* duimen ſtond boven de Peil, naby Ameide, naer welke het Dyk-Kollegie van den Alblaſſerwaerd zich in deszelfs Dyklegeringen regelt, is toen op zyn hoogſt geweeſt. Dykbreuken, echter, zyn 'er niet door veroorzaekt in de Provintien Utrecht of Holland, ſchoon de Dyken der Rivieren in die Provintien in het uiterſte gevaer zyn geweeſt. Maer het gedeelte van de Provintie Gelderland, gelegen aen de ooſtzyde van den Yſſel, tuſſchen de Rivieren den Ryn en den Ouden Yſſel, gelyk ook een klein gedeelte van de Provintie Overyſſel, hebben dit Onheil moeten ondergaen. 's Nachts tuſſchen den 27 en 28 van die maend, kwam, namelyk, eene Dykbreuk in den Dyk van de Rivier den Ryn, beooſten de Stad Arnhem, by het Dorp *Weſtervoort*; en kort daerna bezweek ook, wat hooger op, de Dyk van den Ouden Ryn, die tuſſchen het *Land van Herwen en Aert* en *Kleefſch Zeventer* ſtroomt; door welke beide Openingen het water met veel geweld ſtortte in het gemelde Kleefſch Zeventer, de Heerlykheden 's Heerenberg en Didam, en verder in het Richteramt van Doesburg. Dit Water loosde men ten grootſten deele, ten min-

minsten in de eerste dagen na de Overstroominge, in den Ouden Yssel, die in de Moerassen van Munsterland en Kleefsland zyn begin neemt, vervolgens voorby Deutichem stroomt, en by Doesburg in den Nieuwen Yssel valt. Doch hier door kwam in de laetstgemelde Rivier, die wegens de hoogte van den Ryn reeds zeer opgezet was, nog meer water; en de Dykgerichten van de Dyken ter wederzyde van den Yssel, van Doesburg af tot aen Kampen toe, waren nacht en dag op hunnen post om de Zinkingen en beginzelen van Doorbraken, die zich gints en elders openbaerden, met de uiterste vlyt, zoo veel mogelyk, aenstonds te herstellen. Omtrent Doesburg, Zutfen en Deventer kwam men het gevaer te boven. Voor de laetstgemelde Stad stond het Water, den 3 van deze maend, op zyn hoogst ter hoogte van drieëntwintig voeten en twee duimen; het stroomde over den Dyk, dien men aldaer de Snippelings Dyk noemt, heen; ook stortte de Herberg de Snippeling, welke op dien Dyk staet, door den Slag des Waters van achteren in; en een Schuit, met welke drie Menschen bezig waren om het dryvende Hout enz. op te visschen, sloeg om, en de Menschen verdronken. Het gevaer duurde tot den 5 van deze Lentemaend, toen de *Kampervеensche Dyk, naby het Dorp Zalk*, bezweek. Den 3 stroomde het Water reeds, met groot geweld, over den Kadyk van het Poldertje Onderdyks, ten Zuiden van de Stad Kampen gelegen, welke vervolgens ter langte van eenige Roeden wegspoelde, waer door dit Poldertje geheel geinundeerd werd. Dees boesem klein zyn-

's LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

de, gaf zulks zeer weinige ontlasting; en het water sloeg, den volgenden dag, met veel aendrang, tot aen den Kruin van den Kamperveenschen Ysseldyk, over welken het op verscheide plaetsen heen stroomde. Hier door geraekte, den 5 dezer, achter de Erven de Schere en Tengberden, ter zelfder plaetse, alwaer, op den 30 der Wintermaend des jaers 1753, een Doorbraek gekomen was (*), een Gat in den Dyk, welk vervolgens afspoelde ter wydte van twaelf Roeden; waer door de Polders Kamperveen, Oosterwolde, en een gedeelte van de Vryheid der Stad Kampen overstroomd werden. Doch hier op kwam 'er eene doorgaende Ebbe in meest alle de Rivieren onzes Vaderlands, en op den 6 van deze maend vertrokken de Heeren, behoorende tot de Dyk-Kollegien, die op de Dyken gelegerd waren, weder naer huis.

Wegens de Sterfte van het Vee hebben wy in deze maend geene berichten ontvangen.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAREN, ENZ.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

HAERLEM. In deze Lentemaend hebben de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie de Waerdigheden van Baljuw en Stadhouder der Lenen van Brederode, en Meester-Knaep in het Jagtgerichte dezer Heerlykheid, opengevallen door het overlyden der Heeren Mr. D. Guldewagen en Mr. P. v. d. Broek, weder vervult, en verkozen, als Baljuw van Brederode en Stadhouder der Le-

(*) Zie ons VIII Deel [1754], bl. 34.

Leenen van die Heerlykheid, den Heer Mr. *Francois Benjamin Fagel*, Raed in de Vroedschap en regerend Burgemeester van deze Stad; en als Meester-Knaep in het Jagtgericht van dezelve den Heer Mr. *Jan Six*, Vryheer van Wimmenum, Heer van Hillegom, Vromade enz., Raed en Oud-Schepen der Stad Amsteldam.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAERS, ENZ.

Den 29 van deze maend overleed, alhier, in den ouderdom van ruim zesenzestig jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Jakob Deutz*, oudste Lid der Heeren Vroedschappen van deze Stad. Hy was tot deze waerdigheid verkozen in den jare 1729; en in den jare 1740 als Hoog-Baljuw van Kennemerland; doch had weinig deel aen de Regeringe van deze Stad voor den jare 1749 (*); toen bekleedde hy voor de eerste reize de Burgemeesterlyke Waerdigheid alhier, en vervolgens weder in de jaren 1753, 1754 en 1758. Ook was hy, sedert den jare 1749, Hoogheemraed van Rynland.

Ten zelfden dage hebben de Ed. Gr. Achtb. Heeren Burgemeesters van deze Stad den Heer *Kornelis Anthony Testart* aengestelt als Sekretaris van deze Stad, in plaetse van den tot Vroedschap verkozen Heere Mr. P. Vermeulen.

DELFT. In deze maend hebben de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie den Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Hendrik van der Dussen*, Raed en Oud-Schepen van deze Stad, en sedert den jare 1757 Hoogheemraed van Delfland, verkozen als Hoog-Baljuw en Opper-Dykgraef van Delfland; in plaetse van den overleden Heere Dr. A. v. Bleiswyk.

Ook hebben de Ed. Gr. Achtb. Heeren Burgemeesters van deze Stad, den 26 van die maend, in plaetse van den zelfden Heere, uit eene Nominatie, als Bewindhebber van de Oost-Indische Compagnie ter Kamere alhier, verkozen hun Medelid, den Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Izaäk van Buren*,

(*) Zie ons XIII Deel [1759]. bl. 6.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAERS, ENZ.

ren, regerenden voorzittenden Burgemeeſter alhier.

'S GRAVENHAGE. De Waerdigheid van Meeſterknaep, in het Kollegie van Houtveſter en Meeſterknapen van Holland en Weſtvriesland, opengevallen zynde door het overlyden van den Heere Mr. P. Rendorp, Heere van Marquette, hebben, in deze Lentemaend, de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie, tot bekleedinge van dezelve, weder verkozen den Wel Ed. Geſtr. Heer Mr. *Kornelis Hop*, Raed en Oud-Burgemeeſter der Stad Amſteldam.

Den 27 van die maend overleed alhier, na eene langdurige ziekte, in den ouderdom van ruim zesenveertig jaren, de Heer Mr. *Joan onder de Linden*, ſedert den jare 1753 Sekretaris van de Generaliteits Muntkamer.

In deszelfs plaetſe is de Heer Mr. *Jan Anthony Chais*, Zoon van den Eerw. Dus Charles Chais, Predikant in de Franſche Kerke alhier, door hunne Hoog Mog. weder als Sekretaris van de Generaliteits Muntkamer verkozen.

LEIDEN. Den 18 van deze Lentemaend werd verkozen, door de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie, uit eene daer toe overgeleverde Nominatie, de Heer Mr. *Johan Alexander van Lanſchot*, om de plaets van den te Amſteldam als Sekretaris aengeſtelden Heere Teſtart, in de hoedanigheid van Schepen dezer Stad en van Schepen-Kommiſſaris wegens des Gemeenen Lands Middelen, te vervullen; welke vervolgens alhier beëedigd en in funktie getreden is.

AMSTELDAM. Den 16 van de zelfde maend hebben de Ed. Achtb. Heeren Raden van deze Stad hun Medelid, den Wel Ed. Geſtr. Heer Mr. *Kornelis Hop*, Oud-Burgemeeſter van deze Stad, verkozen om, wegens de Provintie Holland, met Bloeimaend, eerſtkomende, gecommitteerd te worden ter Vergaderinge van de Heeren Raden ter Admiraliteit alhier.

VIANEN. In deze Lentemaend hebben de Ed. Gr. Mog. Heeren Staten van Holland en Weſtvriesland,

laed, als gewoon Raedsheer in de Kamer van Justitie van Vianen en Ameide, verkozen den Heer .... *van der Meulen*, in plaetse van den overleden Heere H. Smith.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAERS, ENZ.

HOORN. Den 20 van deze Lentemaend is alhier, op de gewone wyze, de Verkiezing gedaen van de Regering dezer Stad voor het eerstvolgende jaer; en zyn verkozen om de Burgemeesterlyke waerdigheid te bekleeden de Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. HERMAN BERKHOUT, Mr. FRANCOIS DE VICQ, LUKAS MERENS, en Mr. JAN CHRISTIAEN VAN DE BLOCQUERY. Verder zyn, uit de op dien dag gemaekte Nominatie, door de Staten van deze Provintie, in de hoedanigheid van Voogden over den Erfstadhouder, als Schepenen van deze Stad verkozen de Heeren Mr. *Diderik Kornelis van Hoolwerff*, *Velmer Groes*, *Pieter Klinkhamer*, Mr. *Reinier Opperdoes*, Mr. *Adolph Bordes Scheplinger*, Mr. *Jakob Josias de Vicq* en *Nanning van Foreest*. Wyders hebben de Heeren Vroedschappen van deze Stad hun Medelid, den thans afgeganen Heer Burgemeester, Mr. *Joan Allard Schagen*, verkozen om wegens Holland gecommitteerd te worden ter Vergaderinge van de Heeren Raden ter Admiraliteit in Westvriesland en 't Noorderkwartier.

EDAM. Alhier overleed, den 5 van deze Lentemaend, zeer schielyk, de Wel Ed. Gestr. Heer *Roelof Boot*, oudste Lid onder de Heeren Vroedschappen van deze Stad, tot welke waerdigheid hy verkozen was in den jare 1714; hy heeft alhier meermalen de Burgemeesterlyke Waerdigheid bekleed, en was thans, wegens deze Stad, gecommitteerd ter Vergaderinge van de Heeren Raden ter Admiraliteit te Amsteldam.

Hier op heeft de Vroedschap van deze Stad den thans regerenden Burgemeester, *Nikolaes Bost*, weder verkozen om, in plaetse van den Heere Boot, met Bloeimaend, eerstkomende, wegens deze Stad, zitting te nemen in het Kollegie ter Admiraliteit te Amsteldam.

VLISSINGEN. In deze Stad overleed, den 16 van deze

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

deze Lentemaend, aen de Kinderziekte, in het vierenzestigste jaer van zyn ouderdom, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Willem Barend Lambrechtsen*, die sedert den jare 1726 Raed was van deze Stad, en sedert den jare 1735 gewoon Pensionaris. Hy heeft alhier dikwils de Burgemeesterlyke Waerdigheid bekleed, en was in dit jaer ook regerend Burgemeester; wyders zat hy, sedert den jare 1754, als Representant van den Prinse Erfstadhouder, in het Kollegie der Ed. Achtb. Heeren Staten van Walcheren; en was Kommissaris te Water, wegens het Kollegie ter Admiraliteit in Zeeland, te Middelburg en in deze Stad, sedert den jare 1737. Verder bekleedde hy de Amten van Hoog-Baljuw in het Ed. Kollegie 's Lands van den Vrye te Sluis in Vlaenderen; van Hoog-Baljuw der Stad Sluis, Waterrecht en nieuw Muiden; van Baljuw der Steden Aerdenburg, Oostburg en St. Anna ter Muiden; en van tweeden Houtvester in 't Jagtgericht over den Lande van den Vrye van Sluis, Aerdenburg, Oostburg, St. Anna ter Muiden, Yzendyke en Biervliet. Hy was een Zoon van Mr. Gerard Lambrechtsen, die in zyn leven insgelyks Burgemeester van deze Stad was. Ongehuwd zynde geweest, heeft hy, in zyn leven, besloten de Armen van deze Stad tot zynen algemeenen Erfgenaem te stellen, gelyk hy de Nederduitsche Armen voor zeven achtste gedeelten en de Walsche Armen voor één achtste gedeelte gedaen heeft. Doch zyne voortreffelyke Bibliotheek moet op het Stadhuis alhier bewaerd worden en eene openbare Stads Bibliotheek zyn; en zyn Afbeeldzel moet, tot zyne gedachtenisse, daerby opgehangen worden.

UTRECHT. Den 4 van de zelfde maend is in deze Stad, in den ouderdom van ruim tweeenzeventig jaren, overleden de Heer Mr. *Johan van de Water*, Griffier van het Hof van Justitie in deze Provintie sedert den jare 1735.

DOKKUM. In deze Stad overleed, den 9 van deze Lentemaend, in den ouderdom van ruim zestig jaren, de Heer *Herman Rudolph Verruci*, Lid der Vroedschappen van deze Stad sedert den jare 1731, welke verscheide malen de Burgemeesterly-

ze Waerdigheid alhier heeft bekleed. Daerenboven was hy, sedert het jaer 1717, Konvooimeester, wegens het Kollegie ter Admiraliteit van deze Provintie, in deze Stad.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

KAMPEN. Met approbatie van Ridderschap en Steden, de Heeren Staten van deze Provintie, als oefenende de Voogdye over den minderjarigen Erfstadhouder, heeft der Gezworenen Gemeente in deze Stad, den 6 van de jongste Louwmaend, in plaetse van twee overleden Leden, als hunne Medeleden verkozen de Heeren *Jan Krissel* en *Dr. Rudolph Walkgraft*.

ZWOL. By gelegenheid van den Overysselschen Landdag, die in deze maend alhier gehouden is, hebben de Heeren van de Ridderschap dezer Provintie, op hunne tourbeurt, genomineert, als Land-Rentmeester van Zalland, den hoog welgeboren Gestr. Heer, Jonkheer *D. E. Baron van Voerst*, tot Aversbergen; welke, vervolgens, door Ridderschap en Steden, op den voet der Resolutie van den jare 1706, ten aenzien van het Traktement en de Emolumenten, niet alleen aengesteld is; maer ook den Eed, daar toe staende, en den Eed van Zuiveringe, heeft gedaen.

Wyders zyn tot Leden van de Ridderschap des kwartiers van Zalland aengenomen de hoog welgeboren Heeren Jongh. *Zeno Arend*, *Baron Bentink*, tot Bukhorst; en Jongheer *Jakob Godefroy*, *Graef van Rechteren*, tot Gramsbergen, *Junior*.

DRENTHE. In deze Lentemaend hebben de Heeren Staten dezes Landschaps in het Kollegie van Drost en Gedeputeerde Staten gecontinueert, wegens de Ridderschap, den Heer *Z. C. Baron van Schwartz* tot Ansen, en, uit de Eigengeërfden, de Heer *Jan Willinge*. Wyders hebben hunne Ed. Mog. verkozen, als Scholt van Aelst, den Heer Mr. *J. K. Botticbius*, en als Scholt van Havelte *Albertus van Riemsdyk*; in plaetse van de overleden Heeren J. Homan en Mr. R. Steenbergen.

SLUIS-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

SLUIS *in Vlaenderen.* De Amten, door het overlyden van den Heere Lambrechtsen opengevallen, voor zoo verre zy tot het departement van Vlaenderen behooren, zyn door hunne Hoog Mog. aenstonds weder vervuld, en allen opgedragen aen Jongh, *Jan Daniel d'Ablaing*, Vryheer van Giessenburg, Gedeputeerde, wegens Utrecht, ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog. Uit dezen hoofde bekleed dees Heer thans het Hoog-Baljuwschap in het Kollegie 's Lands van den Vrye alhier, en van deze Stad, Waterrecht en Nieuw Muiden; het Baljuwschap der Steden Aerdenburg, Oostburg en St. Anna ter Muiden; mitsgaders het tweede Houtvesterschap in het Jagtgericht over den Lande van den Vrye van Sluis, Aerdenburg, Oostburg, St. Anna ter Muiden, Yzendyke en Biervliet.

BIERVLIET. In deze Lentemaend hebben de Hoog Mog. Heeren Staten Generael, als representerende den minderjarigen Prins Erfstadhouder, by de Vervullinge der openvallende Amten in de Generaliteits Landen, den Heer *Jacobus Ritsaert* verkozen als Griffier van deze Stad en van den Lande van Biervliet.

VENLO. Ook hebben hunne Hoog Mog., in de gemelde kwaliteit, den Heer Mr. *Herman Bernard Heerkens* verkozen als Griffier in den Hoye van Justitie alhier, en Griffier van de Lenen.

Te LEIDEN was de Prys der

HOOIBOTER, den 28 Febr.	. . . .	21 a 22 : -
——— ———	7 Maert, ...	22 a 23 : -
——— ———	14 dito	23 a 24 : -
GRASBOTER, van den 28 Febr. — 21 Maert,		*f* 30 a 31 : -

NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN.

APRIL. MDCCLXI.

GELDERLAND.

BOMMEL.

Elyk de vastſtelling, in het Reglement wegens de Voogdye over den minderjarigen Prinſe Erfſtadhouder, " dat, by vacature van „ een of meer Leden van den „ Magiſtraet der Steden, vooraf, in ieder „ Stad, daer mede zal worden gehandeld als „ voor den jare 1748," onlangs, aenleiding tot eenig verſchil gegeven heeft, in eene der Steden van deze Provintie, by de vervullinge van eene Schepensplaetſe (*), zoo hebben ook ſommige Leden van de Regeringe dezer Stad op gelyke vaſtſtelling in dat Reglement zich gegrond, welke opzicht heeft op de vervullinge der Gemeensmansplaetſen, by de Verkiezinge van eenen Kwartiersman. Volgens gewoonte, al van den jare 1591 in gebruik, deed de Magiſtraet, in de vorige Eeuwe, de Verkiezing der Kwartierslieden. Maer na het overlyden van zyne Groot-Brittanniſche BOMMEL.

(*) Zie ons XIV Deel [1760], bladz. 691-888.

BOMMEL. sche Majesteit, Koning Willem den III, hoogl. gedachtenisse, toen deze Provintie zeer geschud werd door binnenlandsche Oneenigheden, gekoesterd van de genen, die aen het roer der Regeringe trachtten te komen, hadden de gezamenlyke Burgery en Gilden, in den jare 1706; zich dit Recht van Verkiezinge aengematigt, en den Magistraet gedwongen vier Kwartierslieden, door hun verkozen, in Eed te nemen. Doch na dat, in Wynmaend van het jaer 1717, de Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provintie een streng Plakaet hadden doen afkondigen tot herstellinge van de goede Order in de Justitie, Politie en Finantie, en, ten gevolge van het zelve, in den jare 1718, wegens de Ongeregeldheden, by het verkiezen en in Eed nemen der Kwartierslieden begaen, eenige Personen alhier in hegtenis waren genomen, hadden de Burgery en Gilden zich met de Verkiezinge der Kwartierslieden niet verder bemoeit, niettegenstaende zy by dezelve te voren hadden geoefent het Recht der Verkiezinge van den Magistraet, en dit laetste bleven oefenen tot aen den jare 1748. De jongstoverleden Prins Erfstadhouder stelde, in den jare 1749, wel weder vier Kwartierslieden aen, en verklaerde, in deszelfs Reglement (*), dat de openvallende plaetsen onder dezelven door den Erfstadhouder in der tyd zouden worden vervuld, zonder eenige Nominatie; maer in het Reglement wegens de Voogdye werd, ten opzichte van deze Vervullinge, niets anders bepaeld, dan dat zy zou geschieden als voor den jare

(*) Zie ons V Deel [1751], bl. 7.

re 1748. Toen nu *Samuël Stoffenberg*, een der vier Kwartierslieden of Gemeensmannen van deze Stad, op den 7 van Oegstmaend des afgeloopen jaers 1760 overleden was, waren vier Leden van den Raed dezer Stad, by welken zich voegde Mr. *Benjamin Dutry van Haeften*; die insgelyks Raed is, maer sedert het jaer 1758, na deszelfs aenstellinge tot Sekretaris en Griffier van den Raed over de Domeinen van den Prinse Erfstadhouder, in 's Gravenhage woont, van oordeel dat het Recht, welk de Burgery by de gemelde binnenlandsche Oneenigheden zich aengematigt of gehad had, behoorde te herleven. Zie hier hoe zy dit trachtten te bewerken, en welken uitslag zulks had. De Magistraet gelastte, na het overlyden van den gemelden Stoffenberg, den Sekretaris van deze Stad na te zien in de Bewyzen, welken ter Sekretarye berusten, wie van ouds de Kwartierslieden binnen Bommel had aengestelt. Deze, zulks verricht hebbende, deed daer van raport op den 19 van de nu afgeloopen Lentemaend, toonende uit de Registers en Resolutien van den Magistraet dat de Magistraet zelve dit had gedaen. Ingevolge van dit raport werd vastgesteld dat op Maendag, den 6 van deze Grasmaend, de Verkiezing van een nieuwen Kwartiersman door hunne Ed. Achtb. zou geschieden, hoewel onder Protest der gemelde vier Leden van den Raed; gelyk blykt uit het Besluit van den Magistraet van den 2 der zelfde maend, welk dus luid:

BOMMEL.

OP het geproponeerde, ter Vergaderinge gedaen, is goedgevonden en geresolveerd om op

 eerst-

BOMMEL. eerstkomenden Maendag te disponeren van de vacante Kwartiersmansplaetse, in het Derde Kwartier, binnen deeze Stad, door doode van *Samuel Stoffenberg* opengevallen.

Besluit om over de Kwartiersmansplaetse te disponeren; waer tegens vier Leden protesteren.

Wordende den Sekretaris gelast hier van aen de absente Heeren Leden kennis te geven.

De Heeren *Goris*, *Ramaker*, *Essenius* en *Vermeulen* hebben de voorsz. Conclusie gecontradiceert, en tegens het nemen van voorsz. Resolutie geprotesteert, onder reserve van hun Protest nader *in scriptis* te vervatten, en ter Vergaderinge van hunne Wel Ed. en Achtb. over te brengen.

pro vero Extractu
G. DE ROOCK, Sekretaris.

Volgens dit besluit werd ook aen den gemelden Heere Dutry van Haeften kennis gegeven van het voornemen van den Magistraet, die den 4 van deze maend zich hieromtrent verklaerde; gelyk men uit het volgende afschrift van deszelfs Brief kan zien:

WEL EDELE ACHTBARE HEEREN!

De Heer Dutry van Haeften voegt zich by de Protesterenden.

OP heden ontvang ik eene Missive, van wegen U Ed. Achtb. door den Heer Sekretaris my toegekomen, houdende bericht, dat, op Maendag, aenstaenden, was vastgesteld om te treden tot Aenstellinge van eenen Kwartiersman, in plaetse van wylen Samuël Stoffenberg, verzoekende om, by absentie, dieswegen myn Votum in te zenden.

Ik heb de eer U Ed. Achtb. vooraf te doen remarqueren, dat ik, op goede gronden, altoos in het begrip zynde geweest dat het verkiezen en aenstellen van een' Kwartiersman alleen competerende was aen de respective Burger-Kwartieren van de Stad, als nu de finale Resolutie van U Ed. Achtb., om zulks, zoo als my klaerlyk toeschynt, afzonderlyk in den hunnen te doen, daer mede niet heb kunnen overeenbrengen; en dat ik my, derhalven, met

met dezelve niet alleen niet kan conformeren; maer wel expresselyk daer tegens protestere; verklarende, wyders, niet eerder in staet te wezen om tot het nomineren en aenstellen van een' Kwartiersman, met en benevens U Ed. Achtb., te concurreren, dan na dat het Recht van den Magistraet ten dezen opzichte zal wezen gesteld buiten eenigen twyfel. Bommel.

post quædam alia

Ik heb de eer, met alle eerbied en hoogachtinge, te zyn,

WEL EDELE ACHTBARE HEEREN,

Uw Ed. Achtb. zeer onderdanigste en zeer gehoorzame Dienaer,

's Hage 4. *April* 1761.

B. DUTRY VAN HAEFTEN.

Echter had de Verkiezing haren voortgang, en de zeven Leden van den Raed, die dezelve gedaen hadden, besllooten dat de Approbatie of Ratificatie der Staten daerop zou verzogt worden; zoo als blykt uit het volgende uittrekzel uit de Besluiten hunner Ed. Achtb., van den 6 dezer Maend.

HUnne Wel Ed. en Achtb. hebben, in plaetse van wylen *Samuël Stoffenberg*, tot Kwartiers- of Gemeensman van het derde Kwartier of Compagnie binnen deze Stad, geëligeerd en verkozen KORNELIS ARNOLDUS PRILLEVITZ, gelyk dezelve daer toe geëligeerd en verkozen word, kragte en mits deze.

De Magistraet doet de Verkiezing van een Kwartiersman, en verzoekt de Approbatie van de Staten.

Wordende de Heeren Gecommitteerden dezer Stad ter respicieringe van de ordinaris Landschaps-Vergaderinge verzocht en *in mandatis* gegeven hier van aen hunne Ed. Mog., de Heeren Staten dezer Provintie, als exercerende de Voogdye van den minderjarigen Heere Prinse Erfstadhouder, kennisse te geven of deze te præsenteren, in vertrouwen dat hunne Ed. Mog. deze Electie en Verkiezing wel zullen believen te approberen en ratificeren

Bommel.

ren, en de voornoemde Kornelis Arnoldus Prilevitz vervolgens in Eed kan worden opgenomen.

pro vero Extractus.

G. de Roock.

De gemelde vier protesterende Leden leverden daarop een Request aen hunne Ed. Mog. over, ten verzoeke dat de gedane Verkiezing mogt verklaerd worden informeel gedaen te zyn enz., welk dus luid:

Aen die Edele Mogende Heeren Staten des Furstendoms Gelre en Graefschaps Zutphen.

EDELE MOGENDE HEEREN!

Request der Protesterende Leden, by welk zy de Onwettigheid van deze Verkiezinge trachten aen te toonen.

GEven, zeer reverentelyk, te kennen *Petrus Goris*, *Quirinus Ramaker*, *Arnoldus Essenius* en *Gerard Vermeulen*, met en nevens de Heeren Dominicus van Hoytema, Abraham Blomhert, Walraven Baron van Balveren, Diderick Gerard van den Steen, Johannes Kelderman, Otto Mesteker en Jacobus Verzyl, uitmakende den Raed der Stad Zalt-Boemel, hoedanig, op den 7 Augustus 1760, dezer waereld is komen te overlyden *Samuel Stoffenberg*; door welk Sterfval is opengevallen een Kwartiers- of Gemeensmans-Plaets binnen de voorsz. Stad.

Dat, sedert dien tyd, door hun Suppliantes, zoo in als buiten den Raed, is aengedrongen ten einde de Raed die voorziening mogte stellen, dat opgemelde vacerende Kwartiersmans-plaets wederom mogte worden door een ander bekwaem persoon vervuld.

Dat, niettegenstaende deze Vertoogen, hetzelve van tyd tot tyd is worden gediläijeerd, op prætext dat men niet genoegzaem geëlucideerd was aen wien het Recht van Electie was competerende.

Tot dat, eindelyk, op nieuwe en sterke instantien van de Supplianten, het zoo verre is gekomen, dat men, niet andermael hebbende durven ri-

risiqueren de ordinaris Vergadering van Uwe Ed. Mog. te laten passeren, zonder aen Uwe Ed. Mog. een persoon, ter vervulling van voorschreve Kwartiersmans-plaetse, ten fine van aggreatie, te præsenteren, hier op, den 2 April dezes loopenden jaers, heeft geresolveert een dag tot het dadelyk benoemen van een Kwartiersman te statueren.

BOMMEL.

Request der Protesterende Leden, by welk zy de Onwettigheid van deze Verkiezinge trachten aen te toonen.

Dat de Supplianten, te meermalen, in den Raed hebben verklaert, en ten duidelykften gedemonstreert, dat het Recht van Aenstellinge, voor den jare 1748, hadde gecompeteert aen de respective Gilden hunner Stede, en dus, ingevolge het Reglement op de Tutele, *de dato* 23 July 1754, aen haer wederom was gedefereerd. Weshalven zy Supplianten vermeenden niet bevoegd te zyn om over een Recht, het geen aen hun nooit was overgegeven, te konnen disponeren, ten zy de respective Gilden mogten inclineren het zelve *in hoc casu* aen hun te cederen.

Al waerom zy Supplianten, ziende dat, niettegenstaende alle voorschreve avances, by Meerderheid van Stemmen, zonder de respective Kwartierslieden of Gilden te kennen, wierd geconcludeerd de meergemelde Kwartiersmans-placts op den 6 dezer gemelde maend te begeven, zich eeds-en amtshalven hebben verpligt gevonden tegens deze onwettige Conclusie te moeten protesteren; waer by zich *Benjamin Dutry tot Haeften*, zynde een Mede-Lid van vorengemelden Raed, heeft gevoegt; zoo als Uwe Ed. Mog. uit de annexe Resolutie en Protest *sub* A. 1° en A. 2°, en authentieke Missive *sub* B, zullen gelieven te vernemen (*).

Dat, des niettegenstaende, op den dag, tot de Electie benoemd, door voorsz. hunne zeven Mede-Raden met de Verkiezinge is voortgevaren, zonder dat daer van door dezelven aen de Kwartiers-lie-

(*) A 1mo en A 2do waren de Besluiten, en B de Brief, hier voren, bladz. 281, 282 en 283, te vinden.

lieden of Gildens eenige de minste kennis is gegeven. Alles strydig met den practyke, voor den jare 1748 in meergemelde Stede gebruikelyk; zoo als Uwe Ed. Mog. ten klaersten zal manifesteren uit de Extract-Resolutie van gemelden Raed, *de dato* 23 December 1706, hier by *sub* C. (*).

BOMMEL.

Requeſt der Proteſterende Leden, by welk zy de Onwettigheid van deze Verkiezinge trachten aen te toonen.

Dat,

(*) C. „ *Extract uit het Resolutieboek van de Wel „ Edele en Agtbare Magistraet der Stad Z. „ Bommel, d' Anno* 1706, *Jovis* 23 *December*, „ *a meridie.*

„ Den Heer præsideerende Borgermeester heeft ter Vergaderinge voorgedragen, hoe van deesen morgen verscheyden Gecommitteerdens van de Gildens by syn Ed. hebben versogt, dat nae den middagh Vergadering van de Magistraet beliefde te laeten beleggen, ten eynde de Quartiersluyden, door de respective Gildens vercooren, als, in het eerste Quartier, *Bernard van Haeften*, in het tweede, *Johan Lageman*, in het derde, den Drossard *Peter Schoock*, en, in het vierde, *Hendrik Queekel* in Eed opgenomen mogten werden.

„ Waer op, nae gehouden deliberatie en voorgaende versogte permissie, syn binnen gestaen den Procureur Daniël van Lande, met verscheyde Gecommitteerdens en Deekens der Gildens, en hebben uyt name der selver Gildens aen Haer Ed. Agtbare gepræsenteerd een Memorie, door Gecommitteerdens van vyftien Gildens beteekend, waer by de voornoemde persoonen door deselve tot Quartiersluyden syn geeligeert, met versoek dat deselve in de voorschreve qualiteit op een Instructie, door voorgemelde Gecommitteerdens overgeleevert, in eed opgenoomen mogten worden. Waer over by Haer Edele Agtbare gedelibereerd synde, is by deselve goedgevonden de meergenoemde aengestelde personen op den ouden Quartiersmans Eed, daer toe staende, aenteneemen; dogh dat Haer Edele Agtbare, wegens des tyds kortheyt, niet in staet wagen over de meergenoemde Instructie bequaemlyk te kunnen delibereeren; weshalven deselve hebben overgenomen, om, tot meesten nut en dienst der Stad en Borgerye, met Haer Edele Agtbare Gecommitteer-

„ dens

Dat ook, voorts, zoo lang 'er Kwartierslieden zyn aengesteld, het zelve door de respective Gilden is geschied, het welk met diverse Resolutien en Aenstellingen zoude konnen worden bewezen. Dan, om Uwer Ed. Mog. gewigtige besoignes niet te

Bommel. Request der Protesterende Leden, by welk zy de Onwettigheid van deze Verkiezinge trachten aen te toonen.

„ dens, Quartierslnyden en Gecommitteerdens uyt de Gil-
„ dens en Borgerye daer over in conferentie te koomen;
„ welken volgens de voornoemde Gecommitteerdens tot
„ twee iteratieve reyzen syn binnen gestaen, en hebben,
„ instantelyk, verzogt, dat de vercoorene Gemeens-
„ luyden soo op den ouden Eed, als de overgeleverde
„ en by de Gildens opgestelde Instructie, in Eed mogten
„ opgenoomen worden; gelyk ook de vercoorene
„ Gemeensluyden, booven ontbooden synde, gedecli-
„ neert hebben den Eed buyten de Instructie aff te leg-
„ gen. Oversulks by Haer Edele Agtbare alweder ge-
„ delibereert synde, soo hebben de Heeren Borgermees-
„ teren *Essenius*, Scheepenen *Passaert*, *Herwynen* en
„ *Nuyssenburgh*, (om, met alle mogelykheid, de rust
„ en eendragt te faciliteren) vermeind de geeligeerde
„ Quartiersluyden op de gemaekte en overgeleverde In-
„ structie in Eed op te moeten neemen; dogh syn de
„ Heeren Borgermeesteren van *'s Gravenweerd*, Schee-
„ penen *de Loet*, *van Thuyl* en *de Vael*, wegens sieck-
„ te en absentie der Heeren *van Meurs* en *de Froy*, van
„ sentiment het voorstaende versoek tot morgen voor den
„ middagh ten negen uuren te dilaijeren, en daer over
„ inmiddels, als een poinct van belangh synde, nader te
„ delibereeren. Weshalven de dukgemelte Gecommit-
„ teerdens weder boven ontboden, en het geen voor-
„ schreve haer voorgeleesen synde, hebben nogmael ge-
„ insteert, dat de geeligeerde Quartiersluyden van dee-
„ sen avond nogh in eed opgenomen mogten werden.
„ Waer mede de Heer Borgermeester *van 's Graven-*
„ *weerd* sigh ook heeft gevoegt, en syn daer op de voor-
„ genoemde vercoorene Quartiersluyden boven ontbo-
„ den, de Instructie (soo als hier onder, nessens de be-
„ teekende Memorie van de aenstelling der Gildens van
„ woord tot woord geinsereert staet te worden) haer
„ voorgeleesen, dewelke de voorschreve plaetsen daer
„ op ook aengenomen, en den Eed, daer toe staende,
„ in handen van de Heer Regeerende Borgermeester be-
„ hoorlyk aff gelegt hebben".

BOMMEL.

Request der Protesterende Leden, by welk zy de Onwettigheid van deze Verkiezinge trachten aen te toonen.

te interrumperen, de Supplianten zich, kortheids halven, tot de vorige zullen refereren; ten vollen geperſuadeerd zynde, dat door de zeven vorengemelde Heeren, hunne Mede-Raden, nooit zal konnen worden aengetoond dat door den Magiſtraet, zonder kenniſſe van Kwartierslieden of Gilden, een Gemeensman is worden aengeſteld.

Dat de Supplianten, van het Recht der Borgerye zoo ten vollen geconvinceerd zynde, zich verpligt hebben gevonden daer van aen de drie overige Gemeenslieden, *Dirck Rom*, *Jan van Alphen* en *Goſuinus Blombert*, als repræſenterende de respective Kwartieren der meergemelde Stad Boemel, daeromtrent kenniſſe te geven; ten einde, als van ouds, Conſent mogten verzoeken om hunne Gilden te convoceren, en hunne gedachten omtrent een' perſoon te bepalen.

Dat door dezelven volmondig is worden geävoueerd dat de Magiſtraet van Boemel het Recht van Electie niet was competerende; zich tevens beklagende dat nergens in worden gekend; doch dat zy vreesden te vergeefs Conſent te zullen verzoeken tot het byeen doen vergaderen der Gilden.

En is den Supplianten, ten duidelykſten, ook gebleken dat dezelven, door eene verregaende timiditeit, zich niet van hunnen pligt hebben durven acquiteren; als zynde de eerſtgemelde een Zwager van vorengemelden Mede-Raed Otto Meſteker, en de derde, Goſuinus Blomhert, een volle Neef van hunnen Mede-Raed Abraham Blomhert.

Edele Mogende Heeren, het zoude den Supplianten weinig moeite koſten om het Recht van de Borgerye ten allerklaerſten aen te toonen; doch zullen zich daer mede niet becroodigen, als van zelf klaer genoeg zynde, en by Uwe Ed. Mog. meer dan ten vollen bekend.

Zoo dat zelfs het Uwe Ed. Mog., ongetwyfeld, zeer vreemd zal voorkomen van den Magiſtraet der Stad Boemel te ontvangen eene Reſolutie, waer by een Kwartiersman heeft aengeſtelt; wyl, voor zoo verre de Supplianten weten, in geen Stad dezer Provintie, alwaer Kwartierslieden gevonden wor-

worden, de Magistraet de Electie komt te doen. Neen, maer is het Uwe Ed. Mog. overkennelyk, dat, sedert den ontydigen dood van wylen hare Koninglyke Hoogheid, glorieuser memorie, door de respective Gilden is geformeerd eene Nominatie van twee persoonen, en door den Magistraet dier Stad, aen Uwe Ed. Mog., ten fine van aggreatie toegezonden; alles conform meergemelde Reglement, op de Tutele gearresteerd.

Bommel. Requeft der Protesterende Leden, by welk zy de Onwettigheid van deze Verkiezinge trachten aen te toonen.

Het zal Uwe Ed. Mog. ook van zelf openvallen, dat de Supplianten zyn ongeïnteresseerd, wie in dezen tot Gemeensman word verkozen, wyl dezelven, direct noch indirect, niemand aen gemelde hunne zeven Raden hebben getracht op te dringen, en wel rond uit durven verklaren dat tegens den persoon, zoo wettig was geëligeerd, niets het allerminste hebben. Neen, maer alleen, uit hoofde dat bezworen hebben de respective Gilden dezer Stede, by hunne Rechten en Privilegien te zullen maintineren, zich hebben in de noodzaeklykheid gevonden, om, zoo in den Raed, als nu aen Uwe Ed Mog., eerbiedig te kennen te geven, dat deze Aenstelling, door gemelde zeven Leden van den Raed der Stad Boemel, zonder de Burgerye eens te kennen, gedaen, is informeel en strydig tegens alle Ordre van Regeringe en meergemelde Reglement op de Tutele.

Waerom Supplianten nu ook by dezen concluderen, dat Uwe Ed. Mog., om al het gunt voorschreven, gelieven te verstaen, dat de Aenstelling van Kornelis Arnoldus Phillevitz, tot Gemeensman der Stad Zalt-Boemel, als strydig tegens de Ordre van Regeringe, in deze Provintie practicabel, is nul- en informeel, hem als een onwettig aengestelden Gemeensman erkennende, en renvooijerende tot die genen, die van ouds het Recht van Electie heeft gecompeteert.

'τ Welk doende enz.

P. Goris. Q. Ramaker.
A. Essenius. G. Vermeulen.

De

BOMMEL. De Staten, dit Requeft ontvangen hebbende, ftelden het zelve, den 10 van deze Grasmaend, in handen van den Magiftraet, ten einde deze, terwyl de Landdag nog duurde, hunne Ed. Mog. daer op zoude dienen van Bericht. 't Welk den Proteſterenden aenleiding gaf om aen de Staten te verzoeken dat zy de befliffching van deze zake geliefden uit te ftellen tot derzelver eerftvolgende Vergadering, door een tweede Verzoekfchrift, welk dus luidde:

Aen die Edele Mogende Heeren Staten des Furftendoms Gelre en Graeffchaps Zutphen.

EDELE MOGENDE HEEREN!

De Protefterenden verzoeken de Staten de befliffching der zake nog wat op te fchorten.

GEven, zeer onderdanig, te kennen *Petrus Geris*, *Quirinus Ramaker*, *Arnoldus Effenius*, *Gerard Vermeulen* en *Benjamin Dutry tot Haeften*, welke zich, by Miffive van den 4den dezer maend, *per copiam authenticam* aen vorigen Requefte, *sub* A 2ᵈᵒ, *annex*, door Suppllanten aen Uwe Ed. Mog. gepresenteerd, met en nevens de Supplianten heeft gevoegt, hoedanig Supplianten hebben vernomen, dat het Uwe Ed. Mog. heeft behaegt gemelde Requeft te ftellen in handen van den Magiftraet der Stad Zalt-Boemel, ten einde Uwe Ed. Mog., gedurende derzelver Landelyke Befoignes, te dienen van Bericht.

Dat Supplianten, op den 6 dezer maend, gezien hebbende dat, niettegenftaende derzelver avances, in vorigen Requefte gemeld, de Magiftraet der Stad Zalt-Boemel heeft konnen goedvinden een Gemeensman met meerderheid van ftemmen aen te ftellen, daer tegens niet alleen hebben geprotefteert; maer zich ook aen Uwe Ed. Mog., by Requefte, hebben geaddreffeert, ten fine als daer by ervindelyk.

Dat

Dat dan Supplianten, wel voorziende dat de Resolutie, op dat subject by pluraliteit van stemmen genomen, op de eerste of tweede Vergadering, ter tafele van Uwe Ed. Mog. zoude worden geëxhibeerd, zich genooddrongen hebben gevonden, om, in de weinige uuren, welken voor het vertrek van dezer Stads Gecommitteerden nog resterende waren, als ter loops, tot hunne decharge, ter neder te stellen de positien, aengaende het Recht hunner Borgerye of Gilden, om een' Gemeensman te eligeren; en dus, om de kortheid des tyds, niet alles hebben konnen allegueeren, wat tot adstructie en daerdoeninge van hunne gedachten nog zoude konnen worden geavanceerd.

Bommel. De Protesterenden verzoeken de Staten de beslissching der zake nog wat op te schorten.

Dat Supplianten, schoon vertrouwende dat Uwe Ed. Mog., uit het door hun, by vorig Request, geposeerde genoegzaem zullen zyn geinformeerd, dat de Borgery of Gilden der Stad Zalt-Boemel, voor 't jaer 1748, heeft gecompeteert het Recht om een' Gemeensman aen te stellen, dienthalven, zoo Uwe Ed. Mog., onverhopenlyk, hier omtrent nog eenige bedenkingen mogten voorkomen, zeer ootmoedig verzoeken, dat Uwe Ed. Mog. voor als nog dit poinct tot Uwer Ed. Mog. naeste Vergadering gelieven te houden *in suspenso;* als wanneer ten vollen verzekerd zyn Uwe Ed. Mog. *luce meridiana clarius* te zullen konnen demonstreren dat de Electie van een Kwartiersman in hunne Stad, voor den jare 1748, niet aen den Magistraet, maer wel aen de Borgerye of Gilden heeft gecompeteert.

't Welk doende enz.

P. Goris. Q. Ramaker.
A. Essenius. G. Vermeulen.

Ingevolge het Besluit der Staten zond de Magistraet, of de Meerderheid van deszelfs Leden, het Bericht op het Request der Protesterenden, terwyl de Landdag nog duurde, hunne Ed. Mog. toe; dat dus luidde:

Aen

BOMMEL.

Aen de Edele Mogende Heeren Staten des Furstendoms Gelre en Graefschaps Zutphen.

EDELE MOGENDE HEEREN!

Bericht van den Magistraet.

DE Magistraet der Stad Zalt-Boemel, achtervolgens Uwer Ed. Mog. Appoinctement van den 10 ien dezer, zullende dienen van Bericht op het ten eenemael ongegrond Request van Petrus Goris, Quirinus Ramaker, Arnoldus Essenius en Gerard Vermeulen, Mede-Raden der voorschreve Stad, deeden die Berichtgevers, reverentelyk, voordragen:

Dat, met zeer veel surprise, hebben vernomen dat die Supplianten zich komen te beklagen over de Aenstellinge van een Kwartiersman binnen gemelde Stad, door den Magistraet aldaer gedaen. En dat wel op zoo losse en verkeerde gronden, dat Uwe Ed. Mog. zich zullen moeten verbazen over der Supplianten geringe zucht en flaeuwheid, die zy toonen voor dezer Stads aloude Privilegien en Voorrechten, en die zy schynen geheel en al uit het oog te willen verliezen, ja den bodem te willen inslaen.

Dienende, ter oplossinge van de eerste accusatie over trainissement of dilai, dat, de Sekretaris gelast zynde om na te zien de Retroacta, wie, van alle oude tyden af, de Kwartierslieden binnen Boemel hadde aengestelt, daer van, op den 19 ien Maert, jongstleden, heeft raport gedaen, met exhibitie der Registers en Magistraets-Resolutien. Dat die Supplianten, toen ter tyd, geweigert hebben daer aen te defereren, en allen geamplecteert hebben het Reglement, door de Gilden en Borgerye Anno 1706 ingevoerd. Dat de Supplianten als toen capterende de absentie van vier Leden van den Raed, waer onder de eerste regerende Burgemeester, in de Magistraets-Vergaderinge geurgeert hebben om van de vacerende Kwartiersmans-plaetse te disponeren. Dat de tweede Burgemeester, nevens meer an-

andere Leden, vermeenende niet decent te wezen deze absentie te capteren, dat poinct in geen omvrage heeft gebragt, oordeelende daer mede te moeten superséderen tot dat meerder Leden in den Raed present waren. Dat het waer is, dat Suppliánten, immers eenigen van hun, zich als toen zeer sterk en significant, zoo in den Raed, als daer buiten, en wel in 't publiek, hebben geëxpliceert. Dat de eerste regerende Burgemeester, vervolgens, op den 2 ^(den) April, daer aen volgenden, de Vergadering van den Magistraet bywonende, de Propositie heeft gedaen, en gearresteerd is, om de vacante Kwartiersmans-Plaets te vervullen. Overzulks tusschen beide verloopen zynde veertien dagen, waer uit die gepraetexeerde Trainissementen dan konnen afgeleid worden.

BOMMEL. *Bericht van den Magistraet.*

Dit voorloopig geavanceerd zynde, zullen de Berichtgevers voorbygaen alle de onvermoedelyke bejegeningen, als niet der pyne waerdig oordeelende dezelven te beantwoorden, en verzekerd wezende dat Uwer Ed. Mog. indignatie zullen meriteren.

En, betreffende het Recht van Verkiezinge van een Kwartiersman binnen Boemel, en aen wien het het zelve van ouds heeft gecompeteert, en voor het tegenwoordige nog competeert, zullen de Berichtgevers *luce clarius* deduceren dat de Magistraet der voorschreve Stad daer toe, van inmemoriale tyden af, is bevoegd geweest, en dat Recht successivelyk heeft geëxerceert, en daer toe als nog berechtigd is; hoedanig een Recht en Privilegie de Berichtgevers eeds- en amtshalven verpligt zyn te maintineren, zonder te konnen gedogen dat daer aen eenige ingres worde gedaen.

Om het welke te demonstreren, zullen de Berichtgevers zich in dezen bedienen van authentieke Stukken, en daer mede aentoonen en verifieren dat de Magistraet, van aloude tyden af, heeft gehad en geëxerceert het Recht van Aenstellinge van Kwartierslieden, zonder eenige voorkennisse van Gilden, uitwyzens de oudste Registers en Resolutien.

Bommel.

Bericht van den Magistraet.

En believen Uwe Ed. Mog. te noteren, dat, al in den jare 1591, de Aenstelling van Kwartiersliedens in voege voorsz. is geschied, meldens Extract sub No. 1 (*). Dat de Magistraet daer in rustelyk en vredelyk heeft gecontinueert tot in den jare 1672; waeromtrent men zich, *brevitatis causa*, zal refereren tot de hier by gevoegde Extracten *de Annis* 1596, 1662, 1664 en 1672, *sub* No. 2, 3, 4 en 5 (†).

Dat,

(*) No. 1. „ *Extract uit de Resolutien van de Wel „ Ed. en Agtbare Magistraet der Stad Salt„ Boemel, de Anno* 1591.

„ Den 27 Decembris 1591, na 't schryven dezer Stad, „ *per veterem Magistratum de mori lecti novi Consules*
„ Loedewyck Janss.
„ Gerit Janss.

„ *Tribuni Plebis.*
„ Jacob Mathyss.
„ Cryn Floriss.
„ Elbert Schoock.
„ Gosen Wemmerse Tollenaer.

„ *Quæstor Ærarii.*
„ Jacob die Raeth.

„ *Erant autem eodem tempore Scabini in ordine.*
„ Peter Moliaert.
„ Jacob Janss.
„ Mattheus de Groot.
„ Cornelis Janss.
„ Ewalt Janss.
„ Elbert Maes.
„ Aernt Schoock.
„ Mattheus Trip."

(†) No. 2. „ *Extract uit de Resolutien van de Wel „ Ed. en Agtbare Magistraet der Stad Zalt„ Boemel, de Anno* 1596.

„ *Consules creati ad vigesimum septimum 96 stilo Oppidi.*
„ Mattheus de Groot.
„ Aernt Schoock.

„ *Scabini eodem Anno.*
„ Goirt Rochus.
„ Aernt Quyrineus Glumer.
„ Jan die Vael.

„ Ge-

Dat, daer op gevolgd zynde de Verheffing van zyne doorl. Hoogheid, Prins Willem den Derden, Bom-mel. *Bericht van den Magistraet.*

„ Gerit Hanricks Janss.
„ Matheus Hanrickss.
„ Jacob Janss.
„ Goese Wemmerss.
„ Jan Hanrickss.

„ *Tribuni Plebis.*

„ Casper van Bueren.
„ Cryn Floriss.
„ Lenart Jacobss.
„ Hanrick van Bockhoeve.

„ *Quæstor Ærarii.*

„ Dirk Gerrits Haymaecker."

No. 3. „ *Extract uit de Resolutien van de Wel Ed.* „ *en Agtb. Magistraet der Stad Salt-Boemel,* „ *de Anno* 1662.

„ Den 27 December *omnibus exemtis* Meurs & Elias.
„ Quartiersluyden in 't Derde Quartier, in plaetse „ Geeraert Jans van Hien, *Ewalt van der Buyten.*
„ In 't Vierde Quartier, in plaetse van Jan Roosen, „ *Jacob Claes.*
„ In 't Eerste Quartier *Lenart Gerits Houtcoper.*
„ In 't Tweede Quartier gecontinueert *Jan Wens.*
„ Borgermeesteren voor 't aenstaende jaer de Heeren „ CORNELIS JONGBLOET J.U.D. en ELIAS GORIS."

No. 4. „ *Extract uit de Resolutien van de Wel Ed.* „ *en Agtb. Magistraet der Stad Salt-Boemel,* „ *de Anno* 1664.

„ Den 27 December 1664 Johan Euangelistæ Keur- „ dag van Borgemeesteren.
„ In plaetse van de Heeren Gotis en Cocq Janss, syn „ tot Borgemeesteren gesurrogeert R. MEURS en „ SCHOOCK.

„ Quartiersluyden.

„ In 't Eerste Quartier } gecontinueert { *Jan Claes Keppel.*
„ In 't Tweede Quart. } { *Jan Isaeken.*
„ In 't Derde Quartier *Hendrick van Loenen.*
„ In 't Vierde Quartier *Dr. Passaert.*

No. 5. „ *Extract uyt de Resolutien van de Wel Ed.* „ en

den, tot Erfstadhouder, by Reglement op de Regeringe, de Anno 1675, wel gezegd word dat 'er binnen Boemel zullen wezen vier Gemeenslieden; edoch dat, van die Verheffinge af, tot zyne Majesteits dood toe, dezelven binnen voorsz. Stad niet zyn worden aengesteld

BOMMEL. *Berichte van den Magistraet.*

Dat, zyne Koninglyke Majesteit, gl. gedachtenisse, overleden zynde, de Magistraet, op den eersten Keurdag, daer op volgenden, A°. 1702, immediaet na de Verkiezing van Burgemeesteren, *naer ouder gewoonte, al mede getreden is tot het aenstellen van Kwartierslieden.*

Dat, schoon door de onderlinge Discrepantien tusschen de Leden de Stemmen wel staken, en de Electie buiten conclusie is gebleven, nochtans ten aperstten evideert dat alle de Leden het daer in eens waren, dat die Electie, als van ouds, aen den Magistraet was competerende, *uti* met meerderen af te nemen uit de Magistraets-Resolutie van den 27 December 1702 *sub* N°6 (*)

De

„ *en Agtb. Magistraet der Stad Salt-Boemel,*
„ *de Anno* 1672.
„ Den 27 December *omnibus exemtis* R. v. M.
„ Bye & Cocq Q.

„ Naer dat de stemmen van by Heeren *R. v. Meurs* „ en *Cocq* Q. waren afgehaelt, en de Heer de Bye buyten de Stad wesende, syn, op den Keurdag, naer ouder gewoonte, gecoren, tot aencomende Borgermeesteren de Heeren TRIP en D. v. MEURS, en hebben „ het selve aengenomen, en behouden by haren voorgaenden gedanen Eed.

„ Quartiersluyden.

„ *Aldert van Herwynen*	I. Qr.	gecontinueert op den gedanen Eed.
„ *Adriaen van Oever*	II. Qr.	
„ *Jeurrien van Bysterveld*	III. Qr.	
„ *Jan Lamberts*	IV. Qr.	

(*) No. 6. „ *Extract uyt de Resolutien van de Wel* „ *Ed. en Achtb. Magistraet der Stad Salt-* „ *Boemel, de Anno* 1702.

„ *Mercurii den* 27 *December.*

„ Aldewyl door het droevig afsterven van syn Co-

„ ning-

De ervarenheid heeft geleert dat, in die conjuncture van tyden, het niet ontbroken heeft aen listige,

BOMMEL.

Bericht van den Magistraet.

„ ninglyke Majesteit van Groot-Brittannien, hooglof-
„ felyker memorie, de Regeringe deser Provincie, vol-
„ gens des Landschaps Resolutie van den agsten April
„ deses jaers, wederom gecomen is, en moet werden
„ gereguleert, op den voet als voor den jare 1672, soo
„ is, na verlesinge van de Landschaps Resolutie de An-
„ no sestien honderd vierenvyftig, by haer Ed. en Agtb.,
„ na dat de Stemmen van de Heeren *Stralen* en *Pas-*
„ *saert* waren afgehaelt, en de Borgermeester Hol (als
„ de oudste in de regeringe, en op wien, vervolgens,
„ conform de voorgemelde Resolutie van den jare 1654,
„ het Borgermeesterschap, neffens de Heer van Stralen,
„ hadde moeten komen) versogt hadde, dat voor deese
„ mael, en sonder eenige de minste præjuditie in het
„ toecomende, daer van mogte wesen geëxcuseert, ter
„ tyd en wylen die voorsz. Borgermeesterschap op de
„ andere Leden jegenwoordig in de regeringe volkomen
„ sal hebben geroulieert, in conformite van de meerge-
„ segde Resolutie van 't jaer 1654, tot Borgermeeste-
„ ren vercoren die Heeren Schepenen *Johan van Stra-*
„ *len* J. U. D. en *Gerard van Minninghen*; en hebben
„ haer Ed. den gewoonlyken Eed in handen van den
„ regerenden Borgermeester afgeleyd; soo als de Heeren
„ Oud-Borgermeesteren *Hol* en *Verbolt* als Schepenen
„ deses Gerigts syn gecontinueert, en op den eersten
„ January deses jaers 1703 die respective Functien op
„ haer Ed. voor gedanen Eed hebben behouden.

„ *En syn haer Ed. en Agtb.*, *naer ouder gewoonte*,
„ *al meede getreeden tot het aenstellen van Quartiers-*
„ *luyden*; en syn daer toe by de Heeren Borgermeeste-
„ ren Verbolt & Hol, Schepenen Minninghen, Schoock
„ & Loenen voorgestelt,

„ In 't
„ I Quartier *Johan Vos*,
„ II Quartier *Godefridus Falken*,
„ III Quartier *Adriaen de Roock*, en in 't
„ IV Quartier *Adriaen van Cockengen*.

„ En hebben de Heeren Straten en Passaert, wiens
„ Stemmen door twee Heeren syn opgehaelt, met de
„ Heeren Meurs, Herwynen en Eck, voorgestelt,

 „ In

BOMMEL. *Berigt van den Magistraet.*

ge Geesten, die sommigen onder 't gemeen hebben weten aen te spoten tot allerlei perverse ondernemingen; en dat de Gilden en Borgery het bestier van zaken in handen namen, *ut sub* N°. 7 & 8 (*); schryvende aen hunne wettige Overheid en

„ In 't

„ I Quartier *Antony Biegenaer*,
„ II Quartier *Willem van Oever*,
„ III Quartier *Leonard Essenius*, en in 't
„ IV Quartier *Hendrick de Laet*.

„ En vermits de Stemmen omtrent de Electie der „ Quartiersluyden quamen te staecken, is deselve buy„ ten Conclusie gebleven.

(*) No. 7. „ *Extract uyt de Resolutien van de Wel* „ *Ed. en Agtb. Magistraet der Stad Salt-Boe*„ *mel, de Anno* 1703.

„ *Mercurii den* 16 *Mey* 1703.

„ Door de Quartiersluyden, Gecommitteerdens en „ Dekenen der vyftien Gilden, mitsgaders Gecommit„ teerdens uyt de Borgerye, synde vercooren een nieu„ we Magistraet, en de Leden van dien door deselve „ versogt synde omme te compareren ten Huyse van den „ Heere *van Herwynen*, dewelcke aldaer verschenen „ synde, (uytgenomen alleen de Heeren van *'s Graven*„ *weerd*, als door siekte belet, en *Essenius* wegens ab„ sentie) syn deselve verder versogt om ten Raedhuyse, „ onder geleyde van een groot aental gewapende Bur„ geren, haer te willen vervoegen, gelyk ook geschied „ synde, aldaer, door de gemelde Quartiersluyden, Ge„ committeerden en Dekenen van de Gilden en de Bor„ gery, syn aengestelt,

„ Tot Borgermeesteren, de Heeren
„ ARNOLD PASSAERT J. U. Dr.
„ JOHAN VAN HERWYNEN.

„ Ende tot Schepenen, de Heeren
„ *Leonard van Meurs*,
„ *Hendrick de Laet* J. U. Dr.,
„ *Godefried de Froy* J. U. Dr., Oud-Schepen,
„ *Cornelis van Tuyl*,
„ *Leonard Goris*, Oud-Schepen,
„ *Dirk van 's Gravenweerd*,
„ *Leonard Essenius* M. D.
„ *Aelbert van Nuyssenburgh* J. U. Dr.

„ Wele,

en de Regenten hunner Stad de Wet voor, met invoeringe van eene triënnale Regeringe, tegens 's Land- BOMMEL. Bericht van den Magistraet.

,, Welcke Heeren ook, voor soo veel de Præsenten ,, aengaet, den gewonelyken Eed, in handen van den ,, Heere van Mynerswyck, Ampts-Verwalter en Richter in Tielreweert, daer toe versogt, hebben afgelegt, op de naervolgende Conditien en Articulen, soo ,, als deselve van woorde tot woorde alhier zyn volgende:

,, *Poincten en Articulen, waer op de Magistraet ,, van de Gemeensluyden, Gildens en Geautoriseerdens van de Borgery worden aengestelt*; synde door den Quartiersmans ,, handt Anthony Degenaer geschreven, en ,, luyden als volgt:

,, Voor eerst, dat deselve Regering sal bestaen uyt ,, tien personen.

,, 2. Dat deselve Magistrature met solemnelen Eede ,, sullen uitzweren geene Cabalery, direct of Indirect, te ,, sullen maken.

,, 3. Dat deselve Heeren sullen waernemen en besorgen, dat alle Privilegien van outs en Furstelyke Brieven ,, exact sullen worden bewaert en geobserveert, *als alleen uytgesondert, omtrent het poinct van de driejarige ,, regeringh.*

,, 4. Dat de Magistraet, tegenswoordig aengesteld, ,, sullen hebben de vrye dispositie over vacante plaetsen, ,, soo in de Magistraet, als daer buyten, soo meerdere als ,, mindere.

,, 5. Dat deselve Regeering syn begin sal neemen met ,, dato deses, en continueren en exspireren op St. Evangelistdagh, in de Winter, te weten Ao. 1706, als ,, wanneer het de Quartiersluyden, Gildens en Borgers ,, zal vry staen om aen de Magistraet of eenige Leden van ,, dien te continueren of discontinueren; edoch alles ,, binnen de associatie, en buyten deselve niets te doen.

,, 6. Dat ook, op instantie van de Quartiersluyden en ,, Gecommitteerden van de Gildens en Borgery, de Magistraet sal besorgen dat alle andere Bedienden van de ,, Stad sullen worden afgestelt, of weder aengestelt, naer ,, examinatie van reden, en soodanige voorsieninge doen ,, dat alles tot meesten oirbaer van de Borgerye worde gedirigeert.

 ,, 7. Dat

BOMMEL. *Bericht van den Magistraet.*

Landschaps successive Resolutien en daer by verkregen Stad-Recht.

Dat, vervolgens, in den jare 1706, quasi door de Gilden en Borgerye, gearresteerd is een Reglement voor de Kwartierslieden, om het zelve te houden *voor een onverbrekelyke Wet*; waerby de dag van Verkiezinge van Kwartierslieden, in plaetse van op den ordinaris Keurdag, zynde 27 December, hebben verandert en gestelt op den dag na Nicolai of den 7 December; met geen ander oogmerk, dan om dat de Kwartierslieden, zynde des tydes Hoofden der Gilden en Burgeren, zich van hen zouden meester maken, omtrent het bestellen van Magistraets persoonen; dicterende het voorschreven Reglement, onder anderen, dat, *specialyk, by hunnen te doenen Eed, mede moeten bezweren de Driejarige Regeringe vast en onverbrekelyk te zullen handhaven, ut sub* N. 9 (*).

Uit

„ 7. Dat oock alle haere Caerten sullen worden gebragt op den ouden voet, en alles tot verbetering gedirigeerd."

No. 8. „ *Extract uyt de Resolutien van de Wol Ed. en Agtb. Magistraet der Stad Salt-Boemel, de Anno 1703.*

„ *Martis den 29 Mey eadem post meridiem.*

„ Wyders hebben de Gemeenslieden, uyt name van de Gildens en Borgerye, doch deese laetste onder eenige modificatie, aengehouden dat den Secretaris Schoock en respective Rentmeesters, mitsgaders alle andere subalterne Bedienden, souden worden verklaerd afgesteld, ende dat geene andere in haere plaets souden worden geavanceert, als die binnen de associatie waren."

(*) No. 9. was het gedrukte Reglement voor de Kwartierslieden, dat in den jare 1707 uitgegeven is, te 's Hertogenbosch, by *Johannes du Mont*, ordinaris Stads Drukker, dus luidende:

„ *Reglement voor de Quartiersluyden der Stad Zalt-Boemel, doen opstellen door de Gildens en Borgerye derzelve Stad.*

„ Art. I. Het Collegie der Quartiersluyden zal bestaan

„ uyt

Uit al het welke ten manifesten evideert, dat, het gantsche Corps van den ouden Magistraet gelicen- BOMMEL.

Bericht van den Magistraet.

„ nyt vier Persoonen, die voor den tyd van drie jaer
„ zullen dienen, te weeten uit ieder Quartier of Com-
„ pagnie deezer Stad één, by de zamentlyke Borgerye
„ en Gildens te verkiezen, in deezer manieren: Dat ie-
„ der Gild op en in een beslooten Briefje zal stellen
„ vier persoonen, gelyk ook de Borgerye, geen Gild
„ hebbende, vier persoonen zullen opgeven, dewelke
„ op dagh nae Nicolai of den 7 December, op het om-
„ koomen van de drie jaren, telkens zal moeten geschie-
„ den, omme daer uit te konnen zien wie met meerder-
„ heid van stemmen daertoe verkozen is.

„ II. In 't voorsz. Collegie zullen niet mogen verko-
„ zen worden die malkanderen in Bloedverwantschap
„ of Swaegerschap, zoo in de Magistraet, als onder
„ haer, nader bestaen, als in aenzien van Schepens be-
„ dieninge by de bestellinge van de Magistraets Rege-
„ ring is gearresteerd en vast gesteld, of nader gearres-
„ teert en vast gestelt zal worden.

„ III. De Quartiersluyden zullen, in 't verkiezen van
„ de Magistraet, als Quartiersluyden geen stem hebben;
„ maer wel als Medeleden van de Gildens en Borgerye,
„ in zulker voegen, als andere Medeleden van dezel-
„ ve, hoofd voor hoofd, daer toe berechtigt zyn.

„ IV. De Quartiersluyden moeten zyn geboren Bor-
„ gers, van de bekwaemste en gequalificeertste perso-
„ nen, professie doende van de waere Gereformeerde
„ Religie, oud zynde ten minsten vyfentwintig jaeren.

„ V. De Quartiersluyden voor den tyd van drie jaren
„ gekozen zynde, en 't gebeurde dat iemand van de-
„ zelve binnen 's jaers kwame te overlyden, of derzel-
„ ver plaets by andere gelegenheid open kwam, zal derzel-
„ plaets met den eersten gelegenheid vervult worden,
„ door de respective Gildens en Borgerye, in voegen
„ als Art. I. is gestatueert.

„ VI. Dat de Quartiersluyden, representerende de
„ gantsche Borgerye en Gemeente deezer Stad, geza-
„ mentlyk of door haere Gecommitteerdens, jaerlyks
„ zullen moeten zien, examineeren, aenhoren en sluy-
„ ten alle Stads- Gods- en Armenhuizen Rekeningen,
„ zonder kosten; zullen mede geroepen en toegelaeten
„ moeten worden by alle Verpagtingen, die van Stads
„ wegen worden gedaen. Zullende de Magistraet haer

BOMMEL. licentieerd zynde, de nieuwe Leden zyn gedwongen om al te doen, wat hun wierd voorgeschreven. Dat

Bericht van den Magistraet.

„ daer van tydelyke en behoorlyke kennisse geven.

„ VII. Dat de Quartiersluyden alle Regten en Privilegien dezer Stad, nae haer uiterste vermogen, zullen voorstaen en mainteren, en speciälyk, by haeren te doen Eed, mede bezweren de driejarige Regeringe vast en onverbrekelyk te zullen handhaven.

„ VIII. Dat de Quartiersluyden zullen moeten zorge dragen, dat alle de Gildens by haeren Caerten, Regten en Privilegien, stiptelyk en punctelyk verblyven en gemaintineert worden, en zoo eenige ondienstige nieuwigheden mogten ingevoert zyn, dat die zullen worden afgeschaft, en zoo 'er eenige veranderinge tot verbeteringe mogt vereischt worden, dat ieder Gild in den haeren zulx zal opgeven, en daer op approbatie van de Magistraet verzoeken; edoch zonder bezwaer van de Borgerye, en dat het eene Gilt niet zal doen, tot nadeel van 't andere Gilt, of dat daer door der Borgeren vryheid zoude worden gekreukt of gekrenkt, maer ieder in den zynen zoo veele verbeteringe maeken, dat daer door de Commercie en Negotie ten dienste van de Gemeente aangroije en vermeerdere, en dat de vrye Commercie op alle Merktdaegen, als van ouds, zal mogen worden geexerceert, met vernieting van 't vaantje of teiken, datter op de Merktdagen word uitgestoken.

„ IX. Dat de Magistraet geene questien der Gildens zullen decideren, als met preadvis en kennisse der respective Quartiersluiden.

„ X. Dat geen Advocaet of Procureur, zoo tot de Magistraet verkoren mogt worden, zullen mogen bedienen in eenige Proceslen voor deze Stad.

„ XI. De Quartiersluyden zullen ook verzorgen dat de Borgerye niet en word belast of bezwaert met eenige Stads Impositien of Accysen, die de Stad van ouds geheven heeft, en den Borgeren daer van geen Impost mag gevordert worden.

„ XII. De Quartiersluyden zullen, op verzoek van d'een of d'ander Gilt of Borgerye, de Gildens convoceren, en als dan voordragen het gene dat Gilt, die convocatie verfogt heeft, zal willen voorstellen; zullen mede goede zorge dragen datter goede politie

„ word

Dat deze zoo zeer censuse tyden met alle de daer in gepleegde desordres, door usurpatie en geweld in-

BOMMEL. *Berichten van den Magistraet.*

„ word gehouden op de Maet, Elle en Gewigt.

„ XIII. Dat de Magistraet geene Impositien of nieuwe Lasten, boven d' ordinaire gemene Lands Middelen, zullen mogen toestaen, zonder kennisse en goedvinden der Quartiersluyden, dewelke met en neffens de Magistraet zullen examineren, raetplegen of zodanige Schattinges en Impositien noodzaekelyk vereisschen, en by de andere Steden deezes Quartiers gegeven en geinnet worden, en of men geen andere middelen tot soulaes van de Borgerye zoude konnen uitvinden.

„ XIV. Dat by de Magistraet geene Capitalen of Penningen, tot laste van de Stad, zullen mogen werden genegotieert, of eenige vaste goederen beswaert of verkocht; ook geene Stads Werken besteed of opgenomen, als met consent en goedvinden van de Quartiersluyden. Gelyk ook de Magistraet of Quartiersluyden geene Stads Werken zullen mogen aennemen, of daer aen participeren.

„ XV. Dat 'er geen personele Omslagen of Taxatie, mitsgaders geen beswaringe van Billetteringe van Militie tot laste van den Borgers door de Magistraet zal mogen geschieden, als met kennisse en goedvinden der Quartiersluyden, en dat by Billetteringe der Militie alvorens een pertinente Lyst zal worden gemaekt van zodanige personen, die voor het Servies-geld zullen willen logeren, om d' overige, zonder onderscheid van Magistraets of andere Personen, te billetteren.

„ XVI. Dat in alle voorvallende gelegentheden de Quartiersluyden vry zal staen apart te vergaderen, op de Vertrekkamer van 't Stadshuis, en wanneer bespeuren dat iets tot nadeel der Stads Gildens en Borgerye, of derzelver Regten en Previlegien word ondernomen, dat zy dan vry acces tot de Magistraet, om in hare Vergadering te compareren, zullen hebben, ten fine van redres; en by onverhoopte weygering de Borgerye en Gilden daer van tydelyk kennisse geeven, om daer op haer ord're af te wagten.

„ XVII. De Quartiersluyden zullen op haren Eed, in 't verkiezen van de Magistraet, ten dage der Verkiezin-

BOMMEL. ingevoerd, den Magistraet, Berichtgeveren in dezen, niet hebben konnen ontnemen een Rechtwaer

Bericht van den Magistraet.

„ zinge, getrouwelyk en in alle opregtigheid, vergaderen de Billietten van de Gildens en Borgerye, die ieder op een Biliet zullen stellen de naem van 't Gilt, en daer onder tien personen, die 't zelve Gilt tot bekleedinge van de Magistrature zal willen stemmen, welke Billietten, haer door de Decanen of Gecommitteerdens van de Gildens op St. Jans Evangelistdagh in de Winter 1706, des voor de middags ten tien uuren, en zoo voorts van drie jaren tot drie jaren, verzegelt in handen zullen worden overgegeven; op pœne dat de nalatige voor die tyd van haer stem zullen verstoken zyn; en zullen vervolgens de ingekomene Nominatien aenstonds ter presentie van de voorn; Decanen en Gecommitteerdens, ten dien einde in de grote Kerk vergadert, geopend werden, om te konnen zien wie by meerderheid der Gildens en Borgerye tot de Magistrature verkoren zyn; en zullen zy Quartiersluyden dezelve Nominatien en Verkiezinge origeneel op 't Raedhuis doen liasseren, en op 't Stads Resolutie-Boek doen aentelkenen.

„ XVIII. De Quartiersluyden zullen met de Dekanen en Gecommitteerdens van de Gildens ten eersten maken en beramen een nader Reglement op de Regeringe, waer nae dezelvige zig zal hebben te gedragen.

„ XIX. Worden de Quartiersluyden, op haeren te doenen Eed, gelast en geordonneert om te verzorgen dat de Reekening van de Brandschattinge worde gedaen binnen drie maenden, of op het spoedigst; dat ook van de Magistraet zullen vorderen Reekening van alle revenues en contante Penningen, by haer gemanieert of ontvangen,

„ XX. Dat de Quartiersluyden mede na haer uiterste vermogen zullen verzorgen, dat een Reglement werde gemaekt, over de Appellen aen de vyf Banken, als van ouds, op dat de Borgerye in haere procedure niet worde vernadeelt.

„ XXI. Dat aen de Quartiersluyden van haren dienst en moeyte uit Stads Casse ieder 's jaers zal betaelt worden vyfentwintig Guldens, of zoo veel min of meer, als de Gildens en Borgerye zullen oordeelen te behooren.

„ XXII.

waer van zy, sedert onverdenkelyke tyden, by continuatie, hebben gegaudeert en gejouisseert. BOM-MEL.

Dat, schoon wel al die voorschreve desordres, aenloopende tegens de oude forme van Regeringe, eenigen tyd hebben gesubsisteert, de Heeren Staten dezer Provintie, echter, by Plakaet van den 21 October 1717, daer in, tot herstel van de goede ordre in de Justitie, Politie en Finantie willende voorzien, hebben verklaert en geordonneert dat de Magistraten zouden blyven hun leven lang. *Bericht van den Magistraet.*

Dat daer tegens, binnen Boemel, wel attentaten gepleegd zyn, met dat gevolg dat de Belhamels zyn by den kop gevat, *ut sub* N. 10 en 11 (*); maer dat,

„ XXII. De Gildens en Borgerye reserveren wel expressely deze Resolutie en Articulen nae vereysch van zaken te mogen veranderen, verminderen en vermeerderen; werdende de Quartiersluyden met dezen gelast dezelve met den druk te doen gemeen maken, om by alle gelegenheid zig daer van te konnen bedienen.

„ XXIII. De Quartiersluyden, alle drie jaren te stellen, zullen op dit voorsz. Reglement den behoorlyken Eed afleggen, aen handen van de Magistraet, van het zelve in allen deelen stiptelyk te zullen agtervolgen, ten welken einde dit Reglement by aenvangh haerer voorsz. bedieninge haer zal worden voorgelezen.

„ Aldus geresolveert en gearresteerd by de Gildens en Borgerye, omme 't zelve voor een onverbrekelyke wet te houden, binnen Bommel, den 17 December 1706.

„ Is deze nae gedaene Collatie met deszelfs principalen, 't geene door verscheide handen was betekent, tot dus verre bevonden te accorderen.

quod testor

ADR. VAN OEVER, *Secr.*"

(*) N. 10. „ *Extract uit de Resolutien van de Wel Ed. en Agtb. Magistraet der Stad Salt-Boemel, de Anno* 1718.

„ *Mercury den* 14 *December* 1718.

„ De Heer Momboir van Dam, ter Vergaderinge erschеenen zynde, heeft aen haer Wel Ed. Agtb. in „ con-

BOMMEL. dat, na dien tyd, de Gilden en Borgery altoos en tot den huidigen dag toe, zyn geweest ten uitersten

Bericht van den Magistraet.

„ consideratie gegeven, of *Thomas van Trigt* niet wel „ mede in detentie diende genomen te worden; dewyl „ uyt alle Informatien, omtrent de Beweging alhier genomen, quam te consteeren dat een van de eerste en „ voornaemste Belhamels en Aenvaerders is geweest En „ dat daer en tegens *Jan van der Laen*, zoo wegens „ zyne Jonkheid, en als de minst schuldigste zynde, „ niet weder konde worden gedimitteerd. Is by haer „ Wel Ed. Agtb., na hier over gedelibereert te hebben, „ goedgevonden tot het geproponeerde, in voege voorsz. „ gedaen, de nodige ordres te stellen".

N. 11. „ *Extract uit de Resolutien van de Wel Ed. „ en Agtb. Magistraet der Stad Zalt-Bommel, „ d'Anno* 1718.

„ *Mercury den* 14 *December* 1718.

„ *Eadem à Meridie*

„ De Heer Dr. A. van Dam, Momboir dezer Landschap, ter Vergaderinge erscheenen, en needergeseeten zynde, heeft de Heeren Gecommitteerden, de „ welcke zyn Ed. in het uitvoeren van de Authorisatie, „ door den Wel Ed. Hove Provintiael, op den 8 deezer „ aen denzelve verleent, hebben geadsisteert en behulpsaem geweest, in het neemen van Informatien over de „ Disordres en Beweegingen, met alle omstandigheden „ van dien, voornamentlyk op den 7 dezer, by het veligeren en in Eed neemen der Quartiersluyden voorgevallen, voor derselver adsistentie en aengewende moeyte voor afbedankt; gelyk ook welgemelde Heer Momboir, door haer Wel Ed. Agtb. voor desselfs aengewende devoiren reciproce is bedankt; en heeft aen „ haer Wel Ed. Agtb. wyders in bedenken gegeven, of „ de Personen, deswegens in Detentie genomen, alhier „ genoegsaem secuur souden connen worden bewaert, „ tot tyt en wylen dat van zyne verrigtinge aen den Wel „ Ed. Hove rapport en opening zal hebben gedaen, en „ het nader Advis van het selve ingenomen; of ook door „ de Detentie alhier binnen deze Stad geen aenleydinge „ tot verdere Disordres zouden worden gegeven; of het „ dienthalve niet dienstiger zoude zyn, dat dezelven

„ van

sten tranquil, zonder eenige Kwartierslieden te proponeren, of daer van de minste mentie te maken, als wel overtuigd zynde dat zy nooit recht van Electie

BOMMEL. *Bericht van den Magistraet.*

,, van hier wierden gebragt, en naer Arnhem getransporteert.

,, Waer op by haer Wel Ed. Agtb., in completen getalle vergadert synde, eenparig is goedgevonden: Dat dewyl de drie Gevangenplaetsen, daer de Gedetineerdens syn opgesloten, niet genoegsaem secuur geoordeelt worden, alsoo uyt alle voorheens meermalen Gevangens syn uytgebroken, dat de Gedetineerdens, dewelke in deese Stad sterk vermaegschapt zyn, of door hare Bloedverwanten, of door hare Mede-Complices, die buyten alle bedenken neffens haer de hand aen 't werk hebben gehad, effotten souden connen gedaen worden, om deselve te doen echapperen; dat selfs seer præsumtieff is, dat Personen, die bereyds onder een quaed vermoeden leggen, de deuren der Gevangenhuysen souden konnen openen; dat daer en boven de Gedetineerdens in dit geval niet door haer Wel Ed. Agtb. (die in deesen voor geinteresseerd souden konnen geconsidereerd worden) maer door den Wel Ed. Hove Provintiael, over derselver gedragh, erkent staet te worden; dat oversulx vermeenen veel secuurder te sullen wesen, indien deselve door opgemelden Heer Momboir, onder soodanig Escorte van Militie, als daer toe genoegsaem sal oordeelen, van hier naer Arnhem wierde getransporteert, in die vaste verwagting, dat door den Wel Ed. Hove, in voegen als voorheen, in soodanige gevallen, aen andere Steden deser Provintie is geschiet, en in *hoc speciali casu* aen dese Stad een Acte van *non præjudicando* sal worden toegesonden, en dat sulx niet sal strecken eeniger mate tot præjudicie, of dat daer door in 't geringste eenige inbreuk sal worden gedaen in het regt van Jurisdictie, dese Stad competerende, nog dat het selve in consequentie sal connen off mogen getrocken worden. Dienvolgende door opgemelden Heer Momboir is gerepliceert, dat niet en twyffelde, maer vastelyk vertrouwde, dat haer Wel Ed. Agtb. in deese met het verleenen van sodanige Acte, door den Wel Ed. Hove soude worden gehandelt, als in diergelyke gevallen aen de andere Steden is geschiet."

BOMMEL. lectie hebben gehad; dan dat zy in de troubeletyden, hier voren gemeld, zich daer van alleenlyk, op eene gewelddadige wyze, hebben bedient.

Bericht van den Magistraet. Het is wel waer, dat wylen zyne doorl. Hoogheid, de Heer Prins Erfstadhouder, Anno 1749, heeft aengestelt vier Gemeenslieden; en dat het opgevolgde Reglement, de Anno 1750, ook dicteert „ dat binnen Boemel zullen wezen vier Ge„ meensluyden, NB. die hunne bedieninge zullen „ bekleeden hun leven lang gedurende". Maer het is niet minder waer, dat de Kwartierslieden, door wylen zyne doorl. Hoogheid, Anno 1749, aengesteld, hebben gepresteert den Eed, zoo dezelve oudstyds by Formulier gearresteerd is, wanneer hunne Wel Ed. en Achtb. dezelven eligeerden en aenstelden, alleenlyk met byvoeginge van de tegenwoordige Form van Regeringe, ten aenzien van de Stadhouderlyke waerdigheid, te zullen maintineren, *ut sub* No. 12 (*).

Wien-

(*) No. 12. *Eed van de Quartiersluyden.*

„ Ick love en sweere, dat ik der Stad oir beste doen „ ende archste weeren, den Schepenen in der Stad ende „ gemeyne Burgeren Zaeken byradig sal weesen, Sche„ pens Raed, soe ik des luttel offte veel hooren, ver„ neemen offte speuren mogte, niet melden en sal. Dat „ ik het Reglement van Regeeringe door syne doorlug„ tigste Hoogheydt, den Heere Prince Erfstadhouder, „ geformeert, en by Missive van den 14den October „ 1750 aen de Heeren Staeten deses Furstendoms en „ Graefschaps overgesonden, punctuelyk sal agtervol„ gen en nakomen, en dat ik altyt sal maintineren en „ handhaven de tegenswoordige Form van Regeringe, „ soo en als deselve ten aensien van de Stadhouderlyke „ Waerdigheyd, en desselfs Successie, soo wel in de „ Vrouwelyke als Mannelyke Linie, volgens 's Land„ schaps Resolutie van den 12 January 1748, is vastge„ stelt.

„ *Soo helpe enz.*

„ Accordeert met het Eedeboek ter Secretarye der „ Stad Salt-Boemel berustende.

„ *quod testor*

G. D. ROOCK, *Secr.*"

Wienvolgende hier uit klaer blykt, dat de Aenstelling van Kwartierslieden, van alle oude tyden af, gecompeteert heeft aen den Magistraet. Dat, Anno 1675, dit Recht gekomen zynde aen den Heere Erfstadhouder, hoogst dezelve, echter, niet goedgevonden heeft die Aenstelling te doen. Dat, na afsterven van zyne Majesteit, de Gilden en Borgery zich die Aenstelling hebben aengematigt, en de Regenten, *vi coacti*, dezelve hebben moeten dulden. BOMMEL. *Bericht van den Magistraet.*

Edoch of die gewelddadige Herstelling, beraemde Instructie en Eed al nu tot een basis konnen dienen, om zich te funderen tot het Recht dier Aenstellinge, of, in de tegenwoordige constitutie van Regeringe, in de minste consideratie kan komen, zullen Berichtgevers zeer geerne aen 't hoogwys en verlicht oordeel van Uwe Ed. Mog. overlaten.

Zullende de Burgery en Gilden ook niet konnen aentoonen dat, ooit of ooit, eenig Recht aen hun gecompeteert heeft, noch Voorbeelden konnen bybrengen dat die Aenstelling gedaen hebben, als alleen na doode van zyne Majesteit, gedurende die desastreuse en confuse tyden. Hebbende de Gilden en Borgery, Anno 1718, daer van wederom gedesisteert, en daer van, sedert opgemelden tyd, stilzwygende gerenuntieert; waer by geacquiesceert hebben tot nu toe.

En offschoon wel het Reglement op de Tutele medebrengt, dat met de suppletie van een Gemeensmansplaetse, in de Steden, op de zelfde maniere zal worden gehandeld, als, *in præcedentibus*, omtrent de Vacature van een Regentsplaetse, word gesproken, zoo kan het zelve alhier niet paralel gesteld worden, om reden dat de Gilden, sedert het Plakaet de Anno 1717, tot 1748, by Vacature van een Regentsplaetse, in de actuele Possessie zyn verbleven, en het Recht van Verkiezinge hebben blyven exerceren; maer zich, in al dien tyd, met de Verkiezinge van Kwartierslieden niet bemoeid hebben. Derhalven dat de woorden, in voorsz. Reglement op de Tutele, namenlyk, als

BOMMEL.

Bericht van den Magistraet.

voor den jare 1748, niet anders konnen relatief gemaekt worden, dan tot de aloude Privilegien in vroegere tyden van rust en eenigheid, voor 1672; maer geenszins betrekkelyk zyn tot tyden vol van Oproer en Geweld, wanneer 'er, om zoo te spreken, geen Overheid was, en de Privilegien verdrukt wierden.

De Kwartiersman *Samuel Stoffenberg* overleden zynde, in de maend Augustus 1760, zyn de Gilden en Borgery ook gebleven buiten activiteit, zonder iemand te proponeren, veel weiniger te sustineren dat aen haer eenig Recht van Aenstellinge is competerende.

Hebbende zich ook niemand tot de vacante Kwartiersmans-plaetse opgedaen of geaddresseert, dan na het scheiden van den gecontinueerden Landdag in October, laetstleden, wanneer KORNELIS ARNOLDUS PRILLEVITZ, Borger en Mr. Chirurgyn binnen Boemel, die zelfs verscheide malen is geweest Decan van het Chirurgyns Gilde, zich, by Request, aen den Magistraet geadresseert en verzogt heeft dat hunne Wel Ed. en Achtb. hem tot Kwartiersman beliefden te eligeren en aen te stellen, *ut sub* No. 13 (*).

Dat

(*) No. 13. „ *Aen die Wel Ed. en Achtb. Heeren „ Borgemeesteren, Schepenen en Raden „ der Stad salt Boemel.*

„ *WEL EDELE EN ACHTBARE HEEREN!*

„ C. ARNOLDUS PRILLEVITZ, Borger en Mr. Chirurgyn binnen deze Stad, geeft, reverentelyk, te kennen: „ Dat, vermits 't overlyden van *Samuel Stoffenberg*, „ is komen te vaceren een Kwartiersmansplaets, alhier „ ter Stede, en wel in het derde Kwartier of Borger-„ Compagnie; dat de Suppliant, vermeenende te heb-„ ben de vereischte qualiteiten, om voorsz. vacerende „ Kwartiersmansplaets te mogen ambiëren, als zynde „ van eene oude Borgers-Familie, en in het derde „ Kwartier of Borger Compagnie woonagtig, dat, der-„ halven, de vryheid neemt zich, eerbiedig]yk, aen „ U Wel Ed. en Achtb. te addresseren, met onderda-„ nig verzoek dat U Wel Ed. en Achtb. den Suppliant

„ tot

Dat, die Suppliant zynde de eenigste, die zich heeft geadresseert, en hebbende de vereischte qualificatie, door hunne Wel Ed. en Achtb. dan ook is worden aengesteld, om daer door te voldoen aen het Reglement op de Tutele, zonder dat zich iemand anders heeft aengegeven, en zonder dat de Gilden of Burgery zich opgedaen, of eenige sustenue, contrarie die van den Magistraet, ingebragt hebben.

BOMMEL. *Bericht van den Magistraet.*

De Berichtgevers, nevens alle andere cordate Regenten, bezworen hebbende de Reglementen op de Regeringe en Tutele, mitsgaders de tegenwoordige Regeringsform te helpen maintineren, hebben, derhalven, niet konnen ledig zitten, om de vacante Kwartiersmans-plaets te vervullen, en daer van aen Uwe Ed. Mog. de verschuldigde notificatie te geven; in dat vertrouwen dat Uwe Ed. Mog die gedane Electie wel zullen believen te aggreëren en ratificeren, als zich verzekerd houdende dat Uwe Ed. Mog. uit de Stukken, ten dezen annex, volkomen zal gededuceerd en gebleken zyn dat de Magistraet der Stad Zalt-Boemel, onwedersprekelyk, privatief, van ouds, heeft gecompeteert, en al nog competeert, het Recht van Verkiezinge der Kwartierslieden binnen voorsz. Stad, zonder de Gilden of Borgery daer in te moeten kennen.

Waer mede de Berichtgevers dit Bericht zouden konnen sluiten en voor voltrokken houden. Edoch vinden zich verpligt om met nog eenige weinigen te moeten remarqueren:

En wel, ten aenzien der geallegueerde Resolutie, by Requeste *sub* C (*), dat, uit de gantsche teneur dier Resolutie, manifesteert dat de Magistraet door de Gilden, of derzelver Gecommitteerden,

„ tot Kwartiersman dezer Stad, in plaetse van den over-„ ledenen *Samuel Stoffenberg*, believen te eligeren en „ aen te stellen.

„ 't Welk doende *enz.*

„ CORNELIS ARNOLDUS PRILLVITZ."

(*) Zie hier voren, bladz. 286 en 287 in de *Aent.*

BOMMEL.

Bericht van den Magistraet.

den, genecessiteerd is geworden om op een ongewonen tyd en uur Vergadering te beleggen, en de gekozen Kwartierslieden *op eene Instructie, door de zelfde Gecommitteerden der Gilden overgebragt, in Eed op te nemen;* dat, schoon de Magistraet declareerde, wegens de kortheid des tyds, niet in staet te wezen over de voorschreve Instructie bekwaemlyk te konnen delibereren, en verzocht om daer nader over in conferentie te komen, die Gecommitteerden der Gilden, iterative reizen binnen staende, hebben geurgeert en niet afgelaten of de Kwartierslieden zouden op die Instructie in Eed opgenomen worden; declinerende die Kwartierslieden ook buiten de Instructie Eed te præsteren; dat, eindelyk, en niettegenstaende verscheide Leden daer tegens waren, ter behoudenisse der Rust en Eendragt, de Kwartierslieden op die Instructie wel in Eed zyn opgenomen, maer dat, des niet te min, blykt dat de Magistraet daer toe is gedwongen, en geenzins daer uit kan worden geinfereerd als of de Magistraet die Instructie beraemt en gearresteert had; integendeel, hunnen Ed. en Achtb. werd geen tyd vergund, om die bekwaemlyk te mogen examineren.

Zoo dat hier door komen te vervallen de avances van de Supplianten, gelyk mede de gepraetexeerde Practyk voor den jare 1748, terwyl 'er geene Kwartierslieden na den jare 1715 meer in Eed opgenomen zyn, dan hier voren gedetailleerd en bewezen is.

Zynde die Supplianten niet in staet geweest een eenig valabel bewys of Resolutie te produceren, dat de Gilden ooit of immer de Kwartierslieden hebben aengestelt, als alleen in die confuse tyden, *uti supra* gededuceerd.

Kunnende wel waer zyn, dat de Supplianten de overige Kwartierslieden hebben aengeweest om te ondernemen zaken, ten eenemael buiten hun departement, en dat dezelven, wetende wat hun eed en pligt medebragt, geen lust gehad hebben om dien te buiten te gaen, veel weiniger om door hun toedoen, op raed van anderen, eenige occasie te

ge-

geven dat alles weder in Confusie gebragt, en groote Combustie veroorzaekt wierde.

BOMMEL.

Bericht van den Magistraet.

De meerdere rest en inhoud van der Supplianten Request zouden Berichtgevers met stilzwygen konnen passeren, als continerende niets anders dan dicenten, zonder het allerminste bewys, schoon de Supplianten, ter bekominge van het laetste, tot vermoeijens toe, zich genoeg geacquiteert en gesatigneert hebben; doch te vergeefs.

Alleenlyk zullen de Berichtgevers hier nog maer byvoegen dat hun niet te onderzoeken staet, noch in dezen te pas komt, wat in andere Steden dezer Provintie practicabel is; maer zich zullen vergenoegen voor Uwe Ed. Mog. open te leggen, en aen te toonen, het incontestabel Recht, den Magistraet van Boemel competerende.

En dewyl alle de Leden van den Raed, by Eedzweren, beloofr hebben alle de Stads Privilegien te zullen helpen maintineren, konnen de Berichtgevers niet begrypen hoe de Supplianten zoo verre konnen komen, dat van den Magistraet willen aftrekken en ontnemen een Recht en Privilegie, dat van alle oude tyden af hebben gehad, *uti per supra alleg.* & No. 7. *in subvirgulatis.*

Betuigende de Berichtgevers niets anders te betrachten, dan om de rust en eenigheid onder hunne Medeborgeren en Ingezetenen te conserveren en van langen duur te doen zyn; en daerom wel gewenscht hadden, dat de Supplianten geen occasie trachten te verschaffen tot Onlusten, om daer door de gemoederen van altyd kwalyk geintentioneerden aen 't gisten te brengen, waer door de tegenwoordige Regeringsform, zoo heiliglyk bezworen, en die met goed en bloed behoorde te worden gemaintineerd, aen 't wankelen gebragt, ja gerenverseerd zoude konnen worden. Waer van tot een doorslaende bewys schynt te moeten strekken het nu onlangs distribueren van het op nieuws herdrukte Reglement of Instructie voor de Kwartierslieden, *de Anno* 1706, *sub* No. 14 (*); zonder dat men weet wie

(*) No. 14. was een gedrukt *Reglement* voor de Kwar-

BOMMEL.

Bericht van den Magistraet.

wie het heeft laten drukken of gedistribueert. Dat het zelve is een Nadruk, zal Uwe Ed. Mog. blyken uit de Plaet op het Titelblad, uit de eerste letter van den eersten Artikel, en uit de Cyfertal boven Art. 4 -- 14. en doorgaende; het welk niet anders te cosidereren is, dan als een Declaratoir en Voorlooper van kwade desseinen, om, was het mogelyk, daer door de tranquile Borgery te instigeren tot onbehoorlyke ondernemingen, tenderende tot stooringe van de gemeene rust.

Berichtgevers zouden met nog grooter aental van producten hebben konnen bewyzen het Recht, den Magistraet dezer Stad competerende; doch vermits de laetste Suppliant, sedert langen tyd, onder zich gehad heeft de Magistraets-Resolutien, sedert 1627 tot 1650, en niet goedgevonden heeft dezelven, op requisitie van Berichtgeveren, al nu in te leveren, om daer van gebruik te maken, zullen Berichtgevers zich vergenoegen met de hier vorengemelde.

Waer mede der Supplianten Request voor ten vollen gedestrueerd houdende, zoo verzoekt en vertrouwt de Magistraet van Boemel, dat, Uwe Ed. Mog., al het gunt voorsz. considererende, der Supplianten Request, en daer by genomen Conclusie, als ten eenemael ongefundeerd, zullen believen van de hand te wyzen, en de Verkiezing van KORNELIS ARNOLDUS PRILLEVITZ, tot Kwartiersman binnen Boemel, als wettig, en naer ordre van Regeringe gedaen, zullen believen te aggreëren en ratificeren.

'T Welk doende enz.

Ter Ordonnantie van hunne Wel Ed. Achtb.

G. D. ROOCK, *Sekretaris.*

De

Kwartiersleden, hier voren, in de *Aent.* op Bl. 300-305, onder No. 9. woordelyk te vinden, welk, uit vergelykinge van het Titelblad, met het Titelblad van den oorspronkelyken Druk, en uit eenige andere vergelykingen, blykt een Nadruk te wezen. Deze Nadruk was, sedert het overlyden van S. Stoffenberg, onder de Borgery alhier gedistribueerd.

De stukken over dit Verschil, ter Vergaderinge van de Ed. Mog. Heeren Staten dezer Provintie overwogen zynde, namen dezelven, by Meerderheid van Stemmen, genoegen in het Bericht van den Magistraet, en bevestigden de Verkiezing van Prillevitz, als Kwartiersman; gelyk uit derzelver Besluit, den 17 van deze Grasmaend genomen, blykt: BOMMEL.

INgekomen een Extract uit de Resolutien van den Magistraet der Stad Bommel, van den 6 April dezes jaers 1761, houdende, dat welgemelde Magistraet, in plaetse van wylen *Samuel Stoffenberg*, tot Kwartiers- of Gemeensman van het derde Kwartier of Compagnie binnen die Stad geëligeert en verkozen had KORNELIS ARNOLDUS PRILLEVITZ, met last aen derzelver Gecommitteerden, ter respicieringe dezer Ordinaris Landschap-Vergaderinge benoemd, om hier van aen hunne Ed. Mog, de Heeren Staten dezer Provintie, als exercerende de Voogdye over den minderjarigen Heere Prinse Erfstadhouder, kennisse te geven, met verzoek om die Electie en Verkiezing te willen approberen en aggreëren, op dat de voornoemde KORNELIS ARNOLDUS PRILLEVITZ, vervolgens, in Eed kan worden opgenomen. *De Staten bevestigen de gedane Verkiezing.*

En hier tegens geëxamineerd den Requeste van *Petrus Goris*, *Quirinus Ramaker*, *Arnoldus Essenius* en *Gerard Vermeulen*, waer by zich *Benjamin Dutry tot Haeften* heeft gevoegt, in het breede sustinerende dat niet de Magistraet, maer privative de Borgery, deze Electie en Verkiezing van een Kwartiers- en Gemeensmans-plaets competeert; en daerom te kennen gevende, dat deze Aenstelling, door zeven Leden van den Raed der Stad Bommel, zonder de Borgery eens te kennen, gedaen, is informeel en strydig tegens alle Ordre van Regeringe en het Reglement op de Tutele: daerom concluderende, dat hunne Ed Mog. gelieven te verstaen, dat de Aenstelling van KORNELIS ARNOLDUS PRILLEVITZ, tot Gemeensman der Stad Zalt-Bommel,

BOMMEL.

De Staten bevestigen de gedane Verkiezing.

als strydig tegens de Ordre van Regeringe, in deze Provincie practicabel, is nul en informeel, hem als een onwettig geëligeerden Gemeensman erkennende, en renvooijerende tot de genen, die van ouds het Recht van Electie heeft gecompeteert.

Voorts nog gelezen een nader Request van vórengemelde vyf Leden, houdende dat, wegens de kortheid des tyds, niet alles hadden konnen allegueren, wat tot adstructie van hunne gedagten nog zoude konnen worden geavanceerd; doch vertrouwende dat hunne Ed. Mog., uit het door hun, by vorig Request, geposeerde, genoegzaem zullen zyn geinformeerd, dat de Borgery of Gilden der Stad Zalt-Bommel, voor het jaer 1748, heeft gecompeteert het Recht om een Gemeensman aen te stellen; dienthalven, zoo hunne Ed. Mog., onverhopenlyk, hieromtrent nog eenige bedenkingen mogten maken, verzoeken dat hunne Ed. Mog., voor als nog dit poinct tot de naeste Vergadering gelieven te houden *in suspenso*, als wanneer Suppli-anten zich verzekerd hielden hunne Ed. Mog., *luce meridiana clarius*, te zullen konnen demonstreren dat de Electie van een Kwartiersman in hunne Stad, voor den jare 1748, niet aen den Magistraet, maer wel aen de Borgerye of Gilden, heeft gecompeteert.

Eindelyk nog gelad, op het eerstgemelde Request, het Bericht van den Magistraet der Stad Zalt-Bommel, uit kracht van hunner Ed. Mog. marginael Appointement, den 10 dezer verleend; daer by zy Berichtgevers te kennen geven, met zeer veel surprise, te hebben vernomen, dat de Supplianten zich komen te beklagen over de Aenstellinge van een Kwartiersman binnen gemelde Stad, door den Magistraet aldaer gedaen, en wel op zulke losse en verkeerde gronden, waer door zy toonen geringe zugt voor hunne Stads Privilegien en Voorrechten te hebben, en die schynen uit het oog te verliezen, en den bodem te willen inslaen. Houdende: voorts gemelde Bericht 1. Eene Oplossing der accusatie over het Trainissement of Dilay, by voorsz.

eer-

eerste Request voorkomende. 2. Een Vertoog, dat het Recht van Verkiezinge van een Kwartiersman binnen Bommel, van immemoriale tyden, den Magistraet aldaer, en niet de Borgerye of Gilden, heeft gecompeteert. 3. Eene Refutatie der Raisonnementen en Argumenten, by dat gelibelleerde Request voorkomende, en, in specie, hoe verkeerdelyk men aldaer, uit een Reglement, geformeerd in den jare 1706, en dus in de allerturbulentste en ongelukkigste tyden, een consequentie ten absoluten nadeele van 't Recht van welgemelden Magistraet, in aenzien der Verkiezinge eener Kwartiers- of Gemeensmansplaetse, tracht te trekken, als zynde dit Reglement niet gewillig, maer door geweld, den Magistraet afgeperst en in de waereld gekomen, met meer andere redenen, ten voornoemden Berichte erwintelyk. Vertrouwende zy Berichtgevers, daerom, dat hunne Ed. Mog., al het gene by hun daer by is vervat considererende, der Suppliänten Request en daer by genomen Conclusie, als ten eenemael ongefundeerd, zullen gelieven van de hand te wyzen, en de Verkiezing van KORNELIS ARNOLDUS PRILLEVITZ, tot Kwartiersman binnen Bommel, als wettig en naer ordre van Regeringe gedaen, zullen gelieven te aggreëren en te ratificeren.

BOMMEL.

De Staten bevestigen de gedane Verkiezing.

Waerop gedelibereerd zynde, hebben hunne Ed. Mog. met het voornoemde Bericht genoegen genomen, en de Electie van KORNELIS ARNOLDUS PRILLEVITZ, tot Kwartiers- of Gemeensman binnen Bommel, geaggreëert; doende zulks by deze.

En is deze Conclusie geformeerd op de uitgebragte Adysen der Kwartieren van Nymegen en de Graefschap Zutphen; zynde het Kwartier van Veluwe, wyl aen 't zelve geen bewys van de geallegueerde possessie, sedert den jare 1717, waerop zich de Magistraet beroept, voorgekomen is, van advies geweest, dat het Kwartier van Nymegen mogt worden verzogt, om door eenige Gecommitteerden te onderstaen, of niet dit different inder minne zoude konnen worden bygelegd en geassopieerd, en, by onverhoopte ontstenteniffe van dien,

 dat

dat als dan Partyen behoorden gerenvooijeerd te worden aen 't Hof Provintiael, met auctorisatie om daer in te erkennen en recht te doen naer behooren.

HOLLAND.

's GRAVENHAGE.

's GRAVENHAGE.

DEn 28 van de nu afgeloopen Lentemaend hebben de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie weder vryheid verleent tot de Invoeringe van Rundvee, van buiten deze Provintie, gelyk sedert den jare 1753 jaerlyks gedaen is, van den eersten der tegenwoordige Grasmaend af, tot den laetsten der eerstkomende Bloeimaend toe, by een Plakaet, welk in 't hoofdzakelyke van den zelfden inhoud is, als een diergelyk, waer van wy te voren gesproken hebben (*).

Den 3 van de zelfde Lentemaend deeden de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, door de Leden, die te voren uit derzelver Vergaderinge gecommitteerd zyn geweest om hunne Hoog Mog., by den Doop van den eerstgeboren Zoon, des Prinsen van Nassau-Weilburg, te verbeelden (†), aen dezen Prinse plegtiglyk overhandigen de Akte of Pensioenbrief van het Lyfpensioen, welk als eene Pillegave den gemelden Zoone vereerd is (‡). De Heeren Gecommitteerden plaetsten zich, ten dien dage, op het Binnen-Hof, voor de Uitgang uit de Verga-

(*) Zie ons VII. Deel [1753], Bl. 305.
(†) Zie hiervoren, Bladz., 35 en 36.
(‡) Bl. 31.

's GRAVENHAGE.

gaderkamer van hunne Hoog Mog., in twee Koetsen, voor en achter welken zich zes Boden van Staet schikten, terwyl aen ieder zyde van deze Koetsen zich eene diergelyke Bode stelde, nevens een der Livrybedienden van de Heeren, welken daerin gezeten waren. De trein, dus in order geschikt, ging van het Binnen-Hof, langs het Plein, door de lange Houtstraet, tot voor het Hotel van den Prinse van Nassau-Weilburg. Hier ontving de Heer Prins van Nassau-Weilburg, verzeld van deszelfs Edellieden, de Heeren Gecommitteerden, by het uittreden uit de Koetsen, onder aen de Trappen van het Bordes of den Stoep van deszelfs Hotel, en leide hen vervolgens, naer boven, in deszelfs Audientie Zael. De Baron Pieck, Heer van Brakel en Zoelen, Gecommitteerden wegens de Provintie Gelderland, deed daerop aen zyne Hoogheid eene Aenspraek, in welke hy den zelven kennis gaf van het oogmerk dezer plegtige komste van hen Heeren Medeleden van hunner Hoog Mog. Vergaderinge; na welke den Prinse de Gouden Doos, waer in de Pensioenbrief lag, overhandigd werd. Zyne Hoogheid betuigde, in verpligtende bewoordigen, hierop zyne Dankbaerheid voor de teekenen der zonderlinge genegenheid, welken hunne Hoog Mog. in dezen voor zyn Persoon en Huis deede blyken, en dat hy deze zou trachten te erkennen door zich boven alles toe te leggen om de gunste en benevolentie hunner Hoog Mog. vervolgens zich waerdig te maken. Hier mede de Commissie volbragt zynde, werden de Heeren Gecommitteerden, door zyne Hoogheid, uitgeleid op gelyke wyze, als zy ontvangen

's Gravenhaeg.

gen waren; die zich, voor het Hotel, weder in de Koetsen plaetsten, en verder langs den weg, dien zy in 't komen waren gepasseerd, naer hunner Hoog Mog. Vergadering begaven.

De Verjaerdag van den Doorl. Prinse Erfstadhouder, die den 8 van die Lentemaend in zyn Veertiende Jaer trad, werd, zoo hier, als elders, met Vreugdeteekenen en Feestplegtigheden gevierd. Behalven de Gelukwenschingen, welken ten dien dage ten Hove gedaen werden, werd alhier het Kanon van de Wallen gelost, en verscheide Burgers en Ingezetenen van deze Hofplaetse toonden hunne zucht voor of hun belang in het toenemen der jaren van den Vorst door hunne Huizen 's avonds te doen illumineren, vreugdebedryven te vertoonen, en Vuurwerken af te steken. De Heer Hartog van Brunswyk-Wolfenbuttel gaf, den 9, eene kostbare Maeltyd aen de voornaemste Leden van Regeringe en andere personen van rang, ter gedagtenisse van deze Verjaringe. En den 10 werd 'er, op de Binnenplaets van het Stadhouderlyk Kwartier, tot herdenkinge van dezen dag, een klein doch fraei vuurwerk afgestoken. In verscheide andere Steden heeft men gelyk belang vertoont in het klimmen der jaren van den Vorst. Te Elburg, in Gelderland, trok de Burgery, onder geleide van haren Kapitein, den Burgemeester Mr. E. H. van Heeclum, plegtig op, en deed negen Salvo's op de drie Markten van die Stad, welken door het lossen van 't Kanon beantwoord werden. Te Naerden, in Holland, hadden twaelf Heeren, zoo Leden van Regeringe, als perso-

sonen van karakter, een fraei Vuurwerk, dat 's Gra- ten deele in de lucht, ten deele in 't water, werkte, vervaerdigt, gelyk ook eene Illuminatie, by welke verscheide Vercieringen en Byschriften waren, die tot groot genoegen van eene meenigte Aenschouweren bezien werden. Te VLAERDINGEN waren ook verscheide Vercieringen en Vreugdebedryven, onder welken die van den Heer Buitenweg uitblonk. De Broederschap van Pallas, bestaende uit eenige jonge Heeren, te UTRECHT wonende, vierden aldaer dezen dag, door het geven van eene *kostbare* Maeltyd en het afsteken van een fraei Vuurwerk. In de Provintie Vriesland werd, in de meeste Steden, het Kanon van de Wallen gelost, en op de Klokken gespeeld, volgens bevel van de Magistraten. Te LEEUWARDEN, inzonderheid, geschiedde dit niet alleen, maer verscheide byzondere persoonen deeden ook hunnen yver blyken door het afsteken van verscheidenerlei Vuurwerken, onder welken dat van Jongheer Willem Fredrik Schratenbach van Burmania, Ontfanger Generael van de Provintie Vriesland, uitmuntte; en de Geelgieter, Jan Klinkhamer, deed, by deze gelegenheid, zyne konstig gemaekte Fontein, tot genoegen van vele Aenschouweren, springen. Te GRONINGEN verzamelde de Burgery en Militie op hare Loopplaetsen en paradeerde plegtiglyk, en het Kanon van de Wallen der Stad werd gelost, enz.

VENHAGE.

In het begin van de tegenwoordige Grasmaend wierden deze Vreugdeblyken verwisseld met vreeze voor droefheid. Want de jonge Vorst gevoelde zich, 's nachts tusschen

den

'S GRAVENHAGE. den 2 en 3 van deze maend, gantsch ongesteld, en de uitwerkzels van Ylhoofdigheid, welken men aen zyne doorl. Hoogheid bespeurde, deeden vreezen dat eene kwade stoffe in het lichaem zich gezet had en de gevolgen daer van den Prins in het Ziekbed zouden nederwerpen. Schielyk toegepaste artsenyen, welken de gemelde stoffe, die, gelyk men wil, veroorzaekt was om dat de spyze te onverteerd in de maeg was gebleven, zich deed ontlasten, waren, echter, wel haest, de middelen, waer door het gevaer week, zyne Hoogheid, 's avonds, zich reeds veel beter bevond, en vervolgens geheel herstelde; zoo dat hy, den 8, niet alleen, in zyn Karos, door de voornaemste Straten van deze Hofplaetse zich kon doen omvoeren, maer, den 12, ook weder in de Fransche Kerk de openlyke Godsdienstoefening bywoonde.

VRIESLAND.

LEEUWARDEN.

LEEUWARDEN. DE Staten van deze Provintie, volgens gewoonte op den grooten Landsdag, in de nu afgeloopen Lentemaend alhier nog vergaderd geweest zynde, hebben, onder andere vaststellingen, den 9 van die maend, eene Publicatie gearresteert tot verbeteringe van de Stoeterye der Paerden, welke dus luid:

DE Staten van Vriesland, allen den genen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut; doen te weten: Alzoo aen ons klagten zyn ingebragt, dat de Stoetery van Paerden, in deze Provintie uitmakende een zeer gewigtig Lands Product,

duct, waer door de goede Ingezetenen in vorige tyden aenmerkelyke sommen gelds hebben geprofiteert, sedert eenige jaren is vervallen, en dat dit verval voornamenlyk zoude worden veroorzaekt door dien, ettelyke jaren geleden, de Keur op de Spring- of Dekhengsten is afgeschaft, en de daer door gelaten vryheid te wege heeft gebragt dat allerlei Hengsten, zoo wel die natuurlyke gebreken hebben, als anderen, tot het dekken van Merrien worden gebruikt; en wy daerom verzocht zyn de afgeschafte Keur weder te willen herstellen: ZOO IS 'T dat wy, de zaek in nadere overweginge hebbende genomen, goedgevonden hebben en verstaen, vinden goed en verstaen mits deze, dat het Reglement op de Springhengsten, en de begrooting en betaling van het Dekgeld, zoo als voormaels is gearresteerd en in de 's Lands Ordonnantie, *Lib.* IV *Tit.* 17, geplaetst, wederom zal worden in train gebragt, en door publicatie dezer in zyn volle kragt van Wet hersteld.

LEEUWARDEN.

Herstelling van het Reglement omtrent de Springhengsten.

Alwaerom wy, zoo de Hengsteluiden, als de andere Ingezetenen, die hunne Merrie-Paerden zullen willen laten dekken, uitdrukkelyk gelasten zich naer het voorsz. Reglement allezins en stiptelyk te gedragen, by de boeten en pœnaliteiten, daer in tegens de Overtreders gestatueerd; met authorisatie en last aen de respective Gerechten, om de nakoming dies te maintineren, en tegens de Contraventeuren te doen procederen, zoo naer rechten behoort.

En op dat niemand hier van onkundig blyve, Enz.

Den 13 van die maend hebben hunne Ed. Mog. het Plakaet wegens de Heffing der Middelen van Belastinge en de Kortinge van het Hoorngeld vastgestelt, dat voor dit jaer in de volgende woorden vervat is:

DE Staten van Vriesland, allen den genen, die dezen zullen zien of hooren lezen, salut: Doen

LEEUWARDEN. *Vastſtelling der Middelen en korting van 't Hoorngeld.*

Doen te weten, dat, na gehoort te hebben het Raport van de Heeren, zynde gecommitteerd geweest tot het maken van een Overſlag van de Middelen, vereiſcht tot de Laſten, die door de Provintie in het aenſtaende jaer, 1mo May 1761 aenvangende, verzorgd zullen moeten worden, hebben goedgevonden en verſtaen, vinden goed en verſtaen by deze, dat alle des Lands Middelen van Contributie en Conſumtie, zoo als tegenwoordig worden geheven, op den zelfden voet zullen worden gecontinueerd in het naeſtvolgende jaer, te beginnen met den eerſten May 1761, en te eindigen met den laetſten April 1762. En dat, ten dien einde, ook op den vorigen voet wederom zullen worden opgemaekt de Kohieren van de Perſonele en Reële Goedſchattinge, en de Liquidatie van het in het Reële betaelde tegens het Perſonele mogen geſchieden.

Dat, zoo iemand zich, by zyn aenſlag op het Perſonele Kohier, mogte vinden bezwaard, zich deswegens zal konnen adreſſeren by de Heeren, onze Gecommitteerden in het Mindergetal, zoo met of boven de 4000 Guldens ſtaet aengeteekend, op den 3, 4 of 5 Auguſtus dezes jaers, en, zoo met minder Kapitael is aengeſlagen, by het Gerechte, op welker Kohier gevonden word, op zoodanigen tyd, als de Gerechten, ieder in den hunne, daer toe zullen bepalen en doen bekend maken, om als dan de begrooting hunner Goederen aen te geven, onder ſolemnelen Eede, volgens onderſtaende Formulier:

Alzoo ik N. N. op het Kohier van den Honderdſten en Duizendſten Penning van de Grietenie N. N. ben aengeſlagen met eene Somme van . . . ., en my daer by vinde bezwaerd, zoo verklare en zweere ik, dat alle myne Goederen, roerlyke en onroerlyke, Rentebrieven, Obligatien van allerlei ſoorten, Lyfrenten, Scheepsparten, gerekend naer de Kapitalen, Koopmanſchappen en Contanten, buiten en binnen de Provintie, Actien, Crediten, contant en gangbaer Geld, of eenige andere winſtdoende Effecten, van wat natuur dezelven ook mogen wezen, en waer van ik het bezit

bezit hebbe, al ware het dat ze litigieus zyn, of met Fideicommis bezwaerd, of hy my maer te lyfftonde bezeten, en alzoo niets uitgezonderd, dat my winst aenbrengt, niet meer bedragen, als . . . . . : Hebbende ik de Waerdye myner Vastigheden in diervoegen getauxeert, dat de Huizingen, en de Plaetsen met Huis, my toebehoorende, en waer van my het onderhoud te laste koomt, gerekend tegens vyf en een tweede ten honderd, en de Losse Landen, of die met afkoop zyn bezwaerd, tegens 4 per cent. En zulks alles in opregtigheid, zonder by myn weten daer omtrent eenig bedrog of achterhoudinge te gebruiken.

LEEUWARDEN.

Vaststelling der Middelen en Korting van 't Hoorngeld.

Dat vorders aen de Ingezetenen, gelyk in vorige jaren, nogmaels word toegestaen de Kortinge van het half jaer Hoorngeld van den 1 November 1760, tot den 30 April 1761, van de Runderbeesten, die na den 16 December, laetstleden, en voor May eerstkomende, aen de Besmettelyke Ziekte gestorven zyn, of onverhopenlyk zullen sterven; mits de voor de Publicatie dezes gestorvene worden afgeteekend binnen drie weken na de Publicatie, en de overige binnen drie weken na 't versterf.

En ten einde deze alomme bekend worde, en niemand daer af onkunde moge voorwenden, zal dezelve op de gewone wyze en plaetsen worden afgelezen en aengeplakt. Enz.

Ook hebben de Ed. Mog. Heeren Gedeputeerde Staten van deze Provintie, den 14 van die maend, besloten eene Publicatie te laten doen tot Vernieuwinge der Maten van de Schil, en Verbeteringe van de Kalk; welke van den volgenden inhoud is:

DE Gedeputeerde Staten van Vriesland, allen den genen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut: doen te weten: Dat wy, op voorstel van de Heeren, onze Commissarien, en van aen ons van tyd tot tyd ingekomen klagten ontrent de inegualiteit der Maten van de Schil, benevens de

LEEUWARDEN. slegte specie der Kalk, tot voorkominge dies, hebben goedgevonden te statueren:

Publicatie tot Vernieuwinge der Maten van de Schil, en Verbeteringe van de Kalk.

I. Om een egualen voet op de Tobbe of Maet van de Schil over de geheele Provintiè te bepalen, zoo word by deze geadopteerd de Maet, die thans in de Stad Leeuwarden in gebruik is, welke Maten of Tobben zullen moeten worden voorzien met yzeren Banden of Beugels van boven, en om den rand sluitende, en een yzeren Dwarsbalk midden door, en de Strykstokken van onderen met yzer beslagen.

II. Dat de Kalkbranders en Schilders zullen gehouden zyn zich van zoodanige Maten, met gestroken Maet ten spoedigsten te voorzien en te bedienen, vermits de Ytigmeester Generael hier ontrent Visitatie zal doen in de maend April dezes jaers, en vervolgens jaerlyks in de maenden Maert en April, en daer voor van ieder gaende Kalkwerk genieten de somma van twee Car. Guldens en tien Stuivers. En is dezelve, wyders, geauthoriseerd om nauwkeurig acht te geven op de executie van de eerste en tweede Art. van ons gegeven Plakaet van den 6 January dezes Jaers (*).

III. Zullen alle Kalkbranders, by het leveren der Kalk, verpligt zyn zulks te doen zonder het te laten zetten van de zoogenaemde Hanekammen.

IV. En, eindelyk, zullen de Kalkbranders gehouden zyn om de zoogenaemde Semels, die 'er uit de fyne Kalk komen, andermael in den Oven te doen, om weder gebrand te worden, en dezelven niet mogen mengen onder de grove Kalk.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie zoude hebben. Enz.

OVERYSSEL.

DEVENTER.

DEVENTER. GElyk in zeer vele Steden van de Vereenigde Provintien Beursen zyn opgericht, of Ka-

(*) Zie hier voren, bl. 11.

Kapitalen aengelegd, van Penningen, wel- DEVENTER.
ken de daer in deel nemende Personen jaer-
lyks byeenbrengen, waer uit de genen,
die benoemd worden, na het overlyden der
Benoemeren, jaerlyks eene bepaelde somme
Gelds trekken kunnen, zoo heeft men onlangs
ook alhier een Ontwerp uitgegeven van eene
Societeit ter ondersteuninge van Weduwen bin-
nen deze Stad, welk, in de jongste Sprokkel-
maend, door tweeëndertig daer toe zich aen-
gegeven hebbende Leden, veranderd, ver-
meerderd en nader uitgelegd is, en toen vast-
gesteld om te zyn het *Reglement* ter oprich-
tinge van deze Societeit. Dezelve zal bestaen
uit honderd Leden, zoo hier als elders wo-
nende, van den Protestantschen Godsdienst,
welken, by de inlage, moeten toeleggen
f 100:18:-, en jaerlyks tien Guldens, zoo
lang zy het getal van honderd uitmaken;
doch vervolgens voor ieder Lid, welk sterft
of uitvalt, ieder twee Stuivers meer, tot dat
vyftig Leden overleden of uitgevallen zyn. 't Ka-
pitael mag niet grooter wezen, dan *f* 30000:-.
Drie jaren, na de oprichtinge van deze Socie-
teit, moeten 'er verloopen, eer de Benoem-
den trekken kunnen, al overlyden hunne
Benoemers; doch daer na trekt ieder benoemd
Lid, welks Benoemer overleden is, *f* 150:-
jaerlyks, mits 'er niet meer dan acht trekken-
de Leden zyn; en zoo 'er meer zyn, trekken
zy te zamen *f* 1200:-. 't Kapitael moet be-
legd worden in Obligatien ten laste van deze
Provintie, of tot Rente, onder genoegzaem
onderpand van Goederen binnen deze Provin-
tie, gerichtelyk gebrandmerkt; welk Kapitael
onder de Leden, als zy tot op twintig toe

DEVENTER. uitgestorven zyn, zal gedeeld worden, wanneer de Weduwen eene dubbele portie daer van zullen hebben. Het Reglement ter oprichtinge van deze Societeit, welk deze en de verdere vaststellingen behelst, die noodig zyn om eene goede schikkinge onder dit Genootschap te onderhouden, door den Boekhouder, twee Directeuren en twee Gecommitteerden aen den Wel Ed. Hoog Achtb. Magistraet van deze Stad vertoond zynde, heeft het den zelven behaegt, den 11 van de nu afgeloopen Lentemaend, daeromtrent het volgende Besluit te nemen: „ *In Senatu* zynde gelezen „ en geëxamineerd het overgegeven Reglement van een binnen deze Stad op te richten Weduwenbeurs, is daer over, na deliberatie, goedgevonden en verstaen dat, „ wanneer t'eeniger tyd over dat Reglement „ of eenige Artikelen in het zelve, onverhopenlyk tusschen de Geinteresseerden eenig „ dispuut mogt ontstaen, Schepenen en Raed „ de uitheemsche Geinteresseerden, zoo wel „ als hunne Burgers en Ingezetenen, naer de „ Stads Wetten, kort en onvertogen Recht „ zullen doen wedervaren."

STAD EN LANDE.

GRONINGEN.

GRONINGEN. DE groote Kei- of Straet-Stenen, hier Vlinten genoemd, door wegvoeringe naer buiten, binnen deze Stad van tyd tot tyd zeer verminderende, hebben de Ed. Mog. Heeren Burgemeesters en Raed, den 20 van de jongste Sprokkelmaend, den Uitvoer van de

dezelven, uit deze Stad en derzelver Juris- dictie, verboden, by een Plakaet van den volgenden inhoud: GRONINGEN.

BUrgemeesteren en Raed in Groningen, doen te weten. Alzoo wy zyn geinformeerd geworden, dat eene groote meenigte Straet-Vlinten, die voormaels wel in ruimte in de Stads Jurisdictien wierden gevonden, nu door trek van buiten zeer veel worden verminderd; en daer door te vreezen staet dat 'er voortaen genoegzame voorraed tot de noodige reparatien van de Straten in deze Stad, en derzelver Jurisdictien, zal gevonden worden: *De Straet-Vlinten mogen niet uitgevoerd worden.*

ZOO IS 'T dat wy, tot bewaringe van dezelven, en om, door verderen Uitvoer, van hun gebruik niet ontzet te worden, goedgevonden hebben, by renovatie van onze vorige Plakaten, te interdiceren, gelyk als wy interdiceren door dezen, allen verderen Uitvoer van Straet-Vlinten, groote of kleine, uit deze Stad of Stads Jurisdictien, met Wagens, Karren, Schepen, of anderzins, by de verbeurte van vyfentwintig Caroli Guldens voor ieder Vragt, welkers naer buiten voeringe geattenteerd mogte worden, ten voordeele van den Ontdekker en Aenhouder van dezelve; boven en behalven de verbeurte van de Vlinten zelve, ten behoeve van de Stad.

Doch ingevalle iemand een meerdere of mindere kwantiteit mogte hebben gezamelt, of voortaen genegen zyn die voor het toekomende te zoeken en te zamelen, dezelve zal konnen zich daer over an onzen Stads Bouwmeester *A. Verburg* en Opzigter *L. Tonkens* te addresseren, welke door ons zyn geauthoriseerd om, zoo noodig, gemelde Straet-Vlinten voor een behoorlyken prys, namelyk tien Stuivers voor ieder Karre vol, an te handelen en ten dienste der Stad over te nemen, anderzins die voor den zelven prys an te bieden an de respective Annemers van de Straten in deze Stad.

En nadien wy mede in ervaringe zyn gekomen,

GRONINGEN.

De Straet-Vlinten mogen niet uitgevoerd worden.

dat de boosheid en kwaedaerdigheid, misschien ook uit inzigt van een gering voordeel, zoo verre gaet, van eenigen, dat zy zich niet ontzien de groote Vlinten (gelegd met veel kosten en moeite, an het Kanael van hier naer Martenshoek, tot conservatie van het Trekpad) uit te werken en te vervoeren, op zoo eene strafbare wyze zich onderstaende de publieke Werken te schenden, en het Trekpad bloot te stellen an de kragt der Wateren en Stroomen. zoo verklaren wy door dezen, dat zoodanigen, daer op geattrappeerd zynde, of overtuigd wordende, anderen ten exempel arbitrair of an den lyve zullen worden gestraft; gelastende den Stads Schulte, met zyne Dienaren, de respective Poortiers en Havenmeesters, de Schulten en Wedlu den in onze respective Jurisdictien, benevens de Tolmeesteren en den Opzigter van den weg buiten 't kleine Poortje, hier op een goede toeverzigt te nemen, en de Contraventeurs de gestelde breuke van vyfentwintig Caroli Guldens by parate pandhalinge af te vorderen, tot hun particulier voordeel; voorts de Schepen, Wagens en Karren met arrest te beslaen, en daer van anstonds kennis te geven an onzen Bouwmeester, welke gehouden zal zyn dezelve Vragten, ten behoeve van de Stad, naer zich te nemen.

Zoo nogtans, dat onder 't voorsz. Verbod niet zullen zyn begrepen de Vlinten, welken in het nabu ig Landschap Drenthe mogten zyn gezogt, gezameld en ingekogt. Doch ook op dat, onder het specieus pretext van dien, onze vorige Ordres niet mogen worden geilludeerd, zal het transitoir van zoodanige Vl nten, in de Landschap gevallen en gehandeld, niet worden geconcedeerd, dan na getoonde Eedlyke Verklaringe van Getuigen voor den Gerigts-Schults ter plaetse, dat dezelve Vlinten, voor welken de Doorvaert verzogt word, in meergemelde Landschap gevallen zyn, met designatie van de plaetse waer, den tyd wanneer, en de persoon of personen, van welken die gekogt mogen zyn, welke Eedlyke Verklaringen getoond wordende an onzen Stads Bouwmeester of Opzigter,

zal

zal de Passagie van dezelven onbelemmerd worden toegestaen. Alles onder de pœnaliteiten, boven gemeld. GRONINGEN.

En op dat niemand hier van eenige onwetendheid moge voorwenden, zal deze alomme worden gepubliceerd en angeslagen op plaetsen, alwaer men gewoon is zulks te doen. Actum *Groninga*, *in Curia*, *Veneris* den 20 February 1761. *De Straet-Vlinten mogen niet uitgevoerd worden.*

A. A. VAN IDDEKINGE, vt.

Ter Ordonnantie der H. Heeren voorsz.

W. R. DE SITTER, *Secr.*

GENERALITEITS LANDEN.

's HARTOGENBOSCH.

DE Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, als de Oppermagt oefenende over alle de Generaliteits Landen, in de jongste Sprokkelmaend, hebbende goedgevonden om, tot verligtinge der Ingezetenen, in de Baronie van Breda, het Prinsenland, het Markwisaetschap van Bergen op den Zoom, het platte Land van Steenbergen en het Land van Kuik, den Impost op de Kleine Specien maer voor de helft te doen invorderen, gedurende eenigen tyd; en het Hoofdgeld, dat in plaetse van den Impost op het Gemael geheven word over de Meijerye van deze Stad, te blyven verminderen, hebben de Ed. Mog. Heeren Raden van State, in hunne Vergadering, in 's Gravenhage, den 2 van de nu afgeloopen Lentemaend, daeromtrent eene Publicatie vastgestelt, die ten platten Lande in Staets-Braband gepubliceerd is, en dus luid: 'S HARTOGENBOSCH.

's Hartogenbosch.

Vermindering van den Impost op de Kleine Specien voor verscheide gedeelten der Generaliteits Landen; en van het Hoofdgeld, in de Meijerye van 's Hartogenbosch.

De Raed van State der Vereenigde Nederlanden, allen den genen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut: Nademael de Hoog Mog. Heeren Staten Generael, by derzelver Resolutie van den 23 der voorleden maend, tot verdere Verligting en Soulaes der goede Ingezetenen van het platte Land van Staets-Braband, hebben goedgevonden en vastgestelt:

1. Dat de Imposten op de kleine Specien aen de Baronie van Breda en Prinsenland, aen het Markwisaet van Bergen op den Zoom en 't platte Land van Steenbergen, mitsgaders aen het Land van Kuik, voor den tyd van negen jaren, in te gaen, met opzicht tot de Baronie, Prinsenland en Land van Kuik, 1 October 1761, en te exspireren ultimo September 1770, en in te gaen, met betrekkinge tot het Markwisaet van Bergen op den Zoom en platte Land van Steenbergen, 1 July 1761, en te exspireren ultimo Juny 1770, niet hooger zullen worden aengeschreven, dan voor de Helft van de som, die dezelven met de rantçoenen, na aftrek van de tiende Verhooging, tyde der discontinuatie van den ophef daer van, hebben bedragen.

En 2. dat het Hoofdgeld, geheven wordende in in plaetse van den Impost op het Gemael, zal blyven verminderd over de Kwartieren Peelland, Kempeland en Maesland, in de Meijerye van 's Hartogenbosch, met de helfte, en over het Kwartier van Oosterwyk, insgelyks Meijerye van 's Hartogenbosch, met een vierde, beide tot ultimo September 1770; en dat insgelyks tot den voorsz. tyd de ophef der kleine Specien over de voorsz. Meijerye zal blyven gediscontinueerd; met uitzonderinge van de Dorpen Waelwyk en Nieuwkuik in het Kwartier van Oosterwyk, en van het Dorp Lith in het Kwartier van Maesland, welken, als reeds bevryd of met het loopende jaer zullende bevryd zyn van den last der geregistreerde Kapitalen, niet alleen zullen verpligt zyn te betalen het volle Hoofdgeld, maer aen welken, daerenboven, gedurende den tyd van negen jaren, aenvankelyk met 1 October 1761, en te exspireren met ultimo September 1770,

de kleine Specien zullen worden aengeschreven tot 's HAR-
de helft van de som, waer voor dezelven Anno TOGEN-
1724 aen hun aengeschreven geweest zyn. BOSCH.

ZOO IS 'T dat de Raed van State by deze ordonneert aen de Ontfangers en Collecteurs van de Generaliteits Middelen, en die het verder aengaet, aen de goede Ingezetenen te laten genieten het volkomen effect van de voorschreve by continuatie verleende ontlasting.

En op dat niemand onkundig blyve van het gunt voorsz. is, en, vooral, op dat de goede Ingezetenen mogen wezen geinformeerd van deze gratieuse nieuwe continuatie van soulaes en ontlasting, aen hun geaccordeerd, en daer door te meer worden geanimeerd om zich te bevlytigen in hun werk en bedryf, ordonneert de Raed van State dat deze gedrukt en alom ten platten Lande in Staets-Braband gepubliceerd en geaffigeerd zal worden, daer men gewoon is publicatie en affixie te doen.

Aldus gedaen by den Raed van State, in 's Gravenhage, den 2 Maert 1761. Enz.

BREDA.

DE Landen, gelegen in eenige Distrikten van BREDA, de Baronye dezer Stad, veelal onverdeeld leggende, waer door eenige Ingelanden zelf niet weten wat hunne Erven zyn, en omtrent de Invordering der Lasten vele moeilykheid ontstaet, zoo is, door den Raed over de Domeinen van den Prinse Erfstadhouder, gelast dat alle de Landen in die Distrikten behoorlyk van een gescheiden moeten worden, by eene Publicatie, welke den 9 van de bovennoemde Lentemaend, in 's Gravenhage, is vastgesteld, en dus luid:

PRæsident, Raden en Rekenmeesters van zyne doorluchtige Hoogheid, den Heere Prinse

BREDA. van Orange en Nassau, enz. enz. enz. Allen den genen, die deze zullen zien of hooren lezen, saluts Doen te weten: Alzoo wy in ervaringe gekomen zyn dat verscheide Landen, gelegen in het Gilser Broek, onder Gilse en Ryen, bestaende in Heiden en Veengronden, als mede te Molenschot, onder Gilse, welken meerendeels aen Buiten-Gelanden, zoo te Tilburg, Alphen. als Riel enz., toebehooren, zoodanig onverdeeld leggen, dat aen vele Ingelanden hunne eigen Erven onkenbaer zyn; waer door de gemelde Ingelanden ter goeder trouwe hunne Lasten niet konnen betalen, en aen de Regenten en Ontfangers aldaer, onmogelyk is dezelven te innen, en de Landen daer voor te executeren; te meer dewyl door deze confusie geene cautie voor de uitgeveende Landen zyn gesteld geworden, niettegenstaende, in vroegere tyden, by verscheide Resolutien, tegens de gemelde misbruiken wel is voorzien, met last dat de Ingelanden hunne Erven zouden hebben af te scheiden met een behoorlyke kiel, van tien duim breed en vyf duim diep.

De Landen onder Gilsen enz. moeten beboorlyk gescheiden worden.

ZOO IS 'T dat wy, tegens het gemelde misbruik willende voorzien, goedgevonden hebben alle de respective Ingelanden van het voorsz. Gilser Broek, en onder Molenschot, by deze te ordonneren en te gelasten, om hunne Landen behoorlyk van elkanderen af te scheiden, en aen de Regenten aldaer op te geven, om jaerlyks de Verpondingen daer van te betalen, en zulks voor den 1 Juny van dezen jare 1761, met het afgraven van Slooten van vier voeten breed en twee voeten diep, en, daer de oprid naer hun Land valt, of aen de Hoeken van zoodanige Landen, of uitgeveende Gronden, die niet afgegraven kunnen worden, Palen te stellen, vyf voeten lang en zes duimen in het vierkant dik, drie voeten in, en twee voeten boven den grond, vierkant gehakt en geschaefd, om daer op een Nummer te kunnen worden geverfd; met verderen last, om, wanneer Schout en Regenten, na voorgaende Publicatie, den Schouw over de voorsz. Landen zullen voeren, om naer te gaen of aen deze onze ordres is voldaen, de Ingelanden zelf,

of

of iemand van hunnent wegen, zullen moeten stellen, die by of op hunne Gronden en Erven zullen moeten zyn, om hunne Palen en Erven aen te wyzen, den Eigenaer te declareren, en, des gerequireerd wordende, de Reegenooten en Grootte getrouwlyk op te geven, zullende, by nalatigheid, de Gronden en Erven van de gebrekigen voor de Gemeente aengeslagen, en binnen een maend daer na, behoorlyk volgens deze Publicatie afgeteekend, publiek worden verkocht. BREDA. *De Landen onder Gilsen enz. moeten behoorlyk geschreden worden.*

Lastende, wyders, Schout en Regenten van Gilse en Ryen, den voorsz. Schouwe en inspectie, in de maend Juny, of uiterlyk July, van dezen jare 1761, te doen en te nemen, van de opgegeven Landen, met de Grootte en Reegenooten, behoorlyk Register te houden, de Palen te laten numereren, en op het Register te brengen: wordende den Drossaerd der Stad en Baronie van Breda, of deszelfs Stadhouder, en den Rentmeester van Naerssen, by deze geauthoriseerd om aen den Raed te berichten wat hier omtrent zal wezen gedaen.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie zoude konnen pretenderen, ordonneren en lasten wy den Drossaerd der Stad en Baronie van Breda, of desselfs Stadhouder, deze alomme te doen publiceren en affigeren ter plaetse, daer men gewoon is zoodanige publicatien en affixien te doen, alzoo wy zulks, ten beste van de gemelde Dorpen en Heerlykheden van Gilse en Ryen, goedgevonden hebben te behooren.

Aldus gedaen en gearresteerd ter Kamere van den opgemelden Rade en Rekeningen, in 's Gravenhage, den 9 Maert 1761. Enz.

STEENBERGEN.

Op naem van den doorl. Prinse Erfstadhouder, is alhier eene Waerschouwing gepubliceerd, tot voorkominge van het bederf der Visscheryen, welke, in 's Gravenhage, den 6 van STEENBERGEN.

STEEN-BERGEN. van de nu afgeloopen Lentemaend, op het Hof is vastgesteld, en door den Heere Hartoge van Brunswyk geteekend, van den volgenden inhoud:

Verbod omtrent het Visschen met Sleepnetten enz.]

WY Willem, by der gratie Gods, Prinse van Orange en Nassau enz. enz. enz., allen den genen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut, doen te weten: Alzoo tot onzer kennisse is gekomen, dat onze Visscheryen, onder het Territoir of Gebied van Steenbergen, en speciael de Visscheryen binnen Dyks', zoo in de Polders van Kruisland, de zoogenaemde zwarte Weel, Westland en de St. Omkommers-Polder, door de meenigvuldige Strooperyen, welken aldaer zeer vele jaren achter den anderen in zwang hebben gegaen, genoegzaem worden geruïneerd en bedorven, doordien daer in, zoo wel by dage als by nachte, word gevischt met allerlei ongeoorloofde Vischtuig, als Sleepnetten, Zinkgarens, Wargarens, Zetlynen, Alegierden, Scheren, Hengelroeden en andere Instrumenten, waer door de voortzetting of voortteling van den Visch t'eenenmale word belet, en de Pachters van de gemelde respective Visscheryen, aen welken het maer alleen gepermitteerd is om te visschen, worden gefrusteerd van onze goede In- en Opgezetenen te gerieven. Omme waer jegens te voorzien, hebben wy, na deliberatie en goedvinden van zyne Hoogheid, den Heere Hartog van Brunswyk enz. enz. enz., onzen hooggeëerden administrerenden Voogd, en alvorens hier op gehad te hebben het Advies van onze lieve en getrouwe, den Præsident en Raden onzer Domeinen, goedgevonden te ordonneren en te statueren, zoo als wy ordonneren en statueren by dezen, dat, van nu voortaen, niemand, wie het zy, het zy by dage of by nachte, zich zal hebben te onderwinden om met eenigerhande Vischtuig, als daer zyn Sleepnetten, Zinkgarens, Wargarens, Zetlynen, Alegierden, Scheren of diergelyke Instrumenten in onze voorsz. Visscheryen te visschen of gebruiken, op verbeurte

STEENBERGEN.

Verbod omtrent het Visschen met Sleepnetten enz.

... van het voorsz. Vischtuig, Vischwant en diergelyke, dat daer in gevonden zal worden, en daerenboven vervallen te zyn in eene boete van vyftig guldens, telken reize, en, zoo dikmaels als zy daer op zullen worden geattrappeerd en achterhaeld, te appliceren een derde voor den Officier, die de calange zal doen, een derde voor de Gereformeerde Diakonie-Armen; en het overige derde voor den Aenbrenger, wiens naem, des begerende, zal worden gesecreteerd; als zullende maer alleen met kennis van onzen Rentmeester, en op zyne speciale schriftelyke ordre, worden gepermitteerd om met de Hengelroede te mogen visschen, mits aen den Haek niet te slaen eenige Schot.

Lasten en bevelen wel speciael onzen Drossaerd en Schouteth, en, by absentie, deszelfs Stedehouder, om door de Dienaren van de Justitie daer op wel scherpelyk te doen toezien, en letten dat deze onze Ordres wel worden achtervolgd en nagekomen, en tegens de Overtreders van dien geprocedeerd, zoo als des behooren zal.

En op dat niemand hier van eenige onkunde pretendere, gebieden wy, dat deze alomme zal worden gepubliceerd en geaffigeerd ter plaetse, alwaer het noodig zal bevonden worden, want wy zulks, tot conservatie van onze Domeinen en Visscheryen, goedgevonden hebben het zelve alzoo te behooren.

Aldus gedaen en gearresteerd, op het Hof, in 's Gravenhage, den 6 Maert 1761. Enz.

V A E L S (*).

VAELS.

DE Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, gelegenheid wil-

(*) Dit is een klein welvarend Dorp, omtrent een uur gaens, ten westen van de Stad Aken, in het Land van 's Hartogen rade, gelegen. In het gedeelte van dit Land, dat men de Partage van hunne Hoog Mog. noemt,

VAELS. willende geven dat het gedeelte van het Land van 's Hartogenrade, in welk dit Dorp gelegen is, beter bevolkt worde, hebben, ten behoeve der genen, die zich van buiten 's Lands alhier willen nederzetten, het Recht van Naestinge, waer van de Bloedverwanten der Verkooperen van Landeryen en Huizen gewoon zyn gebruik te maken binnen een jaer, nadat de Verkooping geschied is, voor den tyd van tien jaren vernietigt, by eene Publicatie, die den 26 van de afgeloopen Lentemaend, in 's Gravenhage, vastgesteld en van den volgenden inhoud is:

Het Recht van Naestinge wordt voor eenige jaren geschorscheerd.

DE Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, allen de genen, die deze zullen zien en hooren lezen; Salut: Doen te weten. Nademael ons voorgekomen is, dat verscheide Personen geïnclineerd zyn om zich binnen de Banken van Holseth, Vaels en Vylen, Lande van 's Hertogenrade, Overmaze, partage van hunne Hoog Mog., ter neder te zetten en aldaer zich te etablisseren; dan dat, vermits dezelven tot het maken van hunne etablissementen zich zouden moeten voorzien van eenige Landen en Huizen, aldaer gesitueerd, zy daer in eenigzins wederhouden worden door het constumiere Recht van Naestinge of Benaderinge, door de Bloedverwanten van de Verkoopers der Landen en Huizen a daer binnen 's jaers geuseerd; als waer door in de uitvoering hunner voornemen dien gantschen tyd in suspens gehouden zouden worden.

Zoo is 't, dat wy, gemelde omstandigheden geconsidereerd, en teyens reflexie gemaekt hebben

noemt, om dat het Land van 's Hartogenrade, in den jare 1661, tusschen den Koning van Spanje en hunne Hoog Mog. verdeeld is, zyn gelegen de Heerlykheid *Gulpen*, het Dorp *Margeraten*, en de samengevoegde Dorpen *Holseth*, *Vaels* en *Vylen*.

ben de op het ware belang van de actuele Eigenaren der Landen en Huizen binnen de voorsz. Banken, goedgevonden hebben te ordonneren en statueren, gelyk wy ordonneren en statueren mits deze, dat het costumiere Recht van Naestinge of Benaderinge, het welk de Bloedverwanten van de Verkoopers der Landen en Huizen, binnen de Banken van Holseth, Vaels en Vylen gesitueerd, aldaer gewoon zyn binnen 's jaers te useren, op de voorsz. verkochte Landen en Huizen, voor den tyd van tien jaren, na het emaneren dezer, zal zyn gesurcheeërd, buiten gebruik gesteld en opgeheven; gelyk het zelve gesurcheeërd, buiten gebruik gesteld en opgeheven word mits deze, ten opzichte van zoodanige Landen en Huizen, welken binnen den loop der voorsz. tien jaren in de voorsz. drie Banken door de Eigenaren verkocht zullen worden aen zoodanige Personen, die van buiten 's Lands op ons gemelde Territoir zullen inkomen, om zich aldaer in het geheel of ten deele ter neder te zetten of te etablisseren.

VAELS. *Het Recht van Naestinge word voor eenige jaren gesurcheeërd.*

En op dat een ieder, dien het aengaet, van deze kennisse moge bekomen, lasten en ordonneren wy, dat deze alomme, binnen de Banken van Holseth, Vaels en Vylen, gepubliceerd en geaffigeerd zal worden, daer men gewoon is publicatie en affixie te doen.

Aldus gedaen en gearresteerd, ter Vergaderinge van de hooggemelde Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, enz.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

VAn de Engelsche zyde valt ons thans niets te berichten wegens nieuwe mishandelingen, den Nederlandsche Schepen aengedaen. Maer, den 29 van de nu afgeloopen Lentemaend, wierd het Schip van ABRAHAM MICHIELSZ., dat van Amsteldam

GEVALLEN, BETREFFEN DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

dam naer Hull in Engeland zeilde, door een Franschen Kaper van Duinkerken, vyf mylen ten Zuid-Oosten van Tessel, aengeklamt, die den Schipper en het Scheepsvolk van het gene hun aenstond beroofden, en het Scheepsboek, een stuk Linnen en andere Goederen medenamen.

Van de Oorlogschepen, welken, ter beveiliginge van de Nederlandsche Scheepvaert op reis waren, is het Schip DE ORANJEZAEL, Kapitein *Ary Loopuit*, dat den 17 van Herfstmaend des afgeloopen jaers 1760 uitzeilde, om als Konvooi te dienen voor de Koopvaerders, naer de Engelsche en Fransche Havenen, in het Kanael, geschikt, den 3 van deze Grasmaend, weder t'huis gekomen en by Goeree geankerd. Het Schip DE AMAZONE, Kapitein *Evert Francois van Reetraed*, welk den 27 van de jongste Louwmaend in zee stak, om insgelyks naer die Havenen, tot in de Bogt van Vrankryk, de Hollandsche Schepen te geleiden, en verder, volgens bekomen bevel, voortgezeild is naer Kadix, alwaer het den 14 van Sprokkelmaend was aengekomen, en van waer het den 7 van de nu afgeloopen Lentemaend weder herwaert vertrok, is den 14 van deze Grasmaend in Tessel binnen gekomen.

Drie dagen vroeger, den 4 van Lentemaend, zeilde, van Kadix, insgelyks, herwaert het Schip VERE, Kapitein *Kornelis Vis*, met een gunstigen wind; doch den 10, na dat dit Schip den 7 Kaep Vincent, op den zuidelyken hoek van Portugal, reeds voorby gestevend was, werd het zelve overvallen door een sterken tegenwind uit den Noordoosten, welke toenam tot een volmaekten Storm. Deze Storm duurde den 11 nog, en door den zelven sloeg, 's nachts omtrent drie uuren, de Boegspriet, het Kluifhout, de Fokkemast, de Voor- en Groote Steng, de Fokkerae en Marszeilsrae, kortom al het Tuig, welk op het voorste gedeelte van het Schip was, in zee. Ondertusschen nam de Wind hand over hand toe, en de Golven gingen zoo hoog, en deeden het Schip zoodanig slingeren, dat men naeuwlyks op het zelve staen kon; het uiter-

ste

ſte gevaer dus vreezende, namen de Officiers het besluit om het Scheepstuig, welk hun overgebleven was, voor zoo verre zy het missen konden, te kappen en over boord te werpen; dat gelukkig volvoerd wierd; waer na zy, den 12, de wind wat verminderende, het weder naer Kadix, van welke Zeehaven zy omtrent vyftig mylen af waren, te rug wendden, en aldaer, den 15, gelukkig ankerden. Het Schip LANDSKROON, Kapitein *Roemer Vlak*, kwam, in het laetste der meergemelde Lentemaend, te Kadix te rug van deszelfs reize naer Livorno en Genua. Het Oorlogschip ST. MAERTENSDYKE, Kapitein *H. B. L. Grave van Byland*, was, omtrent dien tyd, ook, van deszelfs togt in de Middelandsche zee, te Mallaga te rug gekomen. En in die zeehaven was, omtrent den zelfden tyd, ook te rug gekomen het Schip DORDRECHT, onder het bevel van Kapitein *Ewoud van Haeften*, dat van Kadix voortgezeild was naer Marseille. Uit de Baay van Kadix vertrok, den 22 van Lentemaend, herwaert het Schip DE SAPHIER, Kapitein *Joannes van Gennip*.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

Van de uitgaende Konvooijen is het Schip DE EENDRAGT, Kapitein *Andries Hartsink*, in het laetst van de meergemelde Lentemaend, van Lisbon naer de Straet van Gibralter in zee gestoken. DIEREN, Kapitein *P. Meytens*, kwam den 14 van die maend te Kadix.

Twee Oorlogschepen zyn, den 24 van deze Grasmaend, tot geleide der Nederlandsche Schepen, uit Tessel in zee geloopen, namelyk het Schip MAERSSEN, onder het bevel van Kapitein *Lodewyk Grave van Byland*, om de Koopvaerders tot Lisbon toe te brengen; en BLOIS, Kapitein *Simon Dekker*, om tot Kadix toe te stevenen.

Den 7 van deze Grasmaend zag men op de Kust van Zeeland, naby Domburg, de uitwerkzels weder van de Vyandschap tusschen de Engelschen en Franschen. Een Barkentyn-Scheepje van de eerstgemelde Natie stak, op dien dag, van voor Vere in zee, en wierd, omtrent ter hoogte van Domburg, ontmoet door een Franschen Kaper van Duin-

GEVALLEN, BETREFFEN DE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

... Hoogeboom, Aerd... welke jagt op het ... Doch de Engelschen ... de Kaper genoodzaekt ... van een half uur, op 't strand ... Kapitein en meest al het Volk ... namen. De Engelschen, dit ziende, ... hunnen Sloep uit, werkten het ... strand, en sleepten het mede, en in ... Zoon van den Kapitein, die zich 'er bevond. In het gevecht was een tweede Kaper den eersten te hulp gekomen; doch deze was ook zoo gehavend, dat hy schielyk genoodzaekt werd het ook op 't strand te zetten, aen de andere zyde van Domburg, alwaer het Schip vervolgens aen stukken geraekte.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

DEn 31 van de nu afgeloopen Lentemaend gevoelden of ontdekten eenige weinige Menschen, in ons Vaderland, de gevolgen van eene Aardbevinge, welke in Spanje geweldig was, en aen den zeekant, by de Bogt van Vrankryk, gelyk ook in Schotland en Ierland, insgelyks bespeurd is, maer nergens eenige schade van belang veroorzaekt heeft. Te AMSTELDAM ontdekte men op dien dag, des middags tusschen half twee en twee uuren, deze beweging in de Joodsche Synagoge, door het beschouwen der zich als van zelf bewegende Kerkkroonen. Te MAESLANDSLUIS had men die niet alleen aen de zelfde teekenen ontdekt, want de Kroonen in de Kerk slingerden aldaer wel een voet heen en weder, maer ook aen de Beweging van het Water, door welke de Schepen in de Havenen ginds en herwaert geslingerd werden. In

In de Eilanden WALCHEREN en ZUIDBEVELAND, gedeelten van de Provintie ZEELAND, vernam men thans niets van de Sterfte onder het Rundvee; gelyk ook niet naby *Leiden* en *Oudewater*, in HOLLAND. In de Polder KAMPERVEEN, in OVERYSSEL, had de Plaeg zich op nieuws geopenbaert; doch naby *Deventer* vernam men van dezelve niets; gelyk ook in STAETSVLAENDEREN.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAREN, ENZ.

LEUTICHEM. De Heer Mr. Zeger Adolph Kasper Kompff van zyne waerdigheid als Schepen en Raed dezer Stad vrywillig afstand gedaen hebbende, is, door de Gilden en Gecommitteerden uit de Burgerye van deze Stad, in deszelfs plaetse, weder verkozen de Heer Mr. *Josias Olmius*; welke Verkiezing door de Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provintie, als oefenende de Voogdye over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, vervolgens is geapprobeerd.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

DORDRECHT. In het laetst van de nu afgeloopen Lentemaend hebben de Heeren regerende Burgemeesters, Oud-Burgemeesters, Oud-Schepenen en goede Luiden van den Achten, alhier, volgens gewoonte, op sommatie van den Heere Hoofd-Officier, en ten overstaen der Ed. Gr. Achtb. Heeren van den Gerechte, eene Nominatie gemaekt ter verkiezinge van twee nieuwe Burgemeesteren; uit welke de Staten van deze Provintie, als Voogden over den Erfstadhouder, verkozen hebben de Heeren Mr. Johan Gevaerts en Mr. Philip van den Brandeler; uit welken hoofde, den 1 van deze Grasmaend, als regerende Burgemeesters, alhier hebben zitting genomen de Heeren * Mr. DAMAS VAN SLINGELANDT, Mr. JOHAN GEVAERTS, * Mr. JERONIMUS KARSSEBOOM en Mr. PHILIP VAN DEN BRANDELER (*).

(*) De Heeren, voor wier naem een * staet, zyn in het tweede jaer van hunne Regeringe.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

DELFT. In de gemelde Lentemaend hebben de Heeren Hoogheemraden van Delfland, in plaetse van den tot Hoog-Baljuw en Opper-Dykgraef bevorderden Heere Mr. H. v. d. Dussen, tot Hoogheemraed van Delfland verkozen den Heer Mr. *Franco Pauw*, Raed in de Vroedschap en President-Schepen van deze Stad, die, den 2 van deze Grasmaend, in die hoedanigheid heeft zitting genomen.

'S GRAVENHAGE. In het begin van deze Grasmaend hebben de Hoog Mog. Heeren Staten Generael, tot Procureurs voor hunne Vergadering, aengestelt de Heeren *Kornelis Thierry de Bye* en *Lambertus Sythof*.

Ook hebben hunne Hoog Mog., omtrent dien tyd, als tweeden buitengewonen Raedsheer, in den Raed en Leenhove van Braband en Lande van Overmaze, aengestelt den Heer Mr. *Gerard van Minninghen*, Zoon van den Eerw. D[ius] W. L. Pielat, Predikant van de Hervormde Gemeente in deze Hofplaetse, die sedert den jare 1754 als Advokaet voor de Hoven van Justitie alhier gefungeert heeft.

Ook heeft de Heer Hartog van Brunswyk, als administrerenden Voogd over den Prinse Erfstadhouder, den Heer Mr. *Jakob Karel Reigersman*, Thesaurier en Rentmeester Generael van de Domeinen zyner doorl. Hoogheid, aengestelt tot Medelid van het Kollegie van Præsident, Raden en Rekenmeesteren over zyne Hoogheids Domeinen, in plaetse van den overleden Heere C. v. d. Straten.

Den 27 van deze Grasmaend overleed alhier, in den ouderdom van ruim zesenveertig jaren, de Heer Mr. *Kornelis Dierkens*, Sekretaris van den Magistraet dezer Hofplaetse sedert den jare 1751.

LEIDEN. De Hoog Ed. Heer Unico Willem, Graef van Wassenaer-Obdam, Heer van Twickelo enz., beschreven in de Ordre van de Ridderschap en Edelen van de Provintie Holland, heeft nu onlangs van zyne waerdigheid als Hoogheemraed van Rynland, welke hy sedert den jare 1723 bekleed

kleed heeft, ontslag verzocht, en het zelve verkregen.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAERS, ENZ.

Waerop de Ed Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie weder, tot bekleedinge van die Waerdigheid, in deszelfs plaetse, hebben verkozen deszelfs Zoon, Jongh. *Jakob Graef van Wassenaer*, Heer van Obdam, die thans zitting heeft, wegens de Ridderschap van Holland, in het Admiraliteits-Kollegie op de Maze; en, wyders, in plaetse van den overleden Heere Mr. Jakob Deutz, den Heer *Elbert Teslart*, regerend Burgemeester van de Stad Haerlem.

GOUDA. Den 31 van de meergemelde Lentemaend overleed alhier, in den ouderdom van drieentachtig jaren en acht maenden, de Heer *Bastiaen van Ravensberg*, sedert den jare 1748 Raed in de Vroedschap van deze Stad, en oud Schepen.

OUDEWATER. De plaets van den overleden Heere F. v. Hoogstraten, als Medelid van de Vroedschap dezer Stad, nog onvervuld zynde, hebben de Achtb. Heeren Vroedschappen, alhier, den 3 van de jongste Sprokkelmaend, als hun Medelid verkozen den Heer *Willem van Veen*.

ROTTERDAM. Den 6 van deze Grasmaend is, in deze Stad, aen eene Beroerte, overleden de Heer Mr. *Hendrik Gevers*. Heer van Piershil, die Raed in de Vroedschap van deze Stad was sedert den jare 1744, en tweemael de Burgemeesterlyke waerdigheid alhier heeft bekleed, namelyk in de jaren 1749 en 1750, en in 1754 en 1755.

SCHIEDAM. By gelegenheid dat de Kommissie van den Heere W. v Walwyk, om, wegens deze Stad, zitting te hebben ter Vergaderinge van de Heeren Raden ter Admiraliteit op de Maze, met het begin der eerstkomende Bloeimaend eindigt, hebben de Heeren Vroedschappen den Heer Mr. *Martinus den Beer*, hun Medelid en Oud-Burgemeester van deze Stad, benoemt om deszelfs plaets als dan te vervullen.

MEDENBLIK. De Heer *Aris Schellinger*, die Raed in de Vroedschap van deze Stad is geweest sedert den jare 1746, de Burgemeesterlyke waerdigheid al-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

alhier bekleed heeft in de jaren 1751, 1756 en 1758, en wegens deze Stad gecommitteerd is geweest, in het Kollegie ter Admiraliteit in Westvriesland en 't Noorderkwartier, in de jaren 1755 en 1756, nu onlangs overleden zynde, hebben de Heeren Vroedschappen alhier, in deze Grasmaend, weder, als hun Medelid of Raed in de Vroedschap van deze Stad, verkozen den Heer *Kornelis Rootjes*, oud Schepen van deze Stad.

Ook hebben hunne Ed. Achtb, in plaetse van den Heere Mr. Nicolaes Groot, die in de hoedanigheid van Pensionaris dezer Stad, welke hy sedert den jare 1757 bekleed had, by gelegenheid van deszelfs aenstellinge als Sekretaris der Stad Hoorn (*) zyn ontslag verzocht en verkregen had, weder als Pensionaris van deze Stad verkozen den Heer Mr. *Jan Pan*, thans regerend Schepen der Stad Enkhuizen.

MIDDELBURG. Den 2 van deze Grasmaend hebben de Ed. Mog. Heeren Staten van Zeeland, in plaetse van den tot Raed-Pensionaris bevorderden Heere Mr. W. v Citters, tot Sekretaris van het Land, of van hunne Ed. Mog., aengestelt den Heer Mr. *Adriaen Steengracht*, die te voren Pensionaris Honorair van de Stad Tholen, en sedert den jare 1756 Pensionaris van de Stad Middelburg geweest is.

In deszelfs plaetse heeft de Magistraet van deze Stad, den 18 van de gemelde maend, weder als Pensionaris van deze Stad verkozen den Heer Mr. *Ryklof Gerbrand van Goens*, sedert den jare 1752 Raed van de Stad Vlissingen, en aldaer thans regerend Schepen.

Ook hebben de Ed. Mog Heeren Staten van deze Provintie, omtrent het midden van deze maend, den Heer Mr. *Willem Hendrik van Kattenburg* aengestelt tot Ontfanger van de Gemeene Middelen en den Honderdsten Penning op de Huizen, Tienden, Molens, Gors en Dyk-ettingen van den Eilande Noordbeveland.

ZIERIKZEE. Op den gemelden 2 van Grasmaend heb-

(*) Zie hier voren, bladz. 128.

hebben de laetstgenoemde Staten den Heer Dr. *Daniel Anthony Massis*, Pensionaris honorair alhier, verkozen als Ontfanger der Geestelyke Goederen over het Eiland Schouwen, in plaetse van den Heere Mr. A. Heshuizen, Heer van Dryschor, die te voren tot Ren'meester Generael van Zeeland beooster Schelde is aengesteld.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

THOLEN. De Heer *Willem Hendrik Noltbenius*, die Raed werd van deze Stad in den jare 1725, en sedert den jare 1737, wegens deze Provintie, gedeputeerd is geweest in de Generaliteits-Rekenkamer, onlangs overleden zynde, is, door den Magistraet van deze Stad, weder benoemt, om de zelfde Kommissie te bekleeden, de Heer Mr. *Kornelis van der Beke*, regerend Burgemeester alhier; welke, den 2 van deze Grasmaend, door de Ed. Mog. Heeren Staten van Zeeland hier op gedeputeerd is om, wegens deze Provintie, in de Generaliteits Rekenkamer zitting te nemen.

En dewyl de Heer van der Beke daer op ontslag heeft verzocht en verkregen van het bekleeden der Burgemeesterlyke Waerdigheid, heeft de Magistraet, vervolgens, eene Nominatie gemaekt van twee personen, ter verkiezinge van eenen derzelven in deszelfs plaetse; uit welke door de Ed. Mog. Heeren vyf voorzittende Leden van Staet, als oefenende de Voogdye over den Prinse Erfstadhouder, verkozen is de Heer Mr. GYSBERTUS PHILIPPUS NOODT, regerend Schepen.

VLISSINGEN. Den 28 van de nu afgeloopen Lentemaend is de Heer Mr. *Izaäk Hurgronje*, Schepen en Raed van deze Stad, door den Magistraet benoemd om de plaets van den Heere Mr. J. W. Bosschaert van Oosterstein, als Gecommitteerden, wegens deze Stad, in de Rekenkamer van de Graeflykheid van Zeeland, te vervullen; welke daer op, den 2 van deze Grasmaend, door de Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provintie daer toe werkelyk aengesteld is.

Ook heeft de Magistraet van deze Stad, den 11 van Grasmaend, den Heer Mr. *Paul Changuion* aen-

VERANDERING ONDER DE HOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

aengestelt tot Pensionaris honorair alhier; en, den 18, den Heer Mr. *Adriaen Izaäk Hurgronje*, Raed van deze Stad, tot gewoon Pensionaris; den laetsten in plaetse van den overleden Heere Mr. W. B. Lambrechtsen.

VERE. Den 4 van deze Grasmaend werd, alhier, de Heer *Kornelis van Hoorn*, door den Magistraet, verkozen en aengesteld als Pensionaris honorair van deze Stad.

DEVENTER. Den 22 van de jongste Sprokkelmaend, gewonen dag ter veranderinge van den Magistraet dezer Stad, is de Magistraet alhier volgens het Reglement op de Tutele gecontinueerd.

Den 6 van de nu afgeloopen Lentemaend werd, door Schepenen en Raden, tot Custos van de Lebuïne of Groote Kerke aengesteld de Heer *Hendrik Hagedoorn Hendrikz.*, Lid van der Gezworenen Gemeente in deze Stad.

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam, den 20 April.

	By de Z. Zak
TARW, O. W. Zeeu.	17 a 20 ß
—— Nieuwe dito	10 a 16 ß
—— Blaeuwe dito	10 a 13 ß
—— Zomer. . .	10 a 12 ß
ROGGE, Zeeuwsche	8½ a 9½ ß
	by 't Last.
BOEKW., Vl. enz. op 156 ℔	a 15½ £
GARST, Z. enz. Winter	11½ a 13¾ £
——— Zomer .	10 a 11½ £
HAVER, Zeeuwſ. enz.	7¼ a 8¾ £
KOOLZAED, Z. enz.	30 a 34 £
PAERDENBOONEN,	10½ a 12 £

Rotterdam, den 21 April.

	by de Steen.
VLAS, Allerb. soort	31 a 30 st.
—— Best	29 a 28 st.
—— Middelsoort	27 a 25 st.
—— Gemeen	23 a 22 st.
—— Slegt	20 a 18 st.

Leiden.

	by 't Vierend.
HOOIBOTER, 28 Maert	f 24 a 25 : -
——— 4 April	22 a 23 : -
——— 11 dito.	18 a 19 : -
——— 18 dito.	19 a 20 : -
GRASBOTER, 28 Maert en 24 April	30 a 31 : -
—— nieuwe, 11 April	25 a 26 : -
——— 18 dito.	24 a 25 : -

NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN.

MAY.

MDCCLXI.

GELDERLAND.

NYMEGEN.

E Staten van deze Provintie, in de nu afgeloopen Grasmaend, op den gewonen Landdag, alhier, vergaderd geweest zynde, hebben, den 15 van die maend, twee Artikelen in het Reglement omtrent de Appellen, die van de Rechtsgedingen, in de Steden of Amten van deze Provintie uitgesproken, aen het Hof Provintiael gedaen worden, welken handelen van de Borgstellinge voor de Kosten van het Appel, vernietigt, en daeromtrent vastgestelt de volgende Ampliatie van dat Reglement. NYMEGEN.

DE Staten des Furstendoms Gelre en Graefschaps Zutphen doen te weten: Alzoo ons is te voren gekomen, dat de XXI en XXII Articulen van het Reglement op de Appellen aen den Hove Provintiael, in den jare 1688 door ons gearresteerd, handelende van de Verburgingen, welken een Appellant en Geappelleerde, respective, gehouden zyn voor de Kosten des Appels te doen, niet zoo klaer zyn gesteld, of daer doen zich, over den inhoud van dien, van tyd tot tyd, verscheide be-

NYMEGEN. denkingen op, welken aenleidinge geven tot diverse begrypen, en gelegenheid verschaffen tot disputen tusschen de geintereſſeerde Partyen:

Hoe by Appel van Sententien, in de Steden of Amten uitgesproken, Borgstelling voor de Kosten van 't Appel gedaen moet worden.

ZOO IS 'T dat wy, tot voorkominge en afsnydinge van dien, en om onze meening op eene duidelyke en zekere wyze openbaer te doen worden, na hier op ingenomen en gehad te hebben de Consideratien en 't Advys van den Hove Provintiael, hebben goedgevonden, gelyk wy goedvinden mits deze, dat, voortaen, in plaetse van de XXI en XXII Articulen van vorengemelde Reglement, welken wy hier mede abrogeren, geobserveerd en naergekomen zullen worden de navolgende Articulen.

Art. I. De Appellant zal, binnen den tyd van zes weken na de interpositie van 't Appel ('t welk te verstaen is van de daed zelf van interpositie, en niet van den vollen termyn van tien dagen, welke aen een Succumbant, in den XX Art. van 't Reglement, tot die interpositie gegeven is, en dus zonder te rekenen de dagen, welken van dien termyn, ten tyde van de dadelyke interpositie, nog overig mogten zyn) op zoo een wyze, als men in ieder Amt of Stad gewoon is Gerigtelyke Verburging te doen, stellen Burge voor de Kosten van 't Appel, by pœne van desertie des Appels; 't welk ook, validelyk, zelfs door een derden, zonder assistentie van den Appellant, zal kunnen worden gedaen; mits, nochtans, ten aenzien van zoo eene Burgtogt, geobserveerd worde door dien derden, of door den Appellant zelven, al 't geen hier na verder in 't generael, ten opzigte van eene Verburginge, word gestatueerd, en de Appellant zelve voor alles altyd responsabel blyve.

II. De Appellant zal deze Verburging kunnen doen voor of onder 't Gerigt, van welkers Sententie geappelleerd is; doch zal hy zoodanige Verburging ook mogen doen voor of onder een ander Gerigt, mits 't zelve onder dezen Furstendom en Graefschap is resorterende, en dat, in zoo een geval, hy bezorge dat, binnen den hier voren Art. I gestelden termyn van zes weken, die Burgstelling,

voor

voor of onder een ander Gerigt gedaen, behoorlyk worde geregistreerd by of onder 't Gerigt, van welkers Sententie geappelleerd is; mede by pœne van desertie des Appels, waer voor hy by dat Gerigt geene andere *jura* zal behoeven te voldoen, dan men gewoon is aldaer voor eene eenvoudige Registrature van eene Acte te betalen. —

NYMEGEN.

Hoe by Appel van Sententien, in de Steden of Amten uitgesproken, Borgstelling voor de Kosten van 't Appel gedaen moet worden.

III. De Appellant zal gehouden zyn om zyne gedane Verburging, 't zy die gedaen is voor 't Gerigt *à quo*, 't zy voor een ander Gerigt in deze Provintie, en by 't eerste Gerigt geregistreerd, aen den Geappelleerden of wel zynen Bedienden, *in prima instantia*, met overleveringe van Copye of van de Verburginge zelf, zoo die voor 't Gerigt *à quo* gedaen is, of van de geregistreerde Acte, zoo die Verburging voor een ander Gerigt in deze Provintie gedaen is, behoorlyk te doen insinueren binnen veertien dagen na 't passeren of registreren van die Verburginge, respective, insgelyks by pœne van desertie des Appels.

IV. De pœne van desertie, Art. I, hier voren, vermeld, is te verstaen van 't geval, wanneer 'er of een geheel verzuim van eene Verburging binnen den gestelden termyn, of maer eene Gerigtelyke Verburging buiten deze Provintie, of ook wel eene Verburging binnen deze Provintie, doch alleen ongerigtelyk (welke twee laetsten van geen meer uitwerking zullen zyn, dan dat in 't geheel geen Verburging was gedaen) gevonden mogt worden; maer geenzins van 't geval, wanneer de gerequireerde Gerigtelyke Verburging binnen den gestelden termyn wel is geschied, maer dat gesustineerd mogt worden dat de Verburging, zoo als die legt, niet sufficient genoeg, of niet in dien staet zy, dat zulk een effect naer rechten zoude kunnen produceren, dat een Geappelleerde daer aen zich op zyn tyd zoude kunnen verhalen.

V. In dit laetste geval zal alleen tot het doen van nadere en betere Verburginge mogen en kunnen gecontendeerd worden, met dat gevolg, echter, dat, zoo de Appellant mogt bevonden worden geen genoegzame Burgstellinge gedaen te hebben, en hy,

NEAMGEN. mitsdien, gecondemneerd mogt worden tot het stellen van nadere of betere Borge, hy in de Kosten, over dat different gevallen, mede zal worden gecondemneerd.

Hoe by Appel van Sententien, in de Steden of Amten uitgesproken, Borgstelling voor de Kosten van 't Appel gedaen moet worden.

VI. Indien een Geappelleerde zoo eene nadere Verburging van den Appellant zal willen eischen, zal hy zulks moeten in 't werk stellen door middel van Citatie, naer style van den Hove Provintiael, welke hy binnen vier weken, na laps van de zes weken, die hier na, Art. X, aen hem gegeven worden tot het doen van zyne Contra-Verburginge, van den Hove zal moeten verzoeken en doen exploicteren; by pœne dat hy, na verloop van die vier weken, van zoo eene sustenue verstoken zal worden gehouden, en zich met de gedane Verburging van den Appellant zal moeten vergenoegen.

VII. Wanneer zoo eene Citatie door den Geappelleerden mogt worden gedaen, zal 't aen den Appellant vrystaen om, ingeval hy mogt oordeelen dat de Contra-Verburging van den Geappelleerden, welke als dan reeds moet zyn gedaen naer inhoud van den hier na volgendenden Art. X, niet sufficient genoeg, of niet in dien staet zy, dat zulk een effect naer rechten zoude kunnen produceren, dat hy daer aen zich op zyn tyd zoude kunnen verhalen, by redoublement, naer style van den Hove, te concluderen tot het doen van nadere en betere Contra-Verburginge door den Geappelleerden.

VIII. Zoo 't Hof den Appellant mogt condemneren tot het doen van nadere en betere Verburginge, zal 't zelve daer by, naer gelegenheid der zake en personen, voegen, om daer aen te voldoen, een bekwamen termyn; welke als dan zoodanig peremtoir zal worden gehouden, dat, by het niet naerkomen van de Sententie, daer over ergaen, binnen den gepræfigeerden termyn, de pœne van desertie des Appels zal plaets hebben.

IX. Door 't doen van dusdanige Citatie tot eene nadere Verburging tegens een Appellant, zullen de verdere termynen, tot prosecutie des Appels, Art. XXVII en de volgende van 't Reglement gepræ-

geprescribeerd, niet stilstaen, maer onverminderd voorsz. Citatie blyven voortgaen.

X. Een Geappelleerde zal binnen den tyd van zes weken. die, na den laps van de eerste zes weken, tot de Verburginge van den Appellant gesteld, zullen beginnen te loopen, ook Burge stellen voor de Kosten des Appels, op zoo eene wyze, als men in ieder Amt of Stad gewoon is Gerigtelyke Verburginge te doen, by pœne van 't verlies van 't profyt der Sententie, ter eerster instantie gewezen; 't welk ook validelyk, zelfs door een derden, zonder assistentie van den Geappelleerden, zal kunnen worden gedaen, mits, nochtans, ten aenzien van zoo eene Borgtogt, geobserveerd worde, door dien derden, of door den Appellant zelven, al 't geen hier na verder in 't generael, ten opzigte van eene Contra-Verburginge, word gestatuëerd, en de Geappelleerde zelve voor alles altyd responsabel blyve.

Hoe by Appel van Sententien, in de Steden of Amten uitgesproken, Borgstelling voor de Kosten van 't Appel gedaen moet worden.

XI. De Geappelleerde zal deze Contra-Verburging kunnen doen voor of onder 't Gerigt, van welkers Sententie geappelleerd is; doch zal hy zoodanige Contra-Verburging ook mogen doen voor of onder een ander Gerigt, mits 't zelve onder dezen Furstendom en Graefschap is resorterende, en dat, in zoo een geval, hy bezorge dat, binnen den hier voren Art. X gestelden termyn van zes weken, die Burgstelling, voor of onder een ander Gerigt gedaen, behoorlyk worde geregistreerd by of onder 't Gerigt, van welkers Sententie geappelleerd is, mede by pœne van 't verlies van 't profyt der Sententie, ter eerster instantie gewezen; waer voor hy by dat Gerigt geene andere *jura* zal behoeven te voldoen, dan men gewoon is aldaer voor eene eenvoudige Registrature van eene Acte te betalen.

XII. De Geappelleerde zal gehouden zyn om zyne gedane Contra-Verburging, 't zy die gedaen is voor 't Gerigt *à quo*, 't zy voor een ander Gerigt in deze Provintie, en by 't eerste Gerigt geregistreerd, aen den Appellant, of wel zynen Bedienden, *in prima instantia*, met overleveringe van Copye of van de Contra Verburginge zelf, zoo die voor 't Ge-

NYMEGEN.

Hoe by Appel van Sententien, in de Steden of Amten uitgesproken, Borgstelling voor de Kosten van 't Appel gedaen moet worden.

Gerigt *à quo* gedaen is, of van de geregistreerde Acte, zoo die Contra-Verburging voor een ander Gerigt in deze Provintie gedaen is, behoorlyk te doen insinuëren binnen veertien dagen, na 't passeren of registreren van die Contra-Verburginge, respective, insgelyks by pœne van 't verlies van 't profyt der Sententie, ter eerster instantie gewezen.

XIII. De pœne van 't verlies van 't profyt der Sententie, ter eerster instantie gewezen, Art. X, hier voren, vermeld, is te verstaen van 't geval, wanneer 'er of een geheel verzuim van eene Contra Verburginge binnen den gestelden termyn, of maer eene Gerigtelyke Contra-Verburging buiten deze Provintie, of ook wel eene Contra-Verburging binnen deze Provintie, doch alleen ongerigtelyk (welke twee laetsten van geen meer uitwerking zullen zyn, dan dat in 't geheel geen Contra-Verburging was gedaen) gevonden mogt worden, maer geenzins van 't geval wanneer de gerequireerde Gerigtelyke Contra-Verburging binnen den gestelden termyn wel is geschied, maer dat gesustineerd mogt worden dat de Verburging, zoo als die legt, niet sufficient genoeg, of niet in dien staet zy, dat zulk een effect naer rechten zoude kunnen produceren, dat een Appellant daer aen zich op zyn tyd zoude kunnen verhalen.

XIV. In dit laetste geval zal alleen tot het doen van nadere en betere Contra-Verburginge mogen en kunnen gecontendeerd worden. met dat gevolg, echter, dat zoo de Geappelleerde mogt bevonden worden geene genoegzame Borgstelling gedaen te hebben, en hy, mitsdien, gecondemneerd mogt worden tot het stellen van nadere of betere Borge, hy in de Kosten, over dat different gevallen, mede zal worden gecondemneerd.

XV. Indien een Appellant zoo eene nadere Contra-Verburging van den Geappelleerden zal willen eischen, zal hy zulks moeten in 't werk stellen door middel van Citatie, naer style van den Hove Provintiael, welke hy, binnen vier weken, na laps van de zes weken, die aen den Geappelleerden,

den, Art. X van deze Ampliatie, tot de Contra-Verburging zyn gegeven, van den Hove zal moeten verzoeken en doen exploicteren, by pœne dat hy, na verloop van die vier weken, van zoo eene sustenue verstoken zal worden gehouden, en zich met de gedane Contra-Verburginge van den Geappelleerden zal moeten vergenoegen.

Hoe by Appel van Sententien, in de Steden of Amten uitgesproken, Borgstelling voor de Kosten van 't Appel gedaen moet worden.

XVI. Wanneer zóo eene Citatie door den Appellant mogt worden gedaen, zal 't aen den Geappelleerden vrystaen, om, ingeval hy mogt oordeelen dat de Verburging van den Appellant niet sufficient genoeg, of niet in dien staet zy, dat zulk een effect naer rechten zoude kunnen produceren, dat hy daer aen zich op zyn tyd zoude kunnen verhalen, by redoublement, naer style van den Hove, te concluderen tot het doen van nadere en betere Verburginge door den Appellant.

XVII. Zoo 't Hof den Geappelleerden mogt condemneren tot het doen van nadere en betere Contra-Verburginge, zal 't zelve daer by, naer gelegenheid der zake en personen, voegen, om daer aen te voldoen, een bekwamen termyn, welke als dan zoodanig peremtoir zal worden gehouden, dat, by 't niet naerkomen van de Sententie, daer over ergaen, binnen den gepræfigeerden termyn, de pœne van 't verlies van 't profyt der Sententie, ter eerster instantie gewezen, zal plaets hebben.

XVIII. Door 't doen van dusdanige Citatie tot eene nadere Contra-Verburginge tegens een Geappelleerden zullen de verdere termynen tot prosecutie des Appels, Art. XXVII en de volgende van 't Reglement gepræscribeerd, niet stilstaen, maer onverminderd voorsz. Citatie blyven voortgaen.

XIX. De pœne van 't verlies van 't profyt der Sententie, ter eerster instantie gewezen, waer van hier vóren, Art. X, XI, XII, XIII en XVII is gesproken, is indervoegen te verstaen, dat, wanneer een Geappelleerde, in de eerste instantie, mogt zyn geweest *Aenlegger*, 't verlies van 't profyt van de Sententie zal bestaen daer in, dat de Verweerder zal gehouden worden, uit hoofde van

NYMEGEN.

Hoe by Appel van Sententien, in de Steden of Amten uitgesproken, Borgstelling voor de Kosten van 't Appel gedaen moet worden.

dit verzuim van de instantie, door den Aenlegger aengeheven, kost- en schadeloos geabsolveerd te zyn, zelfs zoodanig, dat onder die Kosten mede zullen gehouden worden begrepen te zyn de Kosten van de interpositie en 't tot daer aen toe door den Verweerder en Appellant vervolgde Appel.

XX. Zoo een Aenlegger en Geappelleerde in gebreke gebleven zynde, zal wel eene nieuwe instantie over de zelfde zaek mogen beginnen, doch, echter, niet anders, dan na dat alvorens voorsz. Kosten zal hebben betaelt, zoo liquid zyn gemaekt, of zoo nog illiquid zyn, daer voor præsentatie en consignatie, naer style van den Hove, zal hebben gedaen, buiten 't welke aen hem de *exceptio non refusorum expensarum* in die nieuwe instantie zal obsteren, en door een Verweerder tot verval van die nieuwe instantie mogen geobjicieerd worden.

XXI. Wanneer zoo een Geappelleerde in de eerste instantie mogt geweest zyn een *Verweerder*, zal 't verlies van 't profyt van de Sententie bestaen daer in, dat hy zal gehouden worden in den Eisch van den Aenlegger vervallen te zyn, met de Kosten van dien; waer onder mede begrepen zullen gehouden worden te zyn de Kosten van de interpositie en 't tot daer aen toe door den Aenlegger en Appellant vervolgde Appel.

XXII. Dit verval in den Eisch van den Aenlegger zal dezelve, na geobtineerd Declaratoir, by Sententie van den Hove, wel vermogen ter executie te doen stellen, (ten ware nochtans by den Geappelleerden gesustineerd mogt worden dezelve irreparabel te wezen, in welken val hy Geappelleerde, binnen den tyd van veertien dagen, *à data* van het ergane Declaratoir, zich aen den Hove zal moeten adresseren, het welk als dan dienaengaende zoodanig zal disponeren, als naer omstandigheden en bevind van zaken zal vermeenen te behooren); doch zal, echter, onverminderd en ongepræjudicieerd die executie, dit alles niet beletten de actie van onschuld, welke zoo een Verweerder en in gebreke zynde gebleven Geappelleer-

de

zal mogen tegens den Aenlegger en Appellant, voor den competenten Rigter, instituëren binnen den tyd van een jaer en zes weken (welken zullen beginnen te loopen van den datum van voorsz geobtineerde 's Hove's Declaratoir) by pœne van, na dien tyd, van die actie van onschuld voor verstoken te zullen gehouden worden, na dat echter, vooraf, niet alleen aen den Eisch van den Aenlegger, waer in vervallen is, zal hebben voldaen, maer ook voorsz. Kosten zal hebben betaelt, zoo liquid zyn gemaekt, of, zoo nog illiquid zyn, daer voor præsentatie en consignatie, naer style van den Hove, zal hebben gedaen, buiten 't welke aen hem, respective, de *exceptio præmaturi*, of de *exceptio non refusarum expensarum*, in die geinstitueerde actie van onschuld, zal obsteren, en door den Appellant, als dan zullende worden Verweerder, tot verval van die instantie, mogen geobjicieerd worden.

NYMEGEN.

Hoe by Appel van Sententien, in de Steden of Amten uitgesproken, Borgstelling voor de Kosten van 't Appel gedaen moet worden.

XXIII Wanneer zoo een verzuim door een Geappelleerden mogt zyn gecommitteerd, en een Appellant zich daer van zoude willen bedienen, zal hy verpligt zyn om daer over by den Hove Citatie te verzoeken en daer in, naer style van den Hove, procederen, nemende aldaer, na dat 't geval in de termen of van den hier voren vermelden XIX of XXI Art. zich mogt bevinden, zoo eene Conclusie tot het obtineren van 's Hove's Declaratoir en Condemnatie, als in conformité van die Articulen, respective, behoort.

XXIV. Deze Actie zal een Appellant, in zoo een geval, moeten institueren, dat is, ten dien einde Citatie van den Hove verzoeken en doen exploicteren, binnen vier weken na het eindigen van de zes weken, aen den Geappelleerden Art. X gegeven, om zyne Contra-Verburginge te doen; by pœne dat, na verloop van die vier weken, hy van zoo eene actie voor verstoken zal moeten worden gehouden, en aen hem, wanneer na dien tyd zulks echter mogte ondernemen, zal obsteren de *exceptio peremtæ actionis*.

XXV. Zoo ras die Citatie zal zyn geëxploicteerd, zullen de vordere termynen tot prosecutie des Appels

NYMEGEN.

Hoe by Appel van Sententien, in de Steden of Amten uitgesproken, Borgstelling voor de Kosten van 't Appel gedaen moet worden.

pels stilstaen, en zoo lang gesurcheeërd blyven, tot dat 'er Sententie van den Hove over dit gesustineerde verlies van 't profyt der Sententie, ter eerster instantie gewezen, zal gepronuntieerd zyn, welke, indien zoodanig mogt uitvallen, dat aen den Appellant zynen Eisch by den Hove mogt worden geadjudicieerd, zal daer mede 't vervolg des Appels, als onnoodig, in 't geheel ophouden, of dat, ter contrarie, die Eisch aen den Appellant mogt worden ontzegd, zal hy 't vervolg des Appels wederom opvatten, daer hy zulks gelaeten hadde, waer toe hem, echter, nieuwe veertien dagen, na de pronuntiatie der Sententie, worden geaccordeerd, zonder onderscheid hoe veel dagen reeds van de veertien dagen, welken hem, na den laps van de tweemael zes weken, tot de Verburginge en Contra-Verburginge gesteld Art. XXVII van 't Reglement, gegeven zyn tot het verzoeken van Brieven van Overzendinge van Stukken aen 't Gerigt *à quo*, van te voren, toen hy vorengemelde Citatie kwam te verzoeken, waren vervloten geweest.

Ordonnerende en gelastende één ieder, die zulks mogt aengaen, om zich punctueel naer voorsz. Articulen voortaen te reguleren, zullende, op dat niemand hier van eenige onwetendheid hebbe voor te wenden, deze alomme worden gepubliceerd en geaffigeerd, daer men gewoon is zoodanige publicatie en affixie te doen.

Dies t'oirconde is des opgemelden Furstendoms en Graefschaps secreet Zegul op 't spatium dezer gedrukt, en door den Grffier onderteikend geworden.

Aldus gedaen en gearresteerd, op een ordinaris Landdag, binnen *Nymegen*, den 15 *April* 1761.

Ter Ordonnantie van hunne Ed. Mog.

E. J. BRANTSEN.

ARN-

ARNHEM.

IN de nu afgeloopen Grasmaend, door de Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provintie verstaen zynde dat den Sekretaris van de Heerlykheid Groesbeek, en allen anderen Sekretarissen der Heerlykheden in de vier Boven-Amten van het Nymeegsche Kwartier, even gelyk den Landschryveren in de Amten, behoort betaeld te worden vier Stuivers voor Afschrift-Geld van ieder blad van Schrifturen, gebruikt in Processen, die voor de Gerichten aldaer gevoerd worden, hebben de Heeren Raden in het Hof van Justitie dezer Provintie, den 1 van deze Bloeimaend, daer van de volgende Publicatie laten doen. ARNHEM.

WY Raden, in name van d'Ed. Mog. Heeren Staten des Furstendoms Gelre en Graefschaps Zutphen, doen te weten: Alzoo Mr. Carel Christiaen van Oven, Secretaris der Heerlykheid Groesbeek, zich, by Request, aen hooggemelde Heeren Staten dezer Provintie, heeft geadresseert, en daer by te kennen gegeven, dat, in zekere litispendente Procedure, voor den Gerichte van gemelde Heerlykheid, tusschen d'Erfgenamen Smits ter eenre, en den Heer van Wagtendonk ter andere zyde, Suppliant voor 't Afschrift-Geld van Schrifturen, die door Parthyen geligt waren, genomen hadde vier Stuivers per blad, sustinerende d'Erfgenamen Smits ter contrarie, dat hem Suppl., ingevolge het Landrecht der vier Boven-Amten des Nymeegschen Kwartiers, Tit. 1, Art. 16, maer de helft, dus twee Stuivers, zouden competeren, en uit dien hoofde restitutie dier ontfangen penningen eischende: En dat Suppl., vermeenende daer toe ongehouden te zyn, van hunne Ed. Mog. hadde verzogt, dat geliefden te verstaen dat hem die ont-

De Sekretarissen in de IV Boven-Amten van het Nymeegsche Kwartier moeten ook vier Stuiv. hebben voor Afschrift-geld van Proces stukken, door hen gecopieerd.

ARNHEM. ontfangen vier Stuivers per blad, als Secretaris, competeren:

De Sekretarissen in de IV Boven-Amten van het Nymeegsche Kwartier opmoeten ook vier Stuiv. hebben voor Afschrift-geld van Processtukken, door hen gecopieerd.

ZOO IS 'T dat wy, in name als boven, hier mede bekend maken, dat hoogstgemelde Heeren Staten, nå op 't geen voorsz. gehad te hebben onze Consideratien en Advys, by Resolutie van den 14 April, laetstleden, goedgevonden hebben, by interpretatie van den XXXVII Titul van voorsz. Landrecht van de vier Boven-Amten des Nymeegschen Kwartiers, rakende den Articul, tot opschrift hebbende *verdere Leges van de Land Schryvers en Secretariën*, voor zoo veel noodig, te verstaen, dat den Suppl., als Secretaris der Heerlykheid Groesbeek, als ook alle andere Secretariën der Heerlykheden in de voorsz. vier Boven-Amten, uit kragt van gemelden XXXVII Titul, vier Stuivers per blad voor Afschrift, in gelykheid met de Land-Schryvers in de Amten, zyn competerende.

En op dat dit ter kennisse van een ieder, welke daer aen gelegen mogte zyn, zoude konnen worden gebragt, en niemand eenige ignorantie daer van zoude kunnen voorwenden, ordonneren wy alle Amtluiden, Drossaerden, Rigteren, Magistraten, en een iegelyk, dit respectivelyk aengaende, om deze ter gewoonlyke plaetse te doen afkondigen en affigeren.

Dies te oirconde is des Furstendoms Gelre en Graefschaps Zutphen secreet Zegel op het spatium gedrukt, en deze door den Griffier onderteekend.

Gegeven in den Rade van Gelderland, te Arnhem, den 1 May 1761.

Ter Ordonnantie van den zelven

E. J. BRANTSEN.

HOLLAND.

's GRAVENHAGE.

'S GRAVENHAGE. GElyk wegens het doen van Recommandatien, by de Verkiezinge van Predikanten

voor

voor de Hervormde Gemeenten, te voren, in 's Gra- meer dan eene Stad, verschillen zyn ontstaen, die vervolgens voor de Staten der Provintie gebragt werden, om dat de Leden van den Kerkeraed door het opvolgen van dezelven meenden verkort te worden in hun Recht, zoo is, in deze Hofplaetse, na dat de Eerw. D^us^ Gysbertus Bonnet, Predikant alhier, als Hoogleeraer in de H. Godgeleerdheid aen 's Lands Hooge School te Utrecht verkozen en derwaert vertrokken was, by gelegenheid dat een ander Predikant in deszelfs plaetse beroepen zou worden, ook een diergelyk Verschil ontstaen. De groote Kerkenraed van de Hervormde Gemeente verzogt, den 11 van de jongste Lentemaend, van den Hove van Holland en den Magistraet van deze Hofplaetse, welke beide Kollegien het Recht van Ap-of Improbatie van een verkozen Predikant hebben, om Handöpeninge, ten einde men konke voortgaen tot het maken van eene Nominatie, en het doen van een Beroep, in plaetse van D^us^ Bonnet; waer op het Hof en de Magistraet, daer over te zamen geraedpleegt hebbende, goedvonden te verklaren „ dat zy „ de verzogte Handöpening verleenden, in „ verwagtinge dat de Kerkeraed eene No- „ minatie zou presenteren van drie Mannen, „ die, wegens hunne uitmuntende Godsvrucht, „ Gaven en Hoedanigheden, deze aenzien- „ lyke Standplaets meriteren, en die van „ de zelfde Studie zyn, als de gene, door „ wiens vertrek de Vacature gekomen is; om „ daer door, in allen opzichte, het verlies, „ welk de Gemeente door deszelfs vertrek „ geleden heeft, te vervullen ". De Kerkeraed de bepaling van een Predikant van

'S GRAVENHAGE. (margin: 's GRA- GENHA- VE.)

de

'S GRAVENHAGE.

de Voetiaensche Studie te moeten verkiezen, van welke D[nus] Bonnet geweest was, gelyk de Handöpening medebragt, als eene nieuwigheid aanmerkende, welke den zelven buiten vermogen stelde om tot het werk der Beroepinge over te gaen, besloot, daerop, om, door deszelfs Gecommitteerden, by het Hof en den Magistraet de redenen voor te dragen, waerom men de Handöpening zoodanig aenmerkte, en te verzoeken dat het hunner Ed. Mog. en Ed. Achtb. behagen mogte aen den Kerkeraed eene Handöpening te verlenen als van ouds; gelyk uit het volgende Uittrekzel uit de Handelingen van den Kerkeraed, van den 13 der gemelde Lentemaed, blykt:

Het Hof en de Magistraet geven eene bepaelde Handopening aen den Kerkeraed, die daer tegens Vertoogen doed.

Art. I. NA aenroepinge van des Heeren heiligen name, is door de Gecommitteerden *ad causam* geraporteerd, dat zy, op Woensdag, den 11 laetstleden, gerequireerd zynde om voor hunne Ed. Mog. en Ed. Achtb. te compareren, zich ook aldaer hebben gesisteert; als wanneer hun, door den Heer Griffier van den Hove, eenmael, en op verzoek van hen Gecommitteerden andermael, is voorgelezen, in substantie, deze Resolutie:
„ Dat de Heeren van het Hof en den Haeg, gehoort hebbende het Verzoek van den Kerkeraed om Handöpeninge, om te kunnen procederen tot het maken van eene Nominatie en het doen van een Beroep, in plaetse van D[nus] Bonnet, die als Theologiæ Professor naer Utrecht vertrokken is, welgemelde Heeren van het Hof en den Haeg daer over met malkanderen hadden gebesoigneert, en dat het Hof en den Haeg aen den Kerkeraed de verzogte Handöpening verleent, in die verwagtinge, dat de Kerkeraed aen het Hof en den Haeg eene Nominatie zal presenteren van drie Mannen, die, wegens hunne uitmuntende Godsvrugt, Gaven en Hoedanighe-

„ den,

„ den, deze aenzienlyke standplaetse meriteren, „ en die van de zelfde Studie zyn, als die geen, „ door wiens vertrek de Vacature gekomen is, om „ daer door, in allen opzichte, het verlies, dat de „ Gemeente door deszelfs vertrek geleden heeft, „ te vervullen ".

'S GRAVENHAGE.

Het Hof en de Magistraet geven eene bepaelde Handopening aen den Kerkeraed, die daer tegens Vertoogen doed.

II. Waer op, door D^ius Præses in omvrage gebragt zynde wat nu hieromtrent te doen ware, is, by deze E. Vergaderinge, (considererende dat de clausule, by de voorsz. verleende Handöpening gevoegd, was eene nieuwigheid, welke den E. Kerkeraed buiten de faculteit stelt om op de voorsz geclausuleerde Handöpening tot het werk der Beroepinge over te gaen) geresolveerd om, vooraf, Gecommitteerden *ad causam* voor derzelver genomen moeite en gedaen raport te bedanken, en des niettemin hunne Eerw. te verzoeken om zich andermael aen hunne Ed. Mog en Ed. Achtb. te adresseren, en, na het voordragen van de voorsz. Consideratien en het Bezwaer van dezen Eerw. Kerkeraed, hunne Ed. Mog. en Ed. Achtb. eerbiediglyk te verzoeken om, in plaetse van de voorsz. geclausuleerde Handopeninge, aen dezen E. Kerkeraed te willen verlenen eene Handopening als van ouds.

Collatum concordat, q. t.

W. MUILMAN WILLEMSZ.

V. D. M. Hagiensis & Synedrii b. t. Scriba.

Doch de beide Kollegien besloten om by de Handopening, zoo als zy gegeven was, te blyven volharden. De Kerkeraed oordeelende door het gemelde Verzoek voldaen te hebben aen de eerbiedige hoogachtinge, welke de Leden de beide Magistraeten toedragen, resolveerde hierop om tot het maken der Nominatien over te gaen, volgens het oude gebruik, en dit Besluit aen hunne Ed. Mog. en Ed. Achtb. over te geven, by het presenteren van het Drietal; gelyk uit het volgende Uit-

trekzel uit de Handelingen van den Kerkeraed, gehouden op den 13 van de nu afgeloopen Grasmaend, blykt:

's GRAVENHAGE.

De Kerkeraed vind goed om tot het maken der Nominatien over te gaen volgens het oude gebruik, en deszelfs Besluit hieromtrent aen het Hof en den Magistraet over te geven.

Art. I. NA aenroepinge van des Heeren heiligen naem hebben Gecommitteerden *ad causam* geraporteert, dat, zy op gepasseerden Donderdag, den 9 dezer, by Heeren Commissarissen van den Ed. Hove en Ed. Achtb. Magistraet zynde gerequireerd, aen hun is aengezegd dat hunne Ed. Mog. en Ed. Achtb. geene redenen zyn voorgekomen om van de Handöpeninge, zoo als die den 11 Maert aen den Kerkeraed verleend was, af te gaen, en dat hunne Ed. Mog. en Ed. Achtb. daer by bleven persisteren.

II. De E. Kerkeraed het voorsz. Raport gehoort en daer over gedelibereert hebbende, zyn Gecommitteerden voor hunne moeite en raport bedankt; en is voorts geconsidereerd, dat door het gedaen Verzoek is voldaen aen de eerbiedige Hoogachtinge, welke de Kerkeraed aen de respective Magistraten toedraegt, en geresolveert om als nû tot het formeren van een Gros, Negen- en Drietal, volgens het oude gebruik, over te gaen, zoo als de Vergadering, en elk Lid der zelve, ten meesten nutte en stigtinge van de Gemeente, in gemoede, zal oordeelen te behôren. En is, wyders, besloten dat, by het presenteren van het Drietal, aen de respective Magistraten deze Resolutie zal worden gevoegd en overgegeven.

Collatum concordat, q. t.

W. MUILMAN WILLEMSZ.

V. D. M. Hagiensis & Synedrii h. t. Scriba.

De Kerkeraed ging ook dadelyk voort met het werk der Beroepinge, en maekte, den 17 van die maend, op de gewone wyze, een Nominatie van drie Predikanten, op welke gesteld waren.

Dnus

Dnus *Joannes Bertling*, Predikant te Delft, 'S GRAVENHAGE.

Dnus *Joannes Henricus Westerhoff*, Predikant te Vlissingen,

Dnus *Jacobus Gerardus Staring*, Predikant te Gouderak,

en presenteerde dezelve aen de meergemelde beide Kollegien ter approbatie, met overleveringe van deszelfs Besluit, den 13 te voren genomen. Hoe het een en ander opgenomen werd blykt omstandig uit het Uittrekzel uit de Handelingen van den Kerkeraed, van den 23 der zelfde Grasmaend, welk dus luid:

Rapport wegens het voorgevallene by het overleveren van de Nominatie, enz.

I. NA aenroepinge van des Heeren heiligen naem is, door Gecommitteerden *ad causam*, geraporteert dat zy, ter voldoeninge van hunne Commissie, by Resolutien van den Kerkeraed, *in datis* den 13 April Art. II, en den 17 April Art III, vermeld, om audientie by den Ed. Hove van Holland en de Ed. Achtb. Heeren Burgemeesteren van 's Gravenhage hebbende verzogt, en op laetstleden Maendag, den 20 dezer, voor hunne Ed. Achtb., mitsgaders op eergisteren, zynde geweest Dingsdag den 21 dezer, voor hunne Ed. Mog. ter audientie toegelaten zynde, aen dezelven respectivelyk hebben voorgedragen: *Dat zy Gecommitteerden aen den Kerkeraed hadden geraporteert hoe zy, op Donderdag, den 9 April, laetstleden, voor Heeren Commissarissen uit den Ed. Hove en den Ed. Achtb. Magistraet van 's Gravenhage zynde gerequireerd, aldaer aen hun was aengezegd dat hunne Ed. Mog. en Ed. Achtb. geene redenen waren voorgekomen om van de Handopeninge, zoo als die op den 11 Maert, laetstleden, aen den Kerkeraed was verleend, af te gaen, en dat hunne Ed. Mog. en Ed. Achtb. daer by bleven persisteren: Dat, daer op by den Kerkeraed zynde gedelibereerd, dezelve had geresolveert om als nu, volgens het oude gebruik, over te gaen tot het formeren van een Gros, Negen- en Drietal, zoo als de Kerkeraed, en elk Lid der zelve, ten meesten nutte en stigtinge der Gemeente, in gemoede, zoude oordeelen*

'S GRAVENHAGE.

Raport wegens het voorgevallene by het overleveren van de Nominatie, enz.

len te behooren: En dat, wyders, de Kerkeraed ook nog had besloten dat by het presenteren van het Drietal aen de respective Magistraten, deze Resolutie des Kerkeraeds zoude gevoegd en overgegeven worden, en dat zy Gecommitteerden, mitsdien, de eere hadden om het Drietal van Predikanten, het welk, in gevolge die vorengemelde Resolutie des Kerkeraeds was geformeerd, nevens die Resolutie zelve, aen hunne Ed. Mog. en Ed. Achtb. te presenteren. Dat, op dit gedane Voorstel van hun Gecommitteerden, by den Ed. Achtb Magistraet van 's Gravenhage, door den mond van den Hoog Ed. Geb. Bailluw, was geantwoord „ Dat hunne Ed. Achtb. zich in „ de merites der zake zelf voor als nog niet zouden „ inlaten; doch dat dezelven niet gewoon waren „ om Resolutien van den Kerkeraed te ontvangen „ of aen te nemen; dat, indien de Kerkeraed ee„ nige Propositie, Remonstrantie of Verzoek, het „ zy mondeling, het zy in geschrifte, hadde te „ doen, hunne Ed. Achtb. altoos genegen waren „ die te hooren of te ontvangen; maer dat hunne „ Ed. Achtb. absolutelyk weigerden om Resolu„ tien van den Kerkeraed aen te nemen; en dat „ derhalven het Drietal, door den Kerkeraed ge„ formeerd, maer niet de Resolutie, daer by ge„ voegd, by hunne Ed. Achtb. zoude worden over„ genomen, om daer over te delibereren, en met „ den Ed. Hove van Holland te confereren." Dat zy Gecommitteerden, derhalven, alleenlyk het Drietal aen hunne Ed Achtb. hadden kunnen overgeven; maer de vorengemelde Resolutie by en onder zich hadden moeten houden.

Dat, op gelyke wyze, by den Ed. Hove van Holland, door den mond van den Ed. Mog. Heere Præsident, aen hun Gecommitteerden was geantwoord: „ Dat myne Heeren van het Hof het ge„ presenteerde Drietal zouden aennemen, en daer „ over met myne Heeren van den Hage confere„ ren, en dat het Besluit van die beide Magistra„ ten te zamen, niet door Heeren Commissarissen, „ waer omtrent de Kerkeraed of deszelfs Gecom„ mitteerden een verkeerd denkbeeld schenen ge-

„ had

'S GRAVENHAGE.

Raport wegens het voorgevallene by het overleveren van de Nominatie, enz.

„ had te hebben, maer door die beide Magistraten „ zelf, aen den Kerkeraed, of aen deszelfs Ge- „ committeerden, zoude bekend gemaekt worden: „ Maer dat, wat betrof de Resolutie des Kerke- „ raeds, waer van zyne Ed. Mog. hoorde, het „ Hof niet gewoon was om van den Kerkeraed, „ ongerequireerd, Resolutien te ontvangen; dat, in- „ dien de Kerkeraed iets aen het Hof hadde voor „ te dragen, zulks konde en moeste geschieden in „ decente en respectueuse termen, by Request, „ Remonstrantie, Supplicatie of op zoodanige „ andere onderdanige wyze, als een subaltern Kol- „ legie aen zyn Overheid verschuldigd is, in wel- „ ken gevalle het Hof altoos daer op zoodanig re- „ guard zoude nemen, als het zelve zoude oordee- „ len te behooren: Dat, mitsdien, het Hof wel „ het Drietal, maer niet de gemelde Resolutie, „ zoude aen- en overnemen, en dat hunne Ed. Mog. „ van nu af aen niet verwagtten dat de Kerkeraed „ ongerequireerd Resolutien aen het Hof zoude ko- „ men presenteren". Dat, dienvolgens, zy Gecommitteerden ook aen hunne Ed. Mog niets anders, dan het geformeerde Drietal, hadden kunnen overgeven, zich dus door de voorsz. weigering buiten staet en in de onmogelykheid bevindende om derzelver Commissie, met opzigt tot de overgifte van de meergemelde Resolutie des Kerkeraeds, te volbrengen.

Verder is door Gecommitteerden *ad causam* gerapporteerd dat zy, op gisteren, den 22 dezer, wederom zynde gerequireerd voor myne Heeren van het Hof en den Haeg, aen hun, door den Ed. Mog. Heere Raedsheer Meerman, is aengezegd geworden: „ Dat „ myne Heeren van het Hof en den Haeg over het „ gepresenteerde Drietal hadden gedelibereert en „ geresolveert het zelve, om redenen, te sepone- „ ren, en op nieuws aen den grooten Kerkeraed „ met Diakonen Handopening te verlenen op den „ zelfden voet, als te voren, dat, namelyk, hunne „ Ed. Mog. en Ed. Achtb. als nog waren in die „ verwagting, dat door den Kerkeraed aen hunne „ Ed. Mog. en Ed. Achtb. zal worden gepresenteerd

's GRAVENHAGE.

Raport wegens het voorgevallene by het overleveren van de Nominatie, enz.

„ eene Nominatie van drie Mannen, die wegens „ hunne uitmuntende Godsvrugt, Gaven en Hoe- „ danigheden deze aenzienlyke Standplaetse meri- „ teren, en die van de zelfde Studie zyn, als die „ gene, wiens vertrek de Vacature heeft veroor- „ zaekt, om daer door, in allen opzichte, te ver- „ vullen het verlies, het welk de Gemeente door „ deszelfs vertrek heeft geleden." Dat, eindelyk, ook nog aen hun Gecommitteerden is aengezegd dat, by deze gelegenheid, door myne Heeren van het Hof en den Haeg ook was geresolveerd, het geen door den Heere Raedsheer van Hoogstraten zoude worden voorgelezen, en het welk in substantie behelsde: „ Dat myne Heeren van het Hof en „ den Haeg by de Aenspraken van de Gecommit- „ teerden des Kerkeraeds hebbende hooren gewagen „ van eene eerbiedige Hoogachtinge, welke de Ker- „ keraed aen de respective Magistraten zoude toe- „ dragen, en aen welke eerbiedige Hoogachting de „ Kerkeraed had begrepen dat door hen voldaen „ zoude zyn, hunne Ed. Mog. en Ed. Achtb., in- „ tegendeel, geoordeelt hadden dat, door de be- „ handelinge des Kerkeraeds, aen de Hoogachting, „ die de Kerkeraed aen de Magistraten verschuldigd „ is, niet was voldaen; maer, integendeel, de „ Kerkeraed daer in had gemanqueert, en dat ook „ myne Heeren van het Hof en den Haeg begre- „ pen dat niet aen het oordeel des Kerkeraeds, maer „ aen het oordeel van die zelfde Magistraten, stond „ of de Kerkeraed had voldaen aen de pligten, wel- „ ken dezelve, zoo omtrent hunne Overheid, als „ aen de Gemeente, verschuldigd is."

II. De Heer Ouderling, Raedsheer *van Hoogstraten*, heeft aen de Vergaderinge overgegeven eene Missive, en een Extract uit het Register der Resolutien van den Hove van Holland, welken door D[us] Præses voorgelezen zynde, bleek dat de Missive was van dezen inhoud:

„ De Præsident en Raden over Holland, „ Zeeland en Vriesland.

„ *Eerwaerde*, *Vroome*, *Discrete*,

„ Wy zenden U Ed. hier nevens toe onze Re- „ so-

„ solutie, heden genomen op het subject van ze- „ kere Resolutie van U E., die U E. Gedepu- „ teerden aen ons hebben getragt over te geven, „ doch die wy hebben van de hand gewezen, in „ consideratie het Hof wel gewoon is Verzoeken, „ maer geene Resolutien, ongerequireerd, van den „ Kerkeraed te ontvangen, en zulk doen ook niet „ overeenstemt met het respect, dat U E. aen ons „ verschuldigd zyn; ten fine, als breeder by dezel- „ ve onze Resolutie is vervat.

'S GRAVENHAGE.

Raport wegens het voorgevallene by het overleveren van de Nominatie, enz.

„ Waermede, *Eerwaerde*, *Vroome*, *Discrete*, „ wy U Ed. bevelen in de bescherminge Godes. „ Geschreven, in den Hage, den 21 April 1761.

„ (Onderstond)

„ Ter Ordonnantie van de
„ Præsident en Raden
„ voornoemd.
„ (was geteekend)
„ R. VAN BLEISWYK,
„ 1761."

(*Het Opschrift was*
Aen den Eerwaerden
grooten Kerkeraed
van 's Gravenhage.)

Vervolgens is door D. Præses ook voorgelezen het gemelde Extract uit het Register der Resolutien van den Hove van Holland, zynde van dezen inhoud:

„ Extract uit het Register der Resolutien
„ van den Hove van Holland, geno-
„ men op

„ *Dingsdag den* 21 *April* 1761.

„ De Heer Præsident communiceert aen den „ Rade, dat zyne Wel Ed. de Gedeputeerden „ van den Kerkeraed dezen morgen ten half twaelf „ had bescheiden ten Hove, en verzocht vooraf „ te weten het goedvinden van den Rade omtrent „ de Resolutie, die zy, op last van den Kerke- „ raed, gezegt hebben aen het Hof, by het pre- „ senteren van de Nominatie, en het verzoeken „ van de Approbatie op dezelve, te zullen overge- „ ven, of men die zal aennemen, dan niet.

„ Waerop gedelibereerd zynde is goedgevonden „ en verstaen dezelve Resolutie niet aen te ne- „ men, en welgemelden Heer Præsident te ver-

 „ zoe-

's GRAVENHAGE.

Raport wegens het voorgevallene by het overleveren van de Nominatie, enz.

„ zoeken aen de Gedeputeerden van den Kerke„ raed, in den naem van het Hof, aen te zeggen „ dat het Hof geene Resolutien van den Kerke„ raed ontvangt, dan die het zelve requireert; dat, „ by zoo verre de Kerkeraed iets meer of anders „ aen het Hof heeft voor te dragen, dan het pre„ senteren van de Nominatie, en verzoeken van „ Approbatie op dezelve, zulks hun vrystaet, by „ Request, Remonstrantie of andere Supplicatie, „ in termen van respect en modestie te doen, wan„ neer het Hof niet zal nalaten daer op alle be„ hoorlyk reguard te nemen; en niet verwagt dat „ de Kerkeraed ooit weder zal tenteren aen den „ Hove Resolutien te presenteren, welken het „ Hof niet van hen heeft gevordert. En dat, bo„ ven de voorsz aenzegginge, Copie dezer Reso„ solutie aen den Kerkeraed zal worden toegezon„ den, ten einde dezelve precisselyk zoude mogen „ wezen geinformeerd van het begrip van den Ho„ ve in dezen, en van hunnen pligt, en om die „ voorts te registreren in het Register der Resolutien „ van den meergemelden Kerkeraed.

„ (Onderstond)

„ Accordeert met voorsz. Register.

„ (geteekend,)

„ R. v. BLEISWYK.

„ 1761. "

III. De E. Vergadering het voorsz. Raport der Gecommitteerden, Art. I. gemeld, gehoort hebbende, zyn de Gecommitteerden voor derzelver moeite en gedaen Raport bedankt, en is hunne verrigting goedgekeurd geworden. Voorts is by de Vergadering geremarqueerd dat de aenmerking van hunne Ed. Mog. en Ed. Achtb. was gevallen op eene Periode van de Resolutie des Kerkeraeds, van den 13 April, Art II, welke door de Gecommitteerden aen hunne Ed. Mog. en Ed. Achtb. niet was voorgedragen, zoo als uit het hier voren gemelde Raport genoegzaem te zien is. En is, wyders, geresolveerd om over het verder geraporteerde

de nader te handelen in eenen Extraordinairen Kerkeraed met Diakonen, die belegd zal worden tegens Vrydag, den 1 May 1761, ten half een uur binnen.

's GRAVENHAGE.

Collatum concordat q. s.
W. MUILMAN WILLEMSZ.
V. D. M. Hagienfis & Synedr. h. t. Scriba.

In de Vergadering van den grooten Kerkeraed werd daer op, den 1 van deze Bloeimaend, besloten dat men, wegens de verleende Handopeninge, en het gene op dezelve gevolgd was, zich zou beklagen by de Staten. Waer toe, vervolgens, aen hunne Ed. Groot Mog. een Request werd overgeleverd, van den volgenden inhoud:

Aen de Edele Groot Mogende Heeren Staten van Holland en Westvriesland

De Kerkeraed beklaegt zich by de Staten.

GEven, onderdaniglyk, te kennen Predikanten, Ouderlingen en Diakonen, composerende den grooten Kerkeraed van de Nederduitsche Gereformeerde Gemeente, alhier, in den Hage:

Dat, door het vertrek van een der Predikanten der Gemeente, alhier, in 's Hage, eene Vacature veroorzaekt zynde, zy Supplianten, in conformité van het aloude en constante gebruik, by den voorsz. Kerkeraed subsisterende, zich, door derzelver Gecommitteerden, zoo by den Hove van Holland, als by Burgemeesteren van 's Hage, als hunne Magistraten, hebben geadresseert, en verzogt dat aen hen gunstige Handopening of Permissie zoude worden verleend, om wederom een ander Leeraer in de voorzeide Gemeente te mogen verkiezen.

Dat de Gecommitteerden der Supplianten, op den 11 Maert, laetstleden, voor welgemelde Magistraten gerequireerd en gecompareerd zynde, aldaer aen dezelven is voorgelezen de Resolutie, door de respective Magistraten, op het voorsz. verzoek

'S GRAVENHAGE.

De Kerkeraed beklaegt zich by de Staten.

van Handopeninge genomen, behelzende „ dat de
„ Heeren van het Hof en van den Hage de ver-
„ zogte Handopening verleenden, in die verwag-
„ ting dat de Kerkeraed aen hunne Ed. Mog. en
„ Ed. Achtb. zoude presenteren eene Nominatie
„ van drie Mannen, die wegens hunne uitmunten-
„ de Godsvrugt, Gaven en Hoedanigheden deze
„ aenzienlyke Standplaets meriteren, en die van de
„ zelfde Studie zyn, als die gene, door wiens ver-
„ trek de Vacature gekomen is, om daer door, in
„ alle opzichten, het verlies, het welk de Gemeen-
„ te door deszelfs vertrek geleden heeft, te vervul-
„ len."

Dat dit Raport, door de Gecommitteerden, uit-wyzens de Bylage *sub* No. 1 (*), in den Kerkeraed, op den 13 Maert, laetstleden, ingebragt zynde, door de Supplianten is geconsidereerd dat, aen de eene zyde, *quoad factum*, deze Handopening, in-voegen voorsz. geclausuleerd, en particulier de bepaling „ dat die Predikanten, welken op het Drietal „ zouden worden gesteld, zouden moeten zyn van „ de zelfde Studie, waer van de vertrokken Leer- „ aer is geweest", geheel was afwykende van de Handopeningen, in vorige gevallen en van ouds, zonder eenige interruptie, by de respective Magistraten, aen dezen Kerkeraed verleend, en dat, derhalven, de vorengemelde Clausule, by deze Handopeninge gevoegd, als eene notoire nieuwigheid konde en moest aengemerkt worden; en dat ook, aen den anderen kant, *quoad jus*, U Ed. Groot Mog., by derzelver duidelyke Dispositie, vervat in een van derzelver Resolutien, van dato 19 July 1624, omtrent het stuk der Kerkelyke Beroepingen, hebben gestatueert „ dat alle zaken deswegens zullen „ worden gelaten by het Gebruik, dat in elke Clas- „ se, dienaengaende, tot nog toe is gevolgd, met „ onderhoud van alzulke Rechten van Patronaet- „ schap of anderen, als iemand wettelyk zyn com- „ peterende", om welke redenen, vervolgens, zy, Supplianten, schoon ten vollen genegen zynde om

ook

(*) No. 1 was het *Uittrekzel uit de Handelingen van den Kerkeraed*, hier voren bl. 362 en 363 ingevoegd.

ook nu, wederom, naer Mannen van uitmuntende Godsvrugt, Gaven en Hoedanigheden om te zien, achter, door de verdere clausule en bepalinge, by de verleende Handopening gevoegd, zich buiten de faculteit gesteld vonden om daer op tot het werk der Beroepinge te kunnen overgaen.

'S GRAVENHAGE.

De Kerkeraed beklaegt zich by de Staten.

Dat, uit dien hoofde, de Supplianten zeer gaerne, en met de uiterste volvaerdigheid, alle verschuldigde eerbied aen hunne Magistraten willende betoonen, derzelver Gecommitteerden hebben verzogt zich andermael aen de respective Magistraten te adresseren, de vorengemelde Consideratien en het Bezwaer der Supplianten voor te dragen, en eerbiediglyk te verzoeken dat hunne Ed. Mog. en Ed. Achtb., in plaetse van de voorsz. geclausuleerde Handopeninge, aen den Kerkeraed zouden gelieven te verlenen eene Handopening, als van ouds.

Dat de voorsz. Commissie, vervolgens, ook wel uit naem van de Supplianten is volbragt, en het gemelde verzoek, zoo aen den Hove van Holland, als aen Burgemeesteren van den Hage, ootmoediglyk is gedaen; doch dat zulks, tot der Supplianten leedwezen, van geen ander succes en gevolg is geweest, dan dat, op den 9 April, laetstleden, door welgemelde Magistraten aen de Gecommitteerden der Supplianten is aengezegd „ dat aen de Heeren „ van het Hof en van den Hage geene redenen „ waren voorgekomen, om van de Handopening, „ zoo als die op den 11 Maert, laetstleden, was „ verleend, af te gaen, en dat hunne Ed. Mog. en „ Ed. Achtb. daer by bleven persisteren ", gelyk zulks uit de Bylage No. 2 (*) nader te zien is.

Dat, deze nadere Resolutie der Magistraten hen Supplianten hebbende doen zien dat het vorengemelde verzoek, door de Gecommitteerden des Kerkeraeds aen hunne Ed. Mog. en Ed. Achtb. eerbiediglyk voorgedragen zynde, het gewenschte effect niet hadde kunnen te wege brengen, de samenloop der verscheide pligten, waer toe de Supplianten zich verbonden rekenen, hen ten allerernstigsten en in gemoede heeft doen overwegen welke

weg

(*) No. 2 was het *Uittrekzel*, op bl. 364 ingevoegd.

'S GRAVENHAGE.

De Kerkeraed beklaegt zich by de Staten.

weg en handelwyze door hen Suppliantenindezen behoorde te worden ingeslagen. om, aen de eene zyde, niet afwykende van den eerbied, aen hunne Magistraten verschuldigd, tevens langs betamelyke wegen het Recht des Kerkeraeds te maintineren en ongeschonden te bewaren; en, eindelyk, ook om zich zelven vry te kennen van wettige reproches, als of door de schuld en het toedoen van de Suppliantende vervulling der openstaende plaetse, tot nadeel der Gemeente, en schade van de Armen, zoude worden vertraegd.

Dat, in die serieuse overweginge, aen de Supplianten is voorgekomen dat, uit attente vergelykinge van de reeds gemelde Resolutie van Uwe Ed. Gr. Mog., *in dato* 19 July 1624, met het gestatueerde by het Eerste, Vyfde en Zevende Articul van de Ordre en 't Reglement, by Uwe Ed. Gr. Mog., tot conservatie der rust en vrede in de Kerken dezer Provintie, op den 18 December 1694 gearresteerd, ten vollen blykbaer is, dat niet alleen, in het generael, Uwe Ed. Gr. Mog. serieuselyk hebben gewilt dat, omtrent het stuk der Beroepingen van Predikanten, alles op den ouden voet zoude moeten blyven en gelaten worden; als mede, dat alle Disputen, Factien en Oneenigheden, en alles, wat tegens de Liefde, Vrede en Eenigheid zoude mogen aenloopen, in de Gereformeerde Kerken van Holland en Westvriesland zorgvuldiglyk zoude worden vermyd; maer dat ook Uwe Ed. Gr. Mog., zoo aen de Kerkeraden, als aen de respective Magistraten, en alle anderen, die in het beroepen of approberen der Predikanten te zeggen hebben, ernstelyk hebben gerecommandeert en gelast, „ dat men, in het beroepen der Predikanten, al„ leen zoodanige Personen in consideratie zou ne„ men, die stigtelyk in Leer en Leven, en van „ een moderaet en vreedzaem humeur zyn, be„ kwaem om de poincten, by het voorsz. Regle„ ment gestatueerd, tot vrede en stigtinge der Ge„ meente, in allen deele, op te volgen."

Dat, vervolgens, de Supplianten hebben vermeent aen hunne verpligtingen alzins te zullen voldoen,

doen, in gevalle door hen, volgens het oude gebruik, by dezen Kerkeraed subsisterende, wierd geformeerd eene Nominatie van zoodanige Mannen, waer in zy Supplianten, in gemoede, zouden oordeelen te worden gevonden die requisiten, op welken Uwe Ed. Gr. Mog., by de voorsz. Ordre en Reglement, hebben gelast dat reguard genomen zoude worden.

's Gravenhage. De Kerkeraed beklaegt zich by de Staten.

Dat zy Supplianten in die gedagten nog des te sterker zyn bevestigd, uit aenmerkinge dat, wanneer zy Supplianten zich, in den jare 1756, hadden geadresseert aen Uwe Ed Gr. Mog., ter zake van zeker Different, het welk tusschen den Hove van Holland en den Magistraet van 's Hage was ontstaen, over een Drietal van Predikanten, by den Kerkeraed ten dien tyde geformeerd, en uit het welke dezelve, door welgemelden Hove, was geauctoriseerd tot Electie van een Predikant te procederen, terwyl het zelve, integendeel, door Burgemeesteren van den Hage was geseponeerd, ter dier gelegenheid by Uwe Ed. Gr. Mog., daer over zynde gedelibereerd, aen den Kerkeraed is toegezonden hoogst derzelver Resolutie van dato 29 January 1757 waer uit de Supplianten hebben gezien dat, als toen, niet alleen aen Uwe Ed. Gr. Mog, of derzelver Gecommitteerden, door den Hove, tot justificatie van deszelfs sustenue en gehouden handelwyze, is geallegueerd „ dat in en omtrent het „ formeren der Nominatie, toen in questie, niets „ informeels was gepasseerd, maer dienaengaende „ volkomen was geobserveerd het Vyfde en Zeven- „ de Articul van de voorsz. Ordre en Reglement „ van Uwe Ed Gr. Mog., van dato 18 December „ 1694, dewyl noch op de Leer, noch op het „ Leven der genomineerde Predikanten, iets te „ zeggen viel "; maer dat ook Uwe Ed. Gr. Mog., by die zelfde Resolutie, het voorsz Different in diervoegen terminerende, dat op nieuws eene Nominatie moest worden gemaekt, den Kerkeraed alhier, zonder den zelven aen eenige verdere limitatie of clausule te subjecteren of te bepalen, „ hebben geauctoriseert en gelast om, zoo spoe- „ dig

'S GRAVENHAGE.

De Kerkeraed beklaegt zich by de Staten.

„ dig doenlyk, tot het formeren van een nieuw Drietal van Predikanten te procederen, volgens Kerken-Ordre en het Gebruik, alhier in den Hage vigerende, en hetzelve, vervolgens, wederom ter Approbatie, zoo aen welgemelden Hove van Holland, als aen Burgemeesteren van 's Hage, te presenteren."

Dat, de Supplianten, om alle deze redenen, hebbende geconsidereert dat door het bovengemelde verzoek, aen de Magistraten gedaen, was voldaen aen de eerbiedige hoogagtinge, welke de Kerkeraed aen de respective Magistraten toedraegt; vervolgens, door hen, op den 13 April, laetstleden, zoo als mede uit de voorsz. Bylage *sub* No. 2 is te zien, is geresolveerd „ om tot het formeren van een Gros, Negen- en Drietal, volgens het oude Gebruik, over te gaen, zoo als de Vergadering, en elk Lid derzelve, ten meesten nutte en stigtinge van de Gemeente, in gemoede, zouden oordeelen te behooren"; met verder bygevoegd besluit, „ dat, by het presenteren van het Drietal aen de respective Magistraten, die Resolutie des Kerkeraeds gevoegd en overgegeven zoude worden"; en zulks alleenlyk met dat inzigt en oogmerk, ten einde, zoo wel, aen de eene zyde, door het voortgaen op de voorsz. verleende Handopeninge, aen der Supplianten recht en sustenue, nopens de bygevoegde clausule, geen prejuditie zoude worden toegebragt, als ook, aen den anderen kant, op dat de respective Magistraten uit de voorsz. Resolutie zouden zien en precieselyk geinformeerd worden welk een zigtshoer de Supplianten, in het formeren der Nominatie, aen zich zelf hadden voorgestelt, en dus de voorsz. Resolutie, in gevalle het geformeerde Drietal by de uitkomst met de gedeclareerde verwagtinge der Magistraten niet overeenkomstig mogte zyn, tot justificatie van der Supplianten gedrag verstrekken zoude.

Dat, in conformité der voorsz. Resolutie, by de Supplianten, op den 17 April, daer aen volgenden, tot het maken van een Gros, Negen- en

Drietal geprocedeerd zynde, op het Drietal zyn gesteld geworden *Johannes Bertling*, *Johannes Henricus Westerhoff*, en *Jacobus Gerardus Staring*, Predikanten te Delft, Vlissingen en Gouderak, respective; welke Nominatie van drie Predikanten, vervolgens, ook, door der Supplianten Gecommitteerden, zoo aen den Hove van Holland, als aen Burgemeesteren van 's Hage, ter approbatie is gepresenteerd, en by dezelven overgenomen; dan dat, met relatie tot de voorsz. Resolutie, door den Kerkeraed, op den 13 April, laetstleden, genomen, welke de Gecommitteerden van de Supplianten, by het presenteeren van het vorengemelde Drietal, mede hadden getracht over te geven, welgemelde Magistraten, zoo het schynt, dienaengaende, en nopens het oogmerk van dezelve Resolutie, een geheel ander denkbeeld, het welk by de Supplianten nooit is opgekomen, hebbende gelieven op te vatten, de voorsz. Resolutie niet alleen hebben geweigert aen te nemen, maer ook ter dier zake, zoo wel aen der Supplianten Gecommitteerden, by mondelinge aenzegginge, als nog nader, ten opzichte van den Hove, aen den geheelen Kerkeraed, by Resolutie van welgemelden Hove, per Missive aen de Supplianten toegezonden, derzelver misnoegen op zoodanige wyze hebben te kennen gegeven, als uit de Bylage *sub* N°. 3 (*) breeder is te zien.

'S GRAVENHAGE.

De Kerkeraed beklaegt zich by de Staten.

Dat, ondertusschen, de Supplianten, zich verzekerd houdende dat omtrent het formeren der vorengemelde Nominatie niets informeels was gepasseerd, maer desaengaende, aen de zyde des Kerkeraeds, volkomen was geobserveerd het gestatueerde by het reeds meergemelde Reglement van uwe Ed. Gr. Mog., in dato den 18 December 1694, dewyl, voor zoo veel aen de Supplianten eenigzins is bekend, op de Leer en het Leven der genomineerde Predikanten niets te zeggen valt, derhalven ook de Supplianten, eerbiediglyk, hadden

ver-

(*) N°. 3 was het *Uittrekzel*, hier voren, bladz. 365-371, te vinden.

's GRAVENHAGE.

De Kerkeraed beklaegt zich by de Staten.

verhoopt dat het gepresenteerde Drietal, door de respective Magistraten, gunstiglyk zoude zyn geapprobeerd geworden, of ten minsten dat, indien onverhopenlyk de Magistraten van het Recht van Ap- en Improbatie willende gebruik maken, mogten vermeenen redenen ter contrarie te hebben, als dan nochtans hunne Ed. Mog. en Ed Achtb., door het verlenen eener gunstige en vrye Handopeninge, als van ouds, de Suppliante zouden hebben in de faculteit gestelt om, volgens Kerken-Ordre en het Gebruik, alhier in de Hage vigerende, tot het formeren van eene nieuwe Nominatie over te gaen, in dier voegen, als de Kerkeraed in gemoede zoude oordeelen te behooren.

Doch dat, integendeel, tot de gevoeligste smerte van de Suppliante, op den 22 April, laetstleden, aen hunne Gecommitteerden, voor de respective Magistraten ontboden en gecompareerd zynde, niet alleen door den mond van den Raedsheer Meerman is aengezegd, „ dat hunne Ed. Mog. „ en Ed. Achtb. hadden goedgevonden het gepre- „ senteerde Drietal, om redenen, te seponeren, en „ op nieuws aen den grooten Kerkeraed met Dia- „ konen Handopening te verlenen, op den zelfden „ voet als te voren, namelyk als nog in die ver- „ wagtinge, dat door den Kerkeraed aen hunne Ed. „ Mog. en Ed. Achtb. zoude worden gepresenteerd „ eene Nominatie van drie Mannen, welken, wegens „ hunne uitmuntende Godsvrugt, Gaven en Hoe- „ danigheden, deze aenzienlyke standplaetse me- „ riteren, en die van de zelfde Studie zyn, als die „ gene, door wien vertrek de Vacature gekomen „ is, om daer door, in allen opzichte, het ver- „ lies, het welk de Gemeente door deszelfs vertrek „ geleden heeft, te vervullen; " maer dat ook, nog ten zelfden tyde, aen der Suppliante voornoemde Gecommitteerden, door den Raedsheer van Hoogstraten, is aengezegd en voorgelezen zekere Resolutie, welke mede by deze gelegenheid door den Hove en Burgemeesteren, voornoemd, was genomen, en in substantie behelsde: „ dat hunne „ Ed. Mog. en Ed. Achtb., by de Aenspraken van

„ de

„ de Gecommitteerden der Supplianten, hebbende „ hooren gewagen van eene eerbiedige Hoogagtinge, „ welke de Kerkeraed aen de respective Magistra- „ ten zoude toedragen, en waer aen de Supplian- „ ten hadden begrepen dat door hen was voldaen, „ integendeel, by hunne Ed. Mog. en Ed. Achtb. „ was geoordeeld, dat door de behandeling des „ Kerkeraeds aen de Hoogagting, die dezelve aen „ de Magistraten verschuldigd is, niet was voldaen, „ maer de Supplianten daer in hadden gemanqueert; „ en dat ook de Heeren van het Hof en van den „ Hage begrepen dat niet aen het oordeel der Sup- „ plianten, maer aen het oordeel van die zelve „ Magistraten, stond of de Kerkeraed had voldaen „ aen hunne pligten, welken dezelve, zoo om- „ trent hunne Overheid, als aen de Gemeente, ver- „ schuldigd is."

'S GRAVENHAGE.

De Kerkeraed beklaegt zich by de Staten.

Dat de Supplianten, dit Raport van hunne Gecommitteerden hebbende gehoort, daer door niet alleen ten uitersten zyn aengedaen geweest, als uit het zelve, tot hun innigst leedwezen, bemerkende dat zy Supplianten het ongeluk hebben om het misnoegen van hunne hoogstgeveneréerde Magistraten te hebben geincurreert, schoon zy Supplianten zyn ignorant iets te hebben nagelaten, het welk door hen, volgens Kerken-Ordre, mitsgaders volgens het oude Gebruik, alhier in den Hage vigerende, en door Uwe Ed. Gr. Mog. geconfirmeerd, heeft moeten geobserveerd worden; maer zy, integendeel, vermeenen alles te hebben gedaen, het welk overeenkomstig het eigen begrip van den Hove van Holland, in het hier vorengemelde geval van den jare 1756, aen Uwe Ed. Gr. Mog., in voegen voorsz. gedeclareerd, van den Kerkeraed kan worden gevergd; maer dat ook de Supplianten zich thans in die omstandigheden hebben gevonden, dat zy, absolutelyk, zyn buiten staet gesteld om op nieuws tot het maken van een nieuwe Nominatie te procederen; om reden dat niet alleen, door de respective Magistraten, wederom niet anders Handopening is verleend, dan met die bygevoegde Clausule, en als nog in die zelfde verwagtinge, welke

'S GRAVENHAGE.

De Kerkeraed beklaegt zich by de Staten.

mede by de eerste Handopening was gevoegd, en hier voren breeder is gemeld; maer ook wel byzonder, om dat nog, bovendien, de respective Magistraten, by hunne laetstgemelde Resolutie, aen der Supplianten Gecommitteerden, op den 22 April, laetstleden, voorgelezen, uitdrukkelyk en met zoo vele woorden hebben verklaert „ dat by „ hunne Ed. Mog. en Ed. Achtb. is geoordeeld „ dat de Supplianten, door derzelver behandelin-„ ge, aen de eerbiedige Hoogagtinge, welke zy „ aen hunne Magistraten schuldig zyn, niet vol-„ daen, maer, integendeel, daer aen gemanqueert „ zouden hebben"; waer uit, mitsdien, de Supplianten hebben gezien en noodzakelyk hebben moeten besluiten dat hunne Ed. Mog. en Ed. Achtb. aen hunne gedeclareerde verwagting eene zoodanige kragt en effect gelieven toe te schryven, dat daer door de Supplianten zich zouden moeten verbonden rekenen om aen die verwagtinge absolutelyk te moeten voldoen en obedieren, of dat zylieden anders billyk van disrespect en ongehoorzaemheid beschuldigd zouden kunnen worden.

Dat, intusschen, de Supplianten tevens, op de reeds gemelde gronden, met alle eerbiedigheid, vermeenen wettige redenen te hebben waerom zy aen de meergemelde Clausule, by de verleende Handopeninge gevoegd, in zoo verre en ten dien effecte niet kunnen noch moeten deféréren, als of de voorsz. verwagting der Magistraten door den Kerkeraed als een verbindend bevel erkend en absolutelyk gehoorzaemd zoude moeten worden; en dat, derhalven, de Supplianten hebben geconsidereert dat zy, na zoodanig Declaratoir van de respective Magistraten, wederom overgaende tot het maken van eene nieuwe Nominatie, op den voet van de vorengemelde Resolutie, door den Kerkeraed op den 13 Maert 1761 genomen, daer van notoirlyk niet anders konde worden verwagt, dan dat, ingevalle op het op nieuws uitgebragte Drietal niet wierden gesteld drie Mannen van de zelfde Studie, van welke de vertrokken Leeraer is geweest, het zelve Drietal, en alle de verdere Nomina-

natien, welken niet precifelyk conform aen die meergemelde verwagting der Magiftraten zouden mogen gemaekt worden, niet geapprobeerd, maer telkens ten minftén gefeponeerd zouden worden; en dat nog, daerenboven, zy Supplianten niet zouden kunnen ontgaen om, by continuatie. meer en meer door de Magiftraten van disrefpect befchuldigd en voor disobedient gehouden en verklaerd te worden. Door al het welke, mitsdien, alle der Supplianten verrichtingen vrugteloos zyn zouden, de vervulling der openftaende plaets vertraegd en de verwydering tusfchen de meergemelde Magiftraten en den Kerkeraed, tot merkelyk bezwaer der Supplianten, vermeerderd zoude worden, hoe zeer ook de handelingen van de Supplianten met de Kerken-Ordre en het oude Gebruik volmaektlyk waren overeenftemmende, en door hen Supplianten niet anders was gedaen, dan het gene dezelven in gemoede hadden geoordeelt ten meeften nutte en ftigtinge der Gemeente te behooren.

'S GRAVENHAGE.

De Kerkeraed beklaegt zich by de Staten.

Dat, derhalven, de Supplianten zich in zoodanige allerongenaemfte en gemoedsbezwarende omftandigheden bevinden, dat voor hen niets anders overig is, dan met de diepfte onderdanigheid hunne toevlugt te nemen tot Uwe Ed. Gr. Mog., en hunne Bezwaren in den fchoot van hoogftdezelven gantfch eerbiediglyk neer te leggen; in dat ootmoedig vertrouwen, dat, by vergelykinge van de handelwyze, door de Supplianten in dezen gehouden, met de verpligtingen, welken aen hun incumberen, door Uwe Ed. Gr. Mog. zal bevonden worden dat door den Kerkeraed, in allen opzichte, overeenkomftig de hoogftgerefpecteerde Ordres van Uwe Ed. Gr. Mog. is te werk gegaen; en dat, vervolgens, ook Uwe Ed. Gr. Mog. de fmekingen der Supplianten niet zullen van de hand wyzen; maer, integendeel, naer derzelver hooge wysheid en equiteit, en in conformité van Uwer Ed. Gr. Mog. Refolutien, hier voren gementioneerd, hen Supplianten zullen maintineren by het Gebruik, van ouds by dezen Kerkeraed fubfifterende, en by het

'S GRAVENHAGE.

De Kerkeraed beklaegt zich by de Staten.

Recht, daer uit notoirlyk profluerende, en aen de Supplianten competerende.

Redenen waerom de Supplianten zich keeren tot Uwe Ed. Gr. Mog., onderdaniglyk verzoekende dat Uwe Ed. Gr. Mog. hen Supplianten gelieven te authoriseren om, volgens Kerken-Ordre en het Gebruik, hier in den Hage vigerende, tot het formeren van een Gros, Negen- en Drietal van Predikanten te procederen, zoo als de Kerkeraed in gemoede zal oordeelen, tot meeste nut en stigtinge der Gemeente, te behooren, ten einde, vervolgens, het geformeerde Drietal ter Approbatie aen de Magistraten worde gepresenteerd; en dat, wyders, Uwe Ed. Gr. Mog. gelieven te verklaren dat daer mede door de Supplianten aen de eerbiedige Hoogagtinge, welke zy aen hunne Magistraten schuldig zyn, is en word voldaen; of dat Uwe Ed. Gr. Mog. hieromtrent zoodanige andere maetregelen gelieven te nemen, en dusdanige voorziening te doen, als dezelven, naer hunne hooge wysheid en rechtvaerdigheid, in conformité van Uwer Ed. Gr. Mog. Resolutien, hier voren gemeld, in dezen zullen oordeelen te behooren.

't Welk doende enz.

Uit naem en last des grooten
Kerkeraeds met Diakonen

W. MUILMAN WILLEMSZ,
V. D. M. Hagiensis & Synedrii b. t. Scriba.

De Staten stelden dit Request en de daer toe behoorende Bylagen in handen der Leden van hunner Ed. Groot Mog, Vergaderinge, die gecommitteerd zyn tot de Kerkelyke Zaken, om het zelve te onderzoeken, het Hof en den Magistraet, en ook, voor zoo veel noodig zou zyn, den Kerkeraed daerop te hooren, en, zoo het doenlyk was, de zaek te schikken met onderling genoegen; gelyk

blykt

blykt uit het Besluit hunner Ed. Groot Mog., van den 7 dezer Bloeimaend, welk dus luid: 's GRAVENHAGE.

De Staten benoemen Gecommitteerden om, zoo mogelyk, het verschil tot onderling genoegen te schikken.

IS gelezen den Requeste van Predikanten, Ouderlingen en Diakonen, composerende den grooten Kerkeraed van de Nederduitsche Gereformeerde Gemeente, alhier, in den Hage, daer by in het breede te kennen gevende hun Verzoek, in conformité van het aloude en constante Gebruik, by den voorsz. Kerkeraed subsisterende, door derzelver Gecommitteerden, zoo by den Hove van Holland, als by Burgemeesteren van 's Gravenhage, als hunne Magistraten, gedaen, ten einde aen hun gunstige Handopening of Permissie mogte worden verleend, om wederom een ander Leeraer in de voorzeide Gemeente te verkiezen, als mede hoedanig geclausuleerd antwoord zy daer op bekomen hadden, namelyk dat men van hun verwagtte eene Nominatie van drie Mannen, die, wegens hunne uitmuntende Godsvrugt, Gaven en Hoedanigheden, de aenzienlyke standplaets alhier meriteerden, en van de zelfde Studie, als die gene, door wiens vertrek de Vacature gekomen was, om daer door, in allen opzigte, het verlies, by de Gemeente door deszelfs vertrek geleden, te vervullen; behelzende, wyders, het geen dienaengaende, zoo by den Kerkeraed, als voor de voorsz. hunne respective Magistraten, verder was gepasseerd; en, vervolgens, om de daer by geallegueerde redenen, en op de gronden, daer toe gelegd, verzoekende dat hunne Ed. Gr. Mog. hun gelieven te authoriseren om, volgens Kerken Ordre en het Gebruik, hier in den Hage vigerende, tot het formeren van een Gros, Negen- en Drietal van Predikanten te procederen, zoo als de Kerkeraed in gemoede zal oordeelen, tot meeste nut en stigtinge der Gemeente, te behooren, ten einde vervolgens het geformeerde Drietal ter approbatie van de Magistraten worde gepresenteerd; en dat, wyders, hunne Ed. Gr. Mog. gelieven te verklaren dat daer mede door de Supplianten aen de eerbiedige Hoogagtinge, welke zy aen hunne Magistraten schul-

'S GRAVENHAGE.

De Staten benoemen Gecommitteerden om, zoo mogelyk, het verschil tot onderling genoegen te schikken.

schuldig zyn, is en word voldaen; of dat hunne Ed. Gr. Mog. hieromtrent zoodanige andere maetregelen gelieven te nemen, en dusdanige voorziening te doen, als dezelven, naer hunne hooge wysheid en rechtvaerdigheid, in conformité van hunner Ed. Gr. Mog. Resolutien, in den voorsz. Requeste vermeld, in dezen zullen oordeelen te behooren, welk voorsz. Request, en Bylagen daer toe relatief, hier na volgen geinsereerd.

[Zie dezen hier voren, bladz. 362-363, 364, 365-371, 371-382]

Waer op, gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaen dat de voorsz. Requesten en daer toe specterende Bylagen zullen worden gesteld in handen van de Heeren Gedeputeerden der Stad Leiden, en verdere hunner Ed. Gr. Mog. Gecommitteerden tot de Kerkelyke Zaken, om dezelven te examineren, het Hof en den Magistraet van den Hage, mitsgaders ook, voor zoo veel des noodig zal worden geoordeeld, de Supplianten daer op te hooren, en de voorsz zaek, met onderlinge harmonie der respective Geinteresseerden, te concilieren en in te schikken, is het doenlyk; en, by ontstentenis van dien, aen hunne Ed. Gr. Mog. te dienen van derzelver Consideratien en Advies, om, vervolgens, daer op by hunne Ed. Gr. Mog. te worden geresolveerd, zoo als geoordeeld zal worden te behooren.

En zal hier van Extract worden gezonden aen den Præsident en Raden van den Hove, mitsgaders aen den Magistraet van 's Gravenhage, als mede gelyk Extract aen de Supplianten worden gegeven, om te strekken tot derzelver naricht.

Den 12 van deze Bloeimaend deed de Schuttery van deze Hofplaetse hare jaerlyksche Wapenschouwing en Optogt. Zy vergaderde, volgens gewoonte, op hare loopplaetsen en trok vervolgens naer het Bosch, bezyden de Maliebaen; werwaert de doorl. Prins Erfstad-

hou-

houder, en de Heer Hartog van Brunswyk, gevolgd van den Heere Prinse en Mevrouwe de Prinsesse van Nassau-Weilburg, omtrent half twaelf uuren, zich begaven. Deze doorl. Personagien werden, by hunne aenkomst, door de Officieren, met den Sponton en het Vaendel gegroet; en, na dat zy voor en achter het front van de in de wapenen staende Burgerye gereden waren, traden uit de Koetsen in de opgerichte Staten-Tent. Waer op de Exercitie, en, na dat die geëindigd was, de Trekking begon. Het Blaeuwe Vaendel, onder den Kapitein Dannenberg, trok thans eerst op, aen het hoofd hebbende den Wel Ed. Gestr. Heer Kollonel en Burgemeester Mr. K. de la Bassecour, met voorafgaende Musikanten van de Guardes te voet. Hier op volgden het Oranje-Blanche-Bleu, het Groene, het Kolumbynen, het Witte en het Oranje Vaendel. In den Optogt werden de doorl. Personagien, by het voorbytrekken der Staten-Tente, door de Officieren met den Sponton en het Vaendel weder gegroet. De marsch geschiedde uit het Bosch, door het Nieuwe Voorhout, het groote Voorhout, langs den Kneuterdyk, door de Gevangen-Poort, over het Buiten- en Binnen-Hof, en den Korten Vyverberg, voorby den Stads Doele. Hier bevond zich de Magistraet, welke door de Officieren, in het voorbytrekken, insgelyks gegroet werd. Vervolgens keerde de Schuttery naer hare eerste Standplaets te rug, daer zy van elkander scheidde. En de Officiers begaven zich hier op naer den Doele, alwaer zy door den Magistraet op eene kostbare Maeltyd onthaeld werden.

's GRA-GENHA-VE.

ZEELAND.

MIDDELBURG.

MIDDELBURG.

DEn 21 van de nu afgeloopen Grasmaend hebben de Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provintie een Plakaet vastgestelt, rakende de Ongezegelde Instrumenten, welken door Notarissen of andere daer toe gerechtigde Persoonen gepasseerd zyn, voor dat de Ordonnantie op het Middel van het Klein Zegel den 21 van Herfstmaend des jaers 1756 vastgesteld was, welk dus luid:

Plakaet rakende de Ongezegelde Instrumenten in de Prothocollen van overleden Notarissen te vinden.

DE Staten van Zeeland; Allen den genen, die dezen zullen zien of hooren lezen, salut: doen te weten, dat van verscheide zyden ter onzer kennisse is gekomen dat in de Prothocollen van sommige reeds overleden Notarissen, in hun leven binnen deze Provintie gefungeert hebbende, Onbezegelde Instrumenten zyn gevonden, en nog gevonden zouden konnen worden; waer uit verscheide grieven en inconvenienten zouden konnen resulteren, zoo ten respecte van de Weduwen of Erfgenamen van zoodanige Notarissen, die, ignorant en onschuldig aen het verzuim, het zy toevallig, of met een kwaden toeleg, door dezelven gepleegd, deswegens door de Geinteresseerden in alzulke Onbezegelde Instrumenten, tot verhael van de Boeten, op de Redemtie van Onbezegelde Instrumenten gesteld, zouden konnen en mogen worden geactioneerd; als ten respecte van arme en behoeftige personen, welken, Copien van zoodanige Instrumenten requirerende, boven het gemis der verwagte voordeelen, van de vervolginge van hun goed Recht voor altoos zouden moeten afzien, of genoodzaekt zyn de Zegels, nevens de Kosten der Redemtie, zelve te betalen: ZOO IS 'T dat wy, in consideratie van de publieke utiliteit, uit onze souveraine magt en zonder-

derlinge gratie, voor ditmael, en zonder dat het zelve, by vervolg, zal mogen worden getrokken in eenige consequentie, hebben goedgevonden te statueren, gelyk wy statueren by dezen: MIDDELBURG.

Plakaet rakende de Ongezegelde Instrumenten in de Protbocollen van overleden Notarissen te vinden.

Dat alle Notarissen, of andere gekwalificeerde Personen, in welker Prothocollen eenige Onbezegelde Instrumenten, voor dato van onze voorschreve Ordonnantie, van den 21 September 1756, gepasseerd, mogten gevonden worden, mitsgaders derzelver Weduwen of Erfgenamen, zich binnen den tyd van vier Maenden na de publicatie van dit ons Plakaet, aen de Kollecteurs van het bovengemelde Middel, ieder in hun Distrikt, behoorlyk aengevende, van de Boeten, op de Redemtie van Onbezegelde Instrumenten gestatueerd, zullen worden geëximeerd: mits alle de voorsz. Instrumenten, binnen den gemelden tyd van vier Maenden, en langer niet, door de respective Kollecteuren, met de gerequireerde Zegels, volgens onze tegenwoordige in train zynde Ordonnantie, doende omslaen, en het recht daer van in handen van voorsz. Kollecteuren, ten behoeve van den Lande, betalende; op pœne van voor altoos te verliezen het effect van deze onze gratieuse dispositie. Dat, in cas van Insolventie van eenige Notarissen, of andere gekwalificeerde Personen, of derzelver Weduwen, de respective Sekretarissen van de Steden, en ten platten Lande, zullen worden gekwalificeerd, gelyk gekwalificeerd worden by dezen, ingeval eenige Copien van Onbezegelde Instrumenten, voor dato van onze meergemelde Ordonnantie van den jare 1756 gepasseerd, door de Geinteresseerden gerequireerd worden, dezelven af te geven; mits een competent Zegel, volgens onze voorschreve Ordonnantie, om de Instrumenten zelve geslagen worde, en door de Geinteresseerden het Recht van het Zegel en de Copie worde betaeld. En worden de respective Kollecteurs, by dezen, geordonneerd en gelast op de Zegels, die door hen om de Onbezegelde Instrumenten zullen worden geslagen, te stellen eene pertinente en door hen onderteekende annotatie en verklaring, in confor-

MIDDELBURG.

mité van onze Resolutie van den 19 September 1757, voor zoo verre dezelve op het vorenstaende applicabel is.

Plakaet rakende de Ongezegelde Instrumenten in de Prothocollen van overleden Notarissen te vinden.

Des worden van deze onze gratie wel expresselyk gesecludeerd zoodanige Instrumenten, als na het emaneren van onze voornoemde Ordonnantie, van den 21 September 1756, om redenen, by het LIII Articul van de voorsz. Ordonnantie toegelaten, op onbezegeld Papier zyn geschreven; doch om welken, binnen den tyd van veertien dagen na het passeren derzelven, geen competent Zegel is geslagen; blyvende de gemelde Ordonnantie, daeromtrent en voor het overige, in haer volle kragt en vigueur.

Lastende en bevelende eenen iegelyken, dien het eenigzins mag aengaen, zich hier naer te reguleren. En op dat niemand hier, van eenige ignorantie zoude konnen pretenderen, zal deze alomme worden gepubliceerd en geaffigeerd, daer men gewoon is zoodanige publicatien en affixien te doen. Enz.

Ook hebben hunne Ed. Mog., ten dien dage, bekend gemaekt dat de Belasting op de Karotten, die in deze Provintie gebragt worden, en op de Snuif-Tabak en Rappé, in den jare 1753 gelegd, als nog word geheven, by de volgende Publicatie:

Bekendmaking dat de Belasting op de Karotten, Snuif-Tabak en Rappé als nog word geheven.

DE Staten van Zeeland; Allen den genen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut: doen te weten, dat aen ons, door eenige Fabriekeurs van Karotten, Snuif-Tabak en Rappé, binnen deze Provintie, is te kennen gegeven, dat door eenige Pagters van den Impost op den Tabak, en anderen, bedenkingen waren gemoveerd als of de Belasting op de van buiten in deze Provintie gebragt wordende Karotten, tot drie Stuivers; en op de Snuif Tabak, mitsgaders geraspte of geprepareerde Rappé, tot zes Stuivers per pond, by onze Publicatie van den 17 September 1753 gelegd, door het verloop van den tyd in het geheel zoude we-

wezen opgeligt; schoon de voorsz. Belasting veeleer, door onze posterieure Resolutien van de jaren 1754 en 1755, scheen te wezen geinterpreteerd en geamplieerd: ZOO IS 'T dat wy, tot wegneminge van alle dubiëteiten en duisterheden, hebben goedgevonden te declareren, gelyk wy declareren by deze, dat onze bovengemelde Publicatie van den 17 September 1753 als nog in vigueur is en in observantie moet worden gehouden; en dat, vervolgens, tot dat by ons hieromtrent nader zal worden geresolveerd, de hier bovengemelde gestatueerde respective Belastingen, aen de Pagters van den Impost op den Tabak, in ieder Distrikt, boven en behalven het Billetgeld, zullen moeten worden betaeld; op de verbeurte niet alleen van de Karotten of Snuif-Tabak, die, alvorens dezelve in te slaen, niet zal aengegeven zyn; maer ook op de boeten en pœnen, by de Particuliere Ordonnantie op den Tabak, en de Generale Ordonnantien op de Gemeene Middelen, binnen deze Provintie, tegens de Frauden en Contraventien gestatueerd.

MIDDELBURG.

Bekendmaking dat de Belasting op de Karotten, Snuif-Tabak en Rappé als nog word geheven.

Des worden aen de bovengemelde Belastingen niet geadsubjecteerd de Karotten en Snuif-Tabak, door deze Provintie *transito* passerende; als zynde by onze Resolutie van den 1 September 1755 daer van vrygesteld.

Lastende en bevelende eenen iegelyk, dien het eenigzins aengaen mag, zich hier naer te reguleren.

En op dat niemand eenige ignorantie zoude konnen pretenderen, zal deze alomme worden gepromulgeerd en geaffigeerd ter plaetse, daer zulks gewoon is te geschieden. Enz.

G O E S.

TOt voorkominge van het ontstaen van Brand in deze Stad, is, door Burgemeesteren en Raden, den 4 van de nu afgeloopen Grasmaend, eene Publicatie vastgesteld,

GOES.

GOES. ſteld, waer by alle Ambachts- en Werklieden verboden word het rooken van Tabak, zoo lang zy zich in hun werk bevinden, op eene Boete van vyf Schellingen voor de eerſte reize, van tien Schellingen voor de tweede reize, en van arbitraire Correctie voor de derde reize; als mede het rooken van Tabak by Hooy, Stroo, Vlas of omtrent eenige Huizen, Schuren en Pakhuizen, waer die of andere brandbare Stoffen in gelegen zyn, of op Wagens, geladen met Vaemhout, Mutsaerd of eenige der gemelde brandvattende Specien, en het verwerken van dezelven, by avond, met Kaers of Lamplicht, niet alleen op de zelfde Boete, maer, daerenboven, arbitraire Correctie naer bevind van zaken.

UTRECHT.

UTRECHT.

U-TRECHT. DEn 7 van de zelfde Grasmaend is alhier van den Stadhuize afgekondigd de volgende Ordonnantie op het verkrygen en bewaren van het Burgerrecht, die den 19 en 30 van de jongſte Lentemaend gearreſteerd was.

Ordonnantie op het verkrygen en bewaren van het Burgerrecht. BUrgemeeſteren en Vroedſchap der Stad Utrecht in conſideratie nemende den veelvuldigen aenzoek, die dagelyks word gedaen ter obtineringe van het dezer Stads Burgerrecht, en dat door zulke Perſonen, die niet voornemens zyn om binnen deze Stad zich met der Woon te komen nederzetten; gelyk ook in overweging leggende de dagelykſche Requeſten, aen de Vroedſchap gepreſenteerd,

teerd, zoo door de zulken, als anderen met 'er Woon uit deze Stad vertrekkende, om hun Burgerschap daer door niet te verliezen, neen maer voor gecontinueerd te mogen houden, en daer by bevindende dat, offchoon niemand, volgens de oude Overdragten, zyn Burgerrecht word geaccordeerd, ten zy hy met 'er Woon binnen de muren der Stad komt en aldaer blyft wonen, en dat daer van, van tyd tot tyd, alleen in zoo verre is gerelacheerd, dat aen sommigen, uit eene of andere reden, is gepermitteerd om, uit deze Stad vertrekkende, hun Burgerschap te blyven behouden, mits zy niet alleen alhier Domicilium eligerende, maer ook het zelve jaerlyks renoverende, en by elke Renovatie eenige Leges waren betalende, nochtans zeer weinigen hier aen komen te voldoen, niettegenstaende het gewone Appoinctement van Continuatie zulks wel expresselyk is inhoudende, en echter vermeinen, benevens andere alhier wonende Burgers, schot en lot betalende, te moeten worden geconsidereerd, en benevens dezelven te jouisseren van alle Douceuren, aen het Burgerrecht verknocht, zonder den minsten last, gelyk als andere Burgers, te supporteren:

U-TRECHT. *Ordonnantie op het verkrygen en bewaren van het Burgerrecht.*

Zoo is het dat Burgemeesteren en Vroedschap, tot maintien van de Voorrechten, de Burgers dezer Stad competerende, ingevolge de oude Overdragten en Resolutien, op dit poinct genomen, tot weringe van verdere inbreuken dieswegens, hebben goedgevonden te statueren als volgt:

I. Dat aen niemand in het vervolg het Burgerrecht dezer Stad zal worden vergund, ten ware hy dadelyk met 'er woon in deze Stad zich kwame ter neder te zetten. Immers en ten minsten, dat het zelve, aen hem vergund wordende, niet te stade zal komen noch gerekend worden ingegaen te zyn, dan sedert dien tyd, dat dezelve zich effectivelyk in deze Stad komt neder te zetten.

II. Dat zulken, die alhier met 'er woon zich komen neder te zetten of reeds wonen, en na verloop van eenigen tyd uit deze Stad weder vertrekken, het dezer Stads Burgerrecht zullen komen te

ver-

U-TRECHT. *Ordonnantie op het verkrygen en bewaren van het Burgerrecht.*

verliezen, zoo wanneer jaer en zes weken buiten deze Stad hebben gewoont; ten ware dat dezelven Appoinctement van Continuatie hebben verkregen by de Vroedschap.

III. Dat geen Appoinctement van Continuatie zal worden verleend aen iemand, als onder conditie dat dezelve zich kome te reguleren naer het volgende.

IV. Dat in het vervolg iemand, Appoinctement van Continuatie verkregen hebbende, gehouden zal zyn zyn Domicilium binnen deze Stad te eligeren en zulks te doen publiceren, zullende, by zoodanige electie, en alvorens de publicatie zal worden geaccordeerd, aen den Boekhouder van het Ambachtshuis moeten betalen de somme van acht Guldens.

V. Dat de voorschreve Electie niet langer zal duren, noch het Burgerrecht aen hem conserveren, dan een Jaer en zes weken na de voorsz. Publicatie, zullende hy, zoo wanneer zyn Burgerrecht verder wil continueren, na verloop van den voorsz. tyd, wederom zulks moeten doen publiceren, en, by elke vernieuwinge van voorsz. Publicatie, betalen, als in het voorgaende Articul is gesteld.

VI. Dat boven de voorsz. acht Guldens de zoodanige alle jaer aen de Thesaurie dezer Stad, in plaetse van Belastinge, zal betalen de somme van twaelf Guldens.

VII. Dat die genen, welken hun Burgerschap in maniere voorsz. willen continueren, gehouden zullen zyn, by elke Publicatie van de Electie van hun Domicilium, aen de Sekretarye van de Politie dezer Stad te overhandigen de Kwitantie van den respectiven Boekhouder van het Ambachtshuis en Thesaurier dezer Stad, om, de betalinge gezien, de Publicatie te worden geaccordeerd, en hunne Namen te worden gesteld op eene aparte Lyst, met byvoeginge van den dag der voorschreve Publicatie; welke Lyst gehangen zal worden in de Sekretarye voorsz. Alles in conformité van de Resolutie van den 3 November 1677.

VIII. Dat nochtans hier onder niet zullen begrepen

pen zyn de geboren Burgers dezer Stad; maer zullen de geboren Burgers kunnen volstaen met zich te reguleren naer het IV, V en VII Articulen van deze Ordonnantie, met dat onderscheid dat dezelven, in plaetse van acht Guldens, Art. IV vermeld, alleen zullen betalen vier Guldens.

U-TRECHT. *Ordonnantie op het verkrygen en bewaren van het Burgerrecht.*

IX. Dat, wyders, die genen, welken de Continuatie van hun Burgerrecht voor dato dezer reeds hebben geobtineert, ook zullen kunnen volstaen met zich te reguleren naer het IV, V en VII Articulen van deze Ordonnantie, als zynde conform de Resolutie van den 7 May en 3 November 1677, zonder in het zesde Articul van deze Ordonnantie gehouden te zyn; mits dat dezelven, in zoo verre in gebreke gebleven zyn de betalinge, conform de voorsz. Resolutie, te doen, hunne achterstallen effective binnen den tyd van een jaer na de Publicatie dezer zullen moeten voldoen, op pœne van het effect van hun Burgerschap te verliezen.

X. Dat alle die genen, aen welken, uit consideratie van eenige aen de Stad betoonde diensten, in het vervolg het Burgerschap dezer Stad gratis mogt worden vereerd, ten opzichte van de Conservatie van hun Burgerrecht zich zullen moeten gedragen naer het gene hier voren, ten reguarde van de geboren Burgeren, is gestatueerd.

XI. En zullen mede voor gecontinueerd in hun Burgerrecht gehouden worden, welken in dienst van de Stad, Provintie, Generaliteit, (de Oost- en West-Indische Compagnie daer onder begrepen) zich buiten de Stad ophouden; ook die, in den Kerkelyken of Militairen dienst zynde, of uit hoofde van hunne Studie, Negotie, Reizen, Ambachten en andere by de Rechten gepriviligeerde redenen, meer dan een jaer en zes weken absent zyn; mits nochtans, by hun retour, van de Vroedschap dienaengaende verzoekende Declaratoir.

XII. Dat nochtans hier niet mede word verstaen geaboleerd te zyn de Resolutie van den 6 Augustus 1753, ter vernieuwinge van die van den 23 October 1638 genomen, en dicterende „ dat aen niemand eenige Tolbrieven zullen worden gegeven,

„ ten

U-TRECHT. „ ten zy aen geboren Burgers, of die ten minsten „ jaer en dag hier met hunne gansche Familie hebben gewoont." Enz.

Dewyl het meermael, en ook voor eenigen tyd weder, gebeurd is dat eenige Personen de stoutheid hebben gehad van naby de Schildwagten, die wegens de Militie alhier Guarnisoen houden, terwyl zy op hunnen Post stonden, te komen, en bewegingen te maken als of zy dezelven wilden aentasten, en daerenboven verscheide andere Onordentelykheden langs de Straten gepleegd zyn, zoo hebben de Heeren Schout, Burgemeesters en die van den Gerechte dezer Stad, uit overweginge dat zoodanige feitelykheden niet alleen schadelyke en zelfs doodelyke gevolgen kunnen hebben, maer ook de Militie, alhier onder bescherminge van den Magistraet, onder anderen, tot weringe van alle foele en geweld dienende, in haer Post behoorlyk moet worden gehandhaefd, by eene Publicatie van den 23 dezer Bloeimaend, allen en een iegelyk niet alleenlyk gewaerschouwt diergelyke Baldadigheden en Moedwil niet meer te plegen, onder vertooninge dat zy anders zullen moeten afwagten de gevolgen, welken op het plegen van dezelve feitelykheden kunnen ontstaen, en onder anderen ook de gevaerlyke uitwerkingen, die een Schildwagt, 't zy Ruiter of Soldaet, als hy op zyn Post aengetast word, tot verdeedigingе van dezelve, straffeloos mag en gehouden is by de hand te nemen; maer ook op nieuws verboden diergelyke of andere Ongeregeldheden langs de Straten en Wegen alhier te plegen, op straffe dat tegens dezel-

ven

ven ſtrengelyk, volgens de voorgaende Ordonnantien, geprocedeerd en zy voorbeeldig geſtraft zullen worden. UTRECHT.

Den 15 van de bovengemelde Grasmaend is, door de Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provintie, eene Publicatie vaſtgeſteld nopens het heffen en betalen van den Tol van Goederen, die binnen deze Provintie vervoerd worden; welke dus luid:

Publicatie wegens het heffen van den Tol van Goederen, die binnen deze Provintie vervoerd worden.

DE Staten van den Lande van Utrecht doen te weten: Alzoo hunne Ed. Mog. zyn in ervaringe gekomen dat, omtrent het heffen en betalen van Tol van Goederen, die binnen deze Provintie worden vervoerd, zwymeling word opgevat in hoe verre van voorſz. Goederen Tol verſchuldigd word; en wel, by hunner Ed. Mog. Reſolutie van den 21 February 1753, eene proviſionele ſchikking dienaengaende gemaekt, maer op alle gevallen en omſtandigheden daeromtrent niet genoegzaem voorzien is; ZOO IS 'T dat hunne Ed. Mog. goedgevonden hebben, by interpretatie en ampliatie van voorſz. hunner Ed. Mog. Reſolutie, te ſtatueren als volgt:

I. Dat van Goederen, die tuſſchen de drie Tol-Komtoiren ingeladen en vervoerd worden, zonder een van de Tol-Komtoiren of Wagten te paſſeren, en binnen de Provintie blyven, zonder eenig ander Territoir aen te raken, geen Tol verſchuldigd word.

II. Dat, dienvolgens, van Goederen, beneden de Sluis aen de Vaert ingeladen en naer beneden gevoerd, zonder den Tol in het Gein of het Tol-Komtoir te Utrecht te paſſeren, geen Tol verſchuldigd word. Daer, anders, de In- en Opgezetenen van de Vaert, zoo wel als alle anderen, die geen Vrydom van Tol hebben, dien verſchuldigen, wanneer zy de Sluis paſſeren of hunne Goederen op de Lek inladen of loſſen.

III. Dat, insgelyks, van Goederen, die van

U-TRECHT.

Publicatie wegens het heffen van den Tol van Goederen, die binnen deze Provincie vervoerd worden.

Wyk den Krommen Rhyn afgevoerd en te Utrecht opgeslagen worden, geen Tol verschuldigd word.

IV. Dat, ten opzichte van Utrecht, van Goederen, die in de Binnen- of Buiten-Gragten der Stad ingeladen, en, aen den eenen kant, den Krommen of Vaertschen-Rhyn of eenige andere Grift op-, of, aen den anderen kant, de Leidsche Vaert of de Vegt afgevoerd worden, geen Tol verschuldigd word, zoo lang ze in de respective gevallen de Tol-Komtoiren te Wyk, in het Gein en aen de Vaert, of de Wagten aen den Eersten Dam, en te Breukelen, niet hebben gepasseert, of, de twee gemelde Wagten gepasseert hebbende, als nog binnen de Provintie aen beide zyden der Rivier blyven.

V. Dat onder zoodanige Goederen, die, tusschen de drie Tol-Komtoiren vervoerd zynde, worden gerekend vry van Tol te zyn, ook zyn begrepen Eyen, Duiven- en andere Mist en Asch of Vuilnis, hoe zeer daer omtrent anders verstaen was by eenige vorige Resolutie, welke by deze in zoo verre geaftereerd word.

VI. Dat in de bovenstaende gevallen, wanneer geen Tol-Komtoir gepasseerd word, ook niet van nooden is de Tol-Komtoiren te kennen of eenige kosten te dragen.

VII. Dat, integendeel, van Goederen, die in de Binnen- of Buiten-Gragten der Stad Utrecht ingeladen worden en de Sluis aen den Eersten Dam of de Brug te Breukelen passeren, zoo ras die alzoo het Territoir van de Provintie, al is 't maer aen de eene zyde der Rivier, verlaten, Tol verschuldigd is, volgens de Tol-Ordonnantie, en naer de Lyst, daer op by hunne Ed. Mog. gearresteerd, en die Tol betaeld moet worden te Utrecht.

VIII. Dat van Goederen, die, te Wyk of wel aen de Vaert, binnen de Sluizen ingeladen, en door of langs de Stad of Moesgragten, of wel, aen den anderen kant, door het Gein, buiten het Territoir van de Provintie, invoege als hier voren gevoerd worden, enkele Tol moet worden betaeld, in het eerste geval te Utrecht, of in het laetste geval aen de Vaert; doch van Goederen, die aen de Vaert bui-

buiten de Sluizen ingeladen zyn en naer binnen komen, om, vervolgens, als voren, buiten het Territoir van de Provintie gevoerd te worden, moet worden betaeld dubbele Tol, te weten een enkele Tol aen de Vaert, en een enkele te Utrecht, wanneer die te Utrecht passeren, of wanneer die door het Gein vervoerd worden, de dubbele Tol aen de Vaert alleen, mede als dan voor den Gein-Tol.

U-TRECHT. *Publicatie wegens het heffen van den Tol van Goederen, die binnen deze Provintie vervoerd worden.*

IX. Dat by dezen word geapprobeerd en vastgesteld blyft het gene by Resolutie der Heeren Gedeputeerden van den 28 May des afgeloopen jaers aen de In- en Opgezetenen van Wyk, handelende in Fruit, en daer mede den Krommen Rhyn af voorby de Stad Utrecht passerende, is toegestaen, om namelyk te konnen volstaen met het betalen, op het Komtoir te Wyk, voor Tol en Zegel, 12 Stuivers, en te Utrecht gelyke 12 Stuivers, en, geladen te rug komende, te Utrecht, voor Tol en Zegel, 12 Stuivers, en te Wyk een Stuiver voor Roer-Tol; doch, op hun retour ledig zynde, te Utrecht, voor Roer-Tol en Zegel, 7 Stuivers, en, te Wyk, mede als boven, een Stuiver.

X. Dat de bovenstaende schikking alleen ziet op Goederen, die, binnen de Provintie vervoerd of daer binnen ingeladen zynde, van daer naer buiten uitgevoerd worden, blyvende ongealtereerd en in zyn geheel het geen omtrent Goederen, van buiten inkomende en de Tol-Komtoiren passerende, tot hier toe volgens de Tol-Ordonnantie en Lyste geuseerd en in gebruik geweest is.

XI. En, eindelyk, dat de Ontfangers van den Tol bevoegd en geauthoriseerd zyn te vigileren en toezigt te hebben op het frauderen van het recht der Tollen, en, onder anderen, zoodanigen, als zy zouden konnen verdenken van, onder voorgeven van binnen de Tol-Komtoiren te blyven, integendeel dezelven met hunne Schepen en Goederen te passeren, den Tol te doen consigneren, en blyk van dat voornoemde Goederen binnen de Tol-Komtoiren geloost zyn, af te vorderen.

Zullende allen, die, in dit of eenig ander geval, het zy met Goederen, binnen de Provintie inge-

U-TRECHT. laden en van daer uitgevoerd, of van buiten daer ingebragt en aengevoerd wordende, de Tol-Komtoiren niet kennen, en het recht dezer Tollen frauderen, daer over worden gestraft by Confiscatie van Schepen en Goederen, of aen hunne Personen, volgens de Tol-Ordonnantien, en zoo als men van ouds gewoon is te doen, of ten minsten verbeuren den drievoudigen Tol; een derde voor het Land, en twee derden voor den Ontfanger, die de Calange zal doen; alles gelyk in onderscheide gevallen, naer exigentie van zaken, gevonden zal worden te behooren; zullende mede zoodanigen, 't zy Kooplieden of Schippers, die de Ontfangers of hunne Bedienden in het exerceren van hunne functie injurieren met woorden, of anders misdoen, verbeuren eene Somme van Honderd Caroli Guldens, de eene helft ten profyte van den Lande, en de andere helft tot behoef van den Ontfanger, boven arbitraire Correctie, naer gelegenheid der zake.

Publicatie wegens het heffen van den Tol van Goederen, die binnen deze Provintie vervoerd worden.

En op dat niemand hier van ignorantie hebbe te pretenderen, zal deze worden gedrukt, gepubliceerd en geaffigeerd naer gewoonte. Enz.

O V E R Y S S E L.

DEVENTER.

DEVENTER. BY Schepenen en Raed, den Magistraet van deze Stad, is, den 13 van de jongste Lentemaend, op verzoek der Beurtschipperen, welken van hier op Haerlem, Leiden, den Hage, Delft en Rotterdam varen, eene Verandering gemaekt in het Vyfde Artikel van de Ordonnantie op dat Veer, den 9 van Wintermaend des jaers 1739 vastgesteld, volgens welke, in plaetse dat de gemelde Beurtschippers, van den 2 der Sprokkelmaend tot den 5 der Slagtmaend, alle Woensdagen van

van hier op Rotterdam enz. en van daer herwaert moesten varen, en, van den 5 der Slagtmaend tot den 2 der Sprokkelmaend, alle veertien dagen, na dezen, alle Woensdagen, ten elf uuren, van den 12 der Sprokkelmaend tot den 5 der Wintermaend, een Schip van hier op Rotterdam enz. en van daer herwaert zal moeten vertrekken, en, van den 5 der Wintermaend tot den 12 der Sprokkelmaend, alle veertien dagen. DEVENTER.

ZWOL.

OP den Overysselschen Landdag, die in de nu afgeloopen Lente- en Grasmaend hier gehouden is, hebben Ridderschap en Steden, de Staten van deze Provintie, bewilligt in alle de Gewone en Buitengewone Middelen van Verpagtinge en Consumtie, zoo als die in den jare 1760 zyn geheven en in train geweest. ZWOL.

Ook hebben dezelven bewilligt in het munten van nog acht Millioenen Guldens in heele en halve Gouden Ryders.

Wyders is door dezelven een Besluit genomen om den Hessen-Weg te doen verbreeden en verbeteren, zoo door het leggen van Bruggen en Waterleidingen, daer die noodig zyn, op dat, in allen deele, de Weg en Afwateringen in een volkomen goeden staet mogen worden gebragt, als door het aenkoopen van een Zaei-Kamp, ten koste van de Provintie, waer over een gedeelte van dien Weg noodwendig gelegd moet worden.

Nog hebben hunne Ed. Mog. vastgestelt dat de Gerichtsdienaers en Onder-Schouten

Zwol. ten platten Lande gehouden zyn alle de Delicten, zonder onderscheid, die tot hunne kennisse komen, aen de Schouten of Richters aen te brengen, ten allerspoedigsten, en althans binnen drie dagen, zonder daer van te mogen blyven in gebreke, by peene van Suspensie of Deportement, naer bevindinge van zaken; en dat de Heeren Land-Drosten dit behooren in te voegen in de Acten van Aenstellinge der Gerichtsdienaren en Onder-Schouten.

Ook hebben dezelven de opene Vischschuiten ontheven van het Ensfergeld, en toegestaen dat dezelven vry in de Havenen mogen binnen komen.

En, eindelyk, mede besloten dat, uit naem van de Provintie, ten dienste van den Heere Land-Drost van Haxbergen, te Diepenheim, een nieuw Gevangenhuis zal worden gebouwd.

Voorts is door hunne Ed. Mog., by eene Publicatie van den 31 der Lentemaend, Vryheid gegeven tot den Invoer van allerlei gezond Rundvee in deze Provintie van dien dag af tot den laetsten van de tegenwoordige Bloeimaend; en van Vet Rundvee van den 1 der Wyn- tot den laetsten der Slagtmaend van dit jaer.

Ook zyn, in de nu afgeloopen Grasmaend, door hunne Ed. Mog. zes andere Publicatien vastgesteld. De eerste, gedagteekend den 2 van die maend, betreft de *Jura* of het gene betaeld moet worden by Beleninge van Leengoederen, en luid dus:

Ridderschap en Steden, de Staten van Overyssel, doen te weten: Nademael ons, sedert eeni-

eenigen tyd, verscheide klagten zyn voorgekomen Zwol.
van Ingezetenen dezer Provintie, zynde Vasallen
of Bezitters van Leengoederen, in deze Provintie gelegen, en Leenhoorig aen Leenheeren of Leenkameren buiten deze Provintie, dat van dezelven exorbitante *jura* worden gevorderd van de Beleningen en andere Leen-acten wegens zoodane Goederen, merkelyk hooger en meer als die door onze Provintiale Leenkamer worden genoten, en zulks is strekkende tot groot bezwaer van de Partyen; ZOO IS 'T dat wy, noodig hebbende geacht daer in naer behooren te voorzien, geordonneert en gestatueert hebben, statueren en ordonneren by deze, dat geene Leenheeren of Leenkamers, zonder onderscheid of dependent of independent zyn van deze Provintie, meer *jura*, zoo ten respecte van de Heergewaden, als de Curialia, met den aenkleve van dien, zullen mogen vorderen of genieten van Leengoederen, in deze Provintie gelegen, als de Leenkamer dezer Provintie.

Hoe veel betaeld moet worden by de Beleninge van Leengoederen.

En dus, voor de Beleninge van een Leengoed, ten Overysselschen Rechte Leenroerig, voor het Heergewaed, met den aenkleve van dien, de Registrering van de Beleninge daer onder begrepen, achttien Guldens achttien Stuivers.

Voor de Beleninge met een Leen, ten Zutphenschen Rechte Leenroerig, met den aenkleve van dien, als voorschreven, elf Guldens achttien Stuivers.

Ten ware dezelve Leenheeren, binnen een jaer na de publicatie dezer, aen ons of onze ordinaris Gedeputeerden, konden bewyzen dat tot het trekken van meerdere *jura* voor de Heergewaden, als andere Leen-acten, by de uitgifte of eerste constitutie, waren gerechtigd, Zullende zoodane Vasallen, aen welken eenige Leenheeren of derzelver Stadholders mogten komen te verweigeren Beleningen of andere Leen-acten te accorderen, tegens betalinge van de *jura* naer den teneur van deze onze Publicatie, zich als dan daer over kunnen en mogen adresseren aen onze Provintiale Leenkamer, en daer van de Beleninge of andere Leen-acten kun-

Zwol. nen ontfangen, welken als dan van de zelfde kracht zullen zyn, als of die voor de respective Leenkamers, waer onder dezelven ressorteren, waren gepasseerd.

En, op dat hier van niemand eenige ignorantie zal kunnen pretenderen, zal deze alomme worden gepubliceerd en geaffigeerd, daer men zulks te doen gewoon is. Enz.

De tweede, op den zelfden dag vastgesteld, strekt ter bepalinge dat de Tappers in Wynen, die acht dagen voor de Verpachting niet verklaert hebben dat zy voornemens zyn uit de Tapneringe te scheiden, zulks in dat Pagtjaer niet zullen mogen doen; en is van den volgenden inhoud:

De Tappers in Wynen moeten acht dagen voor de Verpachtinge verklaren of zy voornemens zyn uit de Tapneringe te scheiden.

Ridderschap en Steden, de Staten van Overyssel, doen te weten: Nademael ons, een en andermael, is voorgekomen dat vele Tappers in Wynen, wanneer, by de Verpachtinge der Generale Middelen, de Impost op de Wynen komt getrokken te worden door Pachteren, die van hunne Societeit niet zyn, als dan malkanderen opmaken, en in groote meenigte uit het tappen van Wynen uitscheiden, en zich laten afpeilen, om alzoo dien nieuwen Pachter buiten staet te stellen om zyne beloofde Pachtpenningen te kunnen consequeren en opbrengen, en daer uit resulteren groote inconvenienten, tot nadeel van den voorschreven Impost en grooten ondienst van de Finantien; ZOO IS'T dat wy, noodig hebbende geacht daer tegens te voorzien, hebben goedgevonden te ordonneren en te statueren, zoo als wy ordonneren en statueren mits deze: Dat de Tappers in Wynen of Brandewynen, welken uit die Tapneringe gedenken uit te scheiden, zulks ter Sekretaryen van de Steden, of voor de Gerichten ten platten Lande, waer onder gehooren, zullen moeten verklaren, en laten registreren, ten minsten acht dagen voor de Verpachtinge der Generale Middelen; en dat die genen, die

die zoodane verklaring alzoo niet zullen hebben gedaen, na de Verpachtinge, zoo in dezen jare, als de volgende jaren, uit die Tapneringe niet zullen mogen uitscheiden noch zich laten afpeilen, maer, gedurende dat geheele pachtjaer, in die Tapneringe zullen moeten continueren, ofimmers als Tappers geconsidereerd en gehandeld worden volgens de Ordonnantien, en de Peil en Visitatie, ten gesinne van de Pachteren, onderhevig zyn. Dat ook die genen, die tegenwoordig geene Tappers in Wynen zyn, of uit die Tapneringe zyn uitgescheiden, dezelve Tapnering in Wynen na de aenstaende Verpachtinge niet zullen mogen aenvaerden, noch daer toe geadmitteerd worden, ten zy zich daer toe insgelyks acht dagen voor de aenstaende Verpachtinge zullen hebben aengegeven en gedeclareert als voorschreven. Dat ook, onder het woord Tappers, by de Ordonnantie gemeld, niet alleen verstaen worden Tappers in Wynen, maer ook Tappers van Brandewynen en Gebrande Wateren en van Bieren; zulks dat Tappers van Bieren of Brandewynen en Gebrande Wateren, geen Tapnering doende in Wynen, of daer zynde uitgescheiden, geenzins bevoegd zyn om in hunne huizen Wynen in te slaen en te laten consumeren op Burger-Accys, maer gehouden zyn van zoodane Wynen Tappers-Accys te betalen.

ZWOL. *De Tappers in Wynen moeten acht dagen voor de Verpachtinge verklaren of zy voornemens zyn uit de Tapneringe te scheiden.*

En op dat hier van niemand eenige ignorantie moge kunnen pretenderen, zoo zal deze alomme worden gepubliceerd en geaffigeerd, daer men zulks te doen gewoon is. Enz.

De derde, ook op dien dag vastgesteld, raekt het erven der Goederen, nagelaten door de genen, die van de Diakenie of Armenstaet gealimenteerd worden; en luid dus:

Ridderschap en Steden, de Staten van Overyssel, doen te weten: Dat wy, uit goede consideratien, hebben geordonneert en gestatueert,

Zwol. *De nagelaten Goederen van gealimenteerden komen ten profyte der genen, die hen gealimenteert hebben.*

gelyk wy ordonneren en statueren door deze, dat, wanneer Arme Menschen, door de Diakenie of Armen-staet gealimenteerd geweest, stervende komen na te laten eenige geringe Goederen of Effecten, in waerde niet of nauwlyks kunnende evenaren den last, die de Diakenie of Armen-staet daer van heeft ondergaen, als dan die geringe Goederen en Effecten moeten komen ten profyte van dezelve Diakenie of Armen-staet, zonder reguard te nemen op eenige prætensien van Crediteuren, of daer over eenige disputen van præferentie of concurrentie te mogen voeren of admitteren. Waer naer de Schouten en Richters, en die het verder aengaet, zich hebben te reguleren.

En op dat hier van niemand eenige *ignorantie* moge kunnen pretenderen, zoo zal deze alomme worden gepubliceerd en geaffigeerd, daer men zulks te doen gewoon is. Enz.

De vierde, den 11 van Grasmaend gearresteerd, raekt de Dienstboden ten platten Lande, waeromtrent hunne Ed. Mog. het volgende vastgestelt hebben:

Publicatie omtrent de Dienstboden ten platten Lande.

RIdderschap en Steden, de Staten van Overyssel, doen te weten, dat wy, tot wegneminge van Desordres en Insolentien van de Dienstboden ten platten Lande dezer Provintie, hebben goedgevonden te ordonneren en te statueren, gelyk wy ordonneren en statueren mits deze:

I. Dat de Dienstboden, die den Mede- of Gods-Penning ontfangen hebben, verbonden zyn zich by de Heerschappen, Meesters of Vrouwen in de Huire te moeten stellen, en derzelver besproken Dienst ten vollen te moeten uitdienen, by verbeurte van een half jaer loon, ten profyte van de Armen.

II. Dat de Knechten of Meiden gehouden zullen wezen, op den derden dag na den 1sten May, en even zoo vele dagen na den 1sten November, in hare Huire te komen, op pœne van de verbeurte van eenen Gulden daegs, voor ieder dag, die later in

in haren Dienst zullen komen, te korten by hare respective Heeren, Meesters of Vrouwen, aen derzelver bedongen Loon, en uit den zelven niet eerder mogen vertrekken, dan op den 30sten April en 31sten October des morgens, zonder dat zich daer van zullen mogen ontslaen door een voorgenomen Huwelyk te willen voltrekken, ten zy het zelve door een voorgaend inschryven worde geprobeerd.

Zwolsche Publicatie omtrent de Dienstboden ten platten Lande.

III. Dat van nu voortaen alle Knechten en Meiden zullen gehouden zyn, drie Maenden voor het exspireren van hare Huire of Dienst, hare Heeren, Meesters of Vrouwen, met behoorlyk respect aen te spreken, en te verklaren of van meeninge zyn te blyven of te gaen, zullende de Knechten en Meiden, welken daer aen niet hebben voldaen, verpligt wezen nog den tyd van een half jaer voor het zelfde loon te moeten dienen.

IV. Dat het van nu voortaen aen alle Heeren, Meesters en Vrouwen, welken in het Gedrag of in den Dienst hunner Knechten of Meiden geen genoegen nemen, vry zal staen om zoodanigen aenstonds uit hunnen dienst te mogen laten gaen, zonder dat daer van eenige redenen zullen behoeven te geven, en als dan zullen kunnen volstaen met zoodanige Dienstbode zyn Loon te betalen tot den dag toe, dat by Hem of Haer zal gedient hebben, naer proportie van de bedongen Huir, den Gods-Penning daer onder mede begrepen. Het welk nochtans geen plaets zal hebben onder Boeren en Huisluiden, welken hunne Dienstboden niet zullen mogen laten gaen, dan na alvorens, zes weken voor den 1sten May of den 1sten October, respective, dezelven hunnen dienst behoorlyk te hebben opgezegt. Doch zoo wanneer een Dienstbode zich aen ongehoorzaemheid, kwade bejegeninge, baldadigheid, het zy met woorden of werken, schuldig mogte hebben gemaekt, zoo zullen de Boeren of Huisluiden bevoegd wezen om zoodanige Dienstboden, op staende voet, uit haren dienst te stellen, zonder gehouden te zyn aen dezelven hun verdiend Loon te betalen; doch dit laetste niet anders,

dan

ZWOL. dan na daer toe door den dagelykschen Richter gerechtigd te zyn verklaerd.

Publicatie omtrent de Dienstboden ten platten Lande.

V. En, zoo het mogte komen te gebeuren dat, door versterf of andere toevallen, eene Huishouding wierde opgebroken, en in zoo een geval geene Dienstboden meer noodig zyn, dat dan de Erfgenaem van den overledenen, of die gene, welke de Huishouding abandonneert, zal kunnen en mogen volstaen met de betalinge der Huire tot den tyd, dat het zelve zal komen te gebeuren, en een half jaer Loon daer benevens, zonder dat de Dienstboden iets vorders, 't zy van Loon, of Kost-Penningen, zullen kunnen prætenderen, zoo de Huir met de drie Maenden voor den Vervarenstyd niet konde worden opgezegd; doch zoo dezelve met de drie Maenden behoorlyk kan worden opgezegd, dat als dan de Erfgenaem, of die de Huishouding abandonneert, zullen kunnen volstaen met de betalinge van dat volle half jaer Loon of Huir alleen.

VI. En, eindelyk, dat ook niemand eens anders Dienstbode met schoone woorden of beloften verschuinen of verleiden zal mogen, en dezelve alzoo daer van aftrekken om hem of een ander te dienen, en daer by te verhuren, by verbeurte van zoo veel, als zoodane Dienstbode in een half jaer zoude verdient hebben, en dat ook de Dienstknecht of Dienstmeid zich in zulken dienst of huire niet zullen mogen begeven, by de verbeurte van een gelyk half jaer Loon.

Waer naer een ieder, die zulks aengaet, zich zal kunnen en moeten reguleren. En, op dat hier van niemand eenige ignorantie zal kunnen prætenderen, zal deze alomme worden gepubliceerd en geaffigeerd, daer men zulks te doen gewoon is. Enz.

By de vyfde, van den 14 dier maend, is de Publicatie van den 17 der Grasmaend van het jaer 1738, tot Uitroeijinge van Exters en ander schadelyk Gevogelte, woordelyk vernieuwd, en bevolen dat dezelve voortaen striktelyk zal achtervolgd worden.

In

In de zesde, die den 15 van die maend Zwol. vastgesteld is, word het dryven van Varkens langs de Zallandsche Dyken verboden, en dus gesproken:

Verbod omtrent het dryven van Varkens langs de Dyken onder de Zallandsche Schouwe.

Ridderschap en Steden, de Staten van Overyssel, doen te weten: Nademael aen ons Klagten zyn voorgekomen en representatien gedaen door den Dykgraef van Zalland, dat de Dyken, onder de Zallandsche Schouwe gehoorende, veeltyds en op vele plaetsen, zeer worden beschadigd door Varkens, die den begroeiden Barm omvroeten en rauw maken, waer door dezelven dermaten worden verzwakt, dat het minste hooge water, in die gemaekte rauwe gaten vattende, de aerde wegspoelt, en den Dyk daer ter plaetse in gevaer brengt van Doorbraken; ZOO IS 'T dat wy, noodig hebbende geacht daer tegens met nadruk te voorzien, hebben goedgevonden te ordonneren en te statueren, zoo als wy ordonneren en statueren door deze, dat niemand eenige Varkens aen of omtrent de voorschreve Dyken zal mogen laten loopen, by eene boete van vyf Goudguldens voor ieder Varken, dat aen dezelve Dyken gevonden zal worden, door den Eigenaer van dezelven te verbeuren, boven de verbeurte van de Varkens, half ten profyte van den Schout of Richter, en half ten profyte van den Aenbrenger. Waer onder dan nog niet verstaen worden Varkens, die by groote troupen voor Koopmanschap over of langs dezelve Dyken gedreven worden, waer van de Dryvers zullen moeten zorge dragen dat dezelve Varkens de Dyken niet beschadigen, by pœne van arbitraire Correctie, naer omstandigheid van zaken.

En, op dat hier van niemand eenige ignorantie zal kunnen prætenderen, zal deze alomme worden gepubliceerd en geaffigeerd, daer men zulks te doen gewoon is. Enz.

GENERALITEITS LANDEN.

GENERALITEITS LANDEN.

DE Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden hebben, by een Plakaet van den 15 der nu afgeloopen Grasmaend, in 's Gravenhage vastgesteld, de Hoven van Justitie en subalterne Rechters, die hooge Jurisdictie oefenen in de Generaliteits Landen, gevolmagtigt om de Kwaeddoeners, welken zy met Bannissement straffen, niet alleen uit het Distrikt te mogen bannen, waer over zy Rechtsgebied hebben, maer ook uit anderen, en uit het geheele Distrikt van de Generaliteit; in welk Plakaet zy dus spreken:

De Hoven van Justitie en Rechters van de byzondere Distrikten mogen uit alle de Generaliteits Landen bannen.

NAdemael wy in ervaringe zyn gekomen dat veeltyds Delinquanten, welken in Braband, ressort van dezen Staet, mitsgaders in de Landen van Overmaze, partage van ons; item in Vlaenderen, gelyk mede in het Overkwartier van Gelderland, als ook binnen onze Stad Maestricht en Graefschappe van den Vroenhoeve, door de Rechters, criminele Jurisdictie oefenende en exercerende, by derzelver Sententien of Vonnissen, worden gebannen uit hunne respective Distrikten, stout genoeg zyn om zich in de naburigheid van dezelve Distrikten, op ons Territoir, tot vilipendie van de Justitie, te vertoonen en op te houden, somtyds zelfs tot groot nadeel en ongemak van de In- en Opgezetenen der Plaetsen, waer uit zylieden gebannen zyn.

Dat ook een Bannissement uit eene kleine en geringe Jurisdictie genoegzaem geene straffe is voor Kwaeddoeners, die niets te verliezen hebben, en dat, voor het gemeen en voor de Justitie, nuttig is, dat alle gebannen Delinquanten (zoo veel doenlyk) uit den Lande worden geweerd en daer buiten gehouden.

ZOO

ZOO IS 'T dat wy, hier op ingenomen hebbende het Advies van onze Lieve Getrouwe, den eersten Presiderenden en andere Raden van Braband en Lande van Overmaze, mitsgaders gelet op het Verzoek, aen ons, onder anderen, door die van den Hoogen Brabandschen Gerechte binnen gemelde onze Stad Maestricht, ten dien einde, gedaen, daer jegens willende voorzien, hebben geordonneert en gestatueert, zoo als wy ordonneren en statueren by dezen, dat, van nu voortaen, niet alleen de respective Hoven van Justitie, maer ook alle subalterne Rechters, binnen het Distrikt van de Generaliteit exercerende Hooge Jurisdictie, zoo in de Steden als Heerlykheden, en ten platten Lande, gelyk mede die van den Hoogen Brabandschen Gerechte binnen Maestricht, item van het Graefschap van den Vroenhoeve, by derzelver Sententien en Vonnissen, alle Kwaeddoeners en Delinquanten zullen vermogen te bannen, niet alleen uit derzelver respective Distrikten en Jurisdictien, nemaer ook uit zoodanig gedeelte, ja zelfs uit den voorschreven Distrikte van de Generaliteit, als dezelve Hoven van Justitie en subalterne Rechters, naer exigentie van zaken, zullen oordeelen, in goede Justitie, te behooren; met dien verstande, nochtans, dat zulks alleen zal plaets hebben in het generael, tegens alle Vreemdelingen, Vagabonden en Landloopers, doch, met opzigt tot Ingezetenen, alleen tegens die genen van dezelven, die aen den Lyve gestraft zyn geweest of zouden behooren geworden te zyn. Ten welken einde wy alle de voorschreve Rechters door dezen authoriseren en kwalificeren, zonder dat het zelve zal mogen worden getrokken in consequentie ten aenzien van eenige verdere of andere Acten van Jurisdictie.

GENERALITEITS LANDEN.

De Hoven van Justitie en Rechters van de byzondere Distrikten mogen uit alle de Generaliteits Landen bannen.

Verbiedende, voorts, wel expresselyk, alle de voorschreve Rechters, Justicieren en Officieren, in eeniger maniere, te gedogen dat de alzoo ook uit hunne respective Jurisdictien en Ressorten, schoon door anderen van de voorschreve Rechteren, Gebannenen zich binnen dezelve hunne Jurisdictien met 'er woon neerslaen, of eenigzins blyven

GENERALITEITS LANDEN.

De Hoven van Justitie en Rechters van de byzondere Distrikten mogen uit alle de Generaliteits Landen bannen.

ven onthouden, ter contrarie, dezelve Rechters, Justicieren en Officieren, en allen anderen, dien zulks zoude mogen aengaen, respective gelastende alle dusdanige Bannissementen te respecteren en te doen effect sorteren, en tot dat einde zulke Gebannenen *illico*, en vooral na vertoon of overzendinge der Sententien of Vonnissen van Bannissement, zonder eenige gratie, faveur of dissimulatie, te doen apprehenderen, mitsgaders naer inhoude van de Comminatoire Sententien of Vonnissen, (zonder ietwes anders, dan dezelve te onderzoeken,) ter condigne straffe te verwyzen, of wel dezelve Gebannenen, geapprehendeerd zynde, aen de Rechters, die bevonden zullen worden den voorschreven Ban te hebben geprononcieert, (en zulks alles zonder eenige onkosten of tegenzeggen) over te leveren, met verderen last aen laetstgemelde Rechters de voorschreve Geapprehendeerden, ten spoedigsten doenlyk, na dat zy van de gemelde apprehensien behoorlyk geadverteerd zullen zyn, te laten afhalen, om, vervolgens, de executie der voorschreve gecommineerde straffe aen dezelven te doen geschieden; alles op pœne dat tegens de Transgresseurs van dezen onzen Plakate zal worden geprocedeerd als naer rechten.

En op dat niemand van het voorschreve staet eenige ignorantie moge pretenderen, zoo ordonneren wy, laetstelyk, dat hier van alomme in het Distrikt van de Generaliteit, mitsgaders binnen de gemelde onze Stad Maestricht en Graefschappe van den Vroenhoeve, behoorlyke publicatie en affixie zal worden gedaen, ter plaetse, daer zulks gebruikelyk is, want wy bevonden hebben het zelve alzoo ten dienste van den Lande te behooren.

Aldus gedaen en gearresteerd, ter Vergaderinge van de hooggemelde Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, in 's Gravenhage, den 15 April 1761. Enz.

GE-

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEP-VAERT.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

VAn het Konvooi, dat den 25 van Oegstmaend des afgeloopen jaers in zee was gestoken, om de Hollandsche Koopvaerders tot aen de West-Indische Koloniën van den Staet te geleiden, omtrent welk wy te voren (*) gemeld hebben dat het Schip Maerssen weder t'huis gekomen was, is het tweede Schip de PHOENIX, onder bevel van den Kapitein *W. T. Huighens*, thans ook in Tessel te rug gekomen. Het zeilde, den 17 van de jongste Sprokkelmaend, van Kurakao herwaert, en wierp, den 5 van deze Bloeimand, het anker op de Reede van Tessel uit. Dus het deszelfs reize in ruim acht maenden volbragt heeft.

Te Kadix waren gekomen de Oorlogschepen DORDRECHT, van Marseille, en 't WELVAREN VAN 'T LAND, van Livorno. DIEREN was van daer herwaert vertrokken. ST. MAERTENSDYKE stak, den 14 van de nu afgeloopen Grasmaend, van Mallaga, mede herwaert in zee. En het Schip DE SAPHIER had zich, den 24 van die maend, genoodzaekt gezien te Portsmouth in te loopen.

Van het West-Indisch Konvooi, onder de Schepen 'T LOO en GLINTHORST had het laetstgemelde de Reede van St. Eustatius bereikt.

Vier Konvooijen zyn, in deze Bloeimaend, uit de Havenen dezer Landen vertrokken; namelyk, den 8, uit Tessel, DE AMAZONE, Kapitein *Evert Frans van Reetraed*, met de Schepen naer de Bogt van Vrankryk geschikt; den 17, uit de zelfde Zeehaven, ZWIETEN, Kapitein *Nikolaes de Beer*, en DE DANKBAERHEID, Kapitein *Salomon Dedel*, om op de t'huiskomende Oost-Indische Vloot te kruissen; den 23, mede uit Tessel, DE PHOENIX, Kapitein

(*) Zie hier voren, bl. 269.

tein *W. T. Huighens*, met de Koopvaerders naer de Bogt van Vrankryk moetende; en den 27, uit Goeree, SCHIEDAM; Kapitein *Jan Hendrik Dol van Outyk*, met de Koopvaerdyschepen, die naer de West-Indische Kolonien van den Staet geschikt zyn.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

DEn 4 van deze Bloeimaend gevoelde men te Maestricht weder eene Aerdbeving, 's avonds een weinig na zeven uuren, na dat omtrent een uur te voren een Eclips aen de Zon was geweest. Men hoorde eenig gedruis, waer op een stoot of beweging van den grond volgde; op welke de Menschen uit hunne Huizen op de straet kwamen loopen. Men gevoelde weinig Wind, en aen de lucht zag men roode strepen; doch aenstonds na de beweginge hield de Wind op en de lucht veranderde.

Wegens de Sterfte onder 't Rundvee, welke op sommige Plaetsen nog al aenhoud, hebben wy thans geene byzondere berichten ontvangen.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAREN, ENZ.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

DORDRECHT. Met het begin van deze Bloeimaend de tyd ingevallen zynde, op welken deze Stad gewoon is een Gedeputeerden te zenden in de Rekenkamer van Holland en Westvriesland, voor den tyd van drie jaren, hebben de Heeren Oud-Raden daer toe benoemt hun Medelid, den Heer Burgemeester Mr. *Kornelis van den Honert*.

HAERLEM. Den 9 van deze Bloeimaend overleed alhier de Heer *Ernst Godlieb van Benckendorff*, Sekretaris van de hooge Justitie, Griffier van de Lenen en Sekretaris van de Houtvesterye van Brede-

rode,

rode; mitsgaders Sekretaris van de Weeskamer en kleine Bank van Justitie in deze Stad. VERANDERING ONDER DE HOOG EN LAGE AMTENAERS ENZ.

Welke Amten, in zoo verre zy tot de Heerlykheid Brederode behooren, de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van Zuidholland weder opgedragen hebben aen den Heere Mr. *Kornelis Baert*, Kommissaris in de kleine Bank van Justitie alhier.

In het Sekretaris-Amt van die Bank en van de Weeskamer volgt de Heer Mr. *Hendrik Samuel van Wicquefort Crommelin* op, die voor eenigen tyd de survivance daer van bekomen heeft.

Den 12 van deze Bloeimaend hebben de Heeren Vroedschappen van deze Stad, als hun Medelid, in plaetse van wylen den Heere Mr. J. Deutz, verkozen den Heer Mr. *Kornelis Arnoud van Brakel*.

DELFT. In deze Stad overleed, den 5 van die Bloeimaend, in den ouderdom van ruim negenenvyftig jaren, Mr. *Jean Louis della Faille*, Baillieuw en Schout van de Hooge Zwaluwe, benevens Baillieuw, Schout en Sekretaris van de Lage Zwaluwe, die sedert den jare 1759 Medelid is geweest van de Heeren Veertigen of Vroedschappen van deze Stad.

'S GRAVENHAGE. Jongheer J. A. du Tour, als Kommies van de Generaliteits-Finantie vrywillig afstand gedaen en zyn ontslag verkregen hebbende, is, door de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, met het begin van deze Bloeimaend, in deszelfs plaetse, weder verkozen en aengesteld deszelfs Broeder, Jongh. *Daniel Pompejus du Tour*.

Ook is, omtrent den zelfden tyd, de Heer Mr. *Johan Pieter van der Haer*, derde Sekretaris van den Magistraet dezer Hofplaetse, aengesteld tot tweede Sekretaris, in plaetse van den overleden Heere Mr. K. Dierkens.

ROTTERDAM. Den 29 van de nu afgeloopen Grasmaend zyn alhier de Nominatien gemaekt ter veranderinge van de Kollegien van Burgemeesteren en Schepenen, by welke gelegenheid Boonheeren waren de Heeren Mr *Gerard Francois Meiners*, Mr. *Hugo Cornets de Groot*, Mr. *Joannes van den Ho-*

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Houert, Mr. *Gerard Daniel Denick* en Mr. *Jakob van der Heim*. Uit welke Nominatien, volgens gewoonte door deze Boonheeren gemaekt, de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie, oefenende de Voogdye over den Prinse Erfstadhouder, voor het eerstvolgende jaer, verkozen hebben de Heeren Mr. HERMAN VINGERHOED, Mr. JEAN BICHON, Heer van Yssélmonde, JAKOB KOSSART en Mr. ADRIAEN PRINS; en als Schepenen de Heeren *Adriaen Verstolk*, *Gualterus Twent Hennequin*, *Albertus Vrolyk*, *Izaäk Hubert*, *Pieter van Beefting*, *Joannes Hoog* en *Olivier van Riel*; en uit dezen als Schepenen Kommissarissen de gemelde Heeren *Vrolyk*, *Hubert* en *Hoog*.

Ook hebben de Heeren Raden in de Vroedschap van deze Stad eene Nominatie gemaekt tot vervullinge der plaetse van hun overleden Medelid, den Heere Mr. H. Gevers; uit welke hunne Ed. Groot Mog., in de gemelde hoedanigheid, als Vroedschap van deze Stad verkozen hebben den Heer Mr. *Pieter Johan van Berkel*.

SCHIEDAM. De Regering van deze Stad jaerlyks op den 30 van Bloeimaend veranderende, zyn, tegens dien tyd, op de wyze, alhier gebruikelyk, de Nominatien gemaekt ter verkiezinge van de nieuwe Heeren Burgermeesteren en Schepenen; uit welken de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie, in de meergemelde hoedanigheid, voor het eerstvolgende jaer, verkozen hebben, als Burgemeesters, de Heeren KORNELIS VOOGD, Mr. ARENT VINK en Dr. JOAN LE ROOY; en als Schepenen de Heeren *Thomas Pigeaud*, *Abraham Rysbergen*, *Martinus Knippelbout*, *Jakob Morgan*, *Jakob de Hojer*, Mr. *Arnoldus Frederikus Hoogerwaerd*, Heer van Waverveen; en Mr. *Dominicus Doom Jakobsz*.

Wyders is door de Heeren Vroedschappen eene Nominatie gemaekt tot vervullinge der plaetse van den overleden Heere Pielat, uit welke de gemelde Staten, als Voogden over den Heere Erfstadhouder, tot Raed in de Vroedschap van deze Stad verkozen hebben den Heer *Nanning de Greve*.

ENK-

ENKHUIZEN. De Heeren Vroedschappen van deze Stad hebben, tegens den tyd, op welken zy gewoon zyn een Gedeputeerden te zenden in de Provintiale Rekenkamer van Holland en Westvriesland, die met het begin van deze Bloeimaend ingevallen is, tot bekleedinge van die Kommissie benoemd hun Médelid, den Heer Mr. *Christiaen Joannes Vaillant*, Pensionaris van deze Stad.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

EDAM. In de zelfde Rekenkamer hebben de Heeren Vroedschappen alhier gedeputeerd hun Medelid, den Heer Oud-Burgemeester *Pieter Pont*, welke, uit dien hoofde, met het begin van deze Bloeimaend zitting heeft genomen.

MONNIKENDAM. In de meergemelde Rekenkamer is wegens deze Stad, met het begin van de zelfde Bloeimaend, gecommitteerd de Heer Mr. *Arend van Zanen*, Raed in de Vroedschap en Oud-Burgemeester van deze Stad.

MIDDELBURG. De Heeren Bewindhebbers van de Oost-Indische Kompagnie, ter Vergaderinge van Zeventienen, in de nu afgeloopen Grasmaend, alhier vergaderd geweest zynde, hebben, in 't begin van die maend, den Heer *Nikolaes Houting*, die sedert het jaer 1750 bekleed heeft de Waerdigheid van Schout by Nacht by het Kollegie ter Admiraliteit in Westvriesland en het Noorderkwartier, aengestelt tot Hoofd van de Zeemagt der gemelde Kompagnie in de Indiën.

Den 2 van deze Bloeimaend is de Heer Mr. *Evert Klyver*, Raed van de Stad Vlissingen, door de Ed. Mog. Heeren Raden ter Admiraliteit alhier aengesteld tot Kommissaris te Water, of Kommissaris van de Monsteringe, alhier en te Vlissingen, in plaetse van den overleden Heere Burgemeester Lambrechtsen.

ZIERIKZEE. Den 20 van de nu afgeloopen Lentemaend heeft de Ed. Achtb. Regering van deze Stad den Heer *Apollonius Cornelius Kempe*, in plaetse van wylen den Heere J. van Ysselstein, aengestelt tot Heemraed van Schouwen.

Waer op, den 28 van die maend, in plaetse van den Heere Kempe, als Kommissaris van het Land-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

recht verkozen is de Heer *Reinier van Heemskerk junior*, Zoon van den Heere R. van Heemskerk, Rector in de Larynsche Schoole en Lector in de beschaefde Wetenschappen alhier.

De Heer Dr. D. A. Massis, by gelegenheid van deszelfs aenstellinge tot Ontvanger van d zogenoemde Geestelyke Goederen over Schouwen en Duivenland afstand verzogt en verkregen hebbende van zyn Amt van Equipagie-Meester, wegens het Kollegie ter Admiraliteit in deze Provintie, is door de Heeren Raden ter Admiraliteit, den 23 van deze Bloeimaend, in deszelfs plaetse weder aengesteld de Heer Mr. *Johan van der Wolff*, Schepen en Raed van deze Stad.

VLISSINGEN. Den 2 van deze Bloeimaend is de Raedsplaets van deze Stad, opengevallen door het overlyden van den Heere Burgemeester Mr. W. B. Lambrechtsen, door zyne Excellentie, Jongheere Jan van Borssele, op authorisatie van den Heere Hartoge van Brunswyk, weder vervuld en daer toe aengesteld de Heer Mr. *Paul Changuion*.

Hier op is, den 3 van deze maend, de Regering van deze Stad, uit zyne daer toe overgeleverde Nominatie, door gemelde zyne Excellentie, volgens gewoonte, veranderd; en zyn aengesteld tot Burgemeesters Mr. NIKOLAES VAN HOORN, Heer van Burg, en Mr. IZAAK WINKELMAN; en tot Schepenen de Heeren Mr. *Evert Kluver*, Mr. *Willem 's Graef. van Hoogendorp*, Mr. *Jan Willem van Zonsbeek*, Mr. *Joannes Maurits*, Mr. *Paul Changuion*, *Kornelis Damme*, Mr. *Kornelis Kaen*, Mr. *Franciscus Jakob de Vos* en Mr. *Robbert Hendrik du Pon*.

LEEUWARDEN. Den 3 van de nu afgeloopen Grasmaend overleed alhier, na dat hy, sedert eenige weken, door een toeval van Graveel en daer by gekomen Koortsen zeer verzwakt was geworden, de hoog welgeboren Heer *Hans Willem van Kamstra*, sedert den jare 1742 Grietman over Idaerderadeel, Gecommitteerde Staet van Vriesland in 't Mindergetal, Meesterknaep in het Provintiale Jaggericht wegens Oostergoo, en Oud-Drossaerd van

Bre-

Bredevoort enz. Hy was de laetste van het aloude Adelyk Geslacht der Heeren van Kamstra.

Tot vervullinge van de voornoemde Grietmans-plaetse is door de Stemgerechtigde Ingezetenen weder eene Nominatie gemaekt van de volgende Heeren:

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

A. C. van Scheltinga, Gecommitteerde ten Landsdage wegens die Grietenye.

J. van Sminia, Sekretaris der Staten van Vriesland;

Livius van Haersma, Grietman van Smallingerland.

ZWOL. Op den Overysselschen Landdag hebben de Heeren Edelen en Gecommitteerden uit de Steden over de volgende Kommissien schikking gemaekt. En benoemt om zitting te nemen, wegens het Kwartier van ZALLAND, in de BINNENLANDSCHE DEPUTATIE, dat is ter Vergaderinge van de Heeren Gedeputeerde Staten, Jongh. *R. B. R. Graef van Rechteren*, tot Gramsbergen, *senior*, van 't begin der tegenwoordige Bloeimaend tot Slagtmaend 1761; Jongh. *J. G. Graef van Rechteren*, tot Gramsbergen, *junior*, van Slagtmaend 1761 tot Slagtmaend 1762; Jongh. *C. D. Baron van Keeverden*, tot Rande, *senior*, van Slagtmaend 1762 tot Grasmaend 1764: en als buitengewonen Gecommitteerden ter Vergaderinge van de Hoog Mog. Heeren STATEN GENERAEL Jongh. *Charles Baron Bentink* tot het Nieuwenhuis, van Bloeimaend 1761 tot Grasmaend 1764. Wegens het Kwartier van VOLLENHOVE, ter gemelde Vergaderinge van de STATEN GENERAEL, als buitengewonen Gecommitteerden, Jongh. *Hendrik Baron van Yselmuiden* tot Paeslo en Zwollingerkamp, van Bloeimaend 1761 tot Bloeimaend 1762. Wegens DEVENTER, ter Vergaderinge van de zelfde Heeren STATEN GENERAEL, de volgende Heeren Burgemeesters; als gewonen Gecommitteerden, Mr. *Gerhard Dapper*, voor den jare 1761; als tweeden gewonen Gecommitteerden Mr. *Anthony Jan Persoon*, van Bloeimaend 1761 tot Bloeimaend 1764; en als buitengewonen Gecommitteerden

Mr.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Mr *Wyer Anthony Eekbout*, voor het jaer 1761; in de BINNENLANDSCHE DEPUTATIE de Heer Burgemeester Mr. *Jakob Joan Fockink*, voor het jaer 1761. Wegens KAMPEN, ter Vergaderinge van de STATEN GENERAEL, als gewone Gecommitteerden, de Heeren Burgemeesters Mr. *Abraham Vestrink*, van Bloeimaend 1761 tot Slagtmaend 1762, en Dr. *Hendrik Eekbout*, van Slagtmaend 1762 tot Grasmaend 1764; en als tweede gewone Gecommitteerden de Heer *Eekbout* voor den eerstgemelden tyd, en de Heer *Vestrink* voor den laetstgemelden; als buitengewone Gecommitteerden de Heeren Burgemeesters *Joan Lemker van Breda*, van Bloeimaend tot Slagtmaend 1761, en *Derk Stennekes*, van Slagtmaend 1761 tot Slagtmaend 1762; in de BINNENLANDSCHE DEPUTATIE de Heeren Burgemeesters Mr. *Herman Jan Koelinck*, van Bloeimaend 1761 tot Slagtmaend 1762. en *Derk Stennekes*, van Slagtmaend 1762 tot Bloeimaend 1764.

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam, den 18 May.

	By de Z. Zak	
TARW, O. W. Zeeu.	17 a 20	ß
—— Nieuwe dito	10 a 16	ß
—— Witte dito	10 a 13	ß
—— Zomer	10 a 12	ß
ROOGE, Zeeuwsche	8 a 9	ß
	by 't Last.	
GARST, Z. enz. Winter	$11\frac{1}{2}$ a 14	£
—— Zomer	10 a $11\frac{1}{2}$	£
HAVER, Zeeuwsche	$7\frac{1}{2}$ a $8\frac{3}{4}$	£
KOOLZAED, Z. enz.	30 a 34	£
PAERDENBOONEN,	$10\frac{1}{2}$ a 12	£

Rotterdam, den 19 May.

	by de Steen.
VLAS, Allerb. soort	30 a 29 ft.
—— Best	28 a 27 ft.
—— Middelsoort	25 a 23 ft.
—— Gemeen	22 a 21 ft.
—— Slegt	19 a 17 ft.

Leiden.

	by 't Vierend.
HOOIBOTER, 25 April	*f* 19 a 20 : -
GRASBOTER, dito.	24 a 25 : -
—— 2 May.	23 a 24 : -
—— 9 en 16 d.	21 a 22 : -
—— 23 dito.	22 a 23 : -

NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN.

JUNY. MDCCLXI.

GELDERLAND.

ZUTPHEN.

DE Heer Mr. Fredrik Robbert van Lathum, Burgemeester en Raed van deze Stad, overleden en daer door eene Schepensplaets alhier opengevallen zynde, was, gelyk wy te voren gezien hebben (*), de Meerderheid van der Burgeren Stemmen gevallen op Mr. *Gerhard David op ten Noort*, als hebbende gehad tweehonderdenveertien Stemmen, waerby Mr. *Gerhard Haesebroek*, met honderdzesennegentig Stemmen, de naeste kwam. Doch de eerstgemelde, na verscheide Protesten, Contra-Protesten en nadere Aenteekeningen, zoo van de Genomineerden zelven, als van andere Gemeenslieden, by het Besluit van den Ed. Groot Achtb. Magistraet van den 15 der Wintermaend des jaers 1759, niet gekwalificeerd verklaerd zynde tot het Schepens-Amt, dewyl deszelfs aengehuwde Oom, de Heer Mr. Ernst van Löben Sels, zitting in den Raed had, was men, vervol- ZUTPHEN.

(*) Zie ons XIV Deel [1760], bladz. 692 enz.

ZUTPHEN.

volgens, overgegaen tot het maken van eene tweede Nominatie, op welke Mr. *Gerbard Haesebroek* als de eerste, en *Louis Meis* als de tweede, gesteld werden (*). Deze Nominatie door de Gemeenslieden aen de Heeren van den Magistraet overgeleverd zynde, besloot dezelve die aen de Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provintie te presenteren (†), en arresteerde, tot dat einde, den volgenden Brief, gedagteekend den 21 van die Wintermaend:

EDELE MOGENDE HEEREN!

De Magistraet zend de Nominatie over aen de Staten der Provintie.

ALzoo onze Mede-Raedsvriend, de Heer Mr. *Fredrik Robbert van Lathum*, is komen te overlyden, en daer door open te vallen eene Schepensplaets dezer Stad, om welke te vervullen, in dezen, zoo en als voor den jare 1748 is geschied, wederom tot de Electie geprocedeerd zynde, aen ons zyn opgegeven twee gequalificeerde personen, te weten Mr. *Gerbard Haesebroek* en *Louis Meis*, van welken, als gequalificeerden, de eerstgemelde de Pluraliteit van der Burgeren Stemmen heeft, en de tweede daer by het naeste komt te accederen;

Zoo hebben wy de eere voorsz. personen aen Uw Ed. Mog., als exercerende de Voogdye over zyne doorluchtigste Hoogheid, den Heere Prinse Erfstadhouder, ingevolge van 's Landschaps-Resolutie van den 13 Juny 1754 (‡), niet alleen, mits dezen, te presenteren; maer ook, daer by, te verklaren dat uit de gequalificeerden de Inclinatie der Burgerye, aen wie voor het jaer 1748 het Recht van Electie heeft gecompeteert, is gevallen op Mr. *Gerbard Haesebroek*, voornoemd, ten einde dien conform, vermogens de aengetogen Landschaps-Resolutie, door Uw Ed. Mog. de Electie gedaen worde.

Waer

(*) Zie ons XIV Deel [1760], bl. 751.
(†) Zie het zelfde Deel, bl. 755.
(‡) Zie ons VIII Deel [1754], bl. 1160.

Waer mede, Ed. Mog. Heeren, wy Uw Ed. Mog. bevelen in Godes heilige protectie. ZUTPHEN.

Geschreven, te Zutphen, den 21 van December des jaers 1759.

Uwer Ed. Mog. goede Vrinden,

BURGEMEESTERREN, SCHEPENEN EN DE RAED DER STAD ZUTPHEN.

Ter ordonnantie van dezelven

HERM. SCHOMAKER.

De Heer Haesebroek, immiddels, beducht dat hem het Amt van Auditeur Militair, welk hy by de Bezettinge dezer Stad waernam, hinderlyk zou zyn ter verkryginge van de Schepensplaetse, vervoegde zich met het volgende Verzoekschrift by den Ed. Groot Achtb. Magistraet;

Aen een Wel Ed. Groot Achtb. Magistraet der Stad Zutphen.

WEL ED. GROOT ACHTB. HEEREN!

GEeft, met schuldige onderdanigheid en diep respect, te kennen Mr. *Gerhard Haesebroek*, hoe dat, by Resolutie van de Ed. Mog. Heeren Raden van State, in *dato* den 12 April 1718, is verstaen en vastgesteld:

Dr. Haesebroek verklaert dat hy het Amt van Auditeur Militair zal nederleggen als hy tot Schepen verkozen is.

Dat het Amt van Auditeur Militair incompatibel is met dat van Schepen, Regent of ander Officiant, niet alleen in den Bosch; maer generaellyk in alle Steden en Plaetsen, bezet met Guarnisoen van den Staet, ten dien effecte, dat, de Auditeur Militair een zoodanig Amt of Bediening aennemende, zyn Amt van Auditeur Militair daer door zal wezen impetrabel en aen een ander geconfereerd zal worden.

Dat, derhalven, hieruit volgt, dat de Suppliant, tot Schepen dezer Stad geëligeerd wordende, daer door het Amt van Auditeur Militair, het geen hy

 thans

ZUTPHEN. thans by het Guarnisoen van deze Stad waerneemt, van zelven komt te cesseren, en op een ander moet geconfereerd worden.

Dr. Haesebroek verklaert dat hy het Amt van Auditeur Militair zal nederleggen, als hy tot Schepen verkozen is.

Daer, echter, de Suppliant, tot præventie van alle eventuele verkeerde alleguatien en illatien, zich verpligt heeft gevonden om, met vorigen eerbied, aen Uw Ed. Groot Achtb. by dezen te declareren:

Dat Suppliant, gelyk hy, uit kracht der vorenaengetogen Resolutie, niet bevoegd, zoo ook niet gezind, is om het Auditeurs-Amt tevens met de Schepensplaetse te bedienen; maer dat hy, integendeel, zoo dra de Electie uit de bewuste Nominatie gedaen en hy dus tot Schepen dezer Stad zal aengesteld zyn, het voorzeide Amt van Auditeur Militair zal quiteren en nederleggen.

Verzoekende Suppliant, zeer reverentelyk, dat Uw Ed. Groot Achtb. van dit Declaratoir zoodanig emplooi gelieven te maken, als de omstandigheden zullen komen te vereischen.

Dit doende enz.

GERHARD HAESEBROEK.

Hunne Ed. Groot Achtb. namen, by een Besluit van den zelfden dag, deze Verklaring aen voor Notificatie; en besloten, wyders, van dezelve, naer dat de omstandigheden eischten, het noodige gebruik te maken. De gewone Landdag, vervolgens, tegens den 29 van Grasmaend des jaers 1760, binnen Arnhem, uitgeschreven zynde, vonden de Heeren van den Magistraet goed hunne Gecommitteerden voor Instructie mede te geven, dat dezelven zouden hebben zorg te dragen dat hunne Ed. Groot Achtb. effect zagen van de Nominatie, by den Brief van den 21 van Wintermaend, hunnen Ed. Mog. toegezonden, en verder te handelen naer inhoud van het volgende Besluit van den 19 dier Grasmaend, hen, ten dien einde, in handen gesteld:

Hunne

HUnne Ed. en Achtb. hebben, om redenen, hen daer toe moverende, goedgevonden en verstaen de Heeren, van Stads wege gecommitteerd tot het respicieren van den ordinairen Landdag, tegens den 29 dezer, binnen Arnhem, uitgeschreven, by deze voor Instructie mede te geven, dat zullen hebben zorg te dragen dat, in conformité van hunner Ed. en Achtb. Resolutien, van den 19 December des voorleden jaers, aen de Heeren Staten dezer Provintie, als exercerende de Voogdye over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, van Stads wege geschreven Missive, van den 21, daer aen volgenden, uit de daer by gearresteerde Nominatie van Mr. *Gerbard Haesebroek* en *Louis Meis*, de eerste van hen, als uit de gequalificeerden de Meerderheid der Stemmen, en dus de Inclinatie, van die genen hebbende, aen wie de Electie voor den jare 1748 heeft gecompeteert, naer inhoud van 's Landschaps Reglement op de Tutele van hooggedachten Heere Erfstadhouder, tot Schepen dezer Stad door de Landschap worde geëligeerd, en hunne Ed. en Achtb. alzoo, ingevolge van die daer achter gevoegde interpretative Landelyke Resolutie, van den 13 Juny 1754, het werkelyk effect van die Nominatie komen te erlangen. En ingeval, onvermoedelyk, gelyk hunne Ed. en Achtb. van ter zyde geinformeerd worden, door eenigen van de Burgerye of door iemand anders, wie hy ook zy, eenige Requesten of Aenzoeken tot infractie van die Nominatie, en daer uit resulterende Electie van den eersten dier Genomineerden, aen de Landschap mogten gepresenteerd, of gedaen, of ook eenige contraire Propositien en Conclusien dienaengaende genomen worden, dat als dan zy Heeren Gecommitteerden ten Landdage zulks, *quovis meliori modo*, zonder daer van zelfs eenige handstelling aen te nemen of te gedoogen, zullen hebben tegens te gaen, en, ten dien einde, niet alleen dit poinct als eene domestieke en afgedane zaek te houden; maer ook daer op, wyders, te insteren, en het daer henen te dirigeren, dat, vermogens de aengetogen Landschaps interpretative Resolutie, voorsz. Inclinatie, door het verkiezen van gezeiden Mr. *Gerbard Hae-*

ZUTPHEN.

Instructien voor de Heeren Gecommitteerden van den Magistraet op den Landdag.

ZUTPHEN. *Haesebroek*, als den eersten dier Genomineerden, zal nu dadelyk gevolgd worde.

Instructien voor de Heeren Gecommitteerden van den Magistraet op den Landdag.

En zal, dienvolgende, Extract dezer Resolutie aen welgemelde Heeren Gecommitteerden ten Landdage worden ter handen gesteld, met last om zich daer naer stiptelyk te reguleren, en, in 't generael, niet te dulden dat in deze of andere zaken iets ten nadeele van dezer Stads Rechten, Privilegien en Conventien ondernomen worde.

De Heeren Raedsvrinden van Löben Sels en de Bruin hebben, voor zich zelf, en namens de absente Heeren Barthold en Jan Conraed van Hasselt, hun vorige gedaen Protest en Aenteekening geinhæreert.

Pro vero Extractu

G. J. COULEMAN.

Waer na, vervolgens, den 29 van die maend, in de Vergadering van den Magistraet raport werd gedaen nopens het ontwerpen van eene Contra-Aenteekeninge, op naem van hunne Ed. Groot Achtb., tegens de uitvoerige Aenteekeninge der vier geprotesteert hebbende Heeren; deze Contra-Aenteekening vertoond, en voor die van hunne Ed. Groot Achtb. aengenomen werd; gelyk wy te voren (*) gemeld hebben. De Brief van den Magistraet, houdende de Nominatie van Mr. G. *Haesebroek* en *L. Meis*, op den eersten dag van hunner Ed. Mog. Vergaderinge aen 's Landschaps Tafel overgegeven, en benevens het uitvoerig Verzoekschrift van Mr. *G. D. op ten Noort* (†) gelezen zynde, deed de Heer F. G. Baron van Lynden, Heer van Hemmen, Burggraef des Ryks van Nymegen, en in die hoedanigheid voorzittende ter Vergaderinge van de Staten, een voorslag, om te beproeven of de zaek niet door eene vrindelyke schikking

(*) Zie ons XIV Deel [1769], bl. 841 en 842.
(†) Zie het zelfde Deel, bladz. 783 — 839.

king uit den weg geruimd zou kunnen worden. Doch zulks door de Heeren Gecommitteerden uit deze Stad tegengegaen zynde, met aendringinge dat, overeenkomstig de Nominatie, met de Verkiezinge mogte worden voortgevaren, werden de Brief en 't Verzoekschrift by de Heeren Gedeputeerden van de verscheide Kwartieren dezer Provintie overgenomen. Die van de Staten des Graefschaps Zutphen daer over, afzonderlyk, den 5 van Bloeimaend, geraedpleegt hebbende, werd wel, by de Gecommitteerden uit de Steden, voor hun Advies uitgebragt, dat de Nominatie voor Notificatie zou behooren aengenomen, en, uit dien hoofde, de noodige Kommissie, als Schepen, aen Mr. *Gerhard Hasselbroek* verleend te worden; doch de Heeren van de Ridderschap betuigden dat het hen aengenaem zyn zou, zoo de zaek, overeenkomstig met den voorslag van den Heere Burggraef, in der minne geschikt kon worden. Dus 'er, dieswegen, dien zelfden dag, een tweeledig Advies van de Gedeputeerden des Graefschaps Zutphen aen 's Landschaps Tafel uitgebragt werd. 't Welk van dat gevolg was, dat, na herhaelde betuiginge van den Heere Burggraef, namelyk dat het hem en de meeste Leden van de Landschaps-Vergaderinge aengenaem zou zyn, indien de zaek in der minne werd uit den weg geruimd, hy Heer Burggraef, en de Heer Mr. P. Verschoor, Burgemeester van Nymegen, benevens de Heeren A. Baron Schimmelpenninck van der Oye, Heer tot beide de Pollen, Landdrost van Veluwe, en G. G. Bentinck, Heer van Brieler, Aller en Berenkamp, Burgemeester van Arnhem, uit de Vergaderinge hunner Ed. Mog. benoemd werden om, ten dien einde, met de Hee-

ZUTPHEN.

Zutphen. Heeren Gedeputeerden van de Staten des Graefschaps in onderhandelinge te treden, niettegenstaende de Gecommitteerden van deze Stad verklaerden dat ze op dit onderwerp eene gantsch strydige Instructie hadden, en dus de onderhandeling vruchteloos zou moeten afloopen. De Magistraet, ondertusschen, van het tweeledig Advies, door die van het Graefschap ter Tafel van hunne Ed. Mog. uitgebragt, kennisse gekregen hebbende, nam daer op, den 6 van die maend, tot handhavinge zyner Besluiten van den 15 en 19 der Wintermaend des vorigen jaers, de volgende Resolutie:

Besluit van den Magistraet tot handhavinge der Nominatie.

HUnne Ed. en Achtb., in het zekere geïnformeerd geworden zynde hoe dat, ter occasie van de tegenwoordige Landschaps-Vergaderinge binnen Arnhem, op gisteren, het Kwartier van Zutphen, in den hare, gedelibereert hebbende, zoo op de overgezonden Nominatie van Mr. *Gerhard Haesebroek* en *Louis Meis*, tot vervullinge van de vacante Schepensplaetse dezer Stad, breeder by hunner Ed. en Achtb. Resolutie en daer op gevolgde Missive, respective van den 19 en 21 December des voorleden jaers, vermeld, als op den daer tegens door Mr. *Gerhard David op ten Noort* aen de Ed. Mog. Heeren Staten dezer Provintie gepresenteerden Requeste, als toen, by de Steden dezes Graefschaps, wel voor haer Advies was uitgebragt, dat die Nominatie voor Notificatie zou behooren aengenomen, en mitsdien aen gezeiden Mr. *Gerbard Haesebroek* de daer toe noodige Commissie, als Schepen, verleend te worden; doch dat de Heeren van de Ridderschap hadden betuigt dat het hun aengenaem zyn zoude dat deze zaek, in conformité van den voorslag van den Heere Burggraef, in der minne geaccommodeerd wierde; zoodanig dat, van wegen deze verschillende Adviesen, namens dit Graefschap, eene tweeledige Opening aen 's Landschaps Tafel heeft moeten gedaen worden. En by die gelegenheid in serieuse consideratie genomen hebbende dat, voor het

ne-

nemen van hunner Ed. en Achtb. Resolutie, waer by Mr. Gerhard David op ten Noort, op den 15 van voornoemde maend December, ingevolge van dezer Stads bekende Rechten, Privilegien en Conventien, tot Schepen dezer Stad is ongequalificeerd verklaerd, aen zyne zyde wel alle bedenkelyke propositien en middelen, om dit poinct tusschen hem en gemelden Mr. Gerhard Haesebroek te accommoderen, zyn voorgeslagen en in het werk gesteld, welken echter by hunne Ed. en Achtb. van die natuur en gevolgen bevonden zyn, dat dezelven niet, dan met krenkinge en infractie, zoo van dezer Stads aengehaelde Rechten, Privilegien en Conventien, als van het Reglement op de Provintiale Regeringe, en daer op gefundeerde Landschaps-Resolutie, van den 13 Juny 1754, rakende de Tutele van den minderjarigen Heere Erfstadholder, zouden hebben kunnen worden geampletteerd, hebben, overzulks, na gehouden deliberatie, en na hier over mede bekomen te hebben het conform Advies van den Heere Raedsvrind de Leeu van Coolwyk, als wegens indispositie wezende absent, ten dien einde door den Sekretaris Toewater, nog staende Vergaderinge, ingehaeld, met en onder inhæsie van derzelver daeromtrent reeds aen hun Heeren Gecommitteerden ten Landdage medegegeven Instructie, van den 19 April laetstleden, goedgevonden en verstaen, om by de aengetogen Resolutien te persisteren, en, ten gevolge van dien, de Heeren, van Stads wege tot het respicieren van voorsz. Landdag gecommitteerd, nogmaels te gelasten, zulks doende hier mede, om van deze hunner Ed. en Achtb. ware en ernstige intentie in de Kwartierlyke Vergaderinge dezes Graefschaps nadere kennis te geven, en door de meest bekwame middelen en motiven het daer henen te dirigeren, dat welgemelde Heeren van de Ridderschap deze zaek weder op nieuws komen voor te nemen, en zich met het geopende van de Steden hieromtrent mede te voegen, ten einde zulks voor 's Graefschaps Advies aen 's Landschaps Tafel zal kunnen worden overgebragt, en aldus hunne Ed. en Achtb., naer teneur van voornoemde Reglement op de Tutele, en die daer achter gevoegde interpretative Landschaps

ZUTPHEN.

Besluit van den Magistraet tot handhavinge der Nominatie.

ZUTPHEN.

Besluit van den Magistraet tot handhavinge der Nominatie.

Resolutie, daer door het werkelyk effect van dien genieten moge.

Met verderen last en authorisatie aen en op welgedagte Heeren Gecommitteerden ten Landdage, om, zoo in het Kwartier, als aen 's Landschaps Tafel, en waer het hunne Ed. wyders van eenige vrucht zullen oordeelen, van Stads wege te declareren, dat hunne Ed. en Achtb., zich aen bovenstaende Nominatie en derzelver daer op aen hunne Ed. medegegeven Instructie houdende, zich in geenerhande opzichten, 't zy directelyk of indirectelyk, in eenige voorstellen of middelen van Accommodement, dezen aengaende, hoe ook genaemd, kunnen, noch ook gedenken in te laten, en daerom in die billyke, doch tevens positive, verwagtinge zyn, dat uit de gementioneerde Nominatie de Electie daer van, ten behoeve van Mr. *Gerhard Haesebroek*, als uit de gequalificeerden de Pluraliteit van der Burgeren Stemmen, en dus de Inclinatie, van die genen hebbende, aen wie dit Recht voor den jare 1748 heeft gecompeteert, zal gedaen worden.

En zal, dienvolgende, Extract dezer Resolutie by een Brief aen de Heeren, dezer Stads Gecommitteerden ten Landdage, zich thans te Arnhem bevindende, door een expresselyk daer toe afgevaerdigden Bode, worden toegezonden, met herhaelden last, om zich hier naer, en naer derzelver medegenomen Instructie, stiptelyk te reguleren.

De Heer Raedsvrind *de Bruin*, als oordeelende deze Resolutie overtollig te zyn, heeft hier tegens geprotesteert, en daeromtrent deszelfs vorig Protest geïnhæreert.

Pro vero Extractu
HERM. SCHOMAKER.

Dit Besluit van den Magistraet werd den Heeren Gecommitteerden van deze Stad toegezonden met den volgenden Brief:

EDELE GROOT ACHTBARE HEEREN EN MEDEBROEDEREN!

WY hebben, tot maintien van onze Resolutien, respective van den 15 en 19 December des voorle-

leden jaers, rakende de Inqualificatie van Mr. *Gerhard David op ten Noort* tot Schepen dezer Stad, als van onze daer op gevolgde Nominatie van Mr. *Gerhard Haesebroek* en *Louis Meis*, genomen de Resolutie, waer van wy een Extract hier nevens aen Uw Ed. Groot Achtb., ten einde, als daer by, door een onzer daer toe expresselyk afgevaerdigden Bode, zyn toezendende.

ZUTPHEN. *De Magistraet zend dit Besluit hunne Gecommitteerden toe.*

Waer toe ons, kortheidshalve, refererende, bevelen wy Uw Ed. Groot Achtb. in Godes heilige protectie.

Geschreven, te Zutphen, den 6 May 1760.

ED. GROOT ACHTB. HEEREN EN MEDEBROEDEREN!

Uwer Edele Groot Achtbare goede Vrinden en Medebroederen,

BURGEMEESTEREN, SCHEPENEN EN DE RAED DER STAD ZUTPHEN.

Ter ordonnantie van dezelven
HERM. SCHOMAKER.

Het zelve Besluit den volgenden dag in de Kwartiers-Vergaderinge gelezen zynde, was van die uitwerkinge, dat de Heeren van de Ridderschap de zaek nader voornamen, en zich daeromtrent met het geopende der Steden vereenigden. Vervolgens werd aen de Heeren Gecommitteerden, door den Heere Burggraef, de voorslag gedaen, om zoo wel Mr. Gerhard David op ten Noort, als Mr. Gerhard Haesebroek, den eersten *ad audiendum*, en den tweeden tot fungerend Schepen dezer Stad, op te halen en in Eed te nemen; doch de Heeren Gecommitteerden wilden zich in die schikking niet inlaten, zonder alvorens daer van kennisse gegeven te hebben aen den Magistraet van Zutphen; gelyk geschiedde by den volgenden Brief:

WEL

ZUTPHEN.

WEL ED. GROOT ACHTB. HEEREN EN MEDEBROEDEREN!

De Heeren Gecommitteerden van Zutphen geven den Magistraet kennis van den aen hen gedanen Voorslag ter beslissinge van de geschillen.

HUiden morgen de alhier zynde Leden van den Magistraet onzer Stad in conferentie zynde geweest met de Heeren, hunner Ed. Mog. Gecommitteerden, tot een *tentamen concordiæ* in de bewuste zaek, rakende de Keur van den nieuwen Schepen; en door hunner Ed. Mog. Gecommitteerden een voorslag zynde gedaen om, tot wegneminge van alle vreeze en apprehensie voor 't toekomende, als eene permanente wet, gedurende de Minderjarigheid, vast te stellen, dat het IV. Art. van de Conventie van 1705 niet alleen zoude blyven subsisteren, maer ook daer benevens vastgestelt, dat het woord *Oom*, daer zoo wel een Oom *in affinitate*, als in den Bloede, zal beteekenen; dat voorts de beide Heeren *Haesebroek* en *op ten Noort* zouden worden in Eed genomen en opgehaeld, echter zoo dat de eerste maer zoude fungeren, en de tweede alleenlyk geadmitteerd worden *ad audiendum*, tot zoo lang 'er weer een Vacature inviel, als wanneer dezelve dan aenstonds als werkelyk fungerend en twaelfde Lid zoude worden geconsidereerd; zouden wy, zoo veel ons betreft, wel genegen zyn, geconsidereerd de sterke instantien, door hunner Ed. Mog. Gecommitteerden ten dien fine aen ons gedaen, op die voorslagen tot een minnelyk Accommodement te willen komen, doch ons niet willen inlaten alvorens Uwe Ed. Groot Achtb. daer van kennisse te geven; gelyk dan doen by dezen; verzoekende dat Uwe Ed. Groot Achtb., tot wegneminge van alle Oneenigheden, wel mede hier toe willen inclineren, en ten dien einde een a twee Leden uit Uwer Ed. Groot Achtb. midden over te zenden, om morgen vroegtydig hier te zyn, en ons van 't goedvinden van U Wel Ed. Groot Achtb. te informeren, of derzelver Resolutie hieromtrent aen ons zoo eer zoo beter te laten toekomen.

Waer mede, eindigende, bevelen wy U Wel Ed. Groot Achtb. in Godes heilige protectie,

Ge-

Geschreven, te Arnhem, den 8 May 1760. ZUTPHEN.

WEL ED. GROOT ACHTB. HEEREN MEDEBROEDEREN,

Uw Ed. Groot Achtb. goede Vrienden,

DE GECOMMITTEERDEN TEN LANDDAGE WEGENS DE STAD ZUTPHEN,

G. J. COULEMAN.

Dezen Brief ontving de Heer Burgemeester Mr. B. J. Verstege, toen in de Vergadering van hunne Ed. Groot Achtb. voorzittende, nog dien zelfden avond, tusschen half elf en elf uuren. Waer op hunne Ed. Groot Achtb. den volgenden morgen, ten zeven uuren, vergaderden; en, na dat zy over den ontvangen Brief geraedpleegt, en, volgens gewoonte, door een Sekretaris, het Advies van den afwezigen Heere de Leeu van Coolwyk ingenomen hadden, besloten in den gedanen voorslag niet te kunnen treden, en daer van op het spoedigste aen hunne Gecommitteerden ten Landdage kennisse te geven; waer tegens, echter, de Heer Burgemeester Mr. J. de Bruin deed aenteekenen dat hy van Advies was dat de gedane voorslag in de Gilden en Kompagnien diende gebragt en naer derzelver goedvinden omtrent den zelven gehandeld te worden. Het Besluit van hunne Ed. Groot Achtb. werd vervat in een Antwoord op den ontvangen Brief, met welk een Bode werd afgevaerdigd, dien men gelastte zoo vroegtydig te Arnhem te moeten zyn, dat de Heeren Gecommitteerden gelegenheid konden hebben om van het zelve dien voor den middag nog het noodige gebruik te maken. Dit Antwoord luidde dus:

EDE-

ZUTPHEN.

EDELE GROOT ACHTB. HEEREN EN MEDEBROEDEREN.

De Magistraet blyft by zyne vorige besluiten volharden.

WY hebben, op gisteren avond, tusschen half elf en elf uuren, wel ontfangen Uwer Ed. Groot Achtb. Missive, en daer uit, met meerderen, vernomen de voorslagen, welken door hunne Ed. Mog., de Heeren Gecommitteerden van de Landschap, om, namelyk, zoo wel Mr. *Gerbard David op ten Noort*, als Mr. *Gerbard Haesebroek*, den eersten tot supernumerair, en den tweeden tot ordinair Schepen dezer Stad te doen ophalen en beedigen, aen Uw Ed. Groot Achtb. zyn geschied; doch dat Uw Ed. Groot Achtb. zich daer over niet hadden willen inlaten, zonder alvorens hier van aen ons kennis gegeven en daeromtrent onze Resolutie bekomen te hebben.

Offschoon nu wel altoos geinclineert hebben, en ook by continuatie bereidwillig zullen zyn, om, in alle voorvallende gelegenheden, te betoonen de byzondere deference, die wy hebben, en ook altyd zullen trachten te conserveren, voor de Propositien, door hunne Ed. Mog., de Heeren Staten dezer Provintie, en derzelver Heeren Gecommitteerden, aen ons gedaen wordende, zoo hebben wy, echter, considererende de absolute onmogelykheid, waer in wy ons, met relatie tot de bewuste zaek, bevinden, de gementioneerde voorslagen in dezen niet kunnen noch mogen amplecteren, maer ons, integendeel, amts- en eedshalven, verpligt geacht de geproponeerde Aenstelling van gezeiden Mr. *Gerbard David op ten Noort* in het geheel te moeten declineren, en, overzulks, by onze daer over genomen Resolutien en opgevolgde Instructien, mits deze, te persisteren; terwyl wy, 't geen voorsz. accepterende, dan, in allen gevalle, tot Schepen dezer Stad zouden admitteren een persoon, welken wy, met een groote meerderheid van zeven tegens vier Leden, ingevolge zoo van dezer Stads bekende Rechten,

Pri-

Privilegien en Conventien, als van de respective Reglementen, op het stuk van Regeringe en de Tutele over den minderjarigen Heere Erfstadholder beraemd, daer toe ongequaliceerd hebben moeten houden en verklaren., om geene andere daer in residerende inconvenienten en irregulariteiten meer aen te halen. 't Geen wy geoordeelt hebben aen Uw Ed. Groot Achtb. voor onze rescriptie en resolutie hier mede te moeten laten toekomen, ten einde Uw Ed. Groot Achtb. van deze onze serieuse intentie aen welgemelde Heeren Gecommitteerden van de Landschap, met een Compliment, ter materie dienende, tydige en behoorlyke communicatie komen te geven, en, wyders, in conformité van deze onze herhaelde Resolutie, daer op met allen ernst en nadruk by de twee andere Kwartieren, van Nymegen en Veluwe, mede te urgeren, dat door hunne Ed. Mog., de Heeren Staten dezes Furstendoms en Graefschaps, gedurende deze Landschaps-Vergaderinge, naer inhoud van het aengetogen Reglement op de Tutele, en daer achter gevoegde interpretative Resolutie, uit de door ons overgezonden Nominatie, tot vervullinge van de vacante Schepensplaetse dezer Stad, de Electie gedaen, en daer toe aen voornoemden Mr. *Gerbard Haesebroek*, als den eersten daer op staende, de noodige Commissie verleend worde; in dat positive vertrouwen tevens zynde, dat Uw Ed. Groot Achtb. zich derhalven in geene voorstellen van die natuur, hoe ook genaemd, zullen engageren, doordien wy nogmaels, en by repetitie, moeten betuigen dat wy daer in nooit zullen entreren, en daerom ook meergemelden Mr. *Gerbard David op ten Noort*, van wegen de tusschen den Heere Raedsvriend van Löben Sels en hem subsisterende parentage, 't zy als ordinair, of als extraordinair Schepen, dezer Stad, niet kunnen noch ook gedenken te admitteren.

ZUTPHEN. *De Magistraet blyft by zyne voorige besluiten volharden.*

Waer op ons verlatende, bevelen wy Uw Ed. Groot Achtb. in Godes heilige protectie,

Ge-

ZUTPHEN. Geschreven, te Zutphen, den negenden van May des jaers zeventien honderd en zestig.

EDELE GROOT ACHTB HEEREN EN MEDEBROEDEREN!

Uwer Ed. Groot Achtb. Goede Vrienden en Medebroederen,

BURGEMEESTEREN, SCHEPENEN EN DE RAED DER STAD ZUTPHEN.

Ter Ordonnantie van dezelven
HERM. SCHOMAKER.

De Gecommitteerden van de Stad, dezen Brief ontvangen hebbende, weigerden den voorslag, om, namelyk, door de beide Heeren *Haesebroek* en *op ten Noort* tot Schepenen aen te stellen, de verschillen uit den weg te ruimen, en gaven daer van kennisse, zoo aen den Heere Burggraef, als aen den Heere Landdorst van Veluwe. Waerop, dien zelfden dag, zynde den 9 van Bloeimaend, de Kwartieren van Nymegen en Veluwe hunne Adviesen, daer toe strekkende dat het Request van Mr. G. D. op ten Noort behoorde gesteld te worden in handen van den Magistraet van Zutphen, opendden, terwyl het nader Advies van de Ridderschap dezes Graefschaps insgelyks aen s'Landschaps tafel werd uitgebragt. Doch dien dag viel 'er geen besluit, wordende het zelve, op Protest van de Heeren Gecommitteerden van Zutphen, tot den volgenden dag opengehouden. Dezen gaven, midlerwyl, aen den Magistraet kennisse van 't gene gebeurd was, met een Brief van den volgenden inhoud:

WEL ED. GROOT ACHTB. HEEREN.

DE præsente Gecommitteerden van de Stad ontfangen hebbende U Wel Ed. Groot Achtb. Mis-

Missive van huiden morgen, hebben hunne Wel Ed. en Groot Achtb. den Heer van Roderlo verzogt den inhoud van dezelve te willen communiceren, zoo aen den Heere Burggraef, als aen den Heere Landrost van Veluwe; en zyn daer op de Conferentien afgebroken.

ZUTPHEN.

De Kwartieren van Nymegen en Veluwe verklaren zich om het Request van Dr. op ten Noort te stellen in handen der zeven Leden van den Magistraet enz.

Vervolgens is door het Kwartier van Nymegen geopend geworden, dat het Request van Mr. *Gerhard David op ten Noort*, vervattende klagten wegens eene behandelinge boven en over Wetten en Coustumes, behoorde te worden gesteld in handen van den Magistraet der Stad Zutphen, om, na verhoor van de Gemeente, Gilden en Compagnien, binnen den tyd van twee of drie maenden, te dienen van hun belang; en het zelve, ingekomen zynde, behoorde gesteld te worden aen de vier Heeren Gecommitteerden, welken tot een *tentamen concordiæ* hebben geconfereert, ten fine van examinatie, om hunne Ed. Mog. ten naesten te dienen van hunne Consideratien.

De Ridderschap der Graefschap heeft haer nader Advies dezen morgen mede doen openen, houdende, dat de Missive van den Magistraet voor Notificatie zouden aennemen, en dat Mr. *Gerhard Haesebroek* met de noodige Commissie, als Schepen, behoorde voorzien te worden.

Zynde het Advies van het Kwartier van Veluwe genoegzaem als dat Nymegen, ik meen met die veranderinge, om het te stellen in handen van die zeven Leden van den Magistraet, ten fine van Bericht, en dat, het zelve ingekomen zynde, door te noemen Gecommitteerden behoorde geëxamineerd en ten naesten raport gedaen te worden.

Eehter is, op instantie en protest van de Gecommitteerden van Zutphen, dit point by den Burggraef niet geconcludeerd, doch het zelve opengehouden tot morgen.

De Heeren Gecommitteerden hebben, om de kortheid der tyds, my gelast van dit gepasseerde aen U Wel Ed. Groot Achtb. de noodige kennis te geven; waer van ik dan de eer hebbe my op het eerbiedigste, doch tevens in grooten haest, te acquiteren. Terwyl ik, verzoekende dat U Wel Ed. Groot Achtb., in consideratie van de kortheid des tyds, als

ZUT-PHEN. als anders, de slegtheid van dezen gunstig zullen gelieven te excuseren, my met alle respect en submissie onderschryve,

WEL EDELE GROOT ACHTB. HEEREN,

Arnhem den 9 May 1760.

U Wel Ed. Groot Achtb. Onderdanigste en Geboorzaemste Dienaer

G. J. COULEMAN.

Hier op besloot de Magistraet, na 's avonds omtrent negen uuren over dezen Brief geraedpleegt, en, wederom, naer gewoonte, het Advies van den afwezigen Heere de Leeu van Coolwyk ingenomen te hebben, (echter tegens het herhaeld Protest van den Heere Burgemeester de Bruin,) met betuiginge van des Magistraets genoegen over het Protest, door de Gecommitteerden gedaen, hen nogmaels aen te schryven, om, door alle bekwame middelen, het daer toe te brengen, dat de zaek, nog voor het scheiden van de Landsschaps-Vergaderinge, ten einde gebragt werd; doch indien, de voorgedragen terhandstelling van het Request van Dr. op ten Noort besloten werd, als dan, daer tegens op zoodanige wyze te protesteren, als dezelven zouden vermeenen, tot handhavinge van de Rechten en Privilegien der Stad, te behooren. De Brief, ten dien einde aen de Gecommitteerden geschreven, luidde aldus.

ED. GROOT ACHTB. HEEREN EN MEDEBROEDEREN!

OP dit moment ontfangen wy de Missive van den Secretaris Couleman, uit order van Uw Ed. Groot Achtb. aen ons geschreven. Waer uit wy, onder anderen, met veel bevreemdinge, hebben vernomen het geopende der Kwartieren van Nymegen en Veluwe, nopens de bewuste zaek van de vacante Schepensplaetse dezer Stad.

Of-

Offchoon wy ons, zoo by onze Missive van huiden morgen, als voorgaende Resolutien en Instructien, op dit subject duidelyk genoeg geëxpliceert, en daerom ook met genoegen gezien hebben, dat Uw Ed. Groot Achtb. daer tegens hebben geprotesteert, in zoo verre dat dit poinct, op Uwer Ed. Groot Achtb. instantie, door den Heere Burggraef niet is geconcludeerd, maer opengehouden tot morgen;

Zoo hebben wy, echter, by onze vorige Resolutien en Instructien dienaengaende blyvende persisteren, na gehouden deliberatie, noodig geacht Uw Ed. Groot Achtb., nogmaels, by dezen, aen te schryven en te recommanderen, om, door alle bekwame en persuasive middelen, by de twee andere Kwartieren, en waer Uw Ed. Groot Achtb. zulks verder van eenige utiliteit zullen oordeelen, het daer henen trachten te dirigeren, dat de twee overige Kwartieren zich mede met het hieromtrent uitgebragte Advies van dit Graefschap, om namelyk onze overgezonden Nominatie voor notificatie aen te nemen, en dienvolgende Mr. *Gerhard Haesebroek* met de noodige Commissie, als Schepen dezer Stad, te voorzien, komen te conformeren, ten einde deze zaek nog voor het scheiden der tegenswoordige Landschaps-Vergaderinge aldus ter conclusie moge gebragt worden, en dat, zoo, onvermoedelyk, op het geopende dier beide Kwartieren, tegens dat van dit Graefschap; de handstelling van het ingediende Request van Mr. *Gerhard David op ten Noort* mogte worden geconcludeerd, Uw Ed. Groot Achtb. als dan derzelver gedaen Protest zullen komen te inhæreren, en daer tegens zoodanig wyders te protesteren, als Uw Ed. Groot Achtb., naer het gewigt en de merites dezer zake, tot maintien van dezer Stads bekende Rechten en Privilegien, zullen vermeinen te behooren, met solemnele verklaringe, dat wy niet willen responsabel zyn voor alle die onheilen en perniciense gevolgen, welken, door het dilaieren van deze zake tot den aenstaenden gecontinueerden Landdag, onverhopenlyk, in deze Stad zouden kunnen ontstaen.

ZUTPHEN.

De Magistraat tracht de twee andere Kwartieren met dat van Zutphen te doen vereenigd worden.

ZUTPHEN.

De Magistraet tracht de twee andere Kwartieren met dat van Zutphen te doen vereenigd worden.

Terwyl wy nog, voor het laetste, hier byvoegen moeten, dat wy hier over mede een Brief aen de Heeren Staten dezer Provintie geschreven hebben, welken wy hier nevens aen Uw Ed. Groot Achtb. zyn toezendende, met verzoek dat Uw Ed. Groot Achtb. denzelven aen de Landschap willen gelieven over te geven, en, mitsdien, zoo en als wy daer by mede verzocht hebben, daer op van 's gelyken te urgeren dat deze hunner Ed. Mog. Vergadering niet scheiden moge, eer en alvorens, in conformité van het Reglement op de Tutele over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, uit bovengemelde Nominatie, als uit twee gequalificeerde personen bestaende, de Verkiezing werkelyk geschied zal wezen.

Waer toe ons verlatende, bevelen wy Uw Ed. Groot Achtb. in Godes heilige protectie.

Geschreven, te Zutphen, den negenden van May des jaers zeventienhonderdenzestig.

ED. GROOT ACHTB. HEEREN EN MEDEBROEDEREN!

Uwer Ed. Groot Achtb. goede Vrinden en Medebroederen,

BURGEMEESTEREN, SCHEPENEN ENDE RAED DER STAD ZUTPHEN.

Ter ordonnantie van dezelven
HERM. SCHOMAKER.

Ter zelfder tyd besloot de Magistraet ook aen de Heeren Staten, ten dezen einde, eenen Brief te schryven, welke van den volgenden inhoud was:

EDELE MOGENDE HEEREN!

ALzoo wy uit eene, namens onze Gecommitteerden ten Landdage, op heden avond ontfangen Missive hebben vernomen, dat het zomwylen, onverhopenlyk, zoude kunnen gebeuren dat, gedurende deze Landschaps-Vergaderinge, door Uw Ed. Mog. uit onze overgezonden Nominatie van Mr. *Gerbard Haesebroek* en *Louis Meis*, tot vervullinge van de vacante Schepensplaetse dezer Stad, geene Electie zoude gedaen, maer dezelve, door eene

even-

eventuele handstellinge van zeker Requeft, als Mr. *Gerhard David op ten Noort* heeft kunnen goedvinden daer tegens te præsenteren, tot den aenstaenden Landdag in October kunnen gedifferereerd worden;

Zoo hebben wy, considererende dat dezer Stads Rechten en Privilegien in het byzonder hier mede zyn gemeleerd, het, overzulks, ten hoogsten noodig en van onzen pligt geacht ons daer over, by dezen, aen Uw Ed. Mog. te moeten adresseren, en, op het ernstigste, te verzoeken dat Uw Ed. Mog. de pernicieuse gevolgen, welken, zoo door het ter handen stellen van voorsz. Request, het geen wy genoodzaekt zouden zyn te moeten declineren, als door het dilaieren dezer zake tot den toekomenden Landdag, noodwendiglyk binnen deze Stad zullen moeten resulteren, in eene aendachtige overweginge gelieven te nemen, en mitsdien deze Uwer Ed. Mog: Vergadering niet te scheiden, eer en alvorens, in conformiteit van het Reglement op de Tutele over den minderjarigen Heere Erfstadhoulder, uit de aengetogen Nominatie, als uit twee gequalificeerde personen bestaende, de Verkiezing werkelyk zal wezen geschied.

ZUTPHEN: De Magistraet verzoekt aen de Staten niet te willen scheiden; voor dat de Verkiezing uit de overgeleverde Nominatie geschied zy.

Terwyl wy niet kunnen nalaten van, ter dezer occasie, hier mede plegtiglyk te moeten betuigen dat wy, in alle onpartydigheid en volgens onzen eed, zoo by den aenvang onzer bedieninge, als op de respective Reglementen der Regeringe en Tutele, gedaen, overeenkomstig met de tegenwoordige forme van regeringe, gezeiden Mr. *Gerhard David op ten Noort*, als te na aen onzen Mede-Raedsvrind, den Heer van Loben Sels, geparenteerd, en dus, naer dezer Stads Rechten en Privilegien, tot den Schepens-Stoel niet gequalificeerd zynde, daerom ook op die Nominatie niet hebben kunnen brengen, ten welken einde wy van Uwer Ed. Mog. bekende æquiteit dan ook niet anders kunnen vertrouwen, of Uw Ed. Mog. zullen ons, als een voornaem en integrerend Lid van Uwer Ed. Mog. hooge Vergaderinge, by de gementioneerde Reglementen op het stuk der Regeringe en Tutele wel willen maintineren, en, ten gevolge van dien, niet gedoogen dat wy dezen aengaende gecommitteerd

ZUT-PHEN.

worden met een eigen Burger en Inwoner, die aen ons, ingevolge van zynen eed, alle respect en gehoorzaemheid immers schuldig is, en daer benevens door deszelfs ingediende Requesten en Deductien dit poinct ter onzer Cognitie zelf gebragt heeft, waer op zulks dan ook, vervolgens, door ons finael is gedecideerd geworden.

Waer mede, Ed. Mog. Heeren, wy Uw Ed. Mog. bevelen in Godes heilige bescherminge.

Geschreven, te Zutphen, den 9 van May des jaers 1760.

Uwer Edele Mogende goede Vrinden,
BURGEMEESTEREN, SCHEPENEN EN DE RAED DER STAD ZUTPHEN.

Ter ordonnantie van dezelven
HERM. SCHOMAKER.

Doch, niettegenstaende dezen Brief, en de gedane Verklaringen en Protesten, namen de Staten der Kwartieren van Nymegen en Veluwe niet alleen een Besluit, dat het Request van Dr. *op ten Noort*, als inhoudende verscheiden Klagten over de behandelinge boven Wetten en Gewoonten, gesteld zou worden in handen der zeven Leden van den Magistraet van Zutphen, om binnen drie maenden daer op te dienen van hun belang; maer benoemden ook vier Heeren Gecommitteerden uit hunne Kwartieren, met magt om, ingeval derzelver gevoelens (*) eenstemmig tegens elkanderen overstonden, een vyfden tot zich te mogen nemen, ten einde dezen de Stukken vooraf zouden onderzoeken, en in de daer op eerstvolgende Vergadering hun advies over dezelven geven; gelyk blykt uit het volgende Uittrekzel uit het Reces van den Landdag, binnen Arnhem gehouden, van den 10 der Bloeimaend des gemelden jaers 1760.

Hunne

(*) Zie ons XIV Deel [1760]. bl. 840.

HUnne Ed. Mog. gehoort hebbende uit het Raport van Frans Godert van Lynden, en anderen, hunner Ed. Mog. Gecommitteerden, by Resolutie van den 5 dezer benoemd, dat met de Gecommitteerden der Stad Zutphen over het vervullen van de Schepensplaetse, door doode van Mr. *Fredrik Robbert van Latbum* opengevallen, hadden gesproken; maer voor als nog geen vriendelyke schikking hadden kunnen vinden. En voorts gelezen eene ingekomen Missive van den Magistraet van Zutphen, geschreven, te Zutphen, den 9 May 1760, zynde van den volgenden inhoud:

ZUTPHEN.

De Staten stellen het Request van Dr. op ten Noort in handen der zeven Leden van den Magistraet, en benoemen vier Heeren, om de Stukken te onderzoeken.

[*Hier was de Brief van den Magistraet, hier voren bladz.* 434-436 *te vinden, woordelyk ingevoegd.*]

Hebben, na gehouden deliberatie, bevorens in dezen te resolveren, goedgevonden dat het Request *cum annexis* van Mr. *Gerard David op ten Noort*, continerende verscheide Klagten over de behandelingen boven Wetten en Gewoonten, zal worden gesteld, gelyk gesteld word kracht dezer, in handen van de zeven Leden van den Magistraet van Zutphen, om binnen drie maenden daer op te dienen van belang.

En hebben hunne Ed. Mog., vervolgens, hier toe gecommitteert, gelyk gecommitteerd worden by deze, *Jan Vygh tot de Snor*, Eersten Ordinaris Raed in Gelderland, en Mr. *P. Verschoor*, Burgemeester der Stad Nymegen, uit het Kwartier van Nymegen, en *Frans Alexander Schimmelpennink van der Oye tot Voorstonde*, en *Goosen Geurt Bentink*, Burgemeester der Stad Arnhem, uit het Kwartier van Veluwe, en zulks met magt om, in in cas van stoot, zich een vyfden te mogen assumeren, om die Stukken bevorens te examineren, en, vervolgens, ten naesten, aen hunne Ed. Mog. te dienen van hunne Consideratien en Advies.

De Magistraet der Stad Zutphen vind zich verpligt, tot maintien van de bekende Rechten en Privilegien van hare Stad, te protesteren tegens de genomen Conclusie, met verklaringe, van deze aenstelling niet te kunnen noch te mogen accepteren, of zich verder hieromtrent, in eenigerhande

ZUTPHEN.

De Staten stellen het Request van Dr. op ten Noort in handen der zeven Leden van den Magistraet, en benoemen vier Heeren, om de Stukken te onderzoeken.

maniere, in te laten; maer, ter contrarie, alnog insterende dat uit die overgegeven Missive en Nominatie de Electie, conform het Reglement van de Tutele, mag gedaen worden, met verdere verklaringe van niet responsabel te willen zyn voor alle onheilen en pernicieuse gevolgen, welken door het dilaieren van deze zaek tot den aenstaenden gecontinueerden Landdag, onverhopenlyk, zouden kunnen ontstaen, met reverse van hunne nadere Aenteekening hieromtrent ten Recesse te laten doen.

Barthold van Hasselt, Burgemeester der gemelde Stad, heeft verklaert, zoo voor zich zelf, als namens zyne Mede-Leden, *Ernst van Löben Sels*, *Jan Conraed van Hasselt* en *Isaacq de Bruin*, dat onder het Protest niet willen gecomprehendeerd zyn, verklarende zich te refereren aen het Declaratoir, door hen aen hunner Ed. Mog. Gecommitteerden tot deze zaek gegeven.

Pro vero Extractu
G. J. COULEMAN.

De Heer Mr. Assueer Baron van Hekeren tot Roderlo, Burgemeester der Stad Zutphen, nevens de andere Heeren Gecommitteerden, weder van den Landdag t'huis gekomen, van 't voorgevallene op den Landdag, in de Vergadering van den Magistraet van Zutphen, op den 14 May, een uitvoerig verslag gedaen hebbende, kwam het hunne Ed. Achtb. voor, dat de Kwartieren van Nymegen en Veluwe, door de besloten handstellinge van 't Request van Dr. *op ten Noort*, schenen van gevoelen te zyn dat de Kennisneming nopens de Kwalificatie van een Schepen dezer Stad niet domestiek zoude zyn, maer aen de Ed. Mog. Heeren Staten, als exercerende de Voogdye over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, zoude behooren. Waerom dezelven oordeelden dat men middelen

len zou moeten uitdenken om het Recht van de Stad daeromtrent te bewaren, en inzonderheid op wat manier hunne Ed. Achtb., dewyl by de Staten geene Verkiezing was geschied, van derzelver overgezonden Nominatie best het effect zouden bekomen, en by het Reglement op de Voogdy gehandhaefd worden. Om, derhalven, met alle mogelyke omzichtigheid, in een zaek van zoo veel belang, te werk te gaen, namen dezelven, den 14 van die Bloeimaend, het volgende besluit: ZUTPHEN.

De Magistraet committeert vier Heeren om middelen uit te denken ter handhavinge van 't Recht der Stad, enz.

DE Heer Burgemeester van Hekeren tot Roderlo heeft, heden, ter Vergaderinge, ampel en circumstantieel verslag van het gebesoigneerde en voorgevallene op den laetstgehouden Landdag te Arnhem gedaen, en daer by, onder anderen, gekomen zynde tot het poinct, rakende de Vervullinge van de vacante Schepensplaetse dezer Stad, in het byzonder geraporteert, dat hunner Ed. en Achtb. Missive van den 21 December des voorleden jaers, houdende de Nominatie van Mr. *Gerhard Haesebroek* en *Louis Meys*, op den eersten dag van hunner Ed. Mog. Vergaderinge, aen 's Landschaps Tafel was overgegeven en gelezen. Dat daer op terstond mede was verlezen een zeer wydloopig Request van Mr. *Gerhard David op ten Noort*, met meer dan dertig Documenten bekleed, daer by over 's Magistraets behandelinge in dezen dolerende, en, wyders, in substantie, verzoekende „dat, als „ de Meerderheid der Gilden en Compagnien voor „ zich hebbende, door hunne Ed. Mog., als exer„ cerende de Voogdye over den minderjarigen Hee„ re Erfstadhoulder, tot Schepen en Raed dezer „ Stad mogte geëligeerd, of anderzins weder aen „ de Burgerye gerenvooijeerd worden, om vooraf „ te verklaren of de Affiniteit tusschen een aenge„ trouwden Oom en Neef, naer Stads Wetten en „ Privilegien, houden voor eene obsterende quali„ teit, om zoodanig een Neef in den Schepens-

 „ Stoel

ZUTPHEN.

De Magistraet committeert vier Heeren om middelen uit te denken ter handhavinge van 't Recht der Stad, enz.

„ Stoel te admitteren, immers en in allen gevalle, „ dat niet rechteloos mogte gelaten, maer aen hem, „ 't zy door authorisatie op den Hove Provintiael, „ 't zy door andere onpartydige te benoemen Richters, vryheid verleend worden om daer voor zyn „ gesustineerd recht te deduceren en daer over te „ laten erkennen naer behooren."

Dat, vervolgens, door den Heer Burggraef, een Propositie tot het termineren van dit different by een minnelyk Accommodement gedaen, doch zulks door dezer Stads Heeren Gecommitteerden ten Landdage gedeclineerd zynde, met instantie dat, conform bovenstaende Nominatie, met de Electie mogte worden voortgevaren, die Missive en Requeste, by de respective Kwartieren dezer Provintie, waren overgenomen geworden; met dat gevolg, dat daer over die van dit Graefschap, op Maendag, den 5 dezer maend, in den hare gevoteert en dieswegen aen 's Landschaps Tafel uitgebragt hadden een tweeledig Advies, behelzende „ dat het aen de Ridderschap aengenaem „ zoude wezen, dat, in conformité van den voorslag van den Heere Burggraef, dit Different, gedurende den Landdag, door een minnelyk Accommodement wierde getermineerd; doch dat de „ Steden vermeinden dat, uit de Missive van den „ Magistraet dezer Stad, en die daer by gevoegde „ Nominatie, Mr. *Gerhard Haesebroek* tot Schepen „ behoorde geaggreëerd en met de gewone Commissie voorzien te worden."

Dat, hier van de opening in dervoegen gedaen wezende, daer op, na iterative betuiginge van den Heere Burggraef „ van dat het, namelyk, aen hem „ en de meeste Leden der Landschap mede aengenaem zoude zyn, dat deze zaek in der minne „ wierde geassopieerd", uit het Kwartier van Nymegen welgemelde Heer Burggraef, benevens de Heer *Verschoor*, Burgemeester der Stad Nymegen, en uit het Kwartier van Veluwe de Heer Landdrost *Schimmelpenninck van der Oye*, tot beide Pollen, met den Heer *van Bentinck*, Burgemeester der Stad Arnhem, waren verzocht en gecommitteerd om, ten dien einde, met de Heeren

van

van Zutphen in conferentie te treden, ongeacht ook namens deze Stad verklaerd wierde dat hunner Ed. en Achtb. Gecommitteerden ter contrair op dit subject waren gelast en dat dus deze besoigne vruchteloos zoude moeten afloopen.

Zutphen. De Magistraet committeert vier Heeren om middelen uit te denken ter handhavinge van 't Recht der Stad, enz.

Dat daer op by de Heeren Gecommitteerden dezer Stad, des anderen daegs, avonds, was ontfangen, en den volgenden dag in het Kwartier van dit Graefschap gelezen, hunner Ed. en Achtb. inhæsive Resolutie en Instructie van den 6 dezer; met dat effect, dat de Heeren van de Ridderschap dit poinct nader voorgenomen en zich dienaengaende mede met het geopende der Steden hadden gevoegd gehad.

Dat Donderdags, daer aen volgenden, de Heeren Gecommitteerden dezer Stad door den Heere Burggraef in conferentie verzocht zynde, en hetzelve met geen gevoegelykheid hebbende kunnen weigeren, als toen aen hunne Ed.den bewusten voorslag, om zoo wel Mr. *Gerhard David op ten Noort*, als Mr. *Gerhard Haesebroek*, den eersten *ad audiendum*, en den tweeden tot fungerend Schepen dezer Stad, op te halen en in eed te nemen, was gedaen geworden.

Dat, zulks by hunne Ed. en Achtb., uitwyzens derzelver Missive van den negenden, daer aen, gerefuseert en, na voorgaende communicatie daer van aen de Heeren Burggraef en Landrost van Veluwe, hier mede de Conferentien afgebroken zynde, daer op de Kwartieren van Nymegen en Veluwe hare Adviesen, tenderende tot handstellinge van voorsz. Request van *Mr. Gerhard David op ten Noort*, hadden geopent, terwyl het nader Advies van de Ridderschap dezes Graefschaps destyds mede aen 's Landschaps Tafel was uitgebragt.

Dat daeromtrent dien dag geene Conclusie gevallen, maer dezelve, op Protest en instantie van hen Heeren, dezer Stads Gecommitteerden, tot den anderen dag, zynde geweest jongstleden Saturdag, opengehouden was; als wanneer, na dat alvorens hunner Ed. en Achtb. Missive van des avonds te voren by de Landschap ontfangen en

ZUTPHEN.

De Magistraet committeert vier Heeren om middelen uit te denken ter handhavinge van 't Recht der Stad, enz.

gelezen was, door den Heere Burggraef, op de herhaelde openingen en adviesen der Kwartieren van Nymegen en Veluwe, hoofdzakelyk was geconcludeerd geworden, „ dat gezeide Request „ van Mr. Gerhard David op ten Noort *cum* „ *annexis*, als continerende verscheide klagten „ over de behandelinge boven Wetten en Ge„ woonten, wierde gesteld in handen van de Ze„ ven Leden van den Magistraet van Zutphen, „ om daer op binnen drie maenden te dienen van „ belang "; waer toe door die twee Kwartieren, wyders, de Heeren *Vyg tot de Snor*, en Burgemeester *Verschoor* uit Nymegen, en de Heeren *Schimmelpenninck van den Oye tot Verstonde* en Burgemeester *van Bentinck* uit Veluwe, met magt zelfs, om zich, in cas van stoot, een vyfden te mogen 'adsumeren, waren gecommitteerd geworden, „ om die Stukken bevorens te examineren „ en vervolgens ten naesten aen hunne Ed. Mog. „ te dienen van hunne Consideratien en Advies ".

En, eindelyk, dat zy Heeren Gecommitteerden, ter paritie zoo van hunner Ed. en Achtb. successive Instructien, als van derzelver over deze materie nader bekomen Missive, namens den Magistraet dezer Stad, eerst mondelyk geprotesteert, en daer na overgegeven hadden een schriftelyk Protest, „ waer by de Magistraet van Zut„ phen zich, tot maintien der bekende Rechten „ en Privilegien van hare Stad, verpligt vond te„ gens die genomen Conclusie te protesteren, „ met verklaringe, van deze handstelling niet te „ kunnen, noch te mogen accepteren, of zich „ hieromtrent in eenigerhande maniere in te la„ ten; maer, ter contrarie, als nog insterende „ dat uit de overgezonden Nominatie de Electie, „ conform het Reglement op de Tutele, mogte „ worden gedaen, met verdere verklaringe van „ niet responsabel te willen zyn voor alle onhei„ len en pernicieuse gevolgen, welken door het „ dilaieren dezer zaek tot den aenstaenden ge„ continueerden Landdag, onverhopenlyk, zou„ den ontstaen kunnen, met reserve van hunne „ nadere Aenteekeninge hieromtrent ten Recesse „ te laten doen".

Edoch

Edoch dat zulks niets anders hadde geëffectueert gehad, dan dat dit Protest en hunner Ed. en Achtb. aen de Landschap geschreven Missive woordelyk in het Landdags-Reces waren geïnsereerd geworden, en waer by, op verzoek van den Heere Burgemeester *Barthold van Hasselt*, zoo voor hem zelf, als namens zyne Mede-Leden, de Heeren Raedsvrinden *van Löben Sels*, *Joh. Conraed van Hasselt* en *de Bruyn*, van 's gelyken aengeteekend was, „ dat zy vier Heeren „ onder dat Protest niet wilden gecomprehendeerd „ zyn, maar zich refereerden aen het Declaratoir, „ door hen aen hunner Ed. Mog. Gecommitteer- „ den tot deze zaek gegeven".

ZUTPHEN.

De Magistraet committeert vier Heeren om middelen uit te denken ter handhavinge van 't Recht der Stad, enz.

Waer op, gedelibereerd zynde, hebben hunne Ed. en Achtb. welgedagten Heere, Burgemeester van Hekeren tot Roderlo, voor deszelfs gedaen raport van Stads wegen bedankt.

En, vermits aen hunne Ed. en Achtb., uit bovenstaende geraporteerde, is voorgekomen dat niet alleen de Kwartieren van Nymegen en Veluwe, door de geresolveerde handstellinge der Requeste van dukgezeiden Mr. *Gerhard David op ten Noort* schynen te sustineren dat de Cognitie en het Recht van Erkentenis, nopens de qualificatie van een Schepen dezer Stad, niet domestiek zoude zyn, maer aen de Landschap, in qualiteit als excercerende de Voogdye over zyne Doorlugtigste Hoogheid, den minderjarigen Heere Erfstadholder, thans zou competeren; maer dat ook, daar benevens, de vier dissentierende Heeren in het Protest, 't geen de overige Heeren, dezer Stads Gecommitteerden ten Landdage, tegens de Conclusie van den Heere Burggraef ten Recesse aldaer hebben gedaen insereren, niet mede hebben gelieven te concurreren; van welk een en ander de gevolgen niet genoeg by hunne Ed. en Achtb. kunnen worden geapprehendeerd; zoodanig dat daer in, op deze of gene wyze, zal dienen voorzien, en derhalven ook middelen zullen behooren uitgedacht te worden, om dezer Stads wel hebbend Recht daeromtrent te conserveren; en wel inzonderheid mede, op wat maniere hunne

ZUTPHEN. ne Ed. en Achtb., daer by de Landschap geene Electie is geschied, nu van derzelver overgezonden Nominatie best het effect zullen bekomen en by het Reglement der Tutele gemaintineerd kunnen worden:

De Magistraet committeert vier Heeren om middelen uit te denken ter handhavinge van 't Recht der Stad, enz.

Zoo is 't, dat hunne Ed. en Achtb., om in eene zaek van zoo vele importantie en verre uitzigt, als deze, met alle mogelyke circumspectie en attentie te werk te gaen, overzulks hebben goedgevonden en verstaen, daer toe uit derzelver midden eene Commissie te decerneren, en, ten gevolge van dien, de Heeren Raedsvrinden *Sloet*, *Verstege*, *van der Capellen* en *Huinink* te committeren, zoo en als gecommitteerd worden hiermede, om 't geen voorschreven met alle ernst en oplettenheid te examineren, te visiteren en daer van ter Vergaderinge te raporteren, ten einde, zulks voorgegaen zynde, op het een en 't ander als dan zoodanig zal kunnen worden geresolveerd, als hunne Ed. en Achtb., tot handhaveninge en behoudenis van dezer Stads Rechten en Privilegien, naer het gewigt en de merites dezer zaek, zullen oordeelen te behooren.

Edoch welke Conclusie de Heeren Raedsvrinden van *Löben Sels*, *Joh. Conraed van Hasselt* en *de Bruyn*, voor zich zelf en namens den absenten Heere Burgemeester *Barthd. van Hasselt*, hebben gecontradiceert, daer tegens geprotesteert en hunne nadere Aenteekeninge gereserveert.

Terwyl hunne Ed. en Achtb., hier over al verder delibererende, mede hebben goedgevonden om derzelver Contra-Aenteekeninge, zoo en als op den 29 der voorleden maend *in senatu* gearresteerd en daer op in het Memorien- en Resolutien-Boek alhier geïnsereerd is, met en nevens het daer toe specterende Raport, door den druk te doen gemeen maken, om redenen, in het breede vervat en gedetailleerd by onderstaende Resolutie, welke ten dien einde daer voor mede zal gedrukt worden, luidende, als volgt:

„ De Heeren van den Magistraet der Stad Zut-
„ phen, niet zonder veele bevreemdinge in erva-
„ ringe gekomen zynde, hoe dat Mr. *Gerhard*
„ *David*

ZUTPHEN.

De Magistraet contesteert voor Heeren om middelen uit te denken ter bevordering van 't Recht der Stad, enz.

„ *David op ten Noort* zich niet alleen, by een zeer
„ wydloopig Request, aen hunne Ed. Mog, de Hee-
„ ren Staten dezer Provintie, als exercerende de
„ Voogdye over zyne doorluchtigste Hoogheid, den
„ minderjarigen Heere Erfstadholder, op derzelver
„ laetstgehouden Landschaps-Vergaderinge, binnen
„ Arnhem, heeft geadresseert, en daer by in het bree-
„ de gedoleert gehad over 's Magistraets Resolutie
„ van den 15 van December des voorleden jaers, waer
„ by hy, op de uitgebragte Adviesen van de Heeren
„ *Assueer van Heeckeren*, *Martinus de Leeu van Cool*
„ *wyk*, *Jan Adriaen Joost Sloet*, *Bernard Joost Ver-*
„ *stege*, *Godard Philip Cornelis Theodorus van der Ca-*
„ *pellen*, *Gerhard Jan van Santbergen* en *Abraham*
„ *Huinink*, en dus met eene groote meerderheid van
„ zeven tegens vier Leden, van wegen de tusschen
„ hunnen Mede-Raedsvrind, den Heere Ernst van
„ Löben Sels, en hem subsisterende Naverwantschap,
„ ingevolge van dezer Stads bekende Rechten, Pri-
„ vilegien en Conventien, tot vervullinge van de va-
„ cante Schepensplaetse dezer Stad is ongequalificeerd
„ verklaerd geworden; maer dat ook, daerenboven,
„ gezeide Mr. *Gerhard David op ten Noort* nog heeft
„ kunnen goedvinden om de daer tegens door de Hee-
„ ren *Barthold van Hasselt*, *Ernst van Löben Sels*,
„ *Johan Conraed van Hasselt* en *Izaak de Bruin* over-
„ gegeven en op den 10 van April, jongstleden, in
„ dezer Stads Memorien- en Resolutien-Boek geinse-
„ reerde nadere Aenteekening, mede by dat Request
„ te appliceren; waer door, en door het gene van te
„ voren binnen deze Stad dienaengaende is gedebi-
„ teerd, de Magistraet, zoo by de Landschap, als in
„ 't byzonder by hare eigen Burgeren en Ingezetenen,
„ is en by continuatie word verdacht gemaekt, even
„ als of dezelve, by het nemen van de aengetogen
„ Resolutie, op het maintien en de conservatie der
„ Rechten en Privilegien van deze Stad, en Burgerye
„ van dien, niet zoude hebben geattendeert gehad; heb-
„ ben, derhalven, uit aenmerkinge van het gene voor-
„ schreven, zich, hoe ongaerne ook, genoodzaekt
„ gevonden om de goede Burgery en de gantsche
„ waereld van die verkeerde denkbeelden by dezen te
„ moeten disabuseren, en ten dien einde hunne daer

ZUT-PHEN. „ tegens gedane Contra-Aenteekening, houdende „ justificatie van derzelver aengeklaegde Resolutie, „ met en nevens het daer toe specterende Rapport, „ door den druk te doen gemeen maken, zoo en als „ dezelve, op den 29, daer aen volgenden, tot „ naricht alleen van de posteriteit, in het Memo- „ rien- en Resolutien-Boek dezer Stad geregistreerd, „ en hier achter van woord tot woord vermeld „ staet (*).”

Pro vero Extractu
HERM. SCHOMAKER.

Het Verzoekschrift van Dr. op ten Noort, vervolgens, aen den Magistraet toegezonden zynde, stelde dezelve het in handen van de Heeren Gecommitteerden tot deze zaek, als blykt uit deszelfs Besluit van den 4 der Zomermaend des gemelden jaers 1760, dus luidende:

De Burgemeester van Heeckeren geeft kennis aen den Magistraet van het ontfangen des Requests, door Dr. op ten Noort aen de Staten gepresenteerd enz.

DE Heer Burgemeester van Heeckeren tot Roderlo heeft, als præsiderende ter Vergaderinge, voorgedragen, hoe dat, voor eenige dagen, door den Sekretaris Couleman, aen zyne Ed. was ter handen gesteld een Paket met papieren, aen hem Sekretaris, door Mr. Hendrik Willem van Grotenray, thans waernemende het Sekretariaet des Kwartiers van Nymegen, ter occasie dat Mr. Hendrik Willem Brandsen, als Sekretaris des Kwartiers van Veluwe, zich deswegens had geëxcuseert, ten fine van bezorginge ter noodiger plaetse, zoo en als gebruikelyk, toegezonden, vervattende den Requeste, met de daer by geappliceerde Documenten, door Mr. Gerhard David op ten Noort, over zyne vermeinde Qualificatie tot vervullinge der vacante Schepensplaetse dezer Stad, aen de Heeren Staten dezer Provintie, als exercerende de Voogdye over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, op de laetstgehouden Landschaps-Vergaderinge gepræsenteerd, met insluitinge mede van een Extract uit 's Land-

(*) Zie deze Contra Aenteekening in ons XIV Deel, [1760] bladz. 841-884.

Landdags Recès van den 10 der voorleden maend, waer by het voorsz. Requeft, *cum annexis*, alvorens wordè gefteld in handen van de zeven Leden van den Magiftraet dezer Stad, om binnen drie maenden daer op te dienen van belang, zoo en als hunne Ed. en Achtb. met meerderen uitgezeide Requeft en Refolutie, welken alleen zyne Ed., by dezen, ter Tafel van hunne Ed. en Achtb. kwam over te geven, met meerderen zouden gelieven te vernemen.

ZUTPHEN. De Burgemeester van Heeckeren geeft kennis aen den Magiftraet van het ontfangen des Requests, door Dr. op ten Noort aen de Staten gepresenteerd enz.

Waer op, gedelibereerd, en in confideratie genomen zynde dat hunne Ed. en Achtb., niet alleen by hunne vorige Refolutien en Miffiven, maer ook nog nader by hunne Aenteekeningen en Proteften, door hunne Heeren Gecommitteerden ten Landdage aen de Landfchap gedaen, en by het aengetogen Extract ervindlyk, reeds hebben gedeclareert, dat de gementioneerde terhandftellinge van dat Requeft niet konden noch mogten accepteren, is, onder inhæfie der voorzeide Refolutien, Miffiven en gedane Proteften, goedgevonden en verftaen meergemelde Requeft, *cum annexis*, als relatie hebbende tot en met de overige zaken van die by hunne Ed. en Achtb. hier over, op den 14 May, laetftleden, gedecerneerde Commiffie, aen dezelve te renvooijeren, zoo en als gerenvooijeerd word hier mede, ten einde hunne Ed. en Achtb. te dienen van hunne Confideratien en Advies, wat omtrent 't dikgezeide Requeft en Bylagen vorder in dezen behoorde gedaen en gerefolveerd te worden.

De Heeren *B. van Haffelt*, *J. C. van Haffelt* en *J. de Bruin* hebben deze Refolutie gecontradiceert, en hunne vorige Proteften geïnhæreert.

Pro vero Extractu
H. A. TOEWATER.

Gemelde Heeren Gecommitteerden bragten, den volgenden dag, den 5 van die zelfde maend, hun Advies uit in de Vergadering van den Magiftraet, welke daer op het volgende befluit nam:

DE Heeren Gecommitteerden, by Refolutie van den 14 May, jongftleden, benoemd, hebben

 op

ZUTPHEN.

De Magistraet besluit om over deze zaek eene Propositie te doen aen de Staten des Graefschaps Zutphen.

op heden, ter Vergaderinge, gerapporteert hoe dat hunne Ed., hunne gedachten hebbende laten gaen hoe en op wat wyze hunne Ed. en Achtb. een spoedig effect hunner Nominatie tot de vacante Schepens-plaetse konden en behoorden te erlangen, ten alzulken einde van adviese zouden zyn, dat aen de Heeren Staten dezer Graefschap, tegenwoordig binnen deze Stad wegens het reguleren der Finantien vergaderd, moeste worden gedaen eene Propositie van dezen inhoud:

Dat, dewyl uit de Nominatie van deze Stad, concernerende de vervulling van de Schepensplaetse, op de laetstgehouden Landschaps-Vergaderinge, by de twee andere Kwartieren, geene Electie is gedaen geworden, maer dat, contrair de Openinge van deze Graefschap, het daer tegens gepresenteerde Request van Mr. Gerhard David op ten Noort was gesteld in handen der zeven Leden van dezen Magistraet, niettegenstaende het gedane Protest der Heeren Gecommitteerden ten Landdage, waer door de finale afdoening van deze zaek tot den Landdag in October was uitgesteld, dat de Heer Præsiderende, namens den Magistraet, aen hunne Ed. Mog., overzulks, in consideratie diende te geven, of, vermits door de behandelinge van deze zaek, consequentlyk, mede alle de Leden van dit Kwartier, in diergelyke omstandigheden zich bevindende, ten uitersten waren geinteresseerd, niet, namens dit Kwartier, aen de twee andere Kwartieren van Nymegen en Veluwe behoorde te worden geschreven, en daer by, op eene stringente en krachtige manier, geïnsteerd dat hunne Ed. Mog., de Heeren Staten van die twee Kwartieren, al nog uit die Nominatie ten allereersten de Electie wilden gelieven te doen, met auctorisatie op den Hove Provintiael, om Mr. *Gerhard Haesebroek*, als den eersten daer op staende, met de noodige Commissie tot Schepen dezer Stad te voorzien.

En dat, byaldien, onverhopenlyk, dit verzoek by de twee andere Kwartieren mogte worden gedecli-neerd, of dan, in allen gevalle, de Heeren Staten van dit Kwartier derzelver genomen Resolutie en gedane Opening, omtrent die overgegeven Nominatie, op alle mogelyke wyze, niet zouden doen effect sorteren, en ten dien einde (wat uitslag ook dit verzoek

by

by de twee andere Kwartieren mogt hebben) door alle bekwame middelen het daer henen te dirigeren, dat deze Stad by hare welhebbende Rechten en het Reglement op de Tutele, dezen aengaende, gemaintineerd worde.

En of dan, eindelyk, hunne Ed. Mog., tot informatie der twee andere Kwartieren, niet zouden konnen goedvinden eenige Exemplaren der gedrukte Resolutie van hunne Ed. en Achtb. by die Missive te voegen.

Waer op, gedelibereerd zynde, hebben hunne Ed. en Achtb., bovenstaende Propositie allerdings approberende, goedgevonden den Heere Præsiderenden te verzoeken om dezelve heden in het Kwartier te doen.

De Heeren *B. van Hasselt*, *E. van Löben Sels*, *J. C. van Hasselt* en *Iz. de Bruin* hebben deze Resolutie gecontradiceert, en hunne vorige gedane Protesten geinhæreert.

Zutphen. *De Magistraet besluit om over deze zaek eene Propositie te doen aen de Staten des Graefschaps Zutphen.*

Pro vero Extractu

H. A. TOEWATER.

Uit hoofde van dit Besluit werd het Voorstel, by het zelve gemeld, nog dien zelfden dag in de Vergadering van 't Kwartier van Zutphen gedaen, goedgekeurd, en dienvolgens de Brief aen de Heeren Staten geschreven, gelyk uit het volgende Uittrekzel uit het Reces van de Graefschap, van den 5 dier Zomermaend, afgenomen kan worden.

DE Heer Assueer van Heeckeren tot Roderlo, Burgemeester der Stad Zutphen, heeft, als Præsiderenden, in naem en op expressen last van den Magistraet van Zutphen, ter Vergaderinge van dit Kwartier voorgedragen, dat het aen hunne Ed. Mog. niet onbekend was hoe dat, uit de Nominatie van welgemelden Magistraet, concernerende de vervulling van de vacante Schepensplaetse dier Stad, op de laetstgehouden Landschaps-Vergaderinge, by de twee andere Kwartieren geene Electie was worden gedaen, maer dat, contrair de Opening van deze Graefschap, het daer tegens gepresenteerde Request van Mr. G. D. op ten Noort gesteld was geworden in

De Staten des Graefschaps nemen de Propositie van den Magistraet in alle hare leden en deelen aen.

Zutphen.

De Staten des Graefschaps nemen de Propositie van den Magistraet in alle hare leden en deelen aen.

handen van zeven Leden van den Magistraet der gemelde Stad, niettegenstaende het daer tegens gedaene Protest van de Gecommitteerden, namens meergemelden Magistraet; waer door de finale afdoening van deze zaek tot den Landdag in October was wederom uitgesteld: Dat, derhalven, hy Heer Praesiderende, in naem van welgedachten Magistraet, aen hunne Ed. Mog. by dezen in consideratie kwam te geven, of, vermits door de behandelinge dezer zake, by consequentie, alle de Leden van dit Kwartier in diergelyke omstandigheden zich bevindende, ten uitersten waren geintresseerd, hunne Ed. Mog. niet dienstig oordeelden, dat, namens deze Graefschap, eene Missive aen de twee andere Kwartieren geschreven, en daer by, op eene stringentste en krachtigste wyze, geinsteerd wierde dat hunne Ed. Mog., de Heeren Staten dier twee andere Kwartieren, alnog uit de Nominatie ten allereersten de Electie wilden gelieven te doen, met auctorisatie op den Hove Provintiael, om Mr. Gerhard Haesebroek, als den eersten daer op staende, met de noodige Commissie als Schepen der Stad Zutphen te voorzien.

En byaldien, onverhopenlyk, dat verzoek by de twee andere Kwartieren mogte worden gedeclineerd, of dan, in allen gevalle, de Heeren Staten van de Graefschap derzelver genomen Resolutie, en gedane Opening omtrent die overgegeven Nominatie, op alle mogelyke wyze, niet zouden doen effect sorteren; en, ten dien einde, wat uitslag ook dit Verzoek by de twee andere Kwartieren mogte hebben, door alle bekwame middelen, het daer henen te dirigeren, dat de Stad van Zutphen by hare welhebbende Rechten en het Reglement op de Regeringe en Taxele, dezen aengaende, gemaintineerd worde.

En of, eindelyk, hunne Ed. Mog., tot informatie der twee andere Kwartieren, niet zouden kunnen goedvinden eenige Exemplaren van de gedrukte Resolutie van den Magistraet dier Stad by die Missive te voegen.

Waer op, gedelibereerd zynde, hebben hunne Ed. Mog. de voorschreve Propositie, in alle leden en deelen amplecterende, en zich daer mede conformerende, overzulks, goedgevonden en verstaen dat

aen

aen de Kwartieren van Nymegen en Veluwe zal worden geschreven de navolgende Missive (*). ZUTPHEN.

Terwyl men nu in verlangen was wat besluit de Heeren Staten der Kwartieren van Nymegen en Veluwe op dezen Brief der Staten des Graefschaps zouden nemen, overleed de Heer Mr. *Martinus de Leeu van Coelwyk*, Burgemeester en Raed van deze Stad, den 8 van Zomermaend. Door dit sterfgeval wederom eene Schepensplaets opengevallen zynde, werden de Gemeenslieden, den 9, op nieuws verzogt de Gilden en Kompagnien te doen vergaderen, om tot de Verkiezinge van een anderen Schepen te treden. Doch de Heer op ten Noort vervoegde zich, dien zelfden dag, met het volgende Verzoekschrift aen den Magistraet:

Aen de Wel Ed. Groot Achtb. Heeren van den Magistraet der Stad Zutphen.

WEL EDELE GROOT ACHTBARE HEEREN!

VErtoont, met schuldig respect en in alle submisse, Mr. *Gerhard David op ten Noort*, hoe dat, door het overlyden van wylen den Heere Frederik Robbert van Lathum, zynde komen te vaceren eene Schepen- en Raedvriends-plaets dezer Stad, de Meerderheid in de Gilden en Compagnien daer toe hebben gelieven te eligeren den Suppliant. Dat, naer de tegenwoordige constitutie van de Regeringe, de betoonde Inclinatie van de Meerderheid van die genen, aen welken zoo eene Electie voor den jare 1748 heeft gecompeteert, aen de Ed. Mog. Heeren Staten dezes Furstendoms en Graefschaps, by derzelver eer-

(*) Hier volgde woordelyk de Brief, in ons XIV Deel [1760], bladz. 884 - 888 te vinden.

ZUTPHEN. eerste Vergadering, heeft moeten voorgedragen worden, met additie van dien persoon, welke het naest met de Stemmen aen den eersten was accederende, en dus in forme van eene Nominatie van twee; zoodanig echter dat hunne Ed. Mog., by eene speciale Resolutie van den 13 Juny 1754, tot eene explicatie van den waren zin van de Resolutie op de Tutele van den minderjarigen Heere Erfstadhouder, hebben gelieven te verklaren, dat de intentie der expressien, *om op de Inclinatie te zullen letten*, geen ander was, dan om door 't zelve de Electie of Dispectie van dezen of genen persoon tot een Amt of Commissie, in het exerceren van deze Voogdye, positief te doen vallen op zodanig subject, als waer voor de Inclinatie van een Kwartier, het Corps van de Ridderschap, of van de Steden, *of van die genen, welken zulks anders aengaen mogt*, respectivelyk, zich kwam te openbaren.

Dr. op ten Noort verzoekt, dat met de vervullinge der plaetse van den Heer de Leeu van Coolwyk getoefd moge worden tot dat het verschil beslist zy.

Dat, of wel de Suppliant zich hier door hadde geflatteert die gene te zyn, waer op voorsz. Resolutie applicabel zoude zyn gemaekt, echter het ongeluk heeft gehad van te ondervinden dat de Meerderheid van Uw Wel Ed. Groot Achtb. de zaek anders heeft begrepen, en dat die heeft gelieven te resolveren om aen de Landschap, als de meeste Stemmen gehad hebbende, voor te dragen den Heer en Mr. *Gerbard Haesebroek* en *Louis Meis*, met eene volkomen præteritie van den Suppliant, om dat, naer de gedachten van voorsz. Meerderheid van Uw Wel Ed. Groot Achtb., de Suppliant een aengetrouwden Oom in den Raed heeft zitten, en uit dien hoofde een ongequalificeerd persoon zoude zyn.

Dat de Suppliant, geene wegen van eenig redres in dezen voorhanden ziende, zich genoceffiteert heeft gevonden zich hier over aen hunne Ed. Mog., de Heeren Staten dezes Furstendoms en Graefschaps, te adresseren, en aldaer (voorbehoudens in alles het respect, het geen hy Uwe Ed. Groot Achtb. verschuldigd is) zoo hy zich verbeeld, op eene discrete wyze, enkel en alleen tot een moderate voorstand en defensie van het Recht, 't geen hy oordeelt verkregen te hebben, zoodanig een verzoek te doen, als

aen

aen U Wel Ed. Groot Achtb. bekend is. Dat de Landschap, eerst, by Resolutie van den 5 May laetstleden, daer op heeft gelieven goed te vinden eenige Gecommitteerden uit de zelven te nomineren, om te onderstaen of niet, door eene vriendelyke schikking, die ontstane differenten uit den weg geruimd zouden kunnen worden. En, vervolgens, daer na (vermits die Heeren Gecommitteerden daer in voor als nog niet hadden kunnen reüsseren) by Resolutie van den 10 May, des Suppliants Request Commissoriael gemaekt, ten einde, na dat de zeven Leden van Uwe Ed. Groot Achtb. daer op bevorens, binnen den tyd van drie maenden, zouden hebben gedient van hun belang, als dan de genomineerde Gecommitteerden op 't zelve, ten naesten, aen hunne Ed. Mog. zouden dienen van hunne Consideratie en Advies.

ZUTPHEN.

Dr. op ten Noort verzoekt dat met de invullinge der plaetse van den Heer de Leeu van Coolwyk getoefd moge worden, tot dat het verschil beslist zy.

Dat, door dit alles, de questie over des Suppliants Kwalificatie, die dan ook wel wederom aenleiding tot een tweede onderzoek over de Kwalificatie van Dr. *Gerhard Haesebroek*, en van die, welke de meeste Stemmen, na den zelven, voor *Louis Meis* hebben gehad, en mede zyn voorbygegaen, zoude kunnen geven, litigieus is geworden. Dat het dus, immers, naer Suppliants opinie, niet dan natuurlyk en conform aen de gronden van recht en billykheid kan worden gevonden, als dat alles, ter tyd toe de Landschap in staet zal zyn gesteld om hier over te kunnen delibereren, in zyn geheel kome te blyven, zonder dat iets worde gedaen, waer door de een of ander van de hier by geïnteresseerde partyen eenige præjudicie, 't geen, zoo Suppliant, onder eerbiedige correctie, het voorkomt, zonder confusie te maken niet gevoeglyk zoude kunnen worden hersteld, zoude kunnen lyden.

Dat de dood nu van den Heere Schepen en Raedsvriend, wylen den Heere *Martinus de Leeuw van Coolwyk*, immiddels zynde voorgevallen, de Suppliant, niet zonder redenen, beducht is dat, wanneer, tot vervullinge van die plaetse, eer en bevorens de questie over des Suppliants Electie, met den aenkleve van dien, zal zyn afgedaen,

ZUTPHEN.

Dr. op ten Noort verzoekt dat met de invullinge der plaetse van den Heer de Leeu van Coolwyk getoefd mogen worden, tot dat het verschil beslist zy.

voort zal worden geprocedeerd, daer door confusie zoude kunnen ontstaen, en niet alleen aen den Suppliant, maer zelfs aen alle die genen, welken by de eerste Nominatie zyn geïnteresseerd, en die allen, hangende de deliberatien daer over, in eene volkomen onzekerheid zich bevindende omtrent den uitslag van dien, en of hunne Sollicitatien op nieuws thans zouden kunnen of mogen vervorderen, præjudicie zoude kunnen worden toegebragt, gelyk ook de Stemgerechtigden zouden blyven fluctueren omtrent het geen, waer op, ten aenzien van de Kwalificatie, zouden moeten letten by het geven van hunne Stem.

Dat, daerom, de Suppliant, die niet anders zoekt dan om, op eene discrete en eerbiedige wyze, zyn gesustineerd recht te defenderen, alle verwarringe en onaengenaemheden, voor zoo veel in hem is, vóor te komen, de liberteit neemt om al 't gunt voorsz. aen U Wel Ed. Groot Achtb. wyze consideratien en gewone voorzichtigheid voor te stellen, en permissie te verzoeken om aen U Wel Ed. Groot Achtb. in bedenkinge te geven, of het niet het gevoeglykste zoude zyn dat, onververkort een ieder zyne sustenue, met de vervullinge van deze tweede Schepensplaetse wierde gesuperfedeerd, tot dat het verschil over die eerste zal zyn getermineerd.

Dit doende enz.
G. D. OP TEN NOORT.

Doch de Heeren van den Magistraet vonden zwarigheid in dit verzoek van Dr. op ten Noort. De stemming, derhalven, alsnaer gewoonte geschied zynde, bevond men, den 10 daer aen volgenden, dat de Meerderheid der Burgeren Stemmen, ten getale van tweehonderdvierennegentig, op Mr. *Gerhard Everhard Opgelder* gevallen was, aen welken Mr. *Wolter Statius Schomaker*, met tweehonderdvierenvyftig Stemmen, de naeste kwam. Hier van, door de Gemeenslieden en Gecommit-

mitteerden van Gilden en Kompagnien, aen hunne Ed. Groot Achtb, volgens gewoonte kennis gegeven zynde, nam de Magistraet zulks aen voor Notificatie. Eer, echter, de Magistraet besloot deze Nominatie aen de Staten van de Provintie over te zenden, bragten de Heeren, by het Besluit des Magistraets van den 14 der Bloeimaend, benoemd om behoorlyke middelen uit te denken ter handhavinge van de Rechten en Privilegien der Stad, en welken het, volgens besluit der Kwartieren van Nymegen en Veluwe, toegezonden Request van Dr. op ten Noort in handen was gesteld, om te berichten wat nopens het zelve diende gedaen en geresolveerd te worden, den 13 van Oegstmaend, hun Advies uit in de Vergaderinge van den Magistraet, en gaven hunne Ed. Groot Achtb. te kennen dat ze van gevoelen waren dat dit Request, met de daerby behoorende Stukken, door den Heere Sekretaris Couleman, in een Brief, aen den Heere Mr. H. W. van Grotenray, als gemagtigden Raed-Sekretaris des Kwartiers van Nymegen, behoorde terug gezonden te worden, met byvoeginge van een Brief aen hunne Ed. Mog. Welk Advies de Magistraet by het volgende Besluit, op dien zelfden dag, goedkeurde. ZUTPHEN.

DE Heer Raedsvriend Sloet, en andere Heeren Gecommitteerden, by Resolutie van den 14 May, laetstleden, benoemd, hebben op heden geraporteert, hoe dat; vermogens Resolutie van den 4 Juny, daer aen volgenden, aen hunne Ed. gerenvooijeerd zynde het Request *cum annexis* van Mr. Gerhard David op ten Noort, nevens de Resolutie van de Heeren Staten dezer Provintie, daer op geno-

 men

ZUTPHEN. *Raport der Gecontm. uit den Magistraat wegens het ontvangen Request van Dr. op ten Noort.*

men ter vergaderinge, den 4 Juny voorn. ingekomen, zy van advies zouden zyn, dat gemelde Stukken door den Sekretaris Couleman, op die zelfde wyze, by een Brief, aen Mr. H. W. van Grotenray, als geauctoriseerden Raed-Sekretaris des Kwartiers van Nimegen, behoorde te worden gerenvooijeerd, zoo als gezegde Sekretaris Couleman dezelven hadde ontfangen, ten einde die, zoo als gebruikelyk, ter noodige plaetse te willen bezorgen, met insluitinge van eene Missive, aen welgemelde Heeren Staten geschreven; waer van hunne Ed. de eer hadden een Concept ter Tafel van hunne Ed. en Achtb. over te geven.

Waer op, na lecture van voorsz. Missive, gedelibereerd zynde, hebben hunne Ed. en Achtb. dezelve geapprobeert en zich laten welgevallen; vervolgens gemelden Sekretaris Couleman tot de terugzendinge der bovengenoemde Stukken, invoegen als voorsz., mitsgaders met inclusie van die Missive, geauctoriseert; gelyk geschied by deze.

De Heeren *Barthold van Hasselt*, *Ernst van Löben Sels*, *J. C. van Hasselt* en *Izaak de Bruin* hebben hunne vorige Protesten geïnhæreert, en daer by nog al gepersisteert.

Pro vero Extractu
H. A. TOEWATER.

De Brief luidde dus:

EDELE MOGENDE HEEREN!

De Magistraet zend het Request van Dr. op ten Noort aen de Staten terug.

HEt Request *cum annexis* van Mr. *Gerbard David op ten Noort*, nevens de Resolutie van U Ed. Mog., den 10 May dezes jaers daer op genomen, door Mr. H. W. van Grotenray, als geauctoriseerden Raed-Sekretaris des Kwartiers van Nymegen, aen onzen Sekretaris Couleman, by Missive, toegezonden, in onze Vergaderinge, den 4 Juny, daer aen volgenden, ingekomen, en die voornoemde Resolutie by ons in serieuse deliberatie genomen zynde, willen wy niet ontveinzen dat het

het ons zeer heeft gesurpreneert uit dezelve te hebben moeten vernemen, hoe dat het U Ed. Mog. heeft behaegt gehad om de Klagte van een particulier Burger en Ingezeten over eene Resolutie of Decisie op zyn verzoek, by ons, met eene groote Meerderheid van zeven tegen vier, genomen en ergaen, en welke wy vermeenen dat voor eene formele Magistraets-Resolutie zal moeten worden gehouden, te doen stellen in handen van de zeven Leden, en niet van den Magistraet, dezer Stad, ten fine van belang.

ZUTPHEN. *De Magistraet zend het Requeft van Dr. op ten Noort aen de Staten terug.*

Daer onze vorige adressen op dit stuk, en onze Missive van den 9 May, laetstleden, door ons, in naem van Burgemeesteren, Schepenen en Raed aen U Ed. Mog. zyn gedaen en geschreven.

Zoo als dan ook, al verder, tegens deze U Ed. Mog. Resolutie, op naem van den Magistraet der Stad Zutphen, met reserve van hunne nadere Aenteekeninge, zeer wel is geprotesteerd, ofschoon de Heer Burgemeester Barthold van Hasselt, voor zich zelf en namens zyne Medeleden, de Heeren Ernst van Löben Sels, Johan Conraed van Hasselt en Izaak de Bruin, heeft verklaert (wel of kwalyk zullen wy, voor 't tegenwoordige, daer laten en niet discutieren) onder het Protest niet te willen gecomprehendeerd zyn, gelyk dit een en ander in 't Landdags-Reces, *sub* D, *dato* den 10 May, jongstleden, is geinsereerd en aldaer te vinden.

En het is op die zelfde gronden en denkbeelden, dat wy vertrouwden, dat U Ed. Mog. van ons niet zullen verwagten, dat wy ons omtrent deze zaek anders, dan *nomine Collegii*, al verder komen te expliceren.

In die suppositie dan, zoo betuigen wy ons leed te zyn dat het geadviseerde der Heeren Staten dezes Graefschaps, zoo als ook de sterke instantien van onze welgedachte Heeren Gecommitteerden ten Landdage, en het door hen op onzen naem, en volgens onze speciale Instructie, gedane Protest, mitsgaders de redenen, by onze voorschreve Missive aen U Ed. Mog. geschreven, van die kragt en uitwerkinge niet zyn geweest, dat U Ed. Mog.,

ZUTPHEN. in qualiteit als exercerende de Voogdye over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, voor 't scheiden van derzelver Vergaderinge, in dit voorjaer, binnen de Stad Arnhem gehouden, uit onze overgezonden Nominatie Mr. *Gerhard Hasselbroek*, als den eersten daer op staende, tot Schepen dezer Stad hebben gelieven te verkiezen, en hem met de noodige Commissie te voorzien.

De Magistraet zend het Request van Dr. op ten Noort aen de Staten te rug.

Daer wy, nochtans, in oprechtheid al nog konnen verklaren dat wy, ten dezen opzichte, in conformiteit van de Reglementen der Regeringe en Tutele, waer op de tegenswoordige Regeringsform is gegrondet, gelyk mede volgens onzer Stads Wetten, by onze justificatie in het breede gedetailleerd, en waer van wy U Ed. Mog., tot derzelver nadere elucidatie, eenige exemplaren toezenden, wel en te rechte hebben geprocedeert gehad, zoodanig en ten alzulken effecte, dat wy zouden konnen sustineren om het by onze aengetogen Missivens en het opgemelde Protest tegens deze ter handstellinge gedaen, te laten verblyven, en mitsdien ongehouden te zyn om ons op nieuws hieromtrent te elargeren.

Byaldien wy niet, uit consideratie voor U Ed. Mog. Resolutien ons verpligt hadden gevonden (zonder evenwel hier door onze vorige handelingen eenigermate te præjudicieren of te altereren, veel minder het Recht van Cognitie over 't differentiale poinct over te geven) tot nadere informatie van U Ed. Mog. nog, ten allen overvloede, te doen rememoreren:

Hoe dat het gemelde Different over 's Suppliants Kwalificatie, door hem zelven en zynen Mede-Sollicitant, mitsgaders door verscheide Leden uit het Corps der Gemeenslieden dezer Stad, tot onze Cognitie en Decisie zynde gebragt geworden, wy niet alleen, achtervolgens onze Stads Rechten, Privilegien en Conventien, by Resolutie van den 5 December 1759, met rypen rade genomen, hebben verstaen dat de Suppliant, als te na verwand met zynen Oom, den Heer Raedsvriend van Löben Sels, was een ongekwalificeerd en illegibel persoon, om te gelyk met zyne Ed. in onzen Raed te zitten.

Maer

Maer dat wy ook, naer teneur van de Reglementen op de Regeringe en Tutele, mitsgaders den inhoud der Acte of Commissie, zoo als mede U Ed. Mog. interpretative Resolutie van den 30 January 1759, hem als zoo een ongekwalificeerden aen U Ed. Mog. in bovengenoemde kwaliteit, op de Nominatie niet hebben konnen noch mogen præsenteren.

ZUTPHEN.

De Magistraet zend het Request van Dr. op ten Noort aen de Staten te rug.

Ja wy vermeenen, uit die geallegueerde Reglementen, Acte en Resolutie, verder te consteren, dat dit poinct, als een domestieke en de Stede particulier concernerende zaek, door die genen, wien zulks voor den jare 1748 heeft aengegaen, consequentelyk by ons alleenlyk, en by niemand anders, heeft moeten getermineerd, afgehandeld, en dat daer by moet verbleven worden.

Om redenen, onder anderen, geallegueerd by de Missive, door de Heeren Staten dezes Graefschaps, over dit subject, aen de twee Kwartieren van Nymegen en Veluwe, voor eenigen tyd geschreven, doch tot nog toe onbeantwoord gebleven, waer van Copie hier nevens gaet, en tot welkers inhoud wy ons dan, kortheidshalven, refereren.

Zullende daerom ook, tot nadere adstructie van de domesticiteit dezer zake, om gene meer Exempelen van nature, als dezen, te alleguëren, ons maer alleenlyk beroepen op de Resolutie, by U Ed. Mog., den 1 May 1732, over diergelyke materie genomen; wanneer, namelyk, de Gezworen Gemeente en Gecommitteerden uit Burgerye en Gilden der Stad Hattem derzelver Magistraet over Spolie en Turbatie voor den Hove Provintiael hebbende geciteert, ter zake dat gemelde Magistraet eenen *Willem Sweers*, door hunlieden, schoon NB. met Meerderheid van Stemmen, tot Schepen verkozen, uit aenmerkinge van het Reglement van den jare 1705, als ongekwalificeerd hadden afgewezen, en verstaen dat eene Lubbert van der Vaert, welke NB. na dien ongekwalificeerd verklaerden, de meeste Stemmen hadde, in eed zoude worden genomen, by U Ed. Mog., op Remonstrantie van gezeiden Magistraet, is worden verstaen „ dat die gelibelleerde Citatie zoude worden op-

ZUTPHEN. „ gebleven, en de zaek gelaten by 't gene door „ meergemelden Magistraet der Stad Hattem daeromtrent was gedaen."

De Magistraet zend het Request van Dr. op ten Noort aen de Staten terug.

Als men nu, Ed. Mog. Heeren, aen de eene zyde, dit geval eens compareert met het præsente in quæstie, in verscheiden opzigten met elkanderen gelyk, doch hier in echter verschillende, dat, in het eerstgemelde, de Gemeenslieden en Gecommitteerden uit Gilden en Burgerye als Klagers voorkomen, en in dit alleen *een eenig Burger*, en wel na dat hy alvorens, als reeds gezegd, het Different over zyne Kwalificatie tot onze Cognitie hadde gebragt, ook door ons laten decideren, en alzoo *in judicem* geconsenteert (terwyl nergens by zyne Deductien, aen ons gepresenteerd, zoo als nu *ex post*, by zyn Request, tegens alle gronden van Rechten, heeft geposeert, dat de Decisie dezer zaek aen de Gilden en Compagnien quasi zoude behooren.

En dat men daer benevens, aen den anderen kant, de argumenten, motiven en gevolgen, in den Brief van welgedachte Heeren Staten dezes Graefschaps aengehaeld, en die nog verder zouden konnen worden gededuceerd en bygebragt, indien, wegens de notorieteit van dezelve, zulks niet onnoodig ware, eens komt te examineren en te overwegen, zoo twyfelen wy geenzins, of een ieder onpartydige zal, ten vollen, moeten wezen geconvinceerd, dat 's Suppliants abusive en ongefundeerde doleances over onze rechtmatige procedures, tegens hem gehouden, niet anders, dan eene verregaende en ongehoorde oppositie en wederstrevigheid tegens ons, als zyne wettige Overheid, uitleveren, daer het hem betaemt hadde zich onze gemelde Resolutie en Decisie, in zaken van aert, als deze, met alle onderdanigheid te onderwerpen en daer by te acquiesceren, gevolglyk niet hadde moeten onderstaen hebben om, door zyne adressen aen U Ed. Mog., oorzaek te zyn geweest dat de vacante Schepensplaets tot nog toe niet is worden vervuld.

Weswegens wy dan ook niet anders konnen vertrouwen, dan dat U Ed. Mog., over deze conduite

van

van den Suppliant, nevens ons wezende geïndi-gneerd, het by de gedane Keur, en daer over ergane Decisie van den Magistraet dezer Stad, zullen laten verblyven, en ons alzoo het verzogt effect van onze Nominatie doende geworden, daer uit, in-gevolge het meergezeide Reglement en de interpretatoire Resolutie, voornoemd, Mr. *Gerhard Haesebroek* eligeren en met de noodige Commissie voorzien.

Zutphen. De Magistraet zend het Requeſt van Dr. op ten Noort aen de Staten te rug.

Waer mede, Ed. Mog. Heeren, wy, onder renvooi der bovengemelde Stukken, U Ed. Mog. bevelen in Godes heilige bescherminge.

Geschreven, te Zutphen, den 13 Augustus 1760.

U Ed. Mog. goede Vrienden,

BURGEMEESTEREN, SCHEPENEN EN DE RAED DER STAD ZUTPHEN.

Ter ordonnantie van dezelven
H. A. TOEWATER.

Vervolgens besloot de Magistraet, den 14 van Wynmaend, 's daegs voor dat de Staten hunne Vergadering begonnen, de Nominatie, waer op de Heeren *Opgelder* en *Schomaker*, als gekwalificeerd tot de Schepensplaetse, gebragt waren, aen hunne Ed. Mog., binnen de Stad Arnhem vergaderd, over te zenden. Gelyk geschiedde by een Brief, welke van den zelfden inhoud en bewoordingen was, als die, waer by de Nominatie van de Heeren Haesebroek en Meis aen de Staten was voorgedragen, uitgezonderd, dat in den eersten gezegd was, dat de Heer Haesebroek uit de Gekwalificeerden de Meerderheid had (*), en in dezen gezegd word, dat Opgelder gekwalificeerd was en de Meerderheid had. Ondertusschen zat Dr. op ten Noort niet stil; maer zich beklagende dat op zyn Verzoekschrift (†), den Magistraet overgeleverd, ten

(*) Zie hier voren, bl. 420.
(†) Zie hetzelve hier voren, bl. 447.

ZUTPHEN.

ten einde met de Verkiezinge van een persoon tot Schepen niet voortgevaren zou worden, voor en aleer de verschillen over de vervullinge van de Schepensplaetse van den Heere van Lathum waren afgedaen, geen acht geslagen was, leverde hy deswegens een tweede Requeſt by de Heeren Staten in, 't welk van dezen inhoud was:

EDELE MOGENDE HEEREN!

Dr. op ten Noort beklaegt zich by de Staten, dat op zyn Verzoekschrift door den Magistraet van Zutphen geen acht geslagen is.

GEeft, in alle onderdanigheid en met behoorlyke reverentie, te kennen Mr. *Gerhard David op ten Noort*, hoe dat hy genoodzaekt is geworden om zich aen U Ed. Mog. te adresseren over en ter zake van eene door de Meerderheid van Stemmen van Gilden en Burgerye der Stad Zutphen voor hem betoonde en uitgebragte Inclinatie, tot het vervallen van de Raed- en Schepensplaetse van gemelde Stad, door den dood van den Heere Fredrik Robbert van Lathum vacerende.

Dat de Suppliant, in zyn Requeſt aen Uw Ed. Mog., ten dien einde op Uwer Ed. Mog. laetste Vergadering gepræsenteerd, de vryheid heeft genomen om de Bezwaren, welken uit het *de facto* afslaten van des Suppliants persoon van de Nominatie, door zeven Heeren Leden van den Magistraet van dezelve Stad gedaen, kwamen te resulteren, *salvo respectu* en discretelyk (zoo hy vertrouwt) aen Uw Ed. Mog. voor te dragen, te gelyk met vertooninge van de gronden, waer op hy zich verbeeldde te kunnen verwagten dat het Uwe Ed. Mog. waren, van wien alleen in dezen hulpe en redres zoude kunnen komen.

Alzoo de Suppliant niet hadde gevonden dat, na dat de Verkiezing van een Schepen en Raed absolute en privative was gebragt aen Gilden en Burgerye, welke tyd zorgvuldig dient gedistingueerd te worden van de periode van tyd, waerin de Magistraet haer eigen Collegie, in cas van vacature, heeft komen te suppleren, by eenige Wet, Statuit

of

of Reglement, in de Stad Zutphen, aen de Heeren van den Magistraet aldaer ('t geen met alle eerbied zy gezegd) was gedefereerd de faculteit om in eenigerlei maniere, men laet staen definitivelyk en als by arrest, met exclusie zelfs van 't *recursus ad Principem*, over de wettigheid of onwettigheid van zoo eene Verkiezinge tot een Schepen of Raed, waer in de respective Leden van den Magistraet niet anders, dan als andere Leden van de Burgerye, hunne Stemmen mede kwamen te geven, en dus over de daed van de Gilden en Burgerye; namelyk *of die eene naer de Lands en Stads Rechten gekwalificeerden of ongekwalificeerden persoon verkozen hadden, ten effecte, om zoo een buiten en zonder de Gilden en Burgerye, te kunnen en te mogen verwerpen, en een ander, die minder Stemmen hadde, in deszelfs plaetse tot Schepen en Raed aen te nemen*, te erkennen.

ZUTPHEN.

Dr. op ten Noort beklaegt zich by de Staten, dat op zyn Verzoekschrift door den Magistraet van Zutphen geen acht geslagen is.

't Welk, eigenlyk, was dat gene, waer over de Suppliant genoodzaekt is geworden mede een poinct van Klagten te maken, en geenzins gelykt naer eene betwisting van des Magistraets of wel der Heeren Schepenen Recht, om tusschen twee of meer contenderende partyen in de Stad recht te mogen en te moeten doen, daer noch de Suppliant door een ander voor hunne Wel Ed. Groot Achtb. was gedaegt of geroepen, ten einde om *ongekwalificeerd* verklaerd te worden, of hy ook een ander voor het zelve Collegie heeft gedaegd of geroepen, *om zyne Kwalificatie door hunne Wel Ed. Groot Achtb. te zien en te hooren wettigen*; maer dat al 't gene in dezen was voorgevallen, enkel en alleen bestond in en was gebleven binnen de termen van NB Protesten en Contra-Protesten, die zelfs niet eens aen den Magistraet zyn geadresseerd, en waeromtrent het kennelyk is, dat die alleen kunnen dienen om het recht, 't geen iemand mogt hebben, te conserveren, en geenzins om eene Cognitie over dat gesustineerde recht te introduceren of te etablisseren; 't welk twee van elkanderen ten eenemael in haer natuur en oogmerk verschillende zaken zyn, die, in 't generael, niet permitteren dat uit het eerste een argument tot vaststellinge van de wezenlykheid

van

ZUTPHEN. van het tweede, met eenigen schyn zelfs, (naer de verbeeldinge van den Suppliant,) kan worden getrokken; invoegen de Suppliant zich zoude moeten verwonderen, of, immers, dat men zich grootelyks (onder verbetering) zoude abuseren, wanneer men aen hem tot aflanding van het Adres aen Uw Ed. Mog., met alle menagement en in moderate termen, nochtans, op de gronden, ten Requeste gededuceerd, gedaen, zoude willen objicieren eene *Submissie aen de Uitspraek van de Heeren van den Magistraet.*

Dr. op ten Noort beklaegt zich by de Staten, dat op zyn Verzoekschrift door den Magistraet van Zutphen geen acht geslagen is.

Want, om zich niet op te houden met het gedrag, door Gemeensluiden en Gecommitteerden der Corpora, by 't overbrengen der Stemmen gehouden, of die, namelyk, I° wel ooit eenige intentie hebben gehad om, door mede over te leveren de Protesten en Contra-Protesten, het quæstieuse *ter decisie* van den Magistraet te brengen; II° of wel ergens uit blykt, dat zy zulks ook werkelyk gedaen hebben, dan, ter contrarie, of wel iets anders of meer, uit het gene door deze Gemeensluiden en Gecommitteerden verricht is, kan worden opgemaekt, dan een eenvoudig voornemen en oogmerk, om *niets* van 't gene gepasseerd was aen de *kennisse van de Heeren van den Magistraet te ontbouden*; En, eindelyk, III°, of zy wel bevoegd zouden kunnen geoordeeld worden, om niet hunne eigen byzondere, maer de daed van Gilden en Compagnien, aen de Decisie van den Magistraet te submitteren, als zynde het, in allen gevalle, notoir dat die Gemeensluiden en Gecommitteerden den Suppliant in zyn verkregen recht niet zouden kunnen præjudicieren, zoo vermeent de Suppliant, dat (zoo veel hem betreft) van hem niet kwalyk zal kunnen worden afgenomen, dat hy de vryheid neemt om aen te merken:

In de eerste plaetse, dat, het zy men door zoo eene Submissie eene Agnitie van 't Recht, dat aen de Heeren van den Magistraet zoude competeren, om over eene Verkiezinge, door Gilden en Burgerye gedaen, te mogen erkennen en jugeren; 't zy eene vrywillige Onderwerping aen de Cognitie van den Magistraet over iets, het welk uit zyn eigen na-

natuur van hunner Wel Ed. Groot Achtb. competentie niet was, of een Compromis, 't welk de zelfde zaek denoteert, mogt willen verstaen (welke twee poincten nochtans niet behooren geconfundeerd te worden, terwyl de vaststelling van het eerste het tweede onnoodig maekt, en de sustenue van het tweede het defect van het eerste notoir supponeert) noch ten aenzien van het een, noch van 't andere, iets in de Remonstrantie van den Suppliant, *sub* No. 8 (*), by zyn Requeft ervintelyk, zal gevonden worden, dat naer een van die beide eenige gelykenis heeft, veelmin ten zulken effecte, dat de Suppliant, by een daer op volgende Uitspraek, zoude moeten acquiesceren, en, zonder een misdaed van ongehoorzaemheid, die nooit in zyne gedachten is opgekomen, te begaen, zich daer over by den Souverain, in zyne tegenwoordige tweeërhande betrekking en kwaliteit, te weten van Souverain, en als de Voogdye over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, aen wien anderzins, volgens het Reglement op de Regeringe, de Electie competeert, exercerende, op eene bescheiden wyze, welke binnen de palen van het respect, aen de Heeren van den Magistraet verschuldigd, het gene hy nooit heeft vergeten of denkt te vergeten, is gebleven, niet zoude mogen beklagen. Zulks dat de allegatie *van eene Submissie*, wat zin en kragt men daer aen ook zoude willen attribueren, altyd zal blyven by eene bloote assumtie, zonder bewys van het geassumeerde *factum*; en de verwondering altyd even groot zal wezen, wanneer men een onbewezen, ja onbewysbaer, en dus een ideale *consensus in judicem* van den Suppliant, tot eene principale beweegreden, ten einde om Uw Ed. Mog. te permoveren om hem naer den Magistraet van Zutphen te renvooijeren, of wel om hem te ordonneren by het gene hunne Wel Ed. Groot Achtb., als zoo een quasi geagnosceerden *Judex*, reeds, met betrekkinge tot den Suppliant, hebben gedaen, te acquiesceren, zouden willen gebruiken.

ZUTPHEN. *Dr. op ten Noort beklaegt zich by de Staten, dat op zyn Verzoekschrift door den Magistraet van Zutphen geen acht geslagen is.*

Ten tweeden, ten reguarde van 't object van 't Ver-

(*) Zie ons XIV Deel, [1760], bladz. 745 en 746.

ZUTPHEN. *Dr. op ten Noort beklaegt zich by de Staten, dat op zyn Verzoekschrift door den Magistraet van Zutphen geen acht geslagen is.*

Verschil zelve, dat deszelfs natuur aenstonds doet openbaer worden en aentoont, dat dit, bestaende in *de daad van de Gilden en Burgerye*, en dus de Wettigheid of Onwettigheid van haer geresolveerde omtrent den persoon van den Suppliant, met volkomen kennisse van zaken, gedaen, concernerende, noch door des Suppliants *Agnitie*, noch door deszelfs *Submissie*, konde afhankelyk gemaekt worden van de Decisie van een Richter, wiens Autoriteit, uit hoofde van de Wet, op zich zelf niet wierd bevonden geëtablisseerd te zyn.

Gelyk ook, ten derden, de Verweigering van Visie en, zoo noodig, Copie van eene door Mr. Gerhard Haesebroek, na zyn eerste Protest, waer op de Suppliant alleen zyn voorsz. Contra-Protest heeft kunnen laten doen, gefourneerde Deductie, met diverse documenten gemunieerd, *sub* N. 6. (*), mitsgaders van nog een nieuw Protest, door eenige Gemeenslieden en daer onder zelfs door Mr. G. E. Opgelder *ex post* aen de Gemeente overgegeven, *sub* N. 7 (†), by Suppliants Requeft, aen Uw Ed. Mog. gepræsenteerd, ervintelyk, ten einde om daer tegens te kunnen handelen naer rade, klaer genoeg te kennen geeft dat, op dien tyd, zoo een begrip van eene Submissie nog in niemands gedachten is opgekomen geweest, terwyl men als dan zelfs *den uiterlyken schyn en aenzien van eene handeling en contrahandeling van twee litigerende of contenderende partyen*, die een Uitspraek begeren of verwagten, en dus van eene rechtelyke en gewone Instructie van een ontstaen Different, niet zoude hebben geëxcludeert.

En, eindelyk, ten vierden, insgelyks in de daer op gevolgde voor den Suppliant bezwaerlyke Resolutie, *sub* N. 9 (‡), geen de minste mentie van zoo eene *Submissie* word gevonden gemaekt, of daer op den inhoud van dat geresolveerde gefunderd te zyn.

Dat

(*) Zie het zelfde Deel, bladz. 707-727.
(†) Bladz. 727-736.
(‡) Bladz. 747 en 748.

Dat Uw Ed. Mog. daer over wel eene provisionele Resolutie, op den 10 May, laetstleden, hebben genomen, en daer by hebben gelieven te verstaen, dat het Request van den Suppliant zoude worden gesteld, gelyk het gesteld wierd by die Resolutie, in handen van de zeven Heeren Loden van den Magistraet der Stad Zutphen, om binnen drie maenden daer op te dienen van belang, met benoeminge van eenige Heeren Gecommitteerden, om die Stukken te examineren en, vervolgens, ten naesten, aen Uw Ed. Mog. te dienen van hunne Consideratien en Advies.

ZUTPHEN.

Dr. op ten Noort beklaegt zich by de Staten, dat op zyn Verzoekschrift door den Magistraet van Zutphen geen acht geslagen is.

Edoch, dat het, inmiddels, gebeurd is, dat, door doodelyken afgang van den Heere *Martinus de Leeuw van Coolwyk*, wederom een, dergelyke Raed en Schepensplaets der Stad Zutphen is opengekomen.

Dat, de Suppliant vermeenende dat het allezins redelyk was, en met de goede order niet zoude stryden, dat, eer en bevorens wierde overgegaen tot eene despectie van een persoon, ter vervullinge van die tweede plaetse, de Disputen over de eerste vacature finael waren afgedaen, daerom door een submis Request getracht heeft dit by de Heeren van den Magistraet der Stad Zutphen smakelyk te maken en te verkrygen, *ut sub Littera* A (*) hier annex.

Dat de Suppliant nogmaels het ongeluk gehad heeft om te moeten ondervinden, dat daer op geene reflexie is gemaekt geworden.

Maer dat de Magistraet heeft gelieven voort te varen met de Stemmen van de Gilden en Burgerye, op de gewone wyze, tot het nomineren van een persoon, tot vervulling van deze tweede Vacature, te doen colligeren.

Dat de Meerderheid van die Stemmen is gevallen op Mr. *Gerard Everhard Opgelder*, en dat die gene, welke het naest daer by accedeerde, is geweest Mr. *Wolter Statius Schomaker*.

Dat de Magistraet, zonder de minste hæsitatie, daer op vorengemelden Mr. *G. E. Opgelder* heeft

voor

(*) Zie hier voren, bladz. 447.

ZUTPHEN. voor aengenaem verklaert, en, naer alle apparentie, op deze Uwer Ed. Mog. Vergaderinge, de Nominatie van voorsz. twee Heeren aen Uwe Ed. Mog., als de Voogdye over den minderjarigen Heere Erfstadhouder exercerende, zal præsenteren, met oogmerk om den eersten, als waer voor de Inclinatie van de Meerderheid van Gilden en Burgerye zich heeft bevonden te leggen, door Uw Ed. Mog. te doen eligeren.

Dr. op ten Noort beklaegt zich by de Staten, dat op zyn Verzoekschrift door den Magistraet van Zutphen geen acht geslagen is.

Dat de Suppliant, nochtans, vermeent dat een van deze twee zaken dan zouden moeten vast staen, of dat vorengemelde Mr. *G. E. Opgelder* alzoo weinig, naer de zoogenoemde Wetten en Privilegien van de Stad Zutphen, gekwalificeerd is, als de Suppliant, om thans den Schepenstoel te kunnen bezitten, en dus zoude moeten worden voorbygegaen, of dat, zoo hy daer toe admissibel is, ver het grootste obstacul, waerom de Magistraet de betoonde Inclinatie van Gilden en Burgerye voor hem Suppliant aen Uw Ed. Mog. niet heeft gelieven voor te dragen, door deze eigen daed van hunne Wel Ed Groot Achtb., bestaende in 't aengenaem houden en verklaren van den persoon van Mr. *G. E. Opgelder*, thans voor weggenomen moet gehouden worden.

Dat, ten dien einde, te considereren is dat het waereldkundig is, en dus geene probatie noodig heeft, dat, aen den eenen kant, de Vader van meergemelden Mr. *Gerard Everbard Opgelder* is een rechte of volle Neef van den Heer Burgermeester Barthold van Hasselt, en, aen de andere zyde, deszelfs Moeder een volle of rechte Nicht van de Vrouwe van den Burgermeester Ernst van Löben Sels, en dat dus die beide Leden aan voornoemden Mr. *G. E. Opgelder* verwant zyn een half lid verder, dan rechte Neven, en alzoo over hem Ooms *a la mode de Bretagne*, gelyk men gewoon is te spreken.

Dat, daer tegens vergeleken wordende de zoogenaemde Willekeur van den jare 1330, zoo als die by SCHLICHTENHORST in zyne *Geldersche Geschiedenissen*, in *Append.*, pag. 567, word opgege-

ge-

geven, zich daer in bevind deze nadrukkelyke periode: *dat niet meer dan twier Agter Zusters Kinderen Scheepenen ofte Raad te saamen zullen weezen*; het geen op eene ontegenzeggelyke wyze te kennen geeft, dat, volgens die zoogenoemde Willekeur, de eerste Graed, welke te zamen in den Raed is admissibel, is die van Achter-Zusters-Kinderen, en dat, by gevolg, al wat binnen die graed is, gelyk notoir is de Verwantschap van opgemelden Mr. *Gerard Everbard Opgelder* met de genoemde Heeren, die malkanderen een halven *gradus* nader bestaen, voor geëxcludeerd moet gehouden worden.

ZUTPHEN. *Dr. op ten Noort beklaegt zich by de Staten, dat op zyn Verzoekschrift door den Magistraet van Zutphen geen acht geslagen is.*

Dat het, nochtans, die zoogenoemde Willekeur van 1330 is, waer op zich niet alleen voornoemde Mr. *Gerard Everbard Opgelder*, als een Mede-Protestant tegens des Supplicants Verkiezinge, by zyn Protest, *sub dict.* N. 7, by dezer zyds Request beroept; maer ook op het welk de zeven Heeren Leden van den Magistraet van Zutphen, tot justificatie van hun gedrag, in hunne Contra-Aenteekeninge, en tot wederlegginge van de Aenteekeninge, door de vier andere Heeren Leden tegens de gemaekte Conclusie gedaen, in 't Memorien- en Resolutien-Boek der Stad Zutphen geinsereerd, en al nu met den druk gemeen gemaekt, hun eerste en voornaemste fundament komen te stellen; gelyk zulks klaer te zien is pag. 7 (*), waer in men dit zoogenoemde Verdrag en Privilegie niet alleen al nog als eene fundamentele Wet tracht te doen voorkomen; maer ook daer uit, en daer mede, zoekt kracht by te zetten aen 't Reglement van 1705, als 't geen op dat aengetogen Verdrag gegrond zoude zyn.

Dat het aen den Suppliant wat difficiel voorkomt om deze handelwyze, met betrekkinge tot zyn persoon, en tot die van Mr. *Gerard Everbard Opgelder*, te kunnen concilieren, en daerom vermeent bevoegd te zyn om, in de eerste plaetse, dit nieuwe argument uit het gunt voorschreven, sedert het præsenteren van des Suppliants Request

(*) Zie ons XIV Deel [1760], bl. 852.

ZUT-PHEN.

Dr. op ten Noort beklaegt zich by de Staten, dat op zyn Verzoekschrift door den Magistraet van Zutphen geen acht geslagen is.

quest aen Uw Ed. Mog. resulterende, aen Uw Ed. Mog. voor te dragen, tot stavinge van de krachteloosheid der redenen, uit die zoogenoemde Willekeur van den jare 1330 getrokken, en om te doen zien dat de Heeren van den Magistraet zelf, die als niet obligatoir considererende, den inhoud van dien wanneer die al letterlyk tegens den Suppliant lag, als toch neen, aen hem niet kan gehouden worden te obsteren.

Zulks dat dan thans de eenigste quæstie zich redigeert en bepaelt tot het Reglement van den jare 1705, 't welk de Suppliant zich wel verbeeldt, in zyn vorig Request, zoo ten aenzien van deszelfs tegenwoordige kracht, den eigenlyken inhoud van dien, de explicatie, welke daer aen, uit hoofde van de daerop gevolgde constante praktyk, behoort gegeven te worden, en, in allen gevalle, *salvo honore & respectu*, ten aenzien van de onbevoegdheid van de Heeren van den Magistraet, om het zelve te interpreteren (als het welke Gilden en Borgery aen zich alleen, met exclusie van den Magistraet, gereserveert) zoodanig te hebben geëlucideert, dat de Suppliant het gerust daer by zou hebben kunnen laten.

Doch waeromtrent, echter, de Suppliant zyne verwondering niet kan verbergen, ter zake dat de zeven Heeren Leden, in hunne hier voren aengehaelde gedrukte Contra-Aenteekening, niet willen gerappelleert hebben die ongelukkige tyden, dat deze Provintie van een Stadhouder is gedestitueerd geweest, om daer door de gevallen, (welken zoo eene klare explicatie aen voorschreven Reglement van 1705 geven) ware 't mogelyk, uit den weg te schuiven, en te gelyk, nochtans, dat Reglement, in even ongelukkige tyden, door Gilden en Borgerye, buiten concurrentie van den Magistraet, gearresteerd, en dus de source zynde, waer uit de geallegueerde gevallen zyn voortgesproten, willen gehouden hebben, op zich zelf en uit zyn eigen kracht, *voor een Grondwet van de Regeringe* (*) der Stad Zutphen, en voor een regel, waer aen de Verkiezing van Schepenen, die

(*) Bladz. 852 en 853.

die de Heer Erfstadhouder, by 't Reglement op de Regering van den jare 1750, conform dat van 1675, verklaert *uit geene andere* personen te zullen geschieden, dan *die, volgens Lands en Stads Rechten en Privilegien, daer toe zullen wezen gequalificeerd*, thans gebonden zoude zyn.

ZUTPHEN. *Dr. op ten Noort beklaegt zich by de Staten, dat op zyn Verzoekschrift door den Magistraet van Zutphen geen acht geslagen is.*

Dat, in de tweede plaetse, de Suppliant zich flatteert, door het gunt voorschreven, te hebben doen zien, dat de Admisfie van Mr. *Gerard Everhard Opgelder*, tot Schepen en Raed, eene volkomen connexie heeft met die van den Suppliant, in zoo ver en zoo lang men over hunne Qualificatie naer de zoogenoemde Willekeur van 1330 zoude willen oordeelen.

En dat, mitsdien, het aen den Suppliant, onder eerbiedige correctie, toeschynt dat de finale dispositie over beide de Electien te gelyk en op den zelfden tyd behoorde te geschieden, immers dat die in ordre des tyds de laetste is, niet gevoeglyk de eerste kan praecederen.

Gelyk ook de natuur der zake, buiten de connexie, welke al nu toevallig deze twee Verkiezingen hebben, van zelf aenwyst dat, wanneer de laetstopengevallen plaets eerder wierd vervuld, dan de eerste, daer uit, na dat de differenten over de eerste finael zoude zyn afgedaen, wederom nieuwe disputen over den rang tusschen de twee geëligeerden zoude te dugten zyn.

Om alle welke redenen de Suppliant, in alle submisfie, verzoekt dat Uw Ed. Mog., op het eerste hier voren geproponeerde poinct, eene gunstige reflexie, by het finael afdoen van des Supplians zake, gelieven te maken; en dat het tweede van die uitwerkinge mag zyn, dat Uw Ed. Mog. op de Nominatie, tot vervullinge van de tweede Vacature, van de Heeren Mrs. *Gerard Everhard Opgelder* en *Wolter Statius Schomaker*, wanneer die aen Uw Ed. Mog., voor dat de eerste plaets, waer toe de Suppliant zyn Recht, uit hoofde van de betoonde Inclinatie van de Meerderheid der Gilden en Burgerye der Stad Zutphen, vermeent by zyn eerste Request aengetoont te hebben, zal zyn vervuld, door de Hee-

Zutphen. ren van den Magistraet der gemelde Stad Zutphen aen Uw Ed. Mog. mogt worden gepræsenteerd, niet eerder gelieven te disponeren, dan na dat het different over de suppletie van de eerste Vacature finael zal zyn afgedaen en getermineerd.

't Welk doende, enz.

G. D. op ten Noort.

Dit Request werd, den 15 van Wynmaend, by de Kwartieren van Nymegen en Veluwe overgenomen. Doch die van het Graefschap Zutphen verklaerden terstond, mondeling, dat ze deze zaek hielden voor afgedaen. Vervolgens bragten de Heeren Gedeputeerden van het Kwartier van Zutphen hun Advies uit aen 's Landsschaps tafel omtrent de eerst-overgezonden Nominatie, van Mr. *Gerhard Haesebroek* en *Louis Meis*; gelyk blykt uit het volgende Uittrekzel uit het Reces dezes Graefschaps, op den gecontinueerden Landdag, in Wynmaend, te Arnhem, gehouden, gedagteekend den 16 van die maend.

Het Kwartier van Zutphen adviseert voor de Aenstellinge van den Heere Haesebroek.

De Graefschap, op de gepasseerde Landschaps-Vergaderinge, ter tafel van hunne Ed. Mog. hebben doen openen, en voor haer Advies uitbrengen, dat de Nominatie van Mr. *Gerhard Haesebroek* en *Louis Meis*, tot vervullinge van de Vacante Schepensplaetse der Stad Zutphen, door den Magistraet dier Stad aen hunne Ed. Mog., als exerçerende de Voogdye van den minderjarigen Heere Erfstadhouder, by Missive overgezonden, behoorde geaggreëerd, en, ten dien einde, Mr. *Gerhard Haesebroek* met de noodige Commissie, als Schepen der Stad Zutphen, voorzien te worden.

En nader, by deszelfs Missive, op den 5 Juny dezes jaers, by de Kwartieren van Nymegen en Veluwe zich hebbende geadresseert, en, om redenen en motiven, daer by in 't breede geallegueerd,

gueerd, op het vrund-nabuirlykste, verzocht dat hunne Ed. Mog. ten allereersten deze zaek in deliberatie wilden gelieven te nemen, en zich daeromtrent met het uitgebragte Advies van de Graefschap conformeren, met authorisatie op den Hove Provintiael om, in dit singuliere geval, by absentie van de Heeren Staten dezer Provintie, als exercerende de Voogdye over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, de daer toe noodige Commissie, ten behoeve van Mr. *Gerbard Haesebroek*, als Schepen der Stad Zutphen, te depecheren, zonder dat dezelve tot hier aen toe daeromtrent eenige rescriptie, veel weiniger genoegen, bekomen heeft.

ZUTPHEN. *Het Kwartier van Zutphen adviseert voor de Aenstellinge van den Heere Haesebroek.*

Alwaerom de Graefschap zich, tot voorkominge van alle onaengename gevolgen, welken, by langer dilai, onvermydelyk zouden moeten profiueren, verpligt vind, by deze tegenwoordige Landschaps Vergaderinge, hare vorige, zoo by monde, als by Missive, gedane instantien, op het krachtigste en ernstigste, by deze te reïtereren, en dus, al nog, te verzoeken dat de twee andere Kwartieren zich in dezen met het uitgebragte Advies van de Graefschap willen gelieven te conformeren, ten einde de Stad van Zutphen, tot welker præjudicie deze zaek is opgehouden, eindelyk het effect van hare Nominatie, ingevolge het Reglement van de Tutele, en daer op gevolgde interprætative 's Landschaps-Resolutie, van den 13 Juny 1754, mag erlangen.

De Heeren *B. van Hasselt*, *E. van Löben Sels* en *J. C. van Hasselt* hebben hun vorige sentiment en protest, over deze zaek gedaen, geinhæreert.

Pro vero Extractu
G. J. COULEMAN.

Den 17 van de zelfde maend werd de Brief van den Magistraet, by welken de Nominatie van Mr. *Gerard Everhard Opgelder* en Mr. *Wolter Statius Schomaker* gevoegd was, in de

ZUTPHEN. Vergadering van hunne Ed. Mog. overgegeven en gelezen. De Gedeputeerden van de Staten des Graefschaps Zutphen keurden die Verkiezing goed; doch de twee andere Kwartieren namen dezen Brief over. Dien zelfden morgen, na het lezen en overnemen van gemelden Brief, deeden de Heeren, volgens het Staetsbesluit van den 10 van Bloeimaend gecommitteerd, om de Stukken, betreffende die Verschillen, te onderzoeken, verslag, dat aen hen het Bericht der zeven Leden van den Magistraet van Zutphen, op het Request van Mr. G. D. op ten Noort, in 't voorjaer ingeleverd, niet was toegezonden, en dat ze, derhalven, niet in staet waren om hunne Ed. Mog. te kunnen dienen van Advies. Waer op de Gedeputeerden van de Staten des Graefschaps wederom, aen 's Landschaps Tafel, aendrongen dat de twee andere Kwartieren zich met het geopende, ten opzichte van de Aenstellinge van Mr. G. *Haesebroek*, tot Schepen, mogten vereenigen; 't welk by de twee andere Kwartieren wederom werd overgenomen. Hier op verklaerden die van het Kwartier van Veluwe, na dat zy, den 20, de zaek in overweginge genomen hadden, dat zy van advies waren dat men als nog diende te onderstaen, of niet door eene vriendelyke schikking de zaek kon worden uit den weg geruimd, en, zoo men daeromtrent zwarigheden vond, dat als dan aen den Magistraet van Zutphen behoorde te worden afgevraegd, „ of de ingediende Memorie, aen 't Hof en „ aen de Kwartieren overgezonden, by den „ zelven gehouden werd voor een Bericht op „ het Request van Mr. G. D. op ten Noort?" Met dit geopende van 't Kwartier van Veluwe

we vereenigden zich, den volgenden dag, die van het Kwartier van Nymegen. Doch de Heeren Gedeputeerden van de Stad Zutphen, over deze voorslagen geraedpleegt hebbende, verklaerden zich in geenerhande schikkingen te kunnen inlaten, en zich, omtrent het tweede poinct, te gedragen aen den inhoud van dien Brief zelven; gelyk blykt uit de volgende Openingen, door de Heeren Gedeputeerden van het Graefschap, uit dien hoofde, den 23., aen 's Landschaps Tafel gedaen: ZUTPHEN.

DE Graefschap heeft goedgevonden, aen 's Landschaps Tafel, te doen openen, dat de Gecommitteerden der Stad Zutphen, op heden, in het Kwartier hadden gedaen de navolgende Propositie en Declaratoir:

De Gedeputeerden van Zutphen verklaren zich in geenerhande schikkingen tot bylegginge der verschillen te kunnen inlaten.

Mercurii, den 22 *October* 1760.

De Gecommitteerden der Stad Zutphen, door den Heer Burgermeester van Hekeren tot Roderlo, als præsiderende op heden, geconvoceerd zynde over de Propositien van de Kwartieren van Nymegen en Veluwe, by derzelver Openingen, *sub Numeris* 7, 26, 27 en 35, op gisteren en eergisteren aen 's Landsschaps Tafel, respective, gedaen, en houdende, in substantie, om al nog te onderstaen of niet, door eene vriendelyke schikkinge, de zaek, rakende de vervullinge van de vacante Schepensplaetse der Stad Zutphen, konde worden ontruimd, en, by ontstentenisse van dien, om aen den Magistraet der Stad Zutphen af te vragen of hunner Ed. en Achtb. Missive, uit hunnen naem aen den geauthoriseerden Raed-Sekretaris des Kwartiers van Nymegen overgezonden, en door hen aen het Hof Provintiael geadresseerd, by dezelven word gehouden voor een Bericht op den Requeste van Mr. G. D. op ten Noort, vinden zich verpligt by dezen te moeten declareren, en wel ten opzigte van het eerste:

Dat de Magistraet van Zutphen, hoe zeer dezel-

ZUT-PHEN.

De Gedeputeerden van Zutphen verklaren zich in geenerbande schikkingen tot bylegginge der verschillen te kunnen inlaten.

ve ook respecteren en altoos zullen eguard hebben voor de voorslagen, door hunne Ed. Mog. aen hun wordende gedaen, echter in dezen zich in geenerhande Propositien van Schikkinge en Accommodement kan inlaten, en daerom zulks by dezen moeten declineren, als houdende deze zaek voor afgedaen; te meer, vermits de Magistraet in dezen in alles gehandelt heeft naer den inhoud van de Reglementen op de Regeringe en Tutele, waer aen zy, zoo wel als alle Leden van deze Landschap, met eede verbonden zyn; kunnende, overzulks, geen de minste verandering, amts- of eedshalven, in hunne Resolutie, ten dezen opzichte genomen, maken.

En dat, het tweede poinct betreffende, hunne Ed. en Achtb. de vryheid nemen de beide Kwartieren te renvooijeren tot den inhoud van die Missive zelf, tot elucidatie en informatie van hunne Ed. Mog., de Heeren Staten dezer Provintie afgezonden, om daer uit, zoo van den aert en natuur dezer zaek, als van de wyze hoe zich heeft toegedragen en behandeld is, geinformeerd te kunnen worden; ten welken einde hunne Ed. en Achtb. wel expresselyk by de continue van dien zyn persisterende.

Verzoekende en vertrouwende, derhalven, dat de Graefschap, in conformité van hare reeds genomen Resolutie, Missive en daer op aen 's Landschaps Tafel gedane Openingen, de Stad van Zutphen daer verder by zal willen gelieven te maintineren, en, ten gevolge van dien, op de meest efficacieuse wyze, daer henen te dirigeren, dat deze zaek, gedurende deze Landschaps-Vergaderinge, door het eligeren van den persoon van Mr. *Gerbard Haesebroek*; als den eersten op de Nominatie staende, eindelyk finael moge afgedaen, en dezelve met de noodige Commissie, als Schepen der Stad Zutphen, voorzien worden, of dat, anderzins, ingevolge hunne Resolutie, van den 5 Juny dezes jaers, zoodanige voorzieninge zal willen doen, waer door de Stad Zutphen het werkelyk effect van deze Nominatie kome te erlangen.

En dat, ten gevolge van dien, uit de tweede Nominatie, mede in conformité van het Reglement van

van de Tutele, eene Electie moge gedaen worden. ZUTPHEN.

De Heeren *B. van Hasselt*, *E. van Löben Sels* en *J. C. van Hasselt* hebben, met inhæsie van hunne voorgaende Aenteekeninge, vermeint dat die voorgeslagen Conferentie behoorde geaccepteerd te worden.

De Gedeputeerden van Zutphen verklaren zich in geenerhande schikkingen tot bylegginge der verschillen te kunnen inlaten.

En vermits hier uit alle hope tot een minnelyk Accommodement schynt te vervallen, zoo komt de Graefschap, op dat deze zaek, tot præjudicie van de Stad Zutphen, niet langer in longeur worde getrokken, hier mede alnog by hare voorgaende Resolutie, en Missive van den 5 Juny, jongstleden, en nader gedane Openinge, te persisteren, en zich tot den inhoud van dien te refereren; met verklaringe dat de Graefschap, ziende een voornaem en integrerend Lid, en dus zich zelf, mede op zoodane wyze behandeld, zulks niet ongemerkt kan passeren, en daerom alnog, op het kragtigste, by dezen, komt te insteren dat de twee andere Kwartieren uit die twee overgeleverde Nominatien, ten allereersten, of immers gedurende deze Landschaps-Vergaderinge, in conformité van het Reglement op de Tutele, en die daer achter gevoegde interprætative Landschaps-Resolutie, de Electie zullen komen te doen, en, ten gevolge van dien, Mrs. *Gerhard Haesebroek* en *Gerard Everhard Opgelder*, met de noodige Commissie, als Schepenen der Stad Zutphen, te voorzien; protesterende, by langer dilai, de Graefschap tegens alle onaengename gevolgen, die hier uit zullen moeten profflueren.

Pro vero Extractu

G. J. COULEMAN.

Doch, niettegenstaende deze Opening van de Gedeputeerden des Graefschaps, en de verklaringe der Heeren Gedeputeerden der Stad Zutphen, traden, echter, dezelven, op verzoek van de twee andere Kwartieren, om, zonder benadeelinge van 's Magistraets Recht, in eene Conferentie te komen met de by de Landschap gecommitteerde Heeren, in eene Onderhandeling, die zy eerst hadden gedecli-

 neert,

ZUTPHEN.

neert, doch naderhand, op herhaelde instantien, aengenomen, om te aenhooren welke middelen hen, ter beslissinge van de verschillen, zouden worden voorgehouden; maer, dewyl by die Onderhandeling geene voorslagen gedaen werden, liep dezelve vruchtloos af, en de Gedeputeerden van het Graefschap deeden, den 25, op nieuws, de volgende verklaring aen 's Landschaps Tafel:

De Gedeputeerden van het Kwartier van Zutphen persisteren by hunne gedane Openinge.

DE Graefschap vernomen hebbende dat, op gisteren, in die gehouden Conferentie, door eene minnelyke schikkinge de zaek, rakende de vervullinge van de vacante Schepensplaetse der Stad Zutphen, niet heeft kunnen worden ontruimd, vind zich alnog verpligt, aen 's Landschaps Tafel, te verklaren dat welgemelde Graefschap, met inhæsie van hare Resolutie en Missive van den 5 Juny dezes jaers, voorts van hare gedane nadere Openinge, blyft persisteren, en, met verzoek dat, inval de twee andere Kwartieren niet in conformité van 's Graefschaps Openinge mogten gelieven te procederen, en dus de Electie uit die twee overgegeven Nominatien te doen, dat als dan, tot hare decharge, het geopende hieromtrent, op den 23 dezer aen 's Landschaps Tafel gedaen, ten Landdags-Recesse mag geinsereerd worden.

Pro vero Extractu.
G. J. COULEMAN.

Ingevolge van deze verklaringe werd wel de Opening van den 23, door de Gedeputeerden van het Graefschap gedaen, ten Recesse van den Landdag ingevoegd; doch, ten opzichte van de verkiezinge, zoo uit de Nominatie van de Heeren *Haesebroek* en *Meis*, als uit die van de Heeren *Opgelder* en *Schomaker*, niets besloten. De Gedeputeerden van de Stad Zutphen, vervolgens, by hunne terugkomst, den Magistraet verslag gedaen hebbende van het voorgevallene op den Landdag, nam

nam dezelve daer op, den 6 van Slagtmaend, het volgende Besluit. ZUTPHEN.

DE Heer Burgemeester van Hekeren tot Roderlo heeft, ter Vergaderinge, wegens het gepasseerde en gebesoigneerde op den Landdag, binnen de Stad van Arnhem, in de voorleden maend October, by continuatie, gehouden, ampel raport gedaen; en, inzonderheid, rakende het poinct van de twee Nominatien, tot vervullinge der twee vacante Schepensplaetsen dezer Stad, in dit voor- en najaer, aen hunne Ed. Mog., als exercerende de Voogdye over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, by Magistraets Missiven, ingezonden; namelyk: *De Magistraet van Zutphen committeert op nieuws de zelfde Heeren, om de Verzoekschriften van Dr. op ten Noort te onderzoeken enz.*

Hoe dat, op den 15 October, jongstleden, aen 's Landschaps Tafel nader was ingekomen een geextendeerd Request van Mr, *G. D. op ten Noort*; daer by t'eindens, in substantie, verzoekende „dat „ over de aggreatie van de Electie van Mr. Gerard „ Everhard Opgelder niet mogte worden gedisponeerd, voor en aleer het different over de suppletie van de eerste vacature finael zal zyn getermineerd."

Dat dit Request by de Kwartieren van Nymegen en Veluwe was overgenomen; doch by de Graefschap *ad causas*, mondelyk, aenstonds gedeclareerd dat deze zaek hielden voor afgedaen.

Dat, vervolgens, op den 16, door dit Kwartier op de eerstovergezonden Nominatie van Mr. *Gerhard Haesebroek* en *Louis Meis* aen 's Landschaps Tafel was gedaen de navolgende Openinge. *De Graefschap op de* enz. [zie deze Opening, hier voren, bladz. 468 van reg. 20 tot bladz. 469 reg. 34]

Dat, op den 17 October, was overgegeven en gelezen Magistraets Missive, wegens de Nominatie van Mr. *Gerard Everhard Opgelder* en Mr. *Wolter Statius Schomaker*, ten fine van Electie; welke by de Graefschap was geaggreëerd; doch by de twee andere Kwartieren overgenomen geworden.

Dat, op dien zelfden morgen, na het verlezen en overnemen van gemelde Missive, door 's Landschaps Heeren Gecommitteerden, benoemd by Re-

ZUTPHEN.

De Magistraet van Zutphen committeert op nieuws de zelfde Heeren, om de Verzoekschriften van Dr. op ten Noort te onderzoeken enz.

solutie van den 10 May, laetstleden, in substantie was geraporteerd geworden, dat, dewyl aen hunne Ed. het Bericht der zeven Leden van den Magistraet van Zutphen, op het Requeſt van Mr. G. D. op ten Noort, in 't voorjaer gepræsenteerd, niet was toegezonden, zy Heeren Gecommitteerden buiten staet waren gesteld hunne Ed. Mog. te konnen dienen van hunne Consideratien en Advies, verzoekende, tevens, met derzelver nadere ordres gehonoreerd te mogen worden.

Dat daer op, dien zelfden morgen, nog door deze Graefschap instantie aen 's Landschaps Tafel was gedaen, dat de twee andere Kwartieren zich met het geopende, ten opzichte van de Aenstellinge van Mr. G. *Haesebroek*, tot Schepen dezer Stad, mogten conformeren, 't geen by de twee andere Kwartieren weder was overgenomen.

Dat, den 20 October, op No. 7, 26, 27 en 35, concernerende deze voorsz. poincten, door het Kwartier van Veluwe was geopend van Advies te zyn „ dat alnog diende onderstaen te worden, of „ niet door eene vriendelyke schikkinge deze zaek „ konde worden ontruimd, en, by ontstentenisse „ van dien, dat aen den Magistraet der Stad Zutphen behoorde te worden afgevraegd, of de ingediende Memorie, aen 't Hof en aen de Kwartieren overgezonden, by den zelven word gehouden voor een Bericht op den Requeste van Mr. „ G. D. op ten Noort."

Dat, op den 21, met dit geopende het Kwartier van Nymegen zich hebbende geconformeert, daegs daer na volgenden, daer op, door de Gecommitteerden dezer Stad, in dit Kwartier is worden gedaen de navolgende verklaring, en tevens verzoek van 't zelve. *De Gecommitteerden der Stad Zutphen*, enz. [hier volgde woordelyk het gene te vinden is hier voren bladz. 471 reg. 18, tot bladz. 473 reg. 5]

Dat hier op, den 23, by de Graefschap geresolveerd en daer van ook de Landschap openinge gedaen is geworden, luidende als volgt: *De Graefschap heeft* enz. [het gene hier volgt is woordelyk te vinden hier voren, bladz. 471 reg. 12 - 16, tot

tot bladz. 473 reg. 6-29] 't welk weder by de twee Kwartieren van Nymegen en Veluwe was overgenomen.

Dat, dezen onaengezien, op verzoek van de twee andere Kwartieren, om, ongepræjudicieerd 's Magistraets recht, in eene Conferentie te komen, zy Heeren Gecommitteerden, in 't eerst, die hadden gedeclineert, eindelyk, op iterative instantien van dezelve, met de Heeren Burggraef *Lynden*, en Landdrost *Schimmelpennink van der Oye tot beide Pollen*, en den Burgermeester *Bentink*, als hier toe, namens de Landschap, gecommitteerd, in Conferentie waren getreden, om te aenhooren welke middelen van Accommodement aen hunne Ed. zouden worden voorgeslagen.

ZUTPHEN. *De Magistraet van Zutphen committeert op nieuws de zelfde Heeren om de Verzoekschriften van Dr. op ten Noort te onderzoeken enz.*

Dat, 'er geene Propositien gedaen zynde, die Conferentie vrugteloos was afgeloopen.

Dat, op den 25, door de Graefschap op nieuws instantien zyn gedaen, zoo hier na volgen: *De Graefschap* enz. [zie de Verklaring op bladz. 474 ingevoegd].

Dat daer op 's Graefschaps Opening, van den 23, ten Landdags-Reces is geinsereerd, zoo als hier boven gemeld.

Invoegen dat door de twee andere Kwartieren, ongeacht de vriendelyke en sterke instantien van deze Graefschap, evenwel, noch uit de Nominatie van Mr. G. Haesebroek en Louis Meis, noch uit die van Mr. Gerard Everhard Opgelder en W. Statius Schomaker, Electie was gedaen, of deswegens iets geresolveerd, overzulks beide dezelven buiten effect verbleven.

Waer op, gedelibereerd, en tevens in consideratie genomen zynde, aen den eenen kant, hoe dat, door voorsz. handelingen, deze Stad, als een integrerend Lid van deze Provintie, in haer Recht wegens het formeren van Nominatien tot vacante Schepensplaetsen, ingevolge het Reglement op de Regeringe en Tutele, aen de Steden privatelyk competerende, door de twee andere Kwartieren van Nymegen en Veluwe by continuatie niet is worden gemaintineerd, als tot nog toe niet hebbende kunnen obtineren het effect van twee Nominatien,

ZUTPHEN.

De Magistraet van Zutphen committeert op nieuws de zelfde Heeren om de Verzoekschriften van Dr op ten Noort te onderzoeken enz.

tien, bestaende uit gequalificeerde en eligible persoonen, niettegenstaende zelfs by deze Graefschap daer toe mede alle vriendelyke zoo wel als nadrukkelyke instantien zyn gedaen.

En hoe dat, aen de andere zyde, gezegde Mr. G. D. op ten Noort, door het presenteren van zyn tweede Requeſt aen de Landſchap, al nog opperthoit, niet alleen in de eerſte, maer ook aenleidinge gegeven heeft, ja zelfs oorzaek is geweeſt, dat uit de laetſte Nominatie voornoemde Mr. Gerard Everhard Opgelder niet is geëligeerd en met de noodige Commiſſie voorzien, ongeachtet, noch by het opnemen der Stemmen door de Gemeenslieden, noch by de Leden van den Magiſtraet, of iemand anders, eenige de minſte Proteſten of Bedenkingen tegens de Qualificatien dier twee Genomineerden zyn gedaen of gemoveerd geworden.

En hoe dat, eindelyk, in beide met den druk gemeen gemaekte Requeſten van opgemelden Mr. G. D. op ten Noort, worden gevonden poincten en zaken, die eene nadere attentie en ſerieuſe deliberatie zyn meriterende; hebben hunne Ed. en Achtb., welgedachten Heer van Hekeren, voor zyne genomen moeite en gedaen raport wegens Stads wege bedankende, met inhæſie der Reſolutie van den 14 May, jongſtleden, goedgevonden, eer en bevorens over 't voorſz. finael te reſolveren, by deze op nieuws te verzoeken en committeren de zelfde Heeren, welken by gemelde Reſolutie benoemd ſtaen, ten einde om de gementioneerde Stukken met alle aendacht te examineren, revideren, en ten allereerſten, ter Vergaderinge, te raporteren wat in deze zaek, tot maintien van vorige Reſolutien, en niettemin tot effect ſorteringe van beide Nominatien, behoorde werkſtellig gemaekt te worden.

De Heeren *B. van Haſſelt*, *E. van Löben Sels*, *J. C. van Haſſelt* en *Izaak de Bruin* hebben tegens deze Concluſie geproteſteert, en hunne vorige Aenteekeningen, op dit ſubject gedaen, geinhæreert.

Pro vero Extractu

H. A. TOEWATER.

In

In deze gesteldheid bleef de zaek tot aen Grasmaend van 't volgende jaer, wanneer de Heeren Haesebroek en Opgelder zich, ieder, den 3 van die maend, met een Verzoekschrift aen den Magistraet der Stad Zutphen vervoegden, ten einde hunne Ed. Groot Achtb. het daer henen geliefden te wenden, dat ze op de aenstaende Vergadering van de Staten der Provintie, binnen Nymegen te houden, met de noodige Commissie tot Schepenen der Stad voorzien mogten worden. Dat van den Heere Haesebroek luidde als volgt. ZUTPHEN.

Aen den Wel Ed. en Groot Achtb. Magistraet en Raed der Stad Zutphen.

WEL EDELE EN GROOT ACHTBARE HEEREN!

GEeft, met zeer diep respect, te kennen Mr. *Gerhard Haesebroek*, hoe dat hy, met het uiterste leedwezen, heeft moeten vernemen dat de Heeren Staten dezer Provintie, in qualiteit als Voogden over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, ongeachtet U Wel Ed. en Groot Achtb. Missive en Protesten, zoo als mede de vriendelyke en niet min sterke instantien van de Heeren Staten dezes Graefschaps, aen hunne Ed. Mog., telkens op derzelver Statelyke Byeenkomste, in April en October des afgeloopen jaers, binnen Arnhem gehouden, geschreven en gedaen, niet te persuaderen zyn geweest om, uit de eerste Nominatie, den Suppliant tot Schepen dezer Stad, in plaetse van wylen den Heer Burgermeester F. R. van Lathum, te eligeren, en hem met de noodige Commissie te voorzien. *Verzoekschrift van den Heere Haesebroek aen den Magistraet van Zutphen.*

Dat niemand anders dit voor den Suppliant zoo nadeelig impediment, dan Mr. Gerhard David op ten Noort, door zyne met den druk gemeen gemaekte en aen de Landschap mede gepræsenteerde Deductie en Request, heeft weten uit te vinden,

ZUTPHEN.

Verzoekschrift van den Heere Haesebroek aen den Magistraet van Zutphen.

den, en die, overzulks, daer van voor de eenigste oorzaek en beweegrad by Suppliant moet worden geconsidereerd; om redenen, dat de, in den eersten opslag, mooischynende en in gemelden Requeste ter nedergestelde positien en ingewikkelde redeneringen, met opzet in dervoegen ingericht, by velen een verkeerd ideé en impressie van den staet des verschils, en 't geen daeromtrent gebeurd is, schynen gemaekt te hebben, welken, nochtans, van naby beschouwd, en tegens U Wel Ed. en Groot Achtb. successive Resolutien, op deze materie genomen, geconfronteerd wordende, by elk onpartydigen, die onbevooroordeeld denkt, van alle fundament ontbloot zullen moeten worden bevonden, en derhalven geen de minste reflexie verdienen.

Om daer van eenige preuves, voor zoo verre den Suppliant concerneren, te allegueren, zal hy zich hoofdzakelyk, bepalen tot beschouwinge van het poinct van *Agnitie* en *Submissie*, waeromtrent Mr. Gerhard David op ten Noort een gantsch andere tour en een verkeerd narré van zaken komt te te geven; en, ten dien einde, de vryheid nemen zich van geene andere middelen, dan van de successive Resolutien en het verhandelde in dezen, in U Wel Ed. en Groot Achtb. Contra-Aenteekeninge, *pag.* 3 *seqq.* te vinden, bedienen, en U Wel Ed. en Groot Achtb. wederom onder 't oog te brengen:

Dat het Collegie der Gemeensluiden, met ennevens de Gecommitteerden der respective Gilden en Compagnien, op den 22 November 1759, na verzogte audientie, binnen gestaen zynde, door derzelver Woordhouder, aen U Wel Ed. en Groot Achtb., in substantie, is voorgedragen en bekend gemaekt, dat de Meerderheid van Stemmen wel gevallen was op Mr. G. D. op ten Noort, waer by de Suppliant het naeste accedeerde; doch dat de Suppliant, waer by zich eenige Gemeensluiden aenstonds hadden gevoegt, tegens den zelven, als ongequalificeerd, had geprotesteert, die daer tegens zyn Contra-Protest gereserveert had.

Dat daer op, by U Wel Ed. en Groot Achtb., ZUTPHEN.
is geresolveerd „ dit een en ander, voor als nog,
„ te houden in Advies, en dat, zoo de eene of
„ de andere party, naderhand, nog eenige Protesten *Verzoekschrift van den Heere Haesebroek aen den Magistraet van Zutphen.*
„ en Contra-Protesten zou willen indienen, zulks
„ voor het laetst van die maend zou moeten ge-
„ schieden, en dezelve als dan dadelyk aen hun-
„ ne Wel Ed. Groot Achtb. mede zoude moeten
„ gegeven worden, om, na inkomen van dien, *daer*
„ *op te besoigneren, en, wyders, daeromtrent zoodanig*
„ *nader te resolveren*, als hunne Wel Ed. en Groot
„ Achtb., naer het gewigt en de merites dezer
„ zake, zouden oordeelen te behooren".

Dat, vervolgens, op Requeste van den Suppliant, de dag tot het indienen dier Stukken nader by U Wel Ed. en Groot Achtb. Resolutie van den 28, daer aen volgenden, op den 30 van die maend gefixeerd zynde, als toen aen welgemelde Collegie der Gemeensluiden zyn geëxhibeerd: I Een beraisonneerd Contra-Protest van Mr. G. D. op ten Noort, by zyn eerste Request aen de Landschap, No. 5, geappliceerd; II Een Deductie of nader Protest van den Suppliant *cum annexis*; En III Nadere en korte Aenteekening van de protesterende en diverse andere Gemeensluiden.

Dat het eerste buiten tegenspraek, ter voldoeninge van U Wel Ed. en Groot Achtb. Resolutien, van den 22 en 28 November 1759, zoo aenstonds aengehaeld, is ingediend, en dus, ten einde U Wel Ed. en Groot Achtb. ook daer op zouden *besoigneren en nader zoodanig resolveren, als zouden bevinden te behooren*, gelyk hier na uit het Request van Mr. G. D. op ten Noort, op den zelfden 30 November aen U Wel Ed. en Groot Achtb. gepræsenteerd, nader staet betoogd te worden; refererende zich Suppliant, inmiddels, tot U Wel Ed. en Groot Achtb. Contra-Aenteekeninge, *pag.* 4 (*).

Dat het tweede, de Deductie van den Suppliant, *direct aen U Wel Ed. en Groot Achtb.* geadresseerd is, en daer by Uwer Wel Ed. en Groot Achtb. Decisie word verzogt.

Dat het derde mede *direct aen U Wel Ed. en Groot Achtb.* is houdende, en deszelfs rubrycq no-

(*) Zie ons XIV Deel, [1760], bladz. 847.

ZUT-PHEN.

Verzoekschrift van den Heere Haesebroek aen den Magistraet van Zutphen.

notabel is, houdende als volgt: „ Nadere en korte Aenteekeninge der Redenen, welken den „ ondergeschreven hebben gepermoveert om te- „ gens den persoon van Mr. G. D. op ten Noort, „ als ongequalificeerd, te protesteren *aen een Wel* „ *Ed. en Groot Achtb. Magistraet dezer Stad Zut-* „ *phen* NB. TER FINALE DECISIE geëxhibeerd en „ overgegeven".

Dat alle deze Stukken, 't geen niet minder remarquabel is, zoo als ze aen het Collegie der Gemeensluiden zyn ingediend, en voor dat ze niet in de *Corpora*, maer aen U Wel Ed. en Groot Achtb. wierden overgebragt, in gemelde Collegie zyn gelezen, ten præsentie NB van Mr. G. D. op ten Noort, als een Medelid daer van zynde; dat die zelfde Stukken, daer na, dien zelfden dag, door die van voorschreve Collegie der Gemeensluiden, en alzoo ook mede door Mr. G. D. op ten Noort, ter voldoeninge van Uwer Wel Ed. en Groot Achtb. Resolutie zyn overgebragt geworden; dat hy, zoo min als een eenig ander Lid, by, voor of na het lezen en overbrengen van die, tegens de Competentie van U Wel Ed. en Groot Achtb. heeft geprotesteert gehad, of zelfs eenige twyfeling dienaengaende geoppert heeft; dat hy, integendeel, al mede op den 30 November, by het overbrengen van deze Stukken, zich, by requeste, aen U Wel Ed. en Groot Achtb. geadresseert, en verzogt heeft dat U Wel Ed. en Groot Achtb. hem daer van, NB *voor en aleer dezelve tot een object van hunne Deliberatien te maken*, Visie en, zoo noodig, Copie wilden gelieven toe te staen, ten einde in *zyn Recht van Defensie en Tegenzeggen* niet verkort te worden.

Zaken en handelingen, die eene evidente preuve van Agnitie uitleveren, en waeromtrent het difficiel zou zyn zich veel krachtiger termen en omstandigheden te imagineren, waer door de Competentie van een Richter word geagnosceerd. Invoegen het den Suppliant voorkomt dat het Mr. G. D. op ten Noort bezwaerlyk zou vallen om, gelyk vele andere stellingen, zoo ook deze positie, in dit zyn laetste Request aen de Heeren Staten de-

dezer Provintie, te justificeren, *dat*, namelyk, *alle* *het gene in dezen was voorgevallen enkel en alleen bestond in en was gebleven binnen de termen van NB Protesten en Contra-Protesten*, DIE ZELFS NIET EENS AEN DEN MAGISTRAET ZYN GEADRESSEERD; daer toch alle deze Stukken, op den 30 November 1759, ingediend en overgebragt', wat naem men ook aen dezelven geven wil, als zoo vele beredeneerde vertoogen zyn, waer by een ieder zyne zaek en gesustineerd recht zeer ampel en, gelyk men spreekt, als uit den grond, heeft trachten te deduceren, en zich dus geenszins binnen de termen van simpele Protesten en Contra-Protesten borneren. Terwyl, ondertusschen, ten minsten twee van dezelven, als betoogd, direct tot U Wel Ed. en Groot Achtb. zyn ingerigt, niet om het recht, het geen men sustineerde te hebben, te conserveren, *maer ten einde U Wel Ed. en Groot Achtb. deze zaek* FINAEL *mogten decideren.* Het geen, gelyk getoond is, mede de klare intentie van Mr. G. D. op ten Noort geweest is, door deze Stukken, *prout jacent*, en die hy van te voren gezien en gelezen had, of had hooren lezen, aen U Wel Ed. Groot Achtb. te helpen overbrengen.

ZUTPHEN.

Verzoekschrift van den Heere Haesebroek aen den Magistraet van Zutphen.

Of zoude men zich kunnen verbeelden dat het een of ander gesubordineerd Collegie, of twee Burgers, eenige Stukken, roulerende over een onderling Different, en direct aen hunne wettige Overheden of Magistraet geadresseerd, ten fine en Decisie, uit kracht en ter paritie van vooraf-gegane Resolutien van dien zelfden Magistraet overbrengende, en tegens de Competentie van Jurisdictie niet protesterende of kunnende protesteren, niet als een eenvoudig voornemen en oogmerk konden gehad hebben, om niet van het gene gepasseerd was aen de kennisse van den Magistraet te onthouden. Behalven dat zoo een oogmerk of intentie dan, in allen gevalle, meer *in animo* geresideert zou hebben en vlak contrair aen het verhandelde zyn zou.

Immers, het geen in dezen, ten aenzien van Mr. G. D. op ten Noort, genoeg moet zyn, hy

ZUTPHEN.

Verzoekschrift van den Heere Haesebroek aen den Magistraet van Zutphen.

kan altoos een dergelyke intentie niet gesoveert hebben, doordien hy nog daerenboven, by of na het overbrengen van deze Stukken, by Request, Visie en Copie daer van verzoekt by U Wel Ed. en Groot Achtb., *voor en aleer dezelve Stukken tot een Object van hunne Deliberatien te maken*, en ten einde in zyn recht van Defensie en Tegenzeggen niet mogte worden verkort.

Want was de Authoriteit en Competentie van U Wel Ed. en Groot Achtb. niet geëtablisseerd, en was deze zaek simpel, ten fine van Notificatie, overgebragt, gelyk hy van achteren, na dat het stuk gedecideerd is, dryft, dan konde dit zoo zeer geen object van Deliberatie voor U Wel Ed. en Groot Achtb. uitmaken, en dan konde hy geene vreeze hebben gehad dat in zyne Defensie en Tegenzeggen daer door zou worden verkort; ofschoon hy over de Resolutie, daer op des anderendaegs gevallen, dat, „ hier op nagezien de Resolutien van den 22 en 28 der voorleden maend, „ hunne Ed. en Achtb. daer by persisteren, en, „ ten gevolge van dien, in het aengetogen verzoek „ van Mr. G. D. op ten Noort difficulteerden ", niet wel content schynt, en daer uit al te verregaende consequentien trekt, niet considererende dat, gelyk hy zyn voorsz. beredeneerd Contra-Protest, *sub* A (*) by zyne Deductie, heeft moeten inrichten, zoo ook de Suppliant verpligt is geweest zyne Deductie, na de simple reserve van hem Mr. G. D. op ten Noort, om, ten allen tyde, van zyn Contra-Protest, waer en ter plaetse hy zulks zou vermeinen te behooren, gebruik te maken, *sub* Lit. C (†) ervintelyk, in te stellen; dat, gelyk hy geene zoodanige Visie of Copie van Supplíants Deductie, zoo ook de Suppliant dezelve niet van zyn Contra-Protest, genoten heeft. Ten besluite, dat aen Partyen een gelyk recht wedervaren, en dus in dezen by blinde Schrifturen, als men zegt, gehandeld is.

Terwyl immers U Wel Ed. en Groot Achtb., ingevolge van het Stads Recht., *Tit.* 16. *Art.* 3, een

(*) Zie ons XIV Deel [1760], bl. 696.
(†) In het zelfde Deel, bladz. 698.

een alzulke manier van procederen aen partyen kunnen ordonneren, *als*, *naer gelegenheid van zaken*, vermeinen te behooren; en welke manier van procederen, in conformité van de twee successive Resolutien, van den 22 en 28 November 1759, ook door partyen geöbtemporeerd en gevolgd is, zoo als zy verpligt waren die stiptelyk na te komen.

ZUTPHEN.

Verzoekschrift van den Heere Haesebroek aen den Magistraet van Zutphen.

Dat, gevolglyk, op dien tyd, dat is, wanneer U Wel Ed. Groot Achtb., by de aengehaelde Resolutien van 1 December des zelfden jaers, in zyn gelibelleerde verzoek difficulteerden, *zoo een begrip van Submissie* in de gedagten van allen, die het beloop dezer zake kenden, *noodzakelyk* (om de uitdrukking van Mr. G. D. op ten Noort te behouden) *moet zyn opgekomen*, nademael alle het gene, waer uit deze Agnitie van U Wel Ed. en Groot Achtb. Competentie, in dezen, hier boven omstandig en klaer gededuceerd is, *van te voren* gepasseerd en was verrigt geworden.

Zullende de Suppliant het tot verantwoordinge van Mr. G. D. op ten Noort overlaten, hoe en op wat wyze hy met dit verhandelde den Eerbied, aen U Wel Ed., en Groot Achtb. verschuldigd, zal kunnen compasseren de reden, die hy, tot stavinge van zyn vorig gezegde, hieromtrent bybrengt, *in verbis*, „ terwyl men als dan zelfs den „ uiterlyken schyn en aenzien van eene Handeling „ en Contra-handeling van twee litigerende of contenderende Partyen, die een Uitspraek begeren „ of verwagten, en dus eene rechtelyke en gewone „ Instructie van een ontstaen Different, niet zoude „ hebben geëxcludeert". Het geen noodzaeklyk vooronderstelt dat dit een en ander door U Wel Ed. en Groot Achtb. was geëxcludeerd geworden, en dat hy, gelyk zich in den beginne van dit zyn laetste Request uitdrukt, *de facto* van de Nominatie was afgelaten.

Daer nochtans aen hem, zoo wel als aen iemand, bekend is, hoe en op wat wyze in dit stuk gehandeld is, en wat daeromtrent is voorgevallen. Hoe dat U Wel Ed. en Groot Achtb., by de meer-aengehaelde Resolutien van den 22 en 28 Novem-

ZUTPHEN.

Versoekschrift van den Heere Haesebroek aen den Magistraet van Zutphen.

ber 1759, aen Partyen den weg hebben open gelaten, om hunne respective sustenues te deduceren en in te dienen; hoe dat, ten gevolge en paritie van dien, alle de gementioneerde Stukken zyn ingekomen, zoodanig ingericht en geadstrueerd, dat een iegelyk, en dus veel meer U Wel Ed. en Groot Achtb., daer door een volkomen Instructie van het ontstaen Different konden bekomen; hoe dat, vervolgens, die Stukken, ten fine als voorzeid, en het geen niet genoeg kan gerepeteerd worden, aen U Wel Ed. en Groot Achtb. zyn overgebragt; en hoe dat, by nadere consequentie U Wel Ed. en Groot Achtb. naer volkomen cognitie van zaken, en met het grootste recht, dit poinct hebben gedecideert.

Om niet te zeggen, dat het hier aenkwam op het maintien van des Stads fundamentele Wetten en Privilegien, tot welkers handhavinge U Wel Ed. en Groot Achtb. zich zelf *ex officio* zouden verpligt rekenen.

Daerenboven had hy uit U Wel Ed. en Groot Achtb. Contra-Aenteekeninge, *pag.* 4 (*), behooren op te merken hoe dat, eerst, tegens den 10, en naderhand op den 15 December 1759, tot welken dag, op voordragen en verzoek van den Heere Raedsvriend van Löben Sels, dit was uitgesteld, de præsente Leden op hunnen Schepens-Eed zyn geconvoceerd, en der absente Leden Adviesen schriftelyk zyn gerequireerd geworden, om de Stukken, rakende de Qualificatie van Mr. G. D. op ten Noort tot de vacante Schepensplaetse, *voor te nemen en als dan daer op zoodanig te resolveren, als, naer deszelfs gewigt en merites, zou bevonden worden te behooren.*

Gelyk dit alles nu, vraegt men billyk, naer een *de facto* aflaten van de Nominatie, 't geen, gevoegd by andere positien, speciael by die geprætexeerde exclusie, zelfs van uiterlyken schyn en aenzien van rechtelyke handeling, een Instructie van een ontstaen Different, een beteekenis en consequentien komt op te geven, die de Suppliant liever aen de overdenkinge van U Wel Ed. Groot Achtb. wil overlaten, dan dezelve alhier te insereren. En

(*) Zie het zelfde Deel, bladz. 846 en 847.

En offchoon nu, in de Refolutie van den 15 December 1759, op dezer Stads Rechten, Privilegien en Conventien gefundeerd, geen mentie van eene *Submiffie* word gevonden, die ook daer in (indien het geoorloofd is over eene Refolutie van U Wel Ed. Groot Achtb., die eene *finale Decifie* medebrengt, te raifoneren) niet kon gevonden worden, om dat U Wel Ed. Groot Achtb. het Recht van Decifie tusfchen hunne Burgeren, niet uit krachte van *Submiffie*, maer uit de bekende Privilegien *de non evocando*, exerceren, zoo is, echter, dezelve, als uit den inhoud blykt, niet anders genomen, dan *na gehouden deliberatie op de refpective Proteften, Contra-Proteften en Deductien, zoo van Mr. Gerhard Haefebroek* (Suppliant in dezen) *en Mr. Gerhard David op ten Noort, als van eenige Gemeensluiden*; in welke Stukken en het gene dies aengaende gepasfeerd is, zyne Agnitie van U Wel Ed. Groot Achtb. Competentie ten klaerften ligt opgefloten, als *in præcedentibus* getoond is. Behalven dat men reeds heeft aengemerkt en gedemonftreert, dat deszelfs Submiffie niet uit hoofde van een eigenlyk *Compromis* (alwaer in de Sententie of *Laudum* doorgaens, of altoos, de Submiffie van Partyen word geëxprimeerd, 't welk alhier geen plaets kon hebben); maer uit Agnitie van het Recht, dat aen U Wel Ed. Groot Achtb. uit zyn eigen natuur competeert, is gefchied.

ZUTPHEN.

Verzoekfchrift van den Heere Haefebroek aen den Magiftraet van Zutphen.

Is dit nu zoo, gelyk het onwederfprekenlyk is, en heeft Mr. G. D. op ten Noort zoo folemneel U Wel Ed. Groot Achtb. Competentie geägnosceert, en op de vorenverhaelde wyze zelfs mede Decifie verzogt, zoo hoopt de Suppliant dat het hem niet kwalyk zal kunnen genomen worden, in de eerfte plaetfe, aen te merken, dat hy, even daerom, hoe dat het object en de natuur van het Verfchil zelve ook mogte begrepen worden, zyn eigen *facta* niet heeft mogen contravenieren; veel minder, dat hy, ten tweeden, zich dusdanig over de Decifie van een geagnofceerden Richter heeft kunnen of mogen bezwaren, en daer over een poinct van Klagten maken. Te minder, daer deze zaek, als voorfz., vermogens dezer Stads Rechten en Pri-

ZUTPHEN.

Verzoekschrift van den Heere Haesebroek aen den Magistraat van Zutphen.

vilegien, na volkomen Cognitie van zaken, *deliberato animo*, en met alle attentie, by U Wel Ed. Groot Achtb. finalyk wezende gedecideerd, dezelve in haer aert en natuur voor domestiek, buiten alle hæsitatie, moet gehouden, en, overzulks, by 's Magistraets Resolutie moet verbleven worden.

Zonder dat, naer het sentiment van den Suppliant, hier tegens eenige consideratie meriteert het voorwendzel van gezeiden Mr. G. D. op ten Noort, als of de Burgery dit prætense werk van erkentenis zoude competeren, en, dienvolgens, het bewuste Different daer henen had moeten gerenvooijeerd zyn geworden; geconsidereerd U Wel Ed. Groot Achtb., met zoo veel klem van reden, als betoog van waerheid, by derzelver Contra-Aenteekeninge, hebben ter neder gestelt, dat de Corpora van Gilden en Compagnien, nooit te voren, namelyk voor de troubele tyden *anno* 1702 en vervolgens, (van welke tumultueuse tyden welgemelde Heeren Staten zelfs openlyk verklaren dat de ondervinding hadde doen zien dat het gezag, den Overheden, naer rechten, in de Steden competerende, zeer was verzwakt, en genoegzaem vernietigd, de justitie en politie buiten train, en de finantie buiten executie gebragt, tot groot nadeel dezer Provintie in 't generael, en de respective Steden in 't particulier) noch, na den jare 1723, dat zoo gemelde Recht van Cognitie hebben gehad, noch geëxerceert, maer al het gene zy in die tumultueuse tyden hebben verricht, zulks by usurpatie zich alleen hebben toegeëigent. Zoo dat de Suppliant zich verbeelden zou de palen van respect en hoogachtinge voor de Jurisdictie van U Wel Ed. Groot Achtb. zeer verre te buiten te zullen gaen, byaldien hy zich aen voorsz. incompetente en nooit alhier geagnosceerde Richters geadresseert hadde; daer hy zelfs, uit het Stadrecht, *Tit.* 1, *Art.* 1, geinformeerd was „ dat die Stad „ van Zutphen, derzelver Burgers en Ingezetenen, „ door geen andere Officieren werden geregeert, „ dan alleen by Burgermeesteren, Schepenen en „ de Raed derzelver Stad."

Trouwens Mr. G. D. op ten Noort, die, in den

den beginne, dit gevoelen nooit in den zin is opgekomen, maer nu *ex post* daer mede, was het mogelyk, U Wel Ed. Groot Achtb. Decisie, wegens zyne inqualificatie, allerdings tracht te ontzenuwen, wil nochtans dit prætense Recht der Burgerye gederiveert hebben uit het Reglement van 1705. En, op eene andere plaets in zyne Deductie, souteneert hy dat dezelve voor geaboleerd moet gehouden worden, met geen ander oogmerk, dan om de Burgery met ydele denkbeelden op te vullen, en dezelve met twee qualiteiten, als Burger en als Richter, gevolglyk om in haer eigen zaek en handeling recht te doen, tegens alle regulen van een gezonde Jurisprudentie *è diametro* aenloopende, quasi te vereeren.

Zutphen. Verzoekschrift van den Heere Haesebroek aen den Magistraet van Zutphen.

Dat de Suppliant vertrouwt dat uit dit gededuceerde, al verder, de notoire ongegrondheid van Mr G. D. op ten Noorts sustenue, namelyk, dat U Wel Ed. Groot Achtb. niet zouden wezen bevoegd om te erkennen over de daed van Gilden en Compagnien, profluëren moet, gelettet aen U Wel Ed. Groot Achtb., als Schepenen en Regeerders over hunne Burgerye, gelyk ook mede over de Gilden, alle hunne onderlinge quæstien en Disputen, uit derzelver daden en handelingen voortspruitende, de Decisie en Erkentenis alleenlyk, met exclusie van anderen, buiten tegenspraek toekomt; waer van de Suppliant, wegens deszelfs onloochenbaerheid, geen nader bewys zal behoeven by te brengen, dan zich te beroepen op de kennisse van U Wel Ed. Groot Achtb., die alle contentieuse zaken, 't zy dezelven de Gilden, 't zy twee private Burgers of Ingezetenen, concerneren, zoo als in justitie word bevonden te behooren, afdoen.

Kunnende de Suppliant zich niet dispenseren van, by deze gelegenheid, een notabel Exempel te allegueren, het geen nog onlangs, wegens de Qualificatie, in opzichte van het Burgerrecht van A. Kaldenbach, door Gilden en Compagnien, of de Meerderheid van dien, mede tot Gemeensman verkozen, heeft geëxsteert, zonder dat iemand, voor zoo verre den Suppliant bewust is, heeft ge-

ZUT-PHEN.

Verzoek-schrift van den Heere Haesebroek aen den Magistraet van Zutphen.

sustineert gehad dat dit, als een daed van Gilden en Compagnien, daer henen moest worden gerenvooijeerd.

Edoch de Suppliant zal zich over dit een en ander, U Wel Ed. Groot Achtb. incontestabele Competentie in dezen, en wat dies meer is, terwyl die stoffen genoegzaem geëpuiseerd zyn, en daer benevens deze zaek door de Decisie van U Wel Ed. Groot Achtb. voor afgedaen moet gehouden worden, niet verder elargeren.

Maer alleen nog, met betrekkinge tot de futile remarque tegens des Suppliants qualiteit als Auditeur Militair, regereren, dat hy nergens gelezen noch gehoort heeft dat een Auditeur Militair onbevoegd zou zyn om naer eene Schepensplaetse dezer Stad te solliciteren. Maer dit weet de Suppliant zeer wel, dat hy die beide Amten niet te gelyk zou kunnen bekleeden, en dat, by Resolutie van hunne Ed. Mog., de Heeren Raden van State, van den 12 April 1718, hier by *sub* A (*), het Amt van

(*) A „ *Extract uit de Resolutien van de Ed. Mog.*
„ *Heeren Raden van State der Vereenigde*
„ *Nederlanden.*

„ *Dingsdag den 12 April* 1718.

„ Gedelibereert zynde op de Requesten van verscheiden Sollicitanten na het ampt van Auditeur Militair te 's Bosch, vacant door het overlyden van Mr. Pieter Verster.

„ Is, na deliberatie, goedgevonden en verstaen daer toe aen te stellen, in des overledens plaets, Mr. Anthony van Heurn, voor welke ten dien einde de noodige Commissie zal godepecheerd worden, mits doende de Eeden van getrouwigheid en van zuivering in handen van hunne Ed. Mog.

„ En is, by deeze gelegentheid, voorts geresolveert het ampt Auditeur Militair incompatibel te verklaren met dat van Schepen, Regent of ander Officiant, niet alleen te 's Bosch, maer generalyk in alle de Steden en Plaetsen, bezet met Guarnisoen van den Staet, ten dien effecte, dat een Auditeur Militair, een zoodanig ampt of bedieninge aennemende, zyn „ ampt

van Auditeur Militair incompatibel is verklaerd met dat van Schepen, Regent of ander Officiant, ten dien effecte, dat hy, een zoodanig amt of bediening aennemende, dat van Auditeur Militair daer door impetrabel en aen een ander geconfereerd word; invoegen deszelfs exercitie als dan van zelve cesseert. ZUTPHEN.

Verzoekschrift van den Heere Haesebroek aen den Magistraet van Zutphen.

Daerenboven heeft de Suppliant, in het formeren, en voor het afzenden der Nominatie aen de Landschap, Request aen U Wel Ed. Groot Achtb. gepresenteert, en daer by, in substantie, gedeclareert „ dat, tot Schepen dezer Stad wordende ge- „ eligeerd en aengesteld, zyn voorsz. Amt quite- „ ren zal, met verzoek, dat U Wel Ed. Groot „ Achtb. van dit Declaratoir zoodanig emplooi ge- „ liefden te maken, als de omstandigheden mog- „ ten komen te vereischen"; waer op ook U Wel Ed. Groot Achtb. hebben gedelibereert, en verklaert daer van, *casu quo*, het noodige gebruik te maken.

Ondertusschen is het aenmerkelyk dat Mr. G. D. op ten Noort, in zyn beredeneerd Contra-Protest, by zyn eerste Request of Deductie aen de Landschap, *sub Num.* 5 (*) geappliceerd, verzoekt dat NB by U Wel Ed. Groot Achtb., de Heeren van den Magistraet, mogt worden vastgesteld dat aen de Landschap tot de Schepensplaetse eenvoudig zullen worden voorgedragen de persoon van hem Remonstrant, als de Meerderheid van Stemmen voor zich hebbende, en Dr. Gerhard Haesebroek (Suppl in dezen) als 't naest aen die Pluraliteit accederende; tot een overtuigend bewys, al wederom, niet alleen dat hy U Wel Ed. Groot Achtb. Competentie geagnosceert en derzelver Decisie heeft verzogt; maer ook dat hy altoos geene bedenkingen, met relatie tot des Suppliants qualiteit, als Auditeur Militair, van te voren heeft gesoveert gehad; terwyl immers die bedenkingen, ten respecte van eene

Qua-

„ ampt van Auditeur Militair daer door zal wezen im- „ petrabel, en aen een ander geconfereerd zal wor- „ den."

(*) Zie ons XIV Deel [1760], bladz. 736-744.

ZUTPHEN.

Verzoekschrift van den Heere Haesbroek aen den Magistraet van Zutphen.

Qualificatie, zoo wel omtrent een persoon, die het tweede, als die het eerste, op de Nominatie word geplaetst, in aenmerking komen moesten; om dat de Nominatie uit twee gequalificeerde personen moet zyn gecomposeerd.

Trouwens gezeide Mr. G. D. op ten Noort maekt geen zwarigheid, gelyk betoogd en uit de gedrukte Stukken blykbaer is, om, van achteren, na dat het stuk gedecideerd is, op eene handtastelyke en eclatante wyze, zyn eigen daden te contravenieren, en sentimenten te foveren, die van te voren nimmermeer in zyne gedachten zyn opgekomen, of die zich zelven tegenspreken. Als, by voorbeeld, (om maer eenige staeltjes, by wyze van korte repetitie, te profereren) door eerst U Wel Ed. en Groot Achtb. Competentie in dezen (gelyk hy als een Burger verpligt was) te agnosceren, en zelfs dit Different, en de Stukken, daer toe relatief, ten fine van Decisie, mede aen U Wel Ed. en Groot Achtb. over te brengen; en, daer na, toen de Decisie niet naer zynen zin was uitgevallen, niet alleen deze Agnitie openlyk, en, om zoo te spreken, als voor het oog van de geheele waereld, te loochenen; maer ook U Wel Ed. Groot Achtb. geagnosceerde en *in natura rei* gefundeerde Jurisdictie, zoo veel hem mogelyk is, te betwisten, en een anderen Richter in U Wel Ed. Groot Achtb. Stad te etablisseren. Zoo ook, ten aenzien van den Suppliant, door eerst te verzoeken dat hy op de Nominatie mogte worden geplaetst, en hem dus, als gequalificeerd, te erkennen, en daer na, hoewel uit verlegenheid, zeer ingewikkeld, daer tegens aen te gaen; als mede door het Recht van zyne geïmagineerde Richteren uit het Reglement van 1705 te deriveren; en dan wederom, op meer dan eene plaetse, staende te houden, gelyk reeds geremarqueerd is, onder anderen by zyn eerste Requesť, *pag.* 8, dat dit Reglement thans niet meer subsisteert, maer zyn kragt verloren heeft, en dat by een iegelyk dat geheele Reglement als vervallen, en buiten observantie, moet worden geconsidereerd.

Invoegen Mr. G. D. op ten Noort, met dit zyn sen-

sentiment, noodzaeklyk alle het Recht der Burgerye ten eenemael den bodem inslaet, en niets meer aen dat lichaem overlaet; en nochtans wil hy het zelve als Richter geconsidereert hebben; zekerlyk met geene andere intentie, dan om de goede Burgery, die hy dus eerst, om zoo te spreken, van alles had berooft, verkeerde impressien te geven, om den Suppliant, zoo veel mogelyk, zyn verkregen recht en deszelfs Electie difficiel, en om U Wel Ed. Groot Achtb. zelve suspect te maken.

ZUTPHEN. *Verzoekschrift van den Heere Haesebroek aen den Magistraet van Zutphen.*

Althans hy had behooren te considereren, in plaetse van die voor hem betoonde Inclinatie der Burgerye zoo veel ophef te maken, dat het een eenvoudige en gerecipieerde waerheid is, dat, gelyk in het generael, naer rechten een *factum* niet word geattendeerd, het welk geen effect kan hebben, of niet *debito modo*, by voorbeeld *contra jus*, is verricht, en even daerom *pro non facto* word gehouden, zoo ook, met applicatie tot deze materie, de Stemmen der Burgeren, aen een ongequalificeerd persoon geconfereerd, en die, derhalven, niet eligibel is, als in het geheel niet geconfereerd, kunnen en moeten gerekend worden; waer uit, by nader gevolg, geen Inclinatie, immers niet om eenig effect, veel minder eene Electie, te produceren, te elicieren is.

Voorts dat het poinct van zyne Inqualificatie, behalven dat ze notoir is, door de Decisie van U Wel Ed. Groot Achtb., welkers Competentie hy zoo plegtig had geagnosceert, gedetermineerd en afgedaen is.

Immers, terwyl dit stuk aldus is gedecideerd en afgedaen, acht het de Suppliant onnoodig, om al nu in een breeder detail van alle de aengevoerde raisonnementen en verkeerde explicatien, zoo met relatie tot dezer Stads fundamentele Wetten en Privilegien, als anderzins, te treden, maer zal het veneneuse, dat daer in verborgen ligt, ter verantwoordinge van hem Mr. G. D. op ten Noort, overlaten.

Terwyl de Suppliant aldus, door U Wel Ed. Groot Achtb. decisoire Resolutie, daer na geformeerde en aen de Landschap al voor lang overgezon-

ZUTPHEN.

Verzoekschrift van den Heere Haesebroek aen den Magistraet van Zutphen.

zonden Nominatie, een recht verkregen heeft, het geen hem niet kan ontnomen worden, zoo is 't hem dies te sensibeler voorgekomen, dat een zyner Medeburgeren, in alles nevens den Suppliant aen U Wel Ed. Groot Achtb gesubordineerd, zich daer tegens heeft durven verzetten, en tot hier toe de werkelyke Electie heeft weten te suspenderen, en daer door den Suppliant een gevoelig en important nadeel toe te brengen.

Waerom hy zich verpligt gevonden heeft van zich, by dezen, aen U Wel Ed. Groot Achtb. te adresseren, en dit voor hem zoo nadeelig evenement op het krachtigste, doch tevens met allen eerbied, voor te dragen, en reverentelyk te verzoeken dat hy Suppliant eenmael het effect van dit zyn *jus quæsitum* bekomen mag, en dat, ten gevolge van dien, U Wel Ed. Groot Achtb. die kragtdadige voorziening gelieven te doen, dat, gedurende die nu aenstaende Landschaps-Vergaderinge, uit de gelibelleerde eerste Nominatie de Electie worde gedaen, of zoo als U Wel Ed. Groot Achtb, zoo tot maintien van derzelver auctoriteit, als om den Suppliant, zonder verdere trainissementen, het effect van dit zyn verkregen en incontestabel recht te doen obtineren, zullen vermeinen te behooren.

Dit doende enz.

GERHARD HAESEBROEK.

Het Verzoekschrift van den Heere Opgelder was van dezen inhoud:

Aen een Wel Ed. Groot Achtb. Magistraet der Stad Zutphen.

WEL EDELE GROOT ACHTBARE HEEREN!

GEeft, met zeer diep respect, te kennen Mr. *Gerard Everhard Opgelder*, dat de Suppliant het geluk heeft gehad, in zyne Sollicitatie naer de tweede Schepensplaetse dezer Stad, in Juny

1760

1760, door doode van den Heere Martinus de Leeu van Coolwyk vacant geworden, in zoo verre te reüsseren, dat de Meerderheid, en alzoo de Inclinatie, der stemmende Burgerye, zonder de minste Protesten, heeft bekomen.

ZUTPHEN.

Verzoekschrift van den Heere Opgelder aen den Magistraet van Zutphen.

Dat, door het Collegie der Gemeenslieden en de Gecommitteerden uit de Corpora van Gilden en Compagnien, hier van aen Uw Groot Achtb. kennisse gegeven, en tevens verzogt zynde om dezen aengaende te handelen, zoo en als by het Reglement op de Tutele over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, volgens 's Landschaps Resolutie van den 13 Juny 1754, gestatueerd word bevonden, Uw Groot Achtb. zich aenstonds aen dezelven openlyk hebben gelieven te expliceren, dat het gunt voorschreven voor Notificatie aennamen, en Suppliant voor aengenaem verklaerden. Gelyk dan ook, in conformiteit van dien, Uw Groot Achtb. den Suppliant, nevens zynen Medesollicitant, Mr. Wolter Statius Schomaker, als den naesten in stemmen hem accederende, op de Nominatie hebben gestelt, en dezelve aen de Heeren Staten dezer Provintie, in qualiteit als Voogden over hoogstgedagten Heere Erfstadhouder, op den in October laetstleden binnen Arnhem gehouden Landdag, by Missive, hebben gepresenteert, en daer by gedeclareert *dat beide waren gequalificeerde en eligibele Personen.*

Dat, of wel Suppliant niet anders hadde kunnen denken of vermoeden, dan dat hunne Ed. Mog. met deze verklaringe zouden genoegen genomen, den Suppliant tot Schepen dezer Stad geëligeert en hem met de noodige Commissie voorzien hebben, zoo heeft, nochtans, Mr. Gerhard David op ten Noort, door het, des tydes, mede aen de Landschap præsenteren van een gedrukt Request, zoo veel ingressie weten te vinden, dat Uw. Groot Achtb. Missive en Nominatie buiten effect verbleven, en alzoo deze zaek, tegens verwagtinge van den Suppliant en velen met hem, anders is uitgevallen; daer, nochtans, de argumenten en redeneringen tegens den Suppliant, by dat Request aenge-

ZUTPHEN.

Verzoekschrift van den Heere Opgelder aen den Magistraet van Zutphen.

voerd, van alle fundament zyn ontbloot, als men aenmerkt:

Hoe dat het wel waer is, dat de Suppliant de eer heeft met den Heer Burgemeester B. van Hasselt, van Vaders zyde, en met den Heer Burgemeester E. van Löben Sels, van Moeders zyde, in den vyfden Graed van Consanguiniteit geparenteerd te zyn, het niet minder zeker is dat deze Verwantschap, vermogens dezer Stads Privilegien Reglementen en Rechten, ten aenzien der bestellinge dezer Regeringe, voor hem geen obsterende qualiteit, om niet te gelyk met beide welgemelde Heeren in den Raed te konnen zitten, uitlevert; als met klare en verstaenbare woorden te vinden is in de gedrukte Contra-Aenteekeninge van Uw Groot Achtb., *pag.* 7, houdende „ dat de Parentage, als een Obstacul in een Schepen, tot volle Neven incluis (*dus tot in den vierden Graed*) „ word verboden."

Gelyk dan, dien ten gevolge, ook *noch* by het Corps der Gemeenslieden, waer van Mr. op ten Noort een Medelid en præsent is geweest, toen de Stemmen gecolligeerd wierden; *noch* by de Gecommitteerden uit de Corpora van Gilden en Compagnien; *noch* by zynen Medesollicitant Mr. Schomaker; *ja zelfs niet* by Uwe Groot Achtb., en consequentelyk by niemand anders, tegens voorschreve Parentage eenige de minste bedenkingen zyn gemoveerd of gemaekt geworden, als door gezeiden Mr. op ten Noort. die heeft kunnen goedvinden dit poinct, niet in den beginne, als gezegd, maer nu *ex post*, met præteritie van Uw Groot Achtb. Jurisdictie, direct voor hunne Ed. Mog., de Heeren Staten dezer Provintie, by gemelde zyn Request, aen te tasten: doch, gelyk reeds met den vinger is aengehaeld, gedestitueerd van alle recht en reden.

Aengezien het den Suppliant zoo voorkomt, dat Mr. op ten Noort beter hadde gedaen van nagevolgt te hebben het voorbeeld van het Collegie der Gemeenslieden, Gecommitteerden uit de Gilden en Compagnien, hier boven genoemd, mitsgaders

van

van alle andere welmeenende Burgeren dezer Stad, zulks als welken zich op de echte uitlegginge, die door Uw Groot Achtb., by gedachte hunne Contra-Deductie, omtrent de voornoemde Privilegien is gedaen en afgegeven, veiliglyk hebben verlaten en gerust gehouden, (gelyk op dien voet en langs dien weg ook de Suppliant zyne Sollicitatie heeft begonnen, voortgezet en gegrondet, waer op alnog volkomenlyk is fiërende) dan zich tegens dezelve verzet en daeromtrent eenige remarques gemaekt gehad te hebben.

ZUTPHEN.

Verzoekschrift van den Heere Opgelder aen den Magistraet van Zutphen.

Geconsidereerd Uw Groot Achtb. voorzeide explicatie en interpretatie over de Reglementen, Privilegien en Rechten niet hebben gesterkt met auctoriteit van SLICHTENHORST of andere Historieschryvers, neen maer uit de eigen Archieven en Aenteekeningen van dezer Stads Cancellarye, dus *ex scrinio pectoris sui* en als uit de echte bronwel gehaeld en geschept, gelyk by de geallegueerde Contra-Deductie *expressis & claris verbis d. pag.* te lezen is.

En dat, wyders, Uw Groot Achtb., wezende alleenlyk de wettige Beschermers en Handhavers van hunne Stads Rechten en Privilegien, overzulks voor de beste en eenigste Uitleggers van dezelven moeten gehouden, ook als zoodanigen by hunne Burgeren erkend en gerespecteerd worden.

Alles ten evidenten bewyze dat het by Mr. G. D. op ten Noort aengevoerde oude Stadrecht van 1330 hem Suppliant in het minste niet obsteert; behalven dat geene Exempelen voor handen zyn, dat het zelve ooit *in viridi observantia* is geweest, met betrekkinge tot Suppliants voorschreve Verwantschap; en daer benevens, by het Reglement van 1705, duidelyk is geëxpliceerd, en niet verder, dan tot den *vierden graed* incluis, geëxtendeerd, maer tot daer aen toe gerestringeerd geworden. Zoo dat, uit dien hoofde, de Suppliant tegens de Inqualificatie van voorschreven Mr. op ten Noort, zoo wel als meer andere Gemeenslieden dezer Stad, heeft mogen protesteren.

De Suppliant dan, al wyders, overgaende tot de bath van zulke poincten, in bovengemelde Request voorkomende, welken hem privative raken, zal,

 ten

ZUTPHEN.

Verzoekschrift van den Heere Opgelder aen den Magistraet van Zutphen.

ten dien einde, tegens de Connexiteit ten opzichte der Admissie van hem en Mr. op ten Noort remarqueren:

Dat, zoo als hier boven is geavanceerd, de Suppliant met welgedachte Heeren B. van Hasselt en E. van Löben Sels in den vyfden Graed van Consanguiniteit is verwandet.

Dat het mede bekend is, dat Mr. op ten Noort tegens voornoemden Heer Sels, zynde getrouwd met zyns Vaders Zuster, *Oom* moet zeggen, en daerom zyn Ed. *parentis loco* moet houden en eeren; gevolgelyk hem in den derden, en alzoo twee Graden nader, dan de Suppliant, met de twee voornoemde Heeren is bestaende.

Dermaten dat, zoo lang als men zyn oog is houdende op zoo eene merkelyke distantie en onderscheid van Graden van Verwantschap, namelyk tusschen vyf en drie, het welk het poinct is, daer het hier alleenlyk en principaellyk op aenkoomt, en, wyders, zich niet laet verblinden door die by Mr. op ten Noort mede aengevoerde moderne benaminge van *Oom a la mode de Bretagne*, eveneens of die phrasis, in den uiterlyken klank, met het Nederduitsche woord van *Oom* overeenkomende, een en het zelfde beteekenen zoude, zoo kan men gemakkelyk zien dat, by mogelykheid, niet die gepretendeerde connexie hier kan plaets vinden, noch het voornoemde geval van Parentage met dat van Mr. op ten Noort worden zamengevoegd; terwyl, als gezegd, het *twee* Graden schelende, overzulks zeer verre van malkanderen is discreperende, met dat onwedersprekelyk gevolg, dat de Suppliant, vermogens dezer Stads geallegueerde Wetten en Privilegien, is een gequalificeerd persoon, en kan in den Raed als Schepen te gelyk met welgemelde Heeren, B. van Hasselt en E. van Löben Sels, sessie hebben; en dat daerentegen, ingevolge de zelfde Rechten, Mr. op ten Noort is een ongequalificeerd persoon, en kan, zoo lang zyn Oom, de Heer Sels, leeft, geene de minste esperance hebben om tot den Schepenstoel dezer Stad geadmitteerd te worden, alleenlyk uit hoofde van de naeuwe parentage en betrekkinge, die 'er is tusschen

Oom

Oom en Neef, en de daer uit noodwendig proflu- erende schadelyke suites voor de Justitie en Policie dezer Stad, zoo als Uw Groot Achtb. zich om trent deze zaek hebben uitgelaten in derzelver Con- tra-Aenteekeninge, pag. 8, *fere in medio*, *quo bre- vitatis amore fit relatio.*

ZUTPHEN.

Verzoek- schrift van den Heere Opgelder aen den Magi- straet van Zutphen.

Invoegen de Suppliant zich flatteert, op deze ge- deduceerde gronden, tegens meergemelden Mr. op ten Noort te mogen staende houden en beweren, dat zyne Electie niet te gelyk met de eerste, maer separaet en op zich zelf, hadde behooren en konnen gedaen, dienvolgens niet uitgesteld te worden. Te minder nog daer de Suppliant heeft betuigt, en al- nog by dezen op het solemneelste koomt te ver- klaren, *dat*, om alle hier tegens door Mr. op ten Noort ingebragte gewaende bedenkingen en rede- neringen ten eenenmael weg te nemen en af te sny- den, *nooit of immermeer eenig dispuit of moeielyk- heid over den rang, al was hy eerder tot Schepen aengesteld, zoude hebben gemoveert of zal maken; maer dat, integendeel, de jongste der twaelf Leden van Uw Groot Achtb. Collegie zal zyn en blyven, zoo lang 'er geene Suppletie tot een derde vacant wordende Schepensplaetse koomt te geschieden.*

Uit al het welke dan, naer 't sentiment van den Suppliant, klaerlyk is op te maken, dat meerge- zeide Mr. op ten Noort, door dit laetste met den druk gemeengemaekte Request, waer van aen ver- scheide Leden van de Landschap, zoo wel als aen anderen, Exemplaren zyn gesuppediteerd, en daer door waereldkundig geworden, die vues en inzich- ten, met relatie tot den Suppliant, heeft gehad, om hem zyn wettig verkregen Recht tot de Electie van eene Schepensplaetse, door doode van den Heer Mart. de Leeu van Coolwyk opengevallen, zoo veel doenlyk, infructueus en difficiel te ma- ken.

't Geen, derhalven, de eenigste reden en aen- leidende oorzaek is dat de Suppliant de vrymoe- digheid neemt zich te wenden tot Uw Groot Achtb., zeer onderdanig verzoekende dat Uw Groot Achtb., in serieuse consideratie nemende, aen de eene zyde, dat Suppliant, zonder de min-

ZUTPHEN.

Verzoekschrift van den Heere Opgelder aen den Magistraet van Zutphen.

ſte Proteſten of Debatten, de Meerderheid en Inclinatie der ſtemmende Burgerye tot de voornoemde Schepensplaetſe heeft geobtineert, en door Uw Groot Achtb., als een gequalificeerd en eligibel perſoon, by derzelver Miſſive aen de Heeren Staten dezer Provintie, in voorſchreve qualiteit, op den laetſtgecontinueerden Landdag van October, binnen Arnhem, is gepreſenteerd en voorgedragen; en hoe dat, aen den anderen kant, de Suppliant alnog blyft gefruſtreerd van alle de honeurs, avantages en verdere agrementen, aen de Regeringe geaccrocheerd en daer mede verzeld gaende, waer van hy hadde konnen profiteren, byaldien op zyn tyd daer toe was geëligeerd geworden; om deze en meer andere motiven en conſideratien, hem Suppliant by zyn recht tot de voorſchreve vacante Schepensplaetſe zullen gelieven allerdings te maintineren, en, mitsdien, op de aenſtaende Landſchaps-Vergaderinge, zoo binnen Nymegen ſtaet gehouden te worden, met allen hunnen gewonen vigueur, yver en veel vermogend appui, het daer henen te dirigeren, dat de Suppliant het gewenſchte effect van deze Nominatie (ook ingevalle het different over de ſuppletie van de eerſte vacature onverhopenlyk nog niet mogte worden getermineerd) by hunne Ed. Mog. erlangende, overzulks tot Schepen dezer Stad moge worden verkozen en geinſtalleerd, zoo als gebruikelyk is.

'tWelk doende enz.

G. E. OPGELDER.

Deze beide Verzoekſchriften ſtelden hunne Ed. Groot Achtb. in handen der Heeren, volgens de Beſluiten van den 14 der Bloeimaend en 6 der Slagtmaend des vorigen jaers, gecommitteerd tot het onderzoek van deze zake. Welke Heeren, ondertuſſchen, hunne gedachten hadden laten gaen over het gene behoorde te geſchieden ten einde de Magiſtraet de uitwerking mogte zien van de overge-

gezonden Nominatien. Zy deelden hierom trent raport ter Vergaderinge van hunne Ed. Groot Achtb. op den 4 der jongste Grasmaend, en leverden dezelven een Brief over, door hun ontworpen, welke aen de Staten zou worden afgezonden om op nieuws aen te dringen dat de Heeren *Haesebroek* en *Opgelder*, als Schepenen, met de noodige Kommissien mogten voorzien worden; welken de Magistraet goedkeurde en deed afvaerdigen; gelyk uit deszelfs Besluit van die dagteekeninge, hier woordelyk volgende, blykt:

ZUTPHEN.

DE Heer Sloet, en andere Heeren Gecommitteerden tot examinatie der zaken, specterende tot de twee vacante Schepensplaetsen dezer Stad, hebben, op heden, ter Vergaderinge, geraporteert, dat, ingevolge Resolutie Commissoriael, van den 6 November, jongstleden, in verscheide Conferentien, hunne gedachten hebbende laten gaen over het gene behoorde te geschieden tot bekominge van het effect der bewuste twee Nominatien, van adviese zouden wezen, dat hier toe nieuwe instantien door hunne Ed. en Achtb. aen de Heeren Staten dezer Provintie, tegens de aenstaende 's Landschaps Vergaderinge, dienden gedaen te worden, by eene Missive, die zy Heeren geconcipieert en de eer hadden ter Tafel van hunne Ed. en Achtb. hier by te exhiberen.

Raport der Gecommitteerden van den Magistraet wegens het gene in deze zaek verder behoorde gedaen te worden.

Waer op, na lecture van voornoemde Missive, gedelibereerd, en welgemelde Heeren Gecommitteerden voor hunne genomen moeite bedankt zynde, hebben hunne Ed. en Achtb. dezelve, *pro ut jacet*, by dezen geapprobeert; en, mitsdien, goedgevonden gezeide Missive in dervoegen te laten afgaen, zoo als in 't Boek der afgaende Brieven *sub hoc dato*, te vernemen; auctoriserende en, zoo veel noodig, onder inhæsie der vorige Resolutien en Instructien, gelastende, wyders, de Heeren Gecommitteerden, van wegen deze Stad ten Landdage,

ZUT-PHEN. ge, om met allen yver en vermogen deze zaek ter finale Conclusie te helpen brengen.

De Heeren *B. van Hasselt*, *E. van Löben Sels*, *J. C van Hasselt* en *I. de Bruin* inhæreren hunne vorige Protesten, omtrent dit subject meermalen gedaen.

Pro vero Extractu

G. J. COULEMAN.

De Brief, die aen de Staten afgevaerdigd werd, luidde dus:

EDELE MOGENDE HEEREN!

De Magistraet verzoekt de Staten dat zy, ter voorkominge van onaengename gevolgen, de Heeren Haesebroek en Opgelder met de noodige Kommissien gelieven te voorzien.

WY hebben uit het Raport van onze Heeren Gecommitteerden ten Landdage, in October des gepasseerden jaers, binnen Arnhem, by continuatie gehouden, met leedwezen moeten ontwaer worden:

Dat, niettegenstaende de gereïtereerde Missiven en Instantien, zoo van ons en onze Gecommitteerden, voornoemd, als van de Heeren Staten dezer Graefschap, aen U Ed. Mog. geschreven en gedaen, de Heeren Staten der Kwartieren van Nymegen en Veluwe, echter, niet hebben gelieven te resolveren om uit de door ons overgezonden Nominatien tot de twee vacante Schepensplaetsen dezer Stad de Electie te doen, en beide de Genomineerden met de noodige Commissien te voorzien; strekkende zulks niet alleen tot merkelyk bezwaer der overige Leden van onze Magistrature, mitsgaders tot confusie in de Regeringe dezer Stad, waer van wy de ondervinding reeds in meer dan in één opzigt hebben gehad; maer ook tot merkelyke præjudicie van die genen, welken tot de voornoemde openstaende Schepensplaetsen zyn berechtigd, en waer van de eerste, namelyk Mr. *Gerbard Haesebroek*, byna een jaer, en de tweede, Mr. *Gerbard Everbard Opgelder*, een half jaer zyn gepriveerd gebleven; hebbende daerom ook die beide Genomineerden, by Requeste, zich aen ons geadresseert,

feert, en, om redenen, in 't breede daer in gededuceerd, zeer inſtantelyk verzogt dat wy, tegens aenſtaende Landſchaps-Vergaderinge, aen dezelven, eindelyk, eens het effect van onze Nominatien, en alzoo by U Ed. Mog. de Commiſſien tot Schepenen dezer Stad, mogten doen erlangen.

ZUTPHEN. *De Magiſtraet verzoekt de Staten dat zy, ter voorkominge van onaengename gevolgen, de Heeren Haeſebroek en Opgelder met de noodige Kommisſien gelieven te voorzien.*

Wy moeten, Ed. Mog. Heeren, in de eerſte plaetſe, betuigen dat wy niet konnen penetreren de redenen van bezwaer, welken tegens de laetſte Nominatie van Mrs. *Gerhard Everhard Opgelder* en *Wolter Statius Schomaker* met voege zoude konnen worden ingebragt; en wy vertrouwen dat U Ed. Mog. met ons in 't zelfde begrip zullen moeten zyn, zoo wanneer gelieven te conſidereren, dat gezeide Mr. *Gerhard Everhard Opgelder* de Meerderheid, en alzoo de Inclinatie, der ſtemmende Burgerye, tot de Schepensplaetſe, door doode van wylen onzen Mede-Raedsvrind, den Heer Martinus de Leeu van Coolwyk opengevallen, zonder de minſte Proteſten of Debatten, ten reguarde van zyne Qualificatie, heeft bekomen, terwyl noch by 't Collegie der Gemeenslieden, noch by de Corpora van Gilden en Compagnien, noch by gemelden Mr. *Wolter Statius Schomaker*, ja zelfs niet by ons, eenige de minſte bedenkingen tegens voorſz. zyne Verkiezinge of Qualificatie zyn gemoveerd; neen maer hebben wy, by het overzenden van die Nominatie, in onzen Brief van den 14 October 1760, gedeclareert dat dezelve beſtonde uit *twee gequalificeerde perſonen*, en was geformeerd tot vervullinge van de Schepensplaetſe, door het overlyden van welgemelden Heere de Leeu van Coolwyk vacant geworden; ten evidenten bewyze dat Mr. *Gerhard Everhard Opgelder* niet als de elfde, maer als de twaelfde, konde en moeſte worden geinſtalleerd en in eed genomen; 't geen ook, bovendien, U Ed. Mog. in de Commiſſie hadden konnen inſereren, of daer in op eene andere wyze voorzien hebben.

Even zoo onverwagt is ons mede, in de tweede plaetſe, voorgekomen dat de eerſte Nominatie, die wy de eer hebben gehad aen U Ed. Mog., ingevolge 't Reglement van de Tutele, te preſen-

ZUTPHEN.

De Magistraet verzoekt de Staten dat zy, ter voorkominge van onaengename gevolgen, de Heeren Haesebroek en Opgelder met de noodige Kommissien gelieven te voorzien.

teren, wederom is blyven liggen, niettegenstaende wy, by onze Missive van den 13 Augustus 1760, U Ed. Mog. van alles behoorlyk hadden geinformeert, en daerom gesustineert dat het by de gedane Keur, en de daer op by ons ergane Decisie over de Inqualificatie van Mr. Gerhard David op ten Noott, ter zake onze Mede-Raedsvrind, de Heer Ernst van Löben Sels, zyn Oom was, moeste verblyven.

En waeromtrent wy, met permissie van U Ed. Mog., kortelyk, moeten repeteren 't gene wy, by onze vorige adressen, hebben gedaen, hoe dat wy aen alle de requisiten, by het voorsz Reglement gepræscribeerd, stiptelyk hebben voldaen gehad, en gevolglyk van ons in dat opzicht niet meer kan worden afgevergd.

Want, voor eerst, is met de eerste suppletie van die vacante Schepensplaetsen gehandeld, als voor den jare 1748, tot het vervullen van eene vacerende Schepensplaetse, is gehandeld geworden.

Ten tweeden, is op die beide Gequalificeerden en Genomineerden de Inclinatie van die genen, aen wie voor 't jaer 1748 de Electie hadde gecompeteert, gevallen.

Ten derden, zyn beide Nominatien, vermogens het meergedachte Reglement, aen U Ed. Mog., in qualiteit als de Voogdye over den minderjarigen Heere Erfstadholder exercerende, niet alleen door ons, op U Ed. Mog. eerste Vergaderinge, by Missiven, gepresenteerd geworden;

Maer ook, ten vierden, is in dezelven tevens gevoegd, en door welgedachte onze Gecommitteerden meermalen herhaeld, de gerequireerde Verklaring van ons, namelyk, dat beide de Nominatien bestonden *uit twee gequalificeerde personen.*

Dermaten, dat wy oordeelen 't klaer en evident te wezen, dat, gedurende de Minderjarigheid van den Heere Erfstadholder, in deze en soortgelyke gevallen, alwaer eene Nominatie word gepresenteerd door die genen, welken zulks by het aengetogen Reglement is gedemandeerd, en die

met

het zoodane solemnele Declaratie, als boven gezegd, verzeld gaet, volgens de respective Reglementen, door de Steden, item in Staet hebbende, aen U Ed. Mog., in meergemelde qualiteit, zynde gedefereerd het verlenen van Commissie aen de Genomineerden, ten einde alleen, gedurende deze Interims-Regeringe, de uiterlyke form der Stadhouderlyke bestellinge daer aen te geven, mitsdien al het gene voor het presenteren van zoo eene Nominatie moet vooragaen de respective Magistraten blyft aenbevolen, en als een domestieke, en der Steden privative competerende zaek, buiten alle hæsitatie moet worden gehouden; met dat effect, dat op het gedisponeerde daeromtrent door dezelven, by U Ed. Mog. in bovengenoemde qualiteit, 't zy met alle eerbied gezegd, diende gelettet en daer aen gedefereerd te worden.

ZUTPHEN. *De Magistraet verzoekt de Staten dat zy, ter voorkominge van onaengename gevolgen, de Heeren Haeftebroek en Opgelder met de noodige Kommissien gelieven te voorzien.*

Gelyk dit poinct, onzes erachtens, niet alleenlyk klaerlyk openbaer is, en nog nader word beweezen uit de periode van *het letten op de Inclinatio*, in U Ed. Mog. Resolutie van den 13 Juny 1754 geinsereerd; maer ook, inzonderheid, uit de generale Clausule van het meergezeide Reglement, *pag.* 25 ervintelyk, dicterende wel „ dat, in 't generael, al dat gene, 't welk aen den Heere S adhouder heeft gecompeteert, offchoon *nominatim* in voorsz. Reglement niet mogt uitgedrukt worden bevonden, door U Ed. Mog., als de Voogdye exercerende, zal worden verricht; doch met deze notabele byvoeginge, *mits* NB *altyd lettende op de Inclinatie van die genen, welken dienaengaende voor den jare* 1748 *eenige dispositie hebben gehad.*"

Invoegen het ons gesurpreneert heeft te moeten ondervinden, dat de Heeren Staten der Kwartieren van Nymegen en Veluwe, ingevolge het geopende der Heeren Staten dezer Graefschap, vermogens het meergemelde Reglement en interpretative Resolutie, tot de dadelyke Electie niet hebben gelieven te procederen.

Te meer, wanneer wy mede in overweginge hebben genomen de nadeelige gevolgen, door het traineren van dit werk noodzaeklyk moetende proflue-

ZUTPHEN.

De Magistraet verzoekt de Staten dat zy, ter voorkominge van onaengenáme gevolgen, de Heeren Haesebroek en Opgelder met de noodige Kommissien gelieven te voorzien.

fluëren, welken aen U Ed. Mog. voor te stellen wy gemakkelyk zouden konnen doen; edoch, vermits dezelven, by welgemelde Heeren Staten dezer Graefschap, in hunne Missive van den 5 Juny 1760 (*), aen meer welgedachte twee Kwartieren, over dit subject geschreven, solidelyk zyn geallegueerd, vermeenen wy daer by te konnen acquiesceren, met verzoek, nochtans, dat U Ed. Mog. dezelve gelieven in nadere consideratie te nemen, terwyl wy ons, kortheidshalve, daer toe reverentelyk gedragen.

Wy hebben, al verder, niet durven vermoeden als of het geen by ons, ten reguarde van de Inqualificatie van Mr. *Gerhard David op ten Noort* is geresolveerd en gedecideerd, daer toe zoude hebben aenleiding gegeven, ter zake dat niet alle de Leden van onzen Raed eenstemmig, ten respecte van dit werk, maer zeven van de elf Leden, dus omtrent twee derde van 't geheel, en, by nader gevolg, met *geen kleine*, maer wel degelyk met eene *groote pluraliteit*, contrair vier Leden, die allen aen Mr. Gerhard David op ten Noort geparenteerd zyn, hebben geadviseert gehad; geconsidereerd het, in alle ordentelyke Vierscharen en Regeringen, eene gerecipieerde gewoonte is, dat de Minderheid van Stemmen de Meerderheid moet volgen, en deze dan eene obligatoire Resolutie en Wet uitmaekt.

Want, byaldien men alle de Resolutien, met geen Eenparigheid van Stemmen genomen, voor onwettig en van geen verbindende kracht zoude willen houden, zoo zouden, om ons alleenlyk binnen deze Provintie te borneren, niet alleen verscheide Resolutien van U Ed. Mog., welken op de Adviesen van twee Kwartieren, dus ook met twee derden van 't geheel, gevallen zyn; maer ook eene meenigte van Sententien by den Hove Provintiael, zoo wel als by de overige Land- en Stad-Gerichten ergaen, moeten corrueren en vervallen, 't welk nochtans de ongerymdheid zelf is.

Ook

(*) Zie ons XIV Deel [1760]. bl. 885-888.

Ook hebben wy niet konnen denken, Ed. Mog. Heeren, dat 'er eenige consideratie kan komen omtrent de bevoegdheid van ons, om over het poinct van Qualificatie onzer Burgeren tot Amten of Bedieningen te erkennen, maer dat zulks, in het præsente geval, aen de Burgerye dezer Stad zoude hebben gecompeteert; aengezien ons dit recht zoo overtuigende en indisputabel is voorgekomen, dat wy onnoodig achten ons deswegens in 't breede te elargeren.

ZUTPHEN.

De Magistraet verzoekt de Staten dat zy, ter voorkominge van onaengename gevolgen, de Heeren Haeseboek en Opgelder met de noodige Kommissien gelieven te voorzien.

Want wie zyn anders, in onze Stad, de wettige en eenige Regeerders, om over zaken, tusschen onze Burgers en Gilden litigieus, en welkers Cognitie niet special & *expressis verbis* door ons, of met onze toestemminge, aen anderen is gedefereerd, te erkennen, dan wy alleen? gelyk dit te vernemen is uit ons Stadrecht, *Tit.* 1, *Art.* 1, op Privilegien gegrondet, alwaer gezegd word: „ die „ Stad van Zutphen, derzelver Burgeren en Ingezetenen, werden door geene andere Officieren „ geregeert, dan alleen by Burgermeesteren, Schepenen ende Raed derzelver Stad." Hoe is het dan te begrypen en goed te maken, dat wy over de daden van Gilden, wanneer daer over dispuit word gemoveerd en aen onze decisie overgebragt, niet zouden mogen recht doen? Daer wy, genoegzaem dagelyks, met het decideren van *facta* van Gilden, by voorbeeld, over de Verkiezinge en Admissie van Leden in dezelven, over Bezwaer, ja zelfs gedecreteerde Breuken en Boeten, en over andere zaken meer, ons geoccupeerd vinden, en gewoon zyn ons, naer derzelver Gildebrieven, die met ons goedvinden en door ons zyn gemaekt en uitgegeven, in het beslissen van dezelven te reguleren. Hoe veel te meer dan hebben wy over een daed van Gilden en Compagnien, waer by deze Stad zoo merkelyk is geinteresseerd, als het onderhevig geval, met alle circumspectie en attentie moeten resolveren?

Dat het, bovendien, in dezen notabel is, dat *met geen Wet of gewoonte* zal worden bewezen, dat de Corpora van Gilden en Compagnien ooit of

ooit

ZUTPHEN.

De Magistraet verzoekt de Staten dat zy, ter voorkominge van onaengename gevolgen, de Heeren Haesebroek en Opgelder met de noodige Kommissien gelieven te voorzien.

ooit alzulken recht van Cognitie zouden hebben gehad.

Zonder dat hier tegens eenige attentie is meriterende het gene de Burgery, na doode van Koning William III, Erfstadhouder dezer Provintie, glorieuser memorie, tot den jare 1720, omtrent dit werk hebben verricht; overmits al het verhandelde van haerlieden in dezen opzichte moet worden gehouden by usurpatie door haer te zyn aengematigd, om dat, geduurende die tumultueuse tyden, de Magistraten in de Steden, by manquement van de sterke hand, geen auctoriteit en magts genoeg hebben gehad, om het tegendeel te durven doorzetten, waer door dan de administratie van goede en onpartydige Justitie en Policie in zulken beklaeglyken staet was geraekt, dat zelfs U Ed. Mog., in de præmissen van 't Plakaet van 1717, zich deswegens zeer significant hebben uitgelaten: „ Hoe „ dat, namelyk, de ondervinding had doen zien, „ dat het Gezag, de Overheden, naer rechten, „ in de Steden competerende, zeer was verzwakt „ en genoegzaem vernietigd, de Justitie en Policie „ buiten truin, en de Financie buiten executie gebragt, tot groot nadeel dezer Provincie in 't ge„ neraal, en de respective Steden in 't particulier."

In welke tydsomstandigheid, door het introduceeren van eene gelukkiger Regeringsforme, wy ons thans niet meer bevindende, zoo moet het in dezen peremtoir zyn, dat 'er zelfs *geen een eenig geval* kan worden bygebragt, dat, sedert den jare 1723, iemand anders, dan wy, over het poinct van Inqualificatie van een Schepen dezer Stad hebben gedisponeert gehad; ten notoiren bewyze dat wy, al nu hebbende geëxerceert dat Recht; 't welk van oude en immemoriale tyden af, volgens de primaeve constitutie dezer Stad, ons incontestabel is competerende, en waer van wy, na verloop van die schadelyke en ongelukkige tyden, toen de Regeringsform tot zyne vorige consistentie was gekomen, namelyk sedert den jare 1723, en alzoo den tyd van ruim een derde van eene Eeuwe, in eene rust- en vredige possessie zynde verbleven, gevolg-

lyk

ZUTPHEN.

De Magistraet verzoekt de Staten dat zy, ter voorkominge van onaengename gevolgen, de Heeren Haesebroek en Opgelder met de noodige Kommissien gelieven te voorzien.

lyk hieromtrent hebben gehandelt als voor den jare 1748, en overeenkomstig het Reglement op de Tutele, dicterende *niet* dat, in cas van Vacature, vooraf in ieder Stad zal worden gehandeld, als voor een reeks verstreken of in bovengemelde perniciëuse tyden, *maer*, wel specialyk en bepaeldelyk, voor den jare 1748, tot het vervullen van een vacante Schepensplaetse, respective, is gehandeld geworden, en, consequentelyk, tot de laetste jaren, hebbende geloopen voor 1748.

Om niet te zeggen dat, noch de Gemeenslieden, noch de Corpora der Gilden en Compagnien, het meergemelde Recht van Cognitie aen ons by U Ed. Mog. in 't subjecte geval hebben gecontesteert, of met voege konnen betwisten, daer immers niet aen hunlieden, maer aen ons, als den Magistraet dezer Stad, by het meergeallegueerde Reglement, het presenteren van eene Nominatie, zoo als het zelve is requirerende, zy gedemandeerd, en, derhalven, ook niet zylieden, maer wy, verpligt en gerechtigd zyn om, in cas van notoire contraventie tegens gemelde Reglement, by een Keur, of van verschil over dezelve, by Decisie daer in te moeten voorzien, en te vigileren, dat 'er geen inbreuk daer tegens worde ondernomen.

Wy konnen, al wyders, Ed. Mog. Heeren niet nalaten, by dezen, op het sinceerste, te temoigneren, dat wy mede, uit het raport van onze Heeren Gecommitteerden, met verwonderinge, hebben vernomen dat U Ed. Mog. Heeren Gecommitteerden, op nieuws, zich de moeite hebben willen geven, om, by wyze van accommodement, het gepretendeerde bezwaar, 't geen meergedachte Mr. G. D. op ten Noort zich niet ontzien heeft tegens beide door ons gepresenteerde Nominatien te maken, te assopieren, en daer toe onze Gecommitteerden te persuaderen, dewyl dezelven, zoo wel als wy, by onze Missive aen U Ed. Mog., by repetitie hebben verzekert dat wy het stuk van zyne Inqualificatie, na vlytige examinatie van alle de stukken ten wederzyden, ter onzer deliberatie en finale decisie overgebragt, na dat

bei-

ZUTPHEN.

De Magistraet verzoekt de Staten dat zy, ter voorkominge van onaengename gevolgen, de Heeren Haesebroek en Opgelder met de noodige Kommissien gelieven te voorzien.

beide partyen, tot adstructie van hunne sustenues, een behoorlyken termyn was geaccordeerd, ja zelfs, op het voordragen en verzoek van onzen Mede-Raedsvrind, den Heer van Löben Sels, nog eenige dagen geprolongeerd, dus, na volkomen cognitie van zaken, als een object van Justitie, waer over wy zelfs welgemelden Heer van Löben Sels, op zyne sterke instantien, hebben mede laten voteren, considererende, als zoodanig hebben getermineert, niet partiael en eenzydig, maer in conformiteit van dezer Stads Rechten en Privilegien, mitsgaders de gelibelleerde Reglementen, hem voor illegibel moeten declareren, en, gevolglyk, hem noch als extraordinair, noch als ordinair, konnen admitteren.

Zynde hieromtrent zeer remarquabel dat deze Graed van Parentage, van Oom en Neef, al seal sedert den jare 1592, tot heden toe, by ons en onze Voorzaten, altoos als eene obsterende qualiteit in een Schepen dezer Stad is aengemerkt, en dat 'er geen geval, van dat jaer afgerekend, zal konnen worden geallegueerd, dat by den Magistraet dezer Stad het contrair van dien is begrepen.

Behalven dat ook de Aenstelling van een Extraordinairis of Supernumerair Schepen, naer onze opinie, zoude aenloopen direct tegens het Reglement op de Regeringe en het Stadrecht, statuerende *dat ons Collegie uit twaelf Schepenen zal bestaen.*

Ten alzulken effecte, dat, hoe men ook deze zaek mag opvatten, en welke naem, 't zy *ad audiendum*, of dien men daer aen zoude willen geven, dit althans concludent en ontegenzeggelyk waer is en blyven moet, dat, in cas van Vacature, voornoemde Mr. *G. D. op ten Noort*, als dan ordinair Schepen moetende worden en invallen, hier door, of nu aen de Burgerye, of naderhand aen den Heere Erfstadhouder, by hoogst deszelfs Meerderjarigheid, de faculteit zoude worden benomen om een ander persoon te konnen verkiezen; waer door alzoo zyne doorluchtigste Hoogheid in zyne hooge Rechten absoluit verkort zoude worden,

den, en, mitsdien, zyn rechtmatig ongenoegen tegens ons zoude komen betoonen, dat wy, namelyk, tegens het Reglement hebbende gehandelt, hoogst den zelven in die onaengename noodzaeklykheid zouden hebben gebragt gehad, om dezelve naer de oude forme van Regeringe te moeten redresseren.

Uit alle welke redenen dan U Ed. Mog. zullen worden geconvinceerd, dat onze Gecommitteerden zich buiten staet hebben bevonden, om aen de voornoemde Instantien, ten faveure van Mr. *op ten Noort*, tot admissie van een supernumerair Schepen gedaen, hoe zeer wy in andere opzichten daer voor alle eguards zullen toonen, te konnen defereren.

Wy kunnen, van 's gelyken, niet gelooven dat U Ed. Mog., grondig kennende de Rechten en Privilegien onzer Stad, speciaellyk dat *de non evocando*, op het in dezen ten onrechte by Mr. *G. D. op ten Noort* verzocht emplooi van 't Souverain Gezag van U Ed. Mog. zullen willen reflecteren, geconsidereerd wy alhier verseren in een geval, dat by ons is gedecideerd, en wel uit kragt der Privilegien dezer Stad, mitsgaders naer de geallegueerde Reglementen, gelyk met meerderen hier boven is aengehaeld, en daerom, onzes bedunkens, ten eenemael voor afgedaen te houden, gelyk het ook in dezer voege by de Heeren Staten dezer Graefschap is begrepen, zulks dat in de omstandigheden, waer in men, in cas subject, verseert, het Souverain Gezag, tot directe of indirecte vernietinge van zoo een notabel Privilegie, als is dat *de non evocando*, by Overstemminge zoude worden gebruikt; daer, nochtans, de Heeren Staten van de Kwartieren Nymegen en Veluwe tegens de Graefschap, ter occasie van zeker bekend Different, in het breede te lezen in het Landdags-Reces van den 13 October 1740, over deze materie op deze significante en emphatycque wyze zich hebben uitgelaten: „ Hoe dat van zoo eene Overstemminge zyn geëximeerd en uitgesloten „ het poinct van Consenten, van NB. Privi-

ZUTPHEN.

De Magistraet verzoekt de Staten dat zy, ter voorkominge van onaengename gevolgen, de Heeren Haesebroek en Opgelder met de nodige Kommissien gelieven te voorzien.

ZUTPHEN.

De Magistraet verzoekt de Staten dat zy, ter voorkominge van onaengename gevolgen, de Heeren Haesebroek en Opgelder met de noodige Kommissien gelieven te voorzien.

„ LEDEN en van die hooge Rechten, de respective Kwartieren, of wel Ridderschap en STEDEN „ gezamentlyk, en IEDER LID van dien in het „ byzonder, als INTEGREERENDE LEDEN van deze „ Provincie, zoo en als zulks in het breede is af „ te nemen uit dezer Landschaps-Recess, op den „ 28 April 1599, binnen Arnhem, gehouden."

En het is dan om deze redenen, Ed. Mog. Heeren, dat wy, niet als Party van Mr. *G. D. op ten Noort*, maer als een integrerend Lid van deze Provintie, moetende worden geconsidereerd, ons, by continuatie, aen U Ed. Mog. als zoodanig komen te adresseren, en, uit dien hoofde, van U Ed. Mog. billyk zyn verwagtende, dat U Ed. Mog. ons by het Recht, uit de Reglementen op de Regeringe en Tutele, ons buiten tegenspraek competerende, mitsgaders by de Privilegien dezer Stad, allerdings zullen maintineren, en ons daer by conserveren; als uit al 't hier boven geavanceerde wezende evident, dat wy alleenlyk bevoegd zyn geweest, om over het poinct van Inqualificatie van Mr. *G. D. op ten Noort* te erkennen, en dat wy, in het formeren en overzenden der twee voorsz. Nominatien, overeenkomstig de evengemelde Reglementen, als ook de Resolutie van U Ed. Mog. van 29 January 1759, ons stiptelyk hebben gereguleert, zoodanig dat wy aen alle de requisiten, daer by gepræscribeerd, vermeenen voldaen te hebben.

En, dienthalven, vertrouwen wy dat U Ed. Mog., 't gunt voorsz. in eene serieuse deliberatie nemende, als mede lettende op de schadelyke inconvenienten, die door het traineren van deze zaek veroorzaekt, en die ons ten uitersten onaengenaem zyn, en, eindelyk, prævidérende de facheuse omstandigheden, die daer uit noodwendig zouden konnen voortkomen, om deze en meer andere redenen en motiven, gezeide Mrs. *Gerhard Haesebroek* en *Gerhard Everhard Opgelder* als Schepenen dezer Stad met de noodige Commissien al nu zullen voorzien.

Waer mede, Ed. Mog. Heeren, wy U Ed.

Mog.

Mog. bevelen in Godes heilige bescherminge. Zutphen,
Geschreven, te Zutphen, den 4 April 1761.

U Ed. Mog. goede Vrienden,

BURGEMEESTEREN, SCHEPENEN EN DE RAED DER STAD ZUTPHEN.

Ter ordonnantie van dezelven

H. A. TOEWATER.

Ondertusschen werd deze Brief, den 9 van Grasmaend, aen 's Landschaps Tafel overgebragt en gelezen zynde, weder in de Kwartieren overgenomen. En dewyl de tyd van het scheiden der Vergaderinge reeds begon te naderen, zonder dat de Kwartieren van Nymegen en Veluwe zich hadden verklaert nopens de overgezonden Nominatien van den Magistraet, vonden de Gedeputeerden van de Staten des Graefschaps raedzaem, aen 's Landschaps Tafel, hier op, ten laetsten male, aen te dringen; gelyk uit derzelver volgende Besluit, van den 16 der zelfde Grasmaend, blykt:

HUnne Ed. Mog., considererende dat de tyd van het scheiden van deze Landschaps-Vergaderinge zeer begint te naderen, zonder dat de twee andere Kwartieren tot hier aen toe zich hebben geëxpliceert op de reeds voorheen overgezonden Nominatien van den Magistraet der Stad Zutphen, tot vervullinge van twee vacante Schepensplaetsen diet Stad, hebben, overzulks, goedgevonden de navolgende Openinge aen 's Landschaps Tafel te doen. *De Gedeputeerden des Graefschaps insteren ten laetsten male op het doen der Verkiezinge.*

DE Graefschap, al wederom te vergeefs tot hier aen toe hebbende te gemoet gezien dat de twee andere Kwartieren, eindelyk, eens de beide Nominatien, door den Magistraet der Stad Zutphen, de eene reeds in May, en de andere in October des afgeloopen jaers 1760, aen de Heeren Staten de-

ZUTPHEN.

De Gedeputeerden desGraefschaps insteren ten laetsten male tot het doen der Verkiezinge.

zer Provintie, in qualiteit als de Voogdye exercerende over den minderjarigen Erfstadhouder, gepresenteert, zouden hebben geaggreëert, vind zich, derhalven, genooddrongen, tot obtineringe en conservatie van het Recht, de respective Leden van deze Landschap in 't gemeen, en, in het presente geval, de Stad Zutphen, als een notabel Lid van hun Kwartier, uit kracht van de respective Reglementen van de Regeringe en Tutele competerende, nogmaels en voor het laetste, de twee andere Kwartieren, op de vriendelykste en tevens meest krachtige wyze, tot conservatie van de goede Harmonie en Eenigheid tusschen de respective Kwartieren, ten allen tyde, maer vooral gedurende de Minderjarigheid van den Heere Erfstadhouder, zoo noodzakelyk, te verzoeken van dus voor het scheiden van deze Landschaps-Vergaderinge aen de zoo duk- en meenigmael gereïtereerde instantien van deze Graefschap te willen defereren.

Te meer dewyl de Magistraet der Stad Zutphen, meer dan van haer hadde kunnen worden verwagt, de Landschap omstandig heeft geinformeert, en, nog ten overvloede by hunne laetste Missive, zeer ampel heeft bericht op de ongehoorde en ongefundeerde doleance, tegens die gepresenteerde Nominatie ingebragt.

Moetende de Graefschap, te gelyk, hier by verklaren, dat dezelve de twee eerstgenoemden op de respective Nominatien, ingevolge de solemnele verklaringe van gemelden Magistraet, in conformité van 's Landschaps interpraetative Resolutie, moet houden en blyven considereren voor de alleen berechtigden tot de twee vacante Schepensplaetsen der Stad Zutphen.

De Heeren *Bartholt van Hasselt*, *Johan Conraed van Hasselt* en *Izaak de Bruin* hebben hunne voormaels gedane Protesten en Aenteekeningen over het subject cas geinhaereert.

Pro vero Extractu
G. J. COULEMAN.

Hier

Hier op werd door de Kwartieren van Nymegen en Zutphen goedgevonden den Brief van den Magistraet van Zutphen indiervoegen aen te merken, als of dezelve de plaets vervulde van het geëischte Bericht op het Request van Mr. G. D. op ten Noort, en besloten de Heeren *G. Haesebroek* en *G. E. Opgelder* tot Schepenen der Stad Zutphen te verkiezen en aen te stellen, schoon de Gedeputeerden van de Staten van Veluwe van een ander oordeel waren; gelyk uit het volgende Uittrekzel uit het Reces van den Landdag, van den 17 dier Grasmaend, blykt.

ZUTPHEN.

Ingekomen eene Missive van den Magistraet der Stad Zutphen, van den 4 April, jongstleden, concernerende het Different, aldaer, over het vervullen van de Schepensplaetse der gemelde Stad, door overlyden van Mr. Frederik Robbert van Lathum vacerende, ontstaen, en houdende, dat by continuatie met leedwezen waren ontwaer geworden, dat, niettegenstaende de gereïtereerde Missiven en Instantien, zoo van hun, hunne Gecommitteerden, als van de Staten des Graefschaps, de Kwartieren van Nymegen en Veluwe, echter niet hadden gelieven te resolveren om uit de door hunlieden overgezonden Nominatien tot de vacante Schepensplaetsen dier Stad de Electie te doen, en beide de Genomineerden met de noodige Commissien te doen voorzien, in het breede aldaer deducerende het Bezwaer en de Confusie in de Regeringe dier Stad, en præjudicie voor die twee Genomineerden, namelyk Mr. *Gerhard Haesebroek* en Mr. *Gerhard Everhard Opgelder*, met verzoek en in verwagtinge, dat hunne Ed Mog. den Magistraet dier Stad by het Recht, uit kracht van de Reglementen van Regeringe en Tutele, den zelven competerende, mitsgaders by hunne Privilegien, zullen maintineren en daer by conserveren, met vertrouwen dat hunne Ed. Mog., lettende op de schadelyke inconvenienten, die door het traineren

De Staten stellen de Heeren Haesebroek en Opgelder aen tot Schepenen der Stad Zutphen.

ZUTPHEN.

De Staten stellen de Heeren Haesebroek en Opgelder aen tot Schepenen der Stad Zutphen.

van deze zaek veroorzaekt, en hunlieden ten uitersten onaengenaem zyn, met alle deszelfs facheuse omstandigheden, om die en meer andere redenen en motiven, gezeide Mr. *Gerhard Haesebroek* en Mr. *Gerhard Everhard Opgelder*, als Schepenen der welgemelde Stad, met de noodige Commissie alnu zullen voorzien.

Waer op, gedelibereerd, en daer by in achtinge genomen zynde dat, by vorige Landschaps Resolutie, van zeven Leden dier Magistraet Bericht gerequireerd was op de Klagte van Mr. Gerhard David op ten Noort, en die nu ingekomen Missive aenmerkende te subintreren in plaetse van dat geëischte en geïnjungeerde Bericht, hebben hunne Ed. Mog. goedgevonden de Electie van Mr. *Gerhard Haesebroek* en Mr. *Gerhard Everhard Opgelder*, tot Schepenen der Stad Zutphen te aggreëren, doende zulks by deze.

En is deze Conclusie geformeerd op de uitgebragte Adviesen der Kwartieren van Nymegen en de Graefschap Zutphen; zynde het Kwartier van Veluwe van advies geweest, dat deze Missive van de Stad van Zutphen, als een Bericht, met de Stukken, daer toe specterende, behoorde gesteld te worden in handen van de vier Gecommitteerden, by Landschaps-Resolutie des afgeloopen jaers genomineerd, om hunne Ed. Mog., ten naesten, te dienen van hunne Consideratien en Advies.

Pro vera Extracta

G. J. COULEMAN.

Vervolgens, de Acten van aenstellinge voor de beide Heeren verveerdigd en door de Heeren Gecommitteerden van de Stad Zutphen, wegens het voorgevallene op den Landdag, aen den Magistraet raport gedaen zynde, werden de aengestelde Heeren door hunne Ed. Groot Achtb. in Eed genomen, gelyk uit de volgende Resolutie van den Magistraet, van den 20 der Grasmaend, blykt:

Is

IS gehoord het raport van de Heer Burgemeester van Hekeren en andere hunner Ed. en Achtb. Gecommitteerden, geresp icieert hebbende den ordinairen Landdag, onlangs binnen Nymegen gehouden, wegens het gene aldaer voorgevallen en geresolveerd is, vervattende, onder anderen, en in het byzonder mede, dat de Heeren Staten dezes Furstendoms en Graefschaps, als exercerende de Voogdye over den minderjarigen Heere Prinse Erfstadhouder, op die door hunne Ed. en Achtb., by Missiven van den 21 December 1759, en 14 October 1760, overgezonden Nominatien, tot vervullinge van de Schepensplaetsen dezer Stad, door het overlyden van de Heeren Raedsvrinden Fredrik Robbert van Lathum en Martinus de Leeu van Coolwyk vacant geworden, eindelyk, op de nadere en gereïtereerde Instantien, by Missive van den 4 dezer maend, dien conform de Electie gedaen, en gevolgelyk Mrs. *Gerbard Haesebroek* en *Gerbard Everbard Opgelder*, als de eersten op die Nominatien staende, vermogens Acten, daer van gedespicieerd en hier na volgende geinsereerd, luidende beide aldus:

ZUTPHEN. *Waer op de aengestelde Heeren in. Eed genomen worden.*

„ DE Staten des Furstendoms Gelre en Graef-
„ schaps Zutphen, als exercerende de Voogdye
„ over zyne Hoogheid, den minderjarigen Heere Prin-
„ se van Orange en Nassau enz. enz. enz., Erfstadhou-
„ der, Kapitain en Admirael Generael des Fursten-
„ doms en Graefschaps, doen hier mede te weten:
„ Alzoo de Magistraet der Stad Zutphen, by des-
„ zelfs Missive van den 21 December 1759, aen
„ ons, in onze qualiteit, heeft te kennen gege-
„ ven dat, door dode van Fredrik Robbert van
„ Lathum, eene Schepensplaets van voornoemde
„ Stad was komen te vaceren, wederom, om die
„ te vervullen; zoo als voor den jare 1748 was
„ geschied, de Meerderheid der Stemmen van de
„ respective Gilden en Burger-Kompagnien uit de
„ gequalificeerde Personen was gevallen op Mr.
„ *Gerbard Haesebroek* en *Louis Meis*, de Nomi-
„ natie van voorschreve twee personen, mits-
„ dien, aen ons, ingevolge Resolutie van den

ZUTPHEN.

Waer op de aengestelde Heeren in Eed genomen worden.

„ 13 Junius 1754, niet alleen presenterende; „ maer ook daer by verklarende dat de Inclinatie van gemelde Gilden en Compagnien dier „ Stad, aen wien de Electie voor den jare „ 1748 hadde gecompeteert, uit de Gequalificeer- „ den was gevallen op Mr. Gerhard Haesebroek; „ ZOO IS 'T dat wy, gelet hebbende op de In- „ clinatie van de Gilden en Burger-Kompagnien „ van gemelde Stad Zutphen, weder tot Schepen „ van voornoemde Stad Zutphen hebben aengestelt „ Mr. *Gerhard Haesebroek*, gelyk wy den zelven „ aenstellen kracht dezes: Lastende, overzulks, „ den genen, welken het zelve aengaet, gemel- „ den Mr. *Gerhard Haesebroek*, na dat den Eed „ van Purge zal hebben afgelegt, in Eed te ne- „ men, en den zelven in functie te stellen, naer „ behooren.

„ Gegeven, onder het secreet Zegel der Stad Ny- „ megen, als van ouds gebruikelyk, op een ordi- „ naris Landdag, binnen voorschreve Stad, den „ 17 April 1761.

„ (*onderstond*)

„ Ter ordonnantie van hunne Ed. Mog.

„ (*En was, nevens een opgedrukt Zegel in een* „ *rooden ouwel, overdekt met een papieren* „ *ruit, geteekend*)

„ (L. S.) „ E. DE MAN.

„ DE Staten des Furstendoms Gelre en Graef- „ schaps Zutphen, als exercerende de Voog- „ dye over zyne Hoogheid, den minderjarigen „ Heere Prinse van Orange en Nassau enz. enz. enz., „ Erfstadhouder, Kapitain en Admirael Generael „ dezes Furstendoms en Graefschaps, doen hier „ mede te weten: Alzoo de Magistraet der Stad „ Zutphen, by deszelfs Missive van den 14 Octo- „ ber 1760, aen ons, in onze qualiteit, heeft te „ kennen gegeven dat, door doode van Martinus „ de Leeuw van Coolwyk, een Schepensplaets „ van voornoemde Stad was komen te vaceren, „ wederom, om die te vervullen, zoo als voor „ den jare 1748 was geschied, de Meerderheid

„ der

„ der Stemmen van de respective Gilden en Burger-Kompagnien was gevallen op twee gequalificeerde personen, te weten Mr. Gerhard Everhard Opgelder en Mr. Wolter Statius Schomaker, de Nominatie van voorschreve twee gequalificeerde personen, mitsdien, aen ons, ingevolge Resolutie van den 13 Junius 1754, niet alleen presenterende, maer ook daer by verklarende dat de Inclinatie van gemelde Gilden en Kompagnien dier Stad, aen wien voor den jare 1748 de Electie hadde gecompeteert, was gevallen op Mr. Gerhard Everhard Opgelder.

ZUTPHEN.

Waer op de aengestelde Heeren in Eed genomen worden.

„ ZOO IS 't dat wy, gelet hebbende op de Inclinatie van de Gilden en Burger-Kompagnien van gemelde Stad Zutphen, weder tot Schepen van voornoemde Stad Zutphen hebben aengestelt Mr. *Gerhard Everhard Opgelder*, gelyk wy den zelven aenstellen kracht dezes, lastende overzulks den genen, welken het zelve aengaet, gemelden Mr. *Gerhard Everhard Opgelder*, na dat den Eed van Purge zal hebben afgelegd, in Eed te nemen, en den zelven in functie te stellen, naer behooren.

„ Gegeven, onder het secreet Zegel der Stad Nymegen, als van ouds gebruikelyk, op een ordinaris Landdag, binnen voorschreve Stad, den 17 April 1761.

„ (*onderstond*)

„ Ter ordonnantie van hunne Ed. Mog.

„ (*En was, nevens een opgedrukt Zegel in een rooden ouwel, overdekt met een papieren ruit, geteekend*)

„(L. S.) „ E. DE MAN."

Waer op, gedelibereerd zynde, hebben hunne Ed. en Achtb. welgemelde Heeren voor hunne genomen moeite en gedaen raport van Stads wege bedankt, en wyders goedgevonden voornoemde Heeren Mrs. *Gerhard Haesebroek* en *Gerhard Everhard Opgelder*, als Schepenen dezer Stad, naer ouder gewoonte, elk door een Roedendrager uit zyn huis te laten ophalen, en in de Cancellarye dezer Stad

Waer op de aengestelde Heeren in Eed genomen worden.

ZUTPHEN. te doen brengen, welke beide dan, na dat hunne Ed. en Achtb. uit de Raedkamer naer de Voorzael van het Stadhuis gegaen, en in de Vierschare gezeten waren, door de twee Roedendragers uit de Cancellarye voor de Vierschaer zyn gebragt en, onder het luiden der klokken, zoo den Eed van Zuiveringe, als den Schepen-Eed, in handen van den Heere Assueer van Hekeren tot Rouerlo, als oudsten Burgemeester, afgelegt hebben, waer op alzoo tot Schepenen dezer Stad op- en aengenomen zyn.

Pro vero Extractu

G. J. COULEMAN.

HOLLAND.

's GRAVENHAGE.

'S GRAVENHAGE. DEn 11 van deze Zomermaend hebben de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van Holland en Westvriesland verklaert dat van de drooge Kastanjes zoo wel de Impost moet worden betaeld, als van de versche, by eene Publicatie, waer in zy, na de gewone inleidinge, dus spreken:

Van drooge Kastanjes moet zoo wel de Impost betaeld worden, als van versche.

ALzoo wy geinformeerd zyn van de diverse practyk, die, omtrent het heffen van den Impost op de Fruiten, voor de drooge Kastanjes, binnen deze Provintie plaets heeft, en, vervolgens, noodig geacht hebben, zoo tot stuitinge van dien inegualen practyk, als ten einde het Gemeene Land in deszelfs recht niet worde verkort, hier jegens nader te voorzien:

ZOO IS 'T, dat wy goedgevonden hebben, by nadere verklaringe van het Eerste Artikel van onze jongste Ordonnantie op de Fruiten, te declareren, zoo als wy declareren by deze, dat onder het woord Kastanjes, in het voorschreve Artikel, zoo wel drooge, als versche Kastanjes, zyn begrepen,

pen, en dat, dienvolgende, de Impost op de Fruiten zoo wel van de drooge, als van de versche, Kastanjes moet worden betaeld. *'s Gravenhage.*

En, op dat niemand hier van eenige ignorantie pretendere, begeren wy dat deze onze Publicatie alomme gepubliceerd en geaffigeerd zal worden daer het behoort en te geschieden gebruikelyk is. Enz.

Om het veelvuldig misbruik, 't welk gemeenlyk van de Tonnen der Bier- en Azynbrouweren gemaekt word, voor te komen, hebben de zelfde Heeren Staten goedgevonden hun Plakaet, van den 18 der Zomermaend des jaers 1706, by een Renovatie-Plakaet, van den 16 dezer, te vernieuwen, welk, na de gewone inleidinge, dus luid:

De Biervaten moeten aen de Brouwers te rug gezonden worden.

DAt, alhoewel by iterative Plakaten van de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden volkomen voorzien is geweest jegens de misbruiken van de Tonnen van de Bier- en Azynbrouweren, wy, nochtans, vernemen dat dezelven in deze Provintie niet alomme, zoo het behoort, worden gepractiseerd en naergekomen; en dat, niettegenstaende de Bier- en Azynbrouwers in de Steden hunne Tonnen, daer in zy hunne Bieren en Azyn doen vaten en verkoopen, doen merken elk met een zeker Merk, daer by een iegelyk genoeg mag en kan weten waer en tot wat Brouwer dezelve Tonnen behooren: En dat, ten einde dezelve Tonnen, zoo wanneer zy ledig zyn, henluiden thuisgebragt zouden mogen worden, daer af zy ook de Brengers gewoonlyk waren te contenteren, zulks zy altoos hadden gedaen, van hunne moeite en arbeidsloon tot redelykheid; en daer mede de Brengers met reden behoorden te vrede te zyn, en dat zulks niemand en behoorde dezelve Tonnen in stukken te slaen of te zagen, en tot hunlieder eigen profyt te emplooijeren, dezelve Tonnen, nochtans, tegen alle redenen en billykheid, als voren, de Brouwers, zoo in de Steden, als

's Gravenhage.

De Biervaten moeten aen de Brouwers te rug gezonden worden.

als ten platten Lande, afhandig gemaekt worden, doordien eenigen derzelven verbrand, andere Vaten daer van gemaekt, en tot Botervaten, Melk- en Watervaten, en andere diergelyke gebruikt worden; ook mede daer van hunne Heiningen 'maken-de: Dat ook sommige poogen de Bodemen van dezelve Tonnen om te keeren, en alzoo de Merken van de Brouwers te verduisteren, ook die te verkoopen, of, dezelve Merken ook blyvende, met ander Bier en Azynen te doen vollen by andere Brouwers, welken dezelve Tonnen niet toe en komen, hoewel zy weten dat die hunlieden niet toebehooren, en met de Bieren niet zyn verkocht, en daerom de Bieren en Azynen uitgedronken, of gesleten en geconsumeerd zynde, de Tonnen wel weder behooren tot den Brouwer te schikken, of ten minsten niet te beletten dat by den Facteur en Toezieners van de Brouwers het zelve gedaen mogte worden. En gemerkt het zelve hoe langer zoo meer daer tegen gedaen en gepleegd word, vermits de duurte van de Tonnen, Hout en Berninge, mitsgaders de groote petulantie en dertelheid van eenigen, die zich laten dunken dat zy daer mede niet mogen verbeuren, hoewel het zelve genoeg smaekt naer dieverye, en niet alleen en komt tot groote en enorme schade en verlies van de Brouweren, maer ook van de geheele Gemeente, die hunne Bieren en Azynen eensdeels daer naer moeten koopen, willende daerom by onzen Plakate daer in voorzien:

ZOO IS 'T dat wy, de zaek voorsz. overgemerkt, tot vorderinge des gemeenen welvaerts, by wege van confirmatie van de voorsz. Plakaten van de Heeren Staten Generael, en by renovatie van ons Plakaet van den 18 Juny 1706, interdiceren en verbieden, by dezen, een iegelyk, zich voortaen te vervorderen de Brouwers Tonnen aen hen te houden en te gebruiken, 't zy tot steigeringe of stellage, die te breken, aen stukken te slaen of zagen, of eenige andere Vaten of Kuipen daer van te maken, dezelven te verbernen, of ook de Bodemen om te keeren of veranderen, of die tot andere Brouwers met Bieren en Azynen te doen vaten, of met eenige an-

ander manier de Brouwers hunne Tonnen afhandig te maken, op de boete van vyftig Caroli Guldens op ieder ſtuk, t'elken reize, te verbeuren, en nog arbitrairlyk gecorrigeerd te worden. Verbiedende, voorts, alle Brouwers te bezigen of met Bieren en Azynen te vollen andere Brouwers Tonnen, of daer toe te ontvangen, ook mede hunne Tonnen of Halfvaten uit te zetten of te lenen tot Spoeling-, Wei-, Water- of Boter-Vaten, noch tot eenig ander misbruik: Dat ze ook de Tonnen en Halfvaten, met hun Merk gemerkt zynde, niet zullen mogen verkoopen, weggeven of ſchenken; noch verders verbiedende eenig Vaetwerk te verkoopen, te koopen en te gebruiken, dan het gene met het Merk van de Kuipers, in de Steden en ten platten Lande, die het hebben gemaekt, zal zyn gebrand; alles op gelyke pœnen en boeten, zoo tegens de Kuipers, die het Vaetwerk ongebrand zonder hun Merk zullen hebben verkocht, als tegens de Bruikers, die 't voorſz. Vaetwerk gekocht of gebruikt zullen hebben. Authoriſerende de Brouwers in de Landen van Holland en Weſtvriesland, om ter plaetſe, daer zy het noodig achten, te mogen aenſtellen, tot hunnen koſte, een perſoon, om zich op het misbruik der Brouwers Tonnen en Vaten te informeren, en met magt, om de Misbruikers te calangeren, mits kennis van deze Calange te geven aen den Officier van de Plaetſe. Enz.

'S GRAVENHAGE. *De Biervaten moeten aen de Brouwers te rug gezonden worden.*

Ten einde het verlenen van Kortingen nopens het gene deze Provintie betaelt op een vaſten voet gebragt worde, hebben de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Weſtvriesland, hier reſiderende, een algemeenen Regel daeromtrent vaſtgeſtelt, by derzelver Beſluit van den 26 dezer Zomermaend, dat dus luid:

DE Wel-Edele Heer Bentinck, Heere van Rhoon, en de Heeren Johan van der Burch, Parvé, Aelbrecht van der Burch en van der Stael, hun-

's GRAVENHAGE.

Generale Regel omtrent het verlenen van Kortingen.

hunner Ed. Mog. Medebroederen in Rade, ingevolge en ter voldoeninge van hunner Ed. Mog. Acte Commissoriael, van den 12 dezer, met den Heer Raedpensionaris, geëxamineert hebbende den Requeste van enz.; als mede ingevolge van dezelve Acte Commissoriael, overlegt hebbende of en hoedanige generale Regels zouden kunnen en behooren te worden vastgesteld omtrent het verlenen van Kortingen; hebben geraporteert dat zy hadden bevonden, dat het verlenen van Kortingen zyn source had, en mitsdien de Resolutien, van tyd tot tyd daer op genomen, alleen betrekkelyk waren gemaekt op de Militaire Officieren, met dat inzigt om te prevenieren dat dezelven niet door kostbare Proceduren geruïneerd, en daer door buiten staet tot 's Lands dienst zouden worden gemaekt, waer door ook weinige voorbeelden van andere natuur gevonden wierden, waer van de reden niet verre te zoeken was, om dat, door de dispositien tot Kortinge, die genen, tot wiens lasten dezelven wierden verleend, van hunnen ordinaris Rechter wierden geavoceerd, en dus de ordinaris Rechtspleging word geconverteerd; buiten en behalven dat door dezen weg de Gemeene Lands Komtoiren merkelyk worden belemmerd, en, daer in toegegeven wordende, te wagten was dat, van tyd tot tyd, zoude worden getenteerd om daer van al verder gebruik te maken tot alle die genen, die iets van den Lande te pretenderen zouden hebben; waer uit merkelyke inconvenienten, zoo niet gefundeerde oppositien, te wagten zouden zyn, waer toe Heeren Commissarissen meenden dat geene occasie behoorde te worden gegeven, en dus van gedachten waren, dat by hunne Ed. Mog voor een generalen regel behoorde te blyven geobserveerd, dat, blyvende de observantie van de Kortingen omtrent Militaire Officieren, op den voet van de jegenwoordig subsisterende Resolutien, de voorsz. Kortingen tot verdere gevallen niet zullen worden geëxtendeerd; zoo echter, dat het zelve nog zoude kunnen worden geëxtendeerd ten laste van de Commisen van 's Lands Magazynen, ten respecte van Pretensien tot laste van dezelven, uit hoofde van Arbeids-

beidsloonen, in gemelde hunne qualiteit, als van het schoonmaken van het Geweer of diergelyke; en dat voorts ook die Kortingen zouden kunnen worden geaccordeerd in de gevallen, waer in die geen, tot wiens lasten dezelve Kortingen worden verzogt, by expresse Acte, aen het Request tot verzoek van die Kortingen te annexeren, zullen bevonden worden daer in te hebben geconsenteert, en dat, mitsdien, de verzoeken van Kortingen in de voorsz. termen niet vallende, zouden behooren te worden van de hand gewezen, en de Procureurs, voor hunner Ed. Mog. Collegie postulerende, van de Resolutie, hier op by hunne Ed. Mog. te nemen, behoorde kennisse te worden gegeven, met last om zich daer naer precise te reguleren.

's GRAVENHAGE.

Generale Regel omtrent het verleenen van Kortingen.

Dat voorts op den Requeste van enz.

Waer op, gedelibereerd, en de voornoemde Heeren Commissarissen voor hun gedaen raport en gegeven Consideratien bedankt zynde, is goedgevonden en verstaen dat, blyvende de observantie omtrent de Kortingen op Tractementen van Militaire Officieren op den voet van de tegenwoordig subsisterende Resolutien, dezelven nog verder zullen worden geadmitteerd ten respecte van Commisen van 's Lands Magazynen, voor zoo verre betreft de Pretensien tot hunnen laste in die qualiteit, uit hoofde van Arbeidsloonen, als van het schoonmaken van Geweren, en diergelyke, ten hunnen laste staende; en dat ook, voorts, die Kortingen mede zullen worden geaccordeerd in de gevallen, waer in die genen, tot wiens laste dezelve Kortingen zullen worden verzogt, by expresse Acte, aen het Request daer toe te annexeren, zal bevonden worden te hebben geconsenteert; en dat, mitsdien, de Verzoeken van Kortingen, in de voorsz. termen niet vallende, zullen worden van de hand gewezen, en de Procureurs voor hunner Ed. Mog. Collegie gelast zich daer naer precise te reguleren, ten welken einde aen dezelven, en in het vervolg aen derzelver Successeuren, Copie van deze Resolutie zal worden gegeven.

Dat voorts op het voorsz. Request enz. ...

Zullende ook Extract dezer worden gegeven aen

de

's GRAVENHAGE. de Heeren Leden van het Collegie van hunne Ed. Mog., den Heere Raedpensionaris, de Sekretarissen van hunne Ed. Groot Mog., nu en in der tyd, tot derzelver naricht.

ZEELAND.

GOES.

GOES. BUrgemeesters, Raden en Regeerders van deze Stad hebben, in gevolge van een Besluit der Ed. Mog. Heeren Staten dezer Provintie van den 13 van Lentemaend des jaers 1750, en den 14 van Herfstmaend 1758, waer by hunne Ed. Achtb. gemagtigd waren zoodanige maetregelen in 't werk te stellen, als hen de geschiktsten zouden voorkomen, om de besmettelyke Ziekte onder het Hoorn- en Rundvee te beletten, of te stuiten, en om zorge te dragen dat men door den al te grooten Uitvoer van Rundvee geen ongeryf aen de Ingezetenen mogt worden toegebragt, goedgevonden, by eene Publicatie van den 20 dezer maend, te verbieden het slagten en uitvoeren van vette of magere Vaerskalveren uit het Eiland Zuidbeveland, in te gaen met den 15 der aenstaende Hooimaend, en zullende eindigen op den 1 van Louwwaend des jaers 1762, op eene boete van vyfentwintig Guldens Hollands, zoo voor den Verkooper, als voor den Slagter of Uitvoerer, te verbeuren.

Ook hebben de zelfde Heeren Burgemeesters, Raden en Regeerders, dien zelfden dag, om het inkomen dezer Stad, welk, door verscheide ingeslopen abuizen en ongeregeldheden, grootelyks verminderd is, te herstellen en te verbeteren, eene Ordonnantie vastgestelt,

ftelt, vervattende zeven Artikelen, volgens Goes. welken, ten behoeve van deze Stad, voortaen eene Stedelyke Impoft zal geheven worden op de Olye en Azyn, in dezer voege: I. Deze Impoft zal op het Stadhuis openlyk aen den meeftbiedenden verpagt worden, terftond voor of na de Verpagtinge van 's Lands Middelen, en op den zelfden tyd een aenvang nemen en eindigen, als deze. II. De Pagter van dezen Impoft zal ontvangen, van den Azyn, van buiten komende, een § vls per ftoop; van den Azyn, die binnen deze Stad en derzelver Rechtsgebied gemaekt word, drie Duiten per ftoop; en van alle Oly, uitgezondert Oly van Olyven of Boom-Oly, die van buiten deze Provintie, of uit dezelve, binnen de Stad of hare Vryheid gebragt en opgeflagen word, twee § vls; van den Oly van Olyven of Boom-Oly één § vls; en van alle Oly, binnen deze Stad of derzelver Rechtsgebied geflagen, drie Duiten per ftoop; van een kwarteel Traen, van buiten komende, zes ß acht § vls. III. De Oly en Azyn, die, boven de hoeveelheid van zes ftoopen, door de Winkelieren naer 't Land verzonden en aldaer verkocht word, zal by den Pagter moeten worden afgefchreven, zonder daer eenigen Impoft van te vorderen. IV. De Winkeliers zullen geene afleveringen naer 't Land mogen doen, zonder aen den Pagter aen te geven de hoeveelheid van ftoopen, by hun verkocht, als mede aen wien, en waer de Oly of Azyn zal worden geleverd en verteerd, en een geteekend Biljet van den zelven ontvangen te hebben, 't geen door hem *gratis* zal moeten worden gegeven; op eene boe-

Goes. te van drie £ vls. V. De Eigenaers, zoo der dubbele als enkele Olymolens, zullen aen Winkeliers in de Stad geene mindere hoeveelheid, dan van zes stoopen, mogen verkoopen, iedere aflevering aen den Pagter bekend moeten maken, en daer toe een Biljet halen, op de boete als in 't vierde Art. gemeld is. Doch naer 't Land, en aen byzondere Lieden, geene Winkeliers zynde, in de Stad, zullen de gemelde Eigenaers, zonder daer van aen den Pagter kennisse te geven, Oly mogen afleveren, mits, jaerlyks, aen den Pagter betalende, een Eigenaer van een dubbele Molen, twee £ vls, en die van enkele Molens, ieder één £ vls. VI. Den Olyslageren word wel uitdrukkelyk verboden eenige Oly te verkoopen of af te leveren, dan van hunne Molens; indien ze, echter, verkiezen zulks insgelyks aen hunne Huizen of Pakhuizen te doen, zullen ze de hoeveelheid, die ze van de Molen brengen, alvorens moeten opgeven aen den Pagter, en daer van een behoorlyk Biljet halen, op de boete als in 't vierde Art.; en zullen aldaer, zoo wel als andere Winkeliers, den peil onderhevig zyn. VII. De Pagter van dezen Impost zal niet vermogen over den zelven zich met iemand te verdragen, op eene boete van vyf £ vls.

STAETS-BRABAND.

BREDA.

Breda. DEwyl aen de oogmerken, om welken te bereiken de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, by hun

hun Plakaet van den 15 der vorige Grasmaend (*), vastgestelt hebben dat de Hoven van Justitie en Rechters in de byzondere Distrikten uit alle de Generaliteits Landen mogen bannen, niet volkomenlyk voldaen zou konnen worden, ten zy door zyne Hoogheid, den Heere Prinse Erfstadhouder, mede zoodanige voorziening ten opzichte van deszelfs Domeinen worde gedaen, zoo is, op naem van den zelven, den 29 van de nu afgeloopen Bloeimaend, in 's Gravenhage, een Plakaet vastgesteld, waer by de Rechters in de gemelde Domeinen gevolmagtigd worden niet alleen uit hunne Jurisdictien, maer ook uit de overige Generaliteits Landen, te bannen; dat dus luid: BREDA.

De Rechters in de Domeinen van den Prinse Erfstadhouder mogen uit alle de Generaliteits Landen bannen.

WY Willem, by der gratie Gods, Prinse van Orange en Nassau, Graef van Catzenelnbogen, Vianden, Dietz, Spiegelberg, Buren, Leerdam en Kuilenburg; Marquis van Vere en Vlissingen; Heer en Baron van Breda, Beilstein, de Stad Grave en den Lande van Kuik, Liesveld, Dieft, Herstal, Kranendonk, Warneton, Arlay, Noseroy, St. Vith, Daesburg, Polanen, Willemstad, Niervaert, Ysselstein, Bredevoort, Steenbergen, St. Maertensdyk, Geertruidenberg, Turnhout, Zevenbergen, de hooge en lage Zwaluwe, Naeldwyk; onafhangklyk Heer der vrye en souveraine Erf-Heerlykheid Ameland; Erf-Burggraef van Antwerpen en Besançon; Erf-Maerschalk van Holland; Erfstadhouder, Kapitein en Admirael Generael der zeven Vereenigde Provintien, als mede Kapitein Generael en Admirael van de Unie; mitsgaders Ridder van de Kousseband: Allen den genen, die dezen zullen zien of hooren lezen, saluit, doen te weten: Nademael wy vernomen hebben dat, in het Ressort van de Generaliteit, alomme is gepubliceerd gewordén een Plakaet, by hunne

(*) Zie hier voren, bl. 408.

BREDA. ne Hoog Mog., de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, op den 15 April dezes jaers gearresteerd, waer by, in overweging zynde genomen dat veeltyds Delinquanten door de Rechters, criminele Jurisdictie exercerende, by derzelver Sententien, uit hunne respective Distrikten gebannen wordende, stout genoeg zyn om zich in de naburigheid van dezelve Distrikten, tot vilipendie van de Justitie, te vertoonen en op te houden, zomtyds zelfs tot groot nadeel en ongemak van de In- en Opgezetenen der Plaetsen, waer uit zylieden gebannen zyn; is goedgevonden daeromtrent te voorzien, en dezelve zoo verregaende inconvenienten te voorkomen, en, ten dien fine, te statueren, dat, van nu voortaen, niet alleen de respective Hoven van Justitie, maer ook alle subalterne Rechters, binnen het Distrikt van de Generaliteit exercerende hooge Jurisdictie, zoo in Steden, als Heerlykheden, en ten platten Lande, by derzelver Vonnissen, alle Kwaeddoeners en Delinquanten zullen vermogen te bannen niet alleen uit derzelver respective Distrikten en Jurisdictien, neen maer ook uit zoodanige gedeelten, ja zelfs uit de voorsz. Distrikten van de Generaliteit, als dezelve Hoven van Justitie en subalterne Rechters, naer exigentie van zaken, zullen oordeelen, in goede Justitie, te behooren.

De Rechters in de Domeinen van den Prinse Erfstadhouder mogen uit alle de Generaliteits Landen bannen.

ZOO IS 'T dat wy, geconvinceerd zynde van de noodzakelykheid en nuttigheid van voorsz. gestatueerde, en, daerenboven, geconsidereert hebbende dat aen die salutaire oogmerken niet ten vollen zoude konnen worden voldaen, ten zy wy, als Heer en Baron van Breda, de Stad Grave en Lande van Kuik, Baronie van Kranendonk, Stad en Heerlykheid van Eindhoven, Stad en Baronie van Steenbergen, Stad en Lande van Willemstad, mitsgaders Heerlykheid van Prinsenland, in deze onze voorsz. Baronien en Heerlykheden mede zoodanige voorzieningen kwamen te doen, hebben, na deliberatie en goedvinden van zyne Hoogheid, den Heere Hartog van Brunswyk, als onzen hooggeëerden administrerenden Voogd, geordonneert en gestatueert, zoo als wy ordonneren en sta-

statuëren by dezen, dat, van nu voortaen, alle hooge en lagere Rechters, zoo in de Stad en Baronie van Breda, Grave en Lande van Kuik, Baronie van Kranendonk, Stad en Heerlykheid van Eindhoven, Stad en Baronie van Steenbergen, Stad en Lande van de Willemstad, mitsgaders Heerlykheid van Prinsenland, de hooge Jurisdictie exercerende, by derzelver Sententien, alle Kwaeddoeners en Delinquanten zullen vermogen te bannen niet alleen uit derzelver respective Distrikten en Jurisdictien, neenmaer ook uit zoodanig gedeelte, ja zelfs, ingevolge het Plakaet van hunne Hoog Mog., uit den Distrikte van de Generaliteit, als dezelve Rechters, naer exigentie van zaken, in goede Justitie zullen oordeelen te behooren. Met dien verstande, nochtans, dat zulks alleen zal plaets hebben, in het generael, tegens alle Vreemdelingen, Vagabonden en Landloopers, doch, met opzicht tot Ingezetenen, alleen tegens die genen van dezelven, die aen den Lyve gestraft zyn geweest, of zouden behooren gestraft geworden te zyn. Ten welken einde wy alle de voorschreve Rechters daer toe, door dezen, authoriseren en qualificeren, zonder dat het zelve zal mogen worden getrokken in consequentie ten aenzien van eenige verdere of andere acten van Jurisdictie. Verbiedende, voorts, wel expresselyk, alle de voorschreve Rechters, Justicieren en Officieren, in eeniger maniere, te gedoogen dat de buiten hun Ressort en in eenig Distrikt der Generaliteit, door de respective Hoven van Justitie, of andere subalterne Rechters, Gebannenen zich binnen dezelve hunne Jurisdictien met 'er woon neerslaen, of eenigzins blyven onthouden, ter contrarie dezelve Rechters, Justicieren en Officieren, en alle anderen, dien zulks zoude mogen aengaen, respective, gelastende alle dusdanige Bannissementen te respecteren en te doen effect sorteren, en tot dat einde de zulke Gebannenen, *illico* en vooral na Vertoon of Overzendinge der Sententien van Bannissement, zonder eenige gratie, faveur of dissimulatie, te doen apprehenderen, mitsgaders naer inhoude van de comminatoire Sententien (zonder ietwes anders, dan de-

BREDA.

De Rechters in de Domeinen van den Prinse Erfstadhouder mogen uit alle de Generaliteits Landen bannen.

Bannen. zelven te onderzoeken) ter condigne straffen te verwyzen, of wel dezelve Gebannenen, geapprehendeerd zynde, aen de Rechters, die bevonden zullen worden den voorsz. Ban te hebben geprononcieert, (en zulks alles zonder eenige onkosten of tegenzeggen) over te leveren; alles op pœne dan tegens de Transgresseurs van dezen onzen Plakate zal worden geprocedeerd als naer rechten.

De Rechters in de Domeinen van den Prinse Erfstadhouder mogen uit alle de Generaliteits Landen bannen.

En, op dat niemand van het gene voorsz. staet eenige ignorantie zoude konnen pretenderen, zoo ordonneren en begeren wy, by deliberatie en goedvinden als boven, dat alomme in onze voorsz. Steden, Vryheden, Heerlykheden, Dingbanken, Dorpen en Plaetsen, in de voorschreve Kwartieren van Braband, Ressort van dezen Staet, publicatie en affixie van dezen zal worden gedaen, ter plaetse, daer men gewoon is zoodanige publicatien en affixien te doen.

Gedaen, onder onzen naem en cachet, en de signature van onzen hooggemelden Heere Voogd, in 's Gravenhage, den 29 May 1761.

L. HERTOG VAN BRUNSWYK.

Ter ordonnantie van zyne Hoogheid.

B. DUTRY VAN HAEFTEN.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

DEn 6 van deze Zomermaend kwam in Tessel binnen het Oorlogschip DE EENDRAGT, Kapitein *Andries Hartsinck*, van deszelfs reize naer de Middellandsche Zee of naer de Straet van Gibralter, werwaert het den 27 van de jongste Louwmaend uitgezeild was. Den volgenden dag, den 7, kwam op de Reede van Tessel ook ten anker het Schip DIEREN, Kapitein *Pieter Meitens*, dat op den zelfden dag in Louwmaend was uitgeloopen om de Nederlandsche Koopvaerders tot in de Bogt van Vrankryk te geleiden, en van daer voortgestevend naer Kadix, van waer het weder herwaert gekomen is. Den 9 van deze maend kwamen de Schepen

pen

pen DE DANKBAERHEID, Kapitein *Salomon Dedel*, en ZWIETEN, Kapitein *Nikolaes de Beer*, insgelyks in Tessel te rug; het eerstgemelde Schip had den 3, en het laetstgemelde den 4, de Oost-Indische Vloot op de hoogte van Hitland ontmoet; en Kapitein Dedel had de Schepen, voor de Maze en Zeeland t'huiskomende, derwaert geleid. Eindelyk kwam in de zelfde Zeehaven, den 20, ook binnen het Schip LANDSKROON, Kapitein *Roemer Vlacq*, dat den 7 van Herfstmaend des afgeloopen jaers 1760 uitgezeild was naer Kadix en van daer voortgestevend naer Livorno. Ook kwam, op dien zelfden 20 van deze maend, by Goeree, ten anker het Schip 'T WELVAREN VAN 'T LAND, Kapitein *Andries de Bruin*, dat van Kadix ook voortgezeild was naer Livorno; het heeft deze reis volbragt in ruim vyf maenden, want het was den 9 van de jongste Louwmaend uitgeloopen.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

Het t'huiskomende Schip DORDRECHT was van Kadix herwaert vertrokken.

In die Zeehaven had, van de uitgaende Schepen, BLOIS, Kapitein *Simon Dekker*, in het begin van Bloeimaend, het anker nedergeworpen; en MAERSSEN, Kapitein *L. Graef van Byland*, was, na eene reize van negen dagen, op de Rivier de Taeg voor Lissabon gekomen.

Drie Konvooijen zyn, tot geleide der Nederlandsche Koopvaerderen, weder uit Tessel vertrokken. Namelyk, den 31 van de nu afgeloopen Bloeimaend, het Oorlogschip RYNLAND, onder het bevel van den Heere Schout by Nacht *Hendrik Jan Boudaen*, om op de Oost-Indische Retourvloot van de tweede Bezendinge om den Noord te kruissen; en, den 25 van deze Zomermaend, de bovengemelde Schepen DE EENDRAGT, Kapitein *Andries Hartsinck*, en DE DANKBAERHEID, Kapitein *Salomon Dedel*, het eerstgemelde om de Nederlandsche Koopvaerders te brengen in de Engelsche en Fransche Havenen in 't Kanael, en het laetstgemelde om met dezen te stevenen naer de Middelandsche Zee tot Napels en Livorno toe.

'S LANDS

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

DEn 27 van de nu afgeloopen Bloeimaend had men, in HOLLAND, een Onweder van Donder en Blixem, 't welk inzonderheid nederviel te *Krommenie*, een aenzienlyk Dorp onder het Bailliuwschap van Blois, in Kennemerland, waer door een Huis zeer beschadigd, en een Molen in den brand gestoken werd. Deze Molen stond omtrent tweehonderd treden van het Huis af, en sommige menschen hebben onderscheidenlyk gezien dat 'er van 't eene tot de andere een vuurstrael ging. Van 't Huis zyn de Voorgevel en Schoorsteen tot den grond toe weggeslagen, als mede een gedeelte van den Achtergevel aen de eene zyde. Een' der Bewoneren, in 't venster staende, werden de Kleeders aen den eenen kant gezengd, en het Lighaem merkelyk gebrand, waer door hy nederviel, nevens een Kind, dat by hem stond, en wiens kleeders insgelyks een weinigsken gezengd waren. In de verbrande Molen, die Hennip beukte, lagen omtrent zeshonderd Bossen Hollandsche Hennip, welken een groot vuur maekten, en veel schade veroorzaekten. Doch, door de waekzaemheid der Burgeren bleef het daer by. Ter zelfder tyd ontstond 'er insgelyks brand op den Toren te *Westzanen*, die mede gelukkiglyk gedempt werd.

Dien zelfden dag, en de drie volgende, had men insgelyks zwaer Onweder in Vlaenderen, waer door te Gent en elders veel schade geschiedde, en rondom *Hulst* vele Veldvruchten door den Hagel vernield werden. Doch ZEELAND, het LAND VAN AXEL en KADZAND bleven daer van bevryd; want, niettegenstaende men aldaer wel Donder en een zwaren Regen had,

had, was dezelve echter niet verzeld van Hagel; zoo dat de schoone Oegst van Zaed en Tarwe, aldaer staende, geen ramp geleden heeft. 's LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

Door den zwaren Regen, in het laetst van de vorige en in 't begin van deze Zomermaend gevallen, was het Water in de Polders omtrent de Stad *Oudewater* dermaten gerezen, dat de meeste Landen dras staen, voornamelyk de Lopiker-Waerd, waer door men beducht is dat de Hennip, aldaer op de Akkers staende, zal verdrinken, en alzoo de ongelukkige Ingezetenen van die Waerd op nieuws aenmerkelyke schade zullen lyden.

In ZEELAND is thans geen Sterfte onder het Rundvee; doch de Kinderziekte regeerde te *Vlissingen* en elders vry sterk.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAREN, ENZ..

's GRAVENHAGE. Den 25 van de nu afgelopen Bloeimaend overleed, alhier, na eene langdurige Ziekte, in den ouderdom van negenenveertig jaren, Jongheer *Pieter*, *Baron van Wassenaer*, Heer van Starrenberg, die, wegens de Ridderschap van Holland, zitting heeft gehad ter Vergaderinge van de Heeren Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit te Amsteldam, Bailluw was van de Stad Brielle en den Lande van Voorne, en Hoogheemraed van Schieland, enz. VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

In deszelfs plaetse is, wegens de gemelde Ridderschap, ter Vergaderinge van de Heeren Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit te Amsteldam, door de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie weder gecommitteerd Jongheer *Bertram Philip Sigismund Albrecht*, *Graef van Gronsfeld Diepenbroek*, Heer van Wyngaerden en Ruigbroek,

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAARS, ENZ.

broek, Kastelein van den Huize van Muiden, Bailluw en Dykgraef van Naerden en Gooiland, Hoofdschout van Weesp, Weesper-Karspel en Hoog-Bylmer enz.

GOUDA. Den 24. van de zelfde maend is, in deze Stad, in den ouderdom van omtrent zevenenvyftig jaren, overleden de Heer *Gerrit Boon*, sedert den jare 1757 medelid in de Vroedschap, en thans regerend Schepen van deze Stad.

OUDEWATER. Uit eene overgeleverde Nominatie, door de Heeren Bailluw, Burgemeesteren en Vroedschappen van deze Stad, op den 25 van Grasmaend gemaekt, hebben de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie, als Voogden over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, verkozen tot Schepenen van deze Stad, voor het eerstvolgende jaer, de Ed. Achtb. Heeren *Karel van Wyngaarden Jansz.*, *Willem van Veen*, *Kornelis de Jong*, *Abraham Spiering*, *Theodorus Marinus Costard de la Moraisiere*, *Jan van Lexmond* en *Gosseling van Varsseveld*; en uit dezelven tot Schepenen Commissarissen van des Gemeenen Lands Middelen, de gemelde Heeren *de Jong*, *Spiering* en *de la Moraisiere*.

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam, den 22 Juny.

	By de Z. Zak.
TARW, O. W. Zeeu.	17 a 20 ß
—— Nieuwe dito	10 a 16 ß
—— Blaeuwe dito	10 a 12 ß
—— Zomer . .	10 a 11 ß
ROGGE, Zeeuwsche	8½ a 9½ ß

	by 't Last.
BOEKW., Vl. enz. op 156 ℔	a 15½ £
GARST, Z. enz. Winter	12¼ a 13¾ £
—— Zomer .	10½ a 11½ £
HAVER, Zeeuwsche	11 a 12¼ £
PAERDENBOONEN,	12 a 12½ £

Rotterdam, den 22 Juny.

	by de Steen.
VLAS, Allerb. soort	29 a 30 st.
—— Best	26 a 25 st.
—— Middelsoort	24 a 23 st.
—— Gemeen	22 a 21 st.
—— Slegt	18 a 19 st.

Leiden.

	by 't Vierend.
BOTER, 30 May en 6 Juny	*f* 20 a 21 :-
—— 13 Juny en 20 d.	21 a 22 :-

NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN.

JULY. MDCCLXI.

HOLLAND.

HAERLEM.

Ewyl de Vraeg wegens *het stoppen van eene Dykbreuk, op de kortste, zekerste en minstkostbare wyze*, door de Hollandsche Maetschappye der Wetenschappen, welks Leden in deze Stad hunne Vergadering houden, in den jare 1758 ten tweeden male uitgeschreven (*), in den jare 1759 niet zoo voldoende beantwoord was, dat aen een' der Schryveren van de ingekomen Antwoorden de Prys kon worden toegewezen, zoo besloot de Maetschappy, dewyl zy deze Stof van het uiterste belang aenmerkte, en betuigde niet buiten hope te zyn dat de Vraeg misschien behoorlyk zou kunnen opgelost worden, dezelve, in Bloeimaend van het laetstgemelde jaer, ten derdenmale op te geven, onder belofte dat een Gouden Medaille, eens zoo veel van waerde, als de gewone, tot een Prys zou worden uitgedeeld aen den genen, die ze best beantwoord- HAERLEM.

(*) Zie ons XII Deel, [1758], bladz. 423.

HAERLEM. woordde: en, in Oegstmaend van dat jaer, verzogt zy dat de Schryvers ook in aenmerkinge geliefden te nemen, of het, naer hunne gedachten, mogelyk was *eene Dykbreuk te stoppen, wanneer het binnen- en buiten-water een en eene halve Voet of meer van elkanderen in hoogte verschillen, en hoe dit zou kunnen geschieden?* In de zelfde Vergadering van 1759 werd de Vraeg wegens *de Oorzaken der gewone Ziekten van het Scheepsvolk, dat naer de West-Indien vaert* (*), ook ten tweedenmale opgegeven, dewyl op deze insgelyks geene voldoende Antwoorden ingekomen waren. De nieuwe Vraeg, die toen uitgeschreven werd, was deze: *Welken zyn de natuurlyke Oorzaken, waerom de Rund-vee-Sterfte nu zoo veel langer duurt, dan in vorige tyden? en welken zyn de beste Voorzorgen om dezelve van ons Vee af te wenden, als het op Stal staet, en de Ziekte in onze Nabuurschap begint te ontsteken?* De Heeren Directeurs, daerop, den 21 van Bloeimaend des jaers 1760, zullende oordeelen over de ingekomen Antwoorden op deze Vragen, waren van gedachten dat wegens *het stoppen van eene Dykbreuk* geene zoodanige Antwoorden ingekomen waren, welken zelfs zoo veel voldeeden, als die de Maetschappy ontfangen had na het eerste uitschryven van die Vrage; doch zy besloten echter, ter meerdere aenmoediginge, eenen Prys toe te leggen aen de goede en nutte poogingen, aengewend door twee Schryveren toen deze Vraeg in het jaer 1758 was gedaen, en, schoon hunne Antwoorden niet volkomen voldeeden, de gewone Præmie van een Gouden

(*) Zie ons XII Deel [1758], bladz. 424.

den' Medaille te geven aen den Schryver van Haerhet Antwoord onder de Zinspreuk OM EEN LEMBETER, welke, by het openen der Billietten, bleek te zyn BAREND GOUDRIAEN JANSZ., geadmitteerd Landmeter, wonende te Hardinksveld; en een Zilveren Medaille, mede op den gewonen stempel der Maetschappye geslagen, aen den Schryver van het Antwoord onder de Zinspreuk DE WEG OM ONS BEKWAEM TE MAKEN IS DAT MEN ZICH NIET SCHAME TE LEEREN, welke, by het openen der Billietten, bleek te zyn de Heer J. PIERLINK, in dien tyd Kapitein Luitenant, en vervolgens Kapitein Ingenieur te 's Hartogenbosch. De Prys van een gewonen Gouden Medaille wegens het beantwoorden van de Vrage nopens *de Oorzaken der Ziekten onder het Scheepsvolk, dat naer de West-Indien vaert*, werd toen toegewezen aen den Schryver van het Antwoord onder de Zinspreuk NEC ME LABOR HICCE GRAVABIT, die, by het openen der Billietten, bevonden werd te zyn de Heer SALOMON DE MONCHY, Doctor in de Medicynen te Rotterdam. Op de Vraeg wegens *de Rundvee-Sterfte* bevond men geene voldoende Antwoorden ingekomen te zyn, en derhalven werd dezelve ten tweeden male voorgesteld, met byvoeginge dat, tot beantwoordinge van het eerste lid dezer Vrage, verlangd werd eene Aenwyzing van het gene nu meer, dan te voren, in zwang gaet, waer uit het begrypenlyk is dat de Ziekte van het Rundvee thans by aenhoudenheid moet voortduren, zoo lang men op den zelfden voet blyft handelen, en of 'er nu geene Fabrieken in gebruik zyn, die te voren niet gehandhaefd werden, waeruit

HAERLEM. men met reden de Voortduring van deze Ziekte te wagten heeft; en, van het tweede lid der Vrage, de Bereiding der Lichamen van het Vee tegens de Ziekte, de Voorzorgen, welken men met betrekkinge van Lucht, Voedzel en al het gene van buiten op de Beesten kan werken, zou kunnen gebruiken om de Ziekte van de Stallen af te weren, waer toe men diende aen te toonen wat elk van die zaken toebrenge om het genoemde einde te bereiken. De Vraeg voor het jaer 1760, welke in die Bloeimaend uitgeschreven werd, was deze: *De Wording of Making van het Zog, of de Melk, in zwangere of eerstverloste Kraemvrouwen; op welke manier men het kan doen vermeerderen, verminderen en in het geheel doen opdroogen of verdwynen; wat toevallen het Zog meest veroorzake, en de manier om dezelven voor te komen of te genezen?* Wanneer nu, den 21 van Bloeimaend dezes jaers 1761, de Heeren Directeurs byeen waren om te overwegen wat op deze Vragen geantwoord was, waren zy van oordeel dat op geen van de beide Vragen een Antwoord was ingekomen, op welk de Prys kon worden toegewezen; en zy besloten die wegens *de Rundvee-Sterfte* niet weder op te geven; maer die wegens *de Wording van het Zog* ten tweeden male uit te schryven. En zy voegden 'er twee Vragen by voor dit jaer, waer van de eerste dus luid: *Welk is het beste Bestier, dat men moet houden omtrent het Lichaem der Kinderen, zoo met opzicht tot hunne Kleeding, Voedzel, Oefening als anders, van hunne Geboorte af, gedurende hunne Kindsheid, om ze lang en gezond te doen leven?* En de tweede: *Welken zyn de beste Middelen om onze Landen, zoo boo-*

hooge, als lage, elk naer zynen aert, ten meesten voordeele aen te leggen? Zoo veel kunnen wy melden van de verrichtingen der Maetschappye, in zoo verre zy strekken ter bevorderinge van de goede Wetenschappen. Thans moeten wy nog eene andere byzonderheid, betreffende dit Genootschap, welk, van tyd tot tyd, in aental van aenzienlyke Leden toeneemt (*), melden; dat, namelyk, de Heeren HAERLEM.

(*) Wy hebben, in ons VIIIe Deel [1754], bladz. 1181-1184, en Xe Deel [1756], bladz. 18 en 19, opgegeven welke Directeuren en Leden in dit Genootschap tot dien tyd toe aengenomen waren. Sedert hebben in deze Maetschappye deel genomen

Den 1 van Sprokkelmaend des jaers 1757, als DIRECTEUREN, de Heeren

Antony Kuits, Raed in de Vroedschap en President Schepen van de Stad Haerlem.

Mr. *Jan Diderik Pauw*, geboren *Hœufft*, Heer van Buttingen en Zandvoort, Raed in de Vroedschap van die Stad.

Mr. *Johan Karel van Kattenburch*, Heer van Grypskerke en Poppendamme, Raed in de Vroedschap van Gouda.

Den 22 van Bloeimaend 1758, als DIRECTEUREN,

Ludovicus Ernestus, Hertog van Brunswyk-Wolfenbuttel, Veldmaerschalk van het Roomsche Ryk en de Vereenigde Nederlanden, Gouverneur van 's Hartogenbosch enz.

Karel, Prins van Nassau-Weilburg, Generael Major en Kolonel van een Regiment ten dienste dezer Landen.

Nikolaes Willem Kops, Koopman te Haerlem.

en als LEDEN

Hermannus Venema, Hoogleeraer in de Godgeleerdheid en Kerkelyke Geschiedenissen, mitsgaders Akademie Predikant aen 's Lands Hooge School te Franeker.

Abraham Kaau Boerhave, Med. Doct., Anat. & Physiol. Professor te Utrecht, Lid van de Akademie der Wetenschappen te Petersburg enz.

 Ni-

HAERLEM. ren Directeurs te rade geworden zynde om van de Heeren Staten dezer Provintie te verzoe-

Nicolaus Ypey, Math. & Archit. Mil. Professor te Franeker.

Bernardus van Koeverden, Predikant in de Nederduitsche Hervormde Gemeente te Haerlem.

Jean Louis Magnet; Predikant in de Fransche Hervormde Gemeente te Haerlem.

Joannes Grasbuis, Med. Doct., Medelid der Keizerlyke Akademie van de Onderzoekeren der Natuur, en van de Koninglyke der Heelkonst te Parys, wonende te Hoorn.

Karel Dreffel, Genees- en Heelmeester van 's Lands Hospitael te Kurakao.

David Rhunkenius, A. L. M. & Phil. Dr., Lid van de Koningl. Akademie des Belles Lettres te Parys, Lector in de Griekſche Talen op de Akademie te Leiden.

Mr. *Nicolaes Bondt*, toen Advokaet in 's Hage, thans te Amsteldam.

Dirk Klinkenberg, Ordinaris Klerk ter *Sekretarie* van Holland.

Den 20 van Zomermaend des jaers 1758, als DIRECTEUREN,

Mr. *Kornelis Walraven Vonck*, Richter en Oud Burgemeester van de Stad en 't Schependom van Nymegen.

Mr. *Abraham Perrenot*, Burgemeester der Stad en Rentmeester des Graefschaps Kuilenburg.

en als LEDEN

Bernhard Siegfried Albinus, Med. Doct. & ejusd. Facult., nec non Med., Anat. & Chir. Prof. te Leiden, Lid van de Koningl. Londonsche Societeit der Wetenschappen.

Johan Fredrik Martfeldt, Kolonel in de Artillerie ten dienste dezer Landen.

Den 22 van Oegstmaend van het zelfde jaer, als DIRECTEUR,

Jongh. *Jan van Borssele*, Vryheer van Borssele enz. representeerende den Eersten en de Edelen van Zeeland enz.

Henricus Kamnegieter, J. U. D., Hist. & Eloq. Prof. & Rector te Arnhem.

Wil-

zoeken dat zy deze Maetschappy onder den aengenomen titel door hunne autoriteit gelief. HAERLEM.

Willem Albert Bachine J. Z. & *J. H. Broed.*, Predikant te Kuilenburg.

Den 21 van Bloeimaend 1759, als DIRECTEUREN,

Mr. *Pieter Stein*, Raedpensionaris en Groot Zegelbewaerder van Holland en Westvriesland enz.

Mr. *W. C. Ockersse*, Heer van 's Gravenpolder, Burgemeester der Stad Zierikzee.

en als LID

A. v. Gbert, Med. Doct. over de Baronie van Breda.

Den 21 van Bloeimaend 1760, als DIRECTEUR,

Mr. *H. Appels*, Sekretaris der Stad Haerlem.

en als LEDEN,

Joannes de Gorter, A. L. M., Med. & Phil. Doct., en Lyf-Medicus van hare Keizerlyke Majesteit van geheel Rusland.

Joannes Castillon, Professor in de Mathesis te Utrecht.

Petrus Camper, A. L. M., Phil. & Med. Doct., Med. Anat. & Chir. Professor op het Illustre Athenæum te Amsteldam, en Lid van de Kon. Londonsche Maetschappye, thans wonende in Vriesland.

Mattheus Maty, A. L. M. & Med. Doct., Bibliothekaris van zyne Groot-Brittannische Majest., Lid van de Koningl. Maetschappye te Londen.

C. A. Kloekhof, Med. Doct. en Burgemeester der Stad Kuilenburg enz.

Salomon de Monchy, Med. Doct. te Rotterdam.

Jacob van Lil, Stads Heelmeester te Rotterdam.

G. ten Haeff, Heelmeester te Rotterdam en Steensnyder te Delft.

Den 21 van Bloeimaend dezes jaers 1761, als DIRECTEUREN,

Mr. *G. P. Boudaen*, Burgemeester en Raed der Stad Amsteldam.

Mr. *Izaak Zweers*, Schepen en Raed van die Stad.

Mr. *Pieter Vermeulen*, Raed en Schepen der Stad Haerlem.

en als LEDEN.

Gerard, Baron van Zwieten, Raed en Eerste Lyf-Medicus van hare Keizerl. Majesteiten te Wenen.

HAER-LEM.

liefden te bekrachtigen enz., het hunne Ed. Groot Mog. behaegt heeft, den 30 van deze Hooimaend, aen dezelve het volgende Octrooy te verlenen:

De Staten verlenen Octrooy aen de Hollandsche Maetschappye der Wetenschappen.

DE Staten van Holland en Westvriesland doen te weten: Alzoo ons te kennen is gegeven by de Directeuren van de Hollandsche Maetschappye der Wetenschappen, opgerecht binnen de Stad Haerlem, dat eenige Regenten der gemelde Stad, zoo uit de veelvuldige nasspeuringen en ontdekkingen der Natuur en hare Verborgenheden, als mede van de Wetenschappen, tot de Heel-, Artseny- en Wiskunde behoorende, en op deze laetste berustende, als Astronomie, Geometrie, Navigatie, Perspective enz., welken de tegenwoordige Eeuw had voortgebragt, en waer van de in druk uitgegeven curieuse Verhandelingen onwedersprekenlyk bewys kwamen uit te leveren, als mede uit gesprekken met kundige en geleerde Lieden, over zoodanige stoffen gehouden, hebbende bespeurt de lust en yver van velen, om mede wel te willen toebrengen tot voortzettinge van Konsten, Bekendmakingen van nutte Uitvindingen, Aenmoediging tot verdere Ontdekkingen in de gemelde Wetenschappen, met al wat gedyen konde tot opwekkinge van ten goede leidende Bespiegelingen in 't algemeen, maer byzonderlyk uit zugt tot behoud en welstand van ons lieve Vaderland en deszelfs Ingezetenen, conservatie van Dyken en Stranden enz., met

Antonius de Haen, Raed en Lyf-Medicus van hare Keizerlyke Majesteiten enz. te Wenen.
David de Gorter, J. Z., Lyf-Medicus van hare Rus-Keizerlyke Majesteit.
Martinus Vitringa, Predikant te Arnhem.
Jacobus Hovius, Med. Doct. te Amsteldam.
Paulus de Wind, Med. Doct. te Middelburg in Zeeland.
Joannes Fredericus Hennert, Mathematicus van Berlyn, wonende te Leiden.

met den anderen te rade waren geworden om, in May des jaers 1752, op eigen beurse, aen te gaen eene Societeit, tot die goede en groote einden ingericht. Dat zy tevens, gepersuadeerd zynde dat hunne gemelde inzichten niet konden bereikt worden door een klein getal personen, allen woonachtig in een en de zelfde plaets, kort daerna verscheide personen van naem en verdiensten, ieder in zyne professie, hadden verzogt om deel te willen nemen in dezelve Societeit, met dat gevolg, dat ettelyke Geleerden in verscheide plaetsen der Supplianten noodiging met aengenaemheid hadden geaccepteert, in zulker voege, dat, ten einde van dat zelfde jaer, het getal der Leden van die Maetschappye bereids was aengegroeid tot drieëntwintig, allen honorabele en daer onder zeer aenzienlyke Leden. En nog mede overwegende, dat, of wel de geletterde Luiden, tot voortzettinge van loffelyke zaken, eigenlyk geanimeerd moesten worden door innerlyke genereusheid, om der waereld mede te deelen Kundigheden, welken zy zelf, door onvermoeide studien en proefnemingen van vele jaren, en dikwyls niet zonder noemenswaerdige kosten, bekomen hadden, echter woordelyke roem en zakelyke erkentenis, schoon gering, iets, behoudens edelmoedigheid, konden contribuëren om zich moeite en kosten te getroosten, hadden de Aenleggers der Maetschappye ook goedgevonden aen zulken, die opgegeven Vragen best, en naer hun oordeel voldoende, zouden beantwoort hebben, te begiftigen met een Gouden Penning, op den rand voorzien met den naem van den genen, die den zelven zoude ontvangen, en het getal des jaers, waer in dezelve zou worden gegeven. Dat Directeuren der gemelde Maetschappye, op zulken voet voortgaende, vele andere personen, zoo binnen als buiten de Vereenigde Nederlanden, van tyd tot tyd daer toe waren geaccedeerd, en onder dezelven de hooggeboren en hoogvorstelyke Personagien, die zelfs niet beneden zich geoordeelt hadden aen de Mede-directie van deze Maetschappye de hand te lenen: Derwyze dat dezelve, binnen den geringen loop van negen jaren,

HAERLEM.

De Staten verlenen Octrooy aen de Hollandsche Maetschappye der Wetenschappen.

HAERLEM.

De Staten verleenen Octrooy aen de Hollandsche Maetschappye der Weetenschappen.

ren, buiten 's Lands al zoo veel reputatie verworven had, dat vermaerde Etablissementen van gelyken aert met deze Maetschappye waren getreden in Correspondentie; en dat zy door anderen insgelyks daer toe zelfs was genoodigd en aengezogt; alles met dat aenmerkelyk succes, dat door deze Maetschappye reeds waren uitgegeven Vyf Boekdeelen, in Octavo, zynde het Zesde althans ter drukpersse, vervuld met zoo curieuse naspeuringen, en in 't algemeen zoo behagenlyke Verhandelingen, dat dezelve, hoewel geschreven in de Nederduitsche tale, welker gebruik buiten de Vereenigde Provintien niet verre uitgebreid was, nochtans ten aenzienlyken getale getrokken, ja dat twee derzelven nu al ten tweeden male gedrukt waren geworden, en reeds in de Hoogduitsche tale ten deele waren overgezet, en verdere apparentie was dat dezelven ook in de Engelsche en Fransche talen stonden overgezet te worden. Dat de gemelde loffelyke oogmerken, zoo zy meenden die te mogen noemen, door de Spreuke TER EERE GODS EN TEN NUTTE DES VADERLANDS (*Deo & Patriæ*) uitgedrukt, en in de Voorrede van het Eerste Deel hunner uitgegeven Verhandelingen klaer en in 't breede opengelegd, niet alleen verworven hadden de goedkeuring van vele zeer geleerde, kundige, en door hooge geboorte, eminente functien of anderzins aenzienlyke en hoogachtbare Leden, die reeds ten getale van ruim negentig, wier namen in de Berichten voor de respective Verhandelingen gevonden wierden, waren aengegroeid; maer dat ook de Maetschappy zelfs gekomen was tot meerdere achting en luister, dan men van zoo geringe beginzelen in een reeks van jaren zoude hebben durven verwagten of hopen. Doch dat de Suppli- anten, in achtinge nemende dat, hoe gelukkig ook de successen der gemelde Maetschappye zich hadden opgedaen, dezelve nochtans tot dus verre maer was het doen van particuliere en welmeenende personen, niet gestaefd door het respectabel gezag en het gedeclareerde welgevallen der souveraine Overheid, en dat in andere Landen, zoo Koningryken

als

HAERLEM.

De Staten verlenen Octrooy aen de Hollandsche Maetschappye der Wetenschappen.

als magtige Vorstendommen, op gelyke wyze Maetschappyen, onder diverse titelen, door byzondere personen zynde aengevangen, by voortgang derzelven de gunstige attentie en approbatie van derzelver Souverainen verkregen hebben, daer door ook by allen en een iegelyk, verre en naby, als geapprobeerde en by publieke Auctoriteit bevestigde Maetschappyen worden geconsidereerd en aengezien, hadden geoordeelt in den voordeeligen toestand, tot welken deze Maetschappy bereids gestegen was, en na dat zy nu blyken van hare, zoo zy vertrouwde, allezins loffelyke inzichten gegeven hadde, ook te mogen hopen dat wy, ter aenmoedığinge van allen, die de Letteren en Wetenschappen beminden, om te willen contribueren tot de goede oogmerken dezer Maetschappye, ons wel zouden gelieven te verwaerdigen om, insgelyks, dezelve met eenig blyk van onze hooggunstige attentie en welgevallen te favoriseren en te honoreren, het in die hope en dat vertrouwen was, dat de Supplianten de vryheid namen zich te adresseren aen ons, en met allen eerbied te verzoeken dat het onze geliefte zyn mogte, ter verdere aenkweekinge van de pryzenlyke intentie der Leden, de voorzeide Maetschappy, op eigen beurse aengevangen hebbende, en voornemens zynde daer in onder Gods zegen te continueren, en tot meerderen roem en luister buiten 's Lands, door hoogst onze Auctoriteit te approberen, en onder en met den titel van *de Hollandsche Maetschappye der Wetenschappen binnen de Stad Haerlem* te bekrachtigen, en, ten bewyze van dien, derzelver aengenomen Spreuk, *Deo & Patriæ*, te lauderen, mitsgaders derzelver Zegel, met de legende of 't randschrift, SIGILLUM SOCIETATIS SCIENTIARUM BATAVO-HARLEMENSIS, te approberen en bevestigen, en daer toe te voegen zoodanige andere en meerdere blyken van onze Approbatie en Confirmatie, als wy, naer onze hooge wysheid en begunstiging van alle eerlyke en loffelyke Wetenschappen, tot bereikinge van der Supplianten salutair en heilzaem oogmerk, gericht ten nutte des lie-

HAERLEM. lieven Vaderlands, meest convenabel zouden oordeelen; mitsgaders daer toe Brieven te verlenen *in optima & communi forma*: ZOO IS 'T, dat wy, de zaek en 't verzoek voorsz. overgemerkt hebbende, en genegen wezende ter bede van de Suppljanten, en hun pryzenlyk voornemen allezins lauderende, en gunstig zynde om, tot accres van derzelver luister zoo binnen als buiten 's Lands, op alle wyze te contribueren ter bevorderinge der Wetenschappen, uit onze rechte Wetenschap, souveraine Magt en Auctoriteit, hebben goedgevonden aen de Suppljanten derzelver gedaen verzoek te accorderen, en mitsdien te approberen en te octrooijeren de voorschreve Maetschappy der Wetenschappen, zoo als wy dezelve approberen en octrooijeren by dezen, dezelve bekrachtigende onder en met den titel van *de Hollandsche Maetschappye der Wetenschappen, binnen de Stad Haerlem*, en, ten bewyze van dien, lauderende de Spreuk DEO ET PATRIÆ, by dezelve Maetschappye aengenomen, met approbatie en bevestiging van derzelver Zegel, met de legende of het randschrift SIGILLUM SOCIETATIS SCIENTIARUM BATAVO-HARLEMENSIS: Lastende een ieder, dien het aengaen zal, zich hier naer te reguleren.

De Staten verleenen Octrooy aen de Hollandsche Maetschappye der Wetenschappen.

Gedaen, in den Hage, onder onzen grooten Zegele, hier aen doen hangen, den dertigsten July in het jaer onzes Heeren en Zaligmakers duizend zevenhonderd en eenenzestig.

P. STEYN.

Ter ordonnantie van de Staten

ARIS v. D. MIEDEN.

ROTTERDAM.

ROTTERDAM. DEn 23 van deze maend hebben de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van Holland en Westvriesland, aen de Pondgaerders binnen deze Stad, het Recht van *Revindicatie* of Uitwinninge toegestaen omtrent de Granen en het Zaed, dat zy voor hunne Meesters om gereed geld verkocht hebben, by eene Publicatie, waer in zy dus spreken:

Alzoo

ALzoo aen ons, door de Hoofdlieden van het Pondgaerders- en Makelaers-Gilde binnen de Stad Rotterdam, is verzocht dat het ons mogte behagen, by interpretatie van zekere Keure en Ordonnantie, by de Wet der voorsz. Stad geëmaneerd, en by ons geoctroijeerd den 24 Maert 1703, te verstaen dat de Pondgaerders binnen de voorschreve Stad, volgens dezelve Keure, mede zouden hebben het Recht van *reïvindicatie* van Granen, rond en plat Zaed, voor hunne Meesters, by hun, om contant Geld, verkocht, of wel dat aen hunlieden het zelfde Recht van *reïvindicatie* mogt worden vergund.

ROTTERDAM.

De Staten vergunnen gelyk Recht van reïvindicatie omtrent de Granen enz. aen de Pondgaerders, als de Eigenaers en eerste Verkoopers hebben.

ZOO IS 'T dat wy, om te gemoet te komen aen het verzoek der Suppliamten, goedgevonden en verstaen hebben, aen de Pondgaerders binnen de Stad Rotterdam, te vergunnen en toe te staen, zoo als wy aen dezelven vergunnen en toestaen by deze, gelyk Recht van *reïvindicatie* ontrent Granen, rond en plat Zaed, voor hunne Meesters, by hun, om contant Geld, verkocht, als ten dien reguarde by de voorschreve Keure en Ordonnantie, by de Wet der Stad Rotterdam geëmaneerd en by ons geoctrooijeerd den 24 Maert 1703, mitsgaders gepubliceerd den 7 April, daer aen volgenden, aen de Eigenaren en eerste Verkooperen van dien is gegund en verleend geworden; mits nochtans de voornoemde Pondgaerders, om van het gemelde Recht van *reïvindicatie* te konnen jouisseren, zullen hebben te presteren al het gunt, waer toe de Verkoopers in dien gevalle, volgens de voorschreve Ordonnantie van 24 Maert 1703, eenigzins zyn gehouden.

En, op dat niemand hier van ignorantie pretendere, lasten en bevelen wy dat deze zal worden gepubliceerd en geaffigeerd naer behooren. Enz.

GORINCHEM.

DE zaek van den Paerdedief, *Dirk Sieren de Boo*, heeft in deze Provintie te veel geruchts

GORINCHEM.

GORIN-CHEM. ruchts gemaekt, dan dat we konnen nalaten onzen Lezeren daer van eenig denkbeeld te geven. 't Was in Slagtmaend des jaers 1755, dat, van wegen den Hoog Ed. Heere Jacob Philip, Baron van den Boetzelaer, Heere van Nieuwveen, als Drosſaerd van deze Stad en den Lande van Arkel, de bovengemelde *Dirk Sieren de Boo* gevat en beſchuldigd werd van, tuſſchen den 30 en 31 van Wynmaend des zelfden jaers, een Paerd, aen zekeren Jan Muilwyck toebehoorende, even buiten deze Stad geſtolen te hebben. Over deze beſchuldiging, verſcheide malen, voor Schepenen dezer Stad te recht geſteld en gehoord zynde, bekende hy eerſt de Dieſſtal, met vele omſtandigheden; doch naderhand ontkende hy dezelve weder, voorgevende dat hy het Paerd, dien nacht, van zekeren Jan den Roojen, op den Dyk, *gekocht* had; van welke bekenteniſſe hy vervolgens wederom afging, en beleed het Paerd geſtolen te hebben; doch deze belydenis trok hy daer na op nieuws weder in, en bleef by zyn voorgeven, van het Paerd gekocht te hebben, volharden. Uit hoofde van deze verſchillende bekendteniſſen vond de Heer Droſſaerd goed, den 28 van Bloeimaend des volgenden jaers 1756, aen de Ed. Achtb. Heeren Schepenen dezer Stad te verzoeken, en op den 30 van Zomermaend, daer aen volgenden, nader aen te dringen, dat de Gevangen ter Pynbank gebragt mogte worden; doch met geen ander gevolg, dan dat de gemelde Heeren Schepenen, by hunne Dispoſitie, gedagteekend den 3 van Hooimaend, het gedane verzoek afſloegen; gelyk uit het volgende Uittrekzel uit

uit de Criminele Rolle der Heeren Schepenen van de Stad Gorinchem en den Lande van Arkel blykt. GORINCHEM.

IS gelezen het volgende Verzoek: *Schepenen slaen het Verzoek van den Drossaerd, om den Gevangenen tot de Pynbank te brengen, af.*

„ EDELE ACHTB. HEEREN, MYNE HEEREN,
„ DE SCHEPENEN DER STAD GORINCHEM
„ EN LANDE VAN ARKEL.

„ Van wegen den Hoog Ed. Heere Drossaerd „ derzelve Stad en Lande, was, 28 May 1756, „ tegens den persoon van *Dirk Sieren de Boo* gedaen „ Verzoek, om, uit oorzaek dat hy, des nachts, „ tusschen den 30 en 31 October 1755, uit eene „ Weide, even buiten deze Stad, zoude hebben „ gestolen een Paerd, toebehoort hebbende Jan „ Muilwyk, 't geen hy verkocht en verruilt heeft „ te Oosterhout, en (na overtuiging) door den „ Eigenaer van dat Paerd gereclameerd, en hem „ dat wedergegeven is, ten einde dat hy *Dirk Sieren* „ zoude worden tot Torture gebragt; nevens welk „ Verzoek ook waren gevoegd de respective Confes- „ sien, ingewonnen Informatien en Memorien, tot „ justificatie van 't zelve verzoek tot Torture daer „ in schriftelyk gevoegd; 't geen als toen by den „ Achtb. Gerechte aen- en overgenomen was ge- „ worden; en reïtereert de Heer Drossaerd dat „ Verzoek daer op, als gefundeerd geoordeeld wor- „ dende; insterende en als nog aenhoudende op „ Dispositie, dezen 30 Juny 1756.

„ [was geteekend]
„ MART. MEKERN, *Proc.*"

Schepenen gezien en geëxamineert hebbende het vorenstaende Verzoek van den Hoog Edelen Heere Drossaerd, benevens de Memorie, tot justificatie daer van aen hunne Ed. Achtb overgegeven, als mede de respective Confessien en Informatien, slaen af het Verzoek, by den Hoog Ed. Heere Drossaerd op en jegens den Gevangen gedaen.

Doch van deze Uitspraek beriep zich de Drossaerd op den Hove van Holland, Zeeland

GORINCHEM. en Vriesland, by wien de Procureur Generael zich voegde; welken, hier toe verlof bekomen hebbende, na dat de Gevangen op de Voorpoorte van 's Gravenhage overgebragt was, te zamen, als Eischers, voor dit Gerichtshof, verzochten het gene de Drossaerd by Schepenen van deze Stad verzocht had, dat, namelyk hy Gevangen ter Torture of op de Pynbank gebragt mogt worden. De zaek, voor den Hove, hierop, op nieuws, voldongen en mondeling bepleit zynde, was van dezen uitslag, dat de bovengemelde Uitspraek van Schepenen van Gorinchem te niet gedaen, en 't Verzoek van Torture toegestaen werd, by 't volgende Vonnis, gedagteekend den 3 van Slagtmaend des jaers 1758.

Het Hof Provinciael doet de Dispositie van Schepenen te niet.

In der zake, hangende voor den Hove van Holland, tusschen *Jakob Philip, Baron van den Boetselaer*, Heere van Nieuwveen, Drossaerd der Stad Gorinchem en den Lande van Arkel, R. O., en *de Procureur Generael over Holland, Zeeland en Vriesland*, met den zelven gevoegd, Impetranten van Mandement in cas d'Appél, met de Clausule van Authorisatie, ter eenre,

en

Dirk Sieren de Boe, Gevangen op de Voorpoorte van dezen Hove, Gedaegde in 't 't voorsz. cas, ter andere zyde,

die, op speciale Ordonnantie, in de Audientie van de Rolle van dezen Hove, voor het Collegie van den Rade mondeling was bepleit.

'T VOorsz. Hof, met rype deliberatie van Rade, doorgezien en overwogen hebbende alle 't gunt ter materie dienende is, doende recht in den naem en van wegen de hooge Overheid en Graeflykheid van

Hol-

Holland, Zeeland en Vriesland, doet te niet de Dispositie van Schepenen van Gorinchem, *in dato* 3 July 1756, alhier in quæstie, en doende 't gunt dezelven, als Rechters ter eerster instantie, hadden behooren gedaen te hebben, accordeert het Verzoek van Tortuur, van wegen den eersten Impetrant, ter voorsz. eerster instantie, gedaen ten laste van den voornoemden Gevangen; en compenseert de Kosten van dezen Differente, om redenen, den Hove daer toe moverende.

GORINCHEM. *Het Hof Provinciael doet de Dispositie van Schepenen te niet.*

Gedaen, in den Hage, by de Heeren en Mrs. *Adriaen van der Mieden*, President, *Petrus Moris*, *Johan Iman Cau*, Heere van Duffen, Muilkerken en Gienhoven, *Pieter Meerman*, *Pieter Jan Nolst*, *Gerlach Jan Dois van der Does*, Heer van Langeveld, en *Jan Willem van Hoogstraten*, Raedsluiden van Holland, en gepronuntieerd den 3 November 1758.

Van der Kop, met den Gevangen *in judicio* præsent, behoudens alle eerbied en hoogachtinge voor den Hove, verklaert zich van de bovenstaende Sententie, zoo terstond ten nadeele van den Gevangen gepronuntieerd, te stellen Appellant aen den Hoogen Rade in Holland.

In kennisse van my

TH. BOEY.

De Beschuldigde verzocht dan by den Hoogen Rade in appél toegelaten te mogen worden, en verkreeg daer toe verlof. Waerop de zaek wederom behoorlyk voldongen en voor het Collegie van den Rade mondelyk bepleit werd; doch met geen ander gevolg, dan dat hy verklaerd werd by het Vonnis van den Rade Provinciael niet bezwaerd te wezen; gelyk uit de volgende Sententie, of het Arrest, van den gemelden Rade, gedagteekend den 2 van Slagtmaend des volgenden jaers, blykt.

GORINCHEM.

De Hooge Raad confirmeert het Vonnis van het Hof Provinciael.

Dictum tusschen *Dirk Sieren de Boo*, Gevangen op de Voorpoorte alhier, Impetrant van Mandament in cas d'Appél, ter eenre,

en

Jacob Philip, Baron van den Boetselaer, Heere van Nieuwveen, Drossaerd der Stad Gorinchem en den Lande van Arkel, R. O., en den *Procureur Generael over Holland, Zeeland en Vriesland*, met den zelven gevoegd, Gedaegden, in 't voorsz. cas, ter andere zyde,

die voor 't Collegie van den Rade mondeling was bepleit.

'T HOf enz., doende recht enz., verklaert den Impetrant, by de Sententie van den Rade Provinciael, *in dato* 3 November 1758, in quæstie, te wezen niet bezwaerd; en condemneert hem in de Kosten van den Processe, ter tauxatie van den Hoogen Rade; gepronuntieerd 2 November 1759. Enz.

Ingevolge dit Vonnis bleef de Beschuldigde veroordeeld om ter Pynbank of scherper Onderzoek gebragt te worden. Doch hy, meenende te konnen aentoonen dat, met eerbiedigheid gesproken, in het gemelde Vonnis een misslag begaen was, vervoegde zich met een Verzoekschrift aen den Hoogen Rade, ten einde hem een Mandament van Revisie *pro Deo* verleend mogte worden, 't welk aen de Ed. Groot Mog. Heeren Staten gewezen zynde, vonden dezelven goed, by een Besluit van den 14 van Sprokkelmaend des jaers 1760, den Beschuldigden zyn gedaen Verzoek in te willigen. Hy keerde zich, derhalven, andermael tot den Hoogen Rade, en verkreeg het gemelde Mandament of Bevel, uit kracht van welk hy, ten dage, dienende, eisch deed, en concludeerde „ dat, by Sententie van den „ Hoogen Rade, mitsgaders de Heeren Ad-

„ junc-

„ juncten Reviseuren, zal worden verklaerd GORIN-
„ in de Sententien, zoo van den Rade Pro CHEM.
„ vinciael, van den 3 November 1758, als
„ de opgevolgde Sententie van den Hoo-
„ gen Rade, van den 2 November 1759,
„ erreur te zyn, en dat, overzulks, de-
„ zelve Sententien (onder reverentie) zul-
„ len worden te niet gedaen, en, corrigeren-
„ de het voorschreve erreur, daer in bevon-
„ den, dat aen den Impetrant zal worden ge-
„ adjudicieerd de Conclusie, by hem, als Im-
„ petrant in cas d'Appel, voor den Hoogen
„ Rade genomen, en dat, dienvolgende, de
„ Dispositie van Schepenen van Gorinchem,
„ van den 3 July 1756, als nog zal worden
„ geapprobeerd." Waer tegens de Drossaerd en de Procureur Generael*, met den zelven gevoegd, een daer tegens overgestelde Conclusie namen, en, vervolgens, de zaek, by *persistit*, voor Re- en Duplicq, mede in Revisie voldongen werd. Alles hing, derhalven, hier van af, dat men aentoonde, dat in de Sententien van den Rade Provinciael en van den Hoogen Rade een misslag was begaen, hier in bestaende, dat by dezelve het Verzoek van Tortuur was toegestaen, niettegenstaende de zaek of ook de bescheiden daer toe niet geschikt waren, en dat, mitsdien, integendeel, de bovengemelde Dispositie van Schepenen van Gorinchem, op het verzoek van den Drossaerd, zoo by den Rade Provinciael, als by den Hoogen Rade, had behooren bevestigd te worden, en de Drossaerd, benevens de Procureur Generael, verklaerd by gemelde Dispositie niet bezwaerd te wezen. En dit kon op geene andere wyze betoogd worden,

GORINCHEM.

dan door, met kracht van bewyzen, aen te toonen dat het Verzoek van Torture, door den Drossaerd ten laste van den Gevangen gedaen, geheel ongegrond was; want, dit aengetoond en bewezen zynde, bleek het van zelven dat in die Vonnissen een misslag was begaen. Om derhalven aen den dag te leggen, dat het gemelde Verzoek ongegrond was, beweerde de Gevangen, of zyne Verdeedigers en Voorspraken, de Advokaten *H. de Vries* en *F. J. Gallé*, benevens de Procureur *K. van der Kop*, in een wydloopig Betoogschrift, 't welk zy den Hoogen Rade, mitsgaders de Heeren Adjuncten Reviseuren, uit zynen name, overgaven, voor eerst, dat de Misdaed, waer over hy beschuldigd werd, indien al eens werd bewezen dat hy dezelve begaen had, niet van dien aert was, dat, om daer van bekendtenisse te erlangen, de Tortuur of Pynbank zoude mogen gebruikt worden; en, ten tweeden, dat de Drossaerd geenzins zoodanige bewyzen tegens hem ingebragt had, als naer rechten en practyk vereischt worden, om een beschuldigden ter Pynbank te brengen. Wat het eerste aengaet, daeromtrent beweerde hy, dat onder de wezenlyke vereischten, welken, om tot de Pynbank over te gaen, volstrekt noodig zyn, behoort, dat de Misdaed van die natuur zy, dat de Straf des Doods ontwyfelbaer daer op volgen moet, 't welk de gezonde Reden, de Rechten en de Rechts-Doctoren leeren; en dat men, op deze grondstelling, te rade gaende met het III Art. van 't Plakaet tegens de Dieven, Dieveryen en Aenhouders van dezelven, by hunne Ed. Groot Mog., de Heeren Staten van Holland en Westvriesland,

den

den 21 van Lentemaend 1614 vastgesteld, waer op de Beschuldigers zich beriepen, dan zou moeten zeggen, dat de woorden van 't zelve, in den eersten opslag, het gevoelen der Beschuldigers wel vry sterk schynen te begunstigen; doch, de zaek naeuwkeuriger ingezien, het gemelde Derde Art. den Beschuldigden niet schaden kan, dewyl in het zelve de eigenste onderscheiding tusschen *simpele* en *gequalificeerde Veedievery* gemaekt moet worden, welke in het Eerste en Tweede Art. van dat Plakaet omtrent andere Dieveryen gemaekt is, zoo, namelyk, dat, indien de Veedievery met *geweld* gepleegd, of verzeld is geweest met eenige *opbrekinge van Erven*, of op eenige andere wyze gequalificeerd, als dan zekerlyk de doodstraf plaets heeft; maer dat in *simpele Veedievery*, welke zonder geweld of opbrekinge gepleegd is, naer omstandigheid van zaken, een veroordeeling tot eene mindere straf, even als in simpele Dieveryen, behoort te geschieden; en zy toonden aen, dat deze onderscheiding niet alleen opgesloten ligt in de Wet zelve, en overeenkomstig is met den waren zin van het III Art. van dat Plakaet, maer insgelyks door 't gebruik gewettigd, 't geen alleen genoegzaem zou zyn om het stellen van zulk eene onderscheiding te staven; en dat, uit hoofde van deze onderscheidinge, de Beschuldigde, daerom, indien het al bewezen werd dat hy het Paerd van Jan Muilwyk gestolen had, deswegens niet met den dood gestraft zou konnen worden, dewyl, volgens den Beschuldiger zelven, de Diefstal gepleegd is niet met geweld noch met opbrekinge, en den Beschuldigden nimmermeer te voren eenige andere lyfstraflyke misdaed, noch Paerdedievery, ten laste gelegd is;

 of

Gemengt. of de Vee- en Paerdendievery zoo sterk niet in zwang gaet, dat het gemeene welzyn het oefenen van de allerzwaerste straf, ten voorbeelde van anderen, zou vorderen; doch, byaldien men echter begreep, dat, uit hoofde van de stricte letter en intentie van 't III Art. van het gemelde Plakaet, Paerdedievery met den dood zou moeten gestraft worden, 'er echter genoegzame en in rechten gegronde redenen waren, waerom de Beschuldigde (voor een oogenblik als schuldig wordende aengemerkt) niet met den dood, maer met eene mindere straf, gestraft zou moeten worden; want, indien men in aenmerkinge nam dat al het voordeel, 't welk hy van deze diefstal gehad zou hebben, alleenlyk bedraegt de geringe somma van achttien Guldens, boven drie Zakken Aerd-Appelen en een Schepel zoete Appelen; dat de *Beschuldigde* altoos van een goed gerucht geweest is, en, door zyn geschikt gedrag en naerstigen arbeid, by alle lieden, aen wien hy bekend geweest is, dien naem heeft verworven; dat hy altoos in alle eer en deugd verkeerd, en, geenen arbeid ontziende, om voor zich en voor zyn huisgezin de kost te winnen, zyn werk naerstig en naer behooren heeft waergenomen; dat hy, indien hy al waerlyk deze dievery gepleegt had, daer toe niet gekomen zou zyn uit eene overgegeven gemoedsneiging tot het bedryven van euveldaden en het benadeelen van zyn' evenmensch; maer, integendeel, om dat hy, gelyk men behoorde te denken, niettegenstaende zyn naerstigen en onvermoeiden arbeid, en buiten zyn schuld, met zyn huisgezin, tot armoede vervallen zynde, daer door, tot zyn ongeluk, in eene allerzwaerste verzoeking was geraekt, en, geen uitkomst

voor

voor oogen ziende, tot het benaderen van eens Gouv... anders goed zal besloten hebben; dat de Beschuldigde reeds vyf jaren lang de onaengenaemheden van buitengewone Procedures en de verdrietelykheid der gevangenisse heeft ondervonden, en daerenboven altyd in de akelige vreeze en nare onzekerheid geweest is, of niet de uitslag van 't Proces, welke altoos hachchelyk is, voor hem nadeelig zyn mogt, en hy, dienvolgens, de verschrikkenlyke Pynbank en de Doodstraf zelve zou moeten ondergaen; en dat, indien men alle deze droevige omstandigheden in overweginge nam, men, volgens recht en billykheid, zou moeten toestemmen, dat het gene de Beschuldigde reeds geleden heeft, indien hy schuldig mogte geoordeeld worden, aen hem in afslag en verminderinge moest verstrekken van die meerdere straffe, welke hy anderzins door deze misdaed zou kunnen begrepen worden verdient te hebben; moest nu de gewone straf, op Paerdedievery gesteld, in 't geval van den Beschuldigden verligt, en kon hy geenzins met den dood gestraft worden, dan volgde van zelf, dat, al waren anders de Beschuldigers met genoegzame bewyzen ten zynen laste voorzien, de Pynbank echter, in dit geval, niet kon of behoorde gebruikt te worden, dewyl die alleenlyk plaets heeft in zoodanige gevallen, wanneer de straf des doods ontwyfelbaer op de bekentenisse volgen moet. Zie daer den eersten grond, waer op, uit naem van den Beschuldigden, beweerd werd dat het Verzoek, door den Drossaerd gedaen, om hem ter Pynbank te brengen, geheel ongegrond was. Maer, ten tweeden, zou men hem tot dezelve brengen, dan moest men zulke bewyzen tegens hem in-

 gebragt

GORINCHEM. gebragt hebben, als naer Rechten en Practyk vereischt worden, om een' beschuldigden op de Pynbank te brengen. De Rechten vereischen, dat het zeker en onfeilbaer blyke dat die misdaed, waer van bekentenis gevorderd word, waerlyk begaen zy; dit bewyzen de Beschuldigers niet ten vollen; zy zeggen, „ dat 'er, 's „ nachts, tusschen den 30 en 31 van Wynmaend, „ uit eene Weide, even buiten de Stad Gorin- „ chem, een Paerd, aen zekeren Jan Muil- „ wyk toebehoorende, zou zyn gestolen." 't Spreekt derhalven van zelve, dat bewezen moet worden, voor eerst, dat Jan Muilwyk op dien tyd, in de gemelde Weide, een Paerd gehad en daer uit vermist hebbe; en, ten tweeden, dat het zelve Paerd gestolen zy; en, derhalven, dat het onmogelyk is, dat het Paerd anders, dan door gestolen te worden, zou konnen uit die Weide geraekt zyn. Dit konnen de Beschuldigers door Getuigen en directe bewyzen niet volstrekt waermaken; zelfs niet „ dat, „ voor eerst, Jan Muilwyk, in die Weide, op „ den 30 van Slagtmaend 1755, een zwart „ Kold Merrypaerd, oud zeven jaren, heeft „ gehad, en 't zelve, den volgenden dag, al- „ daer niet heeft gevonden; en, ten tweeden, „ dat dat Paerd, 't welk, op den 30 van Slagt- „ maend, twee Veren gepasseerd, en voorts „ te Oosterhout verkocht is, is geweest dat zelf- „ de vermiste Paerd." 't Een word, zoo min als 't ander, volledig en naer eisch van Rechten bewezen. Immers omtrent het eerste is niet alleen een enkele Getuige, namelyk Jan Muilwyk zelf, wiens getuigenis op geenerhande wyze door iemand gesterkt is. En van het tweede is mede geen genoegzaem bewys, dewyl het geen

geen 'er is, enkel en alleen op het getuigenis van den zelven Jan Muilwyk beruft, welk getuigenis, naer 't voorschrift van Rechten, geenzins een genoegzaem bewys uitlevert; te meer, om dat hy omtrent iets, 't welk hem zelven aengaet, en waer in hy zelf zou zyn beschadigd geweest, getuigt, daer het nochtans zeker is, dat niet alleen niemand in zyn eigen zaek als Getuigen toegelaten word, maer dat ook voor Getuigen in hunne eigen zaek gehouden worden alle de zulken, die winst hopen of schade vreezen uit de zaek, waer in zy getuigen. Dewyl derhalven niet blykt dat 'er een Paerd gestolen zy, zoo kon, naer Rechten, de Pynbank geen plaets hebben; inzonderheid, dewyl Jan Muilwyk altoos alleenlyk heeft verklaert zyn Paerd *gemist* te hebben, en nergens heeft durven staende houden dat het zelve *gestolen* was, waer uit, buiten allen tegenspraek, volgen moet, dat, gesteld zynde dat Jan Muilwyk, op den gemelden tyd, een Paerd gemist heeft, echter daer door het *corpus delicti* geenzins voor genoegzaem bewezen gehouden kan worden, zoo lang, daerenboven, niet bewezen word, dat het zelve Paerd gestolen is, zonder dat de eigen Bekendtenis van den Beschuldigden daer toe iets doet; zeggende de Beschuldigers, dat hy zelf twee malen voor den Gerechte van Gorinchem beleden heeft, dat hy het Paerd, waer mede hy heeft gehandeld, en 't welk door hem aen L. J. de Jong is verkocht, uit de meergemelde Weide zou gehaeld en gestolen hebben, dewyl, in lyfstraflyke misdaden, iemands bekendtenis de waerheid van de zake niet kan veranderen, noch iemand doen schuldig worden aen eene misdaed, die misschien niet begaen is. Doch, al bleek het dui-

GORINCHEM.

GORINCHEM. duidelyk dat 'er een Paerd gestolen was, en al was de misdaed van dien aert, dat ze volstrekt met den dood gestraft moest worden, zoo beweerden echter de Voorspraken van den Beschuldigden, in de tweede plaetse, dat de Drossaerd geenzins zoodanige bewyzen tegens hem, als Dader, had bygebragt, als noodzaeklyk moeten worden daergesteld, eer de Pynbank plaets kan hebben. Zal men van de Tortuur gebruik maken, dan moet, volgens de styl van procederen in halsstraflyke misdaden, behalven de twee gemelde vereischten, namelyk een misdaed, daer de dood op volgen moet, en een volkomen bewys, dat zulk een misdaed waerlyk begaen zy, den beschuldigden een *volkomen halve preuve* bezwaren, dat hy de dader van, en waerlyk schuldig is aen die misdaed, waerover hy ter Pynbank gevorderd word, welke *volle halve preuve* dan eerst geoordeeld word ter Tortuur genoegzaem te zyn, wanneer de Verklaring van één geloofwaerdigen Getuigen door andere baerblykelyke omstandigheden bevestigd word, of, indien *indicien* alleen, zonder door een directen Getuigen bevestigd, zoodanig zyn, dat ze afgeleid worden van zulke zaken en omstandigheden, als volkomen, ieder op zich zelven, bewezen zyn, en, daerenboven, zoo dringende, zoo zeker en zoo noodzakelyk besluitende, om de schuld van den Beschuldigden daer door aen den dag te leggen, bevonden worden, dat by iemand, welke de zamenloopende *indicien* volgens een gezond oordeel, en naer Rechten, overweegt, en tevens daer tegens overstelt 't gene ter ontzenuwinge van dezelven, en tot verdeediging van den Beschuldigden, bygebragt word, geene de minste twyfeling meer overig is, maer

hy

hy zich volkomen kan verzekerd houden dat niemand anders, dan de Beschuldigde, aen de begane misdaed handdadig is, in diervoegen, dat, om den zelven ontwyfelyk te verwinnen, niets ontbreekt, dan deszelfs eigen bekendtenisse. Doch van dien aert waren de *indicien* niet, waer mede de Beschuldigers, als by *volle halve preuve*, trachten goed te maken en te bewyzen, „ dat de Beschuldigde het Paerd, 't welk, op „ den 31 van Wynmaend 1755, uit eene Wei- „ de, even buiten de Stad Gorinchem, vermist „ was, des nachts bevorens daer uit zou ge- „ stolen hebben"; zulks kon noch uit de zaken en omstandigheden, die de te last gelegde Dief-stal zouden zyn voorafgegaen, noch uit het gene op de Diefstal gevolgd zou zyn, noch uit het gene by het verhooren van den Beschuldigden voorgevallen was, bewezen worden; waer uit dan noodzakelyk volgen moest, dat de *bescheiden*, zo min als *de zaek*, van dien aert waren dat men daerop den Beschuldigden ter Tortuur zou kunnen brengen. En, wanneer men by het een en ander nog in acht nam de mooglykheid en waerschynlykheid van den Koop van 't Paerd, levert zulks een nieuwen en op zich zelven bestaenbaren grond op, dat het Verzoek van Tortuur, ten laste van den Beschuldigden gedaen, niet behoorde toegestaen te worden; want, zoo lang de mooglykheid van den Koop, en dus de mooglykheid van zyn onschuld, door de *indicien*, van wegen de Beschuldigers tegens hem ingebragt, niet buitengesloten noch weggenomen word, is en blyft het zeker, dat die bewyzen niet zyn van dien aert en zulke natuur dat daer uit veiliglyk dit gevolg getrokken kan worden, dat de Beschuldigde het Paerd gestolen heeft.

GORINCHEM.

Zie

GORINCHEM. Zie daer de voornaemste gronden, waerop men, uit naem van den Beschuldigden, in het betoogschrift beweerde, dat het Verzoek, door den Drossaerd gedaen, om hem tot de Pynbank te brengen, geheel ongegrond, en uit dien hoofde een misslag was in de Vonnissen van den Hove Provintiael en den Hoogen Rade. Doch, daerentegen, beweerden de Heer Drossaerd, en de Procureur Generael, of liever derzelver Praktisyns, de Advokaet *Bernard Thierry de Bye* en de Procureurs *K. Thierry de Bye* en *S. Thierry de Bye*, insgelyks in een uitvoerig betoogschrift, dat het 'er zoo verre van daen was, dat in de gemelde Vonnissen een misslag zou zyn begaen, dat, integendeel, zoo ooit van de Pynbank gebruik behoorde gemaekt te worden, zulks in het tegenwoordige geval geschieden moest. Daer was een misdaed begaen, waer op de Doodstraf gesteld was, *volgens* het III Artikel van hunner Ed. Groot Mog. Plakaet van den 19 van Bloeimaend 1614, tegens de Dieven en Dieveryen; de misdaed was by nacht begaen, en hunne Ed. Groot Mog. zeggen in 't V Art. van 't aengehaelde Plakaet uitdrukkelyk; *Ten einde dezelve Dieven*, Gewelders of Huisbrekers, *te beter mogen worden ontdekt, genoeg te wezen, om de genen, die daer van suspect zullen zyn, te brengen ter tortuur en scherper examen;* dat zy gezondlyfs zullen hebben gebedelt, of ook zonder bedelen ledig gegaen, zonder te kunnen verklaren de middelen, waer by ze geleeft hebben; een handtastelyk bewys, dat hunne Ed. Groot Mog. het gebruiken van de Pynbank in misdaden, waer van by dat Plakaet gesproken word, ontwyfelbaer stellen. Doch, dewyl men van de zyde des Beschuldigden

den zich veel moeite gegeven had, om, was het mogelyk, te bewyzen dat op de gemelde misdaed de doodstraf niet zoude staen, betoogden de gemelde Voorspraken, dat het stelen van een Beest of Beesten, Paerden, en 't gene verder by het Elfde Artikel van 't Plakaet van 1595, en by het Derde van 1614, opgenoemd is, onder de gequalificeerde en niet onder de simpele Dieveryen behoort, dewyl het X Art. van 't Plakaet van 1595, en het I van 't Plakaet van 1614, beide, woordelyk, met elkanderen overeenkomende, van *simpele Dieveryen* spreken, en de daeropvolgende XI en XII Artikelen van 't eerstgemelde, en het II en III van laetstgemelde Plakaet van *gequalificeerde Dieveryen*. Het XI en II Artikel spreken eerst in 't algemeen van *gequalificeerde Dieveryen*, in tegenstellinge van de *simpele*, waer van in de voorgaende Artikelen gesproken was; en daerop worden, zoo by die, als by de volgende Artikelen XII en III, die *gequalificeerde Dieveryen* opgenoemd, en de gemelde XI en XII en II en III Artikelen met het woordje *Item* aen elkanderen gehecht, en de XII en III besloten met de woorden *zal insgelyks* met den *Dood* en Confiscatie van Goederen gestraft worden; 't welk duidelyk aantoont, dat zulks eveneens zou moeten geschieden, als omtrent soortgelyke zaken in het voorgaende Artikel vastgesteld was, dat is, dat zulks zou moeten geschieden, zonder eenige verschooninge toe te laten. Spreekt de Wet derhalven in 't algemeen, en maekt dezelve geen onderscheid, maer wil ze een Dief van een of meer Paerden, zonder bepalinge, met den dood gestraft hebben, dan doet het hier niets ter zake, dat hier geen ge-

GORINCHEM.

GORINCHEM. geweld, noch opbrake zou zyn gepleegd, dat de beschuldigde niet meermalen zou zyn achterhaeld, dat de Veedievery hier niet in zwang zoude gaen, want van alle zoodanige uitzonderingen gewaegt de wet in geenen deele. Moet nu Paerdedievery voor gequalificeerde Dievery gehouden en met den dood gestraft worden, dan is de vraeg, of de Beschuldigde zoodanige Dievery bedreven hebbe. Om zulks te bewyzen beroepen zich de Beschuldigers op het beëedigd getuigenis van den Eigenaar Jan Muilwyk, 't welk door dat van verscheide andere persoonen bevestigd word, uit welke getuigenissen blykt, dat 'er een Paerd gestolen is, de tyd wanneer, en de plaets alwaer, die diefstal begaen zy, ten minsten is uit de verklaringen van den Eigenaer van 't Paerd, van den Broeder van dien Eigenaer, van de Veerlieden van 't Veer te Papendrecht, en van den Kooper van 't Paerd, ten eenenmale zeker, dat de Beschuldigde de persoon is, die het Paerd vervoerd en verkocht heeft, gelyk hy zelf dit ook in al zyne verhooren bekende, zonder bewimpeling, niet alleen wanneer hy beleed de Dievery begaen te hebben; maer ook wanneer hy zulks ontkende; waer by nog eenige omstandigheden, zoo met opzichte tot het gene het stelen van het Paerd is voorgegaen, als met betrekkinge van 't gene daer op gevolgd, en by het verhooren van den Beschuldigden voorgevallen is, zamen liepen, om het gemoed van den Rechter te overtuigen, dat hy inderdaed het Paerd gestolen heeft. Want, wat zyn voorgeven van 't Paerd gekocht te hebben aengaet, daeromtrent toonden de Beschuldigers zoo vele onwaerschynlykheden, tegenstrydigheden en valschheden

aen,

taen, dat de diefstal en de preuve zoo klaer en apparent scheen, dat 'er niets overig was, dan de eigen Belydenis van den Beschuldigden, om hem de verdiende straffe aen te doen. Op deze en andere gronden zogten de Drossaerd en de Procureur Generael te betoogen dat 'er geen misslag in de Vonnissen van de Gerichtshoven begaen was, en dat, derhalven, het Verzoek, door den Drossaerd gedaen, om den Beschuldigden ter pynbank brengen, door de Heeren Schepenen van Gorinchem had behooren toegestaen te worden. De Heeren Gecommitteerden uit den Hoogen Rade, benevens de Heeren Adjuncten Reviseurs, de ingeleverde betoogschriften in overweginge genomen, en de redenen, welken van weerskanten bygebragt waren, naeuwkeurig naetgegaen hebbende, gaven daerop, den 8 van Wintermaend des jaers 1760, het volgende Vonnis:

GORINCHEM.

Gezien by den Hoogen Rade in Holland en de nabeschreven Adjuncten, van wegen de Hooge Overheid daer toe gecommitteerd, het Proces, in materie van propositie van Erreur, tusschen *Dirk Sieren de Boo*, Gevangen op de Voorpoorte alhier, Impetrant van Mandament van Rivisie, ter eenre, en *Jacob Philip, Baron van den Boetselaer*, Heere van Nieuwveen, Drossaerd der Stad Gorinchem en Lande van Arkel, R. O., mitsgaders den *Procureur Generael over Holland, Zeeland en Vriesland*, met den zelven gevoegd, Gedaegden in 't voorsz. cas ter andere zyde.

In de Vonnissen van het Hof en den Hoogen Raed word, by de Rivisie, verklaerd een misslag begaen te zyn.

DIe van den Rade en Gecommitteerde Adjuncten, voornoemd, met rype deliberatie doorgezien en overwogen hebbende alle het gene ter materie dienende was, en heeft mogen moveren,

GORINCHEM. doende recht uit naem en van wegen de hooge Overheid in de Graeflykheid van Holland, Zeeland en Vriesland, verklaren in de Sententie of 't Arrest van den Hoogen Rade, in questie, erreur te zyn gecommitteerd, en, corrigerende het zelve erreur, doen te niet de Sententie van den Rade Provintiael, in dato 3 November 1758, en, doende 't gunt die van gemelden Rade Provinciael hadden behooren gedaen te hebben, verklaren de Gedaegden by de Dispositie van Schepenen der Stad Gorinchem, in dato 3 July 1756, te wezen niet bezwaerd; en compenseren de Kosten van de Revisie om redenen.

In de Vonnissen van het Hof en den Hoogen Raed word, by de Revisie, verklaerd een misslag begaen te zyn.

Gedaen in den Hoogen Rade, ter presentie en overstaen van *Wigbold Slicher* en *Jacob Arend van Wassenaer*, Heere van Hazerswoude, Raden in den Rade Provintiael, mitsgaders *Pieter van Bleiswyk*, *Jan van Rooijen D. Z.*, *Ernst Graefland*, *Nikolaes de Gyzelaer* en *Christiaen Joannes Vaillant*, Pensionarissen, respective, der Steden Delft, Leiden, Amsteldam, Gorinchem en Enkhuizen, als benevens die van den Hoogen Rade, van wegen de Hooge Overheid, daer toe gecommitteerd; en gepronuntieerd den 8 December 1760.

In kennisse van my
IMAN PAEUW.

De Gevangen, dus van de Pynbank ontslagen, werd echter door Schepenen van deze Stad, op zyne bekentenis dat hy de Diefstal bedreven had, den 14 van de jongste Grasmaend, veroordeeld om Gegeesseld en Gebrandteekend te worden enz., gelyk hy die Straffe den 21 van die maend ook leed; zoo als uit het volgende uittrekzel uit de Criminele Rolle der gemelde Heeren Schepenen blykt:

Den 14 April 1761.

ALzoo *Dirk Sieren de Roo*, geboren te Wingerden, en laetst gewoont hebbende aen den Nieu-

Nieuwendyk, in den Lande van Altena, Gevangen alhier ten Cipiershuize, aen den Ed. Achtb. Gerechte dezer Stad en Lande van Arkel, buiten pyn en banden van yzer, bekend heeft dat hy Gevangen, den 31 October 1755, des avonds omtrent tien uuren, uit eene Weide, even buiten gemelde Stad, aen de Schelluinsche Kade, gehaelt heeft een zwart Merrie-Paerd, 't welk bevonden is aen Jan Muilwyk toe te komen zonder daer toe van iemand permissie te hebben gehad; maer dat hy die permissie aen zich zelven genomen heeft; dat hy Gevangen het gemelde Paerd alleen heeft gevangen; dat hy een Toom by zich heeft gehad, die het Paerd aengedaen; dat hy die Toom van zyn Broeder te Bommel heeft mede gebragt, en dat hy het Paerd over den Brug uit de gemelde Weide op de Schelluinsche Kade geleid heeft; dat hy Gevangen, vervolgens, met het zelve Paerd van de Schelluinsche Kade gereden, en, des morgens heel vroeg, gekomen is op het Veer van Papendrecht, en van daer naer Dordrecht overgevaren; dat hy met het zelve Paerd naer Braband gereden, en op den 1 November, daer aen volgenden, gekomen is te Oosterhout, ten huize van Jan Knipschaer; dat hy Gevangen het gemelde Paerd, na het zelve aldaer te koop gepresenteert te hebben, verruilt heeft aen zeker persoon tegens een oud Paerd, en veertien of vyftien Guldens toe ontvangen; dat hy Gevangen het voorsz. ingeruilde Paerd weder heeft verruilt aen Dirk den Varkendryver, en daer voor genoten drie Zakken Aerd-Appelen, een Schepel Zoete Appelen, en in Geld drie Guldens; doch dat hy Gevangen zich nooit aen eenige andere Dieftallen zoude hebben schuldig gemaekt, dan alleen aen het Paerd van Jan Muilwyk, en dat hy nooit iemand iets anders zoude hebben te kort gedaen.

GORINCHEM.

Dirk Sieren de Boo word om zyne Paerdedievery gegeesseld en gebrandmerkt enz.

Alle het welke zaken zynde van zeer kwade en dangereuse gevolgen; die in een Land van Justitie niet kunnen worden geleden, maer, anderen ten exempel, behooren te worden gestraft; ZOO IS 'T dat Schepenen der Stad Gorinchem en Lande van Arkel, gezien en geëxamineert hebbende de Confes-

GORINCHEM. *Dirk Sieren de Boo word om zyne Paerdedievery gegeesseld en gebrandmerkt enz.*

sien van den Gevangen, te voren voor dezen Ed. Achtb. Gerechte gedaen, en gezien den Criminelen Eisch en Conclusie van den Hoog Ed. Heere Drossaerd dezer Stad en Lande van Arkel, *ratione Officii* op en jegens den Gevangen gedaen en genomen, doende recht in naem en van wegen de Hooge Overheid, de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, condemneren den Gevangen gebragt te worden ter plaetse, daer men binnen deze Stad gewoon is openbare Criminele Justitie te doen, en aldaer door den Scherprechter met Roeden strengelyk te worden gegeesseld en gebrandmerkt; bannen den Gevangen, zyn leven lang gedurende, uit den Lande van Holland, Zeeland en Westvriesland, mitsgaders de Provintie van Utrecht, zonder daer ooit weder in te mogen komen, op pœne van zwarer straffe; ontzeggen den hoog Ed. Heere Dossaerd zynen verderen Eisch en Conclusie, op en jegens den Gevangen gedaen en genomen; en condemneren den Gevangen, niettemin, in de Kosten en Misen van Justitie.

Aldus gepronuntieerd in de Vierschaar, binnen Gorinchem, den 21 *April* 1761. Enz.

De Gevangen, gevraegd en onderzogt zynde om de Kosten en Misen van Justitie te voldoen, heeft hy verklaert daer toe onmagtig te zyn; en is by hem ook niets gevonden, waer aen eenige Kosten of Misen van Justitie zouden kunnen worden verhaeld.

U T R E C H T.

UTRECHT.

UTRECHT.

BY eene Publicatie, den 13 van deze maend vastgesteld, en den 17 afgekondigd, hebben de Ed. Achtb. Heeren Burgemeesters en Vroedschappen van deze Stad verboden: I Dat, van nu voortaan, niemand, hy zy wie hy zy, zal vermogen, met Zegens, Schakels, Hoepnet-

netten, Schrobnetten, Boshamen, Strykhamen, Tutebellen, Werpnetten, Zet-Angels, Repen, Elgers, of eenig ander Gereedschap, hoe genoemd (de Angel-roede alleen, en dat wel zonder kleine Visjes, uitgezonderd) in dezer Stads Binnen- of Buiten-Graften, of eenige andere Wateren, onder de Stads-Visscherye behoorende, by dag of by nacht, in wat saisoen het ook zyn mag, te vissen; op verbeurte van al het Gereedschap, de Schuiten en den gevangen Visch, en daerenboven eene boete van vyfentwintig Guldens, t'elken reize; zullende de Ouders voor hunne Kinderen, en de Meesters en Vrouwen voor hunne Dienstboden aensprekenlyk zyn. II. Dat ook niemand, wanneer de Geauthoriseerden, of de Huurder van de Stads-Visscheryen, wegens het overtreden van deze Ordonnantie, eenige bekeuring doen, dezelven zal mogen miszeggen, veelmin misdoen, op straffe van vyfentwintig Guldens te zullen verbeuren, en, daerenboven, naer bevindinge van zaken, arbitrairlyk gestraft worden. U-TRECHT.

Ook hebben de zelfde Heeren Burgemeesters en Vroedschappen, ter voorkominge van de Schade, welke de Burgers en Ingezetenen dezer Stad, als Eigenaers van Huizen en Woningen, lyden, dewyl vele geringe menschen, welken by de Maend, Week, of anderen korten tyd, Huizen en Kamers huren, dikwyls dezelven verlaten, en anderen in hure aenstaen, zonder de verschuldigde Huur aen de Eigenaren van hunne vorige Woningen betaelt te hebben, en nog veeltyds zich niet ontzien om, daerenboven, uit de door hen bewoonde Huizingen of Kamers de losse en andere Goederen mede te ne-

U-TRECHT. nemen of te vernielen, den 20 van deze maend, eene tweede Publicatie vastgestelt, en den volgenden 24 laten afkondigen, behelzende, dat niemand alhier zal vermogen eenige Huizingen of Kamers, by de Maend, Week, of anderen korten tyd, te verhuren aen lieden, welken binnen deze Stad gewoont hebben, ten zy de Huurder, by Kwitantie of op eene andere behoorlyke manier, den Verhuurder doe blyken dat aen den vorigen Verhuurder, van welke de laetste Huizinge of Kamers bewoont heeft, zyne daer voor verschuldigde Huurpenningen ten vollen betaelt heeft, of dat dezelven hem door den Verhuurder zyn kwytgescholden; op pœne dat, ingevalle iemand, contrarie het gestatueerde in deze, buiten kennisse van den Ed. Achtb. Gerechte, eenige Huizingen of Kamers komt te verhuren of dezelven laet bewonen, zonder van den Huurder Kwitantie of ander behoorlyk blyk (waer by consteert dat de vorige Verhuurder voldaen of te vrede gesteld is) te hebben gevergt en gezien, de Eigenaer of Verhuurder verpligt zal blyven de achterstallige Huurpenningen immediaet, immers binnen den tyd van zes weken, aen den vorigen Verhuurder te voldoen; en zal, by weigeringe, daer voor door den zelven paratelyk mogen worden geëxecuteerd. Ten anderen, zoo wanneer blykt dat door de Huurders eenige losse of vaste Goederen, tot de Huizingen of Kamers behoorende, het zy Luiken, Onderlagen, Bedplanken, Deuren, Trappen, of anderen, hoe genoemd, waren beschadigd, vernield of medegenomen, dat dezelven daer voor arbitrairlyk, naer exigentie van zaken, zullen worden gestraft.

OVER-

O V E R T S S E L.

ZWARTESLUIS.

VOor eenigen tyd zyn 'er verschillen ontstaen tusschen die van het Groot Schippers Gilde alhier en de Meppeler Schippers, welke laetsten beweerden Vrydom van het Gildegeld, en de Boeten, hen door het Schippers Gilde van deze Plaetse afgevorderd, te moeten genieten. Ten dien einde hadden de laetstgemelden, den 13 van Zomermaend 1752, en den 18 van Wynmaend 1759, aen de Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provintie Verzoekschriften ingeleverd, by welk laetste zy verzocht hadden dat hunne Ed. Mog. hen by dezen Vrydom zouden gelieven te handhaven, en, mitsdien, te verklaren dat zy, ladende en varende met hun eigen Goed en Koopmanschap, tot betalinge van het Gildegeld en de afgevorderde Boete ongehouden zyn, en die van Zwartesluis te gelasten om hen, niet alleen, in 't toekomende, ongemoeid te laten; maer, daerenboven, ook aen hen kost- en schadeloos weder te geven het gene dezelven hen ten onrechte zouden hebben afgenomen. Deze Verzoekschriften stelden Ridderschap en Steden, de Staten van deze Provintie, by derzelver Besluit van den 18 der Grasmaend des jaers 1760, in handen van eenige Heeren Gecommitteerden, om dezelven, en wyders eenige andere Verzoeken, tot het gemelde Gilde behoorende, te onderzoeken en hunne Ed. Mog. daerop van bericht te dienen. Welken, dezelven onderzogt, en het wederzyds inbrengen van

ZWARTESLUIS.

ZWARTESLUIS.

Partyen, en derzelver bedienden, gehoort hebbende, daerop, den 13 van Grasmaend dezes jaers 1761, in de Vergaderinge van Ridderschap en Steden, Raporten uitbragten, die, gelyk men uit derzelver inhoud, hier woordelyk volgende, zien kan, in Besluiten der Staten veranderd werden; wordende in het eerste, na dat vooraf de zaek verhaeld was, gelyk wy ze hoofdzaeklyk hier gemeld hebben, wegens deze Heeren Gecommitteerden gezegd:

De Meppeler Schippers moeten te Zwartesluis Gildegeld betalen.

HEbben, ter Vergaderinge, geraporteert dat zy niet alleen hebben geëxamineert de wederzydsche Requesten, benevens de volumineuse Stukken, daer by geannecteerd, en nog nader geëxhibeerd; maer ook hebben gehoort het wederzyds inbrengen van Partyen en derzelver Bedienden.

Dat het hun Heeren, by en uit dit alles, is gebleken, dat hunne Ed. Mog., op de Remonstrantie van het Groot Schippers Gilde van Hasselt en Zwartesluis, klagende dat de XIX Art. van hunnen Gildebrief aldaer in onbruik was geraekt, en zy geen kans zagen om den zelven weder in train te brengen, by Resolutie en Appoinctement van den 5 April 1752, in conformiteit van dien XIX Art. des Gildebriefs, hebben verstaen „ dat het „ Groot Schippers Gilde van Zwartesluis van alle „ vreemde of uitheemsche Schepen of Schipperen, „ die buiten deze Provintie te huis hooren, wel„ken aen de Zwartesluis laden, het zy te vragt „ of te koopmanschap, ten voordeele van hun Gil„de zoo veel geld zouden mogen ontfangen, als zy „ Supplianten ter plaetse, daer zoodanige Schip„pers wonen, moeten betalen; en dat zulke Schip„pers verpligt zouden zyn om het zelve aen te „ geven, by de boete, daer op by den Gildebrief „ gesteld."

Dat, vervolgens, die van Zwartesluis, uit krachte van deze Resolutie, van drie Groot Schippers van Meppelt, die hunne eigen Koopmanschap aen

de

de Zwartesluis geladen hadden, Twaelf Stuivers Gildegeld hebbende afgevordert, deze laetsten zich daer over, by Requeste van den 13 Juny 1752, aen Ridderschap en Steden hadden geadresseert, met verzoek van kost- en schadelooze restitutie van dit Gildegeld, en met verbod van zulks voor het toekomende te vorderen, voor redenen daer van alleguerende, dat de voorschreve Resolutie van den 5 April 1752, gelyk mede de XIX Art. van den Gildebrief, niets anders zouden statueren, dan het *jus talionis*, het welk op hen geene applicatie zoude vinden, overmits te Meppelt geen Schipper, zyne eigen Koopmanschap ladende, aldaer eenig Gildegeld zoude betalen, en die van Zwartesluis mede nooit eenig Gildegeld aldaer betaeld zouden hebben.

ZWARTESLUIS.

De Meppeler Schippers moeten te Zwartesluis Gildegeld betalen.

Dat hunne Ed. Mog. op dezen Requeste, by Resolutie en Appoinctement van den zelfden 13 Juny 1752, verstaen hebben „dat de Beklaegden", zynde die van het Groot Schippers Gilde te Zwartesluis, „ dat Gildegeld zouden restitueren, ten „ ware die redenen mogten hebben ter contrarie, „ om dezelven binnen veertien dagen, na insinua- „ tie, voor te dragen aen den Heere Droste van „ Vollenhove". Waer van de Beklaegden mede niet in gebreke zyn gebleven, maer binnen den gepræfigeerden termyn aen den Heere Droste van Vollenhove daer tegens van Bericht hebben gedient, breeder by het Raport van den 18 April 1760 vermeld, en daer by aengehaeld hunne redenen ter contrarie; over welke redenen en Bericht zy Heeren Gecommitteerden nog nader het mondeling voorbrengen van Partyen hebben gehoort.

Dat zy Heeren Gecommitteerden, nog daerenboven, op dit point, alle noodige Informatien hebbende ingenomen, zich wel niet in het breede zullen uitlaten over alle de redenen, van wederzyden hieromtrent voorgebragt; maer geoordeelt hebben voornamelyk in overweginge te moeten nemen, of het *jus tallionis*, by die van Meppelt in dezen geallegueerd, alhier in aenmerkinge konde komen, te weten dat, vermits zy van de Zwartesluizer Groot

ZWARTESLUIS.

De Meppeler Schippers moeten te Zwartesluis Gildegeld betalen.

Schipperen, eigen Koopmanschap te Meppelt ladende, geen Gildegeld vorderen, zy, overzulks, naer den teneur van den XIX Art. des Gildebriefs, mede geen Gildegeld van eigen Koopmanschap te Zwartesluis zouden behoeven te betalen.

Omtrent welke sustenue zy Heeren Gecommitteerden dan hebben moeten remarqueren, dat de voorschreve XIX Art. van den Gildebrief, mitsgaders de inhæsive Resolutie van Ridderschap en Steden, van den 5 April 1752, alhier in quæstie, gelyk meer diergelyke Gildewetten, deze Interprætatie ontfangen, dat daer by niet eene volkomen egualiteit van wederzyde in allen deele, en met alle plaetsen, word ingevoerd, maer dat daer by wel het *jus talionis* of *retorsionis* in eenige opzichten word gestatueerd, en wel voornamelyk ten aenzien van de betalinge van een meerder Gildegeld, of ten reguarde van minder favorabele behandelinge der Zwartesluizeren ter plaetse, daer de uitheemsche Schippers woonachtig zyn; alzoo men zich anders absolutelyk naer eens anders Wetten zoude moeten reguleren; en daer uit nog deze merkelyke præjudicie voor die van Zwartesluis zoude profluëren, dat zy geobligeerd zouden zyn van het Gildegeld vry te moeten laten Schippers, komende van Plaetsen, daer de Zwartesluizers wel vrygelaten zouden worden, doch met hunne Schepen niet kunnen komen; daer het fundament van eene reciproque behandelinge in dezen gelegen is in eene onderlinge egualiteit van voordeel, of van gemak van wederzyden, waer van het tegendeel in het geval, alhier in quæstie, uit de omstandigheden. en de ingebragte klagten, ligt opgemaekt zal kunnen worden.

Dat zy Heeren Gecommitteerden deze interprætatie van het quæstieuse Artikel in den Gildebrief bevonden hebben mede alzoo in de practique by andere Schippers-Gilden geobserveerd te worden; gelyk het mede aen hun Heeren is gebleken, dat op meer andere Plaetsen, in deze Provintie, daer Schippers-Gilden en gelyke Gildewetten zyn, de Meppeler Schippers zoo wel, als anderen, schoon hunne eigen Koopmanschap ladende, eenige Stuivers,

vers, als tot eene erkentenisse van het Gilde, voor Gildegeld moeten betalen. Omtrent welk Gildegeld, in cas van eigen Koopmanschap, van de Meppeler Groot Schipperen te vorderen, dan nog die van Zwartesluis, by hun Bericht aen den Heere Droste van Vollenhove, in den jare 1752 overgegeven, verklaert hebben de moderatie te zullen gebruiken, om dezelven met zes Stuivers vry te laten.

ZWARTESLUIS.

De Meppeler Schippers moeten te Zwartesluis Gildegeld betalen.

Dat, 'er dus geene de minste redenen van klagten over eenig bezwaer voor die van 't Meppeler Gilde tegens de Zwartesluizers overblyvende, zy Heeren Gecommitteerden, overzulks, van advieſe zouden zyn, dat Ridderschap en Steden zouden behooren te persisteren by derzelver Resolutie van den 5 April 1752, en het Gildegeld, in quæstie, te bepalen op *zes Stuivers;* en de nadere Verzoeken voor die van het Groot en Klein Schippers Gilde van Meppelt, daer tegens gedaen, te wyzen van de hand.

Waer op, gedelibereerd zynde, hebben Ridderschap en Steden het zelve Advies geagreëert; met dien verstande dan nog, dat de betaling van het Gildegeld, daer in gemeld, eerst zal beginnen met dezen dag.

WElgemelde Heeren Gecommitteerden hebben, nevens dit Raport, daer nog bygevoegt, dat zy by dit en by hunne vorige Raporten, van den 18 April 1760, en van den 3 April dezes jaers 1761, de zaek in quæstie wat breeder hebben gedetailleert, en met eenige redenen bekleed, zoo om de meenigvuldige abusive Berichten en verkeerde Insinuatien, welken die van het Meppeler Schippers Gilde hebben laten invloeijen in derzelver Request, aen de Heeren Staten der Landschap Drenthe over deze zaek gepresenteerd, en welk Request hooggemelde Heeren Staten, met derzelver Brief van Voorschryvinge, aen Ridderschap en Steden hebben geappuijeert, te doen remarqueren: als wel, om dat het hun Heeren Gecommitteerden, by het onderzoek dezer zake, mede is voorgekomen, dat noch by

ze-

ZWARTESLUIS.

De Meppeler Schippers moeten te Zwartesluis Gildegeld betalen.

zeker Apoinctement, *in dato* den 15 May 1759, door den Heere Droste van Vollenhove afgegeven op den Requeste van de Gildemeesteren van het Groot Schippers Gilde te Zwartesluis, noch by zekere Notificatie van den Heere Verwalter Hoog-Schout van Hasselt, *in dato* den 17 April 1759, beide onder de geëxhibeerde Stukken te vinden, aengaende de Betalinge van het Gildegeld door Vreemden is gebleken, by de woorden, of de meeninge van de meergemelde Resolutie van Ridderschap en Steden, van den 5 April 1752, welke in zoo verre is strekkende tot interpraetatie van den XIX Art. des Gildebriefs, hier voren gemeld; zulks, dat door *vreemde of uitheemsche Schepen en Schippers*, by dien Artikel vermeld, alleen verstaen moeten worden *zulke vreemde Schippers, die buiten de Provintie te huis hooren*, en, vervolgens, daer onder niet getrokken moeten worden *andere Schippers, van waer zy mogen zyn*, zonder onderscheid, en dus mede de Provincialen; noch dat ook de Woonplaets van een Bevragter van een Schip, of de Plaets, waer op een Schipper *bevragt is*, in dezen in aenmerkinge kan komen, om het Gildegeld, by retorsie, in gelykheid van het Gildegeld in des Bevragters Woonplaets, of ter plaetse, waer op men bevragt is, gevorderd wordende, mede alzoo te vorderen; alzoo dit Gildegeld alleen door den Schipper, die de Vragt heeft aengenomen, en niet door den Bevragter, betaeld moet worden.

Waer op, gedelibereerd zynde, hebben Ridderschap en Steden het voorschreve Raport en Advies geagreëert.

WElgemelde Heeren Gecommitteerden hebben nog geraporteert, dat zy, ingevolge vorige Resolutien Commissoriael, nader hebben gehoort den Advokaet van die van het Groot en Klein Schippers Gilde van Meppelt, op den inhoude van den Requeste, door of van wegen die van het Groot Schippers Gilde van Zwartesluis aen Ridderschap en Steden gepresenteerd, en op het Verzoek of de Verzoeken, daer by gedaen, en woordelyk vervat in

in het Raport, door hun Heeren Gecommitteerden hier van, prævie, op den derden dezer maend uitgebragt; mitsgaders den bedienden Advokaet van de Remonstranten; en naeuwkeurig hebbende geexamineert de meenigvuldige Stukken, zoo by dezen Requeste, als by den vorigen, geappliceerd en nader geëxhibeerd.

ZWARTESLUIS. *De Meppeler Schippers moeten te Zwarte-sluis 's Gildegeld betalen.*

Dat hun Heeren uit allen dezen zyn gebleken, en in aenmerkinge genomen de gedurige Klagten, door die van het Zwartesluizer Groot Schippers Gilde gedaen, wegens de overtredinge der Meppeler Groot Schipperen van de provisionele Conventie van den 16 October 1659, zoo ten aenzien van het laden op ongepermitteerde Plaetsen, als van het op den Provincialen Bodem inladen van andere Goederen en Personen, dan Drentsche, om die naer Holland over te voeren, en het verzoek van maintien, t'elkens daer tegens gedaen: mitsgaders de meenigvuldige Dispensatien der successive Heeren Hoog-Schouten van Hasselt, daer tegens genomen, inzonderheid het Apoinctement van den 24 November 1696, waer by de toenmalige Heer Hoog-Schout Bentink den Pander aen de Nieuwesluis geordonneert heeft de Meppeler Schepen te visiteren, en dezelven het Accoord van den 16 October 1659 te doen naerkomen.

Dat, echter, dit en andere middelen van Ontdekkinge en bewys van Contraventie, door de Schippers, die zich daer aen schuldig zouden maken, geëludeerd wordende met een los voorgeven, dat zy zoodane vreemde Personen en Goederen niet gekend zouden hebben, of niet anders geweten, dan dat het waren Drentsche Personen en Goederen, en dus de goede trouwe, die in alle Conventien plaets moet vinden, verbroken wordende, zulke handelwyze nimmermeer gepatrocineerd, maer daer tegens op de beste en meest krachtige wyze voorzien behoort te worden.

Dat het, voorts, in meer dagelyksche handelingen, daer het op de goede trouwe, en op het eigen doen en de bewustheid van den persoon aenkomt, en zelfs ten aenzien van het tweede Lid of

Ver-

ZWARTESLUIS.

De Meppeler Schippers moeten te Zwartesluis Gildegeld betalen.

Verzoek, by den Requeste gedaen, namelyk ingevalle van het laden van eigen Koopmanschap, zoo door een Schipper word voorgegeven, op meer andere Plaetsen in deze Provintie gepractiseerd word, in cas van suspicie van een valsch voorgeven, zulk een Schipper zyn zeggen met Eede te doen bevestigen; en dat het, derhalven, mede niet onredenlyk geoordeeld kan worden zulk eene præstatie van Eede, in cas van suspicie, omtrent het eerste Lid of Verzoek, by den Requeste gedaen, te vorderen.

Dat, overzulks, zy Heeren Gecommitteerden van adviese zouden zyn, dat Ridderschap en Steden aen die van het Groot Schippers Gilde van Zwartesluis het verzogte Declaratoir zouden kunnen en behooren te verlenen, en dienvolgens te verstaen, dat de Meppeler Schippers, by gebrek van ander bewys, aen de zyde der Zwartesluizers by te brengen, ten minsten gehouden zouden zyn, by Eede, te verklaren dat zy die en zoodane vreemde Personen en Goederen niet gekend, of ook niet anders geweten hebben of het waren Drentsche Personen en Goederen, direct of indirect.

Mitsgaders ook, dat de Schippers, prætexerende hunne eigen Koopmanschap te laden, zulks, des gerequireerd, met Eede zullen moeten bevestigen.

Waer op, gedelibereerd zynde, is goedgevonden het zelve Raport en Advies, mits deze, te agreeren.

STAETS-BRABAND.

's HARTOGENBOSCH.

'S HARTOGENBOSCH.

DE Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, op nieuws eenige Remissien van Verpondingen enz. toegestaen hebbende voor sommige Distrikten, in de Meyerye van deze Stad, is daeromtrent, den

14 van deze Hooimaend, in 's Gravenhage, het volgende Besluit by de Ed. Mog. Heeren Raden van State genomen: 's HARTOGENBOSCH.

IS gehoord het Raport van den Heere Thesaurier Generael Hop, hebbende, ingevolge hunner Ed. Mog. Resolutie van den 8 dezer loopende maend, geëxamineert de volgende Resolutie van hunne Hoog Mog., van den 1 der zelfde maend: *Remissien van Verpondingen enz. voor eenige Distrikten in de Meyerye van 's Hartogenbosch.*

„ ONtfangen eene Missive van den Raed van State, geschreven, alhier, in den Hage, den 19 der voorleden maend; houdende, dat de particuliere Remissien, by hunner Hoog Mog. Resolutie van den 24 November 1756, aen de meest arme en benoodigde Plaetsen van de Meyerye geaccordeerd, en de schikkingen omtrent het werk der Aflossinge van de geregistreerde Kapitalen, ten laste van de voorsz. Meyerye, by dezelve hunner Hoog Mog. Resolutie gemaekt, met het einde van het loopende jaer staende te exspireren, 's Lands Rentmeesters en Ontfangers over dat Kwartier, volgens vorige gewoonte, hen wederom hadden gedient van hun bericht ontrent den tegenwoordigen toestand van de Meyerye, en van hunne Consideratien, nopens de Continuatie van de voorsz. Remissien en Schikkingen. En houdende de voornoemde Missive, wyders, het Advies van den gemelden Raed van State, rakende het voornoemde subject.

„ Waer op, gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaen, dat, ten einde de Meyery in het generael, en de Plaetsen, die het meeste soulaes noodig hebben, in het byzonder, in beter en florisanter staet te brengen, immers haer meerder verval voor te komen, en de Ingezetenen aen te moedigen om met lust en iever hunnen Landbouw en verder werk te blyven behartigen, zoo op de Verpondingen, als op de gemeene Middelen, voor den tyd van vyf jaren, in te gaen met den jare 1762, en te exspireren met

„ den

'S HARTOGENBOSCH.

Remissien van Verpondingen enz. voor eenige Distrikten in de Meyerye van 's Hertogenbosch.

„ den jare 1766, jaerlyks zullen worden verleend, „ zoo als verleend worden mits deze, de volgende „ Remissien.

„ *In het* KWARTIER VAN PEELLAND.

„ Aen die van *Helmond*, op de Verpondingen „ een tiendepart, en op het Hoofdgeld tweehon„ derd Guldens; aen die van *Asten* en *Bakel*, op „ de Verpondingen een twaelfdepart; aen die van „ *Stiphout*, *Liesbout* en *Tongelre*, op de Verpon„ dingen een achtstepart; aen die van *Someren* „ en *Breugel*, op de Verpondingen een twaelf„ depart; en aen die van *Erp*, op de Verpondin„ gen een twaelfdepart, en daer benevens op den „ Impost van het Hoorngeld en de Bezaeide Ge„ meten een zesdepart.

„ *In het* KWARTIER VAN KEMPELAND.

„ Aen die van *Steensel*, *Vessem*, *Wintelre*, *Oer*„ *le*, *Hapert*, *Kasteren*, *Reusel* en *Eersel*, op de „ Verpondingen twee derdeparten, en op de Ge„ meene Middelen de helft; aen die van *Bladel* „ en *Rietboven*, op de Verpondingen de helft, „ en op de Gemeene Middelen de helft; aen die „ van *Bergeik*, *Westerboven*, *Borkel*, *Schaft*, *Aelst*, „ *Zeelst*, *Mereveldboven*, *Veldboven*, *Netersel*, *Dui*„ *zel*, *Hoogloon* en *Knegsel*, op de Verpondingen „ drie achtsteparten, en op de Gemeene Middelen „ een derdepart; aen die van *Oosterbeers*, *Middel*„ *beers* en *Blaerthem*, op de Verpondingen een „ zesdepart, en op de Gemeene Middelen een tien„ depart; aen die van *Lommel*, op de Verpondin„ gen een achtstepart, en op de Gemeene Mid„ delen een tiendepart; aen die van *Dommelen*, op „ de Verpondingen een vyftiendepart, en op den „ Impost op de Dranken en het Beestiael een vier„ depart; aen die van *Valkenswaerd*, op de Ver„ pondingen een achtstepart, en op de Impoften „ op de Dranken en Beestiael een vierdepart; en „ aen die van *Waelre*, op de Verpondingen een „ tiendepart, en op de Impoften op de Dranken en „ Beestiael een zesdepart.

„ *In*

„ *In het* KWARTIER VAN OOSTERWYK.

'S HARTOGENBOSCH. *Remissien van Verpondingen enz. voor eenige Distrikten in de Meyerye van 's Hartogenbosch.*

„ Aen die van *Hulsel*, op de Verpondingen „ twee derdeparten, en op de Gemeene Middelen „ de helft; aen die van *Hoogemierden* en *Lagemierden*, op de Verpondingen de helft, en op de „ Gemeene Middelen een derdepart; aen die van „ *Dieffen* en *Riel*, op de Verpondingen een tiendepart; aen die van *Hilvarenbeek*, op de Verpondingen een somme van twaelfhonderd Guldens, en op de Gemeene Middelen een somme „ van tweehonderdenvyftig Guldens; aen die van „ *Vugt*, op den Impost op de Dranken vyfenzeventig Guldens; en aen die van *Hulsel*, *Hoogemierden*, *Lagemierden*, *Hilvarenbeek*, *Westelbeers*, *Dieffen* en *Riel*, geduurende den zelfden „ tyd van vyf jaren, continuatie van Permissie om „ het aengeschreven Hoofdgeld te mogen betalen „ met de helft, zoo als door hunne Hoog Mog. „ aen de drie andere Kwartieren van de Meyerye „ is geaccordeerd.

„ *En in het* KWARTIER VAN MAESLAND.

„ Aen die van *Dinther*, op den Impost der Hoorngelden en Bezaeide Gemeten, één honderdenvyftig Guldens; aen die van *Rosmalen*, op den Impost op de Dranken, één honderdenvyftig Guldens; en aen die van *Berlicom*, insgelyks op den „ Impost op de Dranken, éénhonderd Guldens.

„ En is, voorts, goedgevonden en verstaen, dat „ de Tienden en Molens in de vorengemelde Remissien der Verpondingen niet zyn begrepen, als „ welkers tauxen in het geheel moeten opgebragt „ worden; mitsgaders dat de Gelanden, uit hoofde van de door hunne Hoog Mog. voorsz. verleende Remissien, niet zullen mogen pretenderen om ieder op hunne Verpondingen de geremitteerde portien te mogen korten, maer dat de „ Remissien alleen zullen moeten worden gevalideerd aen de Eigenaren van zoodanige Landeryen, „ die effectivelyk buiten staet zyn om hunne Verpondingen te konnen opbrengen; dat, insgelyks, „ niet alle en een iegelyk der Ingezetenen zal mo-

's Hartogenbosch.

Remissien van Verpondingen enz. voor eenige Distrikten in de Meyerye van 's Hartogenbosch.

„ gen eischen in gelykheid te jouissèren van de
„ Kwytslagen op de Gemeene Middelen, als zyn-
„ de het oogmerk niet die genen, welken de Ver-
„ ligting niet noodig hebben, als zyn beneringde
„ Herbergen, Officianten en gegoede Ingezetenen,
„ ten aenzien van de Imposten op de Dranken en
„ het Beestiael, te verligten; maer alleen de ver-
„ armde Ingezetenen: met serieusen last aen de Re-
„ genten zich daer naer te reguleren, en het effect
„ van de Remissie door benoodigde Personen al-
„ leen wekelyk te doen genieten, zonder dat zy,
„ noch de Officier of Sekretaris, voor het uitma-
„ ken van Lysten, of onder wat naem of pretext
„ het ook zoude mogen wezen, eenig Salaris, tot
„ laste van dezelven, zullen mogen vorderen of de-
„ clareren; en dat, om alle misbruik en misver-
„ stand voor te komen, en een korte en onkoste-
„ lyke afkomst te maken van de discrepantien, die
„ ter dezer zaken in de eene of andere Plaetse
„ mogten ontstaen, de differenten, welken daer
„ over mogten komen te vallen, zullen gelaten
„ worden, zoo veel de Verpondingen aengaet,
„ ter Decisie van de Ontvangeren der Verpondingen
„ over de Meyerye gezamendyk, en, zoo veel de
„ Gemeene Middelen betreft, van de Ontvangeren
„ van de zelve Middelen gezamentlyk, om *de pla-*
„ *no*, na Verhoor van Partyen, op de spoedigste
„ en minstkostbare wyze te worden afgedaen; en,
„ verders, dat, tot voorkominge van Verzoeken,
„ die door eenige Dorpen, tot het bekomen van
„ Remissien of Verhooginge van dezelven, zouden
„ mogen worden gedaen, en tot menagement van on-
„ noodige kosten, daer toe aen te wenden, aen de
„ Regenten van de respective Dorpen en Plaetsen
„ in de Meyerye zal worden geinterdiceerd, zoo
„ als aen dezelven geinterdiceerd word mits deze,
„ om, voor zoo verre hun eenig soulaes is gege-
„ ven, Verzoek te doen, om, naer het voorbeeld
„ van anderen, aen welken meer is geaccordeerd,
„ iets meer te erlangen, of om voor de Plaetsen,
„ aen welken, boven de generale ontlasting, ver-
„ vat in hunner Hoog Mog. Resolutie van den 23

„ Fe-

„ February, laetstleden, geene byzondere is ver- „ leend, eenige nadere ontlasting te verzoeken; „ met uitzonderinge alleen, in cas van extraordi- „ naris toevallen; op pœne, dat zy de Kosten, „ daer door te veroorzaken, uit hunne privé beur- „ sen zullen moeten betalen; met last aen den A- „ gent van de Meyerye geene Requesten, hier „ tegens strydende, over te leveren.

's HARTOGENBOSCH.

Remissien van Verpondingen enz. voor eenige Distrikten in de Meyerye van 's Hartogenbosch.

„ Dat, wyders, de Meyery van 's Hartogen- „ bosch nog voor den tyd van vyf jaren, in te gaen „ en te exspireren als voren, zal worden gedispen- „ seerd, zoo als gedispenseerd word mits deze, van „ de betalinge van het één Per Cent, ingevolge „ hunner Hoog Mog. Resolutie van den 20 Septem- „ ber 1724, door de respective Corpora te contri- „ bueren, mitsgaders dat, uit consideratie dat het voor „ de Burgemeesteren of Kollecteuren der respec- „ tive Dorpen ondoenlyk word om de reële Om- „ slagen, waer uit de Interessen, en dus ook het „ Profyt der Interessen, van de reeds afgeloopen „ Kapitalen (het welk nu al tot eene merkelyke „ somme is geaccumuleerd) moeten gevonden wor- „ den, zoo spoedig op te halen, als vereischt „ word, om het voorsz. Profyt op den vastgestel- „ den termyn tot lossinge te kunnen emplooijeren, „ naer het voorbeeld van het gene by hunner Hoog „ Mog. Resolutie van den 6 Maert 1759 aen het „ Dorp Eersel is geaccordeerd, aen de Regenten „ van alle de verdere Dorpen en Plaetsen in de „ Meyerye zal worden gepermitteerd, zoo als aen „ dezelven gepermitteerd word mits deze, om van „ de lossinge der ten Komtoire der Beden geregis- „ treerde Kapitalen over het jaer 1761, van wel- „ ken voor den laetsten Maert 1762, ten Komtoire „ der Beden, zoude moeten worden gedoceerd, „ om te bekomen het één Per Cento uit de Beden „ over 1761, eerst voor den laetsten Maert 1763 „ ten voorsz. Komtoire te doceren, als wanneer „ het één Per Cento uit de Beden over het jaer 1761 „ aen hen zal worden betaeld, en zoo vervolgens „ van jaer tot jaer; wordende, voor het overige, „ het werk der aflossinge van de geregistreerde Ka-

'S HARTOGENBOSCH.

Remissien van Verpondingen enz. voor eenige Distrikten in de Meyerye van 's Hartogenbosch.

" pitalen gelaten op den voet, zoo als het by hun-
" ner Hoog Mog. Resolutien van den 20 Septem-
" ber 1724 en 5 October 1736 is gereguleerd.
" En zal Extract van deze hunner Hoog Mog.
" Resolutie gezonden worden aen den Raed van
" State, met verzoek, om op de executie van de-
" zelve de vereischte ordre te stellen.
" Zullende, voorts, worden afgewagt het nadere
" Advies van gemelden Raed van State omtrent de
" bepalinge der reële Omslagen, in de respective
" Dorpen en Plaetsen van de Meyerye te doen.
" (Was geparapheerd,)
" F. H. v. WASSENAER, vt.
" (Onder stond,)
" Accordeert met het voorsz.
" Regifter.
" (Was geteekend)
" H. FAGEL."

Waer op, gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaen, dat, voor zoo veel het KWARTIER VAN PEELLAND aengaet, de Lyst der Remissien, aen eenige Plaetsen, in dat Kwartier geaccordeerd, gezonden zal worden aen de Ontvangers de la Calmette en Lillie; voor zoo veel het KWARTIER VAN KEMPELAND aengaet, aen de Ontvangers Verspyk en van Wullen; voor zoo veel raekt het KWARTIER VAN OOSTERWYK, aen de Ontvangers van Heemskerk en Essenius; en, voor zoo veel betreft het KWARTIER VAN MAESLAND, aen de Ontvangers Smits en Essenius; en dat de voornoemde Ontvangers zullen worden gelast, zoo als gelast worden mits deze, dat zy dien conform aen de respective Plaetsen en Dorpen, in de Lysten gemeld, de voorsz. Remissien zullen laten valideren, en dat zy, zoo verre die Remissien gaen over Verpondingen en Gemeene Middelen, beide gezamentlyk, en voor zoo verre die alleen gaen over een dier Lasten, de Ontvanger van het Middel, waer over die Remissie is gegeven, alleen zullen aenschryven aen de respective Plaetsen en Dorpen, dat hunne Hoog Mog., op het

Ad-

Advies van dezen Rade, by derzelver Resolutie van den 1 July 1761, hebben geaccordeert, voor den tyd van vyf jaren, ingaende met 1762, en te expireren met het jaer 1766, boven de generale ontlasting, vervat in hunner Hoog Mog. vorige Resolutien, en speciael die van den 23 February, laetstleden, tot een nieuw soulagement voor de meest arme en benoodigde Plaetsen in de Meyerye van 's Bosch, en om dezelven in beter en florisanter staet te brengen, en de Ingezetenen aen te moedigen om met lust en iever hun Landbouw en verder Werk te blyven behartigen, eenige Remissien op de Verpondingen, waer onder die van de Tienden en Molens niet zyn begrepen, en op de aengeschreve Gemeene Middelen, bestaende in den Impost op de Hoornbeesten en Bezaeide Gemeten, in die op de Dranken en in die op het Beestiael; en dat onder dezelven mede begrepen is voor die Plaets of Dorp eene Remissie (welke uit de Lyst moet worden gesuppleerd.)

'S HARTOGENBOSCH.

Remissien van Verpondingen enz. voor eenige Distrikten in de Meyerye van 's Hartogenbosch.

Dat, om alle misvattingen en verkeerde begrippen voor te komen, by de voorsz. hunner Hoog Mog. Resolutie van den 1 July 1761, is verklaerd dat de Gelanden, uit hoofde van deze Remissien, niet zullen mogen pretenderen om ieder op hunne Verpondingen de geremitteerde portien te mogen korten; maer dat die Remissien zullen moeten worden gevalideerd aen de Eigenaren van zoodanige Landeryen, die effectivelyk buiten staet zyn hunne Verpondingen te konnen opbrengen; en dat, insgelyks, niet alle en een iegelyk der Ingezetenen zal vermogen in gelykheid te jouisseren van de Kwytslagen op de Gemeene Middelen, als zynde het oogmerk niet die genen, welken de verligting niet noodig hebben, als zyn beneringde Herbergen, Officianten en gegoede Ingezetenen, ten aenzien van de Imposten op de Dranken en 't Beestiael te verligten; maer alleen de verarmde Ingezetenen; met serieusen last aen de Regenten, zich daer naer te reguleren, en het effect van de Remissien door benoodigde Persoonen alleen werkelyk te doen genieten, zonder dat zy, noch de Officier of Sekretaris, voor het uitma-

'S HARTOGENBOSCH.

Remissien van Verpondingen enz. voor eenige Distrikten in de Meyerye van 's Hartogenbosch.

maken van Lysten, of onder wat naem of pretext het ook zoude mogen wezen, eenig Salaris tot laste van dezelven zullen mogen vorderen of declareren; en dat, wyders, om alle misbruik en misverstand hieromtrent voor te komen, en een korte en onkostbare afkomst te maken van de discrepantien, die ter zelfder zake in de eene of andere Plaets mogten ontstaen, de Differenten, welken hier over mogten vallen, zullen gelaten worden, voor zoo veel de Verpondingen aengaet, ter Decisie van de Ontvangeren der Verpondingen over de Meyerye gezamentlyk, en, zoo veel de Gemeene Middelen betreft, van de Ontvangeren van dezelve Middelen gezamentlyk, om *de plano*, na Verhoor van Partyen, op de spoedigste en minstkostbare wyze te worden afgedaen.

Dat zy, wyders, uit naem van hunne Ed. Mog., de Officieren, Regenten en Sekretarissen, ernstiglyk, zullen gelasten zich, zoo veel hun aengaet, naer het voorsz. geresolveerde te gedragen, en zich daer naer exactelyk te reguleren, en dezelven aen te bevelen ieder in hunne Plaets van deze gratieuse op nieuws aen hun verleende Remissie, van het gene daer toe aenleiding heeft gegeven, van het oogmerk, waer toe die is verleend, en van het verder daer by geresolveerde (zoo als hier voren is gemeld), aen de goede In- en Opgezetenen, by publicatie en affixie, op de tyden en plaetsen, aldaer gebruikenlyk, kennis te geven, ten einde een ieder daer van worde verwittigd en aengemoedigd om aen het salutair oogmerk van de hooge Overheid te voldoen.

Dat de voornoemde Ontvangers nog zullen worden gelast, gelyk gelast worden by deze, in het decideren der Differenten, welken, gelyk hier voren gemeld is, ter hunner decisie gelaten en gesteld zyn, zich precieselyk te reguleren naer het voorschrift, daer by gesteld, Partyen spoedig te expediëren, en, zoo veel het mooglyk zal zyn, alle Onkosten te preveniëren, het welk hun serieuselyk, en op den Eed, aen het Land gedaen, word aenbevolen.

Dat,

Dat, verders, aen den Raed en Rentmeester Generael der Domeinen van Braband, *de Schmeling*, en aen den Ontvanger Generael der Beden in Braband over het Kwartier van 's Bosch, *van Lynden*, zal worden aengeschreven, dat hunne Hoog Mog., by derzelver vorengemelde Resolutie van den 1 dezer loopende maend, tot meerder soulaes en verligtinge van de Meyerye van 's Bosch, hebben goedgevonden de gemelde Meyerye nog voor den tyd van vyf jaren, te beginnen met 1762 en te exspireren met 1766, te dispenseren van de betalinge van het één Per Cent, ingevolge hunner Hoog Mog. Resolutie van den 20 September 1724, door de Gemeenten te contribuëren; mitsgaders, uit consideratie dat het voor de Burgemeesteren of Kollecteuren der respective Dorpen ondoenlyk word om de reële Omslagen, waer uit de Interessen, en dus ook het Profyt der Interessen, van de reeds afgeloste Kapitalen moeten gevonden worden, zoo spoedig op te halen, als vereischt word, om het voorsz. profyt op den vastgestelden termyn tot lossinge te kunnen emplooijeren, naer het voorbeeld van het géne by hunner Hoog Mog. Resolutie, van den 6 Maert 1759, aen het Dorp Eersel is geaccordeerd, aen de Regenten van alle de verdere Dorpen en Plaetsen in de Meyerye te permitteren om van de lossinge der ten Komtoire der Beden geregistreerde Kapitalen over het jaer 1761, van welken voor den laetsten Maert 1762 ten Komtoire der Beden zoude moeten worden gedoceerd, om te bekomen het één Per Cent uit de Beden over 1761, eerst voor den laetsten Maert 1763 ten voorsz. Komtoire te doceren, als wanneer het één Per Cent uit de Beden over het jaer 1761 aen hun zal worden betaeld; en zoo vervolgens van jaer tot jaer; en voor het overige het werk der Aflossinge van de geregistreerde Kapitalen te laten op den voet, zoo als by hunner Hoog Mog. Resolutien, van den 20 September 1724 en 5 October 1736, is gereguleerd; en dezelven gelast daer van kennis te geven aen de respective Dorpen en Plaetsen in de Meyerye.

'S HARTOGENBOSCH.

Remissien van Verpondingen enz. voor eenige Distrikten in de Meyerye van 's Hartogenbosch.

En is, eindelyk, nog goedgevonden en verstaen,

'S HARTOGENBOSCH. *Remissien van Verpondingen enz. over eenige Distrikten in de Meyerye van 's Hartogenbosch.*

dat aen den Agent der Meyerye van 's Bosch, *Jesym*, tot zyne narichtinge en om zich daer naer te reguleren, by extract dezer, zal worden kennis gegeven, dat by hunner Hoog Mog. Resolutie, van den 1 dezer loopende maend, waer by voor vyf jaren, in te gaen 1762, aen eenige Plaetsen of Dorpen in de Meyerye Remissien, of op de Verpondingen en Gemeene Middelen, of op een van die beide Lasten, geaccordeerd zyn, is geinterdiceerd aen de Regenten van de respective Plaetsen en Dorpen in de Meyerye, om, voor zoo verre hun eenig soulaes is gegeven, Verzoek te doen om, naer het voorbeeld van anderen, aen welken meer is geaccordeerd, iets meer te erlangen, of om voor de Plaetsen, aen welken, boven de generale Ontlasting, geene byzondere is geaccordeerd, eenige nadere Ontlasting te verzoeken, op pœne van de Kosten, daer toe te doen, uit hunne privé beursen te zullen moeten betalen, en aen den Agent van de Meyerye eenige Requesten, daer tegens strydende, over te leveren.

STAETS-VLAENDEREN.

SLUIS.

SLUIS.

DEn 29 van de jongste Grasmaend hebben de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden vastgestelt dat de Regering van deze Stad, Waterrecht en Nieuw-Muiden perpetueel zal blyven, onder betalinge van zeker Amtgeld ten behoeve van de Stads achterstallige Finantien, by een Besluit, welk woordelyk dus luid:

BY resumtie gedelibereerd zynde op het gerapporteerde van de Heeren Pieck van Zoelen en andere hunner Hoog Mog. Gedeputeerden tot de zaken van Vlaenderen, hebbende, ingevolge en tot vol-

voldoeninge van hunner Hoog Mog. Resolutie Commissoriael, van den 18 February dezes jaers, met en nevens eenige Heeren Gecommitteerden uit den Raed van State, geëxamineert eene Missive van wylen W. B. Lambrechtsen, Bailliuw der Stad Stad Sluis, Waterrecht en Nieuw-Muiden, geschreven, te Vlissingen, den 13 bevorens, houdende, ingevolge en ter voldoeninge van hunner Hoog Mog. Resolutie, van den 5 December des laetstafgeloopen jaers, naer, en ingenomen te hebben de Consideratien van Burgemeesteren en Schepenen der voorsz. Stad Sluis, derzelver Bericht, Consideratien en Advies, op de drie Bedenkingen, geinsereerd in hunner Hoog Mog. Resolutie van den 12 May 1740, nopens het perpetueel maken van de Regeringe der Stad Sluis, onder verband tot een furnissement van een Amtgeld, ten behoeve van Stads Kasse; en zynde, voorts, nevens de voorsz. Missive, gevoegd de schrifteIyke Consideratien, door voornoemde Burgemeesteren en Schepenen der Stad Sluis aen gemelden Bailliuw op het voorsz. subject gesuppediteerd. En in serieuse achtinge genomen zynde, eensdeels, de constitutie der Stad Sluis in Vlaenderen, Waterrecht en Nieuw-Muiden, zoo ten opzichte harer Ingezetenen, als van den staet derzelver Financie; en, anderdeels, gereflecteerd zynde op de schriftelyke Consideratien, door de jegenwoordige Burgemeesteren en Schepenen ingediend, en gevoegd by het Advies van den Bailliuw, wylen Mr. Willem Barend Lambrechtsen, en door den zelven nader geadstrueerd en geappuieerd; is goedgevonden en verstaen dat zal worden vastgesteld, zoo als vastgesteld word mits deze, dat de Regering der Stad Sluis, Waterrecht en Nieuw-Muiden, van nu voortaen, bestaen zal in negen Personen, eerbare, kundige Mannen, nutte daer toe wezende, Burgers of Poorters aldaer zynde, welker functie geduren zal hun leven lang, of tot dat zy daer van behoorlyken afstand gedaen en verkregen, of wel tot zy zich met 'er woon buiten de voorsz. Stad begeven zullen hebben.

SLUIS. *De Regering van deze Stad enz. word perpetueel gemaekt, onder betalinge van zeker Amtgeld.*

Dat één derzelven, als van ouds, het Burgemeester-

SLUIS. terſchap van der Courpſe, een tweede het Burgemeeſterſchap van Schepenen, en de overige zeven het Schepenſchap aldaer zullen waernemen.

De Regering van deze Stad enz. word perpetueel gemaekt, onder betalinge van zeker Aengeld. Dat, om de twee jaren, als de Heeren, hunner Hoog Mog. Gedeputeerden, tot de Veranderinge der Magiſtraten in Vlaenderen en Opneminge der Rekeningen, zich aldaer zullen bevinden, uit het getal der voorſchreve negen Perſonen, de twee Burgemeeſters zullen worden veranderd en aengeſteld, of één of beiden gecontinueerd en op nieuws beëedigd, zoo dat, by veranderinge of discontinuatie van één of beiden der Burgemeeſteren, de afgegane als Schepenen, naer den rang van vorige Schepensdienſten, zal of zullen invallen, en alsdan op nieuws beëedigd worden.

Dat, één der gemelde negen Leden van den Magiſtraet komende te overlyden, te vertrekken of behoorlyken afſtand te doen, de Bailliuw, in der tyd wezende, daer van, by Miſſive, aen hunne Hoog Mog., ten ſpoedigſten, kenniſſe geven zal, aen hunne Hoog Mog tevens ſuppediterende drie eerbare en kundige Mannen uit het lichaem van de Burgerye, om één uit dezelven, of wel eenen anderen buiten dezelve Genomineerden, de vereiſchte qualiteiten hebbende, door hunne Hoog Mog. aengeſteld te worden; en dat, by overlyden, vertrek of afſtand, als voren, van één der Burgemeeſteren, op de bekomen kenniſſe, deszelfs plaets uit de Schepenen door hunne Hoog Mog. geſuppleerd zal worden, om den overigen tyd van den termyn der twee jaren als Burgemeeſter te dienen, en vervolgens een nieuw Schepen uit de Burgerye aengeſteld.

Dat, derhalven, op den voorſz. voet, tot het formeren van het parmanente Corps der Regeringe, alsnu zullen worden aengeſteld en gecommitteerd

JAKOB BROEKHUIZEN.
PIETER ANDRIES DE JONGE.
Weſſel Eduard Ferleman.
Philip Bouvin.
Johan Staniſlaus Fabricius.

Mr.

Mr. *Willem van Haren.*
Pieter van Kouwenboven.
Dr. *Johan van der Beeke.*
Adriaen Kleiman.

De Regering van deze Stad enz. word perpetueel gemaekt, onder betalinge van zeker Amtgeld.

Met dien verstande, dat JAKOB BROEKHUIZEN het Burgemeesterschap van der Courpse, PIETER ANDRIES DE JONGE het Burgemeesterschap van Schepenen, en de zeven laetstgenoemden het Schepens-Amt, volgens hunne jongste aenstellinge, zullen blyven waernemen tot den tyd van de aenstaende Magistraets-Bestellinge, om alsdan, op de Verandering of Continuatie van derzelver jegenwoordige functien, by de Heeren, hunner Hoog Mog. Gedeputeerden, gedisponeerd te worden, zoo als gemelde Heeren zullen oordeelen te behooren: des dat ieder der voorsz. negen Personen, ten behoeve van de Stads Financie, binnen den tyd van zes weken na den ontfangst van de Resolutie, door hunne Hoog Mog. te nemen, aen handen van den Thesaurier der Stad Sluis zullen opbrengen en voldoen eene somme van zeshonderd Guldens eens, voor een Amtgeld of Recognitie, zonder dat aen hen wegens dit opgebragte Kapitael eenige Interessen van Stads wege zullen behoeven te worden voldaen: met die intentie, nochtans, dat, by overlyden, vertrek met 'er woon uit de Stad, of behoorlyken afstand, binnen den tyd van zes weken na het overlyden, vertrek of afstand, aen de Erven des Overledenen, of aen den Vertrekkenden of afstand doenden, uit Stads Kasse weder zal worden gerestitueerd en aenbetaeld eene somma van driehonderd Guldens; en dat, ten einde de Stad zich in staet bevinde om de gemelde restitutie te doen, de voorsz. Recognitie of Amtgeld van zeshonderd Guldens, door ieder nieuw verkozen Schepen te fourneren, zal worden geperpetueerd, en die somme door die genen, die in des overleden, vertrokken of afstand doende plaetse, in het vervolg, zal worden verkozen en aengesteld, binnen gelyken tyd na zyne Electie, zal moeten worden opgebragt in handen van den Stads Thesaurier, alsdan fungerende, met last, om den Geëligeerden niet eerder in zyne

functie

Sluis.

De Regering van deze Stad enz. word perpetueel gemaekt, onder betalinge van zeker Amtgeld.

functie te admitteren of te beëedigen, dan na dat hy aen den Bailliuw de Kwitantie van den Thesaurier, wegens de voldoeninge van de voorsz. Recognitie of Amtgeld, behoorlyk zal hebben vertoont en geexhibeert.

Dat, echter, zoo in consideratie van derzelver hooge jaren, als langdurige getrouwe diensten, zal worden vastgesteld, zoo als vastgesteld word mits deze, dat, by overlyden van de bovengemelde *Wessel Eduard Ferleman* en Mr. *Willem van Haren*, aen derzelver Erfgenamen, binnen de voorsz. zes weken, zal worden gerestitueerd de geheele gefurneerde Recognitie of Amtgeld van zeshonderd Guldens, zonder dat deze hunner Hoog Mog. indulgentie, ooit of ooit, in het vervolg, om welke redenen het ook zoude mogen wezen, in consequentie getrokken zal worden.

En dat, laetstelyk, de Magistraet voorsz. zal worden gelast, zoo als gelast word mits deze, precieselyk zorge te dragen dat de voorsz. Recognitien of Amtgelden, te samen zullende beloopen eene somme van vyfduizend vierhonderd Guldens, binnen den tyd van zes weken gesurneerd en ingekomen zynde, immediatelyk zullen worden geemplooijeerd tot verminderinge van het schadelyk slot, laetst gemonteert hebbende tot eene somma van zevenduizend negenhonderd zeventig Guldens, zes Stuivers en twee Penningen, en daer van de Heeren, hunner Hoog Mog. Gedeputeerden, aldaer staende te komen, te doceren.

Reserverende zich hunne Hoog Mog., echter, om, de staet van de voorsz. Stad zulks requirerende, het jegenwoordige getal der Regenten te vermeerderen, verminderen, en zoodanige Kaerte voor te schryven, als ten nutte van dezelve Stad zullen oordeelen te behooren: met verderen last, om deze hunner Hoog Mog. Resolutie van de Puije van het Raedhuis te publiceren en den Volke voor te lezen.

En zal Extract van deze hunner Hoog Mog. Resolutie gezonden worden, zoo aen den Bailliuw, als aen Burgemeesteren en Schepenen der Stad

Sluis,

Sluis, Waterrecht en Nieuw-Muiden, om te strekken tot derzelver narichtinge en zich daer naer te reguleren. SLUIS.

AERDENBURG.

DOor Burgemeesteren en Schepenen van deze Stad aen de Ed. Mog. Heeren Raden van State der Vereenigde Nederlanden verzogt zynde om eene nadere Verklaringe, of zy, en andere Inwoners van hunne Stad, ingevolge de Publicatie van den 24 van Zomermaend des jaers 1760 (*), gehouden zyn den Veertigsten Penning te betalen van zoodanige Cynspachten, onder welken, voor lange jaren, uitgegeven zyn verscheide kleine en ook grootere gedeelten Lands, zoo binnen als buiten dit Schependom gelegen, hebben hunne Ed. Mog., na alvorens het bericht van den Heere Mr. Aernoud Simon Verschuur, Ontvanger van de Gemeene Lands Middelen, Collaterale Successie en den Veertigsten Penning over de Stad Sluis en 't West-Kwartier van Vlaenderen, op het gemelde Verzoekschrift gehad en onderzogt te hebben, goedgevonden de zaek in diervoege te schikken, als uit derzelver besluit, gedagteekend den 29 van de nu afgeloopen Zomermaend, hier woordelyk volgende, te zien is. AERDENBURG.

IS gehoord het raport van den Heere Thesaurier Generael Hop, hebbende, ingevolge hunner Ed. Mog. Resolutie van den 15 dezer loopende maend, geëxamineert het Bericht van den Ontvanger Verschuur, op den Requeste van Burgemeesteren en Schepenen der Stad en Schependomme van Aerden-

(*) Zie ons XIV Deel [1760]. bl. 526-528.

AERDENBURG. *Van Landen, onder Cynspagten uitgegeven, moet de XLste Penning betaeld worden.*

denburg, daer by, om geallegueerde redenen, verzoekende dat hunne Ed. Mog., by nadere interpretatie, gelieven te verklaren, of de Supplianten, en anderen hunner Inwoneren, ingevolge de Publicatie van den 24 Juny 1760, verschuldigd zyn te betalen den XLsten Penning van zoodanige Chynspagten, onder welken, voor lange jaren, uitgegeven zyn verscheide kleine en ook meerdere partyen Lands, zoo binnen, als buiten, Aerdenburg gelegen, en, zoo ja, dat zy als dan mogten verklaerd worden voor diligent, en, voor zoo veel des noods, ontheven van de betalinge van het dubbel recht en andere gestatueerde pœnaliteiten, mitsgaders aen hun vergund de tyd van zes weken tot het doen van opgave en betalinge.

Waer op, gedelibereerd, en uit het voorsz Bericht gebleken zynde dat aen den voornoemden Ontvanger zyn overgegeven vier Contracten; namelyk: I één in dato 15 January 1743, waer by de Magistraet van Aerdenburg, voor den tyd van vyfenveertig jaren, aen Kornelis Lampsens heeft uitgegeven tweehonderd drieënveertig Roeden buiten de Waterpoort en een gedeelte van de Vest. II Een in dato 30 September 1758, waer by de Ontvanger der Kerkelyke Goederen van de Mennoniten Gemeente binnen Aerdenburg, voor den tyd van vyfendertig jaren, aen Joh. Bybau heeft verpagt zeker Hof achter de Kerk aldaer. III Een in dato 30 July 1742, waer by de Magistraet van Aerdenburg, voor den tyd van negenennegentig jaren, aen Jakob Arend Baron de Perponcher heeft uitgegeven de zoogenoemde Achterstraet, met het zuideinde van de Noordstrate, tot aen de Nieuwestraet IV Een in dato 10 October 1757, waer by gemelde Magistraet, voor den tyd van vyftig jaren, aen Johan Mars heeft uitgegeven de halve Maen, leggende voor de Landpoorte te Aerdenburg.

Is goedgevonden en verstaen, dat, om redenen, hunne Ed. Mog daer toe moverende, van de twee eerstgemelde Contracten voor ditmael geen XLste Penning zal behoeven betaeld te worden; doch

dat

dat van de twee laetstgemelde Contracten of Uitgiften, ingevolge hunner Ed. Mog. Publicatie van den 24 Juny 1760, de XLste Penning had moeten voldaen zyn, hebbende aen den Magistraet van Aerdenburg geen bedenken daeromtrent kunnen overblyven, na dat, ingevolge hunner Ed. Mog. speciale Resolutie, van den 9 February 1761, de XLste Penning gevorderd is van de Uitgifte van de Linie van Communicatie tusschen Aerdenburg en het Hof van Mevrouwe van Wenegem, door het Gouvernement der Stad Sluis aen de Stad Aerdenburg gedaen, en dat, dienvolgende, uiterlyk binnen zes weken, het dubbel recht van den XLsten Penning wegens de twee laetstgemelde Contracten of Uitgiften ten Komtoire van den Ontvanger Verschuur zal moeten worden voldaen; wordende de Supplianten, niettemin, uit consideratie dat nog niet zyn gecalangeerd, gedispenseerd van de Boete, die daerenboven hadden geincurreert.

AERDENBURG.

Van Landen, onder Cynspagten uitgegeven, moet de XLste Penning betaeld worden.

En zal hier van, by Extract dezer, aen den voornoemden Ontvanger Verschuur worden kennis gegeven, om te strekken tot zyne narichtinge, en zich daer naer te reguleren.

En is, wyders, in conformiteit van de voorslagen, in het voorsz. Bericht van den Ontvanger Verschuur vervat, goedgevonden en verstaen:

1. Dat de Lasten van Huizen, Schuren of Stallingen, te bouwen op vaste Goederen, die in Huur, Admodiatie, Voorpagt, Erfpagt of onder wat benaminge het zoude mogen zyn, aen iemand tot zyn gebruik of profyt, voor een termyn van twintig of meer jaren, zullen worden uitgegeven, en met welker beloop het Kapitael der uit te geven Goederen, ingevolge hunner Ed. Mog. Publicatie van den 20sten February 1761, moet worden verhoogd in conformiteit van het Vyfde Artikel van de Ordonnantie op den XLsten Penning, door den Officier, twee uit het Gerecht en den Sekretaris van de Plaets, waer onder de Goederen leggen, zullen moeten worden getauxeerd, na dat de Tauxateurs zullen hebben ingezien de Contracten, daer over gemaekt.

2. Dat,

ARENDENBURG.

Van Landen, onder Cynspagten uitgegeven, moet de XLste Penning betaeld worden.

2. Dat, (in conformiteit van het by hunner Ed. Mog. Resolutien van den 13 Augustus 1733 en 13 July 1758 geresolveerde, met opzichte tot het Collateræl) wanneer by den Raed, na dat de Ontvanger zyne calange reeds heeft begonnen, word verstaen dat alleen het dubbel recht van den XLsten Penning en geene Boeten zullen worden ingevorderd, de Ontvangers van den XLsten Penning van het zelve dubbel recht zullen genieten de helft, mits die helft niet excedere de som van vyftig Guldens.

En zal hier van, by Extract dezer, worden kennis gegeven aen de Generaliteits Rekenkamer, om te strekken tot narichtinge, mitsgaders aen de respective Onvangers van den XLsten Penning, om te strekken tot hunne narichtinge, en zich daer naer te reguleren.

VERRICHTINGEN DER NEDERLANDSCHE AFGEZANTEN AEN DE BUITENLANDSCHE HOVEN.

VERR. DER NEDERL. AFGEZANTEN AEN DE BUITENL. HOVEN.

DE Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden den Heer Mr. *Jakob Boreel Jansz.*, Raed en Advokaet Fiskael by het Kollegie ter Admiraliteit, te Amsteldam residerende, welke een der Afgezanten was, die wegens de Mishandelingen, de Nederlandsche Scheepvaert aengedaen, by zyne Groot Brittannische Majesteit, George den II, Vertoogen deeden (*), by gelegenheid dat, dees Vorst onlangs overleden zynde, deszelfs Kleinzoon, George de III, den Troon beklommen had, aengestelt hebbende tot hunnen buitengewonen Afgezant om zyne Majesteit,

(*) Zie ons XIII Deel [1759], bl. 388.

steit, van wegen hunne Hoog Mog., plegtiglyk geluk te wenschen, vertrok die Heer, den 20 van de nu afgeloopen Zomermaend, met het Engelsch Konings Jagt, *de Catharine*, tot deszelfs afhalinge te Hellevoetsluis gekomen, onder Konvooi van een Fregat, uit die Zeehaven naer Engeland. Den 24 van de gemelde maend te Londen aengekomen zynde, werd zyne Excellentie door den Ridder Cotterell, Ceremoniemeester, verwelkomt, en had, den volgenden Maendag, den 29, zyn plegtig Gehoor by den Koning, by welke gelegenheid hy de volgende Aenspraek deed aen zyne Majesteit:

VERE. DER NEDERL. AFGEZANTEN AEN DE BUITENL. HOVEN.

SIRE,

ZOo vele beweegredenen doen hunne Hoog Mog., myne Heeren en Meesters, in het lot dezer Koningryken deel nemen, dat zy niet, dan met het grootste genoegen, de komst van uwe Majesteit tot den Troon hebben konnen zien.

Aenspraek van den Heere Boreel aen zyne Groot Britann. Majesteit.

Dit hebben zy my geboden, SIRE, aen uwe Majesteit te betuigen, en hem te verzekeren van hunne eerbiedige en onkreukbare verknochtheid aen zyn Koninglyken Persoon, en van de oprechtheid der wenschen, welken zy doen voor den langen duur en den voorspoed der Regeringe, die uwe Majesteit onder eene zoo gelukkige hoede begonnen heeft.

De gunstige verzekeringen, bereids door uwe Majesteit van zyne goedwilligheid jegens de Republiek gegeven, hebben hunne dankbaerheid geheellyk getroffen, aengemerkt niets bekwamer was om hen te troosten over het verlies, 't geen zy in den Koning, Grootvader van uwe Majesteit, geleden heeft; in wien zy niet alleen steeds een getrouwen Bondgenoot, maer tevens een waren Vriend, zal regretteren, wiens toegenegenheid nimmer van hen

VERV. DER NEDERL. AFGEZANTEN AEN DE BRITTENL. HOVEN.

Aenspraek van den Heere Boreel aen zyne Groot Britann. Majesteit.

afgeweken is, en onder wiens hoedanigheden van een grooten Vorst eene Oprechtheid gevonden wierd, die een Particulier verluistert zoude hebben.

Wat genoegen baert het hunne Hoog Mog niet, in den persoon van uwe Majesteit alle die hoedanigheden weder te vinden, die, zyne doorl. Voorvaders zoo roemruchtig hebbende doen uitmunten, de bronwellen van het heil hunner Onderdanen geweest zyn, en de Republiek zoo naeuwe aen hun verknocht hebben. Wat meenigvuldige redenen hebben hunne Hoog Mog. niet, daer uit de intiemste Eenigheid tusschen twee Natien te verwagten, die door zoo vele zamengepaerde belangen aengespoord worden, om onderling tot elkanders voordeel zamen te streven en de ingevingen eener weinig verlichte jaloezye te verachten!

Dewyl hunne Hoog Mog. de waerdy dier Eenigheid ten vollen bevroeden, verlangen zy niets vuriger, dan dezelve te handhaven en hunne banden naeuwe toe te halen.

Van hunnentwegen gelast uwe Majesteit daer van te verzekeren, en alzins de zelfde gevoelens voedende, zal ik alle myne pogingen aenwenden om te beantwoorden aen de keuze, welke het hun gelieft heeft in myn persoon te doen, en om de aenhouding te verdienen der goedheden, waer mede uwe Majesteit, alvorens den Troon te besteigen, my vereert heeft. Vleiende ik my, dat myn gantsche gedrag hem overtuigen zal, dat de erkentenis, die zy my hebben ingeboezemt, als om stryd streeft met de diepe eerbied, welke ik aen uwe Majesteit en zyne uitmuntende hoedanigheden verschuldigd ben.

Deze Aenspraek beantwoordde de Koning met de sterkste verzekeringen van zyne vriendschap en genegenheid jegens de Republiek, en van zyne begeerte en verlangen om dezelve in een bestendigen duur te houden. Den 2 van Hooimaend had zyn Excellentie Gehoor by hare Koninglyke Hoogheid, Mevrouwe de

Princesse Douariere van Walles, welke hy op deze wyze aenſprak:

VERR. DER NEDERL. AFGEZANTEN AEN DE BUITENL. HOVEN.

Aenſpraek van den Heere Boreel aen Mevrouwe de Princeſſe Douariere van Walles.

MEVROUWE,

HUnne Hoog Mog., myne Heeren en Meeſters, goedgedacht hebbende my te kiezen, om zyne Majeſteit hunnentwegen te komen betuigen, wat genoegen hun zyne komſt tot den Troon verwekt heeft, hebben my tevens geboden uwe Koninglyke Hoogheid van het wezenlyk belang, 't welk zy nemen in al het gene Haer betreft, en van hunne hoogachtinge jegens Haer te verzekeren.

Offchoon hunne keuze op perſonen, door hunne hoedanig- en begaefdheden oneindig onwaerdeerbarer, had konnen vallen, durf ik zeggen, dat zy geenen konden vinden, wiens yver ter beantwoordinge hunner oogmerken gepaerd ging met meer eerbied voor uwe Koninglyke Hoogheid, en met een vuriger verlangen om Haer daer van te overtuigen. Zullende ik niets verzuimen om daer in te ſlagen en my waerdig te maken de aenhouding der goedheden, welken uwe Koninglyke Hoogheid my, gedurende myn laetſte verblyf in dit Ryk, bewezen heeft.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

DEn 1 van deze maend kwam 's Lands Oorlogſchip GLINTHORST, Kapitein *Jan Hinlopen*, 't welk den 27 van Louwmaend uit Teſſel was vertrokken naer St. Euſtatius, en van daer den 20 van Grasmaend weder in zee geſtoken, in de eerſtgemelde Haven binnen, na eene reize van vyf maenden en drie dagen. Ten zelfden dage kwam t'huis, voor Vliſſingen het Oorlogſchip ST. MAERTENSDYKE, Kapitein *H. B. L. Graef van Byland*, van deszelfs togt naer de Middellandſche Zee, waertoe het, den 7 van Herfſtmaend des afgeloopen jaers, uitgezeild

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

zeild was. Het Oorlogschip DE POLLUX, Kapitein *Jan Jakob van Hoey*, ankerde, den 3 van deze Hooimaend, voor Goeree, t'huiskomende van deszelfs reize naer Kadix, werwaert het den 9 van die Louwmaend uitgeloopen was. Den 12 kwam in Goeree ook te rug het Schip DE SAPHIER, Kapitein *Joannes van Gennep*, van deszelfs reize naer Kadix, waer heen het den 9 van de meergemelde Louwmaend uitgezeild was. Van het zelfde Konvooy, dat den 27 van Louwmaend uitgezeild was, om de Hollandsche Koopvaerders tot aen de West-Indische Kolonien van den Staet te geleiden, kwam, den 18 van deze maend, het Oorlogschip 'T LOO, Kapitein *Gerrit van Geel*, met zes Koopvaerdyschepen, van Kurakao, alwaer het den 11 van Grasmaend aengekomen, en den 9 van Bloeimaend van daer vertrokken was, in Tessel binnen, na de heen- en wederreize dus in vyf maenden en eenentwintig dagen volbragt te hebben. Het Oorlogschip VERE, Kapitein *Kornelis Vis*, van deszelfs ramp (*) te Kadix hersteld zynde, wierp, van daer t'huis komende, den 21, het anker uit voor Goeree.

Het Schip BLOIS, dat wy laetst bericht hebben te Kadix aengekomen te zyn, is den 29 van de nu afgeloopen maend weder herwaert vertrokken.

DE PHENIX en DE AMAZONE, beide naer de Bogt van Vrankryk geschikt, zyn voortgezeild en in de zelfde maend te Kadix aengekomen. Het West-Indisch Konvooi, onder het Schip ZUIDBEVELAND, Kapitein *J. van Kruine*, had den 18 van Bloeimaend de Reede voor St. Eustatius bereikt.

In deze maend zyn maer drie Oorlogschepen uit de Havenen dezer Landen vertrokken; namelyk den 11, uit Tessel 's Lands Oorlogschip DIEREN, Kapitein *Pieter Meitens*, om te kruissen op de t'huiskomende O. I. Comp.-Schepen; uit Goeree, het Schip 'T WELVAREN VAN 'T LAND, Kapitein *Andries de Bruin*; en van voor Vlissingen, waer heen dit Schip gezeild was (†), DE EENDRAGT, Kapitein *Andries Hartsinck*, om naer de Engelsche en Fransche Havenen in 't Kanael te stevenen.

'S LANDS

(*) Zie hier voren, bl. 340.
(†) Zie hier voren, bl. 533.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

DEn 28 van de nu afgeloopen Zomermaend had men te *Deersum*, een Dorp in VRIESLAND, in de Grieteny van Rauwerderhem, en daer omstreeks, een zwaer Onweder van Donder en Blixem, waer op een sterke Regen volgde. Terwyl de Huislieden, op een Boeren-Plaets aldaer, bezig waren met thee te drinken, sloeg de Donder door de glazen, en veroorzaekte een schielyken brand; doch veel steen aen de stelp zynde, was 'er tyd voor den Boer om genoegzaem alles te bergen. 's LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

Wegens de Sterfte van 't Rundvee, welke op sommige Plaetsen nog al aenhoud, hebben wy thans geene byzondere berichten gekregen.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAREN, ENZ.

NYMEGEN. Den 4 van de nu afgeloopen Zomermaend hebben de Heeren Staten van dit Kwartier tot Substituit-Griffier van den Hove des Furstendoms Gelre en Graefschaps Zutphen aengestelt den Heer Mr. *Francois Willem van den Steen*, in plaetse van den Heer E. J. Brantsen, die, door het overlyden van den Heer Griffier Mr. Johan van Essen, tot Eerste Griffier bevorderd is; tot Ontvanger der Verpondingen den Heer Mr. *Matthys Verschoor*, in plaetse van den Heere F. W. Zwaen; en tot Kommies van de Finantien van 't Kwartier van Nymegen den Heer *Peter Adriaen Schull*, in plaetse van wylen den Heere Jakob Taree. VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAREN, ENZ.

BRIELLE. Den 1 van Bloeimaend hebben de Ed.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie, als Voogden over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, uit eene overgeleverde Nominatie, tot Leenmannen van den Lande van Voorne verkozen de Heeren *George Marcus Warry*, Mr. *Theodorus Beels*, *Jakob Roest*, Dr. *Adrianus de Mirell*, *Fredrik de Graef*, *Albertus Joannes Sandra*, Mr. *Dominicus van Hoogwerf*, Mr. *Jakob van Berchem* en *Augustinus van der Krap*. En den 3 van de nu afgeloopen Zomermaend tot Heemraden van den Lande van Voorne de Heeren Mr. *Kornelis Hendrik van Leeuwen*, Mr. *Maximiliaen van Berchem* en Mr. *George Marcus Warry*; en wegens de Stad Brielle den Heer *Fredrik de Graef*. Voorts zyn door de breedste Geërfden tot Buiten-Heemraden aengesteld de Heeren Mr. *Koenraed van Leiden* en Mr. *Franco Paeuw*.

In plaetse van wylen den Baron van Wassenaer, Heere van Starrenberg, is door hunne Ed. Groot Mog. tot Bailliuw van deze Stad en den Lande van Voorne aengestelt de Hoog Ed. Heer Mr. *Jakob Arend*, *Baron van Wassenaer*, Heer van Hazerswoude, en, wegens de Ridderschap en Edelen van Holland, Raed in den Hove van Justitie.

ZIERIKZEE. Den 22 van de nu afgeloopen Zomermaend zyn door de vyf voorzittende Leden van Staet, oefenende de Voogdye over den Prinse Erfstadhouder, uit eene Nominatie, door de Heeren Raden van deze Stad gemaekt, tot Schepenen voor de twee eerstvolgende jaren verkozen de Heeren Mr. *Johan Boeye*, *Jakobus van der Vliet*, *Iman de Groote*, Mr. *Marinus Imans*, Mr. *Jan Kornelis van den Broek*, Dr. *Georgius van Borrendamme* en Mr. *Leonardus van Ysselstein*.

THOLEN. De Regering van deze Stad, jaerlyks, den 13 van Bloeimaend veranderende, zyn, tegens dien tyd, uit eene Nominatie, door de gemelde vyf voorzittende Leden van Staet verkozen tot Burgemeester van buiten de Heer Mr. MICHIEL KAREL VAN LICHTENBERG, en tot Burgemeester van binnen de Heer Mr. WILLEM HENDRIK TURCQ. Voorts tot Schepenen de gemelde Heer Mr. *W. H. Turcq*,

Turcq, benevens de Heeren Mr. *Gysbertus Philippus Noodt*, *Gerrit ten Hage*, *Marinus van der Vliet*, Mr. *Abraham Ægidius Rubbens*, *Johan Jakob van Lichtenberg*, *Diderik Vleugels*, Mr. *Dionysius Pieter Recxstoot* en Mr. *Kornelis Perponcher Sedlnitsky*.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Ook hebben de Heeren van den Magistraet dezer Stad tot Pensionaris Honorair aengestelt den Heer Mr. *Johan van der Burcht van Lichtenberg*.

VERE. Den 16 van de zelfde Zomermaend is, uit eene overgeleverde Nominatie, in plaetse van wylen den Heer F. Steengracht, aengesteld tot Schepen van deze Stad, de Heer Dr. *J. J. Andriessen*, Raed en Oud-Schepen; en tot Raed de Heer G. *F. Godin*, tot dezen tyd Pensionaris Honorair; welke Heeren met de gewone plegtigheden, ieder in zyne waerdigheid, ingehuldigd zyn.

UTRECHT. In 't begin van de reeds meergemelde Bloeimaend is tot Schepen dezer Stad benoemd de Heer Dr. *François Joan Lons*, Raed in de Vroedschap, wiens termyn van den Ontvang van 't eene deel der Generale Middelen en Lyfrenten ten einde geloopen was, in plaetse van den Heere Mr. *Kornelis Jan van Rooyen*, die door de Heeren Staten van deze Provintie aengesteld is tot Ontvanger van den XX en XLsten Penning. Wyders is de Heer Mr. *Bartholomeus de Gruiter*, Heer van Groenewoude, gecommitteerd ter Wees- of Momboir-Kamer van deze Stad, in plaetse van den Heere Mr. *Kornelis van Hengst*, thans Ontvanger van 't eene deel der Generale Middelen en Lyfrenten; en de Heer Oud-Burgemeester *Hendrik van Asch van Wyk*, wiens termyn van den XX en XLsten Penning ten einde geloopen was, gecommitteerd ter Kamere van de Stads Financien, in plaetse van den Heer Oud-Burgemeester Mr. *Everard van Harskamp*, die door welgemelde Heeren Staten gedeputeerd is om, wegens deze Provintie, in de Vergadering der Ed. Mog. Heeren Raden ter Admiraliteit te Amsteldam zitting te nemen.

LEEUWARDEN. Den 4 van de nu afgeloopen Zomermaend is, door de Ed. Mog. Heeren Staten

van